TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

DERLEME SÖZLÜĞÜ

IX

L-R

DERLEME SÖZLÜĞÜ

İL ADLARININ KISALTMALARI

(s. V'te sözü geçmektedir.)

Adana	Ada.	İzmir	İz.
Adıyaman	Adı.	Kars	Kr.
Afyonkarahisar	Af.	Kastamonu	Ks.
Ağrı	Ağ.	Kayseri	Ky.
Amasya	Ama.	Kırklareli	Krk.
Ankara	Ank.	Kırşehir	Krş.
Antalya	Ant.	Kocaeli	Kc.
Artvin	Ar.	Konya	Kn.
Aydın	Ay.	Kütahya	Kü.
Balıkesir	Ba.	Malatya	Ml.
Bilecik	Bil.	Manisa	Mn.
Bingöl	Bn.	Maraş	Mr.
Bitlis	Bt.	Mardin	Md.
Bolu	Bo.	Muğla	Mğ.
Burdur	Brd.	Muş	Mş.
Bursa	Brs.	Nevşehir	Nş.
Çanakkale	Çkl.	Niğde	Nğ.
Çankırı	Çkr.	Ordu	Or.
Çorum	Çr.	Rize	Rz.
Denizli	Dz.	Sakarya	Sk.
Diyarbakır	Dy.	Samsun	Sm.
Edirne	Ed.	Sıvas	Sv.
Elazığ	El.	Siirt	Sr.
Erzincan	Ezc.	Sinop	Sn.
Erzurum	Ezm.	Tekirdağ	Tk.
Eskişehir	Es.	Tokat	To.
Gaziantep	Gaz.	Trabzon	Tr.
Giresun	Gr.	Tunceli	Tn.
Gümüşhane	Gm.	Urfa	Ur.
Hakkâri	Hak.	Uşak	Uş.
Hatay	Hat.	Van	Vn.
Isparta	Isp.	Yozgat	Yz.
İstanbul	İst.	Zonguldak	Zn.
İçel	İç.		

Kıbrıs, Irak, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan Türklerinden derlenmiş olan sözlerin, derleme yerleri için kısaltma kullanılmamış, kasaba ve memleket adları olduğu gibi yazılmıştır.

17.10.1988_ANKARA

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI—SAYI: 211/9

Türkiye'de Halk Ağzından

DERLEME SÖZLÜĞÜ

IX

L-R

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ — ANKARA, 1977

Bu cildi, Ömer Asım Aksoy'un Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu Başkanlığı sırasında ve onun yönetiminde Kurum uzmanlarından Emel Vardarlı hazırlamıştır.

SÖZLÜĞÜN DÜZENLENMESİNDE TUTULAN YOLLAR VE KULLANILAN İMLER

1. Ayrı ayrı yerlerde değişik söylenişleri bulunan bir sözün en önemli görülen ya da yaygın olan biçimi madde başı olarak alınmış, yanına [ ] içinde değişik biçimleri konulmuştur. Bu değişik biçimlerden her birinin nerelerde kullanıldığı da aynı madde içinde gösterilmiştir. Ayrıca her değişik biçime, sözlüğün alfabe sırasında madde başı olarak da yer verilmiş, ancak karşısına anlam ve derleme yeri yazılmayıp → imiyle bu sözün ve benzeri sözlerin toplu olarak bulunduğu madde gösterilmiştir.

2. Madde başlarında dört sesin gösterilmesine çalışılmış, bunlar için "é, ḫ, ñ,–" sesçil yazım imleri kullanılmıştır.

3. Yazılışları aynı olup da anlamları arasında ilgi bulunmayan sözler, ayrı madde başı yapılmış ve bunlar (I), (II), (III) rakamlarıyla gösterilmiştir.

4. Birbiriyle ilgili birkaç anlamı bulunan sözlerin her anlamı, aynı madde içinde 1., 2., 3., rakamlarıyla ayrılmıştır.

5. Kimi sözler için verilen kullanış örnekleri, anlam açıklamalarından sonra italik harflerle dizilmiştir.

6. Derleme yeri olan il adları kısıltmalarla gösterilmiştir. Bu kısaltmaların listesi s. VII'de verilmiştir. İlçe ve köy adlarında kısaltma kullanılmamıştır.

7. Madde başı olan sözlerin derlendiği yerler ( ) içinde gösterilmiştir. Derleme yeri köy ise başına hiç bir im konulmamış, ilçe merkezi ise başına *, il merkezi ise — imi konulmuştur. Örneğin :

löngöz Çok derin ve oldukça büyük durgun su. (Gülpınar –Çkl.)
biçiminde yazılı olan madde Çanakkale il merkezine bağlı Gülpınar köyünden derlenmiş demektir.

mezgiç İki kulplu, geniş, yayvan çömlek. (*Ürgüp –Nş.)
biçiminde yazılı olan madde, Nevşehir il merkezine bağlı Ürgüp ilçesinden derlenmiştir demektir.

öneği Kapının arkasına dayanan ağaç destek. (Aslanköy *Mersin –İç.)
biçiminde yazılı olan madde, İçel il merkezine bağlı Mersin ilçesinin Aslan köyünden derlenmiş demektir.

8. Bir söz aynı il içinde birkaç yerden derlenmiş ise, bu yerler virgül ile ayrılmıştır. Söz birkaç ilde kullanılıyorsa, bu iller arasına noktalı virgül konulmuştur. Örneğin :

pap Uyuşuk, beceriksiz, sersem. (Çığrı *Dinar, *Şuhut –Af.; *Gelendost –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Güllü *Buldan, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir, *Kula, –Mn.)
biçiminde yazılı olan madde, Afyon iline bağlı Şuhut ilçesi ile Dinar ilçesine bağlı Çığrı köyünden, İsparta iline bağlı Gelendost ilçesinden, Burdur iline bağlı Yeşilova ilçesinin Salda köyünden, Denizli iline bağlı Çal ilçesinin Yukarıseyit, Çivril ilçesinin Çöplü, Buldan ilçesinin Güllük köyünden ve Manisa iline bağlı Kula, Alaşehir ilçeleri ile Manisa il merkezinden derlenmiştir demektir.

9. Birçok yerlerde kullanılmakta olan bir sözün derlendiği yerler gösterilirken birbirine yakın olan bölgeler, olabildiğince arka arkaya sıralanmıştır.

10. Kimi köylerin ilçelere, ilçelerin de ile bağlanışları zamanla değişmektedir. Bu kitapta gösterilen bağlantılar, derleme yapıldığı zamandaki bağlantılardır.

11. Halk ağzından alınmış ve bu kitaba geçirilmiş olan sözler içinde Türkçe asıllı olmayanlar da vardır. Halk, bunları şu ya da bu yönden değiştirerek kullandığından, sözlüğümüze alınmaları yararlı görülmüştür.

DÜZELTMELER

Sayfa	Kolon	Satır	Yanlış	Doğru
3072	2	27	**lengeri tatarı**	**lengeritatarı**
3081	1	4	yaban pancarı	yabanpancarı
3098	2	34	yaban pancarı	yabanpancarı
3109	1	6	pantalon	pantolon
3117	1	3	**manaşiniği**	**mana şiniği**
3120	1	29	**mandalıkırık**	**mandalı kırık**
3123	1	20	obur obur	oburca
3124	1	28	[...**mangıldamak**...]	[...**mankıldamak**...]
3125	1	19	çelik çomak	çelikçomak
3208	1	8	**moduldil**	**modul dil**
3220	2	35	traş	tıraş
3236	1	36	kılarkan	kılarken
3239	2	39	**narınç** (II) [**nariç, narince** (I)]	çıkacak
3266	2	3	aldırmdan	aldırmadan
3266	2	32	yukfa	yufka
3285	2	16	devri	dönemi
3302	2	16	kanun	evlilik
3350	1	19	gezdirirerek	gezdirerek
3364	1	40	*övüşkül*	*övüşlük*
3394	2	32	tatar böreği	tatarböreği
3409	1	8	**pataz**	**pataz** (I)
3422	2	5	pekmez toprağı 1.	pekmez toprağı

L

lā [→ **lan**]

laba Davarın boyun eti : *Labanın çorbası iyi olur.* (*Bor –Nğ.)

labada 1. Bluz. (–Kn.) **2.** Cüppe. (–Mr.)

labak [→ **lapak** (III)]

labaltı Tahtadan yapılmış, uzun saplı ve beş çatallı, harman savurmaya yarayan bir tarım aracı. (*Emirdağ –Af.)

labar olmak Sıcağın etkisiyle gevşemek, canı bir şey yapmak istememek. (–Ank.)

labbak Davranışları yavaş olan (kimse) : *Bu kadın labbağın birisi hiç yürüyemiyor.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

labbak helvası Yağ, nişasta ve pekmezle yapılan pelte. (–Isp.)

labbızık [**labbilik**] Basık, yassı : *Bana labbızık taş getir.* (Cenciğe –Ezc.)
[**labbilik**] : (–Ezc.)

labbilik [→ **labbızık**]

labbut Kalın sopa. (*Antakya –Hat.)

labıd [→ **labıt** (I) **-2**]

labırt [→ **labıt** (I) **-2**]

labıt (I) [**labıd, labırt, labut** (I) **-1**] **1.** [→ **lapıt -1**] **2.** Öküzleri dürtmekte kullanılan üvendirenin ucundaki yassı demir. (*Nizip –Gaz.; *Feke, Höketçe*Saimbeyli,*Kadirli, Mansurlu –Ada.; Buluklu, Aslanköy, Tahanlı *Mersin –İç.; –Kıbrıs köyleri)
[**labıd**] : (Bargızı, İsmetpaşa –Ml.)
[**labırt**] : (Dereköy –Ky.)
[**labut** (I) **-1**] : (*Kiğı –Ezc.; –El.; –Mr.; Kırmıt *Ceyhan –Ada.; Güvere *Silifke –İç.)

labıt (II) Kez : *Bu labıt ver.* (*Kilis –Gaz.)

labıtak Çabucak. (Okçuköy –Kü.)

lābit Ne denli olsa, ne de olsa : *Hazır ayakkabı lābit ısmarlamaya uymuyor.* (*Bigadiç –Ba.)

labiye [**lübye**] Börülce fasulyesi. (*İspir –Ezm.)
[**lübye**] : (*Marmaris –Mğ.)

lablak Ağda. (*Göynük –Bo.)

labunya Kunduracılıkta ayakkabıya cilâ vurmakta kullanılan araç. (Rami –Ist.; *Bor –Nğ.)

labut (I) **1.** [→ **labıt** (I) **-2**] **2.** Balıkları ürkütüp serpilen ağ yönünde gitmelerini sağlamak için üstüne vurarak ses çıkartılan, saplı, madenden yapılmış kap. (–Sn.)

labut (II) Er geç, kuşkusuz : *Labut bigün elume geçersun.* (Güney *İkizdere –Rz.)

laçın (I) [**laçin** (I)] **1.** Kartal. (–Kr.) **2.** Atmaca. (Karapapak köyleri *Selim, –Kr.) **3.** Doğan. (*Merzifon –Ama.; Karapapak köyleri *Selim –Kr.)
[**laçin** (I)] : (–Dz.)

laçın (II) Çıkılması güç kayalık yer. (–Kr.)

laçik [**larçik**] İçini çekmemiş, hamur kalmış (ekmek vb. yiyecekler). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**larçik**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

laçin (I) [→ **laçın** (I) **-3**]

laçin (II) Bir çeşit halk oyunu, bar. (–Kr. ve çevresi)
ladak Hırka. (–Tr.)
ladas Bahçe. (*Balya –Ba.)
lādes [**lādis**] İnce tülbent. (–Nğ.)
[**lādis**] : (*Bor –Nğ.)
lādes elek Tülbentten yapılan elek. (–Nğ.)
ladıf Mısraların sonunda, uyaktan sonra yinelenen aynı anlamdaki sözcük, redif. (–Ada.)
lādiger Armağan. (*Sorgun –Yz.)
lādim Yaptığına acınan, pişman. (*Bor –Nğ.)
lādis [→ **lādes**]
laence [→ **leğen**]
laf atmak Yalan söylemek. (–Gaz.)
laf çatlatmak Yüksekten atmak, abartmak. (*Kandıra –Kc.)
laf geçüştürmek İki kişi arasında söz taşıyarak ara bozmak. (Ağlı *Küre –Ks.)
lafın kepeği Gereksiz söz. (*Düzce –Bo.)
lafkörük Konuşkan, tatlı dilli. (–Krş.)
laflanmak [**laflaşmak**] Konuşmak, dertleşmek. (–Sm.)
[**laflaşmak**] : (Çömlek *Mut –İç.)
laflaşmak [→ **laflanmak**]
lagartı Kullanıla kullanıla genişleyen delik. (–Ur.)
lagat [**lakat** (II)] Danaburnu böceği. (–Tr.)
[**lakat** (II)] : (Kisarna, Tırzık, *Akçaabat –Tr.)
lagmeder Harmanda sapları yaymaya yarayan ucu çatallı bir tarım aracı, diren. (Zigana *Torul –Gm.)
lagoz [→ **lağız**]
lagur lugur etmek [→ **lağır luğur etmek**]
lağ [→ **loğ** (I)]
lağam almak Kirizma yapmak : *Bahçeye lağam aldırdık.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
lağara Nara. (Yassıören *Senirkent –Isp.)
lağım kaşığı Delik açılan yerdeki pisliği çıkarmaya yarayan araç. (–Ist.)
lağım mili Kayaları delmeye yarayan araç. (–Ist.)
lağıp [**lağup, lağva, layılga**] Takma ad. (–Tr.)
[**lağup**] : (–Tr.)
[**lağva**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**layılga**] : (*Çıldır –Kr.)
lağır luğur etmek [**lagur lugur etmek**] Konuşur gibi yaparak anlamsız ses çıkarmak : *Lağur luğur edip duruyor, ne gonuştuğunu kimse anlamıyor.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**lagur lugur etmek**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
lağız [**lagoz, lağuz, lavus, lavust, lavuz**] Mısır, mısır unu. (*Vakfıkebir –Tr.)
[**lagoz**] : (*Sürmene –Tr.)
[**lağuz**] : (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**lavus**] : (–Ky.)
[**lavust**] : (Limanköy *Çayeli –Rz.)
[**lavuz**] : (*Safranbolu –Zn.)
lağlağı [→ **lalak -1**]
lağlanmak [→ **lalanmak**]
lağup [→ **lağıp**]
lağuz [→ **lağız**]
lağva [→ **lağıp**]
lağvet geçmek [**lāvet geçmek**] Birisini alaya almak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**lāvet geçmek**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

lah Aşkolsun anlamında kınama sözcüğü. (*Keçiborlu –Isp.)

laham Lehim. (–Gaz.)

laham çalmak Lehimlemek. (–Gaz.)

lāhat (I) [**lākat** (I)] Su arkı.(*Bor –Nğ.) [**lākat** (I)] : (*Bor –Nğ.)

lāhat (II) Pamuk atmaya yarayan yaydaki kirişin hareketini sağlayan, iki yandaki yuvarlak parçalar : *Kirişin gergini lāhatı kırar.* (Tahanlı *Mersin –İç.)

lahça Ateş. (Türkistan göçmenleri, Boğazköy *Çatalca –Ist.)

laḫda laḫda Pıhtı pıhtı (kanın akışı için). (Karıkçı *Iğdır –Kr.)

laḫdalanmak [**lahtalamak**] Katılaşmak, pıhtılaşmak : *Elimi kestim, gan laḫdalandı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) [**lahtalamak**] : (Dalaver *Arpaçay –Kr.)

lahdere [**lahtara**] İlkel durumdaki keten ve kendirin kullanılacak duruma gelmesi için işlem gördüğü su çukuru. (Detse –Kn.) [**lahtara**] : (Botsa –Kn.)

laḫırdamaḫ Konuşmak: *Boş bardak gibi ne laḫırdayıp duruyon.* (Türkmen aşireti, Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

laḫırdı Konuşma. (–Gaz.)

laḫlaḫ Leyleğin gagasıyla çıkardığı ses, laklak. (*Iğdır –Kr.)

lahlamak [→ **lehlemek**]

lahmi (I) **1.** Güçsüz, bitkin (kimse). (Limanköy *Çayeli –Rz.) **2.** [→ **lalalaş -1**] **3.** [→ **lalak -2**]

lahmi (II)[**lāk** (I) **-1, lakaş** (I)] Kepek, tuz ve su karıştırarak yapılan hayvan yemi, yal. (–Rz.) [**lāk** (I) **-1**] : (–Bt.) [**lakaş** (I)] : (–Ank.)

lahra İri, şişman (kimse). (Nuh *Sincanlı –Af.)

lahtalamak [→ **laḫdalanmak**]

lahtara [→ **lahdere**]

lak, lāk (I) **1.** [→ **lahmi** (II)] **2.** Köpeğe yedirilmek için suda ıslatılmış ekmek kırıntısı, sofra artığı. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

lak, lāk (II) **1.** Bozuk yumurta. (Yavuz *Şavşat –Ar.; *Erciş, –Vn.) **2.** İçi geçmiş kavun, karpuz, çürük meyve. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Erciş –Vn.; Kerkük)

lak (III) On sekiz taşla oynanan damaya benzer bir oyun. (*Keçiborlu –Isp.)

lak (IV) Tembel, beceriksiz. (–Vn.)

laka [**lekka**] Eskiden mürekkep şişelerinin içine konulan kumaş parçası. (Kerkük) [**lekka**] : (–Ist.)

lakadan geçmek [**langadan geçmek, larkadan geçmek**] Meyve çürüyüp cıvıklaşmak. (*Bor –Nğ.) [**langadan geçmek**] : (*Bor –Nğ.) [**larkadan geçmek**] : (*Bor –Nğ.)

lakan Cimri. (Mulumu*Ermenek –Kn.)

lakaş (I) [→ **lahmi** (II)]

lakaş (II) Yağsız, satılması doğru olmayan kötü et. (–Ml.; –Ank.)

lākat (I) [→ **lāhat** (I)]

lakat (II) [→ **lagat**]

lakaz Köy evlerinde mutfaktan bölme ile ayrılan genişçe yer. (*Maçka köyleri –Tr.)

lakgabalıḫ Yayınbalığı. (*Iğdır –Kr.)

lakırdak Leyleğin ötüşü. (Kavşıt *Sungurlu –Çr.)

lakırdamak **1.** Lıkır lıkır etmek, lıkırdamak. (Bekilli *Çal –Dz.) **2.** Gereksiz konuşmak. (Bekilli *Çal

–Dz.) **3.** Leylek, gagasiyle ses çıkarmak. (*Kandıra –Kc.)

lakır lakır Lıkır lıkır (içilen, dökülen bir sıvının çıkardığı ses için). (Körküler *Yalvaç –Isp.; *Düzce –Bo.; –Sm.)

lakka Parasız verilen yemek, hocalara verilen yemek. (–Isp.)

lakkada [→ **lakkadak**]

lakkadak [**lakkada**] Birdenbire, damdan düşercesine: *Lakkadak söze karıştı.* (–Sm.)
[**lakkada**] : (*Maçka, –Tr.)

lak lak Sulu yiyecekleri ses çıkararak içmek için. (Tekeler, *Silifke –İç.)

laklak (I) Taş oyuklarında biriken yağmur suları. (Banus *Eğridir –Isp.; Uruş, Çanıllı *Ayaş –Ank.)

laklak (II) Testi, toprak sürahi. (Sinir, *Bolvadin –Af.; *Gelendost –Isp.; Güney *Yeşilova, –Brd.; Külahalan, *Buldan –Dz.; Doğanbey –Kn.; –Ant.; –Mğ.)

laklak çalmak [**laklakı çalmak**] Dedikodu etmek. (Bekilli *Çal –Dz.)
[**laklakı çalmak**] : (*Bor –Nğ.; Kerkük)

laklakı Kahkaha. (–Gaz.)

laklakı çalmak [→ **laklak çalmak**]

lakma Pamuklu, uzun kadın yeleği. (*Bozüyük –Bil.)

lakluk olmak Birşey kırılacak, parçalanacak duruma gelmek. (Kerkük)

lal Ağır (eşya için) : *Bizim kazma lal bir alet.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

lala (I) **1.** [→ **lalak -2**] **2.** Kız kardeş. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

lala (II) Lâle. (*Iğdır –Kr.)

lalaç [→ **lalaş, lālaş -3**]

lalak [**lağlağı, lahmi** (I) **-3, lala** (I) **-1, lalas -1, lalaş, lālaş -2, lalık -2, lalikka, lavlak, lehlük**] **1.** Çok konuşan, geveze. (Cemele –Krş.)
[**lağlağı**] : (*Iğdır –Kr.)
2. Aptal. (–Sm.)
[**lahmi** (I) **-3**] : (–Rz.)
[**lala** (I) **-1**] : (Hamidiye, Gündoğdu –Rz.)
[**lalas -1**] : (–Tr. ve çevresi)
[**lalaş, lālaş -2**] : (*Ladik, *Havza –Sm.)
[**lalık -2**] : (*Gemerek –Sv.)
[**lalikka**] : (*Çıldır –Kr.)
[**lavlak**] : (–Gm.)
[**lehlük**] : (*Lice –Dy.)
3. Güzel konuşmayı beceremeyen. (Çepni *Gemerek –Sv.)

lalalamak [→ **lalanmak**]

lalamak [→ **lalanmak**]

lalangı [**lalalanka, lalanka, lalankı, lālengi, lelengi** (I)] Mayalı hamurdan yapılan bir çeşit lokma. (Tavaklı *Ezine –Çkl.; –Kırbıs köyleri)
[**lalalanka**] : (*Urla –İz.)
[**lalanka**] : (Kerkük)
[**lalankı**]: (Çapak, Karakuyu,*Torbalı, *Seferihisar –İz.)
[**lālengi**] : (Honaz –Dz.)
[**lelengi** (I)] : (Karacahisar –Mğ.)

lalalanka [→ **lalangı**]

lalanka [→ **lalangı**]

lalankı [→ **lalangı**]

lalanmak [**lağlanmak, lalalamak, lalamak**] Alay etmek, birinin yaptıklarını yineleyerek eğlenmek.(*Emirdağ –Af.; *Seyitgazi, *Sivrihisar –Es.; *Sungurlu, Çitli *Mecitözü, –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; Alihoca *Zile –To.; *Zara –Sv.; *Çayıralan, Gökdere *Akdağmadeni

–Yz.; Büyükafşar, Emirler *Balâ, Çalış *Haymana –Ank.; Çıplak *Avanos –Nş.; Zencidere –Ky.)
[**lağlanmak**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**lalalamak**] : (*Ünye –Or.)
[**lalamak**] : (*Çekerek –Yz.)

lalas 1. [→ **lalak -2**] **2.** Kel. (–Tr. ve çevresi)

lalaş, lālaş [**lahmi** (I) **-2, lalaç, lalaver, lalık -3**] **1.** Ağırkanlı, uyuşuk (kimse). (Ladik *Niksar –To.; Salman *Akkuş –Or.)
[**lahmi** (I) **-2**] : (Limanköy *Çayeli –Rz.)
2. [→ **lalak -2**] **3.** Peltek konuşan, sözü anlaşılamayan. (*Zile –To.; Salman *Akkuş, Bayadı –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**lalaç**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**lalaver**] : (–Gm.)
[**lalık -3**] : (Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla –Sv.)

lalaver [→ **lalaş, lālaş -3**]

lalavuç Çekirdekli kaysı kurusu. (–Ezc.)

lalçaba Bardak. (*Akşehir –Kn.)

lale 1. Kırmızı gül. (–Md.) **2.** Gelincik çiçeği. (*Bor –Nğ.; *Tarsus –İç.)

lālek [**līlek**] Leylek. (–Çr.; –Sv.)
[**līlek**] : (Hasanoğlan –Ank.)

lālengi [→ **lalangı**]

laleş kalmak İş yapamaz duruma gelmek, çaresiz kalmak. (Kozluca –Brd.)

lalık 1. Tembel. (*Gemerek –Sv.; Yazgınık *Mucur –Krş.) **2.** [→ **lalak -2**] **3.** [→ **lalaş, lālaş -3**] **4.** Kekeme. (Fignege, Karkıncık *Artova –To.; *Şarkışla, *Zara –Sv.)

lalıkga [**lölük -2, lölüyh -2**] Sözcükleri doğru dürüst söyleyemeyen. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**lölük -2**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**lölüyh -2**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lalın [→ **lālin**]

lalik (I) Yemeni. (–Tr. çevresi)

lalik (II) Domates. (–Bo.)

lalik (III) [**lāllik, lāluç**] **1.** Dilsiz. (*Ağın –El.; Alpullu, Karıştıran –Krk.)
[**lāllik**] : (*Arapkir –Ml.)
[**lāluç**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
2. Dili tutulmuş, ne söyleyeceğini şaşırmış. (*Nizip –Gaz.)

lalikka [→ **lalak -2**]

lālin [**lalın**] Takunya. (*Emirdağ –Af.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Bor, –Nğ.)
[**lalın**] : (Sofular *Eğridir –Isp.; Honaz, *Tavas, –Dz.)

laline yaramak İşine gelmek : *Laline yararsa al.* (*Bor –Nğ.)

lalis 1. Çok ince ve sık dokunmuş bez, tülbent. (Dorla *Çumra, Bolat *Hadım –Kn.) **2.** İnce elek. (–Kn.)

lallala [**lallırı**] Salak, bön, beceriksiz. (*Bozkır –Kn.)
[**lallırı**] : (Sarıkavak –Es.)

lallırı [→ **lallala**]

lāllik [→ **lalik** (III) **-1**]

lalloş Yeni konuşmaya başlamış çocuk gibi konuşan. (–Kr.)

lāluç [→ **lalik** (III) **-1**]

laluk 1. Bir şey bilmeyen. (–Tr.) **2.** Dilsiz gibi konuşmayan, anlayışsız duran. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lam Lağım. (–Gaz.)

laman Yakışıklı. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

lamba [**lambur**] Su tenekesi. (Alemdar, Kıbrısçık –Bo.)
[**lambur**] : (Cumayanı –Dz.)

lambaaltı Yapının altından geçen yol. (*Yalvaç –Isp.)

lamba atmak Duvarın sıvası bozulmak : *Okulun duvarı çok lamba atmış.* (*Elmalı ve köyleri –Ant.)

lamba borusu [**lamba kaması**] Lamba şişesi. (–Ezm.)
[**lamba kaması**] : (–Ur.)

lambadan [→ **lombadak -2**]

lambak Güveç kulpuna bağlanan ip. (Konursi *Bayburt –Gm.)

lamba kaması [→ **lamba borusu**]

lambasuyu Gazyağı. (–Kıbrıs)

lambeki [→ **lembeki**]

lambırdatmak İçinde sıvı bulunan kabı sallamak: *Şişeyi lambırdatmadan getir.* (Bekilli *Çal –Dz.)

lambur [→ **lamba**]

lambur lumbur (I) **1.** Patavatsız. (*Gelendost –Isp.; *Bor –Nğ.) **2.** Patavatsızca söylenen söz. (*Bor –Nğ.)

lambur lumbur (II) **1.** Gürültü çıkararak, dangır dungur (yuvarlanmak için). (*Düzce –Bo.) **2.** Laçka olmuş şey için. (*Düzce –Bo.)

lamçı Yamçı. (*Kargı –Çr.)

lame Çocukların oynadığı çizgi oyunu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lames İçine sebze konularak pişirilmiş pide. (*Maçka –Tr.; Zigana *Kelkit –Gm.)

lami Tanesiz taze fasulye. (–Gm.; –Rz.)

lamla Durgun sularda yaşayan 3 mm. kalınlığında, 10 cm. uzunluğunda bir böcek. (Salarha köyleri –Rz.)

lamlı (I) [**lāmli**] Ufak çakı. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**lāmli**] : (Haçevera, *Maçka –Tr.)

lamlı (II) Tüfeğin namlusu. (–Tr.; –Krş.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)

lamlı (III) **1.** Harmanda savrularak buğdaydan ayrılmış saman yığını. (Kavşit *Sungurlu –Çr.) **2.** Samandan ayrılmış tahıl. (Teke –Tr.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)

lamlık [**lamlik, lamtı**] Sapı kırılmış bıçak. (–Kü.; –Ml.)
[**lamlik**] : (Kamunu *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**lamtı**] : (Beyköyü *Dinar –Af.; *Halfeti –Ur.; *Ermenek –Kn.)

lāmli [→ **lamlı** (I)]

lamlik [→ **lamlık**]

lampa **1.** Tembel, uyuşuk. (*Şabanözü, *Polatlı –Ank.) **2.** Salak, sözünü bilmez. (*Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

lampar [**lampet**] İri, kaba saba (adam). (Saraycık –Kü.)
[**lampet**] : (–Gaz.)

lampet [→ **lampar**]

lamsa Cibinlik. (*Adapazarı –Sk.)

lamsan Ekin tarlalarında kendiliğinden yetişen ve sığırlara yedirilen, havuca benzer yabanıl bir bitki. (*Maçka –Tr.)

lamtı [→ **lamlık**]

lan [**lā, lay, layn, le, len** (I), **ley** (I), **lo** (II), **loğ** (II), **looğ**] Ey, ulan anlamında kabaca seslenme ünlemi. (Büyükyenice – Bil. ; * Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; *Akkuş –Or.; *Güdül –Ank.; –Nğ.)
[**lā**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; Ballıkaya *Hekimhan –Ml.; Karaözü *Gemerek –Sv.)
[**lay**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Çamlıklıdede * Korkuteli – Ant. ; *Milas –Mğ.)

[layn] : (Hasanoğlan –Ank.)
[le] : (*Çayıralan –Yz.)
[len (I)] : (Aliköy –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; –Ay.; *Düzce –Bo.; Kuyucak *Akseki –Ant.)
[ley (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
[lo (II)]: (Kuyucak *Akseki –Ant.)
[loğ (II)] : (Yazır *Sungurlu –Çr.; Telin *Gürün –Sv.)
[looğ] : (*Zile –To.)

lanat Kenevirin işe yaramayan ince sapları. (*Maçka –Tr.)

lanca Zeytinyağı koymaya yarayan, galvanizden yapılmış, silindir biçiminde büyük kap. (Zeytinli *Edremit –Ba.)

lānder Büyük, kullanışlı olmayan. (Haçevera *Maçka –Tr.)

langa (I) Davranışları kaba, kırıcı olan. (–Isp.)

langa (II) Beştaş oyununda alınan sayı. (Gölkonak *Şarkîkaraağaç –Isp.)

lañga (III) Dalganın çarpıp kırıldığı uzun sığlık. (Hurma *Silifke –İç.)

langada [lengede] Çabucak : *Tepenin öte yüzüne langada aştı.* (İncekum *Silifke –İç.)
[lengede] : (Aslanköy *Mersin –İç.)

langadan geçmek [→ **lakadan geçmek**]

langar (I) Üstü çinko ile örtülü, çevresi açık çatı, sundurma. (Güney *Yeşilova –Brd.; Bekilli *Çal –Dz.)

langar (II) Şişman. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

langaroz Geveze. (Müslimsölöz *Orhangazi –Brs.; *Söğüt –Bil.)

langaz (I) **[longaz -1, 2]** **1.** Tepeler arasındaki çukur yerler, uçurum. (Hisarbeyli *Çatalca –Ist.)
[longaz -1] : (*Maçka –Tr.)
2. Suların en derin yeri. (*Gelibolu –Çkl.)
[longaz -2] : (*Çarşamba –Sm.)
3. [→ **löngöz -2**]

langaz (II) Tembel. (*Bergama –İz.)

langırdak (I) **1.** Çok ve bağırarak konuşan. (Bekilli *Çal –Dz.; *Ayvacık –Çkl.; Tokat, Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ky.) **2.** Gür sesli. (Bekilli *Çal –Dz.; –Ky.)

langırdak (II) [→ **löngürdek** (II)]

langırdamak 1. Gevezelik etmek. (Yeniköy *Develi –Ky.; Dereköy, Kofcağız –Krk.) **2.** Bağırarak konuşmak. (*Kandıra –Kc.; *Bor –Nğ.)

langır langır Kaba ve gürültülü (ses için). (Bekilli *Çal –Dz.; *Düzce –Bo.)

langır lungur (I) Eğreti ve sallantılı (masa vb. eşya için). (*Kandıra –Kc.; Karaköy *Düzce –Bo.)

langır lungur (II) [→ **lankur lunkur**]

langırt (I) Cart kaba kâğıt anlamında küçümseme ünlemi. (*Mudanya –Brs.)

langırt (II) Hemen, çarçabuk. (*İskenderun –Hat.)

langırtı (I) Büyük çanın çıkardığı ses. (Güney *Yeşilova –Brd.)

langırtı (II) Anlamsız ve can sıkıcı söz. (*Bor –Nğ.)

langi İnce, uzun. (Güneyce –Rz.)

lango Hamalların yük taşıdıkları ip. (–Or.)

langona [languna] **1.** Küçük, zehirsiz yılan. (Limanköy *Çayeli –Rz.) **2.** Sarı yılan. (–Rz.) **3.** Kör yılan. (Güneyce –Rz.)
[languna] : (–Rz.)

langoz [→ **langaz** (I) **-3**]

languna [→ **langona -3**]

lanğır lunğur [→ **lankur lunkur**]

lankur lunkur [**langır lungur** (II), **langğır lunğur**] Biçimsiz (konuşma ve yürüyüş için). (–Tr.; *Bayburt –Gm.)
[**langır lungur** (II)] : (Telin *Gürün –Sv.)
[**langğır lunğur**] : (Körküler *Yalvaç –Isp.)

lañ lañ atmak Yetkisi olmadan konuşmak, yüksekten atmak. (*Bor –Nğ.)

lan lan etmek Atın boynuna bol gelen koşum gürültülü ses çıkarmak. (*Boğazlıyan –Yz.)

lap (I) Taze incir. (*Ödemiş köyleri –İz.)

lap (II) [**lep** (I)] Avuç içi. (–Uş.; –Bt.; –Ur.)
[**lep** (I)] : (–Bt.)

lap (III) Bir çocuk oyununda kuka olarak dikilen şeyi kaleden çıkarmak için kullanılan yassı taş: *Kiremit lap iyidir.* (–Ezc.)

lap (IV) **1.** Çok, en çok. (Azerî göçmenleri –Kr.) **2.** Tam : *Lap özüdür.* (Azerî göçmenleri *Çıldır –Kr.) **3.** İyice. (Azerî göçmenleri –Kr.)

lapa (I) Denizin dibinde yetişen ve beyaz çiçek açan bir bitki. (Bozburun *Marmaris –Mğ.)

lapa (II) Kupes balığı. (*Marmaris –Mğ.)

lapa (III) [→ **lepe** (I) **-4**]

lapaç yemek Sopa yemek : *Dün lapaç yedim.* (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

lapadak [**lepede, lepedek**] Ansızın, birdenbire. (Gökköy *Lapseki –Çkl.; –Sm.)
[**lepede**] : (–Gaz.)
[**lepedek**] : (*Düzce –Bo.; –Gaz.)

lapak (I) İri kar parçası. (Sarıkavak –Es.)

lapak (II) Deveye yedirilen kepek topağı. (Sarıkavak –Es.)

lapak (III) [**labak, lopak**] Oyunda önceden kararlaştırılan sayıya gelindiğinde söylenen sözcük, kama. (*Osmaneli –Bil.)
[**labak**] : (*Düzce –Bo.)
[**lopak**] : (*Kırkağaç –Mn.; –Ba. ve çevresi)

lapakaz Yasa dışı cinsel ilişki. (Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

lapak lapak [**lappak lappak, lepek lepek, lep lep -1, lopak lopak**] **1.** Topak topak. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.) **2.** Lapa lapa (büyük parçalarla yağan kar için). (Bağıllı, Sofular *Eğridir, *Gelendost –Isp.; Bereketli *Tavas –Dz.; Sarıkavak,*Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; –Çr.; *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Alıçlı –Yz.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; Sarıkeçili aşireti *Mersin, *Mut köyleri –İç.)
[**lappak lappak**]: (*Antakya –Hat.)
[**lepek lepek**] : (*Ereğli –Kn.)
[**lep lep -1**] : (–Gaz.)
[**lopak lopak**] : (*Merzifon köyleri –Ama.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri * Reyhanlı – Hat. ; –Yz.)
3. Pıhtı pıhtı (kan için). (Tahtacı aşireti –Isp.; Bereketli *Tavas –Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Sa-

rıkeçeli aşireti, Civanyaylağı *Mersin –İç.)

lapak oyunu Topu duvara vurup düşürmeden yüze kadar sayarak oynanan oyun. (*Osmaneli –Bil.)

lapan Üstü az çamurlu, altı kuru toprak. (Sertaç –Brd.; *Çarşamba çevresi –Sm.)

lapan ayak Yavaş ve büyük adımlarla yürüyen (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lapara (I) Ahmak. (–Rz.)

lapara (II) Dalak. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

lapatga [**lapatka**] Kalın saçtan yapılmış kürek. (*Iğdır –Kr.; *Bulanık –Mş.)

[**lapatka**] : (–Kr.)

lapatka [→ **lapatga**]

lapaza (I) Kaydırak oyunu. (–Rz.)

lapaza (II) Yaprakları uzun ve enli bir bitki. (Veliköy –Rz.)

lapban lupban İyi yürüyemeyiş için. (Çıtak *Çivril –Dz.)

lapbas [→ **lapbasan** (I) **-1**]

lapbasan (I) [**lapbas, lapbastı**] **1.** Ağırkanlı, şişman (insan ya da hayvan). (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Ağlı *Küre –Ks.; *Vezirköprü –Sm.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Dont *Fethiye –Mğ.)

[**lapbas**] : (–Nğ.)

[**lapbastı**] : (–Gaz.)

2. Dengesiz, sarsak yürüyüşlü (kimse). (*Mut köyleri –İç.) **3.** Düztaban (kimse). (–Ank.; *Mut köyleri –İç.) **4.** Seyrek basıp ağır ağır yürüyen (kimse). (–Çr.)

lapbasan (II) Patavatsız. (*Sandıklı –Af.; –Ank.)

lapbastı [→ **lapbasan** (I) **-1**]

lapçın Takunya. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

lapçınağaz Büyük ağızlı (kimse). (*Düzce –Bo.)

lapçınayak İri ve tabanı çok sert ayak. (*Düzce –Bo.)

lapgoğerçini Kül renkli ve iri yaban güvercini. (İncekum *Silifke –İç.)

lapıdak Birdenbire (koparmak için): *Isırdığı yeri lapıdak koparmış.* (*Merzifon –Ama.)

lapıt [**labıt** (I) **-1, loput** (I) **-1**] **1.** Saç üstündeki yufka ekmeği çevirmeğe yarayan tahta kürek, bisleğeç. (*Acıpayam köyleri –Dz.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)

[**labıt** (I) **-1**] : (Şerefler *Yatağan –Mğ.)

2. Çamaşır tokacı. (*Bodrum –Mğ.)

[**loput** (I) **-1**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.)

lapisik Oval. (–Ezm. ve çevresi)

lapistik [**lappilik**] Yassı, kırılmadan ezilmiş, yassılaşmış : *Kutunun üzerine ayağımı basınca lapistik oldu.* (–Ezc.)

[**lappilik**] : (–Ezc.)

lapistik olmak Bir şeyin altında kalıp ezilmek, yamyassı olmak. (–Gm.)

lapkadife Kadife çiçeğinin iri ve sarı renklisi. (*Bor –Nğ.)

laplabına [**laplapına**] Yüzeyleri düzgün olan iki şeyin aralık bırakmadan birbirine değmesini anlatır: *Kütükleri birbirine laplabına çattılar.* (*Maçka –Tr.)

[**laplapına**] : (*Maçka –Tr.)

laplak (I) Ağaçtan oyularak yapılmış su tası. (–Ed.)

laplak (II) **1.** Keten helvası yapmak için koyulaştırılmış şerbet. (*Emet

–Kü.) **2.** Akide şekeri. (*İnegöl –Brs.)

laplam Çamur, hamur gibi cıvık şeylerin bir kürek dolusu olan parçası. (Peşman *Daday –Ks.)

laplanga [**laplangı, laplangıç**] Saç üstündeki yufkayı çevirmeye yarayan kürek biçiminde tahta araç. (Kavurucu *Tefenni –Brd.)

[**laplangı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**laplangıç**] : (*Gediz köyleri –Kü.)

laplangı [→ **laplanga**]

laplangıç [→ **laplanga**]

lap lap (I) **1.** Büyük ve yumuşak parçalar durumunda : *Adım attıkça çamur lap lap kalkıyor.* (*Merzifon –Ama.; –Md.; *Bor –Nğ.) **2.** Büyük (desen için) : *Şu tüccarın basmaları lap lap çiçekli.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

lap lap (II) Çıplak ayakla ya da ayağa büyük gelen ayakkabıyla yürürken çıkan ses için : *Ayağına bir keltek geçirmiş lap lap gidiyordu.* (–Sm.; *Silifke –İç.)

lap lap ayaklı Kirleteceğini düşünmeden temiz bir yere çamurlu ayaklarıyla giren (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lap lap hamuru Yoğurtlu mantı.(–Çkr.)

laplapına [→ **laplabına**]

lap lap konuşmak Büyük konuşmak, bilgiçlik taslayarak konuşmak. (*Erciş –Vn.)

laplup İncir. (–Gaz.; –Mr.)

lapor [**laport**] Rapor. (Battal –Yz.; –Nğ. köyleri)

[**laport**] : (*Bor –Nğ.)

laport [→ **lapor**]

lappak Portakal kabuğunun yuvarlak kesilmiş üst parçası: *Şu portakaldan bir lappak kes bana.* (*Antakya –Hat.)

lappak lappak [→ **lapak lapak -2**]

lappaş Şişman ve ağırkanlı (kimse). (–Nğ.)

lappik [→ **lepik** (II)]

lappilik [→ **lapistik**]

lapra Kara, sulu ve tatlı bir çeşit üzüm. (*Bornova –İz.)

lapşat Aptal, sersem, sarsak. (–Rz.)

lapudasız Bozukdüzen (iş için). (Karaköyü *Bünyan –Ky.)

lapuğa Şiş ya da ağrıyan yerlere konulan lapa : *Keten tohumu lapuğası koydum.* (–Dy.)

lapurdak Su tası. (–Ed.)

laran Kıldan yapılmış çuval bağı. (–Bt.)

larçik [→ **laçik**]

largaḫ Dokuma tezgâhlarında çözgü tellerinin birbirine karışmalarına engel olan ağaçtan yapılmış araç. (*Arapkir –Ml.)

larıklamak Davar çağırmak. (Çöplü *Gürün –Sv.)

larkadak Bir yere sokulmak, bir yerden çıkarılmak istenilen şeyin hemen girmesi ya da çıkmasını anlatır : *Vida larkadak yerine giriverdi.* (–Sm.)

larkadan geçmek [→ **lakadan geçmek**]

larp [→ **larpbacak**]

larpbacak [**larp**] Birdenbire (fırlayıp ayağa kalkmak için). (İncekum *Silifke –İç.)

[**larp**] : (İncekum *Silifke –İç.)

lars [→ **las**]

las [**lars, last**] Biçilmiş otlardan yapılmış ot dizisi. (*Selim, *Sarıkamış, –Kr.; Hasankale –Ezm.; *Tercan, Haşhaşı –Ezc.)

[**lars**] : (–Bt.)

[**last**] : (*Ahlat –Bt.)

lasa Ihlamur kabuklarından örülen ve arabanın tabanına konulan kanat : *Lasayı arabaya koydun mu?* (Fili *Biga –Çkl.)

lasan Çitle çevrilmiş tarlalar arasından geçen dar yol. (–Ant.)

lase Bir an: *Bir laselik iş.* (*Bor –Ng.)

last [→ **las**]

lastik Çocukların kuş vurmak için kullandıkları sapan. (*Afşin –Mr.)

laş Dudak. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

laşan Karmakarışık, dağınık. (*Ahlat –Bt.)

laşan etmek Karmakarışık etmek. (*Ahlat –Bt.)

laşga (I) [→ **laşka** (I)]

laşga (II) Makat. (*Silifke –İç.)

laşga (III) **1.** Suyla oynayarak üstünü başını ıslatan çocuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Geceleri altını ıslatan çocuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

laşgalanmak [**laşkalanmak**] Laçka olmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**laşkalanmak**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

laşka (I) [**laşga** (I)] Laçka. (İğdecik, –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Dallıca, *Nazilli –Ay.; *Susurluk –Ba.; Sarıkavak –Es.; Ağlı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Karkıncık *Artova –To.; Gare *Ardeşen –Rz.; *Boğazlıyan, Sungur –Yz.)

[**laşga** (I)] : (*Sorgun –Yz.)

laşka (II) **1.** Alay, şaka. (–Tr.; Gare *Ardeşen –Rz.) **2.** Aldırış etmeme. (–Tr.)

laşka geçmek Aldırış etmemek, dikkat etmemek. (–Tr.)

laşkalanmak [→ **laşgalanmak**]

laşo Büyük ağızlı. (Yavuz, Şalcı *Şavşat –Ar.)

latdik Kuşburnu meyvesini ezip yumuşattıktan sonra yapılan topak. (Pamukpınar *Yıldızeli –Sv.)

latéyir Gelişigüzel, uygunsuzca, yakışıksızca (konuşma için). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

latıka [→ **latka**]

lātır [**latir, latur**] **1.** Yonca. (–Tr.) **2.** Bezelye. (–Tr.)

[**latir**] : (–Tr.)

[**latur**] : (–Tr.)

latin Oğlan evine gitmek için ata bindirilmiş geline hocanın okuduğu dua. (Honam oymağı *Mersin –İç.)

latir [→ **lātır -2**]

latka [**latıka**] İki kulplu küçük küp, çömlek, testi. (Göçmenler, Ulucak *Menemen –İz.; göçmenler, Koruköy *Yalova –Ist.; Kavala göçmenleri –Sm.)

[**latıka**] : (*Bor –Ng.)

latur [→ **lātır -2**]

lavardak Çabuk çabuk konuşan. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

lavat [**lavut** (II) **-3**] Kayığın suyunu atmak için kullanılan tahtadan yapılmış kürek. (Görece –İz.)

[**lavut** (II) **-3**] : (Sayca –Or.)

lavda Bir ucuna demir çivi, öbür ucuna yassı demir parçası konulmuş uzun sopa, üvendire. (*Nazimiye –Tn.)

lāvet geçmek [→ **lağvet geçmek**]

lavgar (I) [**lavğar, lavkar, lavlav** (I) **-1**] Geveze, boşboğaz, palavracı. (–Mr.; Çetinkaya *Kangal –Sv.; *Bor –Ng.; Zile *Develi, –Ky.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Ereğli, *Karaman –Kn.; İncirlik –Ada.; Yanpar –İç.)

[**lavğar**] : (–Nş.; *Ermenek –Kn.; Kurtkulağı *Ceyhan –Ada.; *Tarsus –İç.)
[**lavkar**] : (*Manavgat –Ant.)
[**lavlav** (I) **-1**]: (*Gelendost –Isp.; *Arapkir –Ml.)

lavgar (II) Boğazına düşkün. (Çepni *Gemerek –Sv.)

lavgar (III) [**lavgara**] Alay, küçümseme. (–Mr.)
[**lavgara**] : (–Mr.)

lavgara [→ **lavgar** (III)]

lavgaracı Alaycı. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

lavgarlık Gevezelik. (*Silifke –İç.)

lavğar [→ **lavgar** (I)]

lavın Çağrı. (*Bayburt –Gm.)

lavırtı Palavra, boş gürültü. (*Alayunt –Kü.)

lavik Kürtlerin söğlediği uzun hava, yanık kaval türküsü. (–Kr.)

lavkar [→ **lavgar** (I)]

lavlak [→ **lalak -2**]

lavlav (I) **1.** [→ **lavgar** (I)] **2.** Konuşurken söylediği anlaşılmayan (kimse). (–Ezc.)

lavlav (II) Gürültü, patırtı. (*Bor –Ng.)

lavlavcı Palavracı. (*Bolvadin –Af.)

lavlaz [→ **loğlaz**]

lavot [→ **lavut** (II) **-2**]

lavotlamak Keteni ağartmak için üstüne su dökmek, su püskürtmek. (*Sürmene –Tr.)

lavurluvur Dedikodu. (*Datça –Mğ.)

lavurta Abartarak konuşan. (Kızılcaören –Kü.)

lavus [→ **lağız**]

lavust [→ **lağız**]

lavut (I) Obur, bulduğunu yiyen (kimse). (–Sn.)

lavut (II) [**lavot**] **1.** Çeşme ve pınarlara konulan tahtadan yapılmış su tası. (Hümer *Ayancık, –Sn.; Seyit –Gr.) **2.** Ketenleri ağartmak için üstlerine su püskürtmeye yarayan tahta araç. (–Rz.)
[**lavot**] : (*Sürmene –Tr.)
3. [→ **lavat**]

lavuz [→ **lağız**]

lay [→ **lan**]

laydar [**laydır -1**] Ot ve ekin saplarının düşmemesi için arabanın yanlarına konulan parmaklık biçiminde özel kapak. (–Kr.)
[**laydır -1**] : (–Kr.)

laydır 1. [→ **laydar**] **2.** Ağaçtan yapılmış büyük merdiven. (*Bulanık –Ms.)

layfe Bir yere asılmak için yazılmış yazı : *Bugün cami kapısına layfe asılmış.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

layılga [→ **lağıp**]

layıncak Salıncak. (Güneyce –Rz.)

layış [**layış kazanı**] Tencereden büyük kazan. (–Ama.)
[**layış kazanı**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

layış kazanı [→ **layış**]

layla Uçurtma : *Layla çok güzel havalandı.* (Kargılı, Sarıca, Gümülcüne, Bulgaristan)

layley Kavga kızıştırma ünlemi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

laylon Naylon. (*Iğdır köyleri –Kr.)

laylay Ninni. (Revan *Iğdır –Kr.)

layn [→ **lan**]

laz baltası Kereste yontmaya yarayan bir çeşit balta. (–Ist.)

lazıt [→ **lazut**]

lazot [→ **lazut**]

lazotu [→ **lazut**]

lazud [→ **lazut**]

lazut [**lazıt, lazot, lazotu, lazud**] Mısır. (–Sm.; Zara –Ama.; *Turhal –To.; Kavala, Yomra, Haçevera *Maçka, –Tr.; –Gm.; Hemşin –Rz.; –Ar.; Kol *Posof –Kr.; Karataş –Ezm.; –Ezc.; *Ahlat –Bt.; *Bulanık, –Mş.; –Yz.; Kerkük)
[**lazıt**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim, *Çıldır –Kr.)
[**lazot**] : (Yalpankaya *Karasu –Kc; *Sürmene –Tr.; –Rz.; –Gm.; –Ezm.; –Ml.)
[**lazotu**] : (Kozağaç *Şiran –Gm.; *İspir –Ezm.)
[**lazud**]: (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

le [→ **lan**]

leb [**leblep**] Büyük bıçkı, testere. (*Arapkir –Ml.)
[**leblep**] : (–Ml.; Karahisar –Ur.)

lebbe Boyna takılan altın dizisi. (–Ur.)

lebe Tabakhanelerdeki havuzun dibine birikmiş kireç tortusu ve kıl karışımı. (*Kemaliye –Ezc.)

lebedir Kayıp. (–Ur.)

lebedir olmak Kaybolmak. (–Ur.)

leben (I) Ağaç bıçkısı, hızar. (Çermik –Dy.)

leben (II) Yoğurt. (*Reyhanlı –Hat.)

lebik [→ **lepik** (II)]

leblek Darbuka. (Hisar *Domaniç –Kü.; Çeltikçi *Yenişehir –Brs.)

lebleki [**lepleki**] **1.** Küçük toprak tabak. (*Divriği –Sv.) **2.** Küçük emaye tabak. (–Ezc.) **3.** Çinko ve bakır tabak. (–Ezc.) **4.** Cam tabak. (–To.)
[**lepleki**] : (*Sungurlu –Çr.)

leblep [→ **leb**]

leblep dökülmek Parça parça dökülmek. (–Gaz.)

lebut Duygusuz. (–Tr. çevresi)

lec Pürüz : *Ben böyle lecli işe karışmam.* (–Ezc.)

lecce Yüz, çehre : *Leccesi limon gibi olmuş.* (Ziyere –Ama.; *Zile –To.)

leccesiz Yersiz, gereksiz (konuşma için). (–Çr.)

leççek Peçe. (*Kemaliye –Ezc.)

leççer Reçel. (*Antakya –Hat.)

leçe (I) **1.** Orman. (–Ada.) **2.** Taşlı tarla. (Kırmıt *Ceyhan –Ada.) **3.** Geçilmesi zor yer. (Güllühüyük *Çiçekdağı –Krş.)

leçe (II) [→ **leçek -2**]

leçeğini ayağa salma Kavga ve korkulu durumlarda kadının peçesini yere atarak, ocağına düştüm anlamında yalvarması. (–Kr.)

leçek [**leçe** (II), **liçeh**] **1.** Yün atkı. (*Yusufeli –Ar.) **2.** Tülbent, başörtüsü. (–Kü.; –To.; –Gm.; *Yusufeli, Cevizli *Şavşat –Ar.; Mardinik *Göle –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Iğdır –Ağ.; *Ahlat –Bt.; –Dy.; –El.; –Ml.; *Birecik –Ur.; *Divriği –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Çumra –Kn.)
[**leçe** (II)] : (Çingit *Pazar –Rz.; –Ezm.)
[**liçeh**] : (Karapapak –Kr.)
3. Sargı bezi. (–Kr.)

leçelik Tepelerin arasındaki kuytu düzlükler. (–Kn.)

leçer (I) Arsız kadın, kötü kadın. (–Kr.)

leçer (II) Kıl elek. (*Bergama –İz.; –Sm.)

leçer (III) Reçel. (–Ml.)

leçik Üç köşeli börek. (–Kn.)

ledan Arının kovandaki yarıkları kapatmak için salgıladığı siyah ve koyu sıvı. (*Simav –Kü.)

ledin Köknar denilen çam cinsinden ağaç, salon çamı. (*Anamur –İç.)

lef Yontulmuş taş parçası. (*Kilis –Gaz.)

lefelenmek Açlığını gidermek için azıcık birşey yemek. (–Gaz.)

lefir Öfke, kızgınlık. (–Ur.)

lefir lefir etmek Öfkeden köpürmek, solumak (insan ve hayvan için). (–Ur.)

lef lef Lap lap : *Şu adamın lef lef bir kaçışı var.* (–Gaz.)

lef lef geçmek Güçsüzlük nedeniyle kendinden geçmek. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

legen Yemek konulan çinko kap : *Çorbayı legene koy çabuk soğusun.* (Cenciğe –Ezc.)

leğançe [**leğençe**] Küçük leğen. (–Gaz.; *Gülnar –İç.)

[**leğençe**] : (–To. ve çevresi; –Ml.)

leğen [**laence, lehen -2**] Karavana denilen yemek kabı. (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**laence**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**lehen -2**] : (Sarıca *Gölköy –Or.)

leğençe [→ **leğançe**]

leğer Tarla sulamak için yapılan küçük su bendi, büğet. (–Ur.)

leğer olmak 1. Durgunlaşmak. (–Bt.) **2.** Pıhtılaşmak : *Kan yerde leğer olmuş.* (–Bt.)

leğın [**lehen -1, lēn** (II)] Leğen. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

[**lehen -1**] : (Dikici *Dinar –Af.)

[**lēn** (II)] : (–Gaz.)

leğmalık Karların eriyerek cıvıklaşmış durumu : *Ortalık leğmalık olmuş geçilmiyor.* (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lehaz [→ **loğlaz -1**]

lehen 1. [→ **leğın**] **2.** [→ **leğen**]

leḫin altı Asma çubuklarından halka biçiminde örülerek yapılan tencere altlığı. (*Antakya –Hat.)

lehlamak [→ **lehlemek**]

lehle [**lehli**] Zayıf, cılız (hayvan için). (Söğüt –Dz.)

[**lehli**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)

lehlemek [**lahlamak, lehlamak**] Yorgunluktan solumak. (–To.; *Şavşat ve köyleri, Erkinis *Yusufeli –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Ezm.; –Ağ.; *Erciş –Vn.)

[**lahlamak**] : (*Ahlat –Bt.)

[**lehlamak**] : (Çavdarlı*Şavşat –Ar.)

lehli [→ **lehle**]

lehlimacun Lahmacun. (–Ada. ve çevresi)

lehlük [→ **lalak -2**]

lehre [**lēve**] Üstüne tepsi koymaya yarayan, açılır kapanır ayakları olan bir araç : *Lehreyi getir kız, yemek yiyeceğuk.* (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

[**lēve**] : (Güney *İkizdere –Rz.)

lek (I) Küçük tarla, evlek. (*Safranbolu –Zn.; *Boyabat –Sn.)

lek (II) Dişbudak ağacı. (*Şavşat köyleri –Ar.)

lek (III) Hasır. (–Af.)

lek (IV) **1.** Aşık : *Lekim beş tanedir.* (–Kü.) **2.** Bilye. (*Ödemiş –İz.)

lek (V) Sigara paketlerinin yazılı olan yanı. (*Alaşehir –Mn.)

lekan Yumuşak karda kolay yürümek için ince, yumuşak ağaç dallarından örülerek ayağa takılan düz, yuvarlak bir araç. (*Erciş –Vn.)

lekdime oyunu Yay biçimine getirilen değneklerin yere vurulup ileriye doğru fırlatılmasıyla oyna-

nan oyun. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

lek durmak Oynarken atılan aşık kemiği, düz olan yanı görünecek biçimde durmak. (–Nğ.)

leke (I) Korkak, ödlek. (*Şavşat köyleri –Ar.; Mardinik *Göle –Kr.)

leke (II) Kayığı yönetmeye yarayan dümenin kolu. (–Çkl.; Ereğli *Karamürsel –Kc.; Yeşilada –Nğ.)

lekerc [→ **lekes**]

lekert [→ **lekes**]

lekes [**lekerc, lekert, lekez**] Cimri. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Gaz.; Kavalı, Kadışehri *Sorgun –Yz.; *Develi –Ky.)
[**lekerc**]: (*Mudurnu, *Düzce –Bo.)
[**lekert**] : (–Ank.)
[**lekez**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lekeşi Tıpkısı, özdeşi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

lekez [→ **lekes**]

lekgele Tek mi çift mi oyunu. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lekin 1. Küçük pekmez kazanı. (*Antakya –Hat.) **2.** Büyük ve derin bakır tepsi. (*Antakya –Hat.)

lekka [→ **laka**]

lekle [**lele** (III)] Yalan : *Lekle söyledim.* (–Mğ.)
[**lele** (III)] : (Gölcük –Mğ.)

lekleşmek Cıvıtmaya yüz tutmak. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

lekmat Tatsız, tuzsuz. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lekmek Aksayarak yürümek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

lektirmeç Sopa, değnek. (*Çal –Dz.)

lelbebi Leblebi. (*Bor –Nğ.)

lele (I) [**leleş -2**] **1.** Baba. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim, –Kr.)
[**leleş -2**] : (–Kr.)
2. Delikanlı. (*Çıldır, Süregel *Iğdır –Kr.) **3.** Lala. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

lele (II) El : *Leleni uzat.* (Haçevera *Maçka –Tr.)

lele (III) [→ **lekle**]

lele hoy demek İster istemez evet demek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lele hoy kalmak Yoksul kalmak. (Şahnalar *Arpaçay –Kr.)

lélek [**léleyh**] Kazın kanat tüyü. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**léleyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lelele yapmak Çocuklar toprak üstünde kaymak. (Haçevera *Maçka –Tr.)

lele menisi Ölüm ya da yıkım sırasında söylenen mani. (–Kr.)

lelengi (I) [→ **lalangı**]

lelengi (II) Kabuğu kolaylıkla soyulan küçük ve çok tatlı bir çeşit portakal. (Kerkük)

leleş 1. Ağabey. (–Kr.) **2.** [→ **lele** (I) **-1**] **3.** Çocuğun evde en güvendiği erkek. (–Kr.)

lelevan İşsiz güçsüz dolaşan. (–Ezm.)

lelevün 1. Çok zayıf. (Cenciğe, –Ezc.) **2.** Bitkin, yorgun argın. (–Ezm.; Cenciğe –Ezc.)

lelevün etmek (I) Yaltaklanmak. (*Alucra –Gr.)

lelevün etmek (II) Darmadağınık etmek, altüst etmek. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

lelevün olmak Yanıp yakılmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

léleyh [→ **lélek**]

lelik Çok ağlayan kimse. (–Kr.)

lelimek 1. Çok ağlamak. (–Kr.) **2.** Yalvarıp yakarmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

leliyhci Yalvarıp yakarıcı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lelle Deli. (Şahmelik –Ky.)

lellük Karşılıklı iki duvara çakılan kazıklara ip bağlayarak yapılan salıncak. (Kerkük)

lelöyün Çok yoksul, yarına yiyeceği olmayan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lem Nem, ıslaklık. (–Sm.; –Gaz.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Bor –Nğ.)

lembeki [lambeki] Küçük tabak, küçük sahan. (–To.; –Vn.; *Ereğli –Kn.)

[**lambeki**] : (–Kn.)

lemberlep [lembirlep, limbelimp, lipelip] Çok dolu (özellikle sulu şeyler için). (*Keçiborlu –Isp.; –Dz.)

[**lembirlep**] : (*Fethiye –Mğ.)

[**limbelimp**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**lipelip**] : (*Bor –Nğ.)

lembirlep [→ lemberlep]

lemcimek Kirden kokmak. (–Gm.)

leme An : *Bir leme.* (–Ml.)

lemermek Nemlenmek. (–Gaz.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; İncekum *Silifke –İç.; *Bahçe –Ada.)

lemis İçine ıspanak, peynir, patates, kıyma konulup katlanmış yufka. (–Çr.; –Tr.; Uluşiran *Şiran, –Gm.)

lemle Çizgi. (–Ank.)

lemli Nemli. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

lemlüm etmek Açıkça söylememek, gevelemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lempe Lamba. (*Iğdır –Kr.)

lemper Hendek. (–Ml.)

lemse Tükrük. (–Yz.)

lemza Gökkuşağı. (Şumnu *Gönen –Ba.; İlimye *Mudurnu –Bo.; –Ezm.)

len (I) [**→ lan**]

lēn (II) [**→ leğın**]

lence [**→ lenga**]

lençaya almak [lensaya almak] Sorguya çekmek, azarlayıp hırpalamak. (*Maçka –Tr.)

[**lensaya almak**] : (*Maçka –Tr.)

lenga [lence, lenza, lenze] Küçük çekül. (*Güneyce –Rz.)

[**lence**] : (–Ks.)

[**lenza**] : (Haşara –Gm.)

[**lenze**] : (İnebeyli *Karamürsel –Kc.)

lenevrek Hıyar. (–Ks.)

leng atmak Yersiz nükte ve eleştiri yaparak birinin konuşmasını kesmek. (Kerkük)

lenge Kadınların boyunlarına astıkları altın, beşibirlik. (–Sm.)

lengede [→ langada]

leñgeresini bozmamak İvmek gerekirken ağır davranmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

lengeri tatarı Mantı. (–Ks.)

lengerlenmek 1. Kıvrılıp oturmak. (–Ezm.) **2.** Yuvarlak olmak. (–Ezm.)

lengerli Ağır başlı, onurlu. (*Lapseki –Çkl.)

lengir 1. Kevgir. (–Sm.) **2.** Çömleklerin kulplarına takıp tandıra indirmeye yarayan, uçları kıvrık iki demir çubuktan yapılmış araç. (*Ahlat –Bt.)

leni Öyle mi'nin kısaltılmış biçimi. (–Ky.)

lenk Tek, bir : *Çift mi lenk mi?* (–İç.)

lenkmek 1. Sarsılarak kalkmak. (–İç.) **2.** Tek ayak üstünde yürümek. (–İç.)

lensaya almak [→ **lençaya almak**]
lenza [→ **lenga**]
lenze [→ **lenga**]
lenzük Gevşek, buruşuk, pörsük. (Yavuzköy *Şavşat –Ar.)
lep (I) [→ **lap** (II)]
lep (II) Saç üstünde pişirilen ekmek. (*İnebolu –Ks.)
lep (III) Kağnı tekerini tutmaya yarayan ağaç çivi. (Küpesi, *Tercan –Ezc.)
lephik [→ **lepik** (II)]
lepe (I) [**lapa** (III), **lepek**] **1.** Lapa. (Güneyce –Rz.; *Erciş –Vn.)
[**lepek**] : (Aşağıkardere *Bahçe –Ada.)
2. Bulgur ufağından yapılan yemek. (*Boğazlıyan –Yz.) **3.** Pirinç ve mercimekten yapılan bir çeşit yemek. (*Afşin –Mr.) **4.** Bulgur ya da pirinçten çorba gibi yapılan, bol soğanlı ve kırmızı biberli yemek. (Burhan, Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**lapa** (III)] : (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
lepe (II) [→ **lepik** (II)]
lepeç (I) Şişman (kimse). (Peşman *Daday –Ks.)
lepeç (II) [**lepiç**] Islak, ıslanmış. (Meydan *Mut –İç.)
[**lepiç**]: (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
lepede [→ **lapadak**]
lepedek [→ **lapadak**]
lepek [→ **lepe** (I) **-1**]
lepek lepek [→ **lapak lapak -2**]
lepelemek Okşamak. (Derince *Bodrum –Mğ.)
lepez (I) [**leppez**] **1.** Kullanıla kullanıla aşınmış, düzleşmiş olan. (–Kr.)
[**leppez**] : (–Ezm.)
lepez (II) Geveze. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
lepez (III) Kötü kadın. (–Kr.)
lepiç [→ **lepeç** (II)]
lepik (I) Bulgurdan yapılan yassı köfte. (–Dy.)
lepik (II) [**lappik, lebik, lepbik, lepe** (II), **leppik -1, lepük, lepüstek**] Çocukların oyunda kullandıkları düz, yuvarlak ve yassı taş. (*Osmaneli –Bil.; –Kr.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gemerek –Sv.)
[**lappik**] : (–Çkl.)
[**lebik**] : (*Ardahan –Kr.)
[**lepbik**] : (*Erciş –Vn.)
[**lepe** (II)] : (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**leppik -1**] : (–Ezm.)
[**lepük**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**lepüstek**]: (–Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
lepik koko Çocukların yassı bir taşla kaleye diktikleri şeye vurarak oynadıkları oyun. (–Dy.)
lepirdek Trampet. (*Çivril –Dz.)
lepirlek Ağzı geniş testi. (Seki yaylası –Isp.)
lepirlik 1. Tek kulplu küçük testi. (Kaya *Fethiye –Mğ.) **2.** Turşu kurulan büyük küp. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
lepirt olmak Yağmurdan sırılsıklam oluncaya dek ıslanmak. (–Uş.)
lepişek Yapışkan. (*Boyabat –Sn.)
lepiyh [**leppik -2**] Yapı işlerinde kullanılan, toprağın altından çıkarılmış, ince tabaka biçimindeki taş. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**leppik -2**] : (–Kr. köyleri)
lepleki [→ **lebleki -4**]

lep lep 1. [→ **lapak lapak -2**] **2.** Büyük parçalar durumunda (kopan şeyler için). (–Gaz.)

lep lep gulahlı Düşük kulaklı (at için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

leplik Yassı ve mavi renkli boncuk. (Kerkük)

leppez [→ **lepez** (I)]

leppez aşığı Yüzsüz, arsız, her yere sokulan (kimse). (–Ezm.)

leppik 1. [→ **lepik** (II)] **2.** [→ **lepiyh**]

lepsi Mısır unundan yapılan lapamsı bir yemek. (*Düzce –Bo.)

lepük [→ **lepik** (II)]

lepüstek [→ **lepik** (II)]

lerduvan Merdiven. (–Ezm.)

lesa Fındık ağacının filizlerinden yapılan tuzak. (–Ar. ve çevresi)

lese (I) Sepet. (Ohri göçmenleri *Eyüp –Ist.)

lese (II) Boy. (*Nazimiye –Tn.)

lesbi [**lespi**] Killi, çorak toprak. (*Atabey –Isp.)

[**lespi**] : (–Isp.)

lesker Toprağı kazmaya yarayan bir tarım aracı, bel. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

lespi [→ **lesbi**]

leş (I) Tane : *Elmaları çocuklara üçer leş dağıttım.* (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

leş (II) **1.** Tabaklanacak derilerin üstündeki et parçaları. (–Brs.) **2.** Et : *Dün gece tavşan leşi yedik.* (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

leşe Neşe. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

leşen İyi bağlanmamış ekin saplarının döküntüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

leşgarın [**leşko**] Çok yemekten karnı büyümüş kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**leşko**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

leşke Tembel, davranışları ağır olan. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

leşko 1. [→ **leşgarın**] **2.** Şişman (kimse). (–Tr.)

léşter Neşter. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

let Yoksul. (Kerkük)

leta Derilerin harçtan çıktıktan sonra bol suda yıkanması işlemi. (*Gelibolu –Çkl.)

leteme Bazı atların sağrılarının üstünde olan ve kusur sayılan kıvrılmış tüyler. (*Antakya –Hat.)

letice Sonuç. (–Nğ.)

letke Kaysı kurusu. (Kerkük)

lettezlemek Konulduğu yere iyi oturmayan şeyi taşa sürterek ya da çarka tutarak iyice oturmasını sağlamak. (–Kr. köyleri)

leva Kayıkta içeriye dolan suyu akıtmaya yarayan delik : *Hasan levayı kapa.* (*Perşembe –Or.)

levarike penbesi Mor renk. (Çömelek *Mut –İç.)

levaz [→ **loğlaz -1**]

levçe Geveze. (Kerkük)

lēve [→ **lehre**]

levger Ayakkabıların dikiş yerlerini ütülemekte kullanılan bir araç. (–Mr.)

levir levir yanmak Al al olup yanmak (yüz için) : *Yüzü levir levir yanıyordu.* (–Gaz.)

levke Ot ve ekin taşınan arabaların arkasındaki merdiven. (* Düzce –Bo.)

levlaz [→ **loğlaz -1**]

levlek Levrek balığı. (*Alanya –Ant.)

levles [→ **loğlaz -1**]

levlez [→ **loğlaz -1**]

levli Ateşte yanan odun. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

ley (I) [→ **lan**]

ley (II) Çaylak kuşu. (Halas *Gümüşhacıköy –Ama.; göçmenler, Taşburun *Iğdır –Kr.)

leyden Orak biçiminde olup, ağız kısmı kemikten, sapı ağaçtan yapılan ve ot bağlarını bükmeye yarayan araç. (*Hasankale, –Ezm.; *Hayrabolu –Tk.)

leyi Sel. (–Bt.)

leyir Nehir. (Taşkent göçmenleri –Ist.)

léylah Leylak. (–Gaz.)

léylak [**leyleḫ**] Leylek. (Şenova *Ludere –Hak.)
[**leyleḫ**] : (Zarşat –Kr.)

leylamba Çok uzun bacaklı (insan ya da hayvan). (–Af.)

leyle Ninni : *Leyle balam leyle.* (Kerkük)

leyleḫ [→ **léylak**]

leylekayağı Kuruyunca incecik sapları kendi üzerinde kıvrılan saatçiçeği bitkisi. (*Gelibolu –Çkl.)

leylekburnu [**leylekgaga**] Uzun yapraklarının uçları kuruduktan sonra kıvrılarak leylek gagasına benzeyen yabanıl bir ot. (Dereköyü –To.)
[**leylekgaga**]: (Sıraca *Söğüt –Bil.)

leylekgaga [→ **leylekburnu**]

leylekorak Orağın büyüğü. (–Ist.)

leylim (I) Her zaman, sürekli. (Gödene *Finike –Ant.)

leylim (II) [**leylum**] **1.** Tatlı limon. (Kazan göçmenleri *Pendik –Ist.; –Ada.; *Silifke –İç.)
[**leylum**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
2. Portakal. (Fetullah, Yahyalı *Develi –Ky.)

leylingiç Bir çeşit dut. (–Gaz.)

leylum [→ **leylim** (II) **-1**]

leyvaz [→ **loğlaz -1**]

lez Parlak, kaygan ve düz olan şey. (–Ezm.)

lezgi (I) [**lezgü**] Sersem, beceriksiz. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Ağın, *Keban –El.)
[**lezgü**] : (–Ezc.)

lezgi (II) Eğri burun. (–Tr.)

lezgi (III) Tek dolma tüfek. (Feruz –Ank.; *Hadım –Kn.)

lezgi (IV) Erkek, kadın karışık oynanan bir halk oyunu. (–Kr.)

lezgilik etmek Anlamazlıktan gelmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lezgü [→ **lezgi** (I)]

lezin Lastik. (*Ardahan –Kr.)

lezletsiz Tatsız. (–To.)

lezli Pürüzsüz. (*Bayburt –Gm.)

lıbır Cıvık çamur. (Sofular *Eğridir –Isp.; –Ezc.)

lıbır lıbır Çabuk çabuk (yemek için). (*Maçka köyleri –Tr.)

lıbıska Lepiska (saç için). (–Kn.)

lıfker Bulaşık, çok kirli. (–Bt.)

lıg [→ **lığ**]

lıgda [→ **lığ**]

lığ [**lıg, lıgda, lığda, lığırt, lığlak** (I), **liğ** (II), **luğ**] Selin, akarsuyun getirdiği ince çamur, tortu, birikinti. (Sofular *Eğridir –Isp.; Abasaray, –Çr. ; * Çarşamba, * Vezirköprü, –Sm.; Çoran, *Merzifon ve köyleri –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; Bayadı, *Perşembe –Or.; *Tirebolu –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; Ilıca, *Oltu, Aha *Hasankale –Ezm.; *Kemah –Ezc.; *Tutak –Ağ.; *Zara, *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**lıg**] : (*Bayburt –Gm.; –Sv.)

[**lıgda**] : (Bargazmanlı *Vakfıkebir –Tr.)
[**lığda**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**lığırt**] : (Sonusa –To.)
[**lığlak** (I)] : (Kadamut –Sm.)
[**liğ** (II)] : (*Bulancak –Gr.; –Yz.)
[**luğ**] : (Danışman *Fatsa –Or.)

lığa **1.** Tortu. (*Kemaliye –Ezc.) **2.** Kireç tortusu. (*Kemaliye –Ezc.) **3.** Bataklıklarda yığılmış pislik, birikinti. (*Kemaliye –Ezc.)

lığars Balgam. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lığda [→ **lığ**]

lığırık Gevşek, pörsük (et için) : *Lığırık eti ben yemem.* (–El.)

lığırt [→ **lığ**]

lığlak (I) [→ **lığ**]

lığlak (II) Düzgün, yuvarlak, ince ağaç direk. (Gökdere *Cebelibereket –Ada.)

lığlak (III) Düz ya da çok az eğri yüzey. (Gökdere *Cebelibereket –Ada.)

lığlamak (I) **1.** Sel, akarsu ince çamur, birikinti getirip yığmak. (*Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı, Şıhlar *Ulubey, Danışman *Fatsa –Or.; Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Karadoruk *Gürün –Sv.; –Nğ.) **2.** Tortulanmak, dibe çökmek : *Bulgur dibine lığladı.* (Karkıncık *Artova –To.; –Sv.) **3.** Yemek mideye oturmak, sindirilememek. (–Sm.)

lığlamak (II) **1.** Yorularak yere oturmak, çökmek. (–Sv.) **2.** Hastalık nedeniyle kendinden geçmek, dalmak. (–Sv.)

lığlamak (III) **1.** Kaymak, yıkılmak: *Bizim baca lığladı.* (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Toprak parçası suyun etkisiyle gevşeyip kaymak. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.) **3.** Karlar ilkbaharda birden eriyecek duruma gelmek, gevşemek. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

lığlamak (IV) Tıkamak, kapamak, doldurmak : *Saman deliğin önünü lığladı.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

lığlamak (V) Yuvarlamak : *Şu gülleyi güzel lığla.* (Gözene –Ml.)

lığlanmak (I) Yuvarlanmak. (*Ağın –El.)

lığlanmak (II) Bir kap çok dolu duruma gelmek. (*Ağın –El.)

lığlanmak (III) Çıkış yolu kapanarak su birikmek. (–Ezm.)

lığlanmak (IV) İş birikmek. (–Ezm.)

lığlatmak Lağım ayaklarını bahçeye akıtarak pisliği toprak üzerine yaymak. (–To.)

lığlı Bulanık : *Bu su lığlıdır içilmez.* (–Ezc.)

lığlığa (I) Boğaz. (*Erciş –Vn.)

lığlığa (II) Esnek. (*Erciş –Vn.)

lığlığa (III) **1.** Su yatağının yumuşamış durumu. (*Erciş –Vn.) **2.** Vıcık vıcık (çamur için). (–Vn.)

lığlıḫgaz [**lığlıkgaz**] Yaban kazı. (İncekum *Silifke –İç.)
[**lığlıkgaz**]: (İncekum *Silifke –İç.)

lığlıkgaz [→ **lığlıḫgaz**]

lığra Kaygan. (Güneyce –Rz.)

lıḫ Geniş, büyükçe: *Eyekgavı eyeğıma lıḫ olor.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lıḫalıḫ Ağzına kadar (doluluk için) : *Testiyi lıḫa lıḫ doldurmuş.* (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

lıhçı İnce, uzun boylu (kimse). (Anbarlık –Rz.)

lıhçor Kirli, pasaklı (yapılan iş için): *Bu kadın çok lıhçor iş yapıyor.* (–Bt.)

-lık (I) –sı takısı olarak kullanılır : *Oralık çok soğuk, ben gitmem.* (*Antakya –Hat.)

lık (II) Çocukların oyunda birbirlerinin sırtlarına elleriyle vururken kullandıkları sözcük. (*Afşin –Mr.)

lıkaç olmak Katılaşmak (yemek için). (Sofular *Eğridir –Isp.)

lıkadak oturmak Tıpatıp yerine oturmak. (–Sm.)

lıkı [→ **lıklık -1**]

lıkıc (I) İyice pişmemiş, içi çiğ kalmış (ekmek için). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

lıkıc (II) Yapışkan madde. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

lıkır [→ **lıklık -1**]

lıkırdamak Lıkır lıkır ses çıkarmak. (*Silifke –İç.)

lıkk Aptalımsı. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

lık lık Hafif sesle gülüş için. (–Gaz.)

lıklık [**lıkı, lıkır, lıklıka, lıklıkı-1, 3**] **1.** Küçük testi. (Bayat –Af.; Ayvalı *Tavşanlı –Kü.; Etimesğut –Ank.)
[**lıkı**] : (Aksakal –Ba.; Dağkadı *Karacabey –Brs.)
[**lıkır**] : (–Ant.)
[**lıklıkı -1**]: (Atlas *Sivrihisar –Es.) **2.** Kulpsuz testi. (Çitak *Menemen –İz.; –Kn.) **3.** Toprak sürahi. (Hisar, *Domaniç –Kü.; *Çivril –Dz.; –Ks.; –Kn.)
[**lıklıka**] : (*Bor –Nğ.)
[**lıklıkı -3**] : (*Söğüt, Küplü, Başköy –Bil.; *Keskin –Ank.; –Krş.; –Nğ.; –Kn.)

lıklıka [→ **lıklık -3**]

lıklık etmek Kuyu, yalak ve derince kaplar çok dolu olmak. (Uzunca-burç *Silifke –İç.)

lıklıkı 1. [→ **lıklık -1**] **2.** Tek ya da iki kulplu toprak testi. (Göçmenler *Sungurlu –Çr.; Sadıkali –Krş.; –Nğ.; *Ereğli –Kn.) **3.** [→ **lıklık -3**] **4.** Ağaç testi. (–Yz.; –Nğ.; –Kü.)

lıkman (I) Şişman (kimse). (Sofular *Eğridir –Isp.)

lıkman (II) [→ **likmen**]

lıkmen [→ **likmen**]

-lıkta –da eki olarak kullanılır : *Cekетim oralıkta.* (*Antakya –Hat.)

lılık (I) Duruca. (–Ezm.)

lılık (II) Sert olan şeylerin gevşemiş, laçka olmuş, bollaşmış durumu. (–Kn.)

lımbır lımbır Bol suyla iyice sulamak için: *Hasan efendinin evlekleri lımbır lımbır sulanmıştır.* (*Beypazarı –Ank.)

lınga Atın bozuk yürüyüşü, eşkin. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lınga kalkmak At sallanarak yürümeye başlamak. (Bayat *Emirdağ –Af.)

lıñgırdamak Su ve sulu şeyler içerken ya da dökülürken ses çıkmak. (*Düzce –Bo.)

lıñgırdatmak Su vb. şeyleri içerken ses çıkartmak. (*Düzce –Bo.)

lıñgır lıñgır Sulu yiyecekleri gırtlaktan ses çıkararak içmek için. (*Düzce –Bo.)

lınk lınk Atın sallanarak yürüyüşü için. (Bayat *Emirdağ –Af.)

lıpalıp 1. Ağız ağıza, tepeleme (dolu olmak için). (*Silifke –İç.) **2.** Tam zamanında (gelmek için). (*Silifke –İç.)

lıpbık Ele alınmayacak kadar olgunlaşmış meyve. (*Arapkir –Ml.)

lıpbız 1. Çıplak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Kel. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lıpız Yoksul. (Şalcı *Şavşat –Ar.)

lıştik Etin çiğnenemeyen, yenilemeyen kötü yeri : *Etin lıştik yerini alma.* (–Ezc.)

lıva Kuzu yünü, ilk kez kırkılan kuzu yünü. (–Ezc.)

lıvır (I) Boşboğaz, geveze. (–Ezm.)

lıvır (II) [**lıvırcık**] Ezik, ezilmiş (zerdali, erik, domates, vb. yiyecekler için): *Domatesler lıvır olmuş.* (–Ezc.)
[**lıvırcık**] : (Cenciğe –Ezc.)

lıvırcık [→ **lıvır** (II)]

lızgar Kazma. (*Ünye –Or.)

liba (I) Atın eşkinden daha hızlı yürüyüşü. (Akçaköy *Dinar –Af.)

liba (II) Derileri harçla işlemek için kullanılan depo. (–Isp.)

liba (III) [→ **libade** (I) **-5**]

libada [→ **libade** (I) **-1**]

libade (I) [**liba** (III), **libada, libado**] **1.** Pamuklu kadın elbisesi. (Yenice *Safranbolu –Zn.)
[**libada**] : (Saçıkaralı aşireti, Dutlu *Dörtyol –Hat.)
2. Arkası ve önü sırma ile işlenmiş kısa kollu gelin elbisesi. (–Mğ.) **3.** Yelek. (Çatkise –Ks.) **4.** Köy kadınlarının elbise üstüne giydikleri bir çeşit manto. (Yağlar, Kiraz *Ödemiş –İz.) **5.** Pamuklu, geniş kollu kadın ceketi, hırka. (–Af.; *Keçiborlu, –Isp.; –Dz.; –Ay.; *Turgutlu –Mn.; –Ba.; –Kü.; *Söğüt, Bektemir –Bil.; Türkbeyli *Mengen –Bo.; –Çr.; –Ama.; *Zile Ohtap –To.; Küçüklü, Şehli, Piraziz –Gr.; –Tr.; –Ml.; –Mr.; –Ank.; Geymir, Salkuma –Ky.; *Karaman –Kn.; –Ant.; *Hayrabolu, *Malkara –Tk.)
[**liba** (III)] : (–Ank.)
[**libado**]: (Kuruözü *Gemerek –Sv.)
6. Cepken. (–Dz.)

libade (II) Geniş salon. (–Sm.)

libado [→ **libade** (I) **-5**]

libal Ceviz içinin yarısı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

libel Çıplak. (*Görele –Gr.)

libije Bir çeşit çerkes yemeği. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

libye Börülce. (*Antakya –Hat.)

licim Kılık : *Licimsiz bir adam.* (*Iğdır –Kr.)

liçeh [→ **leçek -2**]

lifar Dağda yetişen, saçma büyüklüğündeki meyveleri yenilebilen, küçük bir ağaç. (*Maçka köyleri –Tr.)

lifildemek Köpek vb. hayvanlar yavaş yavaş koşmak. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

lifir Zurna. (Çitak *Menemen –İz.)

lifke Başa bağlanan sarık ve benzerinin sarkan ucu. (Kerkük)

lifos Ticarette batma, batkınlık: *Taşdemir lifosa uğradı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lifti İnce tornavida. (–Rz.)

liğ (I) [**lik** (III)] İplik eğirmekte kullanılan iğin eğri demir ucu. (*Afşin köyleri –Mr.)
[**lik** (III)] : (Ovasaray –Çr.)

liğ (II) [→ **lığ**]

liğirte Baharda toplanıp çiğ olarak yenilen bir ot. (Balkandak *Beyşehir –Kn.)

lij Sulu, cıvık hamur, bulamaç. (*Ağın –El.)

lik (I) Tokmak. (*Beypazarı –Ank.)

lik (II) **1.** Kırağının sıcaklık nedeniyle su damlasına dönüşmesi. (Höketce *Saimbeyli –Ada.) **2.** Az ıslaklık, nem. (Izgın *Elbistan –Mr.)

lik (III) [→ **liğ** (I)]

liklemek At rahvanla dörtnal arası kesik kesik koşmak. (*Afşin –Mr.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

liklik 1. Oynak. (*Afşin –Mr.) **2.** Atın sarsıla sarsıla yürüyüşü için. (Cumalıkızık –Brs.; –Ks.; –Ml.)

likman 1. [→ **likmen**] **2.** Zeytinyağlı küçük çıra. (–Gm.)

likmen [**lıkman** (II), **lıkmen, likman -1, lükmen**] Tenekeden yapılmış idare lambası, kandil. (–Sm.; *Perşembe –Or.; *Bulancak, *Görele –Gr.; Çam, –Tr.; –Rz.)
[**lıkman** (II)] : (*Sungurlu –Çr.)
[**lıkmen**] : (–Rz.)
[**likman -1**] : (–Çr.; –Gm.; –Rz.)
[**lükmen**] : (–Sn.; –Tr.)

likondi Su taşımak için kullanılan omuzluk. (Kisarna –Tr.)

lil (I) **1.** Duvar sıvasında ve duvar boyasında kullanılan siyah renkli toprak. (–Kr.) **2.** Akarsuyun getirip yığdığı çamur, kum. (*Iğdır –Kr.; *Ahlat –Bt.) **3.** Çamuru çok olan yer. (Gülesur *Doğubeyazıt –Ağ.) **4.** Cıvık çamur. (–Vn.) **5.** Çamurlu, bulanık su. (*Iğdır –Kr.; –Vn.)

lil (II) Su yosunu. (*Erciş –Vn.)

lilek [→ **lālek**]

lili [→ **lülük** (III)]

lilik Rafadan yumurta. (*Bayburt –Gm.)

lilliş Topaç. (Höketçe*Saimbeyli –Ada.)

lilpar Dağlarda, dere kıyılarında yetişen, pişirilip yenilen bir ot. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

lim Kök, temel, dip : *Liminden temizledi.* (Molu –Ky.)

lima Sabun. (–Gr.)

limbek [**lümbek**] Aptal. (Haçevera *Maçka –Tr.)
[**lümbek**] : (Haçevera *Maçka –Tr.)

limbelimp [→ **lemberlep**]

lime (I) [**lüme**] **1.** Tuğla. (–Sn.; *Havza, *Çarşamba köyleri, –Sm.; *Merzifon köyleri, *Taşova –Ama.; Kızılköy –To.)
[**lüme**] : (–Sm.)
2. İyi kurumamış kerpiçin ikiye bölünmüş parçaları. (*Iğdır –Kr.)

lime (II) Dövülen çeltiğin bir bölümünün pirinç, bir bölümünün çeltik olarak kalmış durumu. (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)

limi Ekşi olmayan limon. (Kerkük)

limka Gol, sayı. (*Gelibolu –Çkl.)

limla Çorapsız, yalınayak : *Yağmurlu havada çarığı limla giymeli.* (*Maçka, *Akçabat, *Vakfıkebir –Tr.)

limni Durgun sulu ve sazlık göl. (Zigana *Toğrul –Gm.)

limonçiçeği Akasma. (–Tr.)

limonelması Bir çeşit elma. (–Gm.)

limonnanesi Melissa officinalis, oğulotu. (–Mğ.)

limseki Kış odalarında topraktan yapılan seki. (İsmetpaşa –Ml.)

ling (I) Dokuma tezgâhlarında tarağı tutan araç, tefe. (Fili *Biga –Çkl.)

ling (II) [→ **link** (I) **-4**]

linge kaldırmak Ortalığı karmakarışık etmek. (Sarayönü –Kn.)

lingildemek (I) Hayvana yükletilen yük sallanmak. (*Yalvaç çevresi –Isp.)

lingildemek (II) **1.** Hızlı yürümek. (Çiftepınar *Mersin –İç.) **2.** Yaylana yaylana yürümek. (Çiftepınar *Mersin –İç.)

lingirdemek (I) **1.** Şımarmak. (–Ada.) **2.** Hafiflik, hoppalık yapmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

lingirdemek (II) **1.** Arabanın üstünde sallanarak gitmek. (–Ada.) **2.** Sarsılarak yürümek (at için). (İshaklı –Af.) **3.** At tırısa benzer bir yürüyüşle koşmak, sarsıntılı ve hızlı yürümek. (*Bor –Ng.) **4.** Savuşmak, kaçmak. (–İç. ve köyleri)

lingir lingir Fıkır fıkır, oynak. (*Afşin –Mr.)

link (I) [**ling** (II)] **1.** Pirinç dövmeye yarayan tahta dibek. (–Kü.; –Gr. köyleri) **2.** Merkezinden çıkan oka at koşulan, bulgur, yarma yapmaya yarayan değirmen. (Keskin –Es.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Dokuma cenderesi. (–Çkl.; –Kü.; Alpanas *Seyitgazi –Es.) **4.** Kendir dövmeye yarayan ve su ile dönen dolap. (Bahattin *Ulubey –Or.)
[**ling** (II)] : (Durak –Or.)
5. Kaldıraç. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

link (II) Çabucak, bir çırpıda : *İlçeye bir linkte gittim.* (Ciritdüzü *Şavşat –Ar.; Köşker –Krş.)

linklemek Çabucak, koşarak gitmek ya da gelmek : *Ne linkliyorsun yavaş gitsene.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

linliñgara Küçük, kara bir çeşit üzüm. (*Afşin –Mr.)

lipelip [→ **lemberlep**]

lipidek Hemen. (*Merzifon, –Ama.)

lipik atmak [**lipik yapmak**] Oyunda sayı üstünlüğü kazanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**lipik yapmak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lipik yapmak [→ **lipik atmak**]

liplip İdare lambası. (*Sungurlu –Çr.)

lip lip **1.** Çabuk çabuk. (–Ank.) **2.** Çabuk kopan şeyleri anlatır : *İplik çürük lip lip kopuyor.* (–Gaz.)

lip lip ayrılmak Çabuk kopmak. (–Gaz.)

lip lip gözlü Gözlerini sık sık açıp kapayan (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

lirpedek Birdenbire (havadan inmek, düşmek için). (*Afşin –Mr.)

listir Kevgir. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

lişer İki avucun birleştirilmesiyle yapılan büyük avuç. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

lişkir Etten yapılan sucuk. (*Gelibolu –Çkl.)

liştik Zayıf, yağsız et. (–Ezc.)

littan Serseri. (–Ml.)

livan **1.** Salon. (*Birecik –Ur.; –Gaz.; Şekeroba –Mr.) **2.** Önü açık oda. (*Antakya –Hat.) **3.** Balkon. (Şekeroba –Mr.)

livas Su yolu, kanalizasyon. (–El.; *Besni –Adı; *Kilis, *Nizip –Gaz.)

livcan En küçük. (–Gr.)

liver [→ **lüver**]

livik Mısır yaprağına benzeyen yaprakların tadı ekşi ve buruk olan, yemeği yapılan bir çeşit ot. (–Ist.; Karkıncık *Artova –To.)

livikeriği Büyük ve ekşi bir çeşit erik. (Çakırköyü *Şebinkarahisar –Gr.)

livinç Yaban pancarı, pazı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Dy.)

livirden Tespih tanesi gibi siyah meyvesi olan, fena kokulu, acı bir ot. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

livirt Geveze, hoşa gitmeyen (kimse). (–Rz.)

liviş Isırgan otundan yapılan yemek. (Arısama *Ereğli –Kn.)

livon Mezarlık otu. (–Rz.)

livor [→ **lüver**]

livöp Ufak çalılık yerlerin çalılarını kökleyerek açılan tarla. (Humar *Ayancık –Sn.)

livrik Dağın tepesi. (*Elbistan –Mr.)

lizar Dağdan odun çekmekte kullanılan, halkalı yerine ip takılmış demir çivi. (Güney *İkizdere –Rz.)

lizik Oynak (kimse). (–Ezc.)

lizzik Kağnılarda, ön köpü kola bağlayan çivi. (Küpesi –Ezc.)

lo, lō (I) **1.** Kiremit. (*Eyüp –Ist.) **2.** [→ **loğ** (I)]

lo, lō (II) [→ **lan**]

lo ağacı Loğu çekmeye yarayan tahtadan yapılmış kol. (–Gaz.)

loap Ormandan açılan tarla. (–Sn.)

loba Kıvrıntı, kırışık. (Dinar *Artova –To.)

loban Köstebek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

lobat [→ **löbet**]

lobbak Fasulye. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

lobban Aptal. (Tekke –Yz.)

lobik Börülce. (–Ezm.; *Hozat –Tn.; *Ağın –El.)

lobiye Bakla. (Küçükisa *Zile –To.)

loburt Yaylı arabanın ispitlerinin takıldığı parça. (Konurlar *İnegöl –Brs.)

lobut (I) Sığırların aşık kemiği. (–Nğ.)

lobut (II) [**loput** (III)] **1.** İri, kalın, kaba. (–Nğ.) **2.** Kaba saba, sözünü bilmez (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**loput** (III)] : (*Maçka –Tr.; *Bayburt –Gm.)

3. Kaba yapılmış eşya. (Teniste *Anamur –İç.)

lobut (III) [**loput** (I) **-3**] **1.** Araba tekerleğinin tek parça olan dış çevresi. (Kızılkaya *Bucak –Brd.; *Çivril –Dz.; *Salihli –Mn.) **2.** Mısır koçanını döverek tanelemeye yarayan sopa. (Teniste *Anamur –İç.)

[**loput** (I) **-3**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

loç olmak [**lonç olmak, lorç olmak, löç olmak, lüpüç olmak**] Çok ıslanmak, sırılsıklam olmak. (*Çarşamba –Sm.; *Zile –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**lonç olmak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**lorç olmak**] : (–Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.)

[**löç olmak**] : (–Or.)

[**lüpüç olmak**] : (Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.)

loda (I) Gergin olmayan, gevşek (ip ya da tel için). (Gare *Ardeşen –Rz.)

loda (II) **1.** Küme, yığın. (–Brd.; –İz.; –Kü.; –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Fethiye –Ant.; Dont, Pınarbelen *Bodrum –Mğ.; *Saray –Tk.) **2.** Demet. (Ceylan *Fethiye –Mğ.) **3.** Taneli ya da tanesiz

saman yığını. (*Keçiborlu –Isp.; –Brd.; *Tosya –Ks.; Kargı –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Konursi *Bayburt –Gm.; –Kr. köyleri; –Ezm.; –El.; Reyhan ve Amik ovası Türkmenleri, * Reyhanlı –Hat.; *Gemerek –Sv.; Emirler *Balâ –Ank.; Bahçeli *Bor, –Nğ.; İncirlik –Ada.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Türkgücü *Çorlu –Tk.)

4. Üstü toprak ve otla örtülmüş koni biçimindeki saman yığını. (Yayla *Tefenni –Brd.; Beylerbeyi –Dz.; Hasköy *Bayındır –İz.; Afşar köyleri *Alaşehir –Mn.; –Çkr.; Ovasaray –Çr.; –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; –Ezm.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Şarkışla, *Divriği, Çepni *Gemerek, –Sv.; Dişli *Sorgun –Yz.; *Balâ, *Kızılcahamam –Ank.; Köşker –Krş.; Şehşaban *İncesu, Erkilet –Ky.; Tercan, –Nğ.; Aziziye *Ereğli –Kn.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.; *Lüleburgaz –Krk.; *Çorlu –Tk.; Kerkük ve çevresi)

loda (III) Tahılın, samanın saklanması için toprağı kazarak yapılan ambar. (Horan, –Ur.; *Bodrum –Mğ.)

loda etmek Yığmak, biriktirmek, toplamak. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

loda loda 1. Yığın yığın. (*Ayancık –Sn.) **2.** Parça parça. (*Ayancık –Sn.)

lodol [lodul] Hayvanı dürtmek için kullanılan demir çivili değnek, nodul. (Soğukpınar *Kadınhanı –Kn.)
[**lodul**] : (Sadık *Mucur –Krş.)

lodul [→ **lodol**]

log [→ **loğ** (I)]

loga Kuluçka. (Küplü –Bil.)

loğ (I) [**lağ, lo, lō** (I) **-2, log, loğ daşı, loğn -2, loğ taşı, loğu taşı, lov, lu**] Toprak damlarda, yollarda toprağı ezmek için kullanılan taş silindir. (–Ay.; *Urla –İz.; *Çekirge –Brs.; Yazır *Sungurlu –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; Hayati *Erbaa –To.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Md.; –El.; *Arapkir –Ml.; –Ur.; *Kilis, –Gaz.; *Göksun, *Elbistan, *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Yukarıkale *Koyulhisar, Telin*Gürün, *Kangal, Çepni *Gemerek –Sv.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Zencidere, *Pınarbaşı –Ky.; *Kadirli, Gavurdağı * Cebelibereket –Ada.)
[**lağ**] : (*Gürün –Sv.)
[**lo, lō** (I) **-2**] : (Küçükisa *Zile –To.; –Gaz.; Karaözü *Gemerek –Sv.; Gökdere*Akdağmadeni –Yz.; *Bahçe –Ada.)
[**log**] : (–Ama.; Toprakkale *Bahçe –Ada.; *Marmaris –Mğ.)
[**loğ daşı**] : (–Gm.)
[**loğn -2**] : (–Yz.)
[**loğ taşı**] : (*Bolvadin –Af.; *Alucra –Gr.; –Ezm.; *Ağın –El.)
[**loğu taşı**] : (Karaözü *Gemerek –Sv.)
[**lov**] : (–Gaz.; –Mr.; –Ank.; *Talas –Ky.)
[**lu**] : (*Kilis –Gaz.)

loğ (II) [→ **lan** (II)]

loğalahlamak Yuvarlamak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

loğanda Lokanta. (*Vakfıkebir –Tr.)

loğat dökmek Sabanın açtığı çizgiye tohumu hemen saçmak : *Hasan bu sene nohutu loğat döktü.* (–Gaz.)

loğay Çift atlı arabaya yedek olarak koşulan at : *Loğay beygiri gibi yanda koşuyor.* (–Brs.)

loğ daşı [→ **loğ** (I)]

loğdur [**loğdut, loğkeç**] Loğ taşına takılan iki kollu ağaç. (–Tr.; –El. köyleri; –Ml.; Kızılhisar, *Kilis –Gaz.)
[**loğdut**] : (*Kemaliye –Ezc.)
[**loğkeç**] : (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

loğdut [→ **loğdur**]

loğkeç [→ **loğdur**]

loğlamak [**lōlamak, loğnlamak**] Loğla damı ya da harman yerini düzeltmek. (*Şebinkarahisar –Gr.; –Ezc.; *Kilis –Gaz.; –Nğ.; Telin *Gürün –Sv.; –Ml.; *Afşin –Mr.; *Kadirli –Ada.)
[**lōlamak**] : (*Bahçe –Ada.)
[**loğnlamak**] : (–Yz.)

loğlan İri adam. (–Ml.)

loğlas [→ **loğlaz -1**]

loğlaz [**lavlaz, lehaz, levaz, levlaz, levles, levlez, leyvaz, loğlas, lolaz, loloz, lovlaz, loylaz, löleş, lölez, lövlez, löylez, luvaz, lüles, lülez**] **1.** Taze ya da kuru fasulye, börülce. (–Dy.; –Gaz.; –Mr.; *Kadirli, Gavurdağı *Cebelibereket –Ada.)
[**lavlaz**] : (*Birecik –Ur.)
[**lehaz**] : (–El.; –Ml.; –Sv.)
[**levaz**] : (Kabakçeriliği *Kangal –Sv.)
[**levlaz**] : (–Ml.)
[**levles**] : (–Ezc.)
[**levlez**] : (*Niksar –To.; –Ezm.; –Ezc.; –Ml.)
[**leyvaz**] : (*Karacabey –Brs.; Kuruçay, *Kemaliye –Ezc.; –El.; Eğmir *Arapkir –Ml.; Kabakçeriliği *Çetinkaya, Dışlık *Kangal –Sv.)
[**loğlas**] : (Germeyan *Çorlu –Tk.)
[**lolaz**] : (–Ur.; *Nizip –Gaz.)
[**loloz**] : (–Ml.)
[**lovlaz**] : (*Bayramiç –Çkl.; –Gaz.)
[**loylaz**] : (–Ezc.; Fenk *Divriği –Sv.)
[**löleş**] : (–Ezc.)
[**lölez**] : (*Kelkit –Gm.)
[**lövlez**] : (–Gm.; –Ezm.; –Ezc.)
[**löylez**] : (Günbatur –Gm.; Cenciğe, –Ezc.; –Ml.)
[**luvaz**] : (*Çemişkezek –Tr.)
[**lüles**] : (–Ank.)
[**lülez**] : (Rumeli göçmenleri, Tirilye *Mudanya –Brs.; –Ezc.)
2. Bezelye. (Kayışlı –Mr.)

loğloğ İplik makarası. (–Ur.)

loğn 1. Silindir. (–Yz.) **2.** [→ **loğ** (I)]

loğnlamak [→ **loğlamak**]

loğsıya kalmak Yorgunluktan yığılıp kalmak. (–Ank.)

loğ taşı [→ **loğ** (I)]

loğu taşı [→ **loğ** (I)]

loḫaç olmak [→ **lokaç olmak**]

lohata Parasız elde edilen, kelepir : *Ne o lohata mı arıyorsun?* (Gündoğdu –Rz.)

lohçı İşçi, emekçi. (–Dy.)

loḫma Lokma tatlısı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

loḫtiko Karalahana çorbasına mısır ekmeği doğrayıp kaynatılarak yapılan bir çeşit yemek. (Güney *İkizdere –Rz.)

lohul [**lokul -5**] Lokum. (–Çr.)
[**lokul -5**] : (–Çr.)

loj Loş. (–Sv.)

lok (I) Küçük tarla. (–Bo. köyleri)

lok (II) Dere, çay vb. suların taşmasıyla oluşan bataklık. (*Antakya köyleri –Hat.)

lok (III) [→ **lök** (VI) **-1**]

lok (IV) Ekinlerin büyümesine ve başak tutmasına engel olan bir hastalık. (*Hozat –Tn.)

lok (V) [→ **lök** (I) **-1**]

lok (VI) [→ **lök** (III)]

lokaç olmak [**loḫaç olmak**] Çok karıştırılan yemek lapa gibi olmak. (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Emirler *Balâ –Ank.)

[**loḫaç olmak**] : (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri*Reyhanlı –Hat.)

lokıldan Eski evlerin duvarlarında olan çok ince ve ustalıkla oyulmuş, süs eşyaları konulan raflar. (Kerkük)

lokko (I) Çok şişman, yakışıksız (kimse). (–Ezc.)

lokko (II) Ham incir. (–Kıbrıs)

loklamaḫ At hızlı koşmak. (Kerkük ve çevresi)

loklamak Arabayı koşmak, hareket edecek duruma getirmek. (–Ezm. çevresi)

loklok (I) Erkek hindi. (Karabüzey *Araç –Ks.)

loklok (II) Çamdan yapılmış emzikli testi. (*Beypazarı –Ank.)

loklok (III) Atların koşarken karınlarından çıkardıkları ses ve bu sesi çıkaran at. (*Reşadiye –To.; *Ahlat –Bt.)

loklok tiridi İçine sirke ya da limon tuzu konularak kaynatılan suya, yağda kavrulmuş soğan ve parça parça hamur atılarak pişirildikten sonra, küçük küçük doğranmış ekmeklerin üzerine dökülerek yapılan yemek. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

lokloku Küçük toprak testi. (*Gönen –Ba.; Müslimsölöz *Orhangazi –Brs.)

lokma göz Dışarı fırlamış göz, patlak göz. (*Lapseki –Çkl.; –Sm.)

lokmalanmak Yemek yemek, karnını doyurmak. (–Sm.)

lokman Koncu kısa ayakkabı. (–Kn.)

lokoro Sümüklüböcek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lokul 1. Sarığıburma gibi yapılan tepsi böreği. (İshaklı *Bolvadin, *Dinar –Af.) **2.** Haşhaşlı hamurdan yapılan ve fırında pişirilen bir çeşit lokma. (*Çal –Kü.) **3.** Yağlı ve cevizli ekmek. (Kurna –Brd.) **4.** [→ **lokum -3**] **5.** [→ **lohul**]

lokum [**lokul -4, lokur**] **1.** Sarığıburma tatlısı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Dilim dilim tepsiye yerleştirilip zeytinyağla yağlandıktan sonra fırında pişirilen buğday ekmeği. (*Bodrum –Mğ.) **3.** Lokma tatlısı. (Karaçay göçmenleri, Yazılıköy *Emirdağ –Af.; Uluğbey *Senirkent Körküler *Yalvaç –Isp.; Çerçin –Brd.; *Ünye –Or.; *Antakya –Hat.)

[**lokul -4**] : (*Keçiborlu –Isp.)

[**lokur**] : (*Andırın –Mr.; –Ant.)

lokur [→ **lokum -3**]

lokurdak Beyaz renkli bir çeşit üzüm. (Bekilli *Çal –Dz.)

lokurdamak Kaynayan su ses çıkarmak. (Baladır *Keçiborlu –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.)

lokur lokur Su ya da sulu yiyeceklerin kaynarken çıkardığı ses için. (Sofular *Eğridir –Isp.; Bereketli

*Tavas –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Düzce –Bo.; *Alucra –Gr.; –Yz.)

lokusa [**losa** (I)] Loğusa. (Taşbaşık *Bozkır –Kn.)

[**losa** (I)] : (İshaklı *Bolvadin –Af.)

lokuş Yokuş. (*Afşin –Mr.)

lokut Uzun sırık, kazık. (Karakoca *Karacabey –Brs.)

lõlamak [→ **loğlamak**]

lolaz [→ **loğlaz -1**]

lol etmek İşemek (çocuk dilinde). (*Erciş –Vn.)

lolım Güzel. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

lolik (I) Yuvarlak odun. (Şalcı *Şavşat –Ar.)

lolik (II) [**lollik**] **1.** Domates. (Miçinkağ *Kemaliye –Ezc.; –Ank.)

[**lollik**] : (*Kemaliye –Ezc.)

2. Yeşil domates. (Kuruçay *Kemaliye –Ezc.)

loliklemek [**löliklemek**] Kâğıdı, yufkayı ya da herhangi bir şeyi yuvarlamak. (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

[**löliklemek**]: (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

loliklenmek Yuvarlanmak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

lollik [→ **lolik** (II) **-1**]

lolloz Dağın tepesi. (Başvartenik *Çemişkezek –El.)

loloz [→ **loğlaz**]

lolu (I) İğde meyvesi. (–Ky.)

lolu (II) **1.** İki kulplu su testisi. (–Nğ. köyleri) **2.** Küçük küp. (–Nğ.)

loluş Vurdumduymaz. (* Çarşamba –Sm.)

lom (I) **1.** Ağır, dokunaklı söz. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.) **2.** Abartma. (Başpınar *Tefenni –Brd.) **3.** Yalan. (Tutluca, Honaz *Çal –Dz.) **4.** Eğlenceli konuşma, söyleşi. (Çıtak *Çal –Dz.; *Küçükyozgat, Zir –Ank.)

lom (II) **1.** Irmak. (–Brs.; Bulgaristan göçmenleri *Büyükçekmece –Ist.) **2.** Bataklık. (Hasanbeyli *Bahçe –Ada.)

lom (III) **1.** Demir kazık. (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Taş ya da duvara delik açmak için kullanılan bir ucu sivri demir, küskü. (–Tr. köyleri; Uluşiran *Şiran –Gm.) **3.** Taş kırmaya yarayan demir çekiç, balyoz. (Şalcı *Şavşat –Ar.) **4.** At arabalarında ön ve arka dingili arabaya bağlayan demir parçası. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **5.** Ağır şeyleri yerinden oynatıp kaldırmakta kullanılan kaldıraç. (–Kr. köyleri)

loma Çocukların oynadığı kuka oyunu ve kuka. (Barla –Isp.; *Alayunt –Kü.)

lom atmak Çok konuşarak konuğu uykusuz bırakmak. (Başköy, Küplü –Bil.)

lomba Lamba. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; –Gaz.; *Ereğli –Kn.)

lombadak [**lambadan**] **1.** Ansızın, birdenbire : *Saat duvardan lombadak düştü.* (Numanoluk *Seyitgazi –Es.) **2.** Birdenbire ve patavatsızca (konuşmak için). (Sofular *Eğridir –Isp.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

[**lambadan**] : (*Bor –Nğ.)

lombadak inmek Damdan düşercesine söz söylemek. (İğdecik –Isp.)

lombak basmak Oyunda yenmek, kama basmak. (–Sm.)

lombudu Kaba sözlü. (*İskilip –Çr.)

lomburdak atıvermek Düşündüğünü çekinmeden söyleyivermek. (Oğuz, *Acıpayam –Dz.)

lomburlomp Birdenbire, paldır küldür (gelmek için). (Gökçeburun *Silifke –İç.)

lom lom (I) Büyük büyük lokmalarla (yemek için). (*Düzce –Bo.; *Ereğli –Kn.)

lom lom (II) Kaba saba, gelişigüzel (konuşmak için). (Sofular *Eğridir –Isp.; *Elmalı –Ant.)

lom lom atmak (I) [**lom lom söylemek**] Sözünü bilmeden, yerli yersiz konuşmak. (*Nizip –Gaz.)
[**lom lom söylemek**] : (–Gaz.)

lom lom atmak (II) Büyük lokmalarla yemek. (Günder *Ermenek –Kn.)

lom lom helvası Bir çeşit helva. (–Çr.)

lom lom keşkeği Çok bol olan şey için kullanılır : *Bu lomlom keşkeği değil, idareli ye.* (*Düzce –Bo.)

lomlom söylemek [→ **lomlom atmak** (I)]

lom sözlü [**loñ sözlü**] Sözünü, konuşmasını bilmeyen. (Çığrı *Dinar –Af.; *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost, İğdecik –Isp.; Söğüt, Honaz, Beylerli –Dz.; –Kü.; Alpanas *Seyitgazi –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; Bayadı –Or.; –Ml.)
[**loñ sözlü**] : (*Keçiborlu –Isp.)

lonç olmak [→ **loç olmak**]

londor etmek Yuvarlamak, düşürmek, alt etmek : *Hasan Hüseyin'i seçimde londor etti.* (*Erciş –Vn.)

lone Delik. (*Nazimiye –Tn.)

longaz 1. [→ **langaz** (I) **-1**] **2.** [→ **langaz** (I) **-2**]

longaz Deniz kıyılarında kayaların diplerindeki derin yerler. (–Tr.)

longöz [→ **löngöz -2**]

longur (I) Elinden iş gelmeyen, beceriksiz, ağır davranışlı (kimse). (Karakoca *Karacabey –Brs.; *Ödemiş, *Bergama –İz.; *Lüleburgaz –Krk.)

longur (II) [→ **lungur -1**]

longur (III) Yaşlı köpek. (Kılkış göçmenleri –İz.)

longur (IV) Patates. (Rumeli göçmenleri –Tr.; –Rz.)

longurdak [→ **löngürdek** (II)]

longurdamak At, eşek vb. hayvanlar yavaş yavaş koşmak. (Cemele –Krş.)

loñgur loñgur Su kaynarken ya da boşaltılırken çıkan ses için. (*Düzce –Bo.)

longurluk Çamurlu yer. (Hasanbeyli *Bahçe –Ada.)

longuz Çift tırnaklı hayvanların tırnağı. (–Kü.)

lonğurdak [→ **löngürdek** (II)]

lonkmak Yara sızlamak, zonklamak. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; *Küre –Ks.)

loñ sözlü [→ **lom sözlü**]

looğ [→ **lan**]

lop (I) [→ **lüp -2**]

lop (II) Kuka oyunu. (–Ezc.)

lop (III) **1.** İyi yapılmamış hamurlu yiyecekler için. (Çöplü *Gürün –Sv.) **2.** Hamurdan yapılan topak. (*Gelendost –Isp.) **3.** Lokma. (Günder *Ermenek –Kn.)

lopa (I) Koyulaşmış yiyecek, lapa. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

lopa (II) Köy düğünlerinde, kız ve oğlan sağdıçlarının evinde çıtanın üzerine meyve dizilerek yapılan şah'ın, gece kız ve oğlan evlerine

götürülürken aydınlatma aracı olarak kullanılan, sopaya geçirilip gaza batırılmış tezek parçası. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lopadak [**lopuradak**] Lop diye (yutmak için). (–Sm.)
[**lopuradak**] : (–Sm.)

lopak [→ **lapak** (III)]

lopak lopak [→ **lapak lapak -2**]

loparmudu Yazın yetişen, sarı renkli ve sulu bir armut çeşidi. (–Gm.)

lopcu [→ **lüpcü -1**]

lopcuk lopcuk (I) Küçük çocuğun istekle yemek yemesi için. (*Düzce –Bo.)

lopcuk lopcuk (II) Küçük çocuğun çok toplu olması için. (*Düzce –Bo.)

lopcuk lopcuk (III) Tükrüğün balgamlı olması için. (*Düzce –Bo.)

lopçu [→ **lüpçü -1**]

lopçum Obur. (Afşar aşireti, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

lopka (I) Yağmur sularının biriktiği çukur. (Dikmen *Biga –Çkl.)

lopka (II) Hayvanlara takılan büyük çan. (*Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

loplak 1. Yatak. (Güveççi –Af.) **2.** Yorgan. (Büyükkarabağ –Af.)

loplatmak El çırpmak. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)

loplop Leblebi. (*Taşköprü –Ks.)

lop olmak [**lök olmak**] Çürümek, içi geçmek (meyve, sebze vb. yiyecekler). (*İkizdere –Rz.)
[**lök olmak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

loppaz 1. Kendini beğenmiş, bencil. (–Kr. köyleri) **2.** Geveze. (–Kr. köyleri)

loppolaşmak Ağaçlara su yürümek. (Salcı *Savşat –Ar.)

lopuḫ (I) Yanağın şişmiş durumu. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

lopuḫ (II) Aşıkla oynanan oyun. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

lopuk Karnındaki yavruyu taşıyamayan koyun ya da keçi. (–Mr.)

lopur küpür 1. Çarçabuk, ivedilikle (yapmak için). (İskeçe göçmenleri *Beşiktaş –Ist.) **2.** Paldır küldür (yuvarlanmak, düşmek için). (İskeçe göçmenleri *Beşiktaş –Ist.)

lopuradak [→ **lopadak**]

lopur lopur Oburca, büyük lokmalarla, yutar gibi (yemek için). (*Düzce –Bo.)

loput (I) **1.** [→ **lapıt -1**] **2.** Ucu daha kalın sopa. (–Tr.) **3.** [→ **lobut** (III) **-2**] **4.** At üstünde oyun oynarken kullanılan bir metre uzunluğunda, boyalı değnek. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

loput (II) Oyun oynarken kullanılan bir ucu düğümlü mendil. (*Bozdoğan –Ay.)

loput (III) [→ **lobut** (II) **-2**]

loput (IV) Erkeğin erkeklik organı. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

lor 1. Şıranın tortusundan yapılan bir çeşit koyu pekmez, reçel. (–Krş.) **2.** Kaymağı alınmış sütten yapılan yağsız peynir. (*Şuhut –Af.; *Uluborlu, *Senirkent –Isp.; –Kü.; –Tr.; *Ardahan köyleri –Kr.; *Erciş –Vn.; *Mersin –İç.) **3.** Eriyip çok yumuşak duruma gelmiş, parçalanmış peynir. (–Ur.; –Gaz.) **4.** Çökelek. (–Sm.; –Tr.; –Rz.; –Ama.; Arapköyü *Artova –To.; –Kr. köyleri; –Ezm.; *Erciş –Vn.; *Hozat –Tn.; *Pertek, *Ağın –El.; –Ml.;

*Afşin köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çöplü *Gürün, *Kangal, Çepni *Gemerek –Sv.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **5.** Peynir suyu. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

lorç olmak [→ **loç olmak**]

lordi [**lordu**] **1.** Salyangoz. (*Kemaliye –Ezc.) **2.** Sümüklüböcek. (*Kemaliye –Ezc.)
[**lordu**] : (Mollaveyis –Ar.)

lordu [→ **lordi**]

lori Kötü. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

lorp etmek Yemeği çok yağlı yapmak. (–Krş.)

loru (I) Obur. (*Bor –Ng.)

loru (II) Hayvan leşleriyle geçinen kara renkli kuş. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

loruk Takma ad. (*Erciş –Vn.)

losa (I) [→ **lokusa**]

losa (II) Kabuklarını yeni değiştirmiş, yumuşak durumda olan istakoz, çağanoz vb. hayvanlar. (*Beykoz –Ist.)

losdar [**lostar**] Saman aktarmakta kullanılan beş dişli, büyük tahta yaba. (*Erciş –Vn.)
[**lostar**] : (*Erciş –Vn.)

losdar atmak Dayak atmak, dövmek. (–Krş.)

losfar Uyuşuk, tembel. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

loska **1.** Kabak ezmesiyle yapılan tatlı. (*Düzce –Bo.) **2.** Kabak yemeği. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

loslamak Bir yere saldırıp yenilmek. (–Ng.)

lostar [→ **losdar**]

losura Oynak, arsız kadın. (*Sivrihisar –Es.)

loş (I) Şölen : *Bu akşam bizde loş var.* (Gökahmetli –Mr.)

loş (II) Uzun pide. (–Ml.)

loş (III) Çok yaş, sırılsıklam. (Bayadı –Or.; Taşpınar *Sorgun –Yz.)

loş (IV) [**loşga**] **1.** Tembel, işe yaramaz, davranışları ağır olan (kimse). (Kozağaç *Gölhisar, Çerçin –Brd.; Karkıncak *Artova –To.; *Maçka –Tr.; Tokat –Es.; Çalış *Haymana –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Ng.; İncirlik –Ada.)
[**loşga**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
2. Sölpük, gevşek. (Kerkük)

loşalmak Gevşeklik gelmek, ağırlaşmak : *Yimekten sonra loşaldım kaldım.* (*Bor –Ng.)

loşga [→ **loş** (IV) **-1**]

loşkurtu Elinden bir şey gelmeyen, beceriksiz. (Kirişhane –Ed.)

loti Pisboğaz. (*Erciş –Vn.)

lottik Sulu köfte. (Bandula *Kelkit –Gm.)

lov [→ **loğ** (I)]

lovantalık Tembellik, işsiz güçsüzlük. (Gözne *Mersin –İç.)

lover Bir metre uzunluğunda, yeşil ve büyük yapraklı, kokulu, tazeyken hayvanların yemediği bir bitki. (–Tr. ve köyleri.)

lovla Düğün armağanı. (Kızılcaören –Kü.)

lovlaz [→ **loğlaz -1**]

loylaz [→ **loğlaz -1**]

lozi Zerdalinin tatlı ve güzel kokulu bir çeşidi. (*Kilis –Gaz.)

löbbalık Bir çeşit nehir balığı. (*Ardahan –Kr.)

löbet [**lobat**] Nöbet. (*Düzce –Bo.; *Bahçe –Ada.)
[**lobat**] : (–Gaz.)

löbür Çukur. (–Ur.)
löbürdek [→ **löngürdek** (II)]
löbüş Kez : *Bu löbüş ver.* (–Ezc. ve çevresi)
löbüt (I) Islak. (Buhari, Bolaman –Or.)
löbüt (II) Göbek, büyük göbek. (–İç. ilçe ve köyleri)
löç kurmak [**löçleşmek**] Bahis tutuşmak. (–Bo.; –Gaz.)
[**löçleşmek**] : (–Gaz.)
löçleşmek [→ **löç kurmak**]
löç olmak [→ **loç olmak**]
löde İri, büyük. (*Keçiborlu –Isp.)
lödük **1.** Heykel. (–Mr. ve çevresi) **2.** Nişan atılacak yer. (–Mr.)
löf Kaba adam. (Pirinççeşme *Malkara –Tk.)
löğün [→ **lök** (VI) **-1**]
löhlemek Görmek. (–Ml.)
lök (I) [**lok** (V), **lökü -2**] **1.** Erkek deve. (*Eğridir köyleri, *Keçiborlu–Isp.; Kadıköy *Buldan, Sığma, Çöplü *Çivril, Beylerli, Bereketli *Tavas, –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Tire, *Ödemiş, *Menemen –İz.; *Alaşehir ve köyleri –Mn.; –Tr.; Mengeser –Ağ.; –Ml.; Köşker *Çiçekdağı –Krş.; –Nğ.; *Ermenek, –Kn.; –Ada. ilçe ve köyleri; Kaburgediği, Karatiken *Tarsus, *Mersin köyleri, Haçdişlen *Anamur, İncekum *Silifke, *Mut köyleri –İç.; Apturrahmanlar *Serik, Karakoyunlu *Finike, *Alanya –Ant.; –Mğ. ilçe ve köyleri) [**lok** (V)] : (*Gazipaşa –Ant.) **2.** İğdiş edilmiş deve. (Bademli *Dinar –Af.) **3.** Kızgın, azgın deve. (Köprü *Şarkîkaraağaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kılkış göçmenleri –İz.; –Ur.) **4.** Tek hörgüçlü damızlık, tüysüz erkek deve. (Senir –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, *Menemen –İz.; *Biga –Çkl.; –Gaz.) **5.** Çökmüş, oturmuş deve. (–Mn. ve çevresi.) **6.** Dişi deve. (–El.) **7.** Doğurması yakın keçi. (*Akseki köyleri –Ant.) **8.** Gebe hayvan. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
[**lökü -2**]: (Günder*Ermenek –Kn.)
lök (II) **1.** Çaylak büyüklüğünde bir çeşit kuş. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **2.** Hindi. (–Ky.; Himmetli –Nğ.)
lök (III) [**lok** (VI)] Topaç. (*Turhal, –To.)
[**lok** (VI)] : (–Ezm.)
lök (IV) Çevresi toprakla yükseltilmiş tarla parçası, evlek. (–Bil.)
lök (V) Kurşun lehimlemekte kullanılan pamuklu bez. (–Ist.)
lök (VI) [**lok** (III), **löğün, löküin**] **1.** Kireç, zeytinyağı, pamuk, yumurta akının karıştırılmasından elde edilen, kırık, çatlak çanak, çömlekleri, künkleri birleştirmekte kullanılan macun. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, Kumdanlı *Yalvaç, *Uluborlu –Isp.; Başpınar, Karamanlı *Tefenni, Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Oğuz, Darıveren*Acıpayam, Ovacık, Bereketli *Tavas –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Orhangazi –Brs.; *Söğüt –Bil.; Tokat, Bozan –Es.; –Ks.; –Sm.; –Rz.; Erkinis, *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.; –Ml.; –Gaz.; –Krş.; –Nğ.; *Elmalı, *Korkuteli, –Ant.; *Bodrum –Mğ.)
[**lok** (III)] : (–Ama.)
[**löğün**] : (–İz.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Ezc.)
[**löküin**] : (*Urla –İz.; –Ks. çevresi; *Alaşehir –Mn.; –Ml.; –Nğ.)

2. Yumurta akı, sabun, zeytinyağı ile yapılan ve kırık çıkıkların iyileştirilmesinde kullanılan bir çeşit ilâç. (Sekiyaylası –Isp.; –Brd.; Tokat, Bozan –Es.; Apturrahmanlar *Serik, *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; *Saray –Tk.) **3.** Buğday unu ile yumurtadan yapılıp çocukların karnına konulan yakı. (*Ula –Mğ.) **4.** Sabun ve yumurta ile yapılıp ağrıyan yere yapıştırılan yakı. (Yerkesik, Eldirek *Fethiye –Mğ.) **5.** Karasakız. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **6.** Gaz lambalarının makine kısmını cam kısmına tutturmaya yarayan şap. (–Çkr.)

lök (VII) Büyük çamur parçası. (Zermut *Torul –Gm.)

lök (VIII) Ekmeğin iyi pişmemiş durumu. (Zermut *Torul –Gm.)

lök (IX) Yalan. (–Çr.)

lök adam Tokgözlü, cömert. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

lökeçe [→ **lökeşe -2**]

lökedirecen Üst ucu söveye, alt ucu dingile geçen ve sövelere dayanıklılık sağlayan eğri ağaç parçası. (Rumeli göçmenleri –Brs.)

löker (I) Gelin olacak kıza arkadaşlarının yaptığı yemekli toplantı. (İçeriçumra –Kn.)

löker (II) Önde giden, yol gösteren : *Sen bizim lökerimizsin.* (–Çr.; *Zile –To.)

lökeş [**lökgeş**] Davranışları ağır, durgun (kimse). (Ovacık *Tavas –Dz.; Mulumu *Ermenek –Kn.)
[**lökgeş**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

lökeşe [**lökeçe, lökeşeği, lökeşi, lökşe, löküşe**] **1.** Yaban kazı. (–Kn.) **2.** Çulluk kuşu. (–Dz.; *Tire, Küçükbahçe –İz.; Pınarlıbelen, *Bodrum –Mğ.)
[**lökeçe**] : (–Mğ. ve köyleri)
[**lökeşeği**] : (–Mğ.)
[**lökeşi**] : (–Dz.)
[**lökşe**] : (–Mğ.)
[**löküşe**] : (Umurlu –Ay.)

lökeşeği [→ **lökeşe -2**]

lökeşi [→ **lökeşe -2**]

lökgeş [→ **lökeş**]

lökiye [**lökya**] Sardunya çiçeği. (–Ur.)
[**lökya**] : (–Gaz.)

löklemeg [→ **löklemek** (I) **-2**]

löklemeğ Mühür mumu ile mühürlemek. (Kerkük)

löklemek (I) [**löklemeg, löküllemek**] **1.** Gaz lambalarının bozuk vidalı kısmını, yakılarak eritilmiş şekerle yapıştırmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Çatlak, kırık çanak, çömlek gibi kapları yumurta akı, sabun, kireçten yapılan özel bir macunla yapıştırmak. (Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Salda *Yeşilova, Çerçin, –Brd.; Bereketli *Tavas, Sığüt, Honaz, Oğuz, Darıveren *Acıpayam, Çöplü *Çivril, –Dz.; Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; *Sivrihisar –Es.; –Sm.; Karkıncık *Artova –To.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Nğ.; Kınık *Fethiye –Mğ.)
[**löklemeg**] : (–Brd.)
[**löküllemek**] : (–Uş.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Bekilli *Çal, Çıtak *Çivril –Dz.)

löklemek (II) Erkek deveyle dişi deve birleşmek. (Sofular *Eğridir –Isp.)

löklemek (III) Bir şeyi gereğinden çok vermek. (–Çr.)

lök lök [lök lökü] Hayvanların hoplaya hoplaya, sıçraya sıçraya gitmesi için. (–To.; Keşanuz –Ank.; *Bor –Nğ.)
[lök lökü]: (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

lök lökü [→ lök lök]

löklökü Küçük testi. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

löklü 1. Yaşı geçkin adam. (–Ank.) **2.** İri yapılı adam. (–Ank.)

lökme Suyun geçilecek sığ yeri, su geçidi. (Mursal *Divriği –Sv.)

lökmek 1. Yaşlılıktan yürüyemeyerek çökmek. (Balkandak *Beyşehir, *Karaman –Kn.) **2.** Deve çökmek. (*Karaman –Kn.)

lök olmak [→ lop olmak]

lökşe [→ lökeşe -2]

lökü 1. Sürüye uymayan, sık sık durup dinlenen koyun, keçi vb. hayvan. (Çetmi –Kn.) **2.** [→ lök (I) -8]

löküllemek [→ löklemek (I) -2]

lökü̈llü Delik yeri kapatılmış, yamanmış eşya. (Bekilli *Çal –Dz.)

lökümek Yaşlanmak. (–Kn.)

lökün [→ lök (VI) -1]

löküs (I) [löküz] Lüks lambası. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[löküz] : (Karakaya –Ky.)

löküs (II) Lüks. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

löküşe [→ lökeşe -2]

löküz [→ löküs (I)]

lökya [→ lökiye]

löle Çeşmeden suyun aktığı demir boru. (*Afşin –Mr.; Telin *Gürün –Sv.)

löleş [→ loğlaz -1]

lölez [→ loğlaz -1]

löliklemek [→ loliklemek]

lölleş [löllös] 1. Ağır davranışlı, uyuşuk (kimse). (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **2.** Aptal. (–Isp.)
[löllös] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

löllös [→ lölleş -2]

löllüş Ağırbaşlı, saf ve biraz da şişmanca (kimse). (Teniste *Anamur –İç.)

lölük [lölüyh -1] 1. Konuşmasını beceremeyen, saçma sapan konuşan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[lölüyh -1] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2. [→ lalıkga]**

lölüyh 1. [→ lölük -1] 2. [→ lalıkga]

lömbüç Yuvarlak ve yassı taşlarla oynanan oyunda kaleye dikilen şey. (–Mr.)

lömbürdek Zamansız ve gereksiz ayakta dolaşan. (*Gelendost –Isp.)

lömbürdemek (I) [lömbür lömbür itmek] Su ya da başka bir sıvı üstündeki cisimcik, sıvının çalkalanmasıyla sallanmak. (*Bor –Nğ.)
[lömbür lömbür itmek]: (*Bor–Nğ.)

lömbürdemek (II) 1. Sıçrayarak, hoplayarak, vücudu kaldırarak yürümek. (İshaklı *Bolvadin –Af.) **2.** Sallana sallana, kös kös gidip gelmek. (*Silifke –İç.)

lömbürdemek (III) Su ya da eşya ses çıkararak düşmek, gümbürdemek. (Gebeciler *Simav –Kü.)

lömbür lömbür (I) Ağız ağıza, iyice dolu. (Bekilli *Çal –Dz.)

lömbür lömbür (II) Kaba ve çirkin (yürüyüş için). (Körküler *Yalvaç –Isp.)

lömbür lömbür itmek [→ lömbürdemek (I)]

lömbürt Sulama işlerinde kullanılmak için, önü kapatılarak bir çukurda toplanmış sel suyu. (Gölmarmara *Akhisar –Mn.)

lömere Sayı. (*Bor –Ng.)

löm löm (I) Çiğnemeden yutarak yemek için. (*Düzce –Bo.)

löm löm (II) Devenin salınarak ağır ağır yürümesi için. (İncekum *Silifke –İç.)

lönge Ark kıyısındaki tarlalarda, yengeçlerin toprağın altından açtıkları, ark suyunu tarlaya geçiren delikler. (–Ant.)

löngez Çok çamurlu, bataklık tarla. (Yerkesik –Mğ.)

löngöz [**langaz** (I) **-3, longöz, löngüz**] **1.** Çok derin ve oldukça büyük durgun su. (Gülpınar –Çkl.) **2.** Deniz ya da nehirlerdeki derin kuyular, su çevirisi. (*Seferihisar, *Urla –İz.; –Sn.; –Sm.; Buharı –Or.; *Tirebolu –Gr.; *Maçka köyleri –Tr.; Gare *Ardeşen –Rz.; *Andırın –Mr.)

[**langaz** (I) **-3**] : (*Maçka –Tr.; –Rz.)

[**longöz**] : (*Burhaniye –Ba.)

[**löngüz**] : (Kışla –Gr.)

3. Havuz gibi yapılmış yalnız içi taşla örülmemiş su biriktirilen büyük çukur. (Tavaklı *Ezine –Çkl.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **4.** Derin göl. (Şimşirli Güneyce *İkizdere –Rz.)

löngül löngül Deve yürüyüşü için. (*Merzifon –Ama.)

löngür (I) Çeşitli meyvelerden yapılan bir tür şarap. (Celepköy *Çatalca –Ist.)

löngür (II) Taştan oyularak yapılmış, yoğurt süzmeye yarayan kap. (Gülveren *Bünyan –Ky.)

löngür (III) Açılan çukura belirli bir yerden taş atılarak oynanan oyun. (*Lüleburgaz –Krk.)

löngürdek (I) İri yapılı, kaba saba adam. (Afşar köyleri –Kü.)

löngürdek (II) [**langırdak** (II), **longurdak, lonğurdak, löbürdek, lönğürdek**] Hayvanlara takılan büyük çan. (*Eğridir köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Söğüt, Bereketli, Honaz *Tavas –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Saray –Tk.)

[**langırdak** (II)] : (Tokat, Bozan –Es.)

[**longurdak**] : (–Mr.; –Gaz.)

[**lonğurdak**] : (–Çr.)

[**löbürdek**] : (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

[**lönğürdek**] : (–Çr.)

löngürdek (III) Tahterevalli. (–Krş.)

löngürdemek 1. At koşarken yer sarsılmak. (–Ay.) **2.** Deve, kurt ve büyük köpekler yalandan koşmak. (–Krş.)

löngür löngür [**löñk löñk, lön lön**] Çirkin yürüyüş için. (Günder *Ermenek –Kn.)

[**löñk löñk**] : (–Ml.)

[**lön lön**] : (*Bünyan –Ky.)

löngüz [→ **löngöz -2**]

lönğürdek [→ **löngürdek** (II)]

lönk Çürümüş. (Ağlı *Küre –Ks.)

löñk löñk [→ **löngür löngür**]

lön lön [→ **löngür löngür**]

löp (I) [→ **lüp -2**]

löp (II) Kaynatılmış ve iyice pişmiş yumurta. (*Akyazı çevresi –Kc.)

löp (III) Kemiksiz et. (–Or.)

löpcü 1. [→ **lüpcü -1**] **2.** [→ **lüpcü -2**]
löpçü 1. [→ **lüpcü -1**] **2.** [→ **lüpcü -2**]
löplek Darbuka. (*Osmaneli –Çr.)
löplöpçü 1. [→ **lüpcü -1**] **2.** Obur. (Sarıkavak –Es.)
löpüdek [→ **lüpedek**]
löpüne balığı Yuvarlak, kara, yeşil, sarı karışık renkli, yosun ve kayalıklar arasında yaşayan, bir kilo ağırlığında dip balığı. (Çardak *Lapseki –Çkl.)
löpür löpür (I) Çok istekle ve ağzı şapırdatarak (yemek için). (*Düzce –Bo.)
löpür löpür (II) Şişman bir kimsenin etlerinin çok ve gevşek olması için. (*Düzce –Bo.)
lörkmek [**lörküb oturmak**] Hiçbir iş yapmadan tembel tembel oturmak. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**lörküb oturmak**] : (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
lörotu Su kıyılarında biten güzel görünüşlü bir çeşit ot. (Çingit *Pazar –Rz.)
löş (I) **1.** Tembel, uyuşuk (insan ya da hayvan). (*Eğridir köyleri –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Göynük –Bo.; Yapıntı, Çömlek, Masara *Mut, *Silifke –İç.; İncirköy, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** İşini düzenli yapmayan, şaşkın, dağınık (kimse). (*Lapseki –Çkl.) **3.** Güçlü. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **4.** Ağır. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **5.** Pis. (Bayadı –Or.)
löş (II) Tümsek, küçük toprak yığını. (Babik *Pütürge –Ml.)
löş (III) **1.** Çürümüş. (*Akkuş –Or.) **2.** Leş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
löş (IV) Çocuk oyununda kaleye ebeden önce gelerek ebe olmaktan kurtulma sevinciyle çıkarılan ünlem. (–Ml.)
löver [→ **lüver**]
lövlez [→ **loğlaz -1**]
löylez [→ **loğlaz -1**]
lu [→ **loğ** (I)]
lucaklık Kapların konulduğu tahta parçası, raf. (Sarimbey –Çr.)
luğ [→ **lığ**]
luğap [→ **lüğep**]
luğe Köstebek. (*Nazimiye –Tn.)
luk 1. Çelimsiz. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Konuşmasını, giyinmesini beceremeyen. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
luk luk Kaynayan su sesi. (Zigana *Torul –Gm.)
lukur lukur [**luñgur luñgur**] Lıkır lıkır (kaynamak için.) (*Düzce –Bo.)
[**luñgur luñgur**] : (*Düzce –Bo.)
lula 1. Pipo. (Fili *Biga –Çkl.) **2.** Değirmenlerde suyun az olduğu zaman, su düzeyini yükseltmek için oluğun en dar yerine konulan ağaç halka. (–Brs.)
lule Sigara ağızlığı. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
lum aşırmak Çiğnemeden yutmak. (–İç.)
lumma Lamba. (–Adı.)
lumun Limon. (*Iğdır –Kr.)
lumunduzu Limontuzu. (*Iğdır –Kr.)
lungur [**longur** (II)] **1.** Huni. (*Bayramiç –Çkl.)
[**longur** (II)] : (Evciler –Ks.)
2. [→ **lüngür** (III) **-1**]
luñgur luñgur [→ **lukur lukur**]
lup Undan pişirilen bir yemeğin koyusu. (Sofular *Eğridir –Isp.)

lupba Erkeğin erkeklik organı. (*Silifke –İç.)
lupcu [→ **lüpcü -1**]
lup etmek Eline geçeni yemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
luta Başörtüsü. (–Ada.)
luva Kuzu yünü, yapağı. (–El.)
luvaz [→ **loğlaz**]
lübü lübü [lüp lüp] Tavuk çağırma ünlemi. (Damlapınar * Beyşehir –Kn.)
[lüp lüp] : (Selki –Kn.)
lübye [→ **labiye**]
lüç Konuşmadan sessiz duran. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)
lügü Puhukuşu. (Kerkük ve çevresi)
lüğep [luğap] Ormandan açılmış tarla. (–Sn. ve çevresi; –Sm.)
[luğap] : (–Sn.)
lüh demek Kalkmak. (Yazıgınık *Mucur –Krş.)
lükmen [→ **likmen**]
lüla İki ağaç borunun birbirine geçmesini sağlayan, borunun birindeki çıkıntı. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
lüle (I) [lülle (I) -1, 2] 1. Su akan musluksuz boru. (–Ama.; –Sv.)
[lülle (I) -1] : (*Erciş –Vn.)
2. [→ **lülük (I) -3**] **3.** Tüfek ya da çiftenin namlusu. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Pütürge –Ml.; –Ur.)
[lülle (I) -2] : (*Erciş –Vn.)
4. Demirci körüğünün borusu. (–Ama.) **5.** Kâğıdın boru gibi sarılmış durumu. (–Mr.)
lüle (II) [lüle kemiği, lülle (II)] Baldırdaki içi boş kemik. (*Çıldır –Kr.)
[lüle kemiği] : (–Ağ.)
[lülle (II)] : (*Erciş –Vn.)
lüle kemiği [→ **lüle (II)**]
lüleli (I) Çulluk kuşu. (Gündoğdu –Rz.)
lüleli (II) Toprak ibrik. (Haran –Ur.)
lülenmiş Parasız, beleş. (Güney *Yeşilova –Brd.)
lüles [→ **loğlaz**]
lülez [→ **loğlaz**]
lülle (I) 1. [→ **lüle (I) -1**] **2.** [→ **lüle (I) -3**]
lülle (II) [→ **lüle (II)**]
lülle lülle Suyun köpüklü köpüklü akması için. (*Ardahan –Kr.; *Erciş –Vn.)
lüllü [→ **lüllük (III)**]
lüllük (I) 1. [→ **lülük (I) -3**] **2.** [→ **lülük (I) -1**] **3.** Havuzların ortasında suyun çıktığı taş boru. (–Ur.)
lüllük (II) [→ **lülük (III)**]
lülü (I) Uzun ağızlık, çubuk. (Barla –Isp.)
lülü (II) [→ **lülük (III)**]
lülü (III) Çark işi olmayıp elle yapılan küçük su kabı. (–Ng.)
lülük (I) [lüle -2, lüllük (I) -1, 2; lülüyh] 1. Musluk. (–Sm.; –Gm.; –Ezm. çevresi; –Ezc.; –El.; *Siverek, –Ur.)
[lüllük (I) -2] : (–Ezm.; –Ur.)
2. İnce boru. (*Çivril –Dz.) **3.** Çaydanlık ve demliğin ağzı, ibriğin emziği. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; *Ağın –El.)
[lüle -2] : (–Ank.)
[lüllük (I) -1] : (*Erciş –Vn.)
[lülüyh] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
lülük (II) Huni biçiminde yapılmış kesekâğıdı. (–Ezc.)
lülük (III) [lili, lüllü, lüllük (II), lülü (II)] Çocuğun erkeklik organı. (*Ulubey –Or.; *Tirebolu –Gr.)
[lili] : (*Maçka ve köyleri –Tr.; –Gm.)

[**lüllü**] : (–Tr.)
[**lüllük (II)**] : (*Arapkir –Ml.)
[**lülü (II)**] : (*Düzce –Bo.)

lülük (IV) Domates. (*Eğin, *Ağın –Ezc.)

lülük (V) Dağın sivri yeri. (Mursal *Divriği –Sv.)

lülük (VI) Un ve bulgur karışımından yapılan hamurun, suda pişirilmiş nohut büyüklüğündeki parçaları üstüne, kıyma, soğan, domates salçası dökülerek yenilen bir çeşit yemek. (*Develi –Ky.)

lülükler Toprak ibrik. (–El.)

lülüt Çitlembik ağacının meyvesi. (Bizeri, Kızılköy –To.)

lülüyh [→ **lülük (I) -3**]

lümbek [→ **limbek**]

lümbürlüp [→ **lüp -2**]

lümbürlüpçü [→ **lüpcü**]

lüme [→ **lime (I) -1**]

lünger Yağmur birikintisi. (*Kadıköy –Ist.)

lüngür (I) Kuyu gibi derin, çukur yer. (–Nş.)

lüngür (II) Çeşme oluğu. (*Avanos –Nş.)

lüngür (III) [**lungur -2**] **1.** Yoğurt biriktirmeye ve süzmeye yarayan, silindir biçiminde, yumuşak taştan oyulmuş kap. (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**lungur -2**] : (–Ezm.)
2. Şıra çıkarmaya ve biriktirmeye yarayan dibi harçla sıvanmış yer. (*Develi –Ky.)

lüp [**lop** (I), **löp** (I), **lümbürlüp**] **1.** Sünnet ve evlenme törenlerinde verilen yemek. (–Mn. ve çevresi) **2.** Karşılıksız ve parasız elde edilen, beleş. (*Yalvaç, *Eğridir köyleri –Isp.; Kozağaç *Gölhisar, Çerçin –Brd.; Çöplü *Çivril, *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş –İz.; –Ba. ve çevresi; Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)
[**lop** (I)] : (Telin *Gürün –Sv.)
[**löp** (I)] : (–Çr.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**lümbürlüp**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

lüpcü [**lopcu, lopçu, löpcü -1, 2; löpçü -1, 2; löplöpçü -1, lupcu, lümbürlüpçü, lüpçü -1, 2**] **1.** Hazır yiyici, beleşçi. (*Yalvaç, *Eğridir köyleri, Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çerçin –Brd.; *Çal, Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; –İz.; *Kandıra –Kc.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; –Tr.; –Rz.; –Nğ.)
[**lopcu**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
[**lopçu**] : (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)
[**löpcü -1**] : (*Düzce –Bo.)
[**löpçü -1**] : (–Çr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Saray –Tk.)
[**löplöpçü -1**] : (Sarıkavak –Es.)
[**lupcu**] : (Sofular *Eğridir –Isp.)
[**lümbürlüpçü**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**lüpçü -1**] : (İshaklı *Bolvadin –Af.; –Brd.; –Dz.; –Mn.; *Susurluk –Ba.; Fili *Biga, *Lapseki –Çkl.; Numanoluk *Seyitgazi, Sarıkavak, Tokat –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *Bor, –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Milas –Mğ.)
2. Rüşvet alan kimse. (*Eğridir

köyleri –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; –Nğ.)
[**löpcü -2**] : (*Düzce –Bo.)
[**löpçü -2**] : (*Saray –Tk.)
[**lüpçü -2**] : (Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; *Milas –Mğ.)

lüpcük Yerinden kımıldayamayacak kadar şişman (çocuk için). (*Kandıra –Kc.)

lüpçü 1. [→ **lüpcü -1**] **2.** [→ **lüpcü -2**]

lüpedek [**löpüdek, lüpedenek, lüppedek** (I), **lürpedek**] Yumuşak, küçük bir şeyi birdenbire yutmak için. (*Düzce –Bo.; –Sm.)
[**löpüdek**] : (*Merzifon –Ama.)
[**lüpedenek**] : (*Düzce –Bo.)
[**lüppedek** (I)]: (*Düzce –Bo.; –Sm.)
[**lürpedek**] : (*Düzce –Bo.)

lüpedenek [→ **lüpedek**]

lüp lüp [→ **lübü lübü**]

lüp lüp atmak Bir şeyi aç gözlülükle, çabuk çabuk yemek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

lüpmek Çökmek, yıkılmak : *Dam lüpmüş.* (*Bodrum –Mğ.)

lüppedek (I) [→ **lüpedek**]

lüppedek (II) Kolayca, zorluksuz: *Lüppedek çizdi resmimi.* (*Çorlu –Tk.)

lüpüç olmak [→ **loç olmak**]

lüpürdek Üstü başı yırtık pırtık ve dağınık kimse. (Beynam –Ank.)

lürpedek [→ **lüpedek**]

lüvellenmek Yuvarlanmak. (Himmetli –Nğ.)

lüvelver [→ **lüver**]

lüver [**liver, livor, löver, lüvelver**] Tabanca. (*Ünye –Or.; Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**liver**] : (Haçevera *Maçka –Tr.; Güneyce –Rz.)
[**livor**] : (*Tirebolu –Gr.; Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**löver**] : (Pisi –Mğ.)
[**lüvelver**] : (*Bor –Nğ.)

lüzi Karaağaç. (Bırastik –Ezc.)

M

ma (I) [**me** (II), **meh -2, na** (III)] İşte. (*Çivril ve çevresi –Dz.; –Ba. ve çevresi; –Kü.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Çarşamba –Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.; *Akseki ve çevresi –Ant.)

[**me** (II)] : (–Af. ve çevresi; Aslanapa –Kü.; *Sivrihisar –Es.; *Ünye, Kuz *Akkuş –Or.; –Ml.; Ağrakos *Şuşehri –Sv.)

[**meh -2**] : (–Brd.; Kösten, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Menemen –İz.; *Düzce, –Bo.; Sarıca *Gölköy –Or.; Küçükköy *Çumra –Kn.; *Silifke, *Gülnar –İç.; Akçadağ –Mğ.)

[**na** (III)] : (–Rz.; –Tr. ve çevresi)

ma (II) [→ **me** (I) **-1**]

ma (III) Var anlamında kullanılır : *Her şeyim ma.* (–Dz.)

ma (IV) [**man** (III), **mani** (II)] **1.** Çağırma ünlemi : *Ma Safiye gel buraya.* (Yeşilyurt *Keçiborlu –Isp.) **2.** Şaşma ünlemi. (*Bor –Nğ.)

[**man** (III)] : (*Bor –Nğ.)

[**mani** (II)] : (*Bor –Nğ.) **3.** Manda çağırma ünlemi. (–Dz.)

ma (V) Çocuk dilinde sığır. (–Nğ.)

ma (VI) Dokuma tezgâhlarının altına yığılan kıl artıkları : *Malarla yastık doldurdum.* (Fili *Biga –Çkl.)

ma (VII) Damlara uzunlamasına konulan ağaç kiriş. (Sadık *Mucur –Krş.; –Nş.)

maacik [**mācik**] Çocuk dilinde koyun ve keçi yavrusu. (–Gaz.)

[**mācik**] : (–Gaz.)

maadünüs [→ **mādınıs**]

maal [→ **meğel** (I) **-1**]

maale Mahalle. (*Bor –Nğ.)

maasır [→ **mağsır**]

maasusaelması Kışın yetişen, kırmızı renkli, dayanıklı, ekşi bir çeşit elma. (–Gm.)

maattar olmak Acınacak durumda olmak. (–Bt.)

maazin Müezzin. (*Bor –Nğ.)

mabal [**mobal**] Vicdanı inciten iş, günah. (*Bergama –İz.; *Güneyce –Rz.)

[**mobal**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Gaz.)

mabcı [**mabcu**] Oyunda kale olarak kullanılan yuvarlak çizilmiş yer. (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

[**mabcu**] : (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

mabcu [→ **mabcı**]

maber [**mabere**] Dokuma tezgâhında, ipleri tutmaya yarayan gücünün arkasındaki yuvarlak ağaç. (–Mn.)

[**mabere**] : (–Isp.)

mabere [→ **maber**]

mablak [→ **maplak** (II)]

mabrum Damlara konulan kirişlerden daha kalın ve uzun, dört köşeli ağaç. (*Antakya –Hat.)

mac [**macı, maç** (I), **maçi** (I) **-1**] Sabanın, elle tutarak yönetmeye yarayan baston biçimindeki sapı. (Bahçebaşı –To.; Konursi *Bayburt –Gm.; Narman –Ezm.; *Eleşkirt –Ağ.)

[**macı**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**maç** (I)] : (*Yusufeli çevresi –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Erciş, –Vn.)

[**maçi** (I) **-1**] : (*Şavşat ve köyleri –Ar.)

macah Çok ekşimiş (hamur, meyve suyu vb.). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

macar (I) Küçük taneli kırmızı buğday. (Bademağacı *Alanya –Ant.)

macar (II) Koyu sarı renkli, üstünde kırmızı benekler olan fasulye. (–Isp.)

macar (III) **1.** Pancar. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **2.** Kırmızı şeker pancarı ve kızılcıktan yapılan turşu. (–Kr.; –Ezm.)

macar (IV) **1.** Kama biçiminde keskin bıçak. (*Manavgat –Ant.) **2.** Av tüfeği. (Göcer *Karaman –Kn.)

macar (V) **1.** Kapı kilidi. (–İz.; Alibeyli –Mn.; –Ed.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Anahtar. (Güleç *Biga –Çkl.; *Bozüyük –Bil.)

macar (VI) Manda, manda yavrusu. (Hortu *Sivrihisar –Es.; *Gölcük, *İzmit –Kc.; *Çerkeş –Çkr.; Kutludüğür, *Kalecik, Akdoğan *Kızılcahamam, –Ank.)

macar (VII) Yarım Cumhuriyet altını. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

macaralı Çürük, bozuk : *Bu kütük macaralı çıktı.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

macarka Ot ve tahıl saplarını taşımak için arabanın yanlarına yapılan özel parmaklık. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

macarördeği Kazdan küçük, beyaz renkli, eti sevilen bir çeşit ördek. (–Isp.)

macat Sakat, bir organı eksik olan. (–Gaz.; *Elbistan –Mr.)

macca (I) [→ **maççа** (II)]

macca (II) [→ **maççа** (I) **-2**]

macca (III) Genel olarak iğrenç olan şeyler. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

maccalı **1.** Dertli, hastalıklı, yaralı. (Gelegermi *Yalvaç –Isp.; –İz.; Adatepe *Devrek –Zn.; –Ank.) **2.** Kötü adam. (Adatepe *Devrek –Zn.)

maccıl **1.** İri (kimse). (*Mudanya –Brs.) **2.** Kaba, patavatsız. (Altıntaş *Mudanya –Brs.)

macırdatmak Bir şeyi çok ses çıkartarak çiğnemek. (*Bor –Ng.)

mac etmek Sağılan ineğin sütünü indirmesi için danayı emzirir gibi yapıp çekmek. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

macgal [→ **maçkal**]

macı [→ **mac**]

macın [**macıngök**] Ham, olgunlaşmamış, ekşi. (*Keçiborlu –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**macıngök**] : (Oğuz * Acıpayam –Dz.)

macıngök [→ **macın**]

macını çıkmak İyice ezilmek. (*Afşin –Mr.)

mācik [→ **maacik**]

maciz Ekmek pişirirken üstüne sürülen sıvı. (Karkıncık *Artova –To.)

macok Üç yaşındaki manda yavrusu. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

macuklamak Mıncıklamak, buruşturmak, kırıştırmak, sıkarak biçimini bozmak. (–Ezm.)

macor Bir çeşit yaban pancarı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mācur (I) Göçmen. (Bereketli *Tavas –Dz.)

macur (II) Kavun, karpuzun yeni olmuşu. (Mollaveyis –Ezc.)

macus Ara bozucu, iki yüzlü. (–Md.; *Antakya –Hat.)

maç (I) [→ **mac**]

maç (II) Kaç anlamında ünlem. (Babik *Pütürge –Ml.)

–maç (III) –mış, –miş eki yerine kullanılır : *tutmaç (tutulmuş)*. (–To.)

maça (I) **1.** Keserde çivi çıkarmaya yarayan delik. (Soğullu *Şile –Ist.) **2.** Tek taraflı ve uzun saplı çapa. (–Rz.)

maça (II) Dökümcülükte, dökülecek şeye biçim vermeye yarayan kalıbın içine bastırılmış kum. (–Ist.)

maça (III) Atla eşeğin birleşmesinden doğan katır. (Kerkük)

maçca (I) **1.** [→ **maççа** (I) **-1**] **2.** [**maççа** (I) **-2**]

maçca (II) **1.** Üstünde durulan konu. (Söğüt, Honaz –Dz.) **2.** [→ **maççа** (II)]

maçca (III) Kötü pişirilmiş bozuk yemek. (–Nğ.)

maççalı 1. [→ **maççalı -7**] **2.** [→ **maççalı -1**]

maççı olmak Dertli olmak. (Karadoruk *Gürün –Sv.)

maççа (I) [**macca** (II), **maçca** (I) **-1, 2**] **1.** Dert, hastalık (frengi, kanser, sıraca gibi ağır hastalıklar). (Bağıllı *Gelendost –Isp.; *Çivril –Dz.; Tokat –Es.; Dereköy *Havza –Sm.; –Ank.; Köşker –Krş.; Hamurcu*İncesu –Ky.; *Bor–Nğ.; *Kozan –Ada.)

[**maçca** (I) **-1**] : (Kumdanlı *Yalvaç, Sofular, *Eğridir –Isp.; *Çal, –Dz.; –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Aslanköy *Mersin –İç.)

2. Yangı, yangılanmış yara, onulması güç yara. (Sofular *Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Aslanağa, Eğrigöz, Kızılcaören *Tavşanlı –Kü.; *Düzce –Bo.; Bozhüyük *Göksun –Mr.; –Ank.; *Bor, –Nğ.; Şeref *Yatağan –Mğ.)

[**macca** (II)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ky.)

[**maçca** (I) **-2**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)

3. Çok düşünce ve üzüntüden olan sıkıntı. (–Mr.) **4.** Asma kütüklerinin, ağaçların toprağa yakın yerlerinde oluşan ve kurumalarına neden olan yumrular. (*Bor –Nğ.)

maççа (II) [**macca** (I), **maçca** (II) **-2**] Neden. (Kızılhisar*Acıpayam–Dz.)

[**macca** (I)] : (Çığrı *Dinar –Af.)

[**maçca** (II) **-2**] : (*Eğridir köyleri –Isp.)

maççalar çıkası Dert, yara çıksın anlamında ilenç. (Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.)

maççalı [**maçcalı -1, 2; maççık**] **1.** Pis, kirli. (–Ank.)

[**maçcalı -2**] : (*Devrek –Zn.)

2. Uyuşuk, terbiyesiz. (– Brs. ; –Ank.) **3.** Haylaz. (*Şereflikoçhisar –Ank.) **4.** Aşağılık adam. (–Yz.) **5.** Suratsız. (–Ank.) **6.** Zayıf, çelimsiz, çirkin. (*Beyşehir –Kn.) **7.** Hastalıklı, dertli. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; *Devrek –Zn.; –Ank.; –Krş.)

[**maçcalı -1**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

[**maççık**]: (Bağıllı*Gelendost –Isp.)

maççez Çok olgunlaşmış, ekşimiş üzüm. (–Ant.; –Kıbrıs)

maççık [→ **maççalı -7**]

maççık muççuk etmek Yemek yerken ya da sakız çiğnerken ağzı şapırdatmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

maççık muççuk yemek [**maççuk muççuk yemek, maçur muçur yemek**] Ağzı şapırdatarak yemek. (İğdecik, Sofular *Eğridir, Oğuz *Acıpayam, Bekilli *Çal –Dz.; *Ermenek, –Kn.)
[**maççuk muççuk yemek**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Afşin ve köyleri –Mr.)
[**maçur muçur yemek**] : (–Gaz.)

maççır maççır [→ **maçır maçır**]

maççuk muççuk yemek [→ **maççık muççuk yemek**]

maçıl Mangır, yalancı altın. (*Bayramiç –Çkl.)

maçır Ekin tarlalarında kendiliğinden yetişen dikenli bir ot. (*Maçka –Tr.)

maçır maçır [**maççır maççır**] Ağzı şapırdatarak yemek yeme ya da sakız çiğnemek için. (*Düzce –Bo.)
[**maççır maççır**] : (*Düzce –Bo.)

maçi (I) **1.** [→ **mac**] **2.** Mısırları tanelemek için kullanılan şimşir sopa. (–Rz. köyleri)

maçi (II) Kedi. (Germiyan *Çorlu –Tk.)

maçigel [→ **maçkal**]

maçkal [**macgal, maçigel**] Sabanı, pulluğu yöneten (kimse). (*Çıldır–Kr.; *Pınarbaşı –Ky.)
[**macgal**]: (*Çıldır, *Ardahan, *Arpaçay –Kr.)
[**maçigel**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

maçmaç Bir çeşit kertenkele. (–El.)

maç maç (I) [**meç meç**] Yemek yerken çıkartılan şapırtı. (–Yz.; *Ermenek –Kn.)
[**meç meç**] : (*Ermenek –Kn.)

maç maç (II) Manda kovalama ünlemi. (*Gölcük –Kc.)

maçuk Domuz yavrusu. (Dede *Çal –Dz.)

maçur muçur yemek [→ **maççık muççuk yemek**]

mada (I) [**made** (II)] **1.** İstek. (Düzköy *Ayancık –Sn.) **2.** Yemek yeme isteği. (*Kavak –Sm.; *Ünye, *Perşembe köyleri –Or.; Piraziz, Kayadibi, Şehli –Gr.)
[**made** (II)] : (–Brd.)

mada (II) [**mād**e (I), **mede** (III)] Mide. (Köşker –Krş.; Bahçeli *Bor, –Nğ.)
[**mād**e (I)] : (–Brd.; –Gaz.)
[**mede** (III)] : (*Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

madadaru Beceriksiz. (*Uluborlu –Isp.)

madak (I) [→ **medek -5**]

madak (II) Kısa boylu (kimse). (Sofular *Eğridir –Isp.)

madak (III) Hayır için yedirilen yemek. (Hamurcu *İncesu, –Ky.)

madak (IV) Değerli şey : *Onu bir madak zannetti.* (Bekilli *Çal –Dz.)

madamak [→ **madımak**]

madan 1. Akılsız, serseri. (Kızılcaören –Kü.; Genek *Yatağan –Mğ.)

mādanıs [**maadünüs, mādenis, mādünüs**] Maydanoz. (*Afşin –Mr.)
[**maadünüs**] : (*Bor –Nğ.)
[**mādenis**] : (–Yz.)
[**mādünüs**] : (–Nğ.)

madara (I) **1.** Tembel (kimse). (*Nazilli –Ay.) **2.** İş görmez şey. (*Nazilli –Ay.)

madara (II) [→ **madırga**]

madası şakıramak Cinsel istek duymak. (*Ünye –Or.)

madas kalmak Şaşırmak, donakalmak. (*Ula –Mğ.)

madaşta Pancardan pişirilen bir çeşit yemek. (Tavlusun –Ky.)

madda Maraz sözcüğü ile birlikte dert, hastalık anlamında kullanılır. (–Gaz.)

mãde (I) [→ **mada** (II)]

made (II) [→ **mada** (I) **-2**]

madek 1. [→ **medek -5**] **2.** [→ **medek -6**]

maden Dağların ufak taşlı yamaçları. (Böyle yerlerde yetiştirilen tütün bitkisi bol ürün verir.) (*Bafra –Sm.)

mãdenis [→ **mãdanıs**]

madık 1. [→ **madımak**] **2.** Devetabanı bitkisi. (*Erciş –Vn.)

madımak [**madamak, madık -1, madımalagı, madımalaḫ, madımalak, madınak pancarı, madimak, madmalak, madumah, mardımalak -2, mardımanak**] İlkbaharda kırlarda yetişen, ufak, yeşil yapraklı, ıspanak gibi yenilen bir ot. (Yaylacı –Ks.; Buğabağı, –Çr.; Balaç *Havza –Sm.; –Ama. ve çevresi; Dereköy –To.; Burhanettin –Or.; Kuzuluk, Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.; Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

[**madamak**] : (–Çr.; –Sn.; –Sm.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Sv.; –Kn.)

[**madık -1**] : (–To.)

[**madımalagı**] : (Yiğrenkayalı *Boyabat –Sn.)

[**madımalaḫ**] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

[**madımalak**] : (İleç *Kelkit –Gm.; İncesu *Sungurlu –Çr.; Küçükisa *Zile –To.; –Ezm.; *Darende –Ml.; Çöplü *Gürün –Sv.; Hisarbey, Hasbek *Akdağmadeni, Bektaşlı –Yz.; *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Nğ.; –Kn.)

[**madınak pancarı**] : (Ficek *Reşadiye –To.)

[**madimak**] : (Tamzara *Şebinkarahisar –Gr.)

[**madmalak**] : (–Yz.)

[**madumah**] : (Kızılköy ve çevresi –To.)

[**mardımalak -2**] : (Yahyalı –Ky.; –Nğ.; *Ereğli –Kn.)

[**mardımanak**] : (–Ky.)

madımalaḫ [→ **madımak**]

madımalagı [→ **madımak**]

madımalak [→ **madımak**]

madınak pancarı [→ **madımak**]

madıranmak Birine kızıp kendi kendine söylenmek. (*Ünye –Or.)

madırap [→ **madrap** (I) **-1**]

madırdamak Çok söylenmek, dırdır etmek. (İğdecik, Büyükkabaca *Sönirkent, –Isp.; Çayırköy *İzmit –Kc.; Ağlı *Küre –Ks.; Bayadı –Or.)

madırga [**madara** (II), **madırka, madurga**] Yassı taşçı çekici. (*Gelibolu –Çkl.; Çağlayan –Es.; Kızık *Artova –To.; Turan –Ky.)

[**madara** (II)] : (–Çr.)

[**madırka**] : (Reşadiye –Ky.)

[**madurga**] : (–Ama.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

madırıbda kalmak Açıkta kalmak, sonuçlanmamak : *O iş madırıbda kaldı.* (–Gaz.)

madırka [→ **madırga**]

madik (I) Bir çeşit bilye oyunu. (*Mudanya –Brs.)

madik (II) Kara üzüm. (İçerenköy –Ist.)
madimak [→ **madımak**]
madmalak [→ **madımak**]
madoş Gururlu, kibirli. (Bayadı –Or.)
madraba [**madrıf**] Ürün kaldırma zamanı sap, gübre taşımaya yarayan iki tekerlekli araba. (Kadısusuz *Gerede –Bo.) [**madrıf**] : (Hisarcık *Osmaneli –Bil.)
madran Testi. (Genek –Mğ.)
madrap (I) [**madırap, madrıp**] **1.** Yıllarca insan eli değmemiş, işlenmemiş sahipsiz toprak. (Derbent, –Yz.; Tuzhisar *Bünyan, –Ky.; Yukarıkarderesi *Bahçe, *Kozan, Aralık –Ada.; –İç.) [**madırap**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bozüyük *Göksun –Mr.) [**madrıp**] : (Önsen –Mr.) **2.** Temel atılacak toprak. (*Sungurlu –Çr.)
madrap (II) İncir. (Koruluk *Gülnar –İç.)
madrıf [→ **madraba**]
madrıp [→ **madrap** (I) **-1**]
madumah [→ **madımak**]
madurga [→ **madırga**]
mādünüs [→ **mādanıs**]
maf Duygusuz, aptal. (Faldaca *Mesudiye –Or.)
maflak [→ **mafrak**]
maf olmak Onulmaz duruma gelmek, yok olmak. (Çerçin –Brd.; Çıtak *Çivril –Dz.; Bayadı –Or.; Vazıldan *Divriği –Sv.)
mafraç **1.** Hurç, denk, yolcu yükü. (Kocabergas *Erdek, *Bandırma –Ba.; Piraziz –Gr.; Erkilet, –Ky.; İncirlik –Ada.; Ayvagediği *Mersin –İç.) **2.** Düzgünce yığılmış eşya. (Erkilet –Ky.) **3.** Yünden dokunmuş çamaşır bohçası. (Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.)
mafrak [**maflak**] Leblebicilerin tavada kavrulan nohudu karıştırırken kullandıkları silindir biçimindeki ağaç. (*Bergama –İz.; *Ezine –Çkl.) [**maflak**] : (–Mğ.)
mag (I) Ağaç gövdesi. (Şahmuratlı *Sorgun –Yz.)
mag (II) [→ **mağ** (I) **-7**]
mag (III) [→ **mağ** (II) **-1**]
maga [**magal** (I)] Sopa, baston. (*Lüleburgaz –Krk.) [**magal** (I)]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
magal (I) [→ **maga**]
magal (II) Ürün : *İki yıldır zeytinden magal almıyor.* (Akçakent *Nizip –Gaz.)
magallamak Tarla ve bahçeyi çapalamak. (*Şiran –Gm.; *Aşkale –Ezm.)
magarya sandığı Elbise sandığı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
magbar [→ **mağbar**]
māgol Evin çatısına yatay olarak konulan uzun ağaç direk. (Peşman *Daday –Ks.)
mağ (I) [**mag** (II)] **1.** Evin katı. (Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; *Afşin köyleri –Mr.) **2.** Tavan arası. (Seydin *Avanos –Nş.) **3.** Evin bölmeleri, oda. (*Merzifon köyleri –Ama.; *Niksar –To.; Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; *Ağın –El.; *Afşin köyleri –Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.; *Misis –Ada.) **4.** Odanın eni. (–Gaz.) **5.** Çatıların ortasındaki kalın ve dikey direk, mertek. (*Andırın –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.; *Kadirli –Ada.) **6.** Evlerin çatılarına enine konulan kalın ağaç di-

rek, kiriş. (Genezin *Avanos –Nş.; Doğanbeyli –Ada.) **7.** Evlerin çatılarında iki kiriş arasındaki açıklık, aralık. (Çandarlı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; *Koyulhisar, –Sv.; Afşar *Pınarbaşı –Ky.) [**mag** (II)] : (Çilehane *Reşadiye –To.; *Şebinkarahisar ve çevresi –Gr.; *Divriği –Sv.)

8. Dört arşın uzunluğunda ağaçların üstündeki tavan : *Şu ev üç mağ üstündedir.* (*Zile –To.; –Ml.)

mağ (II) [**mag** (III)] **1.** Yığın : *Odun mağı.* (Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; Telme, Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezc.; *Hozat –Tn.; –El.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

[**mag** (III)]: (*Şebinkarahisar –Gr.)

2. Ot yığınının bir bağlamı. (Hevek, Kiskin *Yusufeli –Ar.)

mağ (III) [**mağı**] Tabaklanmış derinin iç yüzü. (–Isp.; –Tr.; *Bor –Ng.)

[**mağı**] : (–Brs.; –Ist.; –Ank.; –Mğ.)

mağ (IV) Tav. (Aşağıkayı*Tosya –Ks.)

mağal (I) [**meğel** (II) **-1, 2**] **1.** Koyunun kırda yatıp dinlendiği yer. (*Erciş –Vn.)

[**meğel** (II) **-1**] : (*Erciş –Vn.; –Bt. ve köyleri)

2. Koyunun kırda yatırılıp dinlendirilmesi. (*Erciş –Vn.)

[**meğel** (II) **-2**] : (*Erciş –Vn.)

mağal (II) Dinlendirilen tarlanın ayrıldığı bölümlerden her biri. (*Pütürge –Ml.)

mağallaḫ Takla atma, takla. (Zarşat –Kr.)

mağallak [**muğallak**] Tezgâhtaki ipleri germeye ve ayırmaya yarayan araç. (–Brd.)

[**muğallak**]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

mağal mağal [→ **muğal muğal**]

mağar [→ **munar** (II)]

mağara Tarlalarda kendiliğinden biten, kırmızılı beyazlı çiçek açan, kökleri çok yayılan yabanıl bir bitki. (Ağlasun –Brd.)

mağarmak [→ **mankırmak**]

mağaza Bodrum. (–Ama.)

mağbar [**magbar**] Dokuma tezgâhında dokunan bezin sarıldığı ağaç. (–Rz.; *Arapkir –Ml.)

[**magbar**] : (–To.)

mağı [→ **mağ** (III)]

mağı geçmek 1. Çağı geçmek. (*Niksar –To.) **2.** Tavı geçmek. (*Niksar –To.) **3.** Etkisi geçmek. (*Niksar –To.)

mağıl (I) Meyve. (–Ank.)

mağıl (II) Akla uygun, akıllıca : *Mağıl konuş.* (–Ama.)

mağıllı Düzgün : *Mağıllı tut elinden düşer.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mağırlak Dokuma tezgâhında dokunan şeyi mile saran araç. (–İz.)

mağırmak [→ **mankırmak**]

mağırsık [**mağursuk**] Yanarken tüten mangal kömürü, marsık. (–Sm.)

[**mağursuk**] : (–Sm.)

mağıya Büyü. (Celaliye –Ant.)

mağlaç [→ **malıç**]

mağlak Sebze bahçelerindeki bölünmüş toprak parçaları, evlek. (–Gaz.; *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mağlakta kalmak Boş, sahipsiz kalmak. (Sarıca *Gölköy –Or.)

mağlamak (I) [→ **mankırmak**]

mağlamak (II) Yığmak. (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.)

mağlata Gürültü, şamata. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

mağlıç [→ **malıç**]

mağrak Ağaçların kuzeye bakan yönleri. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

mağrama [**maharma -2**] **1.** El havlusu, peçete. (Karlova göçmenleri –Ba.; –Sm.)
[**maharma -2**] : (Ayvalı *Tavşanlı –Kü.)
2. Hamam havlusu. (*Akseki –Ant.)

mağramak Önem vermemek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mağru Ham meyve. (Gönen –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.)

mağruşgi Üstü koyu kahverengi, koyu yeşil ve kara pullarla örtülü olan, genellikle doğu Karadenizin kayalık kıyılarında yaşayan, eti iyi bir çeşit balık. (–Sm.; –Tr.)

mağsakuşu Geç uyuyan yaşlılara verilen ad. (Güney *Yeşilova –Brd.)

mağsan Mahzen, mağara. (–İç.)

mağsım [**mağsim**] Çok küçük çocuk. (Güney *Yeşilova –Brd.)
[**mağsim**] : (–Gaz;. *Bor –Nğ.)

mağsır [**maasır**] Bez dokuyanların çıkrıkla ip sardıkları parmak kalınlığında kamış, masura. (*Bodrum –Mğ.)
[**maasır**] : (*Bodrum –Mğ.)

mağsim [→ **mağsım**]

mağsimak [→ **mağsimek**]

mağsimek [**mağsimak, mahalsinmek -1, meelsimek, meersimek, meesimek, meğelsimek, meğersinmek, mehelsimek, mehersimek, mehersinmek, mehimsemek, mehirsemek, mehirsinmek, mēlsimek, meresimek, mesimek, meysimek**] Değer vermek, önem vermek, önemli saymak. (–Krş.; Sarılar *Avanos –Nş.)
[**mağsimak**]: (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

[**mahalsinmek -1**]: (Sarıkavak –Es.)

[**meelsimek**] : (*Zile –To.)

[**meersimek**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

[**meesimek**] : (*Merzifon –Ama.)

[**meğelsimek**] : (*Ünye –Or.)

[**meğersinmek**] : (Sarıkavak –Es.)

[**mehelsimek**] : (–Çkr.; *Merzifon köyleri –Ama.)

[**mehersimek**] : (–Çkr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**mehersinmek**] : (–Ks.; *Koyulhisar –Sv.)

[**mehimsemek**] : (–Ank.)

[**mehirsemek**] : (*Kurşunlu –Çkr.)

[**mehirsinmek**] : (Peşman *Daday –Ks.)

[**mēlsimek**] : (* Merzifon köyleri –Ama.)

[**meresimek**] : (*Kurşunlu –Çkr.)

[**mesimek**] : (Ağlı *Küre –Ks.; *Taşova –Ama.; Mahmutören–Or.; –Ezc.; Karadoruk *Gürün –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Mersin, –İç.)

[**meysimek**] : (*Gölköy –Or.)

mağruşlamak Yaşlanmak. (Kayı–Çr.)

mağurlaşmak Bozulmak, ekşimek, ağırlaşmak (yemek için). (Döğüşören *Seyitgazi –Es.; Ağlı *Küre –Ks.; –Rz.; *Lüleburgaz –Krk.)

mağursuk [→ **mağırsık**]

mağzinelması Orta büyüklükte ve oval biçimli, temmuz ortalarında olgunlaşan bir çeşit elma. (*Bafra –Sm.)

mah (I) Şaşma ünlemi : *Mah sen de mi fikriñi değiştirdiñ.* (*Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.)

mah (II) [→ **me** (I) **-1**]

mah (III) **1.** Göründüğü gibi olmayan (kimse). (*Sivrihisar –Es.) **2.** Ahmak, sersem. (–Yz.)

maha [**mahi ağacı**] **1.** Evlerin çatısında köşelerden çatının ortasına doğru uzanan direklerden her biri, mahya. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**mahi ağacı**] : (Başköy –Ank.)

2. Arabanın ön dingilinin üstündeki hareket edebilen kalın ağaç parçası. (Yaylalı *Şile –Ist.)

mahaklı 1. Çok öksüren, tıknefes (kimse). (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Beypazarı –Ank.; Kocayatak *Serik –Ant.) **2.** Lekeler biçiminde beliren bir deri hastalığına tutulmuş (kimse). (*Milas –Mğ.)

mahalsinmek 1. [→ **mağsimek**] **2.** Gerçek sanmak. (Sarıkavak –Es.)

maham Makam. (–Gaz.)

mahana [**mahna**] İleri sürülen sözde neden. (Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Kandıra –Kc.; –To. ve çevresi; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Dy.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Hasanoğlan –Ank.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Hamurcu *İncesu –Ky.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

[**mahna**] : (–Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Sm.; *Erciş –Vn.; Hisarcık *Yayladağı –Hat.; *Bor –Nğ.)

mahanne Makarna. (*Bor –Nğ.)

maharma 1. Başörtüsü. (*Keçiborlu –Isp.; –Brd.; –Dz.; *Gölpazarı –Bil.) **2.** [→ **mağrama -1**]

maḫas Makas. (–Gaz.)

mahaşına getirmek Uygun duruma getirmek, tam karşıya almak. (–Gaz.)

mahat (I) Tahta seki, sedir. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.; Gökçekışla –Yz.; *Bor, –Nğ.)

mahat (II) Derinin kıyısını çizmek için kullanılan, çift ağızlı, ağaçtan yapılmış bir saraç aracı. (*Lapseki –Çkl.; –Ist.; –Mr.)

mahbez [→ **mehbez**]

mahdıban (I) Tembel tembel oturan. (*Uluborlu –Isp.)

mahdıban (II) Manda. (*Uluborlu –Isp.)

mahdüver Hıdrellez gecesi hazırlanan ve sabah çekilen kısmet oyunu. (–Sm.)

mahfes [→ **mehbez**]

mahfez [→ **mehbez**]

mahi ağacı [→ **maha -1**]

mahiç Karyola. (Üstükran –Mş.)

mahlaç [→ **malıç**]

mahladır Küçük tabak. (*Divriği –Sv.)

mahleç Sümüklüböcek. (*Maçka –Tr.)

mahluç Arpaya benzeyen bir çeşit kabuklu buğday. (–Sm.)

maḫluḫ Soy, aile : *Bizim maḫluḫtan kötü adam çıkmaz.* (–Ezc.)

mah mah [**mak mak**] **1.** Hayvan çağırma ünlemi. (–Zn.)

[**mak mak**] : (Kurna –Brd.)

2. Sığır çağırma ünlemi. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Darıveren, Oğuz *Acıpayam –Dz.) **3.** Köpek çağırma ünlemi. (Yassıören *Senirkent –Isp.; *Düzce –Bo.) **4.** Deve çağırma ünlemi. (Balkandak *Beyşehir –Kn.)

mahmut Avanak, aptal. (İğneciler*Mudurnu –Bo.)

mahmil 1. Yemek konulan teldolap. (–Gaz.) **2.** Dolap. (–Ay.; –Gaz.) **3.** Kuyulardan su çekmeye yarayan dolap, kuyu dolabı. (–Ay.)

mahna [→ **mahana**]
mahna vermek Kusur bulmak, beğenmemek. (*Düzce –Bo.)
mahnı Halk koşuğu. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
mahös Sümüklüböcek. (Haçevera *Maçka –Tr.)
mahra Üzüm taşımak için kullanılan ağzı geniş, dibi dar tahta sandık. (–Çr.; –Ml.; *Kilis, –Gaz.; *Bahçe –Ada.)
mahraba Büyük mendil. (*Erciş –Vn.)
mahrabaşı Mor renkli bir çeşit üzüm. (*Afşin –Mr.)
mahrava **1.** Mendil. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Havlu, peçete. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
mahrurlanmak Kendini başkalarından üstün tutmak, beğenmek. (Güney *Yeşilova –Brd.)
mahsan Bodrum. (*Arapkir –Ml.)
mahsat Erek, istek. (–Ng.)
mahsere Dövmelik buğdayın kepeğini çıkaran taşın döndüğü yer. (–Ml.)
mahsere daşı Buğday yarması yapmaya yarayan ilkel değirmende, dikey bir direğin çevresinde dönen büyük ve yuvarlak taş. (–Ml.)
mahsınmak İlgilenmemek, güleryüz göstermemek. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Ahlat –Bt.)
maht Arıyı kovana alıştırmak için yapılan ilaç. (Viçealtı, Hemşin, –Rz.; Mollaveyis –Ar.)
mahta Orman işletmesince bazı doğal sınırlarla birbirinden ayrılıp numaralanan orman bölümleri: *Yetmiş altıncı mahtadan tomruk geliyor.* (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
mahtamak Övmek. (Türkistan göçmenleri –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.)
mahtana Boş kafalı, beyinsiz. (–Ng.)
mahut [→ **makık** (I)]
mahul Bayramın ikinci günü. (Çamlı *Ayaş –Ank.)
mahya (I) Pazar, panayır. (İğneciler *Mudurnu – Bo.; *Safranbolu, *Devrek –Zn.; *Ilgaz, *Çerkeş –Çkr.)
mahya (II) **1.** Alışılmamış, yabansı. (–Brd.) **2.** Yersiz ve tatsız söz. (Satılmış –Es.)
mahya etmek Yağma etmek. (–Isp.)
mahyar Yerli yünden dokunmuş, uzun ve yakasız kadın paltosu, yeldirme. (Akçalar –Brs.; Çifteler –Es.)
main Kısrak, at. (Üzümlü *Fethiye –Mğ.)
majal (I) Dayanıklılık, dinçlik. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
majal (II) Uygun zaman. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
mak Daire : *Mak çizilmeden aşık oynanmaz.* (–Ks.)
maka (I) Büyük hayvanların aşık kemiği. (Tokat –Es.; Çanıllı *Ayaş, –Ank.)
maka (II) Hayvanlara nazar değmemesi için takılan büyük, mavi boncuk. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
maka (III) [**makak** (II)] Kurbağa. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) [**makak** (II)]: (Ortaköy, Berte–Ar.)
makak (I) Çok kirli. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
makak (II) [→ **maka** (III)]
makak (III) Tavşan yavrusu. (Bakırköy *Kırkağaç –Mn.)
makak (IV) [**makalak** (I)] İnsanın dizkapağı. (Taşkaracalar –Çkr.) [**makalak** (I)] : (Dastarlı *Ayaş –Ank.)

makak (V) **1.** Koltuk değneği. (Yeniköy –Ba.; Konurlar *İnegöl, Deliorman göçmenleri, –Brs.; Fili *Biga –Çkl.; Hazergrat göçmenleri, Büyükçavuşlu –Ist.; *Lüleburgaz –Krk.; Seymen *Çorlu, *Saray –Tk.) **2.** Cambazların kullandığı ayakçak. (Şahbaz *Çorlu –Tk.)

makakak kalmak Çaresiz kalmak. (Sarıoba *Polatlı –Ank.)

makal Bir tarım aracı, çapa. (Kazağaç *Şiran –Gm.)

makalak (I) [→ **makak** (IV)]

makalak (II) Çok yağlı çıra parçası. (–Mğ.)

makāna Makarna. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

makas (I) [**makas bağı**] **1.** Çatılara eğik olarak konulan direk. (*Vezirköprü –Sm.; –Rz.; –Ed.)
[**makas bağı**] : (*Ulubey –Or.)
2. Asmaların makas biçimindeki sürgünleri. (Hasanoğlan –Ank.)

makas (II) Üçgen biçimindeki tarla vb. şeyler. (Oymalı –Ada.)

makas bağı [→ **makas** (I) **-1**]

makat Soğuğa engel olması için tavan arasına döşenen çamur sıva. (*Ürgüp –Nş.)

makat ağacı Ayakkabıcıların gönleri parlatmak için kullandıkları yuvarlak değnek. (–Mr.)

makgap İçine öteberi koymaya yarayan, sapı baştan geçirilerek omza asılan yassı torba. (Peşman *Daday –Ks.)

makık (I) [**mahuk**] Çok ekşi. (Karkıncık *Artova –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**mahuk**]: (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.)

makık (II) Yıkılmış evin yeri. (Sofular *Eğridir –Isp.)

makırmak [→ **mankırmak**]

makkap Mukavva. (–Dz.; –Kü.)

mak mak [→ **mah mah -1**]

makmıra Mezar, mezarlık. (Horoz, Karaköy, Kurtlar, Salda, Güney *Yeşilova –Brd.)

mako [→ **makocı**]

makocı [**mako, makoçı**] Dokuma tezgâhında ipliği çeken ağaç mekik. (–Rz.)
[**mako**] : (*Şavşat köyleri –Ar.)
[**makoçı**]: (Limanköy*Çayeli, –Rz.)

makoçı [→ **makocı**]

maksus Bile bile, isteyerek : *Sen bunu maksus mu yaptın?* (–Sm.)

maktaylamak Övmek. (Köstence göçmenleri, Samatya –Ist.)

maktohumu Ahmak. (–Nğ.)

mal (I) İşlenmiş, boyanacak duruma gelmiş sığır derisi. (–Tr.)

mal (II) Güzel. (*Düzce –Bo.)

māl (III) Bir tarım aracı, çapa. (–Çr.)

mala (I) **1.** Mısır. (Çöplü *Çivril –Dz.; Tuzaklı *Gölpazarı –Bil.) **2.** Harman dövüldükten sonra samandan ayrılmış tahıl. (Söğüt, Honaz –Dz.) **3.** Harmanda tahılın dipte kalan topraklı kısmı. (Güney *Yeşilova –Brd.)

mala (II) Kazılan toprağın tohum ekilmeden önce üstünden geçirilen tırmık. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

mala (III) Oyuncak bebeğin elbisesi. (–Ky.)

mala (IV) **1.** Unu kaynar suda pişirerek yapılan, tuzlu ya da tatlı olarak yenilen bir çeşit yemek. (*Göynük, İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Cevizli hamur tatlısı. (–Bo.)

mala (V) **1.** Saçta pişirilen böreğin üstünü yağlamak için kullanılan ucu bezli tahta. (–Isp.) **2.** Deve semerinin iç ve arka boşluğuna kıstırılan çul ya da keçe parçası. (Hacılar –Isp.) **3.** Tahta, cam silmek ya da bulaşık yıkamak için kullanılan bez parçası. (Dikici *Dinar –Af.; Kösten, Karaçay, Abaş, Honaz *Acıpayam –Dz.)

malaba Ortak. (*Haymana –Ank.)

maladir Antika. (*Şavşat köyleri –Ar.)

malafat Erkek hayvanın cinsiyet organı. (–Brs.)

malag Buzağı. (–Brd.)

malagi Mısır unu. (–Ezm.)

malagma [→ **malama** (I) **-2**]

malağını eymeg Suratını asmak. (–Brd.)

malağma [→ **malama** (I) **-2**]

malağra Kalburla elenerek toprak ve samandan ayrılmış tahıl. (İsgöbü –Ky.)

malah (I) Sersem, aptal. (*Gürün –Sv.)

malah (II) [→ **malak** (I) **-2**]

malahma Sıtma. (Varyanlı –Mr.)

malak (I) [**malah** (II)] **1.** Buzağı. (*Susurluk –Ba.; –Sm.) **2.** Manda yavrusu. (*Dinar –Af.; *Gelendost, Kumdanlı *Yalvaç, Nudra *Şarkîkaraağaç, Büyükkabaca *Senirkent, *Eğridir köyleri –Isp.; Kurna –Brd.; *Çal, Köke *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bergama –İz.; *Alaşehir, Bakırköy *Kırkağaç –Mn.; *Tosya, Yeniköy –Ba.; Fili, Kaldırımbaşı *Biga, *Ayvalık –Çkl.; *Mudanya, *Mustafa Kemal Paşa, –Brs.; Hisarcık, Yenice *Emet –Kü.; *Pazarcık –Bil.; Bozan, *Sivrihisar –Es.; Taşköprü, Demirciler *Gebze, *Kandıra –Kc.; *Gerede, *Düzce, Karacaağaç –Bo.; *Akyazı –Sk.; *Çatalca köyleri –Ist.; Yakademirciler, *Cumayanı, Sandallar *Devrek –Zn.; Peşman *Daday, Aşağıkayı *Tosya, Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; *Vezirköprü –Sm.; Kuz *Akkuş –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.; *Kilis –Gaz.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Kuruçay *Çubuk, Sofular *Balâ, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Zencidere –Ky.; –Nğ.; *Karaisalı, Mansurlu, Çakaldere *Ceyhan –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; –Ant.; *Ula –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**malah** (II)] : (Başpınar *Tefenni –Brd.) **3.** Tavşan yavrusu. (*Tarsus –İç.) **4.** Ayı yavrusu. (–Ks.; Bozhüyük *Göksun –Mr.; *Antakya –Hat.; Doğanbeyli *Kadirli –Ada.) **5.** Domuz yavrusu. (*Göksun, –Mr.; Akait *Akşehir –Kn.; –Mğ.)

malak (II) Şişman, gürbüz (kimse). (*Kemaliye –Ezc.; Çakallı *Seyhan –Ada.)

malak (III) **1.** Yüz. (*Eğridir köyleri –Isp.; Yenisu *Silifke –İç.; *Elmalı –Ant.) **2.** Çene. (–Ky.; Yenisu *Silifke –İç.) **3.** Alt dudak. (*Bozdoğan –Ay.; *Mut köyleri –İç.; *Akseki ve çevresi –Ant.) **4.** Burun deliklerinin yanlarındaki etli kısım. (*Bor –Nğ.) **5.** Domuzun azıdişi. (Çığrı *Dinar –Af.)

malak (IV) Beceriksiz. (Çöplü *Çivril –Dz.)

malak (V) Köşe, açı. (*Bor –Nğ.; *Finike, *Elmalı –Ant.)

malak (VI) **1.** Killi toprak. (Kızılüzüm *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Çamur: *Malakla oynama.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

malak (VII) Dere. (*Eğin –Ec.z)

malak (VIII) Pantalon ve donun paçası. (–Gaz.; *Keskin –Ank.)

malak (IX) Çocuk oyunlarında kazanma sayısı, kama. (*Milas –Mğ.)

malak (X) **1.** Eğri demir. (*Ayaş–Ank.) **2.** Kapıları kapamak için arkalarına konulan ağaç çengel. (*Ermenek –Kn.)

malak (XI) [**malak aşı, malak hamuru, malay -1**] Buğday ya da mısır ununu kaynar suya dökerek yapılan ve pekmezle yenilen bir çeşit yiyecek, kaçamak. (*Kandıra –Kc.; Deresağ *Mudurnu –Bo.; Sırçalı *Safranbolu, Tekkeönü –Zn.; Karabüzey *Araç, Aşağıkayı *Tosya, Ağlı *Küre –Ks.; Ağaeli –Ur.) [**malak aşı**] : (*Alayunt –Kü.) [**malak hamuru**] : (Elecik, Çiflik *Kalecik –Ank.) [**malay -1**]: (Veliköy *Düzce, –Bo.; *Ereğli, *Devrek, Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma –Zn.)

malaka (I) **1.** Karşılıksız, parasız ve emeksiz elde edilen. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Kızılhisar, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çandarlı *Bergama –İz.; Dombaylı *Salihli, *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ky.; Kocayatak *Serik, Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Kelepir. (–İz.; –Ky.) **3.** Yağma. (Söğüt, Honaz, –Dz.; Halıköy *Ödemiş, *Tire –İz.)

malaka (II) Oyun, düzen. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

malaka (III) Erkeklik organı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

malakacı Emeksiz ve parasız elde etmeyi seven. (Hadım *Çal –Dz.; *Bergama –İz.)

malak aşı [→ **malak** (XI)]

malak atmak Oyunda sayı kazanmak, kama yapmak. (*Bodrum –Mğ.)

malakaya konmak Parasız, emeksiz ve karşılıksız elde etmek. (*Susurluk –Ba.)

malakatı Sürünün arkasından giderek yeni doğmuş kuzu ve oğlakları toplayan çoban. (Mudam *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

malak hamuru [→ **malak** (XI)]

malaklamak (I) Manda yavrulamak. (Kumdanlı *Yalvaç, Nudra *Şarkîkaraağaç –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Kandıra –Kc.)

malaklamak (II) Domuz insana saldırarak ısırmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

malaklamak (III) Çocuk emeklemek. (Güney *Yeşilova –Brd.)

malaklamak (IV) **1.** Karıştırmak: *Ahmet ağa işi malaklıyor.* (*Uluborlu –Isp.) **2.** Çabalamak, uğraşmak, didinmek. (Sığma *Çivril –Dz.)

malaklamak (V) Toprağı suyla kararak çamur yapmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

malaklamak (VI) Kapıyı sürgülemek. (Virancık *Emet –Kü.)

malak malak yemek Büyük lokmalarla yemek. (–Kn.)

malama (I) [**malagma, malağma, malamağ, malaman, malamga, malğama** (I), **malıma** (I), **malyağma**] **1.** Karışım. (Bayat *Emirdağ –Af.) **2.** Taneleri ayrılmamış, samanla

karışık tahıl. (Bayat *Emirdağ, *Sandıklı –Af.; Sofular, Bağıllı *Eğridir, Kumdanlı *Yalvaç, Çandır *Sütçüler, İğdecik –Isp.; Güney *Yeşilova, Çerçin, Pazaravdan*Bucak –Brd.; Dedeköy *Çal, Narlıdere, Söğüt, Honaz, Çıtak *Çivril –Dz.; Ulucak *Menemen, *Torbalı, *Çeşme, Reşadiye –İz.; –Mn. ve çevresi; İsabey *Kestel –Brs.; Tokat, Sarıkavak –Es.; *Tosya –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Ovasaray, *Kargı, Kavşit *Sungurlu –Çr.; *Taşova, Moramul *Merzifon köyleri –Ama.; *Zile, Çilehane *Reşadiye –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr. ilçe ve köyleri; Korzof, Uluşiran *Şiran, *Bayburt köyleri –Gm.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Ml.; –Gaz.; Göksun, *Afşin ve köyleri, *Elbistan –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çöplü *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Ağaeli, Çanıllı *Ayaş, Şabanözü *Polatlı, Bayram, Karahoca *Haymana –Ank.; Ömerhanlı *Kaman –Krş.; Zencidere, Afşar köyleri *Pınarbaşı, Erkilet –Ky.; Sarılar *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor, –Nğ.; *Ermenek, *Karaman –Kn.; –Ada; Namrun *Tarsus, *Mersin köyleri, Navadalı *Mut –İç.; Çimi *Akseki –Ant.; *Fethiye –Mğ.)

[**malagma**] : (*İskilip –Çr.; –Mr.)

[**malağma**] : (Kumarlar *Bayramiç –Çkl.; *Elbistan –Mr.; *Gürün –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; İsgöbü –Ky.; *Bor –Nğ.; *Kadirli, Ağzıkaraca, Doğanbeyli, *Misis –Ada.)

[**malamağ**] : (Aşağıkayı * Tosya –Ks.; –To.)

[**malaman**] : (–Kn.)

[**malamga**] : (*Ağın –El.; –Ml.; Vazıldan, Çamoağa *Divriği –Sv.)

[**malğama** (I)] : (–Gaz.; *Antakya –Hat.)

[**malıma** (I)] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.)

[**malyağma**] : (–El.)

malama (II) Katran sürmek için kullanılan ucu bezli sopa. (Güney *Yeşilova –Brd.)

malamağ [→ **malama** (I) **-2**]

malaman [→ **malama** (I) **-2**]

malamar Kalın urgan. (*Çivril –Dz.)

malamat (I) **1.** Açlık, kıtlık. (Ağrakos *Suşehri –Sv.; Alcı, Sağın –Yz.; Erenyaka *Akseki –Ant.) **2.** Sıkıntı, üzüntü, güçlük. (*Afşin –Mr.)

malamat (II) **1.** Bozgun, ezgin, dağınık. (Karkıncık *Artova –To.; *Gürün –Sv.) **2.** Alçak, aşağılık. (Sarıkavak, Tokat – Es. ; – Çr.; –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Bt.; *Ağın –El.; –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Nş.; *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla, *Suşehri –Sv.; *Sorgun –Yz.; Hisarcık, Afşar köyleri *Pınarbaşı, Şıhlı, Fırakdın *Develi, Zencidere –Ky.; Dikilitaş *Bor –Nğ.; Kolukısa, *Ermenek –Kn.; Aslanköy *Mersin –İç.)

malamat (III) Kötü, bulaşık (iş için). (*Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; –Ezm.; –Gaz.; –Sv.; *Haymana –Ank.; Toprakkale –Ada.)

malamat etmek (I) [**malamat itmek**]
1. Eziyet çektirmek. (*Afşin –Mr.)
2. Birinin aybını açığa çıkararak onu utanacak duruma sokmak. (*Emirdağ –Af.; Tokat –Es.; Türkmen aşireti, Karkıncık *Artova –To.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; Haşhaşı –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Ağrakos *Suşehri, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; Güllühüyük *Çiçekdağı –Krş.; Akkışla *Bünyan, Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; *Mut köyleri, Yenice *Tarsus –İç.)
[**malamat itmek**] : (*Bor –Nğ.)
3. Alay etmek. (–Ml.; Ağaeli –Ank.)

malamat etmek (II) Bulunduğu yeri, üstünü başını kirletmek, dağıtmak. (–Mr.; *Tarsus –İç.)

malamat itmek [→ **malamat etmek** (I) **-2**]

malamatlıh Kötülük: *Malamatlıh yapmak iyi şey değildir.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

malamatlık 1. Pişmanlık. (*Erciş –Vn.; –Sv.) **2.** Ayıplanacak, kınanacak durum. (*Afşin ve köyleri –Mr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

malamat olmak Kınanacak durumda olmak. (*Merzifon –Ama.; Yenice *Tarsus –İç.)

malamga [→ **malama** (I) **-2**]

malamınc olmak Çok olgunluk nedeniyle ezilmek (erik, armut, kiraz vb. meyveler). (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

malanga Koşu atlarına yedirilen arpa ve saman karışımı yem. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

malaş (I) Karga cinsinden mavi benekli bir kuş. (*Milas –Mğ.)

malaş (II) Beyaz ve kırmızı renkli, çok kılçıklı bir çeşit balık. (Bozburun, Söğüt *Köyceğiz –Mğ.)

malaş (III) Lapa. (*Şebinkarahisar –Gr.; *Koyulhisar –Sv.)

malaş (IV) Üstü başı pislik içinde olan. (Faydalı *Kozan –Ada.)

malaşa Ebegümeci. (–Tr.)

malaşmak Gelişigüzel, terbiyesizce oturmak. (–Nğ.)

malata [**malatka**] Söğüt dalından yapılan çamaşır sepeti. (Galata *Gelibolu –Çkl.)
[**malatka**] : (Temre *Kaş –Ant.)

malatka [→ **malata**]

malatura Biçimi dereotuna çok benzeyen, tadı değişik bir bitki. (Tekeler, Tosmurlu *Silifke –İç.)

malay 1. [→ **malak** (XI)] **2.** Mısır ekmeği. (Yeniköy –Ba.; Rumeli göçmenleri, Çayırdere *Silivri –Ist.; *Mustafa Kemal Paşa, Karamanköy –Brs.; Kasımpaşa *Bozüyük –Bil.; –Tr.; *Lüleburgaz –Krk.)

malaz (I) **1.** [→ **maloz** (II)] **2.** Süprüntü, artık. (Çerçin –Brd.)

malaz (II) **1.** Sulak yer. (Toros köyleri, Çakaldere *Ceyhan –Ada.) **2.** Su altında kalan, su basan tarla. (Kadıköyü, Oymaklı, –Ada.) **3.** Bataklık ve sazlık yer. (–Ada.) **4.** Çoraklığı nedeniyle ekilemeyen boş tarla. (Oymalı –Ada.) **5.** Killi toprak. (Değirmenocağı *Osmaniye –Ada.; *Tarsus –İç.)

malaz (III) Hayvanlara yedirilen kuru ot. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Çakallı –Ada.; Yanpar, Aslanköy, Civanyaylağı *Mersin –İç.)

malaza Bademcik. (*Çıldır –Kr.)

malazır [malezır, malhazır -2, malhazırı, melezir, melhedir, melhegir, melhezir] Kapaklı bakır sahan, küçük sahan. (Tokuşlar *Sincanlı –Af.; Yukarıkara *Yalvaç –Isp.)
[**malezır**] : (–Ist.)
[**malhazır -2**] : (*Safranbolu –Zn.; –Ank.)
[**malhazırı**] : (–Nğ.; Kırıklı *Karaisalı –Ada.)
[**melezir**] : (*Gerede –Bo.)
[**melhedir**] : (–Kc.)
[**melhegir**] : (*Düzce –Bo.)
[**melhezir**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

malazma Seyrek dokunmuş balık ağı. (Küçüklü –Gr.)

malbekçi [→ **malbekçisi -2**]

malbekçisi [malbekçi, malbeki, malgelini] **1.** Sincap. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Gelincik (hayvan). (İshaklı *Bolvadin –Af.; * Keçiborlu, Bağıllı * Gelendost, –Isp.)
[**malbekçi**] : (Salatın *Tire –İz.)
[**malbeki**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
[**malgelini**] : (*Bor –Nğ.)

malbeki [→ **malbekçisi -2**]

mal beşdesi Hayvan vergisi. (Kamalos –Sm.)

mal canlı [mal cannı] Malına çok düşkün olan. (*Bor –Nğ.)
[**mal cannı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

mal cannı [→ **mal canlı**]

malçak malçak Üzüm, incir vb. yemişleri ağıza yapıştırarak şapır şupur yemek için. (Sertaş –Brd.)

malçıldamak Yemek yerken ağız şapırdamak. (Aslanköy *Mersin –İç.)

malç olmak Ezilmek : *Şu çocuk arabanın altında malç olmuş.* (Gökdere *Osmaniye –Ada.)

maldan 1. Ağaçlarla çevrilmiş bağ. (*Ermenek –Kn.) **2.** Karşılıklı kenarları aynı uzunlukta olan tarla. (*Ermenek –Kn.) **3.** Eğik ve dar yerlerde toprağı genişletmek için yapılan setler. (*Alanya –Ant.)

maldar [maldır] Medrese hocası, din hocası. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
[**maldır**] : (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

maldır [→ **maldar**]

māle Mahalle. (–Nğ.)

mal eğreği Hayvan sürülerinin, otlatmak için götürüldüğü yüksek yerler. (–To.)

malemne Tabakların, deriyi pişirmek için üst üste yığıp aralarına dövülmüş palamut koymaları işlemi. (–Mğ.)

malez 1. Şırayla undan yapılmış üzüm bulamacı, pestil hamuru. (Başvartanik *Çemişkezek, *Ağın –El.; Çermik –Ml.) **2.** Mısır unundan yapılan bir çeşit yemek. (Balcalı *Çarşamba –Sm.) **3.** Undan yapılan sulu çorba (hayvanlara verilir). (*Maçka –Tr.; –Rz.) **4.** Kabakla sütten yapılan bir çeşit yiyecek. (–Tr.)

malezır [→ **malazır**]

malezlemek Gücü kalmamak, gücü azalmak. (*Tirebolu –Gr.)

malgata Gürültü, patırtı. (Zermut *Torul, Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezm.)

malgaz Ocak kenarlarına yapılan, içine kibrit, çıra vb. şeyler koymaya yarayan küçük gözler. (Atlas *Sivrihisar –Es.)

malgelini [→ **malbekçisi -2**]

malgun Kötü. (Çilehane *Reşadiye –To.)

malğama (I) [→ **malama** (I) **-2**]

malğama (II) Killi toprağın ve tezeklerin yağmurdan sonraki yapışkan durumu. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

malha Altın, süs altını. (–Ezc.)

malhamı Şubatta ekilen buğday. (Sulusaray *Artova –To.)

malhazır [**malhazırı**] **1.** Tabak. (*Geredo –Bo.; –Ank.) **2.** [→ **malazır**] **3.** Çinko tas. (–Ank.)

malhazırı [→ **malazır**]

malḫıta Kırılmış mercimek. (–Gaz.; Şekeroba –Mr.)

malḫıtalı aş Mercimek pilavı. (–Gaz.)

malḫıtalı köfte Kırmızı mercimek köftesi. (–Gaz.)

malhoş olmak (I) Birbirine karışmak, ezilmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

malhoş olmak (II) Çok yorulmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

malıç [**mağlaç, mağlıç, mahlaç**] Pamuk. (*Acıpayam –Dz.; Mora göçmenleri, Ataköy –Ba.; Sidek *Kaş –Ant.; Şerefler *Marmaris –Mğ.)
[**mağlaç**] : (–Ay.)
[**mağlıç**] : (*Acıpayam –Dz.)
[**mahlaç**] : (–Isp.)

malıḫ [→ **malık**]

malık [**malıḫ**] **1.** Boyunduruk kayışına geçirilen ağaç çivi. (*Çıldır –Kr.; –Ezm.)
[**malıḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
2. İnce çam ağacı. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.) **3.** Odun parçası. (*Koyulhisar –Sv.) **4.** Çarık dikmek için ağaçtan yapılmış biz. (Kurt –Zn.; Erkinis *Yusufeli–Ar.) **5.** Ağaç çivi. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

malıma (I) [→ **malama** (I) **-2**]

malıma (II) Kerpiç kalıbı silgici. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

malımsımak [**malsınmak**] Başkasının malını benimsemek. (*Bor –Ng.)
[**malsınmak**] : (*Bor –Ng.)

malız olmak Yemek lapa gibi olmak. (*Bor –Ng.)

mali (I) Aşık kemiğinin çıkıntıları daha silik olan yüzeyi. (–Kü.)

mali (II) Çok yumuşak yün ipliği. (*Bor –Ng.)

malkadın (I) Baykuş. (Dinek *Mihalıççık –Es.; *Beypazarı, Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

malkadın (II) Üstü saman renginde, içi beyaz, kalın köklü, yenilebilir bir çeşit mantar. (*Kandıra, Saraçlı *Geyve –Kc.; *Düzce –Bo.)

malkat Cımbız. (*Antakya köyleri –Hat.)

malkıran Hayvan vebası. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

malları görmek Hayvanların, sulanma yemlenme ve bakım işleriyle uğraşmak. (–Ezc.)

malle (I) **1.** İmam. (–Bt. ve köyleri) **2.** Molla. (–Bt. ve köyleri)

malle (II) Zeytinyağı, sirke vb. sulu şeylerin dibine çöken tortu. (Kiremitçi –Dz.)

malmaş **1.** Sersem. (Kırkyaran –Uş.) **2.** Kılıksız ve uyuşuk, sünepe. (Kırkyaran –Uş.)

malmaşat Sığır (çoğul). (*Ödemiş köyleri –İz.)

malmuç Büyük bir taş üstüne kuka yerine dikilen taşı, atılan taşla düşürmeye çalışarak oynanan oyun. (Demirtepe *Susurluk –Ba.)

maloz (I) İşe yaramayan (kimse). (Sarıkavak –Es.; Güney *Yeşilova –Brd.)

maloz (II) [**malaz** (I) **-1**] Küçük taş kırıntıları, moloz. (Sarıkavak –Es.; Güney *Yeşilova –Brd.)
[**malaz** (I) **-1**] : (–Ks.)

maloz (III) Yeni doğuran hayvanlara verilen mısır çorbası. (Hemşin –Rz.; Viçe, –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mal saklamak Hayvan beslemek. (–Ezc.)

malsınmak [→ **malımsımak**]

malta Kötü kadın. (Muratobası, Gölcük, *Çan –Çkl.)

maltak (I) Minder, şilte. (Çayırlı, Şabanözü *Polatlı –Ank.)

maltak (II) Kuzunun boynuna takılan tasma. (*Osmaneli –Bil.)

maltepe Yenilen bir çeşit mantar. (*Düzce –Bo.)

malto Çok büyük bir çeşit patates. (Çepni *Gemerek –Sv.)

maluh, maluḫ [→ **maluk -1**]

maluk [**maluh, maluḫ**] **1.** Boyunduruk kayışının ucuna takılan ağaç çivi. (* Şebinkarahisar – Gr. ; * Şavşat köyleri –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**maluh, maluḫ**] : (Bandula *Kelkit, Uluşiran *Şiran –Gm.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
2. Çarık dikmeye yarayan ucu sivri ağaç. (Konorsi *Bayburt –Gm.)

maluz Pestil yapmak için hazırlanmış dut suyu ile un karışımı. (–Ezc.)

malyağma [→ **malama** (I) **-2**]

malyar [**malyer**] **1.** Yaylalarda yetişen bir çeşit meşe. (Bayat *Emirdağ –Af.) **2.** Ağaçların, kabuğu çatlamamış genç dalları. (*Mudanya –Brs.)
[**malyer**] : (Demirci –Brs.)

malyemez Cimri. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

malyer [→ **malyar -2**]

mal yeri Hayvanların otlatıldığı sulak ve çayırlık yerler. (–Mr.)

mam Çocukların oynadığı kaydırak oyunu. (*Fatsa –Or.; –Nğ.)

mama (I) Baş : *Mamamın üstüne düştüm.* (–Çr.)

mama (II) [**mamata**] Kısa boylu, bodur : *Bizim kısrak mama kaldı.* (Dutlu *Şavşat –Ar.)
[**mamata**] : (–Ed.)

mama (III) Hala. (Haydarlı *Dinar –Af.; Gönen –Isp.; Tutluca, Honaz –Dz.; Kafkas göçmenleri –Ist.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Yoncalı *Doğubeyazıt –Ağ.)

mamaca [**mamacı**] **1.** Beceriksiz, işin kolayını bilmeyen. (*Sungurlu –Çr.) **2.** Hazır yiyici. (*Sungurlu –Çr.)
[**mamacı**] : (*Çivril –Dz.)

mamacı [→ **mamaca -2**]

mamaç Şişman. (*Ereğli –Zn.; Bayadı –Or.)

mamador [→ **manadura**]

mamak (I) [**mamatatık, nanak**] **1.** Anlayışsız, aptal. (*Bozdoğan –Ay.; *Bergama, *Tire –İz.; *Çarşamba –Sm.; –Tr. ve çevresi)
[**mamatatık**] : (–Ky.)
[**nanak**] : (–Tr. çevresi; Bozhüyük *Göksun –Mr.)
2. Doğuştan ya da sonradan dilsiz olan. (–Dz.; Burhaniye *Nazilli –Ay.)

mamak (II) **1.** Küçük çocukların boynu. (*Akyazı çevresi –Sk.) **2.** Parmak. (*Bozdoğan –Ay.)

mamak (III) Bir hayvan hastalığı. (–Sn.)

mamak (IV) **1.** Yenilen yumru köklü bir bitki. (Eber *Dinar –Af.) **2.** Kabak. (–Gr.) **3.** Küçük çocuklara elma, armut vb. meyveler verilirken söylenen sözcük. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

mamak (V) Genellikle gül koncası. (*Gölpazarı –Bil.)

mamata [→ **mama** (II)]

mamatatık [→ **mamak** (I) **-1**]

mamatır Söz dinlemeyen, ters (kimse). (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

mamaylı Tarlakuşu. (–Dz. ilçe ve köyleri)

mambalotu Tarlalarda biten ve yakacak yerine kullanılan bir ot. (Tavlusun, Erkilet –Ky.)

mambarak [**mambırak, mamrak**] Çatıya çıkmak için tavana yapılan küçük kapak. (–Bil.)
[**mambırak**] : (–Bil.)
[**mamrak**] : (*Beypazarı –Ank.)

mambırak [→ **mambarak**]

mambul Elma, armut, ayva ağaçlarının çiçeklerindeki erkek ve dişi organları yiyerek onları meyvesiz bırakan bir çeşit arı. (–Ky.)

mamer, māmer (I) Mermer. (*Zile –To.; –Ky.)

mamer, māmer (II) **1.** Dokuma tezgâhında dokunan bezin sarıldığı yuvarlak ağaç. (–Sm.) **2.** Dokuma tezgâhında boy ipliklerini germeye yarayan yuvarlak ve dönen ağaç parça. (*Merzifon köyleri –Ama.)

mamuḫ [**mamut**] Kedi yavrusu. (–Ml.)
[**mamut**] : (–Ada. ve çevresi)

mamuḫlanmak Tavlanmak, iyileşmeye yüz tutmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mamık [**mamuḫ** (II), **mamuk**] **1.** Yaban eriği, dağ eriği. (–Ml.; –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Üçem *Bala –Ank.; Kökşer –Krş.; Namrun *Tarsus –İç.)
[**mamuḫ** (II)] : (*Hozat –Tn.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**mamuk**] : (Baladır *Keçiborlu –Isp.; –Dy. ve çevresi; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
2. Bir çeşit kara üzüm. (–Ada.)

mamır (I) Sağlam : *Benim elbise çok mamırmış.* (Karamanlı *Tefenni, Güney *Yeşilova –Brd.; Vakıf *Tavas –Dz.)

mamır (II) [**mamırı**] **1.** Bütün, temelli, büsbütün. (Çengelköy –Ist.; Şeref *Yatağan –Mğ.) **2.** Hep birlikte. (*Karacasu –Ay.)
[**mamırı**] : (Genek *Yatağan –Mğ.)

mamır (III) Çişli. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mamırı [→ **mamır** (II) **-2**]

mamışık Taşlarla oynanan bir çocuk oyunu. (–Mğ.)

mamıştan Kadınlarla konuşmayı seven erkek. (Zevye *Çal –Dz.)

mamıştırmak Ezmek, kırmak. (*Kızılcahamam –Ank.)

mamıza Beyaz çiçekli, küçük yapraklı, kökü kesilince süt gibi suyu çıkan yabanıl sarmaşık (havayla karşılaşınca yeşil renk alan bu sıvı içildiğinde ishal yapar). (–Kn.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)

mam mam Arka arka. (Tekkekebir *Ereğli –Zn.)

mammat Yardımcı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mamrak [→ **mambarak**]

mamt Hiç konuşmayan. (*Emirdağ –Af.)

mamu Tümü. (Genek –Mğ.)

mamucu Umacı. (*Beyşehir –Ank.)

mamuh (I) Güzel (küçük çocuklar için). (*Akkuş –Or.)

mamuh (II) [→ **mamık -1**]

mamuk [→ **mamık -1**]

mamula Gıcır. (–Rz.)

mamuraç Ayı yavrusu. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

mamut [→ **mamıḫ**]

mamya [**mamye -2, manya** (I)] Domates. (Yakademirciler, Hacıkadı *Devrek –Zn.)

[**mamye -2**]: (*Safranbolu, *Bartın –Zn.)

[**manya** (I)] : (*Safranbolu, *Devrek –Zn.; –Tr.)

mamye 1. Bamya. (Aliköy *Çaycuma –Zn.) **2.** [→ **mamya**]

man (I) Yüzde olan sarı lekeler, çil. (*Niksar –To.)

man (II) Yeldeğirmeninin tekerleklerine geçirilen demir. (–Ed.)

man (III) [→ **ma** (IV) **-2**]

mana (I) Ağaç kazık. (*Şavşat köyleri –Ar.)

mana (II) Tohumluk hıyar. (*Yalvaç –Isp.; *Ermenek –Kn.)

mana (III) Zaman. (Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)

manaç Dikdörtgen biçiminde, geniş ve yüksek araba sandığı. (–Dz.)

manaçı Sığırların boynuna bağlanan ip. (–Rz.)

manadura [**mamador, manator**] Domates. (Burhan *Karaman –Kn.)

[**mamador**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**manator**] : (–Kr.)

manak (I) Kalıplı, gösterişli fakat beceriksiz adam. (Oluz –Ama.)

manak (II) Keçi yavrusu. (Sofular *Eğridir –Isp.)

manak (III) Yeni uçmaya başlayan yavru güvercin. (*Afşin –Mr.)

manak (IV) Yoğurt. (Genek *Yatağan –Mğ.)

manak (V) Kaşık biçimine sokulmuş yufka ekmeği, banak. (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.)

manakadı Çoban köpeği. (Genek –Mğ.)

manalık [**manelik**] Tohumluk hıyar. (*Ermenek, *Bozkır –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

[**manelik**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

manar (I) Tahta baraka. (*Gazipaşa –Ant.; Teke –Mğ.)

manar (II) Yaylalarda peynir yapılan ve saklanan yer. (*Ermenek, Kızılca *Hadım –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

manar (III) Balta, nacak. (Yenice *Karacabey –Brs.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Teke –Mğ. ilçe ve köyleri)

manar (IV) Büyük yonga. (Gövere *Silifke –İç.)

manar manar 1. Ocaktaki odunun için için yanmasını anlatır. (Ahiköy –Mğ.) **2.** Ateşin alevli alevli yanmasını anlatır. (Ahiköy –Mğ.)

manas Mayısböceğinin tırtıl durumu. (*Bor –Nğ.)

manaşır [**manuşır**] Yeşil kertenkele. (Bahadırlı *Bayramiç –Çkl.)

[**manuşır**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

manaşiniği Çok yiyen, karnı büyük insan ya da hayvan. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

manat (I) Ebe. (–Ada.)

manat (II) Yaygaracı. (Selanik göçmenleri *Karşıyaka –İz.)

manat (III) **1.** Kalp para. (*Taşköprü –Ks.) **2.** Rus parası, ruble. (*Maçka –Tr.)

manat (IV) **1.** Fırında pişirilmiş kabak. (–Tr. ilçe ve köyleri) **2.** Kabak dilimi. (Haçevera *Maçka –Tr.)

manator [→ **manadura**]

manav (I) Tahıl satıcısı. (*Maçka köyleri –Tr.)

manav (II) **1.** Mavi gözlü (kimse). (Yenice *Eğridir –Isp.) **2.** Tutuk tutuk konuştuğu için sözleri anlaşılmayan. (*Kandıra –Kc.) **3.** Akılsız, ahmak. (Çepni *Gemerek –Sv.; –Ky.)

manav (III) **1.** Anadolulu. (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Ozurduğu yerin yerlisi olmayıp başka yerden gelen, göçmen. (*Akyazı çevresi –Sk.; *Serik –An.) **3.** Yörük. (Fındıklı *Gönen –Ba.) **4.** Yerli halk. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Bakırlı *Kandıra –Kc.; Osmaniye *Ilgın –Kn.)

manav (IV) [**menav**] Bahçeleri sulama işini yöneten su dağıtma görevlisi. (*Keçiborlu –Isp.)
[**menav**] : (Gönen –Isp.)

manaviş Çabuk davranan. (–Mğ.)

manayi Peynir. (Genek –Mğ.)

manaylı [→ **maneyli** (I)]

manbul Mayısböceği. (Hacılar –Ky.)

manca görmek Düğün yemeği hazırlamak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

mancak Eski kapıların dil biçimindeki kilidi. (Çamaltı *Menemen –İz.; Karabiga *Biga –Çkl.)

mancakanca İçlidışlı, çok yakın olan kimseler için. (Reşadiye –Mğ.)

mancaklamak Yemeği parmaklamak. (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

mancalak [**mancar** (II), **mancarak** (I), **mancınık** (II), **mancırak, mancırdak**] Büyük, yeşil kertenkele. (Koruköy *Yalova –Ist.; Dağkadı *Karacabey –Brs.)
[**mancar** (II)] : (Kavala göçmenleri *Gelibolu –Çkl.)
[**mancarak** (I)] : (–Kc.; Karakoca *Karacabey –Brs.)
[**mancınık** (II)] : (Papasköy –Sm.)
[**mancırak**] : (–Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Korucuköy *İpsala –Ed.; *Çorlu –Tk.)
[**mancırdak**] : (*Hayrabolu –Tk.)

manca manca oynamak Çocuklar aralarında yemek yaparak oynamak. (*Ünye –Or.)

mancar (I) Davranışlarıyla başkalarını güldüren, soytarı. (–Brs.)

mancar (II) [→ **mancalak**]

mancar (III) **1.** Pancar. (Bağıllı, Sofular *Eğridir, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova, Çerçin –Brd.; Darıveren, Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Yazırlı *Nazilli –Ay.; Aslanapa –Kü.; *Akyazı çevresi –Sk.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Genek *Yatağan –Mğ.) **2.** Lahana, karalahana. (*Düzce –Bo.; *Devrek, Cumayanı, Kilimli, Aliköy *Çaycuma, *Ulus

–Zn.; *Cide –Ks.; Veliköy –Rz.; –Sv.; Genek *Yatağan –Mğ.) **3.** Ispanak, yabanıspanağı. (Karacaahmet –Af.; Akhisar –Kc.; Keşanuz –Ank.) **4.** Pazı. (–Ks.) **5.** [→ **mancarlık**] **6.** Sebzelere verilen genel ad. (Çakrazlı *Bartın –Zn.) **7.** Ebegümeci, marul vb. sebzeler. (*Kandıra –Ke.; *Şile, Kurtdoğmuş *Kartal –Ist.; Aliköy *Çaycuma –Zn.) **8.** Yenilen bir çeşit ot. (Keramet *Orhangazi –Brs.; İbrahimözü, Göynüğün, İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; Şıhlar, Kılıçlı, Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Güdül, Çanıllı *Ayaş –Ank.)

mancarak (I) [→ **mancalak**]

mancarak (II) [**mançarak**] Çakır gözlü (kimse). (*Ödemiş –İz.; –Ed.) [**mançarak**] : (–Ml.)

mancarlık [**mancar** (III) **-5**] İnce yapraklı, ince köklü bir çeşit labada. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) [**mancar** (III) **-5**] : (Yukarıseyitönü –Es.)

mancarsovan Karmakarışık. (*Fethiye –Mğ.)

mancı (I) [→ **mancılık** (II) **-2**]

mancı (II) Düğün, mevlit ve yemekli toplantılar için yapılan yemek. (Hüyüklü *Yalvaç –Isp.)

mancık Hamur tatlısı. (–Ank. köyleri)

mancıklamak Bir şeyi elle karıştırmak, mıncıklamak. (Ağlı *Küre –Ks.; *Çarşamba –Sm.; –Nğ.; *Kadirli –Ada.)

mancıl [→ **mancır** (I) **-3**]

mancılığ [→ **mancılık** (II) **-1**]

mancılık (I) **1.** Çiçekinciri. (*Alanya, Erenyaka *Akseki –Ant.) **2.** [→ **mancır** (I) **-3**]

mancılık (II) [**mancı** (I), **mancılığ, mancınığ, mancınık** (I) **-1, mancırık -1**] **1.** Kaldıraç. (Güney *Yeşilova –Brd.; *Acıpayam –Dz.; Yavuz *Şavşat –Ar.; Çanıllı *Ayaş, –Ank.; Bektaşlı –Yz.; –Krş.; Akkışla *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Saray –Tk.) [**mancılığ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) [**mancınığ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.) [**mancınık** (I) **-1**] : (Bayat *Emirdağ –Af.; Bekilli *Çal –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Boğazlıyan –Yz.; Şeref, Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.) [**mancırık -1**] : (İğdecik –Isp.) **2.** Yıkılacak durumdaki evlere yapılan ağaç destek. (*Bozdoğan –Ay.) [**mancı** (I)] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **3.** Bir yapının temeli onarılırken çökmemesi için damın altına dikey olarak konulan kalın direkler. (*Bozdoğan –Ay.; –Tr.; *Milas –Mğ.; –Kıbrıs)

mancınığ [→ **mancılık** (II) **-1**]

mancınık (I) **1.** [→ **mancılık** (II) **-1**] **2.** Uzun sopa. (–Krş.)

mancınık (II) [→ **mancalak**]

mancınıklı Deli. (Çepni *Gemerek –Sv.)

mancır (I) [**mancıl, mancılık** (I) **-2**] **1.** İncir ağaçlarında, asıl meyveden önce olup dökülen incir. (Civanyaylağı *Merzin –İç.) **2.** Yabanıl incir, erkekincir. (–Ada.) **3.** Ham incir. (*Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.) [**mancıl**] : (*Gelibolu –Çk.) [**mancılık** (I) **-2**] : (–Ant.)

mancır (II) Taştan yapılmış yayla evi. (Bahşış Yörükleri *Alanya –Ant.)

mancırak [→ **mancalak**]

mancırdak [→ **mancalak**]

mancırık **1.** [→ **mancılık** (II) **-1**] **2.** Yağ çıkarma aracı. (Hüseyinli –İç.)

mancirik Çocuk. (–Krk.)

manculuk Kazandan büyük, yayvan bakır kap. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

mancük [**mançuk**] **1.** Şal dokunurken geçme ipliğinin sarıldığı ağaçtan yapılmış araç. (Aydın, Bağlıca *Ardanuç, *Yusufeli ve çevresi –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) [**mançuk**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Mekik. (Ağlı *Küre –Ks.)

manç Saban işlemeyen sert toprak. (Haliliye *Ceyhan –Ada.; Bahışlar *Havsa –Ed.)

mança [**mançe**] Manda yavrusu. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.) [**mançe**] : (Saka –Kü.)

mançalamak Manda çağırmak. (–Brs.)

mançarak [→ **mancarak** (II)]

mançer [**manzer**] Aşısız, yabanıl kiraz ağacı ve meyvesi. (*Maçka –Tr.) [**manzer**] : (*Maçka –Tr.)

mançeya Taze mısır bitkisinin koçanı ile birlikte küçük parçalara bölünüp kurutulduktan sonra öğütülmüş durumu. (*Maçka –Tr.)

mançe [→ **mança**]

mançuk [→ **mancük -1**]

manda [→ **mandal** (II) **-1**]

mandadili Bir çeşit kaktüs, kaynanadili. (Çelepköy *Çatalca –Ist.)

mandaeriği İri, mor renkli, içi sarı, güzel kokulu ve yumuşak bir çeşit erik. (*Düzce –Bo.)

mandagöz Mercanbalığı. (*Beykoz –Ist.)

mandak (I) **1.** Boynuzsuz koyun. (Topçu *Karaisalı –Ada.) **2.** Kuyruğu kıvrık koyun. (Aydınlı, *Ceyhan –Ada.)

mandak (II) **1.** Oyunda sayı, gol. (*Çal –Dz.) **2.** Çocukların oyun oynamak için toprakta açtıkları küçük çukur. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

mandal (I) [**mandala** (II)] **1.** Demir ya da tahtadan yapılmış kapı sürgüsü. (*Yalvaç, Uluğbey *Senirkent –Isp.; Bereketli *Tavas –Dz.; Fili *Biga –Çkl.; –Kü.; Tuzaklı *Gölpazarı –Bil.; Atlas *Sivrihisar –Es.; *Çarşamba –Sm.; –Ama.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Şavşat köyleri –Ar.; *Ağın –El.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Köşker –Krş.; Turan –Ky.; Ferhenk –Nğ.; Boyalı, Damlapınar *Beyşehir, –Kn.; Aslanköy *Mersin –İç.) [**mandala** (II)] : (–Rz.) **2.** Eski evlerin kapılarının arkasındaki kol demiri. (Eber *Dinar –Af.; *Bartın –Zn.) **3.** Ağaçtan yapılmış saban keskisi. (Muratlar *Bayramiç –Çkl.) **4.** Çengelliiğne. (Elmalı *Kızılcahamam –Ank.; Çiftlik, Belanya –Mğ.)

maldal (II) [**manda**] **1.** Evlek. (*Sandıklı –Af.; *Keçiborlu, *Gelendost, Bağıllı *Eğridir, Findos, *Atabey, *Yalvaç –Isp.; Karamanlı –Brd.; *Söke, –Ay.; Çapak *Torbalı –İz.; *Ermenek, Damlapınar *Beyşehir, –Kn.; Aslanköy *Mersin –İç.; Erenyaka *Akşehir –Ant.)

[**manda**]: (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Brd.)
2. Evlekten küçük olup çalılarla taş yığınları arasında kalan küçük tarla parçası. (Güdübez *Sandıklı –Af.) **3.** Çevresi setle çevrilmiş toprak parçası. (Narlıdere *Buldan –Ay.) **4.** Eğik yerlerde toprağın kaymaması için yapılan setler. (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.) **5.** Eğik yerlerde sırt yeri kazıp önüne set yaparak kazanılan toprak parçası. (*Urla –İz.; Zencidere –Ky.; Ferhenk –Nğ.) **6.** Orman ve kayalıklar arasındaki küçük tarlacıklar. (*Tarsus köyleri –Ada.) **7.** Küçük çayırlık. (*Saimbeyli –Ada.) **8.** Çalılık yer. (Pindebul *Ermenek –Kn.) **9.** Ağaçların dibine gübre dökmek için açılan yer. (Bayat –Af.)

mandala (I) Saksı. (Gödene *Finike –Ant.)

mandala (II) [→ **mandal** (I) **-1**]

mandalak 1. Yerelması. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Yabanıl havuç. (Kümbet *Seyitgazi –Es.)

mandalıkırık Kötü kadın. (–Sm.; –Kn.)

mandallık Eğik yerlerde set set yapılan tarla, teras. (*Bodrum –Mğ.)

mandam [**mandan**] Toptan, tüm. (Gürle –Mn.; Armutlu –Brs.; *Karamürsel –Kc.)
[**mandan**]: (*Gemlik –Brs.)

mandan [→ **mandam**]

mandana Sukabağı. (Gölcük –Ant.)

manda öküzü Çifte ya da arabaya koşulan erkek manda. (*Düzce –Bo.)

mandaz Samanlık, ahır kapılarının, kilit takmaya yarayan demir kısmı. (Güney *Yeşilova –Brd.; Bekilli *Çal –Dz.)

mandel Bir çeşit kuş. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mandeliç Tuğla. (Denizgiren *Karaburun –İz.)

mandıklamak Açlıktan gözü kararmak. (*Lapseki –Çkl.)

mandık mandık bakmak Şaşkın şaşkın, aptal aptal bakmak. (*Keçiborlu –Isp.)

mandık mandık oynatmak Birisine bir şeyi vermeden önce çok yormak. (İğdecik –Isp.)

mandıktırmak Yormak, üzmek: *Çocuk bizi mandıktırdı.* (*Sivrihisar –Es.)

mandıla Ahırların döşeme tahtası. (*Niksar –To.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

mandıraz Kapı mandalı. (Yenice *Ödemiş –İz.)

mandır mandır Şaşkın şaşkın. (*Beyşehir –Kn.; İbradı *Akseki –Ant.)

mandır mandır oynatmak [**mındır mındır oynatmak**] **1.** Aşırı huysuzluk, şımarıklık yaparak çok yorgunluk vermek. (*Bor –Nğ.)
[**mındır mındır oynatmak**]: (*Bor –Nğ.)
2. Şaşırtmak. (*Beyşehir –Kn.; İbradı *Akseki –Ant.)

mandik Köylü kadınların giydiği, geniş paçalı ve düğmeli kadın donu. (Hacıhamza *Osmancık, Çıkrık *Mecitözü, Laçin, –Çr.; –Amasya köyleri; Tamba *Erbaa –To.)

mandil Mendil. (*Bergama –İz.; Şehli, Piraziz –Gr.)

mandiren Kurşun boruları düzeltmeye yarayan ağaçtan yapılmış araç. (–Ist.)

manduka Avcılıkta av kaldırmak için kullanılan, uzun, kamış çubuk. (Yakacık *Kartal –Ist.)

mandurus Maydanoz. (–Or. köyleri)

manduz Palanga. (Küçüklü –Sm.)

maneli [→ **maneyli** (I)]

manelik [→ **manalık**]

maneya Ocaklarda, baca içlerinde biriken kurum. (*Maçka –Tr.)

maneyli (I) [**manaylı, maneli, mangoy**] Tarlakuşu. (Güney *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Söğüt * Honaz, Darıveren * Acıpayam –Dz.)

[**manaylı**] : (Bekilli *Çal –Dz.)

[**maneli**] : (Çomaklı * Korkuteli –Ant.)

[**mangoy**] : (*Keçiborlu –Isp.)

maneyli (II) Serseri. (Güney *Yeşilova –Brd.)

manga **1.** Yığın. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Biçilmiş ekin yığını. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

mangabak Akılsız, sersem. (Baladır *Keçiborlu –Isp.)

mangal (I) Marangozların kullandığı, delik kalemi de denilen bir araç. (–Gaz.)

mangal (II) Ocak kenarlarına açılan ve içine kibrit, çıra vb. şeyler koymaya yarayan küçük delikler. (*Sivrihisar –Es.)

mangalay [**mangılay, mañlay, mannay**] Alın. (Karaçayır –To.)

[**mangılay**] : (Kadıçiftliği *Taşköprü –Ks.)

[**mañlay**] : (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**mannay**]: (Kırım göçmenleri –Ist.)

mangam Eğri ağaç. (Hamidiye *Göndoğdu –Rz.)

mangarak Baştankara (kuş). (Yugaslavya göçmenleri –Ist.)

mangaş [**mankaş**] Cımbız. (–Ks.; –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.)

[**mankaş**]: (*Çarşamba –Sm.; –Sv.; Kerkük)

mangaşa Kesilmiş ağaçları çekmekte kullanılan, 2 cm. eninde ve 4-5 cm. uzunluğundaki ağaca çakılan bir ucu keskin, öbür ucu halkalı demir. (*Mut köyleri –İç.)

manger Tahta tırmık. (–Vn.)

mangıf **1.** Olmaz olası anlamında ilenç. (Ağlı *Küre –Ks.; Ağaeli –Ank.) **2.** Kötü adam ya da ters giden iş için kullanılır. (Ağlı *Küre –Ks.; Ağaeli –Ank.) **3.** [→ **manguf -3**]

mangıfına vermek Tarlayı ürün karşılığında kiraya vermek. (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

mañgılıp galmak Şaşakalmak. (İrişli *Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mangılay [→ **mangalay**]

mangıldamak [→ **mankırmak**]

mangır (I) Karagözbalığının küçüğü. (–Ist.)

mangır (II) Maden tabaklarda oksitlenmekten oluşan pas. (Sütçüler –Isp.)

mangır (III) [→ **mangur**]

mangır (IV) Hamurdan kare biçiminde kesilmiş çorbalık. (*Bor, –Ng.)

mangıramak **1.** Yüksek sesle konuşmak. (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Bağırmak, can acısıyla bağırmak. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; Bozburun –Mğ.)

mangırcak Dokuma tezgâhındaki makara. (*Ürgüp –Nş.)

mangırcık Saka (kuş). (*Gelibolu –Çkl.)

mangırdamak [→ **mankırmak**]
mangır gibi kızarmak Çok yanmak, kızarmak. (*Sivrihisar –Es.)
mangırmak [→ **mankırmak**]
mangır mangır (I) Bangır bangır (çok gürültülü bağırmak için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mangır mangır (II) Kızgınlıktan gözlerin çok açılmış durumu için. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)
mangır olmak Zengin olmak. (Salman *Akkuş –Or.)
mangış [**manğış, mankış**] Domuz yavrusu. (Boynuyoğun –Ada.)
[**manğış**] : (*Tarsus –İç.)
[**mankış**] : (Karadirlik *Tarsus, Yanpar –İç.)
mangof (I) Kız çocuğu. (–Ks.)
mangof (II) Akılsız. (–Tr. çevresi)
mangoy [→ **maneyli** (I)]
mangoz 1. Sandık. (Hortma *Acıpayam –Dz.) **2.** Köy evlerindeki tahıl ambarı. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.)
manguf [**mangıf -3, mankuf**] **1.** Kötü, uğursuz. (Dağhalil –Ank.) **2.** Yıpranmış, yaşlanmış (kimse). (–Brd.) **3.** Bakımsız kalmış ve yıkılacak duruma gelmiş yapı. (*Eğridir köyleri –Isp.)
[**mangıf -3**] : (Ağlı *Küre –Ks.)
[**mankuf**] : (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)
manguf olmak Sarsılmak, sersem olmak. (Salda *Yeşilova –Brd.)
manguk Baykuş. (Alpanos *Seyitgazi –Es.)
mangur [**mangır** (III), **mangürde**] Hayvanların boynuna takılan ve ip bağlamaya yarayan ağaç halka. (*Maçka ve köyleri –Tr.; Kitre *Bayburt –Gm.; Sosunga *Çayırlı –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**mangır** (III)]: (–To.;*Divriği –Sv.)
[**mangürde**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)
manguza Çubuk kesmekte kullanılan araç. (Kitre *Bayburt –Gm.)
mangürde [→ **mangur**]
mangıldamak Köpek havlamak. (Yerkesik –Mğ.)
mangırdamak [→ **mankırmak**]
mangır değmek Bakır çalmak : *Bu yemeğe mangır değmiş.* (Zana –Ama.)
mangırmak [→ **mankırmak**]
mangış [→ **mangış**]
mang olmak Kendinden geçmek.(–Mr.)
manı (I) Serseri, işsiz güçsüz dolaşan. (Çöplü *Çivril –Dz.)
manı (II) [→ **mani mani** (I) **-2**]
manıç Saman çekmek için kullanılan tahtadan yapılmış tarım aracı. (Maran, Honaz –Dz.)
manıḫ [→ **manik -2**]
manık [**manıḫ, mani** (I) **-1, manik -2, 3, 4; manuḫ, manuk** (I) **-1, 2, 3**] **1.** Kedi. (–Ada.)
[**manuk** (I) **-1**] : (–Ml.)
2. Kedi yavrusu. (Karkıncık *Artova –To.; –Ml.; Kızılhisar, *Nizip –Gaz.; –Mr.; Kaşköy, Çöplü *Gürün –Sv.; –Ank.; Kırmıt, –Ada.; Yenice *Tarsus, Civanyaylağı, Ayvagediği *Mersin –İç.)
[**manıḫ**] : (Babik *Pötürge –Ml.; *Gürün –Sv.)
[**manik -2**] : (*Arapkir –Ml.; –Gaz.; Çamoağa *Divriği –Sv.; –İç.)
[**manuḫ**] : (–Ml.)
[**manuk** (I) **-2**] : (*Düzce –Bo.; –Ml.)
3. Köpek yavrusu. (–Ada.; Ayvagediği *Mersin –İç.)

[**mani** (I) **-1**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.)
[**manik -4**] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Köristan *İznik –Brs.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Krş. çevresi; –Nğ.)
[**manuk** (I) **-3**] : (*Düzce –Bo.)
4. Ayı yavrusu. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**manik -3**] : (Mudam *Mustafakemalpaşa –Brs.)

manı manı (I) [**mani mani -1**] Azar azar, yavaş yavaş, bazı bazı. (*Çal –Dz.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; Ağlı, *Küre –Ks.; –Ur.; –Ank.)
[**mani mani -1**]: (*Ünye –Or.; –Ur.; *Antakya –Hat.; Çayırlı *Haymana –Ank.)

manı manı (II) Obur obur, açgözlülük edercesine (yemek için). (–Nğ.)

manısa [**manusa**] Basmadan daha kalın, çizgili dokuma bez. (*Arapkir –Ml.)
[**manusa**] : (–Tr.)

manısız İş bilmez, beceriksiz. (–Isp.)

manış (I) [**maniş**] Yürüyüş. (*Safranbolu –Zn.)
[**maniş**] : (*Urla –İz.)

manış (II) İki kişinin –iyi ya da kötü –arkasından konuştukları üçüncü kişi. (Sarıkavak –Es.)

manıt 1. Sersem, ahmak. (Çığrı *Dinar –Af.; Ayvacık *Turgutlu –Mn.) **2.** İnatçı. (Genezin *Avanos –Nş.; *Ereğli –Kn.)

manıya Tencere karası. (–Rz.)

mani (I) **1.** [→ **manık -3**] **2.** Ördek yavrusu. (*Çatalca köyleri –Ist.)

mani (II) [→ **ma** (IV) **-2**]

mani (III) Küçük fındık.(Çerçin –Brd.)

mani (IV) Üvendirenin ucundaki üç köşeli demir parçası. (Camili –Kn.)

mani (V) Her zaman, sürekli olarak. (*Keçiborlu –Isp.; Kösten, Honaz –Dz.; İnikli *İznik –Brs.; Hisarcık *Osmaneli –Bil.; *Hendek, *Kandıra, *Akyazı çevresi, *İzmit –Kc.; Taşlık –Sk.; İğneciler *Mudurnu, –Bo.; *Gerze –Sn.; *Nallıhan, Bayram *Ayaş, Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.; *Seydişehir –Kn.)

maniç Bezirhanelerde burgu denilen direği çeviren kol. (Turan –Ky.)

manik 1. Yavru. (*Arapkir –Ml.) **2.** [→ **manık -2**] **3.** [→ **manık -4**] **4.** [→ **manık -3**]

manila Kaldıraç. (*Bor –Nğ.)

mani mani (I) [**manı (II)**] **1.** [→ **manı manı** (I)] **2.** Sık sık ve sürekli olarak. (–Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Gölpazarı –Bil.; Hocaköy *Kandıra, *Derince, *İzmit, *Gebze, Hereke, Solaklar –Kc.; Karaköy *Düzce –Bo.; Hendek, –Zn.; –Tr.; –Nğ.)
[**manı** (II)] : (Budaklar –Sk.; Kırçal *Gerze –Sn.)

mani mani (II) İsteksiz isteksiz : *Beni mani mani oynattı.* (*Mut köyleri –İç.)

manisiz maddesiz Gelişigüzel, mantıksız (konuşma için). (*Gelendost –Isp.)

maniş [→ **manış** (I)]

manit İnatçı. (Örkenez *Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)

maniya [→ **maniye**]

maniye [**maniya, maniyce**] Domates. (Beykoz –Ist.; Yazıköyü *Safranbolu –Zn.; –Ks.; *Çerkeş –Çkr.)
[**maniya**] : (* Safranbolu köyleri –Zn.)
[**maniyce**] : (*Safranbolu –Zn.)

maniyce [→ **maniye**]

mank (I) **1.** Sersem, ahmak. (Bekilli *Çal –Dz.; Sarıcaeli –Çkl.; *Erciş –Vn.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; Büyükçaylı * Dörtyol, * Kadirli, * Karaisalı –Ada.) **2.** Ağır başlı (kimse). (Sofular *Eğridir –Isp.)

mank (II) Durgun, rüzgârsız hava. (Çukurköy *Menemen –İz.; Küçükdere *Edremit –Ba.; Bergaz *Ezine –Çkl.)

mankafa (I) Soğuk çalmış, soğuktan bozulmuş: *Bizim haşhaş mankafa, hiç yağı çıkmıyor.* (Ovasaray –Çr.)

mankafa (II) Fıtık, kavlıç. (–Kn.)

mankaş [→ **mangaş**]

mankaşa Salıncağa bağlanan demir halka. (–İç.)

mankıl Ad, san, ün. (*Kozan –Ada.)

mankıldamak [→ **mankırmak**]

mankır Değersiz. (–Sn.)

mankırmak [**mağarmak, mağırmak, mağlamak** (I), **makırmak, mangıldamak, mangırdamak, mangırmak, mangğırdamak, mangğırmak, mangğıldamak, marklamak, maykırmak**] Sığır bağırmak, böğürmek. (*Gelendost, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; –Rz.; Yeniköy *Ereğli –Kn.)

[**mağarmak**] : (Ağlı *Küre –Ks.; *Akkuş –Or.; Arısdıl *Afşin –Mr.; Akçakaya –Ky.; –Nğ.)

[**mağırmak**] : (–Ky.; –Nğ.)

[**mağlamak** (I)] : (–Sv.)

[**makırmak**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**mangıldamak**] : (Uluşiran *Şiran, *Kelkit –Gm.; –Kr.; Gülesur *Doğubeyazıt –Ağ.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**mangırdamak**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

[**mangırmak**] : (Akhisar *İnegöl –Brs.; İbik *İskilip –Çr.; –Ama. köyleri; –Ezc.; Büyükafşar *Balâ –Ank.)

[**mangğırdamak**] : (Elecik –Ank.)

[**mangğırmak**] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

[**mangğıldamak**] : (Bağlıca *Ardanuç, *Şavşat köyleri –Ar.)

[**marklamak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**maykırmak**] : (*Dinar –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; Zemme –Kü.)

mankış [→ **mangış**]

mankobe Koyunların sağıldıktan sonra yatırıldıkları yer. (Küpesi –Ezc.)

mank olmak 1. Sersem olmak. (Sofular *Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Erciş –Vn.; Şekeroba –Mr.; *Kadirli –Ada.) **2.** Güzel bir şey karşısında çok duygulanmak. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; Şekeroba –Mr.)

mankoz [**mankuz**] Tahtadan göz göz yapılmış yiyecek ambarı. (Kuzköyü –İz.)

[**mankuz**] : (–Brd.)

mankuf [→ **manguf -3**]

mankur 1. Sığırları boyunduruğa bağlamaya yarayan ve boyunlarına geçirilen "u" biçimindeki ağaç. (–Ezc.) **2.** Bir ucunu hayvanın boynuna, öteki ucunu yere çakmaya yarayan odun kazığa bağlı hayvan bağı. (–Tr.)

mankuz [→ **mankoz**]

manlay [→ **mangalay**]

manlay cazuv Alın yazısı, baht. (Karaçay, Başhöyük*Kadınhanı –Kn.)

manna Şişman ve sevimli (kimse). (–Ky.)

mannay [→ **mangalay**]

manoma Kazan ve tava karası. (–Rz.)

manramaz Şişek, toklu gibi belirli bir yaştaki koyun. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mansımana Yabannanesi. (*Bor –Nğ.)

mansur Mantar.(*Şebinkarahisar –Gr.)

manşa Maşa. (*Kargı –Çr.)

manşır [→ **menşur**]

manşır etmek Açığa vurmak, duyurmak. (–Kr.; –Ezm.)

mantaka [→ **mantıka** (I)]

mantakalamak Teyellemek. (Gireson –Ba.)

mantalik [**mantelek**] Çelik çomak oyunu. (–Dy.)
[**mantelek**] : (–Ezc.)

mantar (I) Hayvanların burunlarının ucundaki tüysüz yer. (Karacakılavuz –Tk.)

mantar (II) Dericilikte tanen kırmakta kullanılan bir araç. (–Ist.; –Tr.)

mantar (III) Çürük. (Bayadı –Or.)

mantaşgabağı Helvacıkabağı. (*Bor –Nğ.; –Ada.)

mantaz Önlük, peştemal. (Kale *Tavas –Dz.)

mantelek [→ **mantalik**]

mantı (I) [**mantır**] **1.** Kasımpatı. (Şeref *Yatağan –Mğ.) **2.** Şebboy. (Güney *Buldan, Değirmenönü –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Özbek, –İz.; –Mn. ve çevresi; *Kartal –Ist.; *Milâs –Mğ.)
[**mantır**] : (*Antakya –Hat.)

mantı (II) Yaprak sarması. (Keşanuz –Ank.)

mantı (III) [**mantu** (I) **-1, 2, 3; mıntı** (II)] **1.** Sapsız bıçak, çakı. (*Gelendost –Isp.; *Çeşme –İz.; *Sungurlu – Çr. ; * Merzifon köyleri –Ama.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Akdoğan *Kızılcahamam, Dastarlı, *Ayaş, Şabanözü *Polatlı –Ank.; Kadışehri *Sorgun –Yz.)
[**mantu** (I) **-1**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**mıntı** (II)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Dorla –Kn.; Anaypazar, *Mersin köyleri, Çiftepınar, Kuzören, Güvere *Silifke –İç.)
2. Bıçak ve çakının demir kısmı. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Tokat *Sivrihisar –Es.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Yerköy –Yz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Nğ.; *Kadirli –Ada.)
[**mantu** (I) **-2**]: (*Merzifon köyleri –Ama.)
3. Körleşmiş, kesmez duruma gelmiş bıçak. (–Yz.; Dastarlı *Ayaş –Ank.; –Nğ.) **4.** Kullanılmış, eskimiş bıçak, çakı ağzı. (*Acıpayam –Dz.; *Merzifon köyleri –Ama.; Şerefli, Kayaş –Ank.)
[**mantu** (I) **-3**]: (*Merzifon köyleri –Ama.)

mantıka (I) [**mantaka**] İri dikiş, teyel. (–Brd.; Yeniköy –Ba.; Yalova *Eceabat –Çkl.; –Kü.; Kâzımiye *Hendek –Sk.)
[**mantaka**] : (*Kırkağaç –Mn.; Kamallı *Ezine –Çkl.)

mantıka (II) Davarların kulağını keserek yapılan nişan. (Yalova *Eceabat –Çkl.)

mantıka (III) Minarelerin tepesindeki kurşunları birbirine bağlamak için kullanılan bir araç. (–Ist.)

mantır [→ **mantı** (I) **-2**]

mantırıç Mart inciri, firenkinciri. (*Alanya –Ant.)

mantıvar [→ **mantuvar**]

mantin **1.** İpekli elbise. (–Ank.) **2.** Çiçekli atlastan yapılmış gelin elbisesi. (Ağaeli –Ank.)

mantu (I) **1.** [→ **mantı** (III) **-1**] **2.** [→ **mantı** (III) **-2**] **3.** [→ **mantı** (III) **-4**]

mantu (II) Mantı (yemek). (–To.)

mantuvar (I) [**mantıvar, mantüvar**] Kulak ağrısını geçirmek için kullanılan, çiçekleri güzel kokulu ve sarı renkli bir kır bitkisi. (*Kadirli –Ada.)
[**mantıvar**] : (–Ada.)
[**mantüvar**] : (Kayışlı –Mr.)

mantuvar (II) **1.** Manilerle kader çekme oyunu. (–To. ilçe ve köyleri) **2.** Kader, baht. (–To. ilçe ve köyleri)

mantüvar [→ **mantuvar** (I)]

manuḫ [→ **manık -2**]

manuk (I) **1.** [→ **manık -1**] **2.** [→ **manık -2**] **3.** [→ **manık -3**]

manuk (II) Maydanoz. (–Ml.)

manuklamak İvmek. (*Ünye –Or.)

manusa [→ **manısa**]

manuşır [→ **manaşır**]

manya (I) [→ **mamya**]

manya (II) Ocak kurumu. (–Tr.)

manya (III) Çocuk oyunlarında sonuca varma ya da oyunun bir bölümünü kazanma. (*Ünye –Or.)

manyat Barbunya, tekir vb. balıkları avlamaya yarayan ince delikli dip ağı. (*Gelibolu –Çkl.; Ereğli *Karamürsel –Kc.; Salacak –Ist.; Küçüklü –Gr.; –Tr.)

manzer [→ **mançer**]

manzıl Kötü, çirkin, uygunsuz. (Kızılcabölük –Dz.)

map Değerli, saygın, geçer. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; Dodurga *Bozüyük -Bil.; –Es. köyleri; Ağlı *Küre –Ks.)

mapçı Oyunda ebe. (*Mersin köyleri –İç.)

mapes Kadınların başlarına bağladıkları oyalı yemeni. (Denizgiren, Karaburun –İz.; Çatalağıl *Karacabey –Brs.)

mapıs Suçu nedeniyle bir yere kapatılmış olan. (Kumdanlı *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost –Isp.)

maplak (I) Şeker, pekmez ağdası. (–Kn.)

maplak (II) [**mablak**] Ateş küreği. (*Şarkışla –Sv.; –Ank. ve çevresi)
[**mablak**] : (–Krş.)

mapsınmamak [**māsumamak**] Adam yerine koymamak, önem vermemek. (Bakırcıağa, Çataloluk *Develi –Ky.)
[**māsumamak**] : (*Fatsa –Or.)

mar (I) **1.** Tortu. (*Ağın, *Keban –El.) **2.** Pas. (*Ağın –El.)

mar (II) Çeşme. (Kınık *Kırkağaç –Mn.)

mara (I) Köy otlağı. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

māra (II) Mağara. (–Gaz.)

mara (III) Anahtar. (*Mersin –İç.)

mara (IV) Araba içindeki tahtalar. (*Kadıköy –Ist.)

mara (V) **1.** Sararmış hıyar. (*Ilgın –Kn.) **2.** Kalın, sert köklü, ekilmiş tarlalara zarar veren bir ot, ayrıkotu. (–Ant.)

mara (VI) Sarı renkli, bitkileri yiyen zararlı bir kurtçuk.

maraba (I) **1.** Çiftçi. (*Arapkir –Ml.) **2.** Çiftlik kâhyası. (*Bayburt - Gm.) **3.** Çiftçilikte, toprağı işleyerek ürüne ortak olan kimse, ortakçı. (*Edremit –Ba.; –Gr.; –Tr. ilçe ve köyleri; *Bayburt –Gm.; –Rz.; –Ezm.; –Ezc.; –El.) **4.** Hizmetçi. (*Tirebolu –Ezc.)

maraba (II) Tahta parmaklık. (–Sm.)

maraç (I) İşlenmemiş, kıraç toprak. (Ülkü –Brs.; Bulgaristan göçmenleri, Rumelikavağı –Ist.; Ağlı *Küre –Ks.)

maraç (II) Eski tilki postu. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)

maradıl İri hayvan. (–İç.)

maraf Sini. (–Çr.)

marafut Acınacak durumda. (–Gr. köyleri)

marah [→ **marak** (II) **-1**]

marak (I) Samanlık. (*Ahlat –Bt.; –Dy.)

marak (II) [**marah**] **1.** Kaygı. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çıtak *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; –Gaz.)
[**marah**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Nğ.)
2. Öfke, kızgınlık. (–Mr.) **3.** Acı. (*Yalvaç –Isp.)

marakos Hayvanların geviş getirmesi. (–Rz.)

maral Ceylan. (Azeri köyleri –Ama.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Erciş –Vn.)

marala Gece, düğün evinin yakınında yakılan ateş. (Ovacık *Tavas –Dz.)

maralotu Kayalıklarda, dere kıyılarında biten, yenilen bir çeşit ot. (İrişli *Çıldır –Kr.)

marama [**margama**] **1.** Havlu. (*Vezirköprü –Sm.) **2.** Kadınların başlarına örttükleri dokuma bez. (Homa *Çivril –Dz.; Karabiga *Biga - Çkl.)
[**margama**] : (Göndüzbey - Ml.)

maramak **1.** Gözlemek, gizli olarak bakmak. (Karaçay, Başhöyük, *Kadınhanı –Kn.) **2.** Nişan almak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

maramit Nemli. (Haçevera *Maçka –Tr.)

maran (I) Sebze ekilen tarla parçası, evlek. (Pekin *Kelkit –Gm.)

maran (II) **1.** Küçük ev. (–Rz.) **2.** Baraka, kulübe. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

maran (III) **1.** Araba, kağnı tekerleği. (–Sm.; –Kr.; Sosunga *Çayırlı –Ezc.; *Eleşkirt –Ağ.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** Araba tekerleğinin demir kısmı. (*Şavşat köyleri –Ar.) **3.** Araba tekerleğinin ağaç kısmı. (*Şebinkarahisar –Gr.; Korzof *Şiran –Gm.; –Kr.; –Ezm.)

maran (IV) Çay bardaklarını koymaya yarayan içi göz göz ayrılmış tahta sandık.(Azerî köyleri –Ama.; Çavdarlı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, Bayburt –Ar.; –Ezm.)

maranda Hoşaf yapılmak için fırında kurutulan meyvenin az kurumuş durumu. (*Maçka –Tr.)

maran gafalı Koca kafalı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maran suyu Bulaşık suyu. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

maran takımı Çay bardakları, süzgeç, çay tepsisi koymaya yarayan içi kadife kaplı kutu. (–Kr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

maraş Hıyarın topak, yamru yumru çeşidi. (–Nğ.)

marat (I) **1.** Kötü söz, ilenç. (Cemele, –Krş.) **2.** Paylama. (Azaplı *Kadirli –Ada.) **3.** Dert. (Kisenit *Feke –Ada.)

marat (II) Aş, yemek. (Kavaklıdere, Genek –Mğ.)

maravuş **1.** Hastalık. (Ağlı *Küre –Ks.) **2.** Hastalıklı, zayıf. (–Mğ.)

maraz Ağızdan çıkan sıvı, salya. (Bereketli *Tavas –Dz.)

maraz su Birikinti, sızıntı su. (*Küre –Ks.)

marça Mantı (yemek). (Çarıksaray *Şebinkarahisar –Gr.)

març etmek Ses çıkartarak öpmek. (*Vezirköprü –Sm.; *Ağın –El.)

marçıl Dizilmek için ufak deliği olan ve süs eşyası olarak kullanılan yalancı altın. (Soğullu *Şile –Ist.; *Milâs, *Bodrum –Mğ.)

marçıldatmak [**marçıllatmak**] **1.** Ağzını sulandırmak. (Çambaşı, Honaz –Dz.; –Mr. ve çevresi) **2.** Ağız şapırdatarak yemek yemek. (Çığrı *Dinar –Af.; *Çal –Dz.; *Merzifon –Ama.)
[**marçıllatmak**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

marçıllatmak [→ **marçıldatmak -2**]

març març [**març murç**] **1.** Ağzı şapırdatarak (yemek, içmek için).(*Düzce –Bo.; –Sm.)
[**març murç**] : (*Düzce –Bo.) **2.** Şapırtıyle öpmek için. (*Taşköprü –Ks.)

març murç [→ **març març -1**]

marda (I) Bir malı tartmadan, ölçmeden toptan değer biçerek satma, götürü. (*Nizip –Gaz.)

marda (II) Evlenme çağı geçip evde kalmış kız. (Hasköy –Sm.)

marda (III) Sitem. (*Boyabat –Sn.)

mardalak (I) Serseri. (–Ky.)

mardalak (II) [→ **marzalak** (I)]

mardalamak Sitem etmek. (*Boyabat –Sn.)

mardalı [**mardallı**] **1.** İri kemikli, iri yapılı insan ya da hayvan. (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; Başpınar *Tefenni, –Brd.; Menteşe *Tavas, *Çal, *Acıpayam –Dz.; *Gediz –Kü.; Tokat, Sarıkavak –Es.; *Bor –Nğ.; *Mut –İç.)
[**mardallı**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Bayadı –Or.) **2.** Hastalıklı. (Erenyaka *Akseki –Ant.)

mardallı [→ **mardalı -1**]

mardavıl [→ **mardavul -2**]

mardavul [**mardavıl**] **1.** Ham meyve. (*Akseki –Ant.) **2.** Küçük taneli yabanıl üzüm. (Bulu *Anamur, *Alanya –Ant.; Fadılca, Denizabat –Mğ.)
[**mardavıl**] : (*Mut köyleri –İç.)

mardımalak **1.** Ebegümeci. (–Sv.) **2.** [→ **madımak**]

mardımanak [→ **madımak**]

mardıvan Merdiven. (*Antakya –Hat.)

mare Böğürtlen. (Mavrangel –Gm.)

mareslemek [**mareslenmek -1**] Ot ve bitkilerin yaprakları solmak. (–Or.; *Maçka ve köyleri –Tr.)
[**mareslenmek**] : (–Tr.)

mareslenmek **1.** [→ **mareslemek**] **2.** Yüz solmak. (–Tr.)

marfak Leblebicilerin tavadaki nohudun kabuğunu çıkarmak için kullandıkları yuvarlak kütük. (–Ezc.)

marfaş Denk, balya. (–Kr.)

margama [→ **marama -2**]

margul Havuç. (–Tr.)
marh Çam çırası. (–Ezc.; –Dy.; Yayladağı *Antakya –Hat.)
marha Döşemelere ve tavanlara atılan büyük ağaçlar. (–Çkr. köyleri)
marhabaşı Gevrek, siyah üzüm. (Hartlap –Mr.; Zencidere –Ky.)
marhama (I) **1.** Erkek ceketi. (*Yalova –Ist.) **2.** Cübbe. (–Ezm.) **3.** Hırka. (–Ezm.)
marhama (II) **1.** Köy kadınlarının başlarına örttükleri havludan örtü. (*Safranbolu –Zn.; –Ank.) **2.** Yüz ve hamam havlusu. (*Bozüyük –Bil.; –Bo.; –Ezm.; *Kemaliye –Ezc.; –El.; –Ml.) **3.** İpekli, ya da keten, işlemeli mendil. (Parak *Alucra –Gr.; Pazar –To.; –Ezm.; *Nizip –Gaz.; –Mr.) **4.** Peçete. (*Kemaliye –Ezc.; *Nizip –Gaz.)
marık Av gözetleme yeri. (Abdiye *Ceyhan –Ada.)
marıklamak Köpek, can acısıyla bağırmak. (Kösten –Dz.)
marıllanmak Giyecek pot yapmak, potluk nedeniyle kırışmak. (*Bor –Nğ.)
marınlamak Bir kimse başkalarını kendinden aşağı görmek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
mariş Yaşlı ve zayıf koyun. (Kumarlar, Gölcük *Bayramiç –Çkl.)
mark Durgun, yumuşak hava. (–Ist.)
marka (I) **1.** Sırmalı yelek. (*Cide –Ks.) **2.** Ceket. (Peşman *Daday, Şıhlı, Aşağıkayı *Tosya –Ks.)
marka (II) At arabasının oku. (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)
markap [**markop -1**] Burnu kıvrık, arkası basılarak giyilen ayakkabı, yemeni. (–Ezm.)
[**markop -1**] : (–Ezm.)
markaşmak 1. Baş köşeye kurulup oturmak. (*Düzce –Bo.) **2.** Saygısızca ve somurtarak oturmak. (*Düzce –Bo.)
marketmek Yayıkta ayran yaptıktan sonra yağı toplamak için yayığı hafifçe sallamak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
marklamak [→ **mankırmak**]
markop 1. [→ **markap**] **2.** Topuklu terlik. (–Ezm.)
markuç 1. Sigara ağızlığı. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen lastik emzik. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
marlak Eğirilen yün yumağının takıldığı değnek. (–Dz.)
marman Dört, beş yaşındaki yaşlı koyun. (–Ky.)
mar mar Bağıra bağıra (ağlamak için). (–Sv.)
marmar Taştan yapılmış bilye. (Bekilli *Çal –Dz.)
marmara etmek Geminin içindeki suyu tulumba ile boşaltmak. (*İzmit –Kc.)
marmarik Kertenkele. (Babik *Pötürge –Ml.)
mar mar yanmak Pırıl pırıl olmak (sağlıklı yüz için). (*Merzifon –Ama.)
marmaş İnce tülbentten yapılmış başörtüsü. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
marmurak [→ **masamak**]
marol Yoğurt biriktirmek için kullanılan, ağaçtan yapılmış silindir biçiminde kap. (Başköy –Ank.)
maras 1. Soluk, buruşuk. (*Of –Tr.) **2.** Yemişlerin çok olgunlaşıp pörsümüş durumu. (–Rz.)

marrak Dokuma tezgâhında ipliği yumaktan düzgün indirmeye yarayan yuvarlak ağaç. (–Mn.)

marsa [→ **masta** (I)]

marseni Kuşburnu ağacı. (Başvartenik *Çemişkezek –El.)

marsıma [**marsımana -2**] Yerden 20 cm. yükselen, nane gibi kokan, ceviz yaprağından iri yapraklı bir ot. (*Keçiborlu –Isp.;*Gediz –Kü.) [**marsımana -2**]: (*Bor–Nğ.; –Ant.)

marsımana 1. Beyaz, ince kabuklu üzüm. (*Bolvadin –Af.) **2.** [→ **marsıma**]

marsili Patates. (–Brd.)

mars mars [→ **mas mas** (I)]

marş Börülce. (*Iğdır –Kr.)

marşaf 1. Gelinin çeyiz olarak götürdüğü yatak. (*Divriği –Sv.) **2.** Yatak bağı ve yatak sargısı. (*Çorlu –Tk.)

marşafa Su tası. (Cenciğe –Ezc.)

marşit Delikli taş. (Barla –Isp.)

mart (I) Doluya benzeyen sert kar tanecikleri. (Aydoğmuş –Isp.; *Çal –Dz.)

mart (II) Kalın (dudak için). (–Nğ.)

mart (III) İlkbaharda kırlarda, yol kıyılarında görülen kurtçuk yığını. (–Kıbrıs)

martal [→ **martuval -1**]

martaloz Çift cinsiyetli. (Kınık *Fethiye –Mğ.)

martaluz Casus. (–Ba.)

martatmak Yüklü deve, yükünü devirmek için sarsılmak, silkinmek. (Dont, Kınık, *Fethiye –Mğ.)

martayan Büyük çini tabak. (*Kilis –Gaz.)

mart cevizi Boysuz, küçük yapılı adam. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

martı Öğrenci, çırak : *Benim martılar derslerini iyi bildiler.* (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.; –Ada.)

martıval [→ **martuval -1**]

martlama Baharda arı kovanını temizleme. (–Ed.)

martoğa [→ **martaval -1**]

martoluz Güçsüz, işe yaramayan (kimse.) (Çöğmen –Mğ.)

mart tohlusu Nezleden burnu akan (kimse.) (*Maçka –Tr.)

martufal [→ **martuval -1**]

martuval [**martal, martıval, martufal, martoğa**] **1.** Boş, yalan yanlış sözler. (Sarıca *Gölköy –Or.; –Gr.; –Tr.)
[**martal**] : (–Ba.)
[**martıval**] : (Denizabat –Mğ.)
[**martufal**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**martoğa**] : (Telin *Gürün –Sv.)
2. Şaka. (–Rz.)

martuvan Aptal. (Atlas *Sivrihisar –Es.)

marullanmak Dantel, altının dar, üstünün bol olmasından kıvrım kıvrım durmak. (–Ada.)

maruslamak Solmak : *Fasulyeler kuraktan marusladı.* (*Perşembe köyleri –Or.)

marzak Araba dingilinin baş tarafına geçirilen çivi. (Eşkel *Mudanya –Brs.)

marzalak (I) [**mardalak** (II), **mazulak**] Cevizin yeşil kabuğu. (*Maçka –Tr.)
[**mardalak** (II)] : (*Maçka –Tr.)
[**mazulak**] : (*Sürmene –Tr.)

marzalak (II) Yalan yanlış sözler, martaval. (–Tr.; –Kr.)

marzıman [**marzuman**] Erkek eşek. (Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.)

[**marzuman**] : (Paşaköy *Keşan –Ed.)

marzıvat Beyaz, oval taneli, sert bir çeşit üzüm. (–Isp.)

marzuman [→ **marzıman**]

mas Yoğurt. (–Sv.)

masa (I) [→ **masta** (I)]

masa (II) Erkeğin erkeklik organı. (*Hozat –Tn.)

masaf (I) Küçük sepet. (–Çr.)

masaf (II) Sofra tepsisi, küçük bakır tepsi. (*Mecitözü –Çr.; *Merzifon –Ama.)

masaklamak İki bıçağı birbirine sürterek keskinleştirmek. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

masamak [**marmurak**] Merdiven. (–Krş.)

[**marmurak**] : (*Beypazarı –Ank.)

masas [→ **masta** (I)]

masat (I) **1.** Bağ çubuğu budandıktan sonra kütükte kalan parça. (Akçalıuşağı *Kozan –Ada.) **2.** Çatıda kiremitlerin altına konulan direkler. (*İzmit –Kc.)

māsat (II) Amaç, erek. (–Gaz.)

masatlamak Surat asmak. (*Gürün –Sv.)

masavıd [→ **masavıt -1**]

masavıt [**masavıd, masavut**] **1.** Aptal, sersem. (Çığrı *Dinar –Af.; Büyükkabaca * Uluborlu –Isp.; Başpınar *Tefenni, Askeriye –Brd.)

[**masavıd**] : (–Brd.)

[**masavut**] : (*Serik –Ant.)

2. Kaygısız, saygısız, nobran. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

masavut [→ **masavıt -1**]

masdarlamak Duvarın sıvasını düzeltmek. (*Kandıra –Kc.)

masdı (I) **1.** Kısa boylu, bacaksız, cüce. (Gönenköy –Isp.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Bacaklarını açarak yürüyen (kimse). (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

masdı (II) Dertli. (İleydağı *Uluborlu –Isp.)

masdı (III) Dişi köpek. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

masdı (IV) Sepet yapmakta kullanılan fındık dalı. (–Gr. köyleri)

masenk İnce, gizli alay. (–Ay.)

ması (I) Küf kokusu. (Tepeköy *Torbalı –İz.; *Bayramiç –Çkl.)

ması (II) Tatlı su balığı. (Babik *Pötürge –Ml.)

masık [→ **maşık** (I) **-1**]

masır **1.** [→ **masıra** (III) **-1**] **2.** [→ **masıra** (III) **-2**]

masıra (I) Bir çeşit üzüm hastalığı. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

masıra (II) [→ **masra** (I) **-2**]

masıra (III) [**masır -1, 2; masra** (II)] **1.** Dokuma tezgâhında atkı ipliklerinin sarıldığı ağaç parçası. (Peşman, *Daday –Ks.; –Gaz.; *Şarkışla ve çevresi; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.)

[**masır -1**]: (Çandır *Sütçüler –Isp.; –Mn.)

[**masra** (II)] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

2. Masura. (*Nizip –Gaz.)

[**masır -2**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Mn.)

māsil Olgunlaşmaya başlamış meyve. (İsgöbü, Kıranardı, Turan –Ky.)

māsimek Değer vermek, önem vermek, saymak. (Turan –Ky.)

masinmek Beğenmemek, hoşuna gitmemek, sevmemek. (*Şereflikoçhisar –Ank.)

maskal Elâ, mavi gözlü (kimse). (Karapınar *Demirci –Mn.)

maskallamak (I) **1.** Olumlu sonuç vermeyecek söz ve davranışta direnmek. (–Tr.) **2.** Bir işi çok incelemek, bir şeyin üzerine varmak. (–Tr.)

maskallamak (II) Bocalayıp gidememek (taşıtlar için). (*Terme –Sm.)

maskan Duvarda açılan büyük dolap. (–Ur.)

maslah Sersem, aptal. (*Gürün –Sv.)

maslahat (I) Düşünce. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

maslahat (II) Başka birinden istenen şey. (*Çal –Dz.)

maslahat (III) Erkeğin cinsiyet organı. (*Merzifon –Ama.; *Bor –Ng.)

maslak (I) Güldürücü, şaşırtıcı, beklenmedik biçimde konuşan. (*Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri * Reyhanlı – Hat.; Maksutlu*Şarkışla,*Gemerek –Sv.; Şıhşamı, Küçükçaylı, Araplı–Ada.)

maslak (II) Kasaplık hayvanların kesildiği yer. (–Gaz.; *Birecik –Ur.)

maslak (III) Çeşmeye gelen su yollarının arasındaki kumluk. (Büyükkarabağ *Bolvadin –Af.)

maslatmak İneği, sağmadan önce sütünün gelmesi için buzağıya emzirtmek. (Ciritdüzü *Şavşat –Ar.)

masmana Sabun yapılan yer. (–Gaz.; *Reyhanlı, –Hat.)

mas mas (I) [**mars mars**] Pis pis (koku için). (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Elmalı –Ant.)
[**mars mars**] : (-Kn.)

mas mas (II) **1.** Ağır ağır, durgun durgun, sersem sersem (duran kimse için). (*Gelendost –Isp.; Tokat –Es.; *Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; *Afşin –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol –Ada.) **2.** Hımbıl hımbıl, durgun durgun (yürüyüş için). (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

masra (I) [**masıra** (II), **masura -1, 2**] **1.** Kabağın küçüğü. (*Kurşunlu –Çkr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**masura -1**] : (*Merzifon köyleri –Ama.; –To.)
2. Hıyarın küçüğü. (*Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Kuz *Akkuş –Or.; Çayağzı, Çavdarlı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; Köşker –Krş.)
[**masıra** (II)] : (Çamoağa *Divriği, *Şarkışla ve çevresi, Telin *Gürün, Karaözü *Gemerek –Sv.; *Mut köyleri, *Mersin köyleri –İç.)
[**masura -2**] : (*Merzifon köyleri –Ama.; –Sv.)

masra (II) [→ **masıra** (II) **-1**]

massa [→ **masta** (I)]

massak Tatsız. (*Uluborlu –Isp.;*Bozdoğan –Ay.)

massalamak Bıçağı bilemek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

massat Kav yakarken kullanılan çelik eşya. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

massı Pis. (*Tavas –Dz.)

masta (I) [**marsa, masa** (I), **masas, massa**] Üvendire. (–Bo.; *Beykoz –Ist.; –Sn.; –Sm.; Alişar –Ama.; Gazipınarı *Artova –To.; Kayadibi, Zil *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; *Kelkit, Zermut, Ulusiran *Şiran –Gm.; –Ezc.; *Hekimhan, –Ml.; Bektaş *Zara, Ağrakos *Suşehri, Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**marsa**] : (Cenciğe –Ezc.)
[**masa** (I)] : (*Hozat –Tn.)
[**masas**] : (Çermik –El.)

[**massa**] : (*Bayburt ve köyleri –Gm.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Çemişkezek –Tn.; *Ağın –El.)

masta (II) Büyük, kalın ve uzun. (–Ezm.)

mastafa Bayır yerlere ağaç dikmek için yapılan set,seki : *Akşama kadar mastafaya ağaç diktim.* (Telin *Gürün –Sv.)

mastalamak (I) Kesmek. (–Isp.)

mastalamak (II) Sopa ile vurmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mastar (I) Tezgâhta, halının düz dokunmasını sağlayan araç. (–Ky.)

mastar (II) Davar memesi. (*Ödemiş köyleri –İz.; Paşaköy *İpsala–Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Dolucalı *Hayrabolu –Tk.)

mastı (I) [**mastıbacak, masti** (I)] Kısa boylu, bastıbacak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Tepeköy *Torbalı –İz.; Hortu *Sivrihisar –Es.; Kocayatak *Serik –Ant.)

[**mastıbacak**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.; –İç.)

[**masti** (I)] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mastı (II) [**masti** (II) **-2**] **1.** Av köpeği. (*Kandıra –Kc.) **2.** Dişi kedi, köpek. (–Tr. ve çevresi; Gare *Ardeşen –Rz.; Mollaveyis –Ar.)

[**masti** (II) **-2**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.; Limanköy *Çayeli –Rz.)

mastı (III) Fındık ağacı budanırken kesilen ince dallar. (Piraziz –Gr.)

mastıbacak [→ **mastı** (I)]

mastır olmak Sarhoş olmak. (*Merzifon –Ama.)

masti (I) [→ **mastı** (I)]

masti (II) **1.** Kısa ayaklı köpek. (–Kn.) **2.** [→ **mastı** (II) **-2**]

māsumamak [→ **mapsınmamak**]

masura 1. [→ **masra** (I) **-1**] **2.** [→ **masra** (I) **-2**]

masusaelması Bir elma çeşidi. (–Gm.)

maş (I) Kedi. (*Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

maş (II) Baklagillerden yenilebilen bir bitki, mürdümük. (–Dy.; Babik *Pötürge –Ml.; *Nizip –Gaz.; Kazancı –Kn.; –Ant.; Kerkük)

maşa Sebze ve tütün fidesi. (Faydalı *Kozan –Ada.)

maşafa [**maşrafa**] Su tası. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**maşrafa**] : (Yukarıkale *Koyulhisar Sv.)

maşak Çuval. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

maşakka Patates, soğan, patlıcan ve etten yapılan bir çeşit yemek, türlü. (Güney, Horoz, Karaköy *Yeşilova –Brd.)

maşal Şaşı. (Söğüt, Honaz –Dz.)

maşala (I) [**maşalama** (I), **maşalla, maşara -2, maşlama, mayşalama, meşere**] **1.** Bir metre karelik toprak parçası. (Efsus, Izgın *Elbistan –Mr.) **2.** Bir dönümün üçte biri genişliğinde toprak parçası. (Çavdarlı –Ng.) **3.** Bağ, bahçe ve bostanlarda ekilmek için ayrılmış küçük toprak parçası, evlek, karık. (–Dz.; –Sn.; –To. ve çevresi; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran, Korzaf *Şiran –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ml.; –Gaz.; Önsen –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Çepni *Gemerek, Ağrakos *Suşehri, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Ahırlı –Ank.; Talas, İsgöbü, *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Ovacık,

Sazlıca, *Ürgüp, *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.; –Ada.)
[**maşalama** (I)] : (*İskilip –Çr.; Kolay *Bafra –Sm.)
[**maşalla**] : (Köşker –Krş.; –Ky.)
[**maşara -2**]: (–Ezc.; *Ovacık –Tn.; *Ağın –El.; Eğmir *Arapkir –Ml.; –Ur.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; Telin *Gürün –Sv.; –Kn.)
[**maşlama**] : (Mardar *Bafra –Sm.)
[**mayşalama**] : (*İskilip –Çr.)
[**meşere**] : (Ergân –Ezc.)

maşala (II) Sebze fidesi. (Şükriye *Ceyhan –Ada.)

maşala (III) [**maşalama (II) -1, 2; maşalan, maşaldan, maşalıca, maşıla -1, 2**] **1.** Düğünün ikinci gecesi meydanda ateş yakılarak yapılan eğlence. (Başpınar *Tefenni –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.)
[**maşıla -1**] : (Salda *Yeşilova –Brd.)
2. Düğünlerde, köy meydanında yakılan ateş. (Çığrı *Dinar –Af.; İğdecik, Gönen –Isp.)
[**maşalama (II) -1**] : (*Merzifon –Ama.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
3. Meşale. (*Eğridir köyleri –Isp.; Kösten, Karaçay –Dz.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Ama. köyleri; Çandır –Gr.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
[**maşalama (II) -2**] : (–Sm.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)
[**maşalan**] : (*Bergama –İz.; *Edremit –Ba.; *Ayvacık, *Ezine, *Bayramiç –Çkl.)
[**maşaldan**] : (–Mn.)
[**maşalıca**]: (Peşman *Daday –Ks.)
[**maşıla -2**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)

maşalacı (I) [**maşalca**] Maşa. (*Afşin –Mr.)
[**maşalca**] : (Kıbrısçık –Bo.)

maşalacı (II) Meşaleyi elinde gezdiren adam. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

maşalama (I) [→ **maşala** (I) **-3**]

maşalama (II) **1.** [→ **maşala** (III) **-2**] **2.** [→ **maşala** (III) **-3**]

maşalan [→ **maşala** (III) **-3**]

maşalca [→ **maşalacı** (I)]

maşaldan [→ **maşalacı** (III) **-3**]

maşalıca [→ **maşala** (III) **-3**]

maşalla [→ **maşala** (I) **-3**]

maşallah Türkmen kadınlarının başlarına taktığı gümüş başlık. (*Emirdağ –Af.)

maşaplı Mendil. (Karakeçili aşireti, Kılcılar –Ba.)

maşara 1. Eğik bir yerdeki tarlanın iyi sulanması için ana arktan çapanın ucuyle açılan küçük su yolları. (*Kemaliye köyleri –Ezc.)
2. [→ **maşala** (I) **-3**]

maşat Giysi yıkanan açık ya da kapalı yer, çamaşırlık. (Adatepe, –Çkl. ve çevresi)

maşga çıkmak Pikniğe gitmek : *Bizim mahalle bugün bağlarda maşga çıkacağız.* (*Erciş –Vn.)

maşık (I) [**masık**] **1.** Urgan. (*İncesu –Ky.)
[**masık**] : (–Ky.)
2. Yük urganlarının ucuna bağlanan ağaç çengel ya da halka. (Erkilet –Ky.)

maşık (II) Bezelye. (–Ada.)

maşıl Kavrulmuş unu suda pişirerek yapılan bir çeşit yemek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

maşıla 1. [→ **maşala** (III) **-1**] **2.** [→ **maşala** (III) **-3**]

maşi Kağnının dingili. (*Çıldır –Kr.)

maşilli Olmayacak, olması kuşkulu: *Bu iş maşilli.* (Mesudiye *Datça –Mğ.)

maşina [**maşna**] Makine (her çeşit). (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**maşna**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

maşkına bakmak Bir kimsenin görünüşüne, iş yapışına, gidişine bakmak. (Çandırlar –Ada.)

maşlama [→ **maşala** (I) **-3**]

maşmala Çok iri, kocaman (yüz için). (*Düzce –Bo.)

maşmalak Kocaman yüzlü (kimse). (*Düzce –Bo.)

maşna [→ **maşina**]

maşnaaltı Makineyle kreması alınmış süt. (–Kr. ve çevresi)

maşrafa [→ **maşafa**]

maşrapa Su kovası. (–Çr.)

maşşık (I) Dizkapağı kemiği. (*Bor –Nğ.)

maşşık (II) **1.** Duvarlara çakılan ağaç çivi. (Cemele –Krş.) **2.** Kapıların üst ve yanlarındaki uzunca ağaçlar. (–Krş.)

maştala Tütün, sebze fidesi. (Erzin *Dörtyol –Hat.)

maşuş Danaburnu, buzağıburnu böceği. (*Antakya köyleri –Hat.)

mat (I) Bilmece. (*Gemlik –Brs.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

mat (II) Maskara. (–Isp.; Çerçin–Brd.)

mat (III) Pek. (Güney *Eşme –Uş.)

mat (IV) Şaşkın. (Kerkük)

mat (V) **1.** Bir çeşit helva. (–Dz.) **2.** Koyu pekmez, koyu domates suyu. (*Bolvadin –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Ermenek –Kn.; *Fethiye –Mğ.) **3.** Şeker ya da pekmez ağdası. (–Isp.; *Bor –Nğ.; Boyalı –Kn.; *Fethiye –Mğ.)

mata atmak Savsaklamak, gerektiği kadar önem vermemek. (Alemdar –Bo.)

mataf Çeşit çeşit eşya. (Halıköy –İz.)

matak (I) İyi olmayan kimse, ya da mal: *O ne matak biliriz.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

matak (II) Manda yavrusu. (Çerçin –Brd.; Kızılcasöğüt *Çivril –Dz.)

matak (III) Topaç. (Yenikışla *Boğazlıyan –Yz.)

matal Öykü, masal. (*Arapkir –Ml.; –Ur.; *Boğazlıyan –Yz.; Kerkük)

matama Keklik avlamak için yere dökülen samanla karışık yem. (*Antakya köyleri –Hat.)

matan (I) **1.** Sütten çıkarılan yağ. (İskeçe, Yunanistan) **2.** Ayran. (*Bornova –İz.; *Bolayır –Çkl.; Çatalağıl *Karacabey –Brs.; *Silivri –Ist.; –Sm.; Fırnıs –Mr.; –Ant.; *Çorlu, Büyükali köyü –Tk.)

matan (II) Ayran yapmak için tahtadan yapılmış yayık. (Selânik, Yunanistan)

matan (III) [**matuş**] Kadının dişilik organı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**matuş**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

matara (I) Ağaçtan yapılmış barut kabı. (–Rz.)

matara (II) [**matıran, matra, matrak** (I), **matran**] Kalın ve uzun bir kamışa, uçları ok biçiminde iki üç çatallı bir demir parçası geçirilerek yapılmış, balık avlamakta kullanılan bir araç. (*Antakya –Hat.)
[**matıran**] : (*Göksu –Mr.)
[**matra**] : (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)
[**matrak** (I)] : (*Elbistan –Mr.)

[**matran**] : (Yamanlı *Saimbeyli, *Feke –Ada.)

matara (III) Yürek (inek için). (Güneyce –Rz.)

matarak (I) Sopa. (*Merzifon –Ama.)

matarak (II) **1.** Gürültü, patırtı. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Kadın oynatarak yapılan eğlence. (–Dz.; –Nğ.) **3.** Bir çeşit oyun havası. (–Gaz.)

matarak (III) İri ve biçimsiz burun. (*Bor –Nğ.)

matarakçı 1. Şamatacı. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** [→ **matırak -2**]

matarak çıkmak Birinin utanılacak durumu ortaya çıkmak. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

matarak kaldırmak Şaka etmek.(–Kü.)

matatan çalmak Soğuktan titremek. (–Ed.)

matavar Kapı çerçevesi. (–Sv.)

matcak Cıvık : *Hamuru matcak yapmışsın.* (*Elmalı –Ant.)

matça Neden. (Yılanlı *Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.)

matçalı (I) **1.** Hastalıklı, dertli, kötü. (Dine *Sivrihisar –Es.; –Ank.; *Bor –Nğ.) **2.** Yangılı. (*Çal –Dz.)

matçalı (II) İnatçı, ters. (*Ereğli –Zn.)

mat etmek Bir kimsenin kötülüğünü herkese duyurmak. (–Kn.)

matı Körgöz, kör gözlü. (Gündoğdu –Rz.)

matıflamak Bunamak. (*Kadıköy –Ist.)

matırak [**matarakçı -2, matırakcı**] **1.** Eğlence, şaka. (Çığrı *Dinar –Af.; *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Ağlı *Küre –Ks.) **2.** Şakacı, eğlendirici, geveze. (Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.)

[**matarakçı -2**]: (*Çivril, *Çal –Dz.)

[**matırakcı**] : (Tepeköy *Torbalı –İz.)

3. Çapkın, zampara. (Beyağıl*Ulukışla –Nğ.)

matırakcı [→**matırak -2**]

matırak geçmek Eğlenmek, alay etmek. (*Çal –Dz.)

matıran [→ **matara** (II)]

mati Kısa boylu, bacaksız. (İğdecik –Isp.)

matkap Cımbız. (Varyanlı –Mr.)

matlak (I) Tahta kaşık. (–Ist.)

matlak (II) Faydasız, gereksiz (söz için). (*Ereğli –Kn.)

matlak (III) Şaşılacak, gülünç şey. (–Ky.)

matlanmah Kendi kendini övmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

matlanmak Şaşmak, şaşırıp kalmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.)

matlaşmak Yarışan kimseler kendilerini övmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mat mat Şaşkın şaşkın, alık alık (bakış için). (Mesudiye –Gr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

matok Erkek kedi. (–Kn.)

mat olmah Övülmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

matra [→ **matara** (II)]

matrah (I) Şaka, güldürücü söz. (Hora, *Dinar –Af.; *Sorgun –Yz.)

matrah (II) Kamçı. (İrişli, Bayburt, Zellice *Sarıkamış –Kr.)

matrak (I) [→ **matara** (II)]

matrak (II) [**matrap**] Taşlı, ekime elverişli olmayan, boş bırakılmış tarla. (Karlı *Gerze –Sn.; Kisarna, Mağura *Maçka –Tr.)

[**matrap**]: (Yalak *Pınarbaşı –Ky.)
matran [→ **matara** (II)]
matrap [→ **matrak** (II)]
matrap geçmek Eğlenmek : *O kızla epey matrap geçtim.* (Karaözü *Gemerek –Sv.)
matuf Bunak. (*Ermenek –Kn.; Gödene *Akseki –Ant.)
matufa Şişman. (*Bozüyük –Bil.)
matuflamak Bunamak. (Emirler *Balâ –Ank.; *Ermenek –Kn.)
matuş [→ **matan** (III)]
matyan [→ **maydan**]
matyaşmak Görüşmek. (Maruf –Çkr.)
mav Boyu eninden uzun olan abur. (–Ada.)
maval maval Aptal aptal (bakış için). (–Çr.)
mavcur Göçmen. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
mavele Maviye yakın elâ. (–Ank.)
mavıklamak (I) Yaşlanmak. (Hocaköy *İnegöl –Brs.)
mavıklamak (II) [**mavılamak, mavlamaḫ, mavlamak, mavuklamak -1, 2; mayıklamak, mayuklamak, movuklamak**] **1.** Çiftleşmek isteyen kedi bağırmak, miyavlamak. (*Mut köyleri –İç.)
[**mavılamak**] : (–Nğ.)
[**mavlamaḫ**] : (*Arapkir –Ml.)
[**mavlamak**] : (*Düzce –Bo.; Bademağacı –Ant.)
[**mavuklamak -1**] : (–Kü.; Bayadı –Or.)
2. Köpek can acısıyla bağırmak. (Kumdanlı *Yalvaç, İğdecik, Bağıllı *Gelendost –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; Üçüyük *Altıntaş –Kü.; Çomaklı *Korkuteli, *Serik –Ant.)
[**mavuklamak -2**] : (İshaklı *Boldavadin –Af.; Salda *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**mayıklamak**] : (Hadım –Dz.; *İskilip –Çr.)
[**mayuklamak**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**movuklamak**] : (Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.)
mavılamak [→ **mavıklamak** (II) **-1**]
mavır Acımsı, buruk. (*Susurluk –Ba.)
mavikanatkırlangıç Karadenizde yaşayan ve mayıs ayından haziran sonuna kadar avlanan bir çeşit balık. (–Sm.)
mavileyin Mavimsi. (–Ml.)
mavkumak Yaşlılık nedeniyle güçsüzleşmek. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)
mavlamaḫ [→ **mavıklamak** (II) **-1**]
mavlamak [→ **mavıklamak** (II) **-1**]
mavra (I) Gevezelik, boş söz. (–Ada.)
mavra (II) Sudolabı. (–Ada.)
mavra (III) **1.** [→ **mavrı** (I) **-1**] **2.** [→ **mavru** (II) **-2**]
mavrak Leblebicilerin, nohutun kabuğunu çıkarmak için kullandıkları, altı düz, daire biçiminde bir araç. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)
mavraşkıl [**mavruşkil**] Kefale benzer, yassı, pullu bir çeşit balık. (–Or.)
[**mavruşkil**] : (*Sarıyer –Ist.)
mavrat Öl, geber anlamında ilenç. (–Krş.)
mavrı (I) [**mavra** (III) **-1, mavru** (I) **-1, 2; mavur, movru**] **1.** Ham, olmamış meyve. (Çığrı *Dinar –Af.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Kale *Tavas –Dz.; –Mn. ve çevresi; *Elmalı, –Ant.; Çaltılar *Fethiye –Mğ.)
[**mavru** (I) **-1**] : (İğdecik, *Keçiborlu, *Eğridir köyleri, –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Darıveren

*Acıpayam –Dz.; Bağyaka *Finike, *Korkuteli, *Elmalı –Ant.; *Bodrum –Mğ.)
2. Ham meyvenin buruk, ekşi, kekremsi tadı. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; *Tire –İz.; –Mn. ve çevresi; –Mğ.)
[**mavra** (III) **-1**] : (*Uluborlu –Isp.; –Brd.)
[**mavru** (I) **-2**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Bağyaka *Finike –Ant.; *Bodrum –Mğ.)
[**mavur**] : (Yeniköy –Ba.; Abadiye –Bil.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**movru**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

mavrı (II) [**mavru** (II) **-1**] Çamın kırmızı renkli kabuğu ve bu kabuktan yapılmış toz. (Bağıllı, Cebel *Eğridir –Isp.)
[**mavru** (II) **-1**] : (*Eğridir köyleri – Isp. ; Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

mavrı (III) Güzelleştirilmiş, seçilmiş. (Ulaş, *Tarsus –İç.)

mavrı (IV) Erkek turaç. (Kırıklı *Karaisalı –Ada.)

mavrım [→ **mavrim**]

mavrim [**mavrım, mavrum, mavrun**] Yerli dokuma bez. (–Mr.)
[**mavrım**] : (*Elbistan –Mr.)
[**mavrum**] : (–Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)
[**mavrun**] : (–Ky.)

mavru (I) **1.** [→ **mavrı** (I) **-1**] **2.** [→ **mavrı** (I) **-2**]

mavru (II) [**mavra** (III) **-2**] **1.** [→ **mavrı** (II)] **2.** Cevizin yeşil kabuğu. (*Keçiborlu; –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**mavra** (III) **-2**] : (–Brd.)

mavru (III) Selin sürükleyip getirdiği ağaç, taş vb. şeyler. (Bağyaka *Finike –Ant.)

mavru (IV) Kedi yavrusu. (Eldelek *Elbistan –Mr.)

mavruğan Sirke küpü. (–To.)

mavrulanmak Kendini büyük görmek, kibirlenmek. (Bağıllı *Eğridir–Isp.; Peşman *Daday –Ks.)

mavrum [→ **mavrim**]

mavrun [→ **mavrim**]

mavruşkil [→ **mavraşkıl**]

mavruz Zambak. (Şaphane –Kü.)

mavsamak Yazın sıcaktan baygın düşmek. (Yazımanayir *Şile –Ist.)

mavu Mavi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Mr.)

mavuk **1.** Saf, bön. (Hırka *Merzifon –Ama.) **2.** Sersem, şaşkın. (*Çerkeş –Çkr.) **3.** Bunak. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.; –Brs.; Sarıca *Gölköy –Or.)

mavukkuşu Baykuş. (Hakkıbey –Ada.)

mavuklamak **1.** [→ **mavıklamak** (II) **-1**] **2.** [→ **mavıklamak** (II) **-2**]

mavul Aile. (*Cide –Ks.)

mavur [→ **mavrı** (I) **-2**]

mavurlanmak Tanenli yemişler ağızda buruk tat bırakmak. (–Ed.)

mavurlu Ekşimsi, buruk. (Yeniköy, –Ba.; *Gelibolu –Çkl.; Bulgaristan göçmenleri – Ed. ; * Lüleburgaz –Krk.)

mavuş Maviş. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Tekeler *Silifke –İç.)

mavzeryağı Vazelin. (*Kandıra –Kc.)

may (I) **1.** Yağ, tereyağ. (–Dz.; –İz.; *Düzce –Bo.) **2.** Yoğurt. (–Kn.)

may (II) Askerlikte hedef, boy hedefi. (–Çr.)

may (III) İnek kovalama ünlemi. (*Torul –Gm.)

maya (I) **1.** Dişi. (*Tavas –Dz.; Üçem *Balâ –Ank.) **2.** Genel olarak damızlık dişi hayvan. (*Bor –Nğ.) **3.**

Dişi katır. (–Mr.) **4.** Dişi at. (Şahmuratlı *Sorgun –Yz.; Genezin *Avanos –Nş.) **5.** Dişi eşek. (–Çkr.; Ovasaray *Sungurlu, Bahattin *İskilip, –Çr.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Şarkışla ve çevresi, *Gürün –Sv.; –Yz. köyleri; *Beypazarı, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; *Pınarbaşı, Zencidere, –Ky.; –Nğ.) **6.** Buhur deveyle adi devenin birleşmesinden doğan uzun tüylü dişi deve. (Senir –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Honaz *Çivril –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, *Menemen –İz.; Gelenbe *Kırkağaç –Mn.; *Biga –Çkl.; Girap, Ezine, Heniske –Ama.; –Or.; Hani *Lice –Dy.; –Gaz.; Kayışlı –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Haymana –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Karaman, *Seydişehir, *Sultaniye, *Ereğli –Kn.; Gâvurdağı, Başlamış *Cebelibereket, Çakalkuyusu –Ada.; Masara *Mut, –İç.; –Ant.; Çobansa *Fethiye, *Milâs –Mğ.) **7.** 4-5 yaşındaki deve. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Belevi –Dz.) **8.** Yük devesi. (–Ant.)

maya (II) İncir. (Çataloluk, Bakırdağı *Develi –Ky.; *Kozan, Başlamış, *Cebelibereket –Ada.)

maya (III) Manda derilerinin kıllarını düşürmek için kepek ve çavdar ununda yapılan ilâç. (–Isp.)

maya (IV) **1.** Başparmağın altındaki etli kısım. (Karacaköy *Çatalca –Ist.; Bayadı –Or.) **2.** Tek tırnaklı hayvanların ayaklarının altında, nalın ortasında kalan yumuşak kısım. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Çal –Dz.; –Çkl.; Muradiye *Mustafakemalpaşa –Brs.; Tokat –Es.; –Tr.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

maya (V) İri yapılı. (–Md.)

maya (VI) Çocuk oyunlarında ebe olan çocuğun birini tutunca "sobeledim" anlamında kullandığı sözcük. (–Rz.)

maya (VII) **1.** Bir çeşit ezgi. (–Gaz.; *Antakya –Hat.; –Nğ.) **2.** Gazel, uzun hava. (–Ml.; –Sv.) **3.** Mani. (–Sv.) **4.** Türkü. (Harput –El.; –Nğ.)

maya (VIII) Çekicin alt yanı. (–Ist.)

mayabır Bilye. (*Güneyce –Rz.)

maya çiçeği [**maya otu**] Peynir mayası yapılan çiçek. (İrişli, Bayburt –Gm.; *Sarıkamış –Kr.)

[**maya otu**] : (Selüke –Ezc.)

mayafa (I) Hastaları bir yere götürmek için kullanılan, tabuta benzer sandık. (*Fethiye –Mğ.)

mayafa (II) Tembel. (–Bil.)

mayagazanı Bulgur kaynatılan, iki kulplu büyük kazan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maya gibi [**mayalı** (II)] Etine dolgun, canlı. (Karkıncık *Artova –To.; *Bor –Nğ.)

[**mayalı** (II)] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

mayalı (I) Özlü ve gübreli (toprak için). (Genezin *Avanos –Nş.)

mayalı (II) [→ **maya gibi**]

mayalı (III) Saçta pişirilen mayalı ekmek. (–Dz.; –Çr.; –Nğ.)

mayalı (IV) İncir reçeli. (Ağzıkaraca *Kozan –Ada.)

mayalık (I) Damızlık hayvan. (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Cumayanı –Zn.; Bayadı, Sarıca *Gölköy, Kuz *Akkuş –Or.; –Tr.; Uluşiran *Şiran

–Gm.; Ergân, Haşhaşı –Ezc.; *Şarkışla ve çevresi, Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.)

mayalık (II) Maya konulan kutu. (*Susurluk –Ba.; Karkıncık *Artova –To.)

mayamak 2-5 Kg.lık taş. (Aslanköy *Mersin –İç.)

mayana Anason. (–Dy.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; Izgın *Elbistan –Mr.)

maya otu [→ **maya çiçeği**]

mayasıllı Yerinde oturamayan, oturduğu yerde rahat etmeyen. (*Düzce –Bo.)

mayasır [**mayasur**] **1.** Mayasıl hastalığı. (*Düzce –Bo.; –Çr.; –Ank.) [**mayasur**]: (Kuzuluk *İskilip –Çr.) **2.** Nasır. (*Antakya –Hat.; Çandırlar –Ada.)

mayasur [→ **mayasır -1**]

maydalak Aptal, şaşkın. (–Ks.; Çarıkçılar –Çkr.)

maydan [**matyan**] İki, üç yaşındaki kısrak. (Zaim *Sarıkamış –Kr.; Taşlıçay *Diyadin –Ağ.) [**matyan**] : (Şahnalar *Arpaçay –Kr.)

maye (I) Yeni doğmuş kuzu, oğlak. (–Çr.; *Vezirköprü –Sm.)

maye (II) Domates. (*Bartın –Zn.)

mayet Denize atılıp kıyıdan çekilen balık ağı. (*Bayramiç –Çkl.)

mayfa (I) Bayramın ikinci ya da üçüncü günü, köy gençlerinin eğlenmek için yaptıkları toplantı. (Kemerdere *Tire –İz.)

mayfa (II) Düğünlerde gelinin bindiği üstü kapalı at arabası. (Kızılcabölük *Tavas –Dz.)

mayfalla Sözde neden : *Ölüm için baş ağrısı mayfalla olur.* (Nuh –Af.)

mayha (I) Gülünç, alçak, aşağılık olma durumu : *Elaleme beni mayha ettin.* (Genezin *Avanos –Nş.; *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)

mayha (II) Panayır. (–Bo.)

mayha etmek Adak eti ya da yiyeceği dağıtmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

mayhar (I) **1.** Çirkin. (Emirler *Balâ –Ank.) **2.** Sakatlık, özür. (*Ağın –El.)

mayhar (II) **1.** Palto. (*Sivrihisar –Es.) **2.** Yaşlıların giydiği bir çeşit çarşaf. (*Haymana –Ank.)

mayhoş Davranışları serserice olan. (Alcı *Acıpayam –Dz.)

mayıflanmak Nazlanmak. (–Dy.; –Çr.)

mayık Yaramaz, yılışık. (Göbel *Bandırma, Yeniköy –Ba.; Dere *Mustafakemalpaşa –Brs.; Çengelli *Lüleburgaz –Krk.)

mayıklamak [→ **mavıklamak** (II) **-2**]

mayıl mayıl 1. Üzgün üzgün (bakmak için). (– Çr. ; * Merzifon köyleri –Ama.) **2.** Bel bel (bakmak için). (–Çr.)

mayıl mayıl bakmak 1. Baygın baygın bakmak. (–Sm.) **2.** Gözleri açarak dikkatle bakmak. (*Ermenek –Kn.)

mayınlanmak Birdenbire durmak, durgunlaşmak (yel için). (–Kr.)

mayınnamak (I) Hafiflemek (ağrı ve sancı için). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

mayınnamak (II) Neşelenmek, hoşlanmak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

mayıs (I) Yaş sığır pisliği, gübre. (Gemen *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Kösten, Çöplü *Çivril, Oğuz *Acıpayam –Dz.; –Ay.; Demirkapı *Susurluk

–Ba.; Karabiga *Biga –Çkl.; Cumalıkızık –Brs.; *Alayunt –Kü.; Sarıkavak, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Akyazı –Sk.; Peşman *Daday, –Ks.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova, Bereketli *Reşadiye –To.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; *Maçka –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Tortum –Ezm.; Ergân, –Ezc.; –Vn.; *Ağın –El.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Karadoruk *Gürün, Kabakçevliği *Kangal, Çepni *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Hasanoğlan, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Türkmen aşireti *Bünyan -Ky.; Bahçeli, *Bor, -Nğ.; Kayapınar, Morcalı *Karaman, *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mut, Aslanköy *Mersin –İç.; Paşaköy *İpsala –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

mayıs (II) Damlarda kirişlerin üstüne konulan, uzun ve düzgün kesilmiş, ağaçlar. (Yassıören *Senirkent, *Uluborlu –Isp.)

mayısbasma Ekin saplarına sarılan otlar nedeniyle olan ve ekinleri kurutan bir hastalık. (Çalıca *Hendek –Sk.)

mayısçiçeği Çayırlarda biten, sarı çiçekli, yaraların iyileştirilmesi için yakı gibi kullanılan bir bitki. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

mayısdikeni Kırlarda kendiliğinden biten, gülgillerden, çiçeğinin tomurcukları tespih tanesine benzeyen, gövdesinin içi yumuşak öz ile dolu bir bitki. (-Tr.)

mayıslamak (I) **1.** Bağı kazarak düzeltmek. (*Bozcaada –Çkl.) **2.** Tarlayı gübrelemek. (*Bozcaada –Çkl.)

mayıslamak (II) Dokuma bezi yıkayarak ağartmak. (–Mr.)

mayıstıra Bağların arasındaki yol. (*İzmit –Kc.)

mayışmag [→ **mayışmak -1**]

mayışmak [**mayışmag**] **1.** Sıcaktan, mide dolgunluğundan ya da zevkten gevşemek, baygın duruma gelmek. (Bayat *Emirdağ, Çığrı *Dinar, *Sandıklı –Af.; *Eğridir köyleri, *Yalvaç, *Senirkent, *Gelendost –Isp.; Güney*Yeşilova, –Brd.; *Çal, Söğüt, Honaz, Darıveren *Acıpayam, Kızılhisar, Irgıllı *Çivril –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Gediz –Kü.; Tokat –Es.; Sarıkavak *Sivrihisar –Es.; –Çr.; *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; –Ezc.; *Ahlat –Bt.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Bağyaka *Finike –Ant.) **2.** Nazlanmak, kırıtmak, süzülmek. (*Uluborlu –Isp.; Çamaltı *Menemen –İz.; Ereğli *Havza, *Bafra ve köyleri –Sm.; *Elmalı –Ant.)

maykırmak [→ **mankırmak**]

mayla Köşe kapmaca oyununda kapılan köşe. (*Çerkeş –Çkr.; *Eğin –Ezc.)

maylak (I) Kendine sahip olamayan, sarsak. (*İskilip –Çr.)

maylak (II) Deve yavrusu. (–Dz.; *Demirci –Mn.; –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.)

maymaḫ [**maynak -1**] **1.** Sendeleyerek yürüyen, topal. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**maynak -1**]: (–Bo.; *İnebolu –Ks.) **2.** [→ **maymak** (II)]

maymak (I) [→ **maymaşak**]

maymak (II) [**maymaḫ -2, maymaşık -3, maynak -2, maytak**] Ayakları çarpık (kimse). (–Çkr.; –Ama.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Mahmer *Refahiye –Ezc.; –Ml.; Emirler *Balâ –Ank.)

[**maymaḫ -2**] : (*Arapkir –Ml.)

[**maymaşık -3**] : (Bayat *Emirdağ –Af.; Kirazlı –Çkl.)

[**maynak -2**] : (*Taşköprü –Ks.)

[**maytak**] : (–Gaz.)

maymak (III) Caymak. (Ülkü *Mudanya –Brs.)

maymal Bir işe önem vermeyip savsaklayan. (Kurugöl *Mucur –Krş.)

maymala çalmak Başıboş dolaşmak, işi gücü olmamak. (Varyanlı –Mr.)

maymalak [**maytalak**] Cüce, bodur. (–Dz.)

[**maytalak**] : (–Çr.)

maymalamaḫ 1. Topallayarak yürümek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Yürürken iki yana sallanmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

maymalamak Kararsızlığa düşmek, afallamak. (–Bil.)

maymana Alay, eğlence, oyun. (Hisarcık –Ky.)

maymaslık Yakışıksız, gereksiz, yersiz davranış. (Meydan *Mut –İç.)

maymaşak [**maymak** (I), **maymaşık -1, maymaşuh**] Beceriksiz, sersem,şaşkın. (*Bayramiç –Çkl.; *İnegöl –Brs.; –Bil.; *Düzce –Bo.; Boyalı –Ks.)

[**maymak** (I)] : (*İskilip –Çr.; *Kilis –Gaz.; *Keskin –Ank.)

[**maymaşık -1**] : (*Düzce –Bo.)

[**maymaşuh**] : (Karaköy *Düzce –Bo.)

maymaşık 1. [→ **maymaşak**] **2.** Tembel, uyuşuk. (Yeniköy –Ba.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; Şumnu, Bulgaristan) **3.** [→ **maymak** (II)]

maymaşmak Terbiyesizce, saygısızca baş köşeye kurulup oturmak. (*Düzce –Bo.)

maymaşuh [→ **maymaşak**]

may may İnek kovalama ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

may may etmek Paylaşmak, kapışmak. (Bekilli *Çal –Dz.)

maymaylamaḫ İnek çağırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maymaynımak Alıklaşmak. (*Ünye –Or.)

maymöz Patiska. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

maymun (I) Balıkları ürkütmek için kullanılan ucu mantarlı ip. (*Beykoz –Ist.)

maymun (II) [→ **maymuncuk** (II) **-1**]

maymun (III) Tokaç. (Küçükisa *Zile –To.)

maymun (IV) Topaç. (*Vezirköprü –Sm.; –Ama.; *Zile –To.)

maymuncuk (I) **1.** Dört tekerlekli arabalarda, ön tekerleğin üzerindeki yastığın üstüne konulan ağaç. (Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.) **2.** Arabalardaki özek çivisi. (*Mihalıççık –Es.)

maymuncuk (II) [**maymun** (II)] **1.** Pencere ve kapıların arkalarına mandal yerine konulan küçük çengel. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

[**maymun** (II)] : (*Tire –İz.)

2. Su hızarlarında çark milinin dönel hareketini ileri, geri, düz ha-

rekete çeviren demir kol. (Peşman *Daday –Ks.) **3.** Kayık direğinin üstündeki makara. (Küçüklü –Gr.)

maymuncuk (III) Asmaların gözlerini yiyen hortumlu bir böcek. (*Çal –Dz.; *Kemalpaşa –İz.; –Mn. ve çevresi)

maymun döndürmek Kamçı ile topaç çevirmek. (Ziyere –Ama.)

mayna (I) [**maynama**] İşte. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) [**maynama**]: (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mayna (II) **1.** Çocukların oynadığı esir almaca oyunu. (–Kn.) **2.** Oyunda ebenin beklediği yere ayak basma. (*Perşembe köyleri –Or.)

maynak 1. [→ **maymaḫ-1**] **2.** [→ **maymak** (II)]

maynama [→ **mayna** (I)]

mayōşu Ekşimsi. (Tekir *Silifke –İç.)

mayrık Büyük : *Ahmet mayrık gözleriyle bana baktı.* (–Mr.)

mayşalama [→ **maşala** (I) **-3**]

maytak [→ **maymak** (I)]

maytalak [→ **maymalak**]

mayuklamak [→ **mavıklamak** (II) **-2**]

mayvalaya gelmek Boş bulunmak. (Kisenit *Feke –Ada.)

maz (I) Su. (–Kn.)

maz (II) Kara. (Asmaağaç *Vezirköprü –Sm.)

maz (III) **1.** [→ **mazman** (II) **-2**] **2.** [→ **mazman** (II) **-3**]

maza (I) Çocukların kaydırak oyununda kaleye diktikleri kuka. (–Ky.)

maza (II) Meşenin fındık büyüklüğündeki meyvesi. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

mazaḫ Öç. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

mazaḫ çıhartmak İş açmak, oyun yapmak : *Mazaḫ çıhartma.* (İrişli, Bayburt *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

mazaḫ etmek Alay etmek. (–Gaz.)

mazak (I) [**mazık** (I) **-1, mazzak** (I)] **1.** Küçük: *Mazak dekelerin iyi dölü çıkmaz.* (Sofular *Eğridir –Isp.) **2.** Kısa boylu, cüce. (*Yalvaç, *Eğridir köyleri, *Sütçüler –Isp.; Çerçin, Güney *Yeşilova –Brd.; Kelekçi, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *İskilip –Çr.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek – Kn. ; Balkı * Ilgın, *Bozkır –Kn.) [**mazık** (I) **-1**] : (Kozlar *Tavas –Dz.) [**mazzak** (I)] : (*Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.)

mazak (II) Şakacı, neşeli (kimse). (Bayadı, Salman *Akkuş –Or.; –Gr. ve köyleri)

mazak (III) Kırlangıçbalığı. (*Sarıyer –Ist.)

mazak (IV) [→ **moza** (I)]

mazak (V) [**mazalak** (II) **-1, 2; mazzak** (II), **mozak** (II), **mozalak** (III) **-1**] **1.** Ham, olmamış (meyve için). (*Bozdoğan –Ay.; –Ba. ve çevresi; *Emet –Kü.; Atlas *Sivrihisar –Es.; –Bo. ve çevresi; *Bartın, Yakademirciler –Zn.; *Sungurlu –Çr.; –Sm.; –Nğ.; *Tarsus köyleri –Ada.; Erenyaka *Akseki –Ant.; *Milas –Mğ.) [**mazalak** (II) **-1**]: (Zencidere –Ky.) [**mazzak** (II)] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Sn.; Köşker –Krş.; Yanpar –İç.) [**mozak** (II)] : (*Susurluk –Ba.; –Ks.; *Bodrum –Mğ.) [**mozalak** (III) **-1**] : (*Mudanya –Brs.; *Kandıra –Kc.; Nişancı –Ed.)

2. Sonbaharda büyüyememiş, küçük kalmış meyve. (–Nğ. ve köyleri.)

[**mazalak** (II) **-2**] : (–Çkr.; –Nğ.; –Mğ.)

3. Bahçede yetiştirilen domates. (Hayati *Erbaa –To.)

mazak (VI) **1.** [→ **mozak** (III) **-1**] **2.** [→ **mozak** (III) **-2**] **3.** Çam kabuğu. (*Mersin, Tozkovan *Gülnar –İç.)

mazak (VII) **1.** Araba tekerleğinin ortasındaki göbek demiri. (*Bergama – İz. ; Yeniköy, Kızılköy *Bandırma –Ba.; Hoşap –Çkl.) **2.** Araba ve sabana takılan ağaç çivi. (Gelenbe *Kırkağaç –Mn.; Deydin *Bandırma, Yeniköy, Büyükdere *Burhaniye, –Ba.; Bahadırlı *Bayramiç –Çkl.; Melik *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Devrek –Zn.)

mazaksız Düşüncesiz, saygısız. (Narlıdere –İz.)

mazalak (I) [→ **moza** (I)]

mazalak (II) **1.** [→ **mazak** (V) **-1**] **2.** [→ **mazak** (V) **-2**]

mazalak (III) [→ **mozak** (III) **-2**]

mazalak (IV) Topaç. (Azerî göçmenleri –Ist.)

mazallı Çalımlı, kurumlu. (Karaçay aşireti, Başhöyük * Kadınhanı –Kn.)

mazamaz (I) Vefasız : *Güzel kızlar mazamazdır.* (Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)

mazamaz (II) Tastamam, tıpatıp. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler –Isp.)

mazamort olmak Herhangi bir şey içinden çıkılmaz durum almak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

mazar Peştamal. (–Uş.)

mazara Hırgür, kavga. (*Serik –Ant.)

mazarat Özür. (–To.)

maze Havlu, peçete. (*Demirci –Mn.)

mazelik Mezarlık. (*Ereğli –Kn.)

māzen Mağaza. (–Gaz.)

mazer Mezar. (–Ky.)

mazga [**mazı** (IV)] Selin getirdiği mil. (Balkandak *Beyşehir –Kn.)

[**mazı** (IV)] : (Osman *Nallıhan –Ank.)

mazgal Eski evlerin mutfaklarında olan, küçük, taş dolap. (–Rz.)

mazgallamak Altın, gümüş vb. şeyleri parlatmak. (–Ist.)

mazgan **1.** Issız yerdeki ev. (–Dy.) **2.** İç içe odaların en dipte olanı. (*Birecik –Ur.) **3.** Sokak aralarındaki büyük arsalar. (–Dy.)

mazı (I) [**mazu** (I) **-1, 2**] **1.** Kağnı ve arabalarda iki tekerleği birbirine bağlayan, kalın ağaç dingil. (*Urla –İz.; Kumarlar *Bayramiç –Çkl.; –Çkr.; *Mecitözü, Kavşıt *Sungurlu, *İskilip –Çr.; Bucak *Gerze –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Ficek *Reşadiye –To.; *Akkuş, Sarıca*Gölköy –Or.; –Tr.; Zermut –Gm.; Bağlıca, Kapıköyü *Ardanuç, Ciritdüzü *Şavşat –Ar.; –Kr.; Ergân –Ezc.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla ve çevresi, Çamoağa *Divriği, *Gürün, Çepni, Karaözü *Gemerek –Sv.; Dişli, Alcı *Sorgun –Yz.; *Avanos –Nş.; İsgöbü, Zencidere, Erkilet, Elbaşı *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri, *İncesu –Ky.; *Ürgüp, Bahçeli *Bor –Nğ.; *Osmaniye –Ada.; *Mut köyleri –İç.; *Fethiye –Mğ.)

[**mazu** (I) **-1**] : (Barla –Isp.; –Sn.; –To.; Salman *Akkuş –Or.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

2. Değirmen milinin geçtiği 50 cm. çapında, daire biçimindeki ağaç. (*Dinar –Af.)

[**mazu** (I) **-2**] : (–Sm.; –Sn.)

3. Halı tezgâhlarında, arışın ve dokunan halının sarıldığı ağaçlar. (Balçova –İz.; –Krş.; Yeniköy *Ereğli –Kn.; *Feke –Ada.)

mazı (II) [**mazu** (II)] Meşe ağacı ve meyvesi. (*Sandıklı –Af.; Çandır, *Sütçüler, *Yalvaç –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Bekilli *Çal, Bereketli *Tavas, Kösten *Buldan, Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *Ağın –El.; –Ml.; *Afşin köyleri –Mr.; *Antakya köyleri –Hat.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Kadirli, Yamanlı *Saimbeyli –Ada.; *Gülnar, *Mersin –İç.; –Ant.)

[**mazu** (II)] : (*Arapkir –Ml.)

mazı (III) **1.** Kırmızı mısır. (Salarha –Rz.) **2.** Soğan. (–Es.) **3.** Erkek incir. (Erenyaka ve çevresi *Akseki –Ant.)

mazı (IV) [→ **mazga**]

mazı (V) [**mazık** (II)] Camdan ya da taştan yapılmış bilye. (–Isp.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

[**mazık** (II)] : (–Bil.)

mazı başı Dingilin, tekerleğin dışında kalan demir çemberle çevrilmiş ucu. (–Sn.; –Sm.)

mazıcılık 1. Kağnı dingili yapma işi. (Turan –Ky.) **2.** Tabaklıkta kullanılan mazıyı satma işi. (Turan –Ky.)

mazıh Kırmızı yünlü, uzun kuyruklu, sütü bol, eti az bir çeşit koyun. (İrişli, Bayburt *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

mazık (I) [**mazik, mazuk**] **1.** [→ **mazak** (I) **-2**] **2.** Sığırın küçüğü, dana. (Parak *Alucra –Gr.)

[**mazik**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.)

[**mazuk**] : (*Bayburt köyleri –Gm.)

mazık (II) [→ **mazı** (V)]

mazılım [**mazırım**] Kış üzümü. (Gündüzbey –Ml.)

[**mazırım**] : (–Ml.)

mazıl kalmak Tarla sürülmeden kalmak. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

mazın (I) Tabanca. (Genek *Yatağan –Mğ.)

mazın (II) Yoğurt. (–Sv.; Erkilet –Ky.)

mazı oya Yemeni kıyısına yapılan iğne oyası. (*Yalova –Ist.)

mazırdanmak Paylanan, kötü davranış gören kimse kızarak söylenmek, homurdanmak. (Tuzla –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

mazırık [→ **mazrık**]

mazırım [→ **mazılım**]

mazik [→ **mazık** (I) **-2**]

mazla Kiler. (*Tavşanlı –Kü.)

mazlak Hamamın sıcak su deposu. (–Brd.)

mazlık Bir çeşit çiçek. (*Çivril –Dz.)

mazmak Kart erkek koyun. (Türkmenler –Krş.)

mazman (I) [**mazmançı**] Kıldan ip büken, çuval dokuyan, keçe yapan (kimse). (–Sm.; Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; –Ml.; Kayışlı –Mr.; *Antakya –Hat.; –Sv.; –Ada.)

[**mazmançı**] : (İrişli, Bayburt *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

mazman (II) [**maz** (III) **-1, 2**] **1.** İki yaşındaki kuzu. (*Zara –Sv.) **2.** Üç yaşına girmiş koyun. (Dumlupınar *Ilgaz –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Kangal –Sv.)
[**maz** (III) **-1**] : (–Vn.)
3. 4-5 yaşındaki erkek koyun. (–Ist.; –Çr.; –Vn.; Eskikarahüyük –Mr.; Gülâbi –Yz.; Ceritmüminli *Keskin –Ank.; Türkmen aşireti *Bünyan –Ky.; –Krş.; Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)
[**maz** (III) **-2**] : (–Sm.; –Vn.)
4. Erkekliği giderilmiş beş yaşındaki koyun ya da keçi. (–Krş.; Erzin *Dörtyol –Hat.; Yeniköy *Ereğli –Kn.)

mazmançı [→ **mazman** (I)]

mazman etmek Kendir bükmek için kirmeni çevirmek. (Küçükisa *Zile –To.)

mazman kelle Koca kafalı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mazmaz Çelik çomak oyunu. (Hasköy, *Havsa –Ed.)

maznik Şımarık. (–Ed.)

mazrık [**mazırık**] Marsık. (Ağlı *Küre –Ks.; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)
[**mazırık**] : (*Kilis –Gaz.)

mazu (I) **1.** [**mazı** (I) **-1**] **2.** [→ **mazı** (I) **-2**]

mazu (II) [→ **mazı** (II)]

mazu (III) [→ **moza** (I)]

mazuk [→ **mazık** (I) **-2**]

mazulak [→ **marzalak** (I)]

mazulamak Bağırarak ağlamak. (–Sv.)

mazzak (I) [→ **mazak** (I) **-2**]

mazzak (II) [→ **mazak** (V) **-1**]

me (I) [**ma** (II), **mah** (II), **meh -1, na** (IV)] **1.** Al, buyur. (*Bolvadin –Af.; *Yalvaç, Gönen, İleydağı *Uluborlu –Isp.; Başpınar *Tefenni, Güney *Yeşilova –Brd.; *Çal, Çöplü *Çivril, *Tavas –Dz.; Aslanapa –Kü.; Hortu *Sivrihisar –Es.; –Bo.; *Taşköprü –Ks.; Sofular *Çerkeş –Çkr.; *Osmancık –Çr.; Kaleyaka *Perşembe, *Ünye, Kuz *Akkuş –Or.; –Ml.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Ermenek, Afşar köyü *Hadım –Kn.; *Mersin köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**ma** (II)]: (Güney *Yeşilova –Brd.; *İzmit, *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Çarşamba –Sm.; *Akseki ve çevresi –Ant.)
[**mah** (II)] : (Sofular *Eğridir, Baladir *Keçiborlu –Isp.; Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Es.; Aydınlı, Hereke, *Gebze –Kc.; *Düzce –Bo.; *Akyazı –Sk.; Çayır, Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Çarşamba –Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.)
[**meh -1**] : (*Dinar –Af.; *Eğridir, *Sütçüler, *Uluborlu –Isp.; Güney *Yeşilova, Çerçin –Brd.; Oğuz *Acıpayam, *Tavas –Dz.; *Tavşanlı, *Emet –Kü.; Abbaslık –Bil.; *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Safranbolu –Zn.; –Sm.; *Perşembe –Or.; Kışla –Gr.; Emirler *Balâ, Gürcü *Kızılcahamam, Hıdırlar *Nallıhan, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Küçükköy *Çumra, *Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.; *Silifke, *Gülnar, *Mut köyleri, Namrun *Tarsus –İç.; Erenyaka *Akseki –Ant.; Karaçulha –Mğ.)

[**na** (IV)] : (–Rz.; –Tr. ve çevresi)

me (II) [→ **ma** (I)]

mebrüm Atkı iplikleri pamuk, çözgü iplikleri yarı ipek yarı pamuk olan dokuma. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

mecana [→ **mecene**]

mecāne [→ **mecene**]

meccan Kimsesiz. (–Mğ.)

meccik [→ **meçik** (I) **-1**]

mecde Sınır : *Benim tarlanın mecdesinde ağaç var.* (Subaş *Hayrabolu –Tk.)

mece [→ **meci** (I) **-1**]

mecek (I) Kısa boylu, büyüyememiş (ağaç, insan ya da hayvan). (*İskilip –Çr; *Ürgüp –Nğ.)

mecek (II) [**mecik** (II)] **1.** Üvendirenin ağaç sapı. (Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Çamur kazımak için üvendirenin ucuna takılan demir. (–Brs.; Zıgala, Ezine –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; –Kr.; Çepni, Karaözü *Gemerek, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Büyükkışla*Boğazlıyan –Yz.; –Ky. ilçe ve köyleri; Sadık *Mucur –Krş.; Acıgöl –Nş.)

[**mecik** (II)] : (–Yz.)

mecel Tavşan yavrusu. (Erkilet –Ky.)

mecelleşmek Ağız kavgası yapmak, tartışmak. (–Bo.; Peşman *Daday, *Araç –Ks.)

mecena [→ **mecene**]

mecene [**mecana, mecāne, mecena**] Issız, boş yer. (*Eşme köyleri –Uş.; *Çal –Dz.; –Ada.; Fakıllı *Tarsus –İç.; –Ant.)

[**mecana**] : (Homa *Çivril –Dz.)

[**mecāne**] : (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

[**mecena**] : (Çöplü *Çivril –Dz.)

meci (I) [**mece, meç**] **1.** İmece. (Salda *Yeşilova –Brd.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *İnebolu, Ağlı *Küre –Ks.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Gm.; Gare *Ardeşen –Rz.; –Ed.; Şumnu, Bulgaristan)

[**mece**] : (Fili *Biga –Çkl.; –Brs.)

[**meç**] : (Viçe, Çiftlik *Şavşat –Ar.) **2.** Parasız iş gören yardımcı. (–Ba. köyleri; Fili *Biga köyleri –Çkl.; –Kü.; *Pazarcık –Bil.; *Maçka –Tr.; Murgul *Borçka –Ar.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

meci (II) [→ **meçük** (III)]

mecidiye kâğıdı Nüfus cüzdanı. (–Sm.; *Pötürge –Ml.)

mecik (I) Oğlak. (Bozburun –Mğ.)

mecik (II) [→ **mecek** (II) **-2**]

mecut Yolda, üstü kapalı, çevresi açık dinlenme yeri. (Hacıkadı *Devrek –Zn.)

meç [→ **meci** (I) **-1**]

meççik Topuz (saç için). (–Nş.)

meççik (I) Bodur, bücür (kimse). (*Bor –Nğ.)

meççik (II) [→ **meçik** (I) **-2**]

meçeç Et beni, siğil. (Ciritdüzü, Yavuz *Şavşat –Ar.)

meçe getirmek Yoluna koymak : *Bu işi meçe getirinceye kadar neler çektim.* (*Bayburt –Gm.)

meçik (I) [**meccik, meççik** (II), **meçük** (II) **-1, 2**; **meküç, melçik**] **1.** Davul tokmağı. (Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri, Gökbelen *Silifke –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**meccik**] : (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Ereğli –Kn.; Aslanköy *Mersin –İç.)

[**meçük** (II) **-1**] : (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)

[**meküç**] : (*Çerkeş –Çkr.)
[**melçik**] : (*Afşin –Mr.)
2. Davul çalarken tokmakla birlikte kullanılan ince çubuk. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.; –Ur.; Tombak *Göksun –Mr.; –Ada.)
[**meççik** (II)] : (*Antakya köyleri –Hat.)
[**meçük** (II) **-2**] : (Yaykın *Gerze –Sn.; *Bafra –Sm.)
meçik (II) Uzun ve geniş sakal. (*Mersin –İç.)
meçik (III) Zift. (*Korkuteli –Ant.)
meçikli (I) Uğursuz (kimse). (–Brd.)
meçikli (II) Eşeğin erkeklik organı. (–Brd.)
meçikli (III) Tütünlerin dibinde biterek onları kurutan asalak bir ot. (Kırcaali göçmenleri –Ist.)
meçikli (IV) Ağı. (–Ant.)
meç meç [→ **maç maç** (II)]
meçmeçe 1. Midye kabuğu. (–Ur.) **2.** Kaplumbağa kabuğundan tütün tablası biçiminde yapılan ve küçük çocuklara ilâç içirmek için kullanılan kap. (–Ur.)
meçmeçen Salyangoz. (*Halfeti –Ur.)
meçuk [→ **meçük** (I)]
meçük (I) [**meçuk**] Zayıf, avurtları çökmüş (kimse). (*İskilip –Çr.)
[**meçuk**] : (–Ama.)
meçük (II) **1.** [→ **meçik** (I) **-1**] **2.** [→ **meçik** (I) **-2**]
meçük (III) [**meci** (II)] Kedi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**meci** (II)] : (–Ist.)
medden atmak Gururlanmak, övünmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
meddep Okul. (–Gaz.)
medder [**meder**] Güç : *Yürümeye medderim yok.* (*Şebinkarahisar –Gr.; *Suşehri –Sv.)
[**meder**]: (Çamköy*Gölhisar –Brd.)
medderden kesilmek Gücü kesilmek, güçsüzleşmek. (Uluşiran * Şiran –Gm.)
meddup [**mektuf**] Mektup. (–Gaz.; *Kızılcahamam –Ank.)
[**mektuf**] : (Koyundere *Ahıska –Kr.)
mede (I) Çocuk oyunlarında kale. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.)
mede (II) [→**medek -6**]
mede (III) [→ **mada** (II)]
mede (IV) Başka, özge. (*Antakya –Hat.)
meded atmak Sıra ile mani söylemek. (–To.)
medek [**madak** (I), **madek -1, 2; mede** (II), **medik** (I) **-1, 2**] **1.** Hayvan. (–Ezm.) **2.** İnek. (–Ezm.) **3.** Davar. (*Vezirköprü –Sm.) **4.** Manda. Bahçebaşı *Turhal –To.; –Tr.; –Gm.; (*Zara –Sv.;) **5.** Dişi manda. (–Kü.; –Sm.; *Bayburt köyleri, *Kelkit –Gm.; *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Vn.)
[**madak** (I)] : (–Ezc.; *Ahlat –Bt.)
[**madek -1**] : (*Erciş –Vn.)
[**medik** (I) **-1**] : (Sosunga *Çayırlı –Ezc.)
6. Manda yavrusu, malak. (*Mecitözü –Çr.; –Tr.; –Ezm. ve çevresi; –Ezc.; –Vn.; Kuşu *Hekimhan –Ml.; Karahisar –Ky.)
[**madek -2**] : (–Ezc.)
[**mede** (II)] : (Rahmanlar *Tire –İz.)
[**medik** (I) **-2**] : (–Ezc.)
7. Buzağı. (–Sm.)
medeklik [**medeyliḫ**] Dişi manda sürüsü. (–Ezc. çevresi)
[**medeyliḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

medem Madem : *Medem sen bize gelmiyorsun, beni de bekleme.* (*Antakya –Hat.)

meder [→ **medder**]

medeş Salkımı büyük, taneleri dağınık bir çeşit üzüm. (*Ermenek –Kn.)

medeyliḫ [→ **medeklik**]

medik (I) **1.** [→ **medek -5**] **2.** [→ **medek -6**]

medik (II) Gaga. (Buluklu –İç.)

medik (III) **1.** Kırlarda biten, kökü fındık büyüklüğünde yabanıl bir ot. (*Doğubeyazıt –Ağ.) **2.** İlkbaharda kırlarda biten, yaprakları yeşil ve dikenli, kökü havuca benzer yabanıl bir ot. (–Kr.; –Ezm.; –Sv. ve çevresi)

mediman Merdiven. (–Dz.)

medina Helvacıkabağı. (*Araç –Ks.)

medine (I) Kınaçiçeği. (–Ky.)

medine (II) **1.** Pencere. (–Ank.) **2.** Ocak yanlarında, mutfak duvarlarında, kapaksız, küçük dolap. (*İskilip –Çr.; *Gerze –Sn.; –Sm.; Gare *Ardeşen –Rz.) **3.** Taraça. (–Dz.)

medir Domuz yavrusu. (Fili *Biga –Çkl.)

medire Dölyatağı. (–Isp.)

medirkat Açık artırma ile satış. (*Gediz –Kü.)

mednelle Şaşkın, beceriksiz, dağınık. (*Ermenek –Kn.)

medre 1. Aşağı yukarı 10 kg. yoğurt alan, dibi geniş, ağzı dar tencere. (*İnegöl köyleri –Brs.) **2.** Şarap güğümü. (–Ed.)

meek Meme. (Akkışla *Bünyan –Ky.)

meel 1. [→ **meğel** (I) **-2**] **2.** [→ **meğel** (I) **-1**]

meelsimek [→ **mağsimek**]

meersimek [→ **mağsimek**]

meesimek [→ **mağsimek**]

meetter Beceriksiz, güçsüz, uyuşuk. (*Antakya –Hat.)

meeze Kadın başörtüsü, peştemal. (*Milâs –Mğ.)

mefa (I) Sevgi bağlılığı. (–Nğ.; Tekeler *Silifke –İç.)

mefa (II) Kağnının yanına korkuluk yapılırken iki okun arasına konulan "v" biçiminde ağaç. (Erkilet –Ky.)

mefat Ölüm. (*Akçakoca –Bo.; –Nğ.)

mefh olmak Yok olmak, boşa gitmek, onulmaz duruma gelmek. (Yayladağı *Antakya –Hat.)

mefrenk Kaldıraç. (–Ur.)

mefte [**mehte**] Ölü. (Kavak *Yıldızeli –Sv.)

[**mehte**] : (İğdeli *Gemerek –Sv.)

megeç [→ **meğel** (I) **-2**]

megel [→ **meğel** (I) **-1**]

megellik olmak Bitkiler çapalanacak duruma gelmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

megemise [→ **meğemse**]

megene [→ **meğene**]

megerek Yiyecek, giyecek şeyler. (Kaklıç *Menemen –Mn.)

megil 1. [→ **meğel** (I) **-1**] **2.** [→ **meğel** (I) **-2**]

megil etmek [→ **meğellemek**]

meğe İki tarla arasındaki sınır. (Kalivya *Malkara –Tk.)

meğel (I) [**maal, meel -1, 2; megeç, megel, megil -1, 2; meğil -1, 2; mehel** (I) **-1, 2; mekel, mel, meyel**] **1.** Kazma. (*Turgutlu –Mn.; –Sm.; *Fatsa –Or.; Şehli ,Piraziz, Nefsiköseli *Görele –Gr.)

[**maal**] : (*Vezirköprü –Sm.)

[**meel -2**] : (Sakarya, Hisarüstü, İmatlı –Gr.)

[**megel**] : (*Vezirköprü –Sm.; Burhanettin –Or.)
[**megil -1**] : (Burhanettin –Or.)
[**meğil -1**] : (Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Akkuş –Or.)
[**mehel** (I) **-1**] : (Heybeliada –Ist.; *Boyabat –Sn.)

2. Çapa. (*İskilip –Çr.; *Gerze –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Kr.; Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.)
[**meel -1**] : (Kayadibi *İskilip –Çr.; *Niksar –To.)
[**megeç**] : (–Dy.)
[**megil -2**] : (Cenciğe –Ezc.)
[**meğil -2**] : (Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Akkuş –Or.; –Dy.)
[**mehel** (I) **-2**] : (*İskilip –Çr.)
[**mekel**] : (–Dz.)
[**mel**] : (Karakuş *Ünye –Or.)
[**meyel**] : (*Merzifon –Ama.; –To. ve çevresi)

meğel (II) **1.** [→ **mağal -1**] **2.** [→ **mağal -2**]

meğel görmek Çok görmek, yakıştıramamak. (Bekilli *Çal –Dz.)

meğellemek [**megil etmek, meğillemek, meyellemek**] Toprağı çapa ile kabartmak, otlarını temizlemek. (*Araç –Ks.; *Merzifon köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.)
[**megil etmek**] : (–Ezc.)
[**meğillemek**] : (Kuz *Akkuş –Or.)
[**meyellemek**] : (*Merzifon –Ama.)

meğelsimek [→ **mağsimek**]

meğemse [**megemise**] Meğerse. (Hacıahmet *Düzce –Bo.; Koyundere *Ahıska –Kr.)
[**megemise**] : (–Ezm.)

meğene (I) Çorba yapmak için yağda kavrulmuş un. (*Bor –Ng.)

meğene (II) [**megene, mekene**] Üvendirenin ucundaki yassı demir. (Burhan, Morcalı, Mastat *Karaman, Fariske *Ermenek –Kn.)
[**megene**] : (Boyalı –Kn.)
[**mekene**] : (*Ilgın –Kn.)

meğermek Davar bağırmak, melemek. (Muncusun –Ky.)

meğersek [→ **meğirsek**]

meğersinmek [→ **mağsimek**]

meğert Bakırcı örsü. (–Çr.)

meğez Bunak, sarsak. (Susamoğlu *Silifke –İç.)

meğezlenmek Sürekli olarak durumundan yakınmak, sızlanmak. (*Mut köyleri –İç.)

meğil 1. [→ **meğel** (I) **-1**] **2.** [→ **meğel** (I) **-2**]

meğillemek [→ **meğellemek**]

meğirsek [**meğersek, mersek, meyirsek -1**] Yavrusuna çok düşkün insan ya da hayvan. (*Alayunt –Kü.; Bozan –Es.; *Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.; Turan –Ky.)
[**meğersek**] : (*Sivrihisar –Es.)
[**mersek**] : (Atlas *Sivrihisar –Es.)
[**meyirsek -1**] : (Narlıdere –İz.; *Kurşunlu –Çkr.; Genezin *Avanos –Nş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)

meğirsemek [**meyirsemek**] İnsan ya da hayvan, yavrusuna sevgi ve sevecenlikle davranmak. (Turan –Ky.)
[**meyirsemek**] : (Tokat –Es.; Genezin *Avanos –Nş.; Aslanköy *Mersin –İç.)

meğze Hamam havlusu. (Honaz –Dz.)

meh 1. [→ **me** (I) **-1**] **2.** [→ **ma** (I)] **3.** Hayvan çağırma ünlemi. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Sv.)

mehbez [**mahbez, mahfes, mahfez, mehmez** (I)] Kadınların başlarına örttükleri örtü, yazma. (–Isp.)

[**mahbez**] : (–Isp.)
[**mahfes**] : (Temre *Kaş –Ant.)
[**mahfez**] : (Sirkeli –Ada.)
[**mehmez** (I)] : (Köprülü *Alanya –Ant.)

mehek (I) Hastalık, sakatlık. (*Ünye –Or.; –Ml.; *Afşin –Mr.; –Sv.)

mehek (II) Eğreti. (*Ünye –Or.; –Ml.)

mehek yeri [→ **mehenk yeri**]

mehel (I) [→ **meğel** (I) **-1**] **2.** [→ **meğel** (I) **-2**]

mehel (II) [**mehil**] **1.** Uygun, denk, yerinde. (*Dinar –Af.; *Keçiborlu –Isp.; Kağılcık, Yayla *Tefenni, Çamköy *Gölhisar –Brd.; Denizler *Çal, Oğuz*Acıpayam, Çöplü*Çivril –Dz.; *Karacasu, Sürez *Bozdoğan –Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; Ömerköy *Bandırma –Ba.; Peşman *Daday –Ks.; –Çr.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; Hasanoğlan –Ank.; *Ermenek –Kn.; Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)
[**mehil**]: (Uluğbey*Senirkent –Isp.) **2.** Gerekli. (–Sv.) **3.** Önem : *Meheli yok.* (*Zile –To.; –Sv.)

mehel (III) Zaman. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mehel olmamak Alçak gönüllü davranmamak. (–Ank.)

mehel görmek Yaraşır, uygun görmek. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Sivrihisar –Es.)

mehelsimek [→ **mağsimek**]

mehelsizlik Uygunsuzluk, saygısızlık. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

mehenk Düğünde eğlence. (–Brd.)

mehenkçi [**meheyli**] Alaycı. (Tokat –Es.)
[**meheyli**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mehenk yeri [**mehek yeri**] Bir ilin, bir ilçenin ya da köyün en belli başlı, en kalabalık yeri. (Söğüt, Honaz –Dz.)
[**mehek yeri**] : (Çerçin –Brd.)

mehere Belki. (Çığrı *Dinar –Af.)

mehersimek [→ **mağsimek**]

mehersinmek [→ **mağsimek**]

mehesimek Ummak, beklemek : *Ondan eyle şey mehesimezdük.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mehesiz **1.** Güç beğenen. (*Bozdoğan –Ay.) **2.** Boşboğaz, geveze. (*Bozdoğan –Ay.)

meheyli [→ **mehenkçi**]

mehgeme Mahkeme. (Sarıhamzalı, Dişli, Ağacın *Sorgun –Yz.)

mehil [→ **mehel** (II) **-1**]

mehimsemek [→ **mağsimek**]

mehirsek Sevgisi gerçek ve sürekli olan. (–Çkr.)

mehirsemek [→ **mağsimek**]

mehirsinmek [→ **mağsimek**]

mehle (I) Mahalle. (Yakaköy *Gelendost –Isp.; Sarı *Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Birecik –Ur.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mehle (II) Avlu. (–Ist.)

mehle (III) Belkemiği üzerindeki yumuşak etler : *Bir kilo mehle aldım.* (* İskilip – Çr. ; * Güdül, * Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.)

mehle (IV) Küçük bakır sahan. (Bulak *Safranbolu –Zn.; –Tr.)

mehlem Merhem. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

mehlemeg Uzun bir şeyin ucu elden kaymak (ip vb.). (–Brd.)

mehlemek (I) [**meklemek**] Emeklemek. (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Dalıca *Nazilli –Ay.)

[**meklemek**] : (Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; *Simav –Kü.)

mehlemek (II) Vermek : *Ona bir at mehledim.* (Kavacık * Nallıhan –Ank.)

meh meh Sığır çağırma ünlemi. (Peşman *Daday –Ks.)

mehmel Yatak konulan kapısız dolap, yüklük. (*Antakya köyleri –Hat.)

mehmelet [**mehmen**] Bunak, aptal. (*Antakya –Hat.)

[**mehmen**] : (Yeregömü * Ayaş –Ank.)

mehmen [→ **mehmelet**]

mehmez (I) [→ **mehbez**]

mehmez (II) Asmaların yeni süren filizleri. (Ahmetçe *Ayvacık –Çkl.)

mehmil 1. Tahtadan yapılmış tahıl ambarı. (Çandırlar *Feke –Ada.) **2.** Dolap. (*Birecik –Ur.)

mehni Hayvan yemliği. (Karakuş *Ünye –Or.)

mehre Büyük tahta kalıpla çamurdan yapılan duvar. (*Ilgaz –Çkr.)

mehte [→ **mefte**]

meik [**memik** (IV)] Mekik, masura. (Ağlı *Küre –Ks.)

[**memik** (IV)] : (Ağlı *Küre –Ks.)

mek Diz üstü, diz çökmüş durumda: *Deve mek ile içeri giriyor.* (*Edremit –Ba.; Yağcılar –Bo.)

mekara Baca. (–Isp.)

meke (I) [**mekiş -1**] Alt çene, çene kemiği. (Meydan *Mut –İç.; –Ant.)

[**mekiş -1**] : (Tekeler *Silifke –İç.; *Gazipaşa –Ant.)

meke (II) Çocukların oyun oynadıkları küçük ve yassı taş, bilye. (–To.; Karaözü *Gemerek –Sv.; *Gülnar, *Mersin, *Silifke –İç.)

meke (III) Sönmüş yanardağ. (*Sultaniye –Kn.)

meke (IV) Su kıyılarındaki böcekleri yiyerek yaşayan karabatak kuşu, yabanördeği. (*Keçiborlu, *Eğridir köyleri –Isp.; Söğüt *Tefenni, Salda *Yeşilova –Brd.; Beylerli –Dz.; Zemme –Kü.; Demirci –Ks.; *Gülnar, *Mersin, *Silifke –İç.; Bağyaka, *Finike –Ant.; *Milâs –Mğ.; Enez *Keşan –Ed.)

meke (V) [**mekge, meki, mekke**] **1.** Mısır bitkisi ve tanesi. (Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.; *Iğdır –Kr.; Varyanlı *Andırın –Mr.; *Seydişehir –Kn.; *Kozan, *Kadirli –Ada.)

[**mekge**] : (Balkandak *Beyşehir –Kn.)

[**meki**] : (*Şarkîkaraağaç –Isp.)

[**mekke**]: (Dereçine *Bolvadin,*Dinar –Af.; *Şarkîkaraağaç, Hisarardı *Yalvaç, *Eğridir –Isp.; –Es.; * Beyşehir, * Seydişehir, Gürnes *Akşehir, *Karaman, Balkı *Ilgın, İçeri *Çumra –Kn.; Kocayatak *Serik –Ant.) **2.** Mısır unundan yapılan ekmek. (Taşburun *Iğdır –Kr.)

mekel [→ **meğel** (I) **-2**]

mekene [→ **meğene** (II)]

mekere (I) Eğer : *Mekere gelmezse sen git.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mekere (II) Makara. (–Ama.)

mekez Düzenci, işten kaçan. (*Ermenek –Kn.)

mekge [→ **meke** (V) **-1**]

meki [→ **meke** (V) **-1**]

mekik (I) Kandil günleri yapılan lokma tatlısının büyüğü. (*İspala –Ed.)

mekik (II) Palamutbalığının küçüğü. (Çardak *Lâpseki –Çkl.)

mekir (I) **1.** Umacı, hortlak. (*Şarkışla ve çevresi, *Suşehri, Karadoruk

*Gürün, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Türkmen aşireti *Bünyan –Ky.) **2.** Şeytan. (Gönen *Yeşilova –Brd.)

mekir (II) **1.** İnatçı. (*Zile –To.) **2.** Tedirgin edecek denli birinin üstüne düşen, yapışkan. (*Nizip –Gaz.)

mekir (III) Belâ. (*Ağın, –El.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

mekirdek Kelek. (–Ed. çevresi)

mekirdetmek Bağırta bağırta elinden almak. (–Nğ.)

mekirip Mikrop, pislik. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

mekirlik Ayakkabının arkasına konulan parça. (–Ist.)

mekir mekir Çabuk çabuk, sık sık : *Mekir mekir soluyarak geldi.* (Salda *Yeşilova –Brd.; *Bor –Nğ.; *Malkara –Tk.)

mekir mekir mekletmek Sürekli çabalatmak, koşturmak : *Bu çocuk beni bugün mekir mekir mekletti.* (Güney *Yeşilova –Brd.)

mekir mekir meletmek Bağırta bağırta ağlatmak. (–Nğ.)

mekiş 1. [→ **meke** (I)] **2.** Kulak memesinin altında, çene kemiklerinin arkasındaki yumuşak kısım. (Yeniceköy *Eğridir –Isp.; *Ermenek –Kn.; Anaypazarı, Civanyaylağı *Mersin, Çarıklar *Anamur, *Mut köyleri –İç.)

mekke [→ **meke** (V) **-1**]

mekke fincanı Ağzı geniş, portakal gibi dilimli, süslü kahve fincanı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mekkeyolu Samanyolu. (*Hadım–Kn.)

mekle İplik çilesi. (*Gördes –Mn.)

meklemek [→ **mehlemek** (I)]

mekletmek Koşturmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mekrikarmudu Sarı renkli, küçük, yaz armudu. (–Gm.)

mektar Bahçe. (*Bolvadin –Af.)

mektuf [→ **meddup**]

meküç [→ **meçik** (I) **-1**]

meküt Kazık çakmak için kullanılan ağaç tokmak. (Ortaklar *Havza –Sm.)

mel [→ **meğel** (I) **-2**]

melağma Harman yerine yığılmış ekin demetleri. (*Lâpseki –Çkl.)

melangeç [→ **melengiç**]

melank Sürülmemiş tarla. (*Bayburt –Gm.)

melās (I) Bir çeşit dokuma bez. (*Bor –Nğ.)

melās (II) [**meras**] Genellikle ellerde ve ayaklarda beliren ağrılı tutukluk, kramp. (*Bor –Nğ.)

[**meras**] : (–Nğ.)

melbe 1. [→ **melbeki**] **2.** Pilav koymak için yapılmış geniş bakır tabak. (*Milâs –Mğ.)

melbeki [**melbek -1**] Küçük bakır sahan. (*Yenişehir –Brs.; Çöplü *Gürün –Sv.)

[**melbek -1**] : (Hisarardı *Yalvaç –Isp.)

melceme [→ **melçeme**]

melcemeş etmek Karıştırmak, karmakarış etmek. (Çetni *Akşehir –Kn.)

melcem mülcem Karmakarışık. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

melceşmek (I) İp, tel vb. şeyler birbirine dolaşmak, karışmak. (Susanoğlu *Silifke, Arlan, Civanyaylağı *Mersin –İç.)

melceşmek (II) Elektrik telleri birbirine değerek kontak yapmak. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

melcime Karışık. (Başarakavak *Sille –Kn.)

melçeme [melceme, meleme -1, melemen] Beceriksiz. (Sarımahmutlu, Kırandamı, Kadıköy *Buldan –Dz. Aslanköy *Mersin –İç.)
[**melceme**]: (Çetince, Akçaşar *Yalvaç –Isp.)
[**meleme -1**] : (Bulak *Safranbolu –Zn.; –El.)
[**melemen**] : (–Sm.)

melçik [→ **meçik** (I) **-1**]

meldin 1. Sıcak ekmek sarılan ya da üstünde yemek yenilen sofra yaygısı. (Ovacık, Bereketli *Tavas –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Çağış –Ba.; Çatalağıl *Karacabey –Brs.; Bozan –Es.; Bozburun –Mğ.) **2.** Desensiz, küçük yün ya da kıl kilim. (*Gördes –Mn.; *Dursunbey –Ba.)

meldir Sofra. (*Karaisalı –Ada.; *Mersin köyleri –İç.)

mele (I) [**melle**] Duvarcı aracı, mala. (*Dinar –Af.; *Ağın –El.; –Ank.; –Krş.)
[**melle**] : (*Birecik –Ur.)

mele (II) Çekirge. (*Nazimiye –Tn.)

mele (III) Köpeğin yaşı : *Bizim köpek yedi melesinde.* (Sarıca *Gölköy –Or.)

mele (IV) **1.** Çocuk oyunlarında kale olarak kullanılan çukur. (Tokat –Es.; *Araç –Ks.; –Sv.) **2.** Yuva : *Leyleklerin melesi yıkılmış.* (Çayırlı –Ank.) **3.** İn : *Kurt melesine girdi.* (Türkşerefli *Haymana –Ank.)

meleden Meşe köklerine sarılan güzel kokulu, sarmaşık gibi bir bitki. (Celepköy *Çatalca –Ist.)

melef Yatak kılıfı. (Yazıköy –Bo.; *Ilgaz –Çkr.)

melefe (I) [**melhafe -1, 2; melıfe**] **1.** Yatak ve yorgan çarşafı. (Haydarlı *Dinar –Af.; –Çkl.; *Sungurlu –Çr.; –Kr.; *Besni –Adı.; –Mr.; *Şarkışla –Sv.; Alcı –Yz.; *Kalecik –Ank.; –Krş.; *İncesu, Höbek, *Develi –Ky.; –Nğ.)
[**melhafe -1**] : (–Ay.; –Gaz.)
[**melıfe**] : (*Safranbolu –Zn.) **2.** Yastık yüzü. (–Çkr.) **3.** Tandırda ısınmak için kullanılan çok büyük yorgan. (–Ky. köyleri) **4.** Yüzü olmayan eski yorgan, mitil. (–Gaz.; *Bor –Nğ.) **5.** Yorganın astarı. (Karahoca *Haymana –Ank.; *Mucur –Krş.; Akçakaya, Erkilet –Ky.)
[**melhafe -2**] : (–Ay.; –Gaz.) **6.** Yatak ve minderin iç yüzü. (–Ank.) **7.** Çok eskimiş giyim eşyası. (*Bor –Nğ.)

melefe (II) Uyuşuk ve kılıksız, sünepe. (*Bor –Nğ.)

melegir [→ **melik** (II)]

meleğer [→ **melik** (II)]

melehti Hayvan yemliği. (*Vakfıkebir –Tr.)

melek [→ **melen** (III)]

melekse [meleksi, meleske, melevsi, meleyse] Hamur topağı, pazı. (*Uluborlu –Isp.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**meleksi**] : (–Kn.; Erenyaka ve çevresi *Akseki –Ant.)
[**meleske**] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)
[**melevsi**] : (Balkı *Ilgın –Kn.)
[**meleyse**] : (*Eğridir –Isp.)

meleksi [→ **melekse**]

melektoprak Çamuru çok özlü, boz toprak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Apturahmanlar *Serik –Ant.)

meleme 1. [→ **melçeme**] **2.** Ağır kanlı, rahatına düşkün. (*Fatih –Isp.)

melemen [→ **melçeme**]

melemet (I) Oysa. (*Çal –Dz.)

melemet (II) Sıradan, önemsiz. (Öşek *Boyabat –Sn.)

melemet (III) Eğreti. (Çağa *Gerede –Bo.; Derehüler *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.)

melemetlemek (I) [**melemirlemek**] Onarmak. (İğneciler*Mudurnu –Bo.) [**melemirlemek**] : (*Bor –Nğ.)

melemetlemek (II) Üstünkörü geçmek. (Kızılviran *İncesu –Ky.)

melemez (I) **1.** Beceriksiz, tembel. (Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Ünye, Salman *Akkuş, Sarıca *Gölköy –Or.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, *Kangal, *Gürün ve çevresi –Sv.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Ermenek Konuşmayan, gülmeyen, durgun, –Kn.) **2.** utangaç. (*Kurşunlu –Çkr; Karkıncık *Artova –To.; *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Telin *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.) **3.** Taşyürekli, acımasız. (–Ank.)

melemez (II) Yapağı. (Taşkaracalar *Kurşunlu –Çkr.)

melemilli Dertli, hastalıklı. (*Bor –Nğ.)

melemir Buğday tarlalarında yetişen, kara ve acı tanelerinden bezir yağı çıkarılan bir bitki. (İğdeli, Çepni *Gemerek, *Şarkışla –Sv.; –Ank.; –Yz. köyleri; Sarılar *Avanos –Nş.; –Nğ. köyleri)

melemirlemek [→ **melemetlemek** (I)]

melemsük Cılız, zayıf. (Bayadı *Ünye –Or.)

melemşe [→ **menevşe**]

melemşük Bulaşık, kötü. (*Ünye –Or.)

melen (I) Balık sürüsü. (Küçüklü –Gr.; *Fatsa –Or.)

melen (II) Durgun su. (Yabanabat –Ank.)

melen (III) [**melek, melenk -5**] İşlenmemiş toprak, kıraç toprak. (Mirahor *Eğridir –Isp.; –Rz.)
[**melek**] : (Veliisa –Nğ.)
[**melenk -5**] : (–Rz.)

melenbeç Yarım yamalak. (Kıbrısçık –Bo.)

melencük Kiraz. (–Tr.)

melendereayvası Bir okka ağırlığında bir çeşit ayva. (*Düzce –Bo.)

melendire Bilek kalınlığında meşe odunu. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

melengeç [→ **melengiç**]

melengiç [**melangeç, melengeç, melengiş, melenküş, mellengéç -2, mellengiç**] Çitlembik. (*Sarayköy –Dz.; Datbey *Ödemiş –İz.; *Biga –Çkl.; *Afşin –Mr.; İncirgediği *Karaisalı, İncirlik, İcadiye –Ada.; *Mut –İç.)
[**melangeç**] : (*Bergama –İz.)
[**melengeç**] : (Salda*Yeşilova –Brd.; Kösten –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Kırcaklı, *Nazilli –Ay.; –İz.; –Kn.; *Bodrum –Mğ.)
[**melengiş**] : (*Birecik –Ur.; –Gaz.; *Antakya –Hat.)
[**melenküş**] : (–Ml.)
[**mellengéç -2**] : (Kızılcabölük, Kızılyer, Honaz –Dz.)
[**mellengiç**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; Helvacı *Menemen –İz.; –Ada.; *Fethiye –Mğ.)

melengiş [→ **melengiç**]

melenk 1. Nemli toprak. (İslâhiye –Rz.) 2. Yıllarca işlenip verimsizleşmiş toprak. (Bedre *İnegöl–Brs.) 3. Killi ve humuslu toprak. (Kılandıras *Sandıklı –Af.) 4. Kırmızı toprak. (–Rz.) 5. [→ **melen** (III)]

melenküş [→ **melengiç**]

meler Keçi dili. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)

melermek Gözler heyecandan yusyuvarlak açılmak, belermek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

meles (I) Köpeğin yaşı : *Benim köpek iki melesinde.* (İleydağı *Uluborlu –Isp.; Salman, Kuz *Akkuş –Or.; Piraziz –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Akait *Akşehir –Kn.)

meles (II) Köpek bağlamak için ağaçtan yapılmış, zincir ödevini gören bir araç. (Kuz *Akkuş –Or.)

meles (III) 1. Pamuklu bez. (–Kn.) 2. [→ **melez** (I) **-2**]

melesir Mürver ağacı. (–Ur.)

meleske [→ **melekse**]

melester Minder, yatak ve yorgan astarı. (*Antakya –Hat.)

meleş İki kuzulu koyun. (Sofular *Eğridir –Isp.; *Harput –El.)

meleşmek Yalvarmak. (–Es.; *Ulubey –Or.)

meleştirmek Bekletmek. (–Tr.)

melet Uğursuz. (–Tr.)

meletüre Dereotuna benzeyen ve yenilen bir bitki. (Sökün, Bahçe, Dervişli *Silifke –İç.)

melevcen [**meleviçen, melocan, melövcan**] Eflâtun renginde küçük çiçekler açan, tesbih tanesi büyüklüğündeki meyveleri kırmızı, yapraklarından dolma, ince dallarından yumurta ile kavrularak yemek yapılan dikenli bir ot. (*Ünye –Or.)

[meleviçen] : (*Ünye –Or.)

[melocan] : (*Perşembe ve köyleri –Or.)

[melövcan] : (Şıhlar *Ulubey –Or.)

meleviçen [→ **melevcen**]

melevsi [→ **melekse**]

meleyir [→ **melik** (II)]

meléyke Melek. (İrişli, Bayburt, *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

meleyse [→ **melekse**]

melez (I) [**meles** (III) **-2**] 1. Gömleklik ipekli bez. (–Ama.; –Rz.; –Ank.) 2. İpek ve pamuk iplikle dokunmuş bez. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ml.; –Ank.; *Korkuteli, *Elmalı –Ant.)

[meles (III) **-2]** : (*Antakya –Hat.)

3. Kefen. (Çukurova –Ada.)

melez (II) İnce, zarif (kumaş için). (Basak –Ml.; Çakallı –Ada.)

melez (III) 1. Karışık : *Telefon telleri hep melez olmuş.* (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Çal –Dz.; Bozan –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.) 2. Karışık tahıl, aşlık. (Çığrı *Dinar –Af.; Kumdanlı *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost –Isp.; Başpınar *Tefenni, Çerçin, Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Kösten, Honaz, Oğuz *Acıpayam, *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; Köşker –Krş.; –Kn.; *Korkuteli, *Elmalı –Ant.) 3. Sulandırılmış gübre. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

melez (IV) Zayıf. (*Afşin –Mr.)

melez (V) Yük taşıyan öküz. (Çamoağa *Divriği –Sv.)

melez (VI) Beli içeri, kalçası dışarı doğru çıkık (kimse). (Çamoağa *Divriği –Sv.)
melez (VII) Toprak sürülmeden ekilen ekin. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
melez (VIII) Süzgeç. (–Ur.)
melezi (I) Köylülerin dokudukları yünlü kumaştan yapılan pantalon. (Yemişli *Simav –Kü.)
melezi (II) Sert, yumuşak buğday, çavdar karışımı ekmeklik un. (Yeniköy –Ba.)
melezir [→ **malazır**]
melhafe 1. [→ **melefe** (I) **-1**] **2.** [→ **melefe** (I) **-5**]
melhe (I) Sellerin getirdiği, kumlu, çamurlu toprak, mil. (–Bo.; Miye *Taşköprü, *Daday –Ks.; Bayındır *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.)
melhe (II) Çok pişen yemeğin bulamaca benzer durumu. (*Daday –Ks.)
melhe (III) Sığırın boyun eti. (–Bo.)
melhedir [→ **malazır**]
melḫefe iğnesi Yorgan iğnesi. (–Gaz.; *Antakya –Hat.)
melhegir [→ **malazır**]
melhezir [→ **malazır**]
melıfe [→ **melefe** (I) **-1**]
meli Koyun. (Akbaba*Pasinler –Ezm.)
melif Taze. (*Afşin –Mr.)
melik (I) Saç örgüsü. (–Ba.; Çırpılar –Çkl.; Dişkaya –Brs.; Çayır *İzmit –Kc.; –Ml.; *Elbistan, *Afşin –Mr.; –Sv.; –Ank.; *Kaş –Ant.; Kınık *Fethiye, Fapolya *Bodrum –Mğ.)
melik (II) [**melegir, meleğer, meleyir**] Dokunmak için çile, yumak yapılmış ip. (Bayat, Çığrı *Dinar –Af.; Kozluca *Keçiborlu –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Söğüt –Dz.; –Sn.; –Krş.; Veliisa *Bor –Nğ.; Civanyaylağı *Mersin, Hurma *Silifke –İç.)
[**melegir**] : (–Nğ.)
[**meleğer**]: (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)
[**meleyir**] : (Balçova –İz.)
melik (III) Sakız otunun kökündeki sakız parçaları. (Çiftepınar *Mersin –İç.)
melik (IV) Çok gezen, iş yapmayan ev kadını. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
melike [**meliki** (I)] Kırmızı renkli, güzel kokulu bir çeşit üzüm. (–Mğ.)
[**meliki** (I)] : (*Bodrum –Mğ.)
meliken (I) Küçük yama. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
meliken (II) Bir çeşit yağ. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
meliki (I) [→ **melike**]
meliki (II) [→ **melki**]
melis (I) Çayır, çayırlık. (*Mersin köyleri –İç.)
melis (II) Yer odası. (–Dy.)
melis (III) [→ **meliz**]
melivan İki kulplu testi. (Çavuş *İnegöl –Brs.)
meliyet [→ **melyet**]
meliz [**melis** (III), **milis, miliz**] Bal arısı. (–Ist.; Gölcük *Bor –Nğ.; *Karaman, *Ilgın –Kn.; *Pozantı –Ada.; Tekir *Silifke –İç.)
[**melis** (III)] : (Basarakavak –Kn.)
[**milis**] : (–Es.; –Kn.)
[**miliz**] : (Kurugöl –Nş.; *Bor –Nğ.; Karahisar, Mastat*Karaman –Kn.)
melizgötü Üzüm çubuklarındaki tomurcuklar. (–Nğ.)
melken Tezgâhta gerilmiş ipler arasından geçirilen ip yumağı. (*Bozkır –Kn.)
melki [**meliki** (II)] Çam ve çalı dipleriinde biten, kırmızı renkli, yenilen bir çeşit mantar. (Paşaköy *Edremit –Ba.; Fili *Biga, Çırpılar

*Bayramiç –Çkl.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)
[**melik** (II)] : (Sünnetçiler *Akhisar –Mn.)

melkit Belki : *Melkit gelirim.* (Büyükincirli –Yz.)

melle [→ **mele** (I)]

mellef Merkez olarak kabul edilip toplanılan yer (çocuk oyunlarında). (Kerkük)

mellem Merhem. (Hasanoğlan –Ank.)

mellemecir [**melmecir**] Ezilmekten, çok pişmekten eriyip karmakarışık olmuş meyve, sebze, yemek. (Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.)
[**melmecir**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

mellengéç **1.** Mürver ağacı. (Güney *Yeşilova –Brd.) **2.** [→ **melengiç**]

mellengiç [→ **melengiç**]

melles (I) Delikli kepçe. (–Ur.)

melles (II) Sulu ve ekşimsi yaz elması. (–Ml.; –Kn.)

melleş olmak Ezilip birbirine karışmak. (*Bor –Nğ.)

mellimet Bilgi : *Hasangil döğüştü, muhtar hökmede mellimet vermedi.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

melmecir [→ **mellemecir**]

melmeket Memleket. (Karakoyunlu, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Antakya –Hat.; Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)

mel mel **1.** Aptal aptal, bön bön (bakmak için). (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Üzgün üzgün (bakmak için). (Çöplü *Çivril –Dz.)

mel mel bakmak **1.** Boş boş, aptal aptal bakmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Sm.) **2.** Üzgün üzgün ve sessizce bakmak. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

melmeşe Menekşe. (–Rz.)

melmeşte (I) Karışık, birbirine karışmış. (–Brd.)

melmeşte (II) İyi olmamış helva, tatlı. (–Brd.)

melmırat **1.** Bolluk, verim. (Güney *Yeşilova –Brd.) **2.** Yarar. (Güney *Yeşilova –Brd.)

melocan [→ **melevcen**]

melötre Ağır kokulu bir çeşit yabanıl anason. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

melövcan [→ **melevcen**]

mēlsimek [→ **mağsimek**]

meltem Yelin çıkacağını gösteren batıdaki beyaz bulut kümeleri. (*Antakya –Hat.)

meltemlemek Soğuklar kırılmak, hava ısınmaya başlamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

meltemlik Sıcaklık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

melük Keçiboynuzu. (*Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.)

melyet [**meliyet**] Değer : *Bir sepet otun melyeti nedir.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**meliyet**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

melze Peştemal. (–Ay.)

meme (I) Tüfekte kapsülün konulduğu yer. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

meme (II) Çocuk yemeği, mama. (Ağlasun –Brd.)

memecin [**mennecim**] Çocukların arife günü, kapı kapı dolaşıp simit toplamaları. (–Ky.; –Nğ.)
[**mennecim**] : (–Ank.)

memegüzeli Parmak gibi uzun, içi boş, ağzı kapaklı, gümüşten yapılmış, zincirle boyna takılan bir çeşit süs eşyası. (İsmetpaşa –Ml.)

memek (I) [**mememeki**] Meme. (Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Antakya köyleri –Hat.; Müftüler *Boğazlıyan –Yz.; Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**mememeki**] : (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

memek (II) **1.** Ekmek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **2.** Çocuğu oyalamak, aldatmak için verilen yiyecek. (Akkışla *Bünyan –Ky.)

memeksimek Ekşimek. (–Çr.)

memele Faiz. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

memeli Yemek pişirmekte kullanılan şişkin karınlı, büyük çömlek. (–Krş.)

memelikıskaç Keseri ocağa koyup tutmaya yarayan bir demirci aracı. (–Ist.)

mememeki [→ **memek** (I)]

mememelik Kaynar suda pişirilen mısır ununa, yağ, pekmez koyarak yapılan bir çeşit tatlı. (Kolay *Bafra –Sm.)

memen Merdiven. (Yenice –Mğ.)

memesük (I) Sıkılgan, utangaç. (*Niksar –To.; Sarıca *Gölköy, Salman *Akkuş –Or.)

memesük (II) Rengi soluk eşya. (Salman *Akkuş –Or.)

memik (I) Din. (Bozlar –Brd.)

memik (II) [**memük** (II), **mencik** (III)] **1.** Meme başı. (*Bor –Ng.) **2.** Kulağın yumuşak yeri. (Türkmen aşireti *Gemerek –Sv.)
[**memük** (II)] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**mencik** (III)] : (–Brd.)

memik (III) İlkbaharda çok yağan yağmur nedeniyle ur gibi büyümüş ve mantarlaşmış erik. (*Bor –Ng.)

memik (IV) [→ **meik**]

memilli Üst dudağının ortasında meme başı biçiminde çıkıntı bulunan (kimse). (*Bor –Ng.)

memişlemek **1.** Kaynatılmış ve kurutulmuş buğdayı bulgur yapmak için ıslatıp ufalamak. (–Ada.; *Mersin –İç.) **2.** Kepek vb. şeyleri su ile ıslatmak. (İncirlik –Ada.)

memleki Küçük sahan. (İbradı *Akseki –Ant.)

memmen Çocuk dilinde ekmek. (Peşman *Daday –Ks.)

memsofa Yerden 30 cm. yüksekliğinde tahtadan yapılmış set. (*Pazar –Rz.)

memük (I) Soy. (–Sm.)

memük (II) [→ **memik** (II) **-2**]

memük (III) Kendir liflerinden yapılmış bağ, çile. (Karakuş, Saylan *Ünye –Or.)

memüz Kümes hayvanlarının ayaklarındaki mahmuz. (–Bt.)

menak [→ **menek** (III) **-2**]

menav [→ **manav** (IV)]

mencekibuğday İri taneli ve başağı kırmızı bir çeşit buğday. (*Çemişkezek, *Hozat –Tn.)

mencer (I) Alaca bulaca, karmakarışık. (Kirligiret –Kn.)

mencer (II) Melez. (Kızıloba *Silifke –İç.)

menci **1.** Düşük karınlı köpek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Doğurmuş köpek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mencik (I) **1.** Çul dokuyanların kıl, kendir koymakta kullandıkları deriden torba. (–Isp.; –Brd.) **2.** Su taşımak için davar derisinden yapılan kap. (–Brd.)

mencik (II) [**mencük**] **1.** Kedi yavrusu. (–Sm.)
[**mencük**] : (–Sm.)

2. Domuz yavrusu. (Balkı *Ilgın –Kn.)

mencik (III) [→ **memik** (II) **-2**]

mencilis Toplantı, topluluk. (*Ödemiş köyleri –İz.; –Gaz.)

mencük [→ **mencik** (II) **-1**]

menç (I) Körpe, taze : *Hıyarı menç iken yiyesin.* (Çamoağa *Divriği –Sv.)

menç (II) Koyun, keçi yavrusu. (*Hekimhan –Ml.)

menç (III) Kalça. (Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.)

mençe Ekin, ot demeti. (Uluköy *Beypazarı –Ank.)

mençük Kısa boylu, çirkin. (Bahattin *Ulubey –Or.)

mendabir etmek Perişan etmek. (*Ereğli –Kn.)

mende [**mendo**] Dış kabuğu soyularak özü yenilen, tadı ve kokusu güzel bir ot. (*Erciş –Vn.)
[**mendo**] : (*Erciş –Vn.)

mendek (I) Çocuk. (Ayvalı *Taşköprü –Ks.)

mendek (II) Tavşan yavrusu. (*Boyabat –Sn.)

mendek (III) Hayvanlara yüklenecek iple sarılmış yük, denk. (*Arapkir –Ml.)

mendek (IV) **1.** Baldıranotu. (Piraziz –Gr.; Selüke –Ezc.) **2.** İlkbaharda kırlarda kendiliğinden biten, ısırgana benzer, çorbası yapılan yabanıl bir ot. (Tıngır –Sn.; *Ulubey *Ünye, –Or.; *Tirebolu –Gr.)

mendel Semercilerin kullandıkları biz. (*Tire –İz.)

mendel etmek Yaymak, duyurmak. (–Ur.)

mendel olmak Engel olmak. (–Ur.)

menderiç [**menferiç**] Evin önünde set biçimindeki bahçe. (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**menferiç**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

mendevrek [→ **menevrek** (II)]

mendıraklı Bir yaşındaki keçi. (Çıplak *Biga –Çkl.)

mendik (I) Bir çeşit deniz balığı. (*Gazipaşa –Ant.)

mendik (II) Kışın kar altından çıkarılan ve sebze yerine yenilen ot. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

mendil (I) **1.** Sofra yaygısı, sofra bezi. (Çığrı *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost, Büyükkabaca, Uluğbey *Senirkent, Senir *Keçiborlu, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Pazaravdan, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz, Bekilli *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Kuzuluk, Yavu *İskilip, *Osmancık, *Kargı –Çr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Geçit *Ilgın –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli köyleri –Ant.; Pisi *Milâs –Mğ.) **2.** Önlük, peştemal. (–Ks.; *Maçka köyleri –Tr.)

mendil (II) Sığır gerdanı. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

mendilimelek Birkaç renkli yaprakları çiçek gibi duran bir bitki. (*Antakya –Hat.)

mendirek Merdiven. (–Kn. ve köyleri)

mendo [→ **mende**]

mene (I) Çocuk oyunlarında kale olarak kazılan çukur. (–Af.; Bayadı –Or.)

mene (II) Köpeğin yaşı. (Bayadı –Or.)

menedik Kalay : *Bizim kaplar menediksiz.* (Genek –Mğ.)

menef Manav. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
menefşe [→ **menevşe**]
meneggiş [→ **menengiş**]
menegüç [→ **menengiş**]
menek (I) İnsan yüzünün üst kısmı ve kulağın önü. (Kırıklı *Karaisalı –Ada.)
menek (II) Kedi yavrusu. (Hacıhamza *Kargı –Çr.)
menek (III) [**menak**] **1.** [→ **menik** (III)] **2.** Yün dokuma motifi. (Hurma, İncekum *Silifke –İç.)
[**menak**] : (*Silifke –İç.)
menekiş [→ **menengiş**]
meneksi Kırmızımsı toprak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
menem Bilmem. (–Bt.)
menemenci Kendini beğenmiş, övünen. (Hurma *Silifke –İç.)
menemeze Ağır, sakin, aldırmayarak (davranış için). (*Develi –Ky.)
menemme [**menemne**] Sanırım. (–Bo.; Olukyanı *Sungurlu –Çr.)
[**menemne**] : (*Düzce –Bo.)
menemne [→ **menemme**]
menemşe [→ **menevşe**]
menendiarmudu Yazın yetişen yeşil renkli, olgunlaştıkça sararan bir çeşit armut. (–Gm.)
menengeç [→ **menengiş**]
menengiç [→ **menengiş**]
menengiş [**meneggiş, menegüç, menekiş, menengeç, menengiç, menengüç, menenğeç, meneviş, menevş, meniç, merengiş, merlengeç, merlengiç**] Çitlembik, sakızağacı. (*Antakya –Hat.; –Ky.; *Ereğli –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)
[**meneggiş**] : (*Antakya köyleri –Hat.)
[**menegüç**] : (–Ur.)
[**menekiş**] : (Kargıcak *Alanya –Ant.)
[**menengeç**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Ay. çevresi)
[**menengiç**] : (–Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.)
[**menengüç**] : (–Ist.)
[**menenğeç**] : (Karahisar *Tavas –Dz.)
[**meneviş**] : (*Eğridir köyleri, *Sütçüler, *Keçiborlu –Isp.; *Ağın –El.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Bozburun –Mğ.)
[**menevş**] : (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**meniç**] : (Çeşme *Datça –Mğ.)
[**merengiş**] : (*Kilis, –Gaz.)
[**merlengeç**] : (*Urla –İz.)
[**merlengiç**] : (Bekilli *Çal –Dz.)
menengüç [→ **menengiş**]
menenğeç [→ **menengiş**]
menesfer Saç, kaş ve kirpiği sarı olan (kimse). (Kuyumcu –Yz.)
meneş (I) Şişman ve iyimser (kimse). (Ziyere –Ama.)
meneş (II) Çoğunlukla kızıl saçlı kimselerin yüzlerinde olan çil. (*Antakya –Hat.)
meneş (III) Portakal. (–Ky.)
meneş (IV) Saçma tanesi büyüklüğündeki meyvelerinden kokulu ve tatlı sakız çıkan bir çeşit ağaç. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
meneşir Belâ : *Başına meneşir yağdı.* (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Ayaslar *Ilgın –Kn.)
meneşmek Yerleşmek : *Elin dağından geldiler, burada meneştiler.* (–Sm.)
menet Yüksek yayla. (–Kü.)
menetmek İki şeyi yanyana getirip birbirine eklemek, denkleştirmek. (*Çal –Dz.)

menevcer Yabanıl kuşkonmaz. (–Ama. ve çevresi)

meneviş [→ **menengiş**]

menevit Kestane. (*İnebolu –Ks.)

menevre (I) [→ **menevrek** (I)]

menevre (II) Manevra. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)

menevreg [→ **menevrek** (I)]

menevrek (I) [**menevre** (I), **menevreg**] Kıldan dokunmuş şalvar. (Horu, Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir, *Keçiborlu, *Gelendost –Isp.; Kuzköy, Elmacık, Çerçin –Brd.; Yalıçiftliği *Mudanya –Brs.; Kisecik *Seydişehir, Tepelice *Ermenek –Kn.; Mahmutseydi *Alanya, İbradı, Ormana *Akseki –Ant.; Pisi, Gerince *Bodrum, *Milâs, Yerkesik –Mğ.)
[**menevre** (I)] : (*Uluborlu –Isp.)
[**menevreg**] : (–Brd.)

menevrek (II) [**menevrik, mendevrek**] Hıyar. (–Bo.; –Ks.)
[**menevrik**]: (–İz.; Ağlı *Küre –Ks.)
[**mendevrek**] : (–Brd.)

menevrik [→ **menevrek** (II)]

menevş [→ **menengiş**]

menevşe [**melemşe, menefşe, menemşe**] Menekşe. (Eziler *Güney –Dz.; Fadıl *Orhaneli –Brs.; –Çr.; Salman *Akkuş –Or.; Şehli, Piraziz –Gr.; *Erciş –Vn.;*Antakya –Hat.; –Nğ.)
[**melemşe**] : (–Rz.)
[**menefşe**] : (*Antakya köyleri –Hat.)
[**menemşe**] : (Tavlusun *Talas –Ky.)

menevut Küçük hasır. (Gökçeboğaz *Alaçam, *Bafra –Sm.)

menevüt Hamur topağı konulan, göz göz, uzun tahta tekne. (*Zile –To.)

meñez Bunak, yaşlı, sarsak. (*Mersin –İç.)

menferiç [→ **menderiç**]

menge Serçe büyüklüğünde, göğsü kırmızı, kanatları beyaz ve kahverengimsi kuş. (Tekeler, Gülümpaşalı *Silifke –İç.)

mengeç [→ **mengiş** (I) **-2**]

mengel Bakraç, kova. (–Ank.)

mengele Güveç yapmakta kullanılan, çabuk ezilen bir çeşit taş. (Gökeyüp *Salihli –Mn.)

mengelez (I) Kapı mandalı. (*Bartın –Zn.)

mengelez (II) [**mengilez**] Keten işlenirken lifleri kılçık ve kıtıktan ayırmak için kullanılan dört ayaklı araç. (*Kandıra –Kc.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *İnebolu –Ks.; Gökçeboğaz,*Alaçam,*Bafra –Sm.)
[**mengilez**] : (Dizdaroğlu –Sn.)

mengen (I) **1.** Sonbaharda ekilen buğday. (Belviran *Boyabat –Sn.) **2.** Çavdar. (*Vezirköprü –Sm.)

mengen (II) Bakır su kovası. (*Gerede –Bo.)

mengen (III) Büyük köpek. (*Sungurlu –Çr.)

mengen (IV) İpek kozası. (*Pınarbaşı –Ky.)

mengene (I) [→ **mengil** (II) **-2**]

mengene (II) İpek bükülen ya da sarılan çıkrık. (Gerince *Bodrum –Mğ.)

mengene (III) Arabaların arka tekerleklerinin birinde bulunan ve inişlerde fren görevini yapan düzen. (*Düzce –Bo.)

mengere İp eğirmek için kullanılan kirmen. (*Kurşunlu, *Çerkeş –Çkr.)

menges 1. Sarp kayalıklarda oturacak kadar dar çıkıntılı yerler. (Tepelice *Bozkır –Kn.) **2.** Az derin olan koyakların ortasındaki yüksek tepe. (Dorla –Kn.)

meñgez (I) [→ **menlez**]

mengez (II) Cıvata, vida. (–Ml.)

mengiç [→ **mengiş** (I) **-2**]

mengil (I) [**mengili, mengilli -1, 2; mengül** (I) **-2**] **1.** Kulağın küpe takılan yumuşak yeri. (–Brd.; Lohan, *Nizip –Gaz.; *Göksun –Mr.) **2.** İnek gerdanı. (*Marmaris –Mğ.) **3.** Koyun, keçi vb. hayvanların boğazlarının altından ampul gibi sarkan bezler. (*Gemerek –Sv.; Yeniköy *Ereğli –Kn.)
[**mengilli -1**] : (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)
[**mengül** (I) **-2**] : (*Kurşunlu –Çkr.) **4.** Koyun, keçi vb. hayvanların kulaklarına işaret için yapılan delik ve kesikler. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; –Ed.)
[**mengili**] : (Güvere *Silifke, Yanpar *Mersin –İç.)
[**mengilli -2**] : (Yanpar –İç.)

mengil (II) [**mengene** (I), **mengül** (II)] **1.** Küpe. (Karahoca *Haymana –Ank.) **2.** Bilezik. (*Emet –Kü.; –Kr.; Manastır *Beyşehir –Kn.; *Karaisalı –Ada.; İbradı *Akseki, Bağyaka *Finike, –Ant.; Belenya –Mğ.)
[**mengene** (I)] : (*Gelendost –Isp.)
[**mengül** (II)] : (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.; *Boyabat, –Sn.; *Vezirköprü, –Sm.; *Merzifon ve köyleri, –Ama.; –Kn.; Mahmutseydi *Alanya, *Akseki –Ant.)

mengil (III) [**mengirde, mengirdek, mengul, mengül** (III) **-1, mengülde, mengür, mengürde, mengürt, menğil, menğür**] Büyükbaş hayvanları bağlamak için ağaçtan yapılmış "u" biçimindeki halka. (Kızılcaveran –To.; Çepni *Gemerek –Sv.)
[**mengirde**] : (Süleymaniye *Hafik –Sv.)
[**mengirdek**] : (Çöplü *Gürün –Sv.)
[**mengul**] : (–To. ve çevresi)
[**mengül** (III) **-1**] : (Sarıca *Gölköy –Or.)
[**mengülde**] : (Almus –To.)
[**mengür**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**mengürde**] : (–Sm.; –Sv.)
[**mengürt**] : (Ficek *Reşadiye –To.; Bayadı –Or.; –Tr.)
[**menğil**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**menğür**] : (*Niksar –To.)

mengil (IV) Kavun, karpuz köklerine dadanan bir çeşit tırtıl. (–Ur.)

mengilez [→ **mengelez** (II)]

mengili [→ **mengil** (I) **-4**]

mengilik Bir çeşit ağılı ot. (*Mersin, *Silifke, *Mut köyleri –İç.)

mengillemek Koyun, keçi vb. hayvanların kulaklarını kesmek. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

mengilli 1. [→ **mengil** (I) **-3**] **2.** [→ **mengil** (I) **-4**]

mengine 1. Üzüm sıkmakta kullanılan mengene. (Güney *Yeşilova, –Brd.) **2.** Üzüm şırası. (Güney, Horoz, Kurtlar, Karaköy *Yeşilova –Brd.)

mengirde [→ **mengil** (III)]

mengirdek [→ **mengil** (III)]

mengiş (I) [**mengeç, mengiç, menğiç, menkiş** (II)] **1.** Yeni doğmuş domuz yavrusu. (Haliliye *Ceyhan –Ada.) **2.** Dişi domuz. (Karakoca *Biga –Çkl.; –Ant.; *Milâs, Ço-

bansa *Fethiye –Mğ.; Dereköy, Kofcağız –Krk.)
[**mengeç**] : (*Ula –Mğ.)
[**mengiç**] : (–Kr.; –Mğ.)
[**menğiç**] : (Bozlar –Brd.)
[**menkiş** (II)]: (Kümbet *Seyitgazi –Es.; *Elmalı –Ant.)

mengiş (II) Yaşlı. (Hortma *Çameli –Dz.)

mengiş (III) [→ **menkiş** (I)]

mengiş (IV) Mavi : *Mengiş küpeler.* (Hasanoğlan –Ank.)

mengiş (V) Mayısböceğinin başkalaşım sırasındaki kurtçuk durumu. (–Krş.)

mengişe Menteşe. (–Gaz.)

mengul [→ **mengil** (III)]

mengül (I) **1.** Çocuğun erkeklik organı. (*Kurşunlu –Çkr.) **2.** [→ **mengil** (I) **-3**]

mengül (II) [→ **mengil** (II) **-2**]

mengül (III) **1.** [→ **mengil** (III)] **2.** [→ **mengül**]

mengül (IV) Yemeni, yazma. (*Turhal –To.)

mengülde [→ **mengil** (III)]

mengülkurdu Bağların köklerini kesen bir çeşit kurt. (–Çkr.)

mengür [→ **mengil** (III)]

mengürde [→ **mengil** (III)]

mengürt [→ **mengil** (III)]

menğiç [→ **mengiş** (I) **-2**]

menğil [→ **mengil** (III)]

menğül [**mengül** (III) **-2**] Köpeklerin boynuna takılan, diken gibi demirden yapılmış tasma. (*Niksar –To.)
[**mengül** (III) **-2**] : (Sayca –Or.)

menğür [→ **mengil** (III)]

meni (I) Halk koşuğu, mani. (Yavuz *Şavşat –Ar.; Kerkük)

meni (II) Çelik çomak oyununda çeliği zıplatmak için kullanılan çukur. (Peşman *Daday –Ks.)

meni bozuk [→ **menisi bozuk**]

meniç [→ **menengiş**]

menik (I) **1.** Kulağın küpe takılan yumuşak yeri, kulakmemesi.(*Sungurlu –Çr.; –Yz.; –Ky.; –Nğ.) **2.** Kulağın altındaki çukur kısım. (Tombak –Mr.)

menik (II) [**menük** (I) **-2**] **1.** Domuz yavrusu. (Çağış –Ba.) **2.** Köpek yavrusu. (–Rz.; –Ml.)
[**menük** (I) **-2**] : (Başadar –Sm.) **3.** Ayı yavrusu. (–Rz.; –Ml.) **4.** Kurt yavrusu. (–Rz.; –Ml.)

menik (III) [**menek** (III) **-1**] İplik çilesi. (*Emirdağ –Af.; Fiğneğe *Artova –To.; Tombak *Göksun –Mr.; Küçükboymul,Bahadır –Yz.; *Bünyan –Ky.)
[**menek** (III) **-1**] : (Aziziye *Ereğli –Kn.)

menilemek [→ **menlemek** (I)]

menine menine Hoplaya hoplaya. (–Tr.)

menisi bozuk [**meni bozuk**] Soysuz, kötü yaradılışlı. (*Mersin köyleri –İç.)
[**meni bozuk**] : (*Karaman –Kn.)

menize Domates. (*Safranbolu köyleri –Zn.)

menkelez Keten saplarını lif lif ayırmaya yarayan bir araç. (Eğerci –Zn.)

menkir (I) Tek yumurtalı hayvan. (Güvere, Seyranlık, Çaltı *Silifke –İç.)

menkir (II) Meşin ve köselenin ensiz, ince, uzun parçası. (–Isp.)

menkiş (I) [**mengiş** (III)] Kulağın küpe takılan yumuşak yeri, ku-

lakmemesi. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
[**mengiş** (III)] : (–Nğ.)
menkiş (II) [→ **mengiş** (I) **-2**]
menlemek (I) [**menilemek**] Bir şeyin hızı azalmak, yavaşlamak. (Siği *Mudanya –Brs.)
[**menilemek**] : (*Maçka –Tr.)
menlemek (II) Ötmek : *Bizim horoz şafak atar atmaz menlemeye başlar.* (*Kangal –Sv.)
menletmek Yavaşlatmak. (–Sv.)
menlez [**meñgez**] Killi toprak. (Görmel *Ermenek –Kn.)
[**meñgez**] : (Emirşahlar *Anamur –İç.)
mennecim [→ **memecim**]
mennek Evlilik dışı olan çocuk. (Orhaniye, Osmaniye *Marmaris –Mğ.)
mennekçi Yolsuz birleşmelere aracılık eden (kimse). (*Gördes –Mn.)
mennikçi Çapkın erkek. (–İz.)
mennikli Obur. (*Bayındır –İz.)
mennik mehtik Boş, bakımsız : *Bu sene bahçemizin sebze ekilen kısmı mennik mehtik kaldı.* (*Kilis –Gaz.)
menşer Mahşer : *Allah menşer günü sene sorar.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
menşur [**manşır**] Tanınmış, ünlü. (*Kandıra –Kc.; *Erciş –Vn.; *Antakya –Hat.; Tekir *Silifke –İç.)
[**manşır**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
ment Su kanalı, su arkı. (Kalkan *Emet –Kü.; Çobansa *Fethiye –Mğ.)
mentek (I) Kulak arkası. (Ovacık *Silifke, Haçdişlen, Çarıklar *Anamur –İç.)
mentek (II) Çocukların değneklerle oynadıkları bir oyun. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
menter Balık ağı. (*Serik –Ant.)
mentereci İşini benimsemeyen, iş yapmayan, yalan söyleyen (kimse). (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)
menteşe İnce, altın ve gümüş bilezik. (*Bergama –İz.; –Ks.; –Ml.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.)
mentik (I) Bölge : *Tarlanın bazı mentikleri çok ekinlidir.* (Boynuyoğun –Ada.)
mentik (II) Tuzlu sularda yaşayan bir çeşit balık. (Kumköy *Serik –Ant.)
mentir [**mentur**] Şebboy. (*Halfeti –Ur.; –Gaz.)
[**mentur**] : (–Mr.)
mentivar Gece toplantılarında kadınların oynadığı bir oyun. (–Gaz.)
mentur [→ **mentir**]
menük (I) **1.** Kedi yavrusu. (*Düzce –Bo.; Korucuk –Sn.; Başalan, –Sm.) **2.** [→ **menik** (II) **-2**]
menük (II) Küçük hamur topağı. (*Ağın –El.)
menük (III) Mekik. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
menük (IV) Kendir liflerinden yapılmış çile. (Bayadı, Salman *Akkuş –Or.)
mer Meğer. (–Gaz.)
meram Madem ki : *Meram öyle ben de yapmam.* (Hasanoğlan –Ank.)
meramet Onarma, onarım. (*Urla –İz.; *İzmit –Kc.)
meras [→ **melās** (II)]
merav Bahçecilerin yazın kirayla tuttukları, suyu bahçelere sırayla ve düzenle dağıtan kimse. (*Atabey –Isp.; *Aksaray –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
merc [→ **merç** (I)]

mercan (I) **1.** Tavşan yavrusu. (Hartlap, *Göksun –Mr.; *Kozan –Ada.) **2.** Başı ve ayakları kırmızı yabanördeği. (*Bafra –Sm.)

mercan (II) Bir çeşit fasulye. (–Tr.)

mercankır Kır üzerine ufak ve sık, al benekli at donu. (*Yalvaç –Isp.)

mercanüzümü Tanesi ve çekirdeği küçük, beyaz üzüm. (*Vezirköprü –Sm.)

mercem [→ **merçem**]

mercetmek Bir konu üstünde tartışan iki kişi kendi görüşünün doğru olduğunu ileri sürmek. (Kerkük)

mercimekçömleği Karnı dar, uzun bir çeşit avanos çömleği. (–Krş.)

mercimekgöbeği Dışbükey. (Hacımahmut *Emet –Kü.)

mercimekliyağmur Mercimek gibi taneli yağan yağmur. (Belenli –Brd.)

mercimektaşı İçinde nümülit fosilleri çok olan taş. (*Düzce –Bo.)

mercimelek Madımak bitkisi. (–Krş.)

mercimene [→ **merçemene -2**]

mercini bulmamak Olgunlaşmamak. (Çöplü *Çivril –Dz.)

merç (I) [**merc**] Bahis : *Bu oda 6 m.dir, istersen sennen merce gireyh.* (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.) [**merc**] : (Kerkük)

merç (II) **1.** Sulak, bataklık yer. (Karacurun *Nizip –Gaz.) **2.** Çayır. (–Ezc.)

merçem [**mercem**] Kâkül, perçem. (Büyükkabaca *Senirkent, Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, Salda *Güney, *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Mr.; –Ant.) [**mercem**]: (Güney*Yeşilova –Brd.)

merçemana [→ **merçemene -2**]

merçemene [**mercimene, merçemana, merçimene**] **1.** Kertenkele. (*Eğridir köyleri –Isp.; Balkandak *Beyşehir –Kn.) **2.** Yeşil kertenkele. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Ermenek –Kn.)
[**mercimene**] : (–Isp.)
[**merçemana**]: (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)
[**merçimene**] : (İğdecik –Isp.)

merçimene [→ **merçemene**]

merçimeni Bir çeşit yılan. (–Isp.)

merda Mal (canlı, cansız). (Aslan *Mersin –İç.)

merdane Şeker ve kavrulmuş fındık ezilerek yapılan macun. (–Gr. köyleri)

merdek Mertek, kalın kereste. (Sorkuncak, Bağıllı *Eğridir, Çandır *Sütçüler –Isp.; *Ereğli –Kn.)

merdene Merdane. (Yeniköy –To.; –Ml.)

merdenos [**merdenoz**] Maydanoz.(–Dz.)
[**merdenoz**] : (Selevdi * Akhisar –Mn.)

merdenoz [→ **merdenos**]

merdesiz Kimsesiz, yetim. (Korucu –Ba.)

merdıman [**merdügen, merpukan, mertmen -1, merzifan, merzuvan**] Merdiven. (Dörtduvarlı * Düzce –Bo.)
[**merdügen**] : (–Ml.)
[**merpukan**] : (–Dy.)
[**mertmen -1**]: (*Düzce –Bo.; Rumkuş –Ada.)
[**merzifan**] : (–Çr.)
[**merzuvan**] : (Küçükisa *Zile –To.)

merdi Oklava. (Zile *Develi –Ky.)

merdim (I) [**merdin** (I)] Biraz sert : *Merdim tütün.* (*Mut köyleri –İç.)
[**merdin** (I)] : (–İç.)

merdim (II) Uslu (mazlumla birlikte kullanılır) : *Mazlum merdim bir çocuk.* (*Bor –Ng.)

merdin (I) [→ **merdim** (I)]

merdin (II) Sofra yaygısı. (*Akhisar –Mn.)

merdügen [→ **merdıman**]

mere (I) Yeni dikilen ve henüz üzüm vermeyen bağ. (Pirlerkondu *Hadım –Kn.)

mere (II) Oyunda kale, sınır. (*Nizip –Gaz.)

mere (III) **1.** İşlenmemiş, sürülmemiş sert toprak. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.) **2.** Çayır, otlak. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Tokat –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

mere (IV) [→ **meres** (III) **-1**]

mere (V) Fare. (*Nazimiye –Tn.)

mereḫ **1.** Ahırdaki hayvan yemliği. (Zarşat –Kr.) **2.** [→ **merek** (I) **-1**]

merehmet [**meremet**] Acıma. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**meremet**] : (–Çr.)

merek (I) [**mereḫ** **-2**] **1.** Ahır. (–Ezm.) **2.** Odunluk. (–Gr. köyleri) **3.** Samanlık. (–Brs.; Buğabağı, Boğduz *Mecitözü, –Çr.; *Taşköprü –Ks.; –Sn.; –Sm.; Kapıkaya, Şehsadi, Heniske –Ama.; Bahçebaşı *Zile –To.; Hisarcık, *Mesudiye –Or.; *Alucra, Seyit, Küçüklü *Şebinkarahisar, Tepeköy, Piraziz –Gr.; –Tr. ve ilçeleri; *Bayburt ve köyleri, Uluşiran *Şiran –Gm.; *Şavşat köyleri, Güdat *Ardanuç, *Borçka –Ar.; *Ahıska –Kr.; *Pasinler –Ezm.; –Ezc.; Haram –El.; –Vn.; *Tutak –Ağ.; *Ergani –Dy.; Ağınkamunu*Arapkir, *Hekimhan –Ml.; –Ur.; Yukarıkale *Koyulhisar, Çepni *Gemerek, Kayı *Suşehri –Sv.; Taçın *Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.; Sille –Kn.; *Hayrabolu, *Malkara –Tk.; –Ed.)

[**mereḫ** **-2**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

merek (II) Ot yığını. (–Ezm.)

mereke Toplantı, yığınak. (*Çıldır –Kr.)

merem (I) Artık : *Merem şu feleğe küsmeli.* (*Osmaniye –Ada.)

merem (II) **1.** Verem. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **2.** Balgam. (Kıran –Mğ.)

meremet [→ **merehmet**]

meren Köşe. (–Dy.)

merendi Çeltik biçmek için kullanılan küçük tırpan. (Karakoyunlu –Kr.)

merengiş [→ **menengiş**]

meres (I) Kötü (kimse) : *Meres ölmedi de kaldı.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

meres (II) [**mere** (IV), **merez** (I)] **1.** Köpeğin yaşı. (Çığrı *Dinar –Af.; Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Çıtak, Kösten *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; *Biga –Çkl.; –Kü.; –Çkr. köyleri; *Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.; Çakıralan*Havza –Sm.; *Şavşat köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezc.; Vazıldan *Divriği, Diktaş *Kangal, *Koyulhisar –Sv.; Şıhlar *Boğazlıyan –Yz.; Çanıllı *Ayaş, Şabanözü *Polatlı –Ank.; –Krş.; Elbaşı*Bünyan, Yahyalı –Ky.; *Kozan –Ada.)

[**mere** (IV)] : (–Kü.; Tokat –Es.; *Merzifon köyleri –Ama.; Vavru, Karkıncık, *Artova –To.; –Or.; Ezbider *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Büyükafşar –Ank.)

[**merez** (I)] : (*Erciş –Vn.)

2. Köpeği yedeğe alıştırma. (*Kangal –Sv.)

meres (III) Köpeklerin boynuna takılan diken gibi demirli halka, tasma. (–Kü.; Aşağıkayı *Tosya, Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; Kale *Ilgaz –Çkr.; Göynücek *Merzifon –Ama.; Sarıca *Şiran –Gm.; Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; Kale *Ilgaz –Çkr.; Göynücek *Merzifon –Ama.; Sarıca *Şiran –Gm.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; –Krş.; Kerkük)

meres (IV) Miras. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çerçin, Karamanlı *Tefenni, Güney, *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Şıhlar *Boğazlıyan –Yz.; Bahçeli, *Bor –Ğğ.)

meresci Mirasçı. (Güney *Yeşilova –Brd.)

merese [**meresker**] Mirasçılar. (Çığrı *Dinar –Af.)

[**meresker**]: (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

meresimek [→ **mağsimek**]

meresine yetmek Köpek, kedi buluğa ermek. (Aslanköy *Mersin –İç.)

meresker [→ **merese**]

mereslemek (I) Bağlamak (köpek vb. hayvanları). (Gülveren *Bünyan –Ky.)

mereslemek (II) Solmak (meyve yaprağı). (Bayadı –Or.)

mereslenmeğ Bağlanmak. (Kerkük)

meret (I) **1.** İş bitirmeyen (kimse). (Ovacık *Tavas –Dz.) **2.** Uğursuz, hayırsız. (Çığrı *Dinar –Af.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çerçin –Brd.; Çardak, Oğuz *Acıpayam, Kösten, Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Mudanya çevresi –Brs.; Sarıkavak –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Ereğli –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Bağlıca, Akarsu *Ardanuç –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Telin *Gürün, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Bahçeli *Bor –Ğğ.; *Ermenek –Kn.; Erenyaka *Akseki, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Saray –Tk.) **3.** Kötü, işe yaramaz. (*Düzce –Bo.; Vazıldan *Divriği, *Gürün –Sv.; *Bor –Ğğ.; *Ermenek –Kn.) **4.** Bilgiçlik taslayan. (Kavak *Yeşilova –Brd.) **5.** Baş belâsı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **6.** İnatçı, ters. (*Bolvadin –Af.; –Brd.; Çardak, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Mudanya çevresi –Brs.; *Bor –Ğğ.; –Gaz.) **7.** Piç. (*Gelendost –Isp.; Bahçeli *Bor –Ğğ.) **8.** Zayıf, hastalıklı. (*Mudanya çevresi –Brs.; –Gaz.; Söfker *Suşehri –Sv.)

meret (II) Çok kocaman, iriyarı, azman (insan, hayvan ve eşya için). (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, *Uluborlu –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn. çevresi; *Mudanya –Brs.; *Merzifon köyleri –Ama.; –Gaz.; *Bor –Ğğ.; *Milâs –Mğ.)

meret (III) Erkeklik organı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Afşin –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Kıbrıs)

meret (IV) Eski, yıpranmış : *Benim meret urbalarımı getir*. (Aliağa –İz.; *Afşin –Mr.; –Gaz.; *Mudanya çevresi –Brs.)

meret (V) Ölünün ardından kalan mal, sahipsiz mal. (*Mudanya, *Gemlik –Brs.; Sakarlı *Terme –Sm.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)

merevcen [→ **merülcen**]

merevucen [→ **merülcen**]

merez (I) [→ **meres** (II) **-1**]

merez (II) Avda, tazıyı yedekte tutmak için bir ucu tazının boynundaki tasmaya, bir ucu avcının bileğine bağlanan ip. (*Erciş –Vn.)

mereze (I) Pirinç tarlası. (Kerkük)

mereze (II) Göz hastalığının iyileştirilmesi için göze sürme gibi çekilen ot tozu. (–Ml.)

merezine dolmak Bir yaşına basmak (köpek yavrusu için). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mergiz Sürülmüş tarlaları iki, üç metre genişliğinde uzun parçalara ayırmak için üç kişinin kullandığı uzun saplı araç. (Karakoyun *Iğdır –Kr.)

merhama Hırka. (–Tr.)

merhep Baston yapmaya elverişli, fıstıkgillerden bir ağaç. (–Ml.)

meri (I) Çocuk oyunlarında durak yeri, kale. (Çayırlı –Ank.)

mēri (II) [**mērim** (IV)] Meğer. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**mērim** (IV)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

meri (III) Saç. (Tokköy *Ezine –Çkl.)

meri (IV) **1.** Beyaz, iri taneli, çekirdekli üzüm. (–Ml.) **2.** Aşılı, iri taneli kiraz. (*Arapkir –Ml.)

meri (V) Dişi keklik. (*Ağın –El.; *Arapkir, Gözene, –Ml.; Izgın, Efsus *Elbistan –Mr.)

merik (I) **1.** Erkek : *Bir merik geldi.* (Babik *Pötürge –Ml.) **2.** Yaşlı adam. (*Darende –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **3.** Yeni gelin. (Köseler *Kadirli –Ada.)

merik (II) Her yere burnunu sokan, çağrılmadan yemeğe giden, asalak. (Karamıkkaracaviran *Bolvadin –Af.)

merikman [**merikmen**] Merdiven. (Şehli, Piraziz –Gr.)
[**merikmen**] : (–Or)

merikmen [→ **merikman**]

merillemek Yerinden kalkamaz duruma gelmek, cıvımak : *İçti içti nihayet merilledi kaldı.* (–Sv.)

merim (I) Uysal, yumuşak, ince (kimse). (Kızılcabölük, Ovacık *Tavas, Darıveren *Acıpayam –Dz.)

merim (II) İnce : *Şu bez ne kadar da merim.* (Gölcük *Acıpayam –Dz.)

merim (III) Erimeye başlamış, cıvık (kar için) : *Güneş doğunca kar merim bir hal almış.* (Çığrı *Dinar –Af.)

mērim (IV) [→ **mēri** (II)]

merim merim Yavaş yavaş ve iyi (yapmak için) : *Merim merim işleyin oğlum, acele etmeyin.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

meris [**meriz**] Bağları, bahçeleri birbirinden ayıran toprak sınır, hendek. (Hatip –Kn.)
[**meriz**] : (–Kn.)

merişmek Yorgunluk ya da zevkten gevşemek. (–El.)

meriz [→ **meris**]

merk (I) Evlek. (–Ezc.)

merk (II) Yara ya da çıban yangısı. (*Eğridir köyleri –Isp.)

merk (III) Bir kabın, borunun içindeki tortu, pas. (*Eğridir köyleri –Isp.)

merken Küçük küp biçiminde, bakır yoğurt kabı. (Kerkük)

merket Atıcı, vurucu. (–Tr.)

merki Yenilen zehirsiz bir çeşit mantar. (Köprücek –Kü.)

merlengiç [→ **menengiş**]

mermen (I) **1.** Büyük su testisi. (*Gelibolu –Çkl.) **2.** Küçük su testisi. (*Bayramiç –Çkl.) **3.** Küçük yağ küpü. (*Ezine, *Bayramiç –Çkl.)

mermen (II) Demircilerin kullandığı kaynak taşı. (Önsen –Mr.)

mermer Tezgâhta, iplikleri gücülere çeken araç. (Büyükanafarta *Eceabat –Çkl.; –Sn.; –Sm.)

mermer dayağı Dokuma tezgâhındaki mermeri çevirmeye yarayan ağaç çubuklar. (–Sn.; –Sm.)

mermerdek Yabanördeği türünden bir kuş. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

mer mer meleşmek Yalvarıp yakarmak, bir şeyi ağlayarak istemek. (–Sm.)

mermicek El değirmeninin iki taşı arasındaki tahta. (*Artova –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

merpukan [→ **merdıman**]

merri Çember, çocukların aşık oyununda toprağa çizdikleri daire. (–Isp.)

merrik Tavşan yavrusu. (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

mersek [→ **meğirsek**]

merseme Kuzukulağına benzeyen kokulu bir ot. (–Kn.)

mersenkli Süt veren keçi. (Dışkaya –Brs.)

mert 1. [→ **mertlek** (II)] **2.** Çelik çomak oyunundaki çelik. (Eğrigöz *Emet –Kü.)

mertek 1. Kestane ağaçlarını yontarak yapılan çit : *Bahçenin etrafını mertek yapalım.* (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) **2.** Kısa ve kalın tahta parçası. (–Sn.; *Merzifon köyleri –Ama.)

mertek döşeme Ağaçlarla döşenmiş oda tabanı. (*Vezirköprü –Sm.)

mertelmek [→ **mertlemek** (III)]

mertik Peynir mayası yapmakta kullanılan kuzu kursağındaki beyaz madde. (Emirdağ Türkmenleri–İç.)

mertlek 1. Çekirge gibi sıçrayan (kimse). (Dereköy *Develi –Ky.) **2.** Fırlak gözlü, göğsünü çıkarıp arkaya doğru yaslanarak yürüyen (kimse). (*Gelendost –Isp.; Hacıahmet *Düzce –Bo.)

mertlek (II) [**mert -1**] Çelikçomak oyunu. (Kuruçay *Tavşanlı –Kü.) [**mert -1**] : (Eğrigöz *Emet –Kü.)

mertlemek (I) Korkmak, korkudan gözleri dışarıya uğramak. (*Düzce –Bo.)

mertlemek (II) Kedi, köpek vb. ölmek. (*Düzce –Bo.)

mertlemek (III) [**mertelmek**] Atlamak, sıçramak, zıplamak. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; –Es. köyleri; Şekerpınar *Sungurlu –Çr.; Kızılviran, Yalak *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Ng.; –İç.; *Elmalı –Ant.)
[**mertelmek**] : (–Ezc.)

mertmen 1. [→ **merdıman**] **2.** Dağlık ve eğimli yerlerdeki doğal merdiven, set. (Sebil *Tarsus, Korucuk *Gülnar, Meydan *Mut –İç.) **3.** Önü çukur alçak tepe. (*Turgutlu –Mn.)

merülcen [**merevcen, merevucen, mevlücan**] Yemeği yapılan bir dikenin ucu, yabanıl sebze. (–Gr.)
[**merevcen**] : (–Gr.)
[**merevucen**] : (Seyit –Gr.)
[**mevlücan**] : (Akpınar –Or.)

mervan Eşek. (Müslimsölöz *Orhangazi –Brs.)

Meryemanakuşağı Gökkuşağı. (Ayas –İz.)

merze (I) Hamur açmak için kullanılan oklava, merdane. (Şekerli *Tortum –Ezm.)

merze (II) **1.** Renkli kadın başörtüsü. (Kızılören *Sandıklı –Af.; Logus –Isp.; Kapaklı *Kaş, Akçaeniş *Elmalı –Ant.) **2.** Hamam havlusu. (*Yalvaç, *Gelendost –Isp.; –Dz.; *Tire –İz.; *Milâs, Ahiköy –Mğ.)

merze (III) Bağ, bahçe, bostan kulübesi. (–Rz.)

merzifan [→ **merdıman**]

merzuvan [→ **merdıman**]

mesafe Alay, eğlenme. (–İç.)

mesar Bahçe çevresine çit yapmak için kullanılan, bir iki metre uzunluğunda kalın ağaç parçaları. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

mese Havuç, turp vb. toprak altındaki sebzeleri çıkarmak için kullanılan sivri uçlu, uzun demir. (*Beypazarı –Ank.)

mesedek [**meset, mesit** (II) **-3**] Kalın direk, mertek. (–Rz.; Dastarlı, Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**meset**] : (Haydarpaşa –Brd.; Mahmutseydi *Alanya –Ant.)
[**mesit** (II) **-3**] : (*Eğridir köyleri –Isp.)

mesegü [**mesevu, mesevü, mesö**] Dedikodu. (*Zile –To.)
[**mesevu**] : (*Gölköy –Or.)
[**mesevü**] : (*Taşova, Kuz *Akkuş –Or.)
[**mesö**] : (Karakuş *Ünye –Or.)

mesek (I) Yetim. (–Sm.)

mesek (II) Domuz yavrusu. (Üçpınar –Sn.)

mesel (I) Sıcak bir kabı tutmak için kullanılan bez, tutacak. (Suluca –Ed.)

mesel (II) Ahırda, hayvanların sidiğinin akması için yapılan tahta oluk. (Haçevera *Maçka –Tr.)

meseleme **1.** Sorun. (Belalan *Havza –Sm.) **2.** Olay. (Belalan *Havza –Sm.)

mesemek **1.** Merdiven. (*Bor –Ng.) **2.** Merdiven basamağı. (*Bor –Ng.)

mesenk Alay, şaka. (Alanlı, Eymir *Bozdoğan –Ay.)

mesep yarıştırmak Direnmek, savından dönmemek. (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)

mesere **1.** Pekmez kaynatılan kazan. (–Ml.) **2.** Pekmez yapılan yer. (*Antakya köyleri –Hat.)

meses [**mesis, messes, meşes**] Hayvanları dürtmekte kullanılan ucu demirli değnek, üvendire. (Horu *Dinar –Af.; Atlas *Sivrihisar –Es.; Burhan –Ks.; *Eskipazar, *Çerkeş –Çkr.; *Osmancık –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Silvan –Dy.; Hacar *Kilis –Gaz.; *Elbistan, *Pazarcık, Geben *Afşin –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat ; *Kangal, Karadoruk, Telin *Gürün, *Şarkışla çevresi, Çepni, Karaözü, İğdeli *Gemerek –Sv.; Haydarbeyli, Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.; Kuruçay *Çubuk, Etimesğut, Camili, Kayaş, *Şereflikoçhisar, Sarılar, Genezin *Avanos –Nş.; Köşker, Ömerhacılı *Kaman –Krş.; Akçakaya, Zile, İmankulu *Develi, Talas, İsgöbü, Erkilet, Himmetdede, Zencidere, Gülveren *Bünyan, Afşar köyleri *Pınarbaşı

–Ky.; Eskigümüş, Ovacık, *Ulukışla *Bor, *Ürgüp –Nğ.; Kurthasanlı, Alkaran –Kn.; *Kadirli, *Feke, Doğanbeyli, Gâvurdağı *Cebelibereket, Oymaklı –Ada.; İncekum *Silifke –İç.)

[**mesis**] : (*Keskin –Ank.; Karahüyük –Kn.)

[**messes**]: (*Antakya köyleri –Hat.)

[**meşes**] : (–Çkr.)

meset [→ **mesedek**]

mesevu [→ **mesegü**]

mesevü [→ **mesegü**]

mesimek [→ **mağsimek**]

mesin Çinko ibrik. (–Bt.)

mesir Bahar bayramında minarelerden halka atılan, sakızlı, baharlı şeker ve bu şekerin dağıtıldığı günün adı. (–Mn.)

mesirotu Anason. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mesis [→ **meses**]

mesit (I) Su kıyısına, su önüne yapılan set, bent. (*Karaman –Kn.)

mesit (II) **1.** Büyük kiriş. (–Nş.) **2.** İnce, uzun ağaç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **3.** [→ **mesedek**]

meskenye Mercimek. (Gökçesu –Bo.)

mesker Evlek. (*Antakya –Hat.)

mesmes (I) Irmak ve derelerden esen hafif yel. (Kınık *Şebinkarahisar –Gr.)

mesmes (II) Kaleye konulan taşa, taş ya da değnekle vurarak oynanan çocuk oyunu. (Tokat –Es.)

mesmeye almak [**mesmiye almak**] Dinlemek, önemli saymak. (*Bor –Nğ.)

[**mesmiye almak**]: (Meydanlı *Saiteli –Kn.)

mesmiye almak [→ **mesmeye almak**]

mesmursuz [**mesmusuz -1**] **1.** Zevksiz, yavan, dinlemeye değmez (söz için). (*Bor –Nğ.) **2.** Sözüne değer verilmez, tatsız tuzsuz konuşan, saygısız (kimse). (*Keçiborlu –Isp.; –Brd.; *Bor –Nğ.)

[**mesmusuz -1**] : (–Kn.)

3. Yakışıklı olmayan, çirkin yüzlü (kimse). (*Yalvaç –Isp.)

mesmusuz 1. [→ **mesmursuz -2**] **2.** Onursuz. (–Kn.)

meson Köy evlerinin tabanına konulan kalın, ağaç kiriş. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

mesö [→ **mesegü**]

messes [→ **meses**]

mestiklemek Masaj yapmak. (–Gaz.)

mesul çekmek Ayakkabıya pençe yapmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

meşe (I) Balarısı. (Babik *Pötürge –Ml.)

meşe (II) **1.** Ormanlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Çalılık. (–Rz.)

meşe (III) **1.** Büyük aşık, enek. (–Ky.) **2.** Bilye. (*Tire –İz.; *Bayramiç –Çkl.; –Ky.)

meşe (IV) Şubat ayı. (Saraycık *Bayramiç –Çkl.)

meşebeyi Orman bekçisi. (Selçuk *Kuşadası –İz.)

meşeci Arıları kovanlara çekmeye çalışan (kimse). (Viçealtı *Hopa –Ar.)

meşeçiçeği [**meşegülü**] Kasımpatı. (Yuvacık *İzmit –Kc.; Safra *Bakırköy –İst.)

[**meşegülü**] : (Bahçecik –Kc.; Papasköy –Sm.)

meşefe 1. Peştemal, başörtüsü. (–Gaz.; –Ank.) **2.** Hamam havlusu. (*Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Antakya köyleri –Hat.)

meşegülü [→ **meşeçiçeği**]
meşek Yassı taşla oynanan kaydırak oyunu. (*Karacasu –Ay.)
meşelik Küçük orman. (Kapaklı –Sm.)
meşemeş Kavga, anlaşmazlık. (–Af.)
meşere [→ **maşala** (I) **-3**]
meşes [→ **meses**]
meşgi Yol üstündeki kuyulara konulan küçük bakraç. (*Datça –Mğ.)
meşginik [→ **meşkinik -1**]
meşik (I) Ezilerek küçük parçalara bölünmüş yağsız peynir. (–Ml.)
meşik (II) [**meşük** (I)] Ekin çuvalı. (*Bergama –İz.; *Şebinkarahisar – Gr. ; Erkinis * Yusufeli – Ar.; –Ezm.)
[**meşük** (I)] : (–Kr.)
meşkinik [**meşginik, meşkinlik**] **1.** Eşik. (–El.)
[**meşginik**] : (*Pertek –Tn.)
2. Büyük sofaların önündeki sahanlık, aralık. (Harput –El.)
[**meşkinlik**] : (–El.)
meşkinlik [→ **meşkinik -2**]
meşme [→ **meşmel**]
meşmel [**meşme**] Bir çeşit aşık oyunu. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
[**meşme**] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)
meşmela Kertenkele. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
meşmelet Yaramaz. (Estiğin –To.)
meşmeş (I) Kadın yaradılışlı erkek. (Cemil *Ürgüp –Nş.)
meşmeş (II) Yumuşamış, tadı bozulmuş meyve, yiyecek. (–Nğ.)
meşne Koyun. (–El. çevresi)
meştele Fidanlık, fidelik. (*Antakya köyleri –Hat.)
meşügü Ufak parça. (*Kemaliye –Ezc.)
meşük (I) [→ **meşik** (II)]
meşük (II) Kurutulmuş çökelek. (*Ağın –El.)

met (I) Bilye, para ya da yuvarlak taşla oynamak için kazılan küçük çukur. (*Keçiborlu –Isp.)
met (II) [**metil** (II)] **1.** Hayvanları yakalamak için kullanılan kapanların içindeki değnek. (–Ant.) **2.** Çelikçomak oyunu ve bu oyunda kullanılan 10-15 cm. uzunluğundaki değnek. (İshaklı –Af.; *Sütçüler köyleri, Örkenez *Yalvaç, Barla *Eğridir köyleri, Kesme –Isp.; –Brd.; –Dz.; –İz.; Yeniköy –Ba.; Kulfal *Ezine –Çkl.; *Sivrihisar –Es.; *Kandıra, Şehler *Hendek –Kc.; Çoğullu, Reşadiye *Gerede, *Düzce –Bo.; *Safranbolu –Zn.; Peşman *Daday, Karabüzey *Araç –Ks.; –Çkr.; –Rz.; –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Kalecik, Gölköyü, Gürcü *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; *Akşehir, Argıthanı –Kn.)
[**metil** (II)] : (Kaklıç *Menemen –İz.; Ağlı *Küre –Ks.)
metameli Uğursuz, sık sık elinden kaza çıkan. (*Buldan köyleri –Dz.)
metdeynek Çelikçomak oyunu. (Kumdanlı *Yalvaç, *Gelendost –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; –Rz.; *Bor –Nğ.)
mete Topraktan yapılmış emzikli testi, ibrik. (Dereçine *Bolvadin –Af.)
metek Dişi manda. (–Kü.)
metel (I) **1.** Öykü, masal. (Kunduzlu –Çr.; *Antakya köyleri –Hat.; Telin *Gürün –Sv.; Hamurcu *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; Afşar, Kılbasan *Karaman –Kn.; İncirlik –Ada.; Yanpar, Gökçeburun *Silifke –İç.) **2.** Masalların giriş bölümündeki koşuk. (Ağzıkaraca *Ko-

zan –Ada.) **3.** Bilmece. (*Mecitözü –Çr.; *Vezirköprü, Mardar *Bafra –Sm.; Buğa *Merzion –Ama; Doğanbeyli, Kürkçüler *Misis –Ada.) **4.** Atasözü. (Maydos *Eceabat –Çkl.) **5.** Şiir, mersiye. (Çukurköy *Menemen –İz.) **6.** Şarkı, mani. (Sarıcaeli *Bayramiç –Çkl.)

metel (III) Şilte. (*Malkara –Tk.)

metelikdarı İri mısır tanesi. (*Marmaris –Mğ.)

metelikkâğıdı Nüfus cüzdanı. (–Gaz. Çardak –Mr.; Çakallı –Ada.)

meteris Metres. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

metelik Yemeniye bezer bir çeşit ayakkabı. (–Mr.)

meti [**metih**] Fıçı. (–Brs.; –Es.; *Haymana –Ank.; –Kn.)
[**metih**] : (Yaverviran *Sivrihisar –Es.)

metih [→ **meti**]

metil (I) Karpuz, kabak vb. bitkilerin yapraklarında, çok sulanma nedeniyle oluşan ve beyaz lekelerle beliren bir hastalık. (–İst.)

metil (II) [→ **met** (II) **-2**]

metin Ünlü, tanınmış. (Hortuna *Torbalı –İz.)

metini dürmek Birisini yenmek, ününü kaybettirmek. (Kösten, Honaz –Dz.)

metkep Delgi aracı, matkap. (*Antakya –Hat.)

metlemek (I) Birinin iyi yönlerini belirtmek, övmek. (Nefsiköseli, *Görele –Gr.)

metlemek (II) Çelikçomak oynamak. (Yeniköy, –Ba.)

metlemek (III) **1.** Takla atmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Atlamak, sıçramak, zıplamak. (İshaklı –Af.; Büyükkabaca *Senirkent, Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Sertaş –Brd.; Kenger *Kula –Mn.; Kıbrısçık –Bo.; *Safranbolu –Zn.; Genezin, Sarılar *Avanos, –Nş.; Everek *Develi –Ky.; *Bor, –Nğ.; *Akşehir –Kn.) **3.** Yukarıya doğru kalkıp inmek. (*Bor –Nğ.) **4.** Sessizce ve emekleyerek yürümek. (Beşkarış *Altıntaş –Kü.)

metleşmek kaynaşmak, kalkışmak. (Kuzköy *Bucak –Brd.)

metletmek Hasmını yenmek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

metmen [**metmenek**] Merdiven. (Çakallı –Ada.)
[**metmenek**] : (–Ada.)

metmenek [→ **metmen**]

metoro Metre. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

metot Köylü kadınların giydiği, üzeri işlemeli ayakkabı. (–To.)

mettap [→ **mettep**]

mettep [**mettap**] Okul. (Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)
[**mettap**] : (Eziler *Güney –Dz.)

mettup Mektup. (Eziler *Güney –Dz.; –Nğ.)

meturgad Mezat. (–Brd.)

mev **1.** Üzüm kütüğü ve çubuğu, asma.(*Erciş –Vn.; Kerkük) **2.** Üzüm yaprağı. (Kerkük).

mevere Dokuma tezgâhında, ipliklerin kaymasını sağlayan yuvarlak ağaç. (*Ürgüp –Nş.)

meviklemek Küçük köpek yavruları bağırmak. (–Brd.)

mevikleşmek Danışmak, bir konu üstünde birkaç kişi birlikte karar vermek. (*Gelendost –Isp.; *Mersin, *Mut köyleri –İç.)

mevlak Ateş küreği. (–Ed.)
mevleken Deri üstüne süs yapmak için kullanılan, keskin ağzı demir, sapı ağaç bir saraç aracı. (–Mr.)
mevli İki kulplu testi. (Köristan *İznik –Brs.)
mevlut sepkisi Nişan törenlerinde şeker sunulduktan sonra özel şişelerle serpilen koku. (*Eğridir –Isp.)
mevlücan [→ **merülcen**]
mevril Fıçıların dışındaki demir çember. (*Bozdoğan –Ay.)
mevvet İpek kozasının işe yaramayan bölümü. (*Antakya köyleri –Hat.)
meydan Sıva yapmakta kullanılan iyi toprak. (*Zile –To.)
meydancı Çay ve kahveyi kahve dışındakilere dağıtan kimse. (–İst.)
meydan epmeği Sıkıntısız, minnetsiz yenilen yemek. (*Bor –Ng.)
meydani Beyaz ve renkli, yol yol ipek çözgülü dokunmuş kumaş. (–Ky.; *Bor –Ng.)
meydaniye Puanlı, ya da çiçekli sarı bir kumaş. (Keşanuz –Ank.)
meydan süpürgesi Çalıdan yapılmış avlu süpürmekte kullanılan süpürge. (–Kıbrıs köyleri)
meydavulu Dümbelek. (–Rz.; –Ar.; –Kr.)
meydiraman Merdiven. (*Bor –Ng.)
meyel [→ **meğel** (I) **-2**]
meyellemek [→ **meğellemek**]
meyem Meğer. (Peşman *Daday –Ks.)
meyi Ney. (–Kr.)
meyiklemek Çevreyi kollamak, gözetlemek. (Kuruçay, Kuzkışla –Ezc.)
meyilsemek Bir işi üzerine almak. (*Bor –Ng.)
meyirsek 1. [→ **meğirsek**] **2.** Cinsel istek duyan. (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
meyirsemek [→ **meğirsemek**]
meyis Tarlaları ayırmak için sürülmeden bırakılan yer, sınır. (*Akşehir –Kn.)
meymen Testi. (*Ezine –Çkl.)
meymenet Kılık. (*Düzce –Bo.)
meynes Kalker tabakası. (Dorla –Kn.)
meyremen İki kulplu büyük testi. (Zeytinli *Edremit –Ba.)
meyriç Olgunlaşmış. (*Çivril –Dz.)
meysimek [→ **mağsimek**]
meytambal Kulak ağrısı. (*Sivrihisar –Es.)
meytanbal Uğursuz, kötü (kimse). (–Dz.; İnköy –Kü.)
meyze [→ **meze** (I)]
mez Masa. (Kerkük)
mezar (I) Tütün denklerinde, ikinci nitelikteki tütünlerin yerleştirildiği taban ile kapak arası. (–Sm.)
mezar (II) Reçineli çam. (–İç.)
mezar yazısı Arap harfleri (çocuk dilinde). (–Sm.)
mezda [→ **mezdeği**]
mezdeği [**mezda**] Kozalaklarından sakız çıkarılan ladin ağacı. (–Ezm.; *Afşin –Mr.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Aden *Kadirli, *Bahçe –Ada.)
[**mezda**] : (–Mr.)
mezdek Şımarık, densiz. (Satılmış –Es.)
mezdirmek Börttürmek, yumuşatmak (meyve ve sebzeler için). (*Kaman –Krş.)
mezaka [→ **mezeke -2**]
mezake [→ **mezeke -2**]
meze (I) [**meyze, mezep, mezer** (I) **-2 mezi,**] Hamam havlusu. (–Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –İz.; *Ula –Mğ.)
[**meyze**] : (Beydağ, Yağcılar –İz.)

[**mezep**] : (*Tavas –Dz.)
[**mezer** (I) **-2**] : (İshaklı –Af.; *Nizip –Gaz.; *Elbistan –Mr.; –Nğ.; Misis –Ada.)
[**mezi**] : (–Mğ.)

meze (II) **1.** Küçük tabak. (Gerince *Bodrum –Mğ.) **2.** Küçük, toprak tabak. (*Bodrum –Mğ.)

meze (III) Oyun yeri. (Kesmik –Mr.)

meze (IV) Yuvarlak hamur topağı, pazı. (Cebel –Af.; Kesme *Eğridir –Isp.)

mezek [→ **mezeke -2**]

mezek almak Alay etmek. (*Antakya –Hat.)

mezeke [**mezaka, mezake, mezek, mezzak**] **1.** Maskara. (*Ereğli –Kn.) **2.** Alay, eğlenme. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Buca –İz.; Kenger *Kula –Mn.; *Bor –Nğ.; Üzümlü –Mğ.)
[**mezaka**] : (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
[**mezake**] : (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)
[**mezek**] : (*Çal –Dz.; *Biga –Çkl.)
[**mezzak**] : (Hisarcık *Yayladağı –Hat.)

mezele Sebze. (*Elmalı ve köyleri, *Korkuteli, Bağyaka *Finike –Ant.)

mezelemek [**mezelenmek** (I)] Çocuk yemekte mızmızlık etmek. (*Düzce –Bo.)
[**mezelenmek** (I)] : (*Düzce –Bo.)

mezelenmek (I) [→ **mezelemek**]

mezelenmek (II) Küçük çocuklara sarkıntılık etmek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

mezelmek (I) Eskimeğe yüz tutmak, incelmek. (–Ks.)

mezelmek (II) Üzülmek. (Ağlı *Küre –Ks.)

mezeme Yemekte mızmızlık eden, yiyeceği ağzında geveleyen (çocuk). (*Düzce –Bo.)

mezemete çıhartmaḫ Beğenmek, övmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mezeñe yaramak Hoşuna gitmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mezep [→ **meze** (I)]

mezer (I) **1.** Önlük. (–Bt.) **2.** [→ **meze** (I)]

mezgeldek (I) [**mezgerdek, mezğeldek, mezmeldek, mezmeltek, mezmendek, mezmerdek -1**] Yabanördeği. (*Tire –İz.; *Lâpseki –Çkl.; *Merzifon –Ama.; –Kn.; Kavaklı, Büyükdoğanca –Ed.)
[**mezgerdek**] : (Samandere –Bo.)
[**mezğeldek**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**mezmeldek**] : (Bozhüyük, Yenikköy, Yenicekale –Mr.)
[**mezmeltek**] : (*Çarşamba –Sm.)
[**mezmendek**] : (*Antakya –Hat.)
[**mezmerdek -1**] : (Gare *Ardeşen –Rz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Yz.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; –Ada.)

mezgeldek (II) Düşüncesiz, aptal. (*Lâpseki –Çkl.)

mezgeldek (III) Yeleğin arkasındaki toka. (Göcer –Kn.)

mezgep Bebeklerin ve çocuklarını emziren annelerin, elbiselerinin kirlenmemesi için boyunlarına takılan önlük. (Atlas *Sivrihisar –Es.; –Ank.)

mezgerdek [→ **mezgeldek** (I)]

mezgiç İki kulplu, geniş, yayvan çömlek. (*Ürgüp –Nş.)

mezğel İplik eğirmeye yarayan bir araç. (*Antakya köyleri –Hat.)

mezğeldek [→ **mezgeldek** (I)]

mezi [→ **meze** (I)]

mezin Ezan okuyan. (*Antakya –Hat.)

mezir Yağlı çıra. (Başpınar *Tefenni, Horzum, Kızılcabölük–Brd.; *Tavşanlı –Kü.; Kıbrısçık –Bo.; *Osmancık, *İskilip –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Vezirköprü –Sm.; *Milâs, Çobansa *Fethiye –Mğ.)

mezkerden Üveyik kuşu. (*İzmit –Kc.)

mezlā Dağlarda yetişen, uzun, kerestesinden yapılarda yararlanılan bir çeşit ağaç. (Hartlap –Mr.)

mezleki İstanbul sakızı. (*Bor –Ng.)

mezlemek Yemek. (–Ba.)

mezlenmek [**mezzağa sarmak**] Alay etmek, eğlenmek. (–Brd. köyleri; Ilıcasu *Gediz –Kü.; Ağlı *Küre –Ks.)

[**mezzağa sarmak**] : (–Kıbrıs)

mezmeldek [→ **mezgeldek** (I)]

mezmele Harman kaldırıldıktan sonra yerde kalan saman vb. döküntü. (–Krş.)

mezmeltek [→ **mezgeldek** (I)]

mezmencil Eti tatsız bir çeşit ufak balık. (*Halfeti –Ur.)

mezmendek [→ **mezgeldek** (I)]

mezmerdek **1.** [→ **mezgeldek** (I)] **2.** Balıkçıl kuşu. (Şahinefendi köyü *Ürgüp –Nş.; *Mut köyleri –İç.)

mezmetmek Yok etmek, ortadan kaldırmak, izini kaybetmek. (–Ng.)

mezmeze Sert kabuklu, üzerinde dilim biçiminde çizgiler olan bir çeşit kavun. (*Erciş –Vn.)

mezyit Mezgit balığı. (–Sm.)

mezzağa sarmak [→ **mezlenmek**]

mezzak [→ **mezeke -2**]

mıccırdatmak Yumuşak bir şeyi elle ezmek. (*Bor –Ng.)

mıccırık Çok ezik. (*Bor –Ng.)

mıcık (I) **1.** Küçük, ufak tefek (kimse). (*Merzifon köyleri –Ama.; Sarıca *Gölköy –Or.; –Gm.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; Çakallı –Ada.) **2.** Sıkı etli, semiz (kimse). (Bayat –Af.; *Alayunt –Kü.) **3.** Kalın, kaba (kimse). (*Beypazarı –Ank.) **4.** Gözleri yumuk (kimse). (Kilimli –Zn.) **5.** Gözleri çapaklı, yangılı (kimse). (*Kilis –Gaz.)

mıcık (II) Oyunbozan, mızıkçı. (Söğüt, Honaz –Dz.)

mıcık (III) Bir çeşit kuş. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

mıcık (IV) Bahse girme. (Çöplü *Çivril –Dz.)

mıcık mıcık Zorla, isteksiz, isteksiz (yemek için). (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

mıcıldak Sulu çamur. (Ağlı *Küre –Ks.; *Beypazarı, Çanıklı *Ayaş –Ank.)

mıcır (I) Ufak. (*Yalvaç –Isp.)

mıcır (II) **1.** Ufak çakıl. (–Sm.) **2.** Lüleci çamuru. (–Sm.)

mıcır (III) Manda yavrusu. (Akhisar *İnegöl –Brs.)

mıcıramak Suyu çıkmak, cıvımak. (*Düzce –Bo.)

mıcırığ çıkarmag Kavga çıkarmak. (–Brd.)

mıcırıhlı [**mışırıhlı**] İsteksiz iş yapan ve söz söyleyen, ilgisiz. (Bahçeli *Bor –Ng.)

[**mışırıhlı**] : (Bahçeli *Bor –Ng.)

mıcırık (I) **1.** Beceriksiz, sünepe. (Sofular *Eğridir –Isp.; *Perşembe köyleri –Or.) **2.** Zorluk çıkartan (kimse). (–Dz.) **3.** Kavgacı. (Köşten –Dz.)

mıcırık (II) **1.** Bir işi bozmak için ileri sürülen neden. (Çerçin, Kozağaç *Gölhisar –Brd.; *Susurluk –Ba.; Bozan –Es.; *Merzifon –Ama.; *Elmalı –Ant.) **2.** Bir işteki karışıklık, düzensizlik. (Bereketli –Ay.; *Merzifon –Ama.) **3.** Düzen, dolap: *Bu işte bir mıcırık var.* (*Merzifon köyleri –Ama.; *Ermenek –Kn.) **4.** Kavga nedeni. (Çamköy *Gölhisar, Başpınar *Tefenni, Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Kızılhisar, Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy, Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Fethiye –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

mıcırık (III) Kıvılcım. (–El.)

mıcırık (IV) **1.** Çok ezilmiş. (*Afşin –Mr.; –Gaz.) **2.** Çok cıvık, çok sulu. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mıcırık (V) Dokuma tezgâhında ipliğin hareketini sağlayan makara. (*Tarsus –İç.)

mıcırıklamak Oyunbozanlık etmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mıcırıklanmak Bir iş bozulmak, karışmak. (Yeniköy –Ba.; *Ermenek –Kn.; Unulla *Akseki –Ant.)

mıcırıklı [**mıcırıklı**] Kuşku verici, oyunlu (iş için). (*Yalvaç –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Sarıkavak –Es. *Ermenek –Kn.; Çakallı –Ada.)

[**mıcırıklı**]: (Dombaylı*Salihli –Mn.)

mıcır mıcır 1. Çürümüş ve sulanmış (meyveler için). (*Düzce –Bo.) **2.** Yağlı, sıvaşık, bulaşık, yapışkan. (*Düzce –Bo.)

mıcırıklı [→ **mıcırıklı**]

mıççık 1. Bir şeyin üstünde çok duran, direnen. (Alanlı –Ay.) **2.** Oyunbozanlık eden. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

mıççıklamak Toprağa su dökerek çamur yapmak. (*Bozdoğan –Ay.)

mıççık mıççık [**mıçıl mıçıl**] Bir şeyi iğrenç biçimde ezerek, çiğneyerek (yemek için). (Kürkçüler –Ada.)

[**mıçıl mıçıl**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mıçı (I) Yabandomuzu yavrusu. (Ayaslar *Ilgın –Kn.)

mıçı (II) Ortaya konulan para ya da bilyeye, kayrak taşlarıyla vurarak oynanan bir çocuk oyunu. (*Keçiborlu –Isp.)

mıçıl mıçıl [→ **mıççık mıççık**]

mıçırğan Hayvanların ayaklarında, kışın ahırda kapalı kalmaktan oluşan şiş ve kepekli yara. (*Antakya köyleri –Hat.)

mıçık Sıcak mevsimlerde su kıyılarında, yolda, insanı saran küçük sinekler. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mıçkı Testere. (Çilehane *Reşaiye –To.)

mıçkır 1. Küçük yapılı koşum hayvanı. (Sarıkavak –Es.) **2.** Cüce (genellikle sığırlar için). (–Ada.)

mıdah Kötümser. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mıdara (I) İyi yerleşmemiş, eğreti. (*Sungurlu –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Taşova –To.)

mıdara (II) İyilik yapana karşı duyulan gönül borcu. (Ağlı *Küre –Ks.; *Çarşamba –Sm.)

mıdara (III) Kötü, işe yaramaz, güçsüz, çürük. (*Çarşamba –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Taşova –To.; Kuz, Salman *Akkuş –Or.;

Uluşiran *Şiran –Gm.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri, Telin *Gürün –Sv;. Sorkun *Beypazarı –Ank.)

mıdaralıh etmek Zayıflık ve güçsüzlük nedeniyle kendini bırakmak : *Çok mıdaralıh etme, azıcık kendüyin topla.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mıdavuk Çok zayıf. (*Boyabat –Sn.)

mıdğın İstek. (Yerkesik –Mğ.)

mıdığını eğmek Surat asmak, somurtmak. (Çiftepınar *Mersin –İç.)

mıdıḫ (I) Ateş, ateşin koru. (Yazılı –Af.)

mıdıḫ (II) [→ **mıdık** (I) **-2**]

mıdık (I) [**mıdıḫ** (II)] **1.** Cüce, kısa boylu. (*Yalvaç, *Gelendost –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; –Mn. ve çevresi; –İst.; –Nş.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Sarıoba *Polatlı –Ank.) **2.** İki yüzlü, yüze gülen. (*Erciş –Vn.)

[**mıdıḫ** (II)] : (*Erciş –Vn.)

3. Çehre, yüz. (*Bor –Nğ.)

mıdık (II) Gaga. (Ağzıkaraca *Kozan –Ada.; Yanpar, Burhan, Kum *Silifke, *Gülnar, *Mersin köyleri, Ferizler *Anamur –İç.)

mıdık (III) Güven. (*Boyabat –Sn.)

mıdık (IV) Tepe, küçük dağ. (Mastat *Karaman –Kn.)

mıdıklanmak Küsmek, gücenmek. (Azaylı *Kadirli, *Osmaniye –Ada.)

mıdıl [→ **modul** (III)]

mıdılak Küçük, minik. (*Bor –Nğ.)

mıdıranmak [**mıdırdamak, mıdırdanmak**] Kendi kendine söylenmek, mırıldanmak. (*Perşembe köyleri –Or.)

[**mıdırdamak**] : (*Alaşehir –Mn.)

[**mıdırdanmak**]: (Yassıören *Senirkent –Isp.; *Merzifon köyleri –Ama.)

mıdırdamak [→ **mıdıranmak**]

mıdırdanmak [→ **mıdıranmak**]

mıdısı Güçsüz, eli ermez, herşeyi oluruna bırakan. (*Tirebolu –Gr.)

mıdkını sıyrılmak Güveni kalmamak. (*Boyabat –Sn.)

mıf [**mığ, muf**] Çivi. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

[**mığ**] : (Senir *Keçiborlu –Isp.; Cenciğe –Ezc.)

[**muf**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

mıga Çoban. (*Artova –To.)

mıgır Küçük, işe yaramaz (oyunda kâğıt ya da eşya için). (*Bergama –İz.; *Düzce –Bo.)

mıgırıp Çabuk kızan. (Fiğneğe *Artova –To.)

mığ [→ **muf**]

mığal (I) Yazın öğle zamanı, koyun ve keçilerin yatmak için toplandıkları yer. (*Hozat –Tn.)

mığal (II) [**migal**] Fidanın verdiği ilk meyve. (–Kü.; –Gaz.)

[**migal**] : (–Ml.)

mığala binmek Bitki, ağaç meyve vermeye başlamak. (–Kü.; –Gaz.)

mığarca [→ **muhara -2**]

mığı [**mığmığ, mığmığı**] **1.** Tatarcık. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**mığmığ**] : (*Erciş –Vn.)

[**mığmığı**] : (–Kr.)

2. Sivrisinek. (*Selim, *Sarıkamış –Kr.)

mığıldamak Teke, dişi keçiyi kovalarken ses çıkarmak. (Sofular *Eğridir –Isp.; –Kr.)

mığıllanmak 1. Kıskanmak, çekememek. (–Dy.; –El.) **2.** İçlenmek, dertlenmek. (–Dy.)

mığıl mığıl etmek Kaynaşmak, çok yığılmak. (Telin *Gürün –Sv.)

mığıl vermek Birini üzmek, kıskandırmak için gösteriş yapmak. (–Dy.)
mığırdış Zayıf. (Çakallı –Ada.)
mığırıkarmudu Bir yanı açık sarı, bir yanı kırmızı, karanfil gibi kokan, içi kumlu bir çeşit armut. (–Ezc.)
mığmığ [→ **mığı -1**]
mığmığı [→ **mığı -1**]
mığrıbı (I) Çelimsiz. (–Nğ.)
mığrıbı (II) Sarı renkli, küçük karınca. (*Karaisalı –Ada.)
mığrık Neşe, güler yüzlülük. (*Çal –Dz.)
mığribi Bilinmeyen geçmişten, olacaktan haber veren (kimse). (Süksün *İncesu –Ky.)
mıh (I) Karısından dayak yiyen erkek, kılıbık. (*Biga –Çkl.)
mıh (II) Odun. (–Bo.)
mıh (III) [**mit** (II)] Böceklerin ısırmasıyla berelenen kavun, karpuz kabuklarının altında kalan çivi gibi sert ve ham yer. (–Nğ.; Hayriye –Ada.)
[**mit** (II)] : (–Ant.)
mıh (IV) Topaç, döndürek oyunu. (*Mudanya –Brs.)
mıhalıp Kasapların et taktıkları çengel. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)
mıhanat 1. Korkak. (–Af.; –Tr.) **2.** Aldatıcı (kimse). (–Af.; –Tr.)
mıhara [→ **muhara -2**]
mıhboku [→ **mıhsıçtı**]
mıh çıkını Çok sağlam adam. (–Nğ.)
mıh dememek Hiç söz söylememek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
mıh gibi (I) Çok sağlam. (*Ödemiş köyleri –İz.)
mıh gibi (II) Dopdolu, çok sıkı (meyve için). (*Ödemiş köyleri –İz.; *Bor –Nğ.)
mıhırik [→ **muhara -2**]
mıhıs [→ **mıkır**]
mıhla [**mıkla -5**] **1.** [→ **mıhlama** (V) **-3**] **2.** Sarmısaklı yoğurt ve yumurtayla yapılan çılbır. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezm.; Bahçeli, *Bor –Nğ.)
[**mıkla -5**] : (*Ermenek –Kn.)
3. Kıyma, soğan ve patatesle yapılan yemek. (*Arapkir –Ml.) **4.** Üstüne yumurta kırılarak yapılan yemeklerin genel adı. (–Ezc.; *Gürün, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; *Bor –Nğ.)
mıhladız [**mıhladuz, mıhlandıç, mıhlandız, muhladız, muḫladur**] Mıknatıs. (Honaz –Dz.; Kalburcuk *Bayındır –İz.; *Düzce –Bo.; *Bor –Nğ.)
[**mıhladuz**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**mıhlandıç**] : (–Krş.)
[**mıhlandız**] : (*Düzce köyleri –Bo.)
[**muhladız**] : (–Tr.)
[**muḫladur**] : (–Tr.)
mıhladuz [→ **mıhladız**]
mıhlama (I) Üstü sırma işli kadifeden yapılmış gelin elbisesi, bindallı. (Solaklar –Kc.; Alkaran *Çumra –Kn.)
mıhlama (II) Nallanan hayvanlarda yanlış vurulan çivi nedeniyle olan topallık. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
mıhlama (III) İşi pekiştirme, sağlama bağlama. (*Bor –Nğ.)
mıhlama (IV) Yatak, yastıkta sağlam iplikle çiviliyor gibi yapılan dikiş. (*Bor –Nğ.)
mıhlama (V) [**mıhla -1, mıhlı** (I), **mıhlıma -1, 2; mıkla -2, mıklama, mihla -1, miḫleme -1, mikla, muhla, muhlama -2, 3; mukla**] **1.** Yu-

murta ve unla yapılan omlet. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Çiftlik –Mğ.) **2.** Tereyağla pişirilen mısır ununa çökelek ya da peynir konularak yapılan yemek. (–Rz.)
[**muhlama -3**] : (–Rz.)
3. Soğanlı kıyma, pastırma üstüne yumurta kırılarak yapılan yemek. (Dikici *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; Bozan, Atlas *Sivrihisar –Es.; –İst.; *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Merzifon köyleri, *Taşova –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Tr. ve ilçeleri; Gare *Ardeşen –Rz.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Keşanuz, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bodrum, *Datça, Yerkesik –Mğ.)
[**mıhla -1**] : (*Karahisar –Af.; –İz.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Ky.; –Yz.)
[**mıhlı (I)**] : (–Ant.)
[**mıhlıma -1**] : (–Brd.; *Bozdoğan –Ay.)
[**mıkla -2**] : (Dikici *Dinar –Af.; *Mut köyleri –İç.)
[**mıklama**] : (Peşman *Daday –Ks.; Sarı *Merzifon –Ama.)
[**mihla -1**] : (*Kemaliye –Ezc.; *Güdül, Elmalı *Kızılcahamam, *Ayaş –Ank.)
[**miḫleme -1**] : (Kerkük)
[**mikla**] : (Damlapınar *Beyşehir –Kn.)
[**muhla**] : (–Tr.)
[**muhlama -2**] : (–Rz.)
4. Kıymalı, soğanlı pazı ya da ıspanak üstüne yumurta kırılarak yapılan yemek. (–İst.; *Vezirköprü –Sm.; *Tirebolu –Gr.; –Ezc.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.)
[**mıhlıma -2**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**mukla**] : (–Gm.)

mıhlamak [**mıklamak**] Çivilemek, çakmak. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Çerçin –Brd.; *Akyazı çevresi –Sk.; Ağlı *Küre –Ks.; *Merzifon –Ama.; *Ağın –El.; *Ermenek –Kn.)
[**mıklamak**] : (Peşman *Daday –Ks.)

mıhlandıç [→ **mıhladız**]

mıhlandız [→ **mıhladız**]

mıhlanmak Döndüğü belli olmayacak denli hızlı dönmek : *Benim topaç mıhlanıyor.* (*Sorgun –Yz.)

mıhlı (I) [→ **mıhlama** (V) **-3**]

mıhlı (II) Kaldıraç. (–Nğ.)

mıḫlı (III) Kurtlu (kavun, karpuz vb.). (*Arapkir –Ml.; *Bor –Nğ.)

mıhlı (IV) Çivili. (*Yalvaç –Isp.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.)

mıhlıma 1. [→ **mıhlama** (V) **-3**] **2.** [→ **mıhlama** (V) **-4**]

mıhra 1. Katı : *Ekmek o kadar kurumuş ki mıhra olmuş.* (*Mustafakemalpaşa –Brs.) **2.** Yara kabuğu. (Sürez *Bozdoğan –Ay.) **3.** Yağmurdan sonra tarlanın üstündeki toprak tabakasının sertleşmiş durumu. (Külübalık –Ed.)

mıhrabık Kurumuş çamurda araba tekerleği, hayvan ayağı izleri. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

mıḫrıs [→ **mıkır**]

mıhrız [→ **mıkır**]

mıhsıçtı [**mıhboku, mihsıçtı**] Cimri. (Güney *Yeşilova –Brd.; Hacıfakı –Dz.; *Düzce –Bo.; –Sm.; *Merzifon çevresi –Ama.; *Bor –Nğ.; –Ada.)
[**mıhboku**] : (*Elmalı –Ant.)
[**mihsıçtı**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mıhtan [mıktan, mihtan, mikdan, miktan] Arpa, buğday ve çavdarı birlikte öğüterek yapılan karışık un. (Beyağıl *Ulukışla –Nğ.; *Kadirli –Ada.)
[mıktan] : (*Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)
[mihtan] : (* Gazipaşa, * Alanya –Ant.)
[mikdan] : (Gökahmetli –Mr.)
[miktan] : (Karahüyük, *Bahçe, *Cebelibereket –Ada.; Yenisu –İç.)

mıhtanlı [mıktanlı] Karışık : *Kesesinde mıhtanlı para var.* (*Bor –Nğ.)
[mıktanlı] : (*Bor –Nğ.)

mıhtar Muhtar. (–Nğ. köyleri)

mıhtepesi Bir çeşit mantar. (*Düzce, –Bo.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

mık (I) Çivi. (Kösten –Dz.; –Ay.; Darıcıköy *Düzce –Bo.; Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; Kuz *Akkuş, Danışman *Fatsa –Or.; Vazıldan *Divriği, Karaözü *Gemerek –Sv.; Çukurova –Ada.)

mık (II) [→ **mıktık**]

mık (III) Ağı. (Teke –Kn.)

mıkçıtın Kalabalık halk topluluğu. (–Ky.)

mıkık Burnu yuvarlak ve çökük (kimse). (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mıkıklı Çürümüş ağaçlardan çıkarılan çıralı budak. (Dedesil *Acıpayam –Dz.)

mıkılı Küçük. (–Mğ.)

mıkır [mıḫıs, mıḫrıs, mıhrız, mıkıs, mıkrıs, mıkrız] Cimri, açgözlü. (Atça *Sultanhisar, Yazırlı, *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Erbaa –To.; Danışman *Fatsa, Kuz, Salman *Akkuş –Or.; Ahi –Mğ.)
[mıḫıs] : (*Afşin –Mr.)
[mıḫrıs] : (*Birecik –Ur.; *Antakya –Hat.)
[mıhrız] : (*Foça –İz.; –Mr.)
[mıkıs] : (*Kandıra –Kc.; Başlamış *Dörtyol –Hat.; Yeniköy *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)
[mıkrıs] : (–Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı – Hat. ; Yeniköy *Osmaniye –Ada.)
[mıkrız] : (–Gaz.)

mıkırdak Karabatak kuşu. (Kozyürük *Malkara –Tk.)

mıkırdanmak Uyanan bebek kendi kendine konuşur gibi ses çıkarmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mıkırık Bir çeşit armut. (–Ank.)

mıkır mıkır (I) [→ **mık mık** (I)]

mıkır mıkır (II) [→ **mık mık** (II)]

mıkır mıkır (III) **1.** Çok kalabalık. (Amasra *Bartın –Zn.) **2.** Çok dolu, gereğinden çok : *Bu koyun mıkır mıkır yağlıdır.* (–Nğ.)

mıkıs [→ **mıkır**]

mıkla 1. Yağda pişirilmiş yumurta. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Pınarbaşı çevresi –Ky.; *Kadirli, *Kozan, Çandırlar –Ada.) **2.** [→ **mıhlama** (V) **-3**] **3.** Soğanlı, yumurtalı, etli kızartma. (*Yalvaç –Isp.) **4.** Domatesli yumurta. (*Ağın –El.) **5.** [→ **mıhla -2**]

mıklama [→ **mıhlama** (V) **-3**]

mıklamak [→ **mıhlamak**]

mıklaz Makas. (*Sungurlu –Çr.)

mık mık (I) [**mıkır mıkır** (I)] Koyuca sıvıların ağır ağır kaynaması için. (*Bor –Nğ.)
[mıkır mıkır (I)] : (*Bor –Nğ.)

mık mık (II) [**mıkır mıkır** (II)] Semiz ve sıkı (et için) : *Her yanı mık mık et bağlamış.* (*Bor –Nğ.)

[**mıkır mıkır** (II)] : (*Bor –Nğ.)
mıkra Yara izi. (Cemele –Krş.)
mıkrıs [→ **mıkır**]
mıkrız [→ **mıkır**]
mıktan [→ **mıhtan**]
mıktanlı [→ **mıhtanlı**]
mıktık [**mık** (II)] Sus, ses çıkarma, aldırma. (Zeytinli *Edremit –Ba.)
[**mık** (II)] : (–Krk.)
mıktır Domuz yavrusu. (–Brs.)
mılak 1. Kasapların etleri taktıkları çengel. (–Af.) **2.** Çengel gibi kullanılan birkaç çatallı ağaç. (Selki *Beyşehir, –Kn.)
mılcık [**mıncık** (I), **mırcık**] Çürümüş, bozulmuş (meyve, sebze için). (*Sivrihisar –Es.; –Yz.; –Ky.)
[**mıncık** (I)] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Ank.; *Kadirli –Ada.)
[**mırcık**] : (–Ank.)
mılcımak [**mılkımak, mıncıkmak -1, mıncımak -3, mırcımak, milcimek -2**] **1.** Yumuşayıp, sulanıp bozulmaya yüz tutmak, çürümek (meyve, sebze vb. yiyecekler). (Tokat, Bozan, *Sivrihisar –Es.; *Şarkışla, *Gemerek –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.)
[**mılkımak**] : (*Merzifon –Ama.)
[**mıncıkmak -1**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**mıncımak -3**] : (Satılmış –Es.; *Merzifon köyleri –Ama.)
[**mırcımak**] : (Talas *Develi –Ky.; *Ürgüp –Nş.)
[**milcimek -2**] : (–Krş.; *Bünyan –Ky.)
2. Kangren olmak. (*Avanos –Nş.)
mılç Balçık, koyu çamur. (*Silifke –İç.)
mıldır mıldır Gözleri açarak bakmak için : *Ne öyle mıldır mıldır bakıyorsun?* (–Kr.)

mılh olmak Çok olgunluktan çürümeye yüz tutmak (meyve için). (*Gürün –Sv.)
mılı (I) Az ıslak, yaş. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük aşiretleri, *Kadınhanı –Kn.)
mılı (II) Topaç. (Muradiye *Susurluk –Ba.; Haralaköy *İpsala –Ed.)
mılıç Gereğinden çok olgunluk nedeniyle yumuşamış (meyve için). (Gökdere *Osmaniye, Küçükçaylı –Ada.)
mılığı gırılmak [**mılığını eğmek, mılığını yıkmak**] Sevinmediğini belli etmek, kırgın durmak, surat etmek. (Tekeler *Silifke –İç.)
[**mılığını eğmek**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**mılığını yıkmak**] : (*Dinar –Af.; Yukarıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.)
mılığını eğmek [→ **mılığı gırılmak**]
mılığını yıkmak [→ **mılığı gırılmak**]
mılık (I) Yüz, çehre. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Honaz –Dz.; Balkandak *Beyşehir –Kn.; *Kozan –Ada.; Aslan, Belenkeşli *Mersin, Hurma, Tekeler *Silifke –İç.)
mılık (II) Yumuşak. (*Afşin köyleri –Mr.; Toprakkale *Osmaniye –Ada.)
mılık (III) **1.** Suyun durgunlaşarak bataklık durumuna getirdiği yer. (Sarıkavak –Es.) **2.** Sel sularının getirip biriktirdiği çamur. (*İskilip –Çr.) **3.** Az sulu yer. (Kızılcaören –Kü.)
mılık mırtık (I) Çoluk çocuk. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
mılık mırtık (II) Yırtık pırtık, paramparça, eski püskü. (Ağlı *Küre –Ks.; –Kn.; Bekilli *Çal –Dz.)

mılık mırtık (III) Düzensiz, saçma sapan (söz ve iş için). (Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Kn.)

mılık taş Su kıyılarında olan parlak ve cilalı taş. (Izgın *Elbistan –Mr.)

mılk Çürümüş, bozulmuş (meyve için). (*Ayaş –Ank.)

mılkıldamak Bir kabın içindeki sıvı sallanınca ses çıkarmak. (Aslan, Civanyaylağı *Mersin, İncekum *Silifke –İç.)

mılkımak [→ **mılcımak -1**]

mılhıcı [→ **mıllıkçı -1**]

mıllıhçı Hizmetçi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mıllık Kayrak oyununda, çocukların vurmaya çalıştıkları, kaleye dikilmiş yuvarlak taş. (Karamanlı *Tefenni, Kurna –Brd.)

mıllıkçı [**mıllıhcı**] **1.** İki yüzlü, yüze gülücü. (– Ezm. ; * Doğubeyazıt - Ağ.)
[**mıllıhcı**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezm.)
2. Söz götürüp getiren. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

mıllık güttürmek Bir işte, birine zorluk çıkarmak. (–Brd.)

mıllımıcır olmak Ezilerek karmakarışık olmak : *Meyveler hep mıllımıcır olmuş.* (–Mr.)

mılmak Korkup caymak. (Çerçin –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; Kuzköyü, Bucak –İz.)

mıltık Tüfek. (Taşkent göçmenleri –İst.; *Mersin –İç.)

mın Bir şeyi bağlamak için yere çakılan ağaç kazık. (Ergân –Eze.)

mınak [→ **mındak**]

mınalamak Paylamak, hırpalamak, dövmek. (–Ba.)

mınamış Evlenmekte gecikmiş yaşlı kız. (Dereköy, Kofcağız –Krk.)

mıncı (I) [→ **minci -2**]

mıncı (II) Bulgur pilavı. (Barla –Isp.)

mıncığı çıkmak [**mırkı çıkmak**] Ezilerek içi dışına çıkmak (çok olgun meyveler için). (*Düzce –Bo.)
[**mırkı çıkmak**] : (*Düzce –Bo.)

mıncığını çıkarmak Ezip suyunu çıkarmak (meyve vb. şeyler için). (Bayat *Emirdağ - Af.)

mıncık (I) [→ **mılcık**]

mıncık (II) [**mincik** (III)] Hayvan tekmesi, çifte. (–Ezc.)
[**mincik** (III)] : (–Kr.)

mıncık (III) Kedi yavrusu. (*Ünye –Or.)

mıncıklamak (I) Çimdiklemek. (*Akyazı çevresi –Sk.)

mıncıklamak (II) Çifte atmak. (–Ezc.)

mıncıklı gıncıklı Süslü, cicili bicili. (*Buldan –Dz.)

mıncıkmak 1. [→ **mılcımak -1**] **2.** Cıvımak. (*Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.)

mıncılıh Kaygan, yumuşak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mıncımak 1. Kokmaya, çürümeye başlamak. (Davulga * Emirdağ –Af.; –Isp.; Saraycık –Kü.; Tokat –Es.; –Ky.) **2.** Çok sulanmak, erimeye, yumuşamaya başlamak. (Peşman *Daday –Ks.; Cenikdere *Yıldızeli –Sv.) **3.** [→ **mılcımak -1**]

mıncırak [**mıncırlık**] Tahterevalli. (–Dz.)
[**mıncırlık**] : (*Uluborlu –Isp.)

mıncırk Mengene. (Emircik *Çal –Dz.)

mıncırlık [→ **mıncırak**]

mıncışmak İyi pişmemiş pide, ekmek ezilince, sıkılınca hamur gibi olmak. (–Bo.)

mıncıştırmak Sıkarak buruşturmak. (*Düzce –Bo.)

mınçak 1. Boncuk. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Tespih. (Çilehane *Reşadiye –To.)

mınçmak 1. Elle ya da ayakla iyice ezmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Çok dövmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mındak [**mınak, mınık** (II), **mınik, mınnak**] Kedi yavrusu. (*Boyabat –Sn.; Köçekli *Taşköprü –Ks.)
[**mınak**] : (*Taşköprü köyleri –Ks.; *Boyabat –Sn.)
[**mınık** (II)] : (*Düzce –Bo.; –Eze.)
[**mınik**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**mınnak**]: (–İst.;*Safranbolu –Zn.)

mındar ağaç Masura yapmakta kullanılan, ortası yumuşak bir çeşit ağaç. (Peşman *Daday –Ks.)

mındı 1. Av köpeklerinin avlanma çağı. (Kerkük) **2.** Ayakları kısa bir çeşit küçük köpek. (Kerkük)

mındık Çelikçomak oyununda, çeliği havalandırmak için kullanılan küçük çukur. (*Sandıklı –Af.)

mındıl Küçük, ufak tefek adam. (–Ezm.)

mındıl mındıl Küçük çocukların kısa adımlarla sevimli bir biçimde yürüyüşünü anlatır. (*Bor –Ng.)

mıngıldak [**mıñıldak**] Bıngıldak. (İncekum *Silifke –İç.)
[**mıñıldak**] : (Karaçay, Başhöyük aşiretleri *Kadınhanı –Kn.)

mıngılıç Kaldıraç. (*Çal –Dz.)

mıngılı düşük Neşesiz, düşünceli kimse. (Salman *Akkuş –Or.)

mıngıllamak Burundan konuşmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**mıngıraz** [**mıngırız**] Mızmız. (*Gelendost –Isp.)
[**mıngırız**] : (Seki *Ödemiş –İz.)

mıngırcık Dört köşe kesilip pişirilmiş hamurun üstüne yoğurt dökerek yapılan bir çeşit mantı. (Zeytinli *Edremit –Ba.)

mıngırız [→ **mıngıraz**]

mıngış Cımbız. (–Ks.)

mını Kaz yavrusu. (Banarlı –Tk.)

mınık (I) Mızıkçı. (Alpıköy –Es.)

mınık (II) [→ **mındak**]

mınık (III) Kaydırak oyunu. (Afşar *Hadım –Kn.)

mınık (IV) Yuvarlak, toparlak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

mıñıldak [→ **mıngıldak**]

mınımak Bıkmak, usanmak. (Karaşar *Beypazarı –Ank.)

mınik [→ **mındak**]

mınikotu Baharda yetişen, pancara benzer, pişirilip yenilen bir çeşit ot. (Merkepkışlacığı –Ama.)

mınkıl Neşesiz, kendini bırakmış (kimse). (Sarıca *Gölköy –Or.; *Niksar –To.)

mınkıldayuk Bataklık. (Bulak, Alıcık, Diphacı *Merzifon –Ama.)

mınkıraz Zayıf. (*Ödemiş –İz.)

mınmın Çok konuşan, geveze. (Düğrek –Mğ.)

mınmın etmek Bir sözü yarım yamalak ve alçak sesle anlatmak. (–Ezc.)

mınna [**minna**] **1.** Ağabey. (Dedik *Sorgun, Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.)
[**minna**] : (Alidemirci *Çayıralan –Yz.)
2. Lala. (–Ky.)

mınnak [→ **mındak**]

mıntı (I) Yeteneksiz. (*İskilip –Çr.)

mıntı (II) [→ **mantı** (III) **-1**]

mıntırıklı Zayıf. (Karaismailler *Acıpayam –Dz.)

mınzır (I) Zarar vermeyi, kötülük yapmayı seven (kimse). (–Gm.)

mınzır (II) Yüz, çehre. (–Gm.)

mır (I) Bozulmuş turşu. (–Sm.)

mır (II) Değiş tokuş : *Öküzle düğeyi mır edelim.* (–Ks.; Köşker –Krş.; Basırlı *Alanya –Ant.)

mıra [→ **mirav** (I)]

mırağlamak Miyavlamak. (Karabüzey *Araç –Ks.)

mırak Topaç. (Sama *Beypazarı –Ank.)

mıras [**miraz** (I)] Bilye. (*Görele –Gr.) [**miraz** (I)] : (Barla –Isp.)

mırcık [→ **mılcık**]

mırcımak [→ **mılcımak -1**]

mırcıtmak Yumuşatmak : *Balmumunu elinde mırcıttı.* (*Divriği –Sv.)

mırçmak (I) Avuç içinde vıcık vıcık ezmek. (*İzmit –Kc.)

mırçmak (II) Çamura basınca ses çıkmak. (*Düzce –Bo.)

mırç mırç 1. Çamura basıldığında çıkan ses. (*Düzce –Bo.) **2.** Çok sulu çamur. (*Düzce –Bo.)

mırdık Kuru fasulye. (*Kemaliye –Ezc.)

mır etmek Değiş tokuş yapmak : *Çakılarımızı mır edelim.* (*Mut köyleri –İç.)

mırgıl Patates. (*Kırkağaç –Mn.)

mırı 1. Geveze. (Genezin *Avanos –Nş.) **2.** Konuşmayan kimse.(*Yalvaç –Isp.)

mırığı düşmek Gururunu, saygınlığını, gücünü kaybetmek. (*Gürün –Sv.)

mırığı eğri Neşesiz, asık yüzlü. (*Sandıklı –Af.)

mırıh (I) **1.** Ağzı eğik (kimse). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Doğuştan dudağı yarık, tavşandudaklı. (*Erciş –Vn.)

mırıh (II) Artık. (*Divriği –Sv.)

mırıh (III) [→ **mırık** (XIII) **-2**]

mırık (I) [**mırız** (III) **-1**] Yüz, çehre. (Bayat –Af.; *Keçiborlu –Isp.; Kızılhisar –Dz.; Saraycık –Kü.; *Merzifon-Ama.; *Ermenek, *Karaman –Kn.) [**mırız** (III) **-1**] : (*Afşin –Mr.; Çöplü *Gürün –Sv.)

mırık (II) [**mırız** (I), **mirik** (II)] **1.** Küskün, öfkeli, yüzü asık. (Piteriç –Ezc.) **2.** Sevinç, mutluluk : *Bugün mırığım yok.* (*Gelendost –Isp.; *Mecitözü, *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; *Koyulhisar –Sv.; Gülağzı –Mğ.) [**mırız** (I)] : (–Sv.) [**mirik** (II)] : (*Sungurlu –Çr.)

mırık (III) [**mırız** (II) **-1, mırkı**] **1.** Zayıf, cılız, hastalıklı. (*Çarşamba –Sm.; Salman *Akkuş –Or.) [**mırız** (II) **-1**] : (Piraziz –Gr.) [**mırkı**] : (*Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Topal. (Çakallı –Ada.)

mırık (IV) Sünnetçi. (–Brd.; –Kn.)

mırık (V) **1.** Kötü, sevimsiz (kimse). (–Sv.; *Bor –Ng.) **2.** Soysuz, aşağılık aile. (Söğüt, Honaz –Dz.; Tokat –Es.; –Yz.) **3.** Olur olmaz şeyleri beğenmeyen. (–Isp.)

mırık (VI) Kaz, tavuk çobanı. (Yeniköy –Tk.)

mırık (VII) Gol, sayı, kama. (Bulgaristan göçmenleri –İst.; Kırcaali –Gr.)

mırık (VIII) **1.** Büyüyememiş kuzu, keçi. (Çandır –Gr.) **2.** Manda yavrusu. (–Bo.) **3.** Sıpa. (Çığrı *Dinar –Af.) **4.** Babası at, anası eşek katır, ester. (–Ml.) **5.** Tavşan yavrusu. (İnhisar *Söğüt –Bil.)

mırık (IX) Çam ağacının tohumu, kozalak. (Çengeller *Gölpazarı –Bil.)

mırık (X) **1.** Cıvık. (*Nizip –Gaz.) **2.** Cıvık çamur, bataklık. (Tokat *Sivrihisar –Es.; –Çkr.; *Pazarcık, Büyükyapalak, *Elbistan –Mr.; –Yz.; *Balâ köyleri, Keşanuz, Camili, Küçükyozgat, Gölköyü *Kalecik, Çanıklı *Ayaş –Ank.; *İncesu –Ky.; Toprakkale –Ada.; Ören *Fethiye –Mğ.)

mırık (XI) Bulanık su. (*Elbistan –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mırık (XII) **1.** Küllük, çöplük, iyi temizlenmemiş yer, ev. (Kurthasanlı *Kadınhanı –Kn.) **2.** Pis. (Bozhüyük *Göksun –Mr.)

mırık (XIII) [**mırıh** (III)] **1.** Buğday ve arpanın uçlarındaki kılçıklar. (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Harman savrulurken uçuşan saman kırıntıları, saman tozu. (Kızılköyü –To.; *Alucra, Tamdere, -Gr.; *Bayburt –Gm.; Esesi –Ezc.; –El.; *Koyulhisar –Sv.)
[**mırıh** (III)] : (Kızılköyü –To.; *Alucra –Gr.)

mırık (XIV) **1.** Yuvarlak ağaç, top ve değnekle oynanan oyun. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Hayvan tırnağıyla oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.) **3.** Topaç oyunu. (Karaağaç *Gölpazarı –Bil.) **4.** Yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu. (–Çkr.)

mırık (XV) Samanlık. (*İzmit –Kc.)

mırık (XVI) **1.** Domates. (*Bafra, Kilik *Alaçam –Sm.) **2.** Marul. (*Bafra ve köyleri –Sm.)

mırıklamak (I) Zayıflamak. (Salman *Akkuş –Or.)

mırıklamak (II) Yavaş sesle ağlamak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mırıklamak (III) **1.** Çamur vıcık vıcık olmak. (Kirazyaylağı*Gerede –Bo.) **2.** Sulu çamura batmak. (Emirce, Kirazyaylağı *Gerede –Bo.)

mırıl (I) İyi olmayan, işe yaramayan. (Saylan *Ünye –Or.)

mırıl (II) Kof ceviz, içi boş mısır. (Saylan *Ünye –Or.)

mırıl (III) Palto. (Gömü –Ezc.)

mırıl (IV) **1.** Çamurlu yer, bataklık. (–Yz.) **2.** Bulanık suların dibine çöken çamur. (İpsil –Tr.; Çöplü *Gürün –Sv.) **3.** Sellerin getirdiği çamur, mil. (Kuruçay –Ezc.)

mırıl (V) Pislik, çöplük. (*Şarkışla –Sv.)

mırıl (VI) Bulanık su. (–Yz.)

mırıl (VII) Üzüm, dut vb. meyvelerin sıkılıp şırası alındıktan sonra kalan posası. (–Ml.)

mırıldamağ Köpek, kurt vb. hayvanlar mır mır diye ses çıkarmak. (Kerkük)

mırıldamak **1.** Dırdır etmek. (–Ama.) **2.** Didişmek. (–Ama.)

mırımak Oyunbozanlık etmek, dönekklik etmek. (*Sivrihisar –Es.)

mırıngırın (I) Hafif hastalık. (*Tire –İz.; –Mğ.)

mırıngırın (II) **1.** Dargın, küs. (*Bodrum –Mğ.) **2.** İsteksiz. (*Çal –Dz.)

mırın gırın etmek [**mırın gırın itmek**] Kararsızlık, isteksizlik göstermek. (*Tire –İz.; –Tr.; –Ezc.; *Milâs –Mğ.)
[**mırın gırın itmek**] : (*Bor –Nğ.)

mırın gırın itmek [→ **mırın gırın etmek**]

mırın kırın etmek İleri geri konuşmak. (*Kandıra –Kc.)

mırıs Bahçe, tarla bölümleri arasındaki yol. (–Kn.)

mırışık Buruşuk. (Tömük*Mersin –İç.)

mırışmak (I) Olgunlaşmak : *İncirler mırışmış*. (*Perşembe köyleri –Or.)

mırışmak (II) Gülümsemek, yılışmak. (–Nğ.)

mırız (I) [→ **mırık** (II) **-2**]

mırız (II) [**mırik** (I)] **1.** [→ **mırık** (III) **-1**] **2.** Küçük kalmış, cüce (hayvan, genellikle katır için). (Armudan, Karaçay –Ezc.) [**mırik** (I)] : (*Ağın –El.)

mırız (III) **1.** [→ **mırık** (I)] **2.** Kısa burunlu. (*Şebinkarahisar, Zaaba *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

mırız (IV) Yaradan akan irin. (Karaptal –Sm.)

mırız (V) **1.** Eski elbise. (Karakaya –Ky.) **2.** Kışın palto yerine giyilen, yünden yapılmış uzun ceket. (Çiftlik *Kalecik –Ank.)

mırik (I) [→ **mırız** (II) **-2**]

mırik (II) Posa. (*Arapkir –Ml.)

mırka (I) Bet beniz. (İleydağı *Uluborlu –Isp.)

mırka (II) **1.** Domuz yavrusu. (*Vezirköprü –Sm.) **2.** Yüzü benekli koyun. (Abalar –Ed.)

mırkı [→ **mırık** (III) **-1**]

mırkı çıkmak [→ **mıncığı çıkmak**]

mırkış mırkış 1. Çok dolu, tıklım tıklım. (*Düzce –Bo.) **2.** Ezik büzük. (*Düzce –Bo.)

mırkmak Boğmak. (*Şile –İst.)

mırk mırk Sulu meyvenin ezilmiş durumu için. (*Düzce –Bo.)

mırlamaḫ [→ **mırlanmak**]

mırlamatlamak Üstünkörü onarmak. (–Nğ.)

mırlanmak [**mırlamaḫ**] Mırıldanmak. (Eşke *Divriği –Sv.) [**mırlamaḫ**]: (Uluşiran*Şiran –Gm.)

mırlaşmaḫ [→ **mırlaşmak -1**]

mırlaşmak [**mırlaşmaḫ**] **1.** Tartışmak, ağız kavgası etmek. (*Bozdoğan –Ay.; Telin *Gürün –Sv.) [**mırlaşmaḫ**] : (Uluşiran * Şiran –Gm.) **2.** Ağlaşmak. (*Afşin –Mr.; *Beypazarı –Ank.)

mırmır (I) **1.** Çok konuşan, dır dır eden kimse. (Çakallı –Ada.; *Ula –Mğ.; Baf, Limasol –Kıbrıs) **2.** Burnundan konuşan. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **3.** Belalı. (*Çal –Dz.; *Ödemiş –İz.)

mırmır (II) Altın gerdanlık. (–Ant.)

mır mır etmek Dır dır etmek, gevezelik etmek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Perşembe köyleri –Or.)

mırmırık (I) Kedi. (*Mustafakemalpaşa –Brs.)

mırmırık (II) İki kişinin yavaş sesle konuşması. (–Ama.)

mırmırık (III) Tatsız. (–Ba.)

mırmırık (IV) **1.** Sulu ayran. (–Ama.) **2.** Çok ekşimiş boza. (Şumnu, Bulgaristan) **3.** Yeni mayalanmaya, ekşimeye, şarap olmaya başlamış şıra. (–Çr.; *Havza –Sm.; *Bor –Nğ.)

mırmırıs Dırıltı, mırıltı. (–Sn.)

mırmırız Yassı, beyaz renkli, iki parmak aralıkla enine siyah çizgili, yarım kiloluk balık. (Çardak *Lâpseki –Çkl.)

mırmırik çorbası Suyu çok, tanesi ve yağı az çorba. (*Ağın –El.)

mırmıt Armudun küçüğü. (İğdecik –Isp.)

mırnav 1. Erkeğe çok düşkün olan kadın. (*Erciş –Vn.) 2. Kedilerin çok istekli olduğu zaman. (–Vn.)

mırrıg [→ **mırrık** (I)]

mırrık (I) [**mırrıg**] Sünnetçi. (Kurna –Brd.)

[**mırrıg**] : (–Brd.)

mırrık (II) Kediye vurunca çıkardığı ses. (*Düzce –Bo.)

mırrık (III) Bataklık. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

mırrık (IV) Mayalanmış zeytinyağı tortusu. (–Ur.)

mırsına Boş yere, boşu boşuna. (Çerkesköy –Tk.)

mırşık Amacı belli olmayan iş. (Gümele *Söğüt –Bil.)

mırtı Kıl heybe. (–Ba.)

mırtık (I) Çabuk gücenen. (Görmeç, Magosa –Kıbrıs)

mırtık (II) Sigara artığı, izmarit. (*Merzifon –Ama.)

mırtıllamak Söylenmek : *Mırtıllıya mırtıllıya iş göreceğine hiç yapma.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mırtına Haşarı, yerinde duramayan. (Güney *Yeşilova –Brd.)

mırtlamak 1. Yerinde duramamak, kıpırdanmak. (Güney *Yeşilova –Brd.) 2. Mezarda rahat edememek, hortlamak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

mırtmak Darılmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

mırtmırt (I) 1. Herşeye karışan (kimse). (Söğüt, Honaz –Dz.) 2. Gereksiz yere söze karışma için. (*Bor –Nğ.) 3. Cimri. (–Bo.; Yazıköy *Safranbolu –Zn.; –Ks. ve çevresi; *Bafra –Sm.; –Nğ. çevresi) 4. Yarım yamalak anlatmak için. (*Vezirköprü –Sm.)

mırtmırt (II) Bir çeşit küçük, deniz ördeği. (–Sn.)

mırtmırt (III) Kelek. (*Dinar –Af.; *Uluborlu –Isp.)

mırt mırt Taze sebze ve meyve yenirken çıkarılan ses : *Dana mırt mırt bütün lahanayı yemiş.* (*Ermenek –Kn.)

mırt mırt etmek 1. Kendi kendine söylenip durmak. (Salman *Akkuş –Or.) 2. Yarım yamalak anlatmak. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

mırt zırt Önemsiz şey, önemsiz konu : *Ne konuştunuz? –Canım mırt zırt.* (Üçüyük *Altıntaş –Kü.)

mırzı Köklenmiş üzüm çubuğu. (–Adı.; *Arapkir –Ml.)

mısandıra Sofanın, merdiven üstü boşluğunun kenarına çakılan ağaç ya da demirden korkuluk. (*Bor –Nğ.)

mısfa Sofa. (*Tavşanlı –Kü.)

mısgı [→ **mıskı**]

mısıkcı [→ **mıskı**]

mısır (I) [**misir** (II) **-1**] Domates. (Varyanlı –Mr.)

[**misir** (II) **-1**] : (–Gr. ve çevresi)

mısır (II) 1. Tahıl. (Senir *Keçiborlu –Isp.) 2. Darı. (Kavaklı *Andırın –Mr.; Kurthasanlı –Kn.)

mısır (III) [**mısırga, mısırgan, mısırka, mısırtavuğu, misika, misir** (I), **misirga, misirk, misirka, misirkatavuğu, misirke, miska**] Hindi. (Bulkaz –Uş.; Senir *Keçiborlu, *Yalvaç –Isp.; –Dz.; *Tutak –Ağ.; –Ml.; Akait *Akşehir, *Ereğli –Kn.)

[**mısırga**]: (*Acıpayam –Dz.; –Sm.; Dereköy *Develi –Ky.; Teke *Bor –Nğ.; Risvan, Kuşça, Yeniceoba *Cihanbeyli –Kn.)

[**mısırgan**] : (–Kn.)
[**mısırka**] : (–Af.; Selânik göçmenleri *Karşıyaka –İz.; *Bozüyük –Bil.; Akmeşe *İzmit –Kc.; Selânik göçmenleri –İst.; *Beyşehir –Kn.)
[**mısırtavuğu**] : (Gönen –Isp.; –Brd.; –Ay.; *Balya köyleri –Ba.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; –El.; –Ml.; Kavaklıdere, Şeref *Yatağan –Mğ.)
[**misika**] : (Mahmutbey *Bakırköy –İst.)
[**misir** (I)] : (Aslanapa –Kü.)
[**misirga**] : (Sille –Kn.)
[**misirk**] : (*Keşan –Ed.)
[**misirka**] : (Çatalağıl *Karacabey –Brs.)
[**misirkatavuğu**] : (*Çarşamba –Sm.)
[**misirke**] : (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Bahçecik –Kc.; İğridere, Bulgaristan)
[**miska**] : (Manastır göçmenleri*Bolayır –Çkl.)

mısır (IV) [**mısıra, mısırı, mışırı, misirge, misiri -2**] Duvarcı aracı, mala. (*Tire –İz.; Küçükisa *Zile –To.; Yenidamlar, Demirtaş *Alanya –Ant.)
[**mısıra**] : (Senir *Keçiborlu –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**mısırı**] : (–To.)
[**mışırı**] : (–Kn.)
[**misirge**] : (Çukurbağ *Mut –İç.)
[**misiri -2**] : (–Çkl.; *Merzifon –Ama.)

mısıra [→ **mısır** (IV)]

mısırbasması İçi cevizli, mısır unundan yapılan bir çeşit çörek. (*Safranbolu –Zn.)

mısırda [**mısırdarı**] Mısır. (*Kağızman –Kr.)

[**mısırdarı**] : (*Çayıralan –Yz.)

mısırdarı [→ **mısırda**]

mısırga (I) Mısır unundan yapılan bir çeşit yiyecek, kaçamak. (Selânik göçmenleri, Ağlı, *Küre –Ks.)

mısırga (II) [→ **mısır** (III)]

mısırgan [→ **mısır** (III)]

mısırı [→ **mısır** (IV)]

mısırık Bulaşık. (–Ky.)

mısırka [→ **mısır** (III)]

mısırtavuğu [→ **mısır** (III)]

mıskı [**mısgı, mısıkcı, mıskıç**] Cimri. (*Ermenek, *Karaman –Kn.; Meydan, Çukurbağ *Mut, Tekeler *Silifke –İç.)
[**mısgı**] : (Gökbelen *Silifke –İç.)
[**mısıkcı**] : (Küçüklü, Akköy –Gr.)
[**mıskıç**] : (Bayadı –Or.)

mıskıç [→ **mıskı**]

mısmıl (I) **1.** Uysal. (*Susurluk –Ba.) **2.** İyi : *Çocuğum çok mısmıl.* (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Kavak, Seymen *Silivri –İst.) **3.** Kendi kabuğuna çekilmiş, el içine karışmayan (kimse). (Hadım *Çal –Dz.) **3.** Temiz iş yapan (kimse). (Diphacı *Merzifon –Ama.)

mısmıl (II) [**mısmılh, mısmısıl, mısmıtıl** (I)] **1.** Büsbütün, tümüyle. (Akçaşar, Çetince *Yalvaç, *Eğridir –Isp.; –Kn.)
[**mısmılh**] : (*Eğridir köyleri –Isp.)
[**mısmısıl**] : (*Gelendost –Isp.)
[**mısmıtıl** (I)] : (–Dz.; Düğrek, Dont, *Ula, *Bodrum, Ahiköy –Mğ.) **2.** Adamakıllı, tam, eksiksiz (yapılan iş için). (Pazarönü –Isp.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; –Ama.; Kuzucular *Dörtyol –Hat.; *Suşehri –Sv.; Hisarcık, Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Cebelibereket –Ada.; *Lüleburgaz

–Krk.) **3.** Daha çok : *Mısmıl fena oldu.* (Kelekçi *Acıpayam –Dz.) **4.** Az. (*Ereğli –Kn.)

mısmıl (III) [**mismil -1, 2**; **musmul** (I) **-1, 2**; **müsmül**] **1.** Temiz, derli toplu. (–İz.; Örencik, Tahtacı –Ba.; İpkaiye *Biga, *Lâpseki –Çkl.; Bayındır *Çerkeş –Çkr.; Balaban –Adı.; –Sv.; Sorkun *Beypazarı –Ank.; –Kn.; –Ada.; Dont, *Fethiye –Mğ.; Şumnu, Bulgaristan) [**mismil -1**] : (–Rz.; –Ezm. çevresi) [**musmul** (I) **-1**] : (Karapınar, İshaklı *Bolvadin –Af.; –Yz.)

2. Eti yenilebilen, murdar olmayan (hayvan için). (Çığrı *Susurluk –Ba.; Güveççi *Aziziye, *Dinar –Af.; Sertaç –Brd.; Ilıcaksu *Domaniç, –Kü.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Reşadiye –To.; *Taşköprü, Peşman *Daday –Ks.; *Sungurlu –Çr.; –Çkr.; İnaltı *Ayancık, *Boyabat –Sn.; Eraslan, Suluca *Merzifon köyleri –Ama.; Sarıca *Gölköy –Or.; Piraziz –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Nizip köyleri –Gaz.; Çöplü *Gürün –Sv.; Demirtaş *Kalecik –Ank.; *İncesu –Ky.; Maden *Bor –Nğ.; *Karaman –Kn.; Civanyaylağı, Ayvagediği *Mersin –İç.)

[**mismil -2**] : (–Ks.)

[**musmul** (I) **-2**] : (*Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Tokat *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; *Geyve –Sk.; –İst.; –Zn.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Yz.; –Ank.; *Avanos, *Ürgüp –Nş.; Köşker –Krş.; *Develi –Ky.; –Nğ.)

[**müsmül**] : (–Krş.)

3. Pis. (–Kn.)

mısmıl (IV) İyi, güzel, sağlam. (–Isp.; *Buca –İz.; Karaoğlan *Mustafakemalpaşa –Brs.; Kurşunlu *Gölpazarı –Bil.; İsmetpaşa –Es.; Mecidiye *İzmit –Kc.; Taşkışla –İst.; Gökköyü, Heris *Artova –To.; –Nğ.; Durak –Ada.; Ayvagediği *Mersin, Namrun *Tarsus –İç.; *Lüleburgaz –Krk.; Kumbağı *Saray –Tk.; Lefkoşe –Kıbrıs)

mısmıl (V) **1.** Düzgün, düzenli. (Vekse –Ky.) **2.** Uygun. (–Ama.; –To.)

mısmıl (VI) Her zaman. (Göndürle –Isp.; –Es.)

mısmıl (VII) [**mısmıyıl**] **1.** İsteğe uygun. (*Bor –Nğ.; *Çorlu –Tk.) [**mısmıyıl**] : (Yeniköy –Ba.) **2.** Örf ve inanca uygun davranışlar. (*Mut köyleri –İç.)

mısmıl (VIII) [**mısmıtıl** (II)] Benzeri, tıpkısı. (–Tk.)

[**mısmıtıl** (II)] : (*Torbalı –İz.)

mısmıl (IX) Toptan (satış, alış için). (*Eğridir –Isp.)

mısmıl (X) Hayvan ölüsü, leş : *Kıranda bugün hayvan mısmılı gördüm.* (Söğüt, Honaz –Dz.)

mısmıl ağacı Mürver ağacı. (*Şebinkarahisar –Gr.)

mısmıllamak (I) Bir işi gerektiği gibi yapmak. (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

mısmıllamak (II) Temize çıkarmak. (Peşman *Daday –Ks.)

mısmıllamak (III) [**mısmırlamak**] Canını yakmak, çok dövmek. (*Demirci –Mn.; –Brs.)

[**mısmırlamak**] : (–Kü.)

mısmıllı [→ **mısmıl** (II) **-1**]

mısmındar Çok pis. (*Çal –Dz.; *Bigadiç –Ba.)

mısmıntı İşinde, sözünde gereğinden çok titizlik yapan kimse. (–Tr.)

mısmırlamak [→ **mısmıllamak** (III)]
mısmıs 1. Sessiz, utangaç. (İğdecik –Isp.) **2.** Uyuşuk ve kılıksız. (*Bor –Nğ.)
mısmısıl [→ **mısmıl** (II) **-1**]
mısmıtıl (I) [→ **mısmıl** (II) **-1**]
mısmıtıl (II) [→ **mısmıl** (VIII)]
mısmıtıl (III) Doğru. (Kuleönü –Isp.)
mısmıyıl [→ **mısmıl** (VII) **-1**]
mısran [**mısranlı, misran**] Hayvanlara yem verilen yer, yemlik. (*Ahlat –Bt.)
[**mısranlı**] : (–Vn.)
[**misran**] : (*Erciş –Vn.)
mısranlı [→ **mısran**]
mıstır 1. Yaygaracı, şımarık. *Gemerek –Sv.) **2.** Alıngan. (*Gemerek –Sv.) **3.** Kurnaz. (–Ky.)
mıstır mıstır Kurnazca, sezdirmeden : *Mıstır mıstır işini görmüş.* (–Gaz.)
mışeağısı Meşe ağaçlarının dibinde bulunan, insana dokununca derisini kabartan ufak böcek. (Bozan –Es.)
mışga Dişi canlılarda üreme organının dış kısmı, ferç. (Aptallar *Silifke –İç.)
mışık (I) Güldürücü, taklitçi (kimse). (–Sn.; –Ezc.)
mışık (II) Kumral (kimse). (*Devrek ve çevresi –Zn.)
mışık (III) Mızıkçılık, oyunbozanlık : *Sen oyuna girme mışık çıkarırsın.* (*Eğridir köyleri –Isp.)
mışık (IV) Bilye. (*Acıpayam çevresi – Dz.)
mışık (V) Kedi. (Kayı *Emirdağ –Af.; Gökkaya –Mn.; *Biga –Çkl.; Misebolu *Mudanya –Brs.; –Es.; Kırım göçmenleri *İzmit –Kc.; *Şile –İst.)
mışılak Burun. (Balkandak –Kn.)
mışılamak [**mışıldamağ**] Uyurken ses çıkarmak. (Cenciğe –Ezc.; *Tarsus –İç.)
[**mışıldamağ**] : (Kerkük)
mışıldamağ [→ **mışılamak**]
mışıltı Uyurken çıkartılan ses. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mışımak [→ **mışmak** (I)]
mışırgı [→ **mışırık**]
mışırgılı Kuşkulu. (–Ank.)
mışırı [→ **mısır** (IV)]
mışırıhlı [→ **mıcırıhlı**]
mışırık [**mışırgı, mışrık**] Karışık, bulaşık, çözümü güç (iş için). (Bayat Kayıköyü *Emirdağ –Af.; Kıbrısçık –Bo.; *Ilgaz –Çkr.; –Ank.; *İncesu –Ky.; *Bor, –Nğ.)
[**mışırgı**] : (Çayırlı *Haymana –Ank.)
[**mışrık**] : (Aşağılıca –Es.)
mışırıklı [**mışrıkı**] Kuşkulu, oyunlu, sonucu belli olmayan (iş için). (*Yalvaç, *Gelendost, –Isp.; Söğüt Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; Tokat, Sarıkavak *Sivrihisar –Es.; Dereviran, Kıbrısçık –Bo.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor –Nğ.; Çakallı –Ada.; *Mut köyleri –İç.)
[**mışrıkı**]: (İleydağı*Uluborlu –Isp.)
mışırlık Ahırdaki hayvan yemliği. (–Vn.)
mışka Yaz armudu. (*Çarşamba –Sm.)
mışkat Ebegümeci çiçeği. (*Bozüyük –Bil.)
mışkı Bıçkı, testere. (Evciler *Dinar –Af.)
mışkırmak 1. Kızmak, öfkeli öfkeli solumak. (*Lüleburgaz –Krk.) **2.** Darılmak. (Karaköy *Nallıhan –Ank.)

mışlamak Hayvan sert sert solumak. (Celepköy *Çatalca –İst.; *Saray –Tk.)

mışmak (I) [**mışımak**] Sözünden dönmek, yılmak, korkup caymak. (Çerçin –Brd.; *Susurluk –Ba.) [**mışımak**] : (Yeşilyurt *Keçiborlu –Isp.)

mışmak (II) Açılmak (çiçek için) : *Bağın gülleri mışmış.* (*Kemah ve çevresi –Ezc.)

mışmış Süt. (Vakıf *Tavas –Dz.)

mışrık [→ **mışırık**]

mışrıkı [→ **mışırıklı**]

mışşık Mızıkçı. (Kurna –Brd.)

mıtar Sicim. (Güneysu –Rz.)

mıtél Eskimiş (yatak, yaygı, giyecek için). (*Ağın –El.)

mıtıklık Sazlık. (–Es.)

mıtıl [**mıtil**] **1.** Ot minder ya da yastık. (*Antakya –Hat.) [**mıtil**] : (*Antakya –Hat.) **2.** Yorgan kılıfı. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mıtır [→ **mıtırıp** (I)]

mıtırıb [→ **mıtırıp** (II)]

mıtırıf [→ **mıtırıp** (I)]

mıtırık [**mıtırıyuk, mıtmıt -2**] **1.** Geveze. (Bozhane –İst.; Sarıca *Gölköy, –Or.) [**mıtırıyuk**] : (Salman *Akkuş –Or.) [**mıtmıt -2**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Çukur *Acıpayam –Dz.) **2.** [→ **mıtırıp** (I)]

mıtırıp (I) [**mıtır, mıtırıf, mıtırık -2, mıtkır, mıtrıp** (II) **-2**] Cimri. (Ziyere *Merzifon köyleri –Ama.; *Çarşamba –Sm.; Erkilet –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Afşin köyleri –Mr.; Çöplü *Gürün, Hacılyas, *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.; *Tarsus –İç.; –Mğ.) [**mıtır**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.) [**mıtırıf**] : (Çilehane*Reşadiye –To.; Çamoağa *Divriği –Sv.) [**mıtırık -2**] : (*Tirebolu –Gr.) [**mıtkır**] : (–Ed. köyleri) [**mıtrıp** (II) **-2**] : (Kale *Tavas –Dz.; *Erciş –Vn.; Genezin *Avanos –Nş.)

mıtırıp (II) [**mıtırıb, mıtrıp** (III)] Çingene. (–Bt.; *Mut köyleri –İç.) [**mıtırıb**] : (*Silifke –İç.) [**mıtrıp** (III)] : (*Erciş –Vn.; *Nizip –Gaz.)

mıtırıp (III) Bir kimseyi kızdıracak şeyler : *Mıtırıbım olan şeyleri yapar.* (–Nğ.)

mıtırıyık [→ **mıtırık -1**]

mıtil [→ **mıtıl -1**]

mıtka (I) Yayık. (–Ba.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)

mıtka (II) Ayran. (Galataköy *Gelibolu –Çkl.; –Çr.)

mıtkır [→ **mıtırıp** (I)]

mıtlı (I) Tıpkı : *Mıtlı yılan gibi.* (Garipköy *Tavas –Dz.)

mıtlı (II) Kıymalı yumurta. (–Çkl.)

mıtmıt 1. Mızmız. (Güney *Yeşilova –Brd.; Çakır *Acıpayam –Dz.) **2.** [→ **mıtırık -1**] **3.** Kaygısızca dolaşan, yavaş iş gören (kimse). (*Kandıra –Kc.)

mıt mıt etmek Alçak sesle konuşmak. (–Ama.)

mıtırıbına basmak Kızdırmak, bamteline dokunmak. (*Bor –Nğ.)

mıtrıp (I) **1.** Huy, yaradılış : *Mıtrıbı batasıca.* (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Bamteli. (*Bor –Nğ.)

mıtrıp (II) **1.** Bencil. (Kıran –Mğ.) **2.** [→ **mıtırıp** (I)]

mıtrıp (III) [→ **mıtırıp** (II)]

mıttık (I) Gaga. (Tekir *Silifke –İç.)

mıttık (II) Öldürecek kadar kötü sancı. (–Ml.)

mıttırdamak 1. Oynaklık yapmak. (–Nğ.) **2.** Aşırı sevgi, aşırı istek duymak. (–Nğ.)

mıyat olmak İlgilenip gözetmek, korumak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

mıyel mıyel Uyuşuk uyuşuk. (Bayadı –Or.)

mıyı Beyin. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mıyık Bıyık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mıyıldak Mıymıntı. (*Kandıra –Kc.)

mıyıl mıyıl 1. Sıkılgan sıkılgan (bakmak için). (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Aptalca, bel bel (bakmak için). (*Kandıra –Kc.) **3.** Uykulu uykulu (bakmak için). (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.) **4.** Cansız, sönük (bakış ve ateş için). (*Şebinkarahisar –Gr.)

mıyışmak 1. Gülümsemek. (Narlıdere –İz.; Boynuyoğun –Ada.) **2.** Mide dolgunluğundan, gıdıklanmaktan, zevkten gevşeklik gelmek, haygın durumda olmak. (*Kandıra –Kc.)

mıymak Caymak. (*Pozantı –Ada.)

mıymışak [mıymışık] 1. Cimri. (–Kü.) **2.** Sessiz, uyuşuk. (–Kü.) **[mıymışık]** : (–Sm.) **3.** Şaşkın. (–Kü.)

mıymışık [→ mıymışak -2]

mız Kavga. (Fadılca, *Milâs –Mğ.)

mıza 1. Cüce kalmış sığır. (Oluz –Ama.) **2.** Erkek eşek. (Beştut *Şabanözü –Çkr.)

mızdur Çoban. (Şahnalar *Arpaçay –Kr.)

mızga Yapışkan çamurlu, çorak toprak. (Bakırköy *Gelibolu –Çkl.)

mızgamak [→ mızganmak]

mızganmak [mızgamak, mızğanmak, mızıgamak, mızıklamak -1, mızkamak, mızkanmak] 1. İçi geçmek, kestirmek, uyuklamak. (Tekke *Bozüyük –Bil.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –İst.; Olukyanı –Zn.; –Sn.; –Ezm.; –Ml.; –Gaz.; Çöplü *Gürün –Sv.; Çaylı, *Dörtyol –Hat.; –Krş.; Gâvurdağı *Cebelibereket, –Ada.; –Kıbrıs) **[mızgamak]** : (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **[mızğanmak]** : (–Gaz.; *Antakya –Hat.) **[mızıgamak]** : (Şeref *Yatağan –Mğ.) **[mızıklamak -1]** : (*Fethiye –Mğ.) **[mızkamak]** : (Çaltılar –Mğ.) **[mızkanmak]** : (Aşağıçayır –Zn.; –Gaz.; –Mr.; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.) **2.** Nazlanmak. (*Ezine –Çkl.)

mızgap Baştan geçme çocuk önlüğü. (Tokat –Es.)

mızgı Huysuz. (Çanta –Ezm.)

mızgıdar Dayanıksız, sinirli. (Çöplü *Gürün –Sv.)

mızgır (I) **[mızgırt** (II), **mızkıç -1]** Zayıf, büyüyememiş (insan ya da hayvan). (Hocaköy *İnegöl –Brs.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Satılmış –Es.; Çanıklı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.) **[mızgırt** (II)] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Kü.) **[mızkıç -1]** : (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Maksutlu –Çr.)

mızgır (II) **1.** Çalışkan. (Alanlı –Ay.) **2.** İnatçı. (Alanlı –Ay.) **3.** Uyuşuk. (–İz. çevresi; *Ermenek –Kn.)

mızgırt (I) Cimri. (–Krş.)
mızgırt (II) [→ **mızgır** (I)]
mızğanmak [→ **mızganmak -1**]
mızı (I) Pişmeyen et vb. şeyler. (–Ks.)
mızı (II) Çıra. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
mızıgamak [→ **mızganmak**]
mızıhçi Dedikoducu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
mızık (I) Sözünde durmayan, cayan. (*Çal –Dz.; Fili *Biga –Çkl.)
mızık (II) [→ **mızk**]
mızık (III) **1.** Ufak kalmış, büyüyememiş meyve. (*Tirebolu –Tr.) **2.** Cılız kalmış tahıl. (Kayadibi *Tirebolu –Gr.)
mızık (IV) **1.** Dölü iri ve iyi olmayan erkek hayvan. (Bayat, Aziziye –Af.) **2.** Zayıf hayvan. (Bayat, Aziziye –Af.) **3.** Arıların en son olan cansız yavruları. (Bayat, Aziziye –Af.)
mızık (V) **1.** Cıvık. (Ağlı *Küre - Ks.) **2.** İyi pişmemiş ekmeğin hamur kalmış yeri. (–Bo.)
mızık (VI) Çinkodan yapılmış su kabı. (Babik *Pötürge - Ml.)
mızıka [→ **mızrak**]
mızıkçı Yalancı. (*Akyazı çevresi –Sk.)
mızıklamak [**mızıklanmak -1**] **1.** [→ **mızganmak -1**] **2.** Canı yanan köpek acı acı bağırmak, inlemek. (Pazaravdan *Bucak, Salda *Yeşilova –Brd.; Kösten, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.; Çanıklı *Ayaş –Ank.; *Elmalı ve köyleri –Ant.)
[**mızıklanmak -1**] : (*İskilip –Çr.)
mızıklanmak 1. [→ **mızıklamak -2**] **2.** Mızmızlık etmek. (*Bor –Ng.)
mızıklı Mızmız, uyuşuk (kimse). (*Bor –Ng.)
mızıkmak Mızıkçılık etmek. (*Susurluk –Ba.; *Düzce –Bo.)
mızık mızık 1. Canı yanan köpeğin acı acı inlemesi, bağırması için. (*Düzce –Bo.) **2.** Köpek yavrularının çokluk ve küçüklüğünü belirtmek için. (*Düzce –Bo.)
mızılamak Çocuk ağlamaya başlamak. (*Ermenek –Kn.)
mızılanmak Kavga çıkarmak. (*Milâs –Mğ.)
mızıldamağ Çok yavaş şarkı ya da türkü söylemek. (Kerkük)
mızıldamak [**mızıldanmak -1, mızıllamak, mızırdamak -2**] Kendi kendine ve anlaşılmaz bir biçimde söylenmek, mırıldanmak. (Tekeler *Silifke –İç.)
[**mızıldanmak -1**] : (*Taşköprü –Ks.)
[**mızıllamak**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**mızırdamak-2**]: (Balabanlı *Ödemiş –İz.; *Ermenek –Kn.)
mızıldanmak 1. [→ **mızıldamak**] **2.** Hafif hafif sızlanmak, acı acı ses çıkarmak. (*Taşköprü –Ks.)
mızıllamak [→ **mızıldamak**]
mızıl mızıl [**mızır mızır**] Kendi kendine söylenme için. (Tekeler *Silifke –İç.)
[**mızır mızır**]: (Tekeler *Silifke –İç.)
mızımak [**mızmak**] Oyunbozanlık etmek. (İğdecik –Isp.; Salda *Yeşilova, Başpınar *Tefenni –Brd.; Söğüt, Kızılcabölük, Honaz –Dz.; Sarıkavak –Es.; *Düzce –Bo.; Sarıca *Gölköy –Or.; Erenyaka *Akseki –Ant.; *Milâs –Mğ.)

[**mızmak**] : (Çığrı *Dinar, *Sandıklı –Af.; İğdecik –Isp.; Kuzköy *Bucak –Brd.; Kösten, Oğuz *Acıpayam, Çöplü *Çivril, –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; Karabayır Yaylası –Ant.; *Milâs –Mğ.)

mızıramak Acı acı ağlamak. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

mızırdamak 1. [→ **mızırdanmak**] **2.** [→ **mızıldamak**]

mızırdanmak [**mızırdamak -1**] Homurdanmak. (Oğuz *Acıpayam, Bekilli *Çal –Dz.; Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Bayadı –Or.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Kuzören *Silifke, Aslanköy *Mersin –İç.; Bağyaka *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**mızırdamak -1**] : (Balabanlı *Ödemiş –İz.; *Ermenek –Kn.)

mızırganmak [**mızırkanmak**] Çocuk mızmızlanmak, bir şeyi sürekli istemek, çok söylenmek. (–Brd.; *Karacabey –Brs.; Bayadı –Or.)

[**mızırkanmak**] : (*Ulubey –Or.)

mızırgat Hardal tohumu. (Bektaşlı –Yz.)

mızırık Yavaş yavaş iş yapan, uyuşuk. (–Nğ.)

mızırkanmak [→ **mızırganmak**]

mızır mızır [→**mızıl mızıl**]

mızırtı Yavaş ve gizli konuşma. (Çakallı –Ada.)

mızırtı etmek Mızmızlanmak. (Kurna –Brd.)

mızk [**mızık** (II)] Gönül, can. (–Ezc.; *Koyulhisar –Sv.)

[**mızık** (II)] : (–Sv.)

mızkamak [→ **mızganmak -1**]

mızkanmak [→ **mızganmak -1**]

mızkıç 1. [→ **mızgır** (I)] **2.** Etleri sıkı olan, etine dolgun. (*İskilip –Çr.)

mızkıdır [**mızkır, mızkırt**] Cılız, sıska, çelimsiz. (*Alanya –Ant.)

[**mızkır**] : (Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)

[**mızkırt**] : (*Çal –Dz.)

mızkır [→ **mızkıdır**]

mızkırt [→ **mızkıdır**]

mızlamak Hayvan homurdanmak. (Çandarlı *Şavşat –Ar.)

mızlı Kavgacı. (*Milâs -Mğ.)

mızmak [→ **mızımak**]

mızmık Çabuk kızan, sinirlenen. (Fili *Biga –Çkl.)

mızmız Hoşa gitmeyen (iş, eşya). (*Çivril –Dz.)

mızmırık (I) **1.** Tembel. (*Afşin –Mr.) **2.** Kaçamaklı davranışları olan (kimse). (Kitiz *Göksun –Mr.)

mızmırık (II) Gereksinme : *Bu para mızmırığını defeder.* (*İskilip –Çr.)

mızmırık (III) İşteki noksanlık, sonuçsuzluk. (*İskilip –Çr.; Endel *Osmaniye –Ada.)

mızmız Üzüm suyunun yeni şarap olmaya başlamış durumu. (–Vn.)

mızmızlanmak İşsiz güçsüz dolaşmak. (Telin *Gürün –Sv.)

mızra Metre şeridi, mezür. (–Ank.)

mızrah [→ **mızrak**]

mızrak [**mızrah, mızıka**] Topaç. (Derbent *Alaşehir –Mn.)

[**mızrah**] : (Kerkük)

[**mızıka**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

mızranmak Kıskanmak, çekememek: *Tembel insanlar çalışkanlara mızranır.* (Kirpa *Safranbolu –Zn.)

mızrannil Sevilen küçük çocuklara "yumurcak" anlamında söylenen sözcük. (Hurma *Silifke –İç.)

micas Yaradılış. (*Bor –Nğ.)

miceh Hıdrellez günü. (–To. çevresi)

micel (I) Kemik içindeki ilik. (–Sm. çevresi)

micel (II) [→ **miçek**]

micik (I) Meme. (Yenicuma *Ayancık –Sn.)

micik (II) [→ **midik**]

micik (III) Ardıç meyvesi. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

micince gitmek Birini kızdırmayacak, ürkütmeyecek biçimde davranmak, huyuna gitmek. (Turan –Ky.)

micine gitmek Hoşuna gitmek. (Öteyüz –Zn.)

miciyh Aşık oyununda aşığın yan yatmış, yarı yatık durumu. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

micrefe Tahta kar küreği. (–Bt.)

miç Sis. (*Ahlat –Bt.)

miççi Maden kalemucu. (Sarayönü *Saiteli –Kn.)

miççik [→ **midik**]

miçek [**micel** (II), **milçek** (I) **-1**] Sivrisinek. (–Sm.;*Bayburt –Gm.; *Tercan –Ezc.; –Ky.; Kerkük)
[**micel** (II)] : (–Sm. çevresi)
[**milçek** (I) **-1**] : (–Ur.)

miçi Çocukların yassı taşlarla vurarak oynadıkları ceviz büyüklüğündeki yuvarlak taş. (Dikici *Dinar –Af.)

mid Oyunda kale. (–Ada.)

midbar Bir şeyin kıvamı. (–Ur.)

mider **1.** Hayvan koşularak döndürülen değirmen. (*Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.) **2.** Hayvan koşularak su çekilen kuyu dolabı. (*Antakya –Hat.)

midere [**midire**] Dölyatağı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**midire**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

midi [→ **midik**]

mididin Baykuş. (Duğla –Sm.)

midik [**micik** (II), **miççik, midi, midilik**] Küçük, minik. (*Osmancık –Çr.; –Nş.)
[**micik** (II)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**miççik**] : (*Afşin –Mr.)
[**midi**] : (–Gaz.)
[**midilik**] : (*Gelendost –Isp.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

midilik [→ **midik**]

midilli Çok söz bilen. (Alanos –Sm.)

midire [→ **midere**]

midvar Hainlik. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.)

migal [→ **mığal** (II)]

miğir Cimri. (*Ünye –Or.)

mihalıç Çekirdeği çıkarılmış pamuk. (–İz. ve çevresi)

mihari [→ **muhara -2**]

mihaşer Kabuğu çıkarılmış ve parçalanmış nohut. (–Ezc.; –Ml.)

mihenk yeri Geçit, geçilen yer. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

mihirsek Çocuğuna çok düşkün (kimse). (–Ank.)

mihirsemek Hoşa gitmek, sevmek. (Aziziye *Ereğli –Kn.)

mihla [**miḫleme -2, 3; mihtama**] **1.** [→ **mıhlama** (V) **-3**] **2.** Yoğurtlu yumurta yemeği. (–Nğ.)
[**miḫleme -2**] : (Kerkük)
3. Kıymalı, kavurmalı yumurta. (–Ank.)
[**mihleme -3**] : (Kerkük)
[**mihtama**] : (*Yenişehir –Brs.)

miḫleme **1.** [→ **mıhlama** (V) **-3**] **2.** [→ **mihla -2**] **3.** [→ **mihla -3**]

mihmes toprak Suyu emmeyen sert toprak, killi toprak. (Kalınağıl, Kaplanlı *Hadım –Kn.)

mihra (I) Böğürtlen. (Bayırköy *Gelibolu –Çkl.)

mihra (II) Yerelması, hıyar, karpuz vb. bitkileri sertleştiren, tadını bozan hastalık. (–Nş.)
mihsıçtı [→ **mıhsıçtı**]
mihtama [→ **mihla -3**]
mihtan [→ **mıhtan**]
mij Pus, sis, duman. (*Erciş–Vn.;–Bt.)
mijdik Sivri : *Bu pergelin ucu çok mijdik.* (Miçingâh*Kemaliye–Ezc.)
mikdan [→ **mıhtan**]
mikere Hademe. (–Ezm.)
mikeri 1. Razakı üzümü. (Gündüzbey –Ml.) **2.** İnce kabuklu bir çeşit üzüm. (–Ml.)
mikeyet olmak Korumak, gözetmek : *Çocuğa mikeyet ol.* (*Antakya–Hat.)
mikgin Mide. (*Safranbolu –Zn.)
mikkah Tat. (*Ünye –Or.)
mikke Midye. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
mikla [→ **mıhlama** (V) **-3**]
mikle Tava. (–Ml.)
mikri Orta yaştaki ördek. (Yağcılar –Bo.)
miktan [→ **mıhtan**]
mil (I) [→ **mile** (II)]
mil (II) **1.** Selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak. (Çığrı *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost, İğdecik –Isp.; Başpınar, Karamanlı * Tefenni, Salda *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Bereketli *Tavas, Söğüt, Kösten, Honaz, Bekilli *Çal, Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yazırlı *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; Bolatlı *Sungurlu –Çr.; Peşman *Daday, –Ks.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Tirebolu –Gr.; –Dy.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Şarkışla çevresi, *Gemerek, Ağrakos *Suşehri, Çöplü *Gürün, –Sv.; Derbent –Yz.; Çanıklı *Ayaş, –Ank.; *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.; –Nş.; Bahçeli * Bor, – Nğ. ; * Ermenek, – Kn.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri, Tozara, Tekiri, Güvere *Silifke –İç.; *Bodrum –Mğ.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Kum. (Tokat –Es.)
milā [**milli**] Çocukların oynadığı çelikçomak oyunu. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**milli**] : (Mastat *Karaman –Kn.)
milak Bir ipe geçirilmiş ya da bağlanmış yemiş bağı, hevenk. (–Vn.)
milcan 1. Öksüz. (*Delice –Ank.) **2.** 5-6 yaşındaki kız ya da erkek çocuk. (Kavşit *Sungurlu –Çr.)
milcek Eşekarısı. (Yoncalı *Doğubeyazıt –Ağ.)
milcimek 1. Yara sulanmak, mikrop alarak kötüleşmek. (Köşker –Krş.) **2.** [→ **mılıcımak -1**]
milçan Ucuna pamuk sarılmış çubuk. (–Dz.)
milçek (I) **1.** [→ **miçek**] **2.** Sinek. (Bakû)
milçek (II) Göze sürme çekmeye yarayan kemik çöp. (–Isp.)
milçik Sulu ve yapışkan çamur. (Başpınar *Tefenni –Brd.)
mildir Güzel. (–Ezc.;*Mut köyleri –İç.)
mildircin [**mildirçin**] Bıldırcın. (*Gazipaşa –Ant.)
[**mildirçin**]: (İncekum *Silifke –İç.)
mildirçin [→ **mildircin**]
mildir mildir Fıldır fıldır (gözleri sağa sola döndürerek bakmak için). (*Ermenek –Kn.)
mile (I) Basma. (–Ada.; Civanyaylağı *Mersin, Namrun *Tarsus –İç.)

mile (II) [**mil** (I), **milya**] Bilye. (*Kandıra –Kc.; Bayadı –Or.; *Tirebolu –Gr.; Güneyce –Rz.; –Ezc.; *Bor –Nğ.)
[**mil** (I)] : (–To.; *Şarkışla ve çevresi –Sv.)
[**milya**] : (–Ks.)

milek (I) [**milen -1, 2**; **milenğ**] **1.** Bulanık su. (Köşker –Krş.; Karakaya –Ky.)
[**milen -1**] : (Demirli *Çiçekdağı –Krş.)
2. Milli toprak. (–Çr.; Önsen *Afşin –Mr.; Zencidere –Ky.)
[**milen -2**] : (Demirli *Çiçekdağı, Temürlü *Kaman –Krş.)
[**milenğ**] : (Genezin *Avanos –Nş.)

milek (II) Çürüyüp kokan sazlıklar. (Bozca *İncesu –Ky.)

milemek İnek bağırmak. (Çığrı *Dinar –Af.; Sofular *Eğridir –Isp.; Karakuzu –Mn.; Peşman *Daday –Ks.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

milen 1. [→ **milek** (I) **-1**] **2.** [→ **milek** (I) **-2**]

milenğ [→ **milek** (I) **-2**]

milik (I) Cilalı, parlak taş. (Efsus *Elbistan –Mr.)

milik (II) Kadınların süs için ördükleri ince saç örgüleri. (*Balya –Ba.)

milik (III) Tıpkı, benzeri. (Müsgebi –Mğ.)

milis [→ **meliz**]

miliz [→ **meliz**]

milkide Salatası yapılan bir çeşit ot. (Damlapınar –Kn.)

millak Küçük çukur. (*Gelibolu –Çkl.)

millemeg [→ **millemek**]

millemek [**millemeg**] Sel suyu ve bulanık çaylar mil getirmek. (Kumdanlı *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost, İğdecik –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Beylerli, Bekilli *Çal, Oğuz *Acıpayam, Çöplü *Çivril, Kösten, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan, Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Ödemiş köyleri, *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat, Sarıkavak –Es.; *Taşköprü –Ks.; *Antakya köyleri –Hat.; *Gemerek, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Çanıklı *Ayaş –Ank.; *Bor, –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; –Kıbrıs)
[**millemeg**] : (–Brd.)

millendirmek Sel suyu bir yere mil yığmak. (*Ağın –El.)

millenmek Akarsuyun getirdiği kum bir yere yığılmak. (–Kü.)

milli [→ **milā**]

milon Değirmende tahılın aktığı oluk. (Güneyce –Rz.)

milsen Milli toprak. (Peşrefli *Tire –İz.)

miltan 1. Kısa aba. (Çandır –Gr.) **2.** Açık yakalı gömlek. (Sabak *Silifke –İç.)

milya [→ **mile** (II)]

mimbar [→ **mumbar -1**]

mimi Hala. (–Vn.)

mimil [→ **mimis**]

mimilo Tavuk ve horozların ibiği. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

mimiloz Yolsuz birleşmelere aracılık eden. (*Ödemiş –İz.)

mimis [**mimil, mimit** (I)] Sivilce. (–Gm.; –Ezm.; –Sv.)
[**mimil**] : (*Bayburt –Gm.)
[**mimit** (I)] : (Burhanettin –Or.; *Maçka ve köyleri –Tr.)

mimiş Uyku. (–Yz.)

mimit (I) [→ **mimis**]

mimit (II) Bilye oyununda, kaleden aynı uzaklıktaki oyuna başlama yeri. (–Ada.)

mimizlemek Ucu sivri birşeyle dürtmek. (Kale *Tavas –Dz.)

min Bin. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

mina Çelikçomak oyununun bir bölümü. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

minahiş Ahşap yapıların duvarlarında, aralarına kerpiç dizmek için 10-12 cm. aralıkla çakılan ağaçlar. (–To.)

minalı olmak İyilik dilemek. (–Ank.)

minanır Bir çeşit deniz balığı. (*Gazipaşa –Ant.)

miñar Pınar. (*Bor –Ng.)

minaz [**miyaz, miye, miyos**] Temel, temel taşı. (*Gerede –Bo.; *İnebolu, *Cide –Ks.; Hatip *Ayancık, *Boyabat –Sn.)
[**miyaz**]: (Saray *Gerze –Sn.; –Sm.)
[**miye**] : (*Boyabat, –Sn.)
[**miyos**] : (*Cide –Ks.)

mince Ufalanmış, küçük parça, kıymık. (Bayat *Emirdağ –Af.)

minci [**mıncı** (I)] **1.** Peynir. (–Rz.) **2.** Çökelek. (*Bafra, *Çarşamba –Sm.; –Tr.; Kaptanpaşa köyleri, *Çayeli, Güneyce –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**mıncı** (I)] : (Balcalı *Çarşamba –Sm.; Gare *Ardeşen –Rz.)

mincik (I) Örülmüş saç, saç örgüsü. (*Gerze –Sn.)

mincik (II) Kıl eğirirken boyuna takılan, eğirilecek kılların konulduğu torba. (–Brd.)

mincik (III) [→ **mıncık** (II)]

mincilé [→ **mindik**]

mincine Su fıçısı. (*Merzifon köyleri –Ama.)

mincit Bakırcıların kullandığı bir araç. (–Ks.)

minçi Suda kaynatılıp yumuşatılarak ip gibi ufalanmış peynir. (–Tr.)

mindal 1. Göze sürme çekilen mil. (*Merzifon –Ama.) **2.** Kaşa rastık çekilirken kullanılan çöp. (Rumeli göçmenleri –Brs.)

mindallı Sırma işlemeli kadife kumaştan yapılmış kadın giysisi, bindallı. (–Af.)

mindek [→ **mindik**]

mindel Minder. (–Gaz.)

mindeş Kullanılmış, eski (giysi için). (–Ur.)

mindik [**mincile, mindek, minecik, mintirik -1**] Çok küçük, mini mini. (*Merzifon köyleri –Ama.; Ergân, *Kemaliye –Ezc.; *Bor –Ng.)
[**mincile**] (*Erciş –Vn.)
[**mindek**] : (Ağlı *Küre –Ks.)
[**minecik**] (*Yalvaç –Isp.)
[**mintirik -1**] : (Türkmenli –Çkl.)

mindiraç Mürver ağacı. (–Çkl.)

mine (I) Ekine zarar veren kanatlı bir böcek. (*Ağın –El.)

mine (II) İncik kemiği. (Kalkan –Kü.)

minecik [→ **mindik**]

minek Derisi sarı pullu, tatlı su balığı. (–Ama.)

minekop Mart ayından haziran sonuna kadar Karadeniz'de bulunan beyaz pullu bir çeşit balık. (–Sm.)

minet 1. [→ **miniyet -2**] **2.** [→ **miniyet -1**]

minevsiz 1. Düşüncesiz, düşünmeden söz söyleyen. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Kılbasan *Karaman –Kn.) **2.** Beceriksiz. (Bağıllı *Gelendost –Isp.) **3.** Davranışları uygunsuz (kimse). (Çukurasma *Gülnar –İç.)

minezlik Bal ve pekmez küpü. (Boztekke –Gr.)

mingil (I) Kulakmemesi. (Kolukısa –Kn.)

mingil (II) Yiyeceklere düşen kurt. (Dereköy –Ky.)

mini (I) **1.** [→ **minik** (I) **-1**] **2.** Kaz yavrusu. (Kepez –Ks.)

mini (II) Çamların iğde büyüklüğündeki meyvesi. (Peçenek *Kızılcahamam –Ank.)

mini (III) [**minik** (III)] Çocuklar için yapılan kalınca yufka ekmeği. (*Sivrihisar –Es.)
[**minik** (III)]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

minigöz Bağ teveklerine sarılıp kurumalarına neden olan bir ot. (Balkanda *Beyşehir –Kn.)

minik (I) [**mini** (I) **-1, mini mini -1**] **1.** Köpek yavrusu, küçük köpek. (–Af.; Bağıllı, Sofular *Eğridir –Isp.; *Çarşamba, *Havza –Sm.; – Ama. ; Ficek * Reşadiye – To. ; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Birecik –Ur.; *Afşin –Mr.; Kabakçeriliği *Kangal, Vazıldan *Divriği, *Zara, *Gemerek, *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Mut köyleri –İç.)
[**mini** (I) **-1**] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**mini mini -1**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
2. Kedi yavrusu. (–Ezc.)

minik (II) Saç örgüsü. (Kadı *Gerze –Sn.; *Alaçam –Sm.)

minik (III) [→ **mini** (III)]

minik (IV) Küçük karaçalı meyvesi. (*Akyazı çevresi –Sk.)

minik (V) Her çeşit çocuk ayakkabısı. (Muallim *Gebze –Kc.)

minik (VI) Çok küçük ve güzel. (–Ml.)

minilemek (I) Köpek çağırmak. (Kösele *Kadirli – Ada.)

minilemek (II) Parçalamak. (*Alaçam, *Bafra –Sm.)

minimeç Çitlembik. (Ahi *Yenimahalle –Ank.)

mini mini 1. [→ **minik** (I) **-1**] **2.** Köpek çağırma ünlemi. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

minimini Kuzeyden esen hafif yel. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

miniyert [→ **miniyet**]

miniyet [**minet -1, 2; miniyert, minyet, münüyet**] **1.** Pişirilecek ekmek hamurlarının konulduğu göz göz tahta kalıp. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Eğridir köyleri, –Isp.; *Kuşadası –İz.; *Soma, *Alaşehir, Yatağan *Akhisar –Mn.; *Milâs –Mğ.)
[**minet -2**] : (*Bozdoğan –Ay.; Edincik *Bandırma, Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Teke *Alanya –Ant.)
[**miniyert**] : (Kesre –İz.)
[**minyet**] : (–Mğ.)
[**münüyet**] : (–Isp.)
2. Teknedeki hamuru sıyırmaya yarayan demir araç. (*Bergama –İz.)
[**minet -1**] : (Aydıncık –Yz.)

miñkiriç Bir çeşit bitki. (Kuruçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

minmek Binmek. (Eziler *Güney –Dz.; Karakoyunlu –Kr.; *Erciş –Vn.)

minmin durmak Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak, tay durmak. (–Gaz.)

minmin etmek Yavaş yavaş konuşarak birisi için oyun düzenlemek. (–Brd.)

minna [→ **mınna -1**]

minnam Nişanlı. (–Yz.)

minneli İçine çökelek ya da kıyma konularak yapılan uzun pide. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

minnez Temel : *Bugün evin minnezini kazdık.* (*Manavgat, Güzelsu *Akseki –Ant.)

minni (I) Her zaman, sürekli olarak. (Halilbağı, Okçu *Sivrihisar –Es.)

minni (II) İyilik, yarar : *Bu işin ona da minnisi olmaz.* (–Ba.)

minnoş (I) Hoppa kadın. (–Tr.)

minnoş (II) Fener. (*Bafra ve köyleri –Sm.)

mintan Tahıl ve baklagilleri ölçmeye yarayan, ortalama 5-8 kg. alabilen bir ölçek. (Aslanapa *Emet köyleri, –Kü.)

minten **1.** Gömlek. (Bekilli *Çal -Dz.) **2.** Yelek. (*Çal –Dz.)

minter Balık ağı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; –Es.)

minti Cimri. (İncekum *Silifke –İç.)

mintirik **1.** [→ **mindik**] **2.** Çok az. (Türkmenli –Çkl.)

minto (I) Köpek yavrusu. (Sarıca *Gölköy, *Ulubey, Bayadı –Or.)

minto (II) Kadın mantosu. (Sofular *Eğridir –Isp.)

minyet [→ **miniyet -1**]

minzi Yağı alınmış sütü kaynatarak yapılan bir çeşit peynir, lor, çökelek. (–Brs.; –Sm.; Haçevera *Maçka –Tr.; –Gm.;*Yusufeli –Ar.)

miras Ceviz ve boncukla oynanan bir çocuk oyunu. (*Perşembe –Or.)

mirat Miras. (–Bt.)

mirav (I) [**mıra, mirov, murav**] Su yollarına bakan kimse, suyolcu. (*Keçiborlu –Isp.; Kuzköy *Bucak –Brd.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; Afşar köyleri *Ereğli –Kn.)
[**mıra**] : (*Aksaray –Nğ.)
[**mirov**] : (Haydarlı *Dinar –Af.)
[**murav**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)

mirav (II) Fındık oyunu için kazılan çukur. (–Vn.)

miravulcan Baharda süren filizleri yenilen bir çeşit diken. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

miraz (I) [→ **mıras**]

miraz (II) Hamur mayası. (Ergân –Ezc.)

mircalık Kırlarda kendiliğinden biten, havuca benzeyen kökü yenilen, yabanıl bir ot. (Karahoca *Karacabey –Brs.)

mircilik Devetabanı bitkisi. (–Vn.)

mirc olmak Meyve çok olgunluktan pırtlak duruma gelmek. (*Silifke –İç.)

mire **1.** Aşık oyununun bir çeşidi. (Ziyere –Ama.) **2.** Aşık oyununda aşık kemiğinin bir çeşit duruşu. (Ziyere –Ama.)

mireççi Mirasçı. (Zeynettin *Sorgun –Yz.)

miremgöbe Böreğe konulan bir çeşit ot. (Genek *Yatağan –Mğ.)

miren Testi, küçük testi. (*Geyve – Sk. ; – Ank. ; Paşaköy * İpsala –Krk.)

mirgeşiyh Hizmetçi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

miri (I) Keklik avlamak için av yerine götürülen erkek keklik. (Kuruçay, Armudan –Ezc.)

miri (II) **1.** Kira. (*Zara –Sv.) **2.** Toprak vergisi. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; Bayındır *Beyşehir –Kn.)

mirik (I) **1.** Cimri. (Pazar –To.) **2.** Açgözlü. (–Sv.) **3.** Bir ülkeye sığınan yabancı. (*Zile –To.)

mirik (II) [→ **mırık** (II) **-2**]

mirik (III) İnce saman. (–Sn.; –Sm.)

mirik (IV) Pis su. (–Ank. çevresi)

mirili (I) Çok, pek çok : *Bu adamın parası mirilidir.* (Saray –Yz.)

mirili (II) Büsbütün, temelli verilmiş: *Burası sana mirili mi?* (*Bor –Nğ.)

mirimen İki kulplu, küçük testi. (Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)

miriz Asık yüz, çatık yüz. (Başvartenik *Çemişkezek –El.)

mirmir Eti pis kokan erkek keçi. (–Vn.)

mirmirik 1. Kavun çekirdeği şerbeti. (–Ks.) **2.** Rakıya dönmemiş üzüm suyu. (*Merzifon köyleri –Ama.) **3.** Şaraba dönmeye başlamış şıra. (*Merzifon köyleri –Ama.)

mirov [→ **mirav** (I)]

mirtillemek Uygunsuz davranışlarda bulunmak. (*Emirdağ –Af.)

mirtmirt Hayvanların çok sevdiği küçük bir ot. (Köprücek *Emet –Kü.)

mis (I) **1.** Lavanta, kolonya. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Sölözmüslim *Orhangazi –Brs.) **2.** Ağaç zamkı. (Peşman *Daday –Ks.)

mis (II) Çok kırmızı renkli toprak. (*Lâdik –Sm.)

misayip Sağdıç. (Ergân –Ezc.)

misel Ateşten, alevden azıcık etkilenmiş bez vb. şeyler. (–El.)

misika [→ **mısır** (III)]

misillik Mısır torbası. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

misir (I) [→ **mısır** (III)]

misir (II) **1.** [→ **mısır** (I)] **2.** Mısır. (Aliköy, Bağıllı *Eğridir, Yassıören *Senirkent, Doğanbaba *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Hacıahmet *Düzce –Bo.; Peşman *Daday, Karabüzey *Araç –Ks.; –Sm.; Zarşat –Kr.; Hasanoğlan –Ank.; Genek *Yatağan –Mğ.)

misirga [→ **mısır** (III)]

misirge [→ **mısır** (IV)]

misiri 1. Taş, kerpiç kırmaya yarayan demir. (–Ml.) **2.** [→ **mısır** (IV)]

misirk [→ **mısır** (III)]

misirka [→ **mısır** (III)]

misirkatavuğu [→ **mısır** (III)]

misirke [→ **mısır** (III)]

misit Eğimli tarlalarda toprağın kaymaması için yapılan harçsız taş duvar. (Mastat *Karaman –Kn.)

miska [→ **mısır** (III)]

miskanmak Uyuklamak, dalmak. (–Ur.)

miski 1. Pembe renkli, güzel kokulu bir çeşit üzüm. (-Kn.) **2.** Ekşi limon. (Kerkük)

miskicearmut Yumurta biçiminde ve büyüklüğünde, güzel kokulu bir çeşit armut. (*Antakya –Hat.)

miskiçelması Küçük, tatlı, güzel kokulu, sarı bir çeşit elma. (*Düzce –Bo.)

miskilim Nazlı, değerli. (–Gaz.)

miskiüzümü Beyaz kokulu, salkımı uzun ve seyrek taneli üzüm. (*Hadım –Kn.)

mislāç [→ **misleç**]

misleç [**mislāç, misleğeç, misleveç**] Sacda pişirilen yufka ekmeğini çevirmeye yarayan tahta araç. (*Safranbolu, –Zn.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

[**mislāç**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

[**misleğeç**]: (Aşağıkayı*Tosya –Ks.)

[**misleveç**] : (*Safranbolu –Zn.)

misleğeç [→ **misleç**]

misleveç [→ **misleç**]

mislibuğday Kırmızı buğday. (Bademağacı –Ant.)

mismil 1. [→ **mısmıl** (III) **-1**] **2.** [→ **mısmıl** (III) **-2**]

mismis **1.** Aptal, ahmak. (Sarıkavak –Es.; Engili *Akşehir –Kn.) **2.** Uyuşuk, sinsi. (Ağlı *Küre –Ks.; *Ermenek –Kn.)

mismitil Tıpatıp, tam benzeri : *Mismitil benziyor.* (*Dinar –Af.; Menteşe *Tavas –Dz.; –Ank.)

misran [→ **mısran**]

misse (I) Hırsızlık ve adam öldürmekten suçu olan. (Evciler *Dinar –Af.)

misse (II) Huysuz hayvan. (Çıtak *Çal –Dz.)

misva **1.** Salon içindeki çıkıntılar. (Güzelyurt –Kü.) **2.** Balkon. (*Emet –Kü.)

misye Midye. (*Gazipaşa –Ant.)

mişara Talaş. (*Antakya –Hat.)

mişek (I) Yayık kolu. (Salman *Akkuş, Karakaş *Ünye –Or.; *Ilgın, *Ermenek –Kn.)

mişek (II) [**mişşek**] Mızıkçı. (*Bodrum –Mğ.)

[**mişşek**] : (*Bodrum –Mğ.)

mişenge Keten, kenevir lifi. (–Ur.)

mişevşi **1.** Mercimek çorbası. (–Bt.) **2.** Öğütülmüş buğday, öğütülmüş mercimek, acı biber ve kavurma ile yapılan çorba. (*Erciş –Vn.)

mişik Kedi. (Aziziye –Dz.; –Tr.)

mişirikli Oyunlu. (Dumlupınar –Çkr.)

mişli [**mişyaş**] Olacağı kesinleşmemiş, belirsiz. (–Ml.; –Gaz.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Silifke, *Mut köyleri –İç.)

[**mişyaş**] : (Akviran –Brd.; Bozan –Es.; *Safranbolu –Zn.; –Ks.; *Merzifon ve köyleri –Ama.)

mişkarmudu Yazın yetişen, sarı renkli küçük bir çeşit armut. (–Gm.)

mişkat Sardunya çiçeği. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.)

mişmişci Dedikoducu. (Tömük, *Karahallı –Uş.)

mişşek [→ **mişek** (II)]

mişyaş [→ **mişli**]

mit (I) **1.** Çocuk oyunlarında başlangıç yeri. (*Düzce –Bo.; –Ada.) **2.** Çelikçomak oyunu. (Üzümlü *Fethiye –Mğ.) **3.** Ceviz oyununda kazanılan cevizler. (–Bo.)

mit (II) [→ **mıh** (III)]

mitan Gömlek : *Çocuğun mitanı dikildi.* (Düğrek –Mğ.)

mitar [**mitari**] Dokuma tezgâhında tarağı aşağı yukarı çeken araç, gücü. (*Maçka –Tr.)

[**mitari**] : (–Rz.)

mitari [→ **mitar**]

mitbaşı Çocuk oyununda elebaşı. (–Ada.)

mitcik Serçe büyüklüğünde, boz renkli, boynunun altı kırmızı bir kuş. (–Ant.)

mitel **1.** [→ **mitil** (II) **-1**] **2.** Eski parçalardan doldurulmuş büyük minder. (*Arapkir –Ml.)

miterazi Dokuma tezgâhında, dokunan bezin sarıldığı yuvarlak araç. (–Tr.)

miti (I) Burun : *Ağzı, mitisi ufacıktır.* (Magura, Solday, Haçevera *Maçka –Tr.; Adacami –Rz.)

miti (II) Çevrenin iyice göründüğü yüksekçe yer, tepe. (Mağura *Maçka –Tr.)

mitik Yıldızçiçeği ve bitkisi. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

mitil (I) **1.** Görünüşü çirkin, kaba, sevimsiz (kimse). (*Antakya –Hat.) **2.** Yerinden kalkmaya üşenen (kimse). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

mitil (II) [**mitel -1**] **1.** Yüz geçirilmemiş yorgan, şilte, minder, yatak.

(–Çkl.; Sarıkavak, Bozan, Tokat –Es.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; Şıhlar *Ulubey, Bayadı, Sarıca *Gölköy –Or.; *Görele, Saraycık *Keşap –Gr.; –Tr. ve ilçeleri; –Gm.; Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; *Şavşat köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri*Reyhanlı –Hat.; –Sv. ve ilçeleri; –Yz.; Büyükafşar, Üçem *Balâ, Karahoca *Haymana–Ank.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; *Bor –Nğ.; *Bahçe –Ada.; Muhat, Meydan *Mut, Namrun *Tarsus –İç.; Kerkük)

[mitel -1] : (–El.)

2. Yatak kılıfı. (–Sm.; –Tr.; –Ml.; –Krş.) **3.** Yorgan astarı. (*Kandıra –Kc.; –Ama.; *İncesu –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **4.** Çok eskimiş, paçavra durumuna gelmiş yatak, yorgan, giysi vb. (Sarı *Merzifon –Ama.; Alihoca –To.; *Şebinkarahisar köyleri –Gr.; –Ml.; –Yz.; Hisarcık –Ky.; Hortu, Yeniköy *Ereğli –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket, Ağzıkaraca –Ada.) **5.** Minder, yatak, yastık doldurmaya yarayan kırpıntı. (*Antakya –Hat.) **6.** Giysi astarı. (Balçova –İz.)

mitil (III) Dövülerek yassılatılmış et. (*Antakya –Hat.)

mitil (IV) Koyunların ciğerlerinde sulu kabarcıklarla beliren hastalık, kelebek hastalığı. (*Bolvadin –Af.)

mitil (V) **[mitillah, mitli]** Tıpkı, tastamam. (Güney *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Vakıfkale, *Tavas, Kelekçi *Acıpayam –Dz.; –Ay.; Dombaylı *Salihli –Mn.; Cahılı *Keskin –Ank.)

[mitillah] : (–Mğ.)

[mitli] : (*Bolvadin –Af.; *Çeşme –İz.; Atlas *Sivrihisar –Es.; *Haymana –Ank.)

mitilci Yorgancı. (–Ezc.)

mitili Giyimi yırtık pırtık olan. (Enez *Keşan –Ed.)

mitillah [→ **mitil** (V)]

mitirip Boş şeyle vakit geçirme, oyalanma. (*Yerköy –Yz.)

mitit (I) Üvendirenin ucundaki sivri demir. (Mansurlu –Ada.)

mitit (II) **1.** Dokuma Tezgâhında dokunan bezin sarıldığı araç. (–To.; *Arapkir –Ml.) **2.** El tezgâhında dokunan şeyleri daraltmaya yarayan araç. (–Çkl.)

mitle Midye. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

mitli [→ **mitil** (V)]

mitmit 1. Yaramaz, çok hareketli çocuk. (*Serik –Ant.) **2.** Elinden iş çıkmayan. (Sarıkavak –Es.)

mitmit etmek Çok yavaş davranmak. (*Gelendost –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Afşin –Mr.; –Ada.)

mitti Eski bıçak. (*Silifke –İç.)

mittir mittir dolaşmak Ufak tefek insan, çocuk, av köpeği evecenlikle dolaşmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

miya (I) Tembel. (*Sungurlu –Çr.)

miya (II) Sirke vb. ekşi şeylerde olan küçük sinekler. (–Rz.)

miyan Meyankökü. (* Doğubeyazıt –Ağ.; *Antakya –Hat.)

miyangeç Kılavuz, önderlik eden. (Alâettin *Acıpayam –Dz.)

miyar (I) Akarsu, kaynak. (Alaçeşme *Akseki –Ant.)

miyar (II) Çimenler biçildikten sonra yeniden biten küçük taze otlar. (–Ar.)
miyasıl (I) Bir çeşit üzüm. (Yassıören *Senirkent –Isp.)
miyasıl (II) **1.** Bir deri hastalığı, mayasıl. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Basur. (*Keçiborlu –Isp.)
miyaz [→ **minaz**]
miye [→ **minaz**]
miyendiz Mühendis. (–Gaz.)
miyene Bakırcıların kullandığı bir araç. (–Ks.)
miyik Yüksek yer, tepe : *Ağacın miyiği.* (Kadıçiftliği –İst.; Karaçay –To.)
miyos [→ **minaz**]
miytan (I) Harman yerinde kalan çok çöplü, taşlı buğday kümesi. (Çiftepınar *Mersin –İç.)
miytan (II) Kollu yelek. (Atça *Nazilli –Ay.)
miz Danaların annelerini emmemeleri için ağızlarına takılan kirpi oku ya da telden yapılmış kafes. (Güneyköy *Keşap –Gr.)
mizan Durum. (Küçükisa *Zile –To.)
mizara Büyük memeli damızlık hayvan. (Hereke *Gebze –Kc.)
mizek Taşa ya da duvara delik açmaya yarayan demir araç, küskü. (–Ml.)
mizik (I) Araba kayışını boyunduruğa tutturmaya yarayan ağaç çivi. (Korzof *Şiran –Gm.)
mizik (II) **1.** Sivrisinek. (*Çarşamba –Sm.) **2.** Tatarcık gibi küçük, siyah sinek. (–Sm.)
mizik (III) Küçük. (*Mecitözü –Çr.)
mizkirt [→ **mızkıdır**]
mizlemek Saklamak, gizlemek. (Çavuşçu *Sungurlu –Çr.)
mizmele [→ **mizmile**]
mizmil Kızakla kayarken kullanılan değneğin ucundaki sivri demir. (*Eğridir –Isp.)
mizmile [**mizmele**] Üvendirenin ucundaki sivri demir. (Büyükfindos –Isp.; Kozluca, Askeriye –Brd.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**mizmele**] : (–Brd.)
mizmiz **1.** Davranışları çok ağır olan, uyuşuk. (Ziyere –Ama.; *Antakya –Hat.) **2.** Çok yavaş konuşan. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)
mobal [→ **mabal**]
moca Kuluçka tavuk. (Mollaveyis *Pazar –Rz.)
mocan (I) Soğukkanlı.(*Bolvadin –Af.)
mocan (II) Tavşan yavrusu. (*Emirdağ –Af.)
mocir Kıvılcım. (Mollaveyis *Pazar, Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
mocu Kulpsuz testi. (*Sungurlu –Çr.)
mocuk (I) [**moçu** (III), **moçuk** (I) **-1, 2**; **moduk** (I)] **1.** Deve yavrusu. (Karacaahmet, Beylerli –Dz.; İnköy *Alayunt –Kü.; –Çkr.)
[**moçuk** (I) **-1**] : (Hocaköy *İnegöl –Brs.)
2. Domuz yavrusu. (Tavaklı, Geyikli *Ezine –Çkl.)
[**moçu** (III)] : (Bayat *Emirdağ –Af.)
[**moçuk** (I) **-2**] : (Çığrı *Dinar –Af.)
[**moduk** (I)] : (Keskin –Es.)
mocuk (II) Kısa hırka. (Litros –İst.)
mocuk (III) Çukura taş atarak oynanan bir çocuk oyunu. (*Bor –Nğ.)
mocur (I) Göçmen. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
mocur (II) [→ **mucur** (II)]

mocurlamak 1. Çok kırıştırmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Yoğurmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

moç (I) Topuzlu sopalarla oynanan bir çeşit oyun. (*İpsala –Ed.)

moç (II) Boğaları dövüştürürken kullanılan kışkırtma, isteklendirme sözcüğü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

moççuk Yaşı büyük olup büyüyememiş olan (kimse). (*Sungurlu –Çr.)

moçmolculuk Arabozuculuk, yalancılık. (Bağtepe *Kozan –Ada.)

moçok Tazı. (Işıklar –Af.)

moçu (I) **1.** Kısa boylu ve şişman (kimse). (*Kurşunlu –Çkr.) **2.** Şişman ve yaşlı (kimse). (*Gelendost –Isp.) **3.** Cüce ve şişman (kimse). (Alpı –Es.) **4.** Üstü başı kirli (kimse). (*Sivrihisar –Es.)

moçu (II) Yapı işlerinde harç karan usta. (Kösten –Dz.)

moçu (III) [→ **mocuk** (I) **-2**]

moçuk (I) **1.** [→ **mocuk** (I) **-1**] **2.** [→ **mocuk** (I) **-2**]

moçuk (II) Ucu topuzlu değnek. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Tokat –Es.; *Lüleburgaz –Krk.; Şumnu, Bulgaristan)

mod [→ **modul** (I)]

moda (I) Kök salması için toprağa dikilen kavak dalı. (–Isp.)

moda (II) Yemek yeme isteği. (–Gr.)

moda (III) Köylü kadınların giydiği lastik ayakkabı biçiminde bir çeşit ayakkabı. (–To.)

modana Domuz yavrusu. (Kemallı *Ezine –Çkl.)

modlamak Bitkiler tomurcuklanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

modu [→ **modul** (III)]

moduh [→ **modul** (I)]

moduk (I) [→ **mocuk** (I) **-2**]

moduk (II) Sekiz kilo alabilen bir tahıl ölçeği. (–Çr.)

modul (I) [**mod, moduh, mudul** (I)] Tomurcuk. (*Ünye –Or.; Kayadibi –Gr.)

[**mod**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**moduh**] : (Bozhane –İst.)

[**mudul** (I)] : (–Or.; *Tirebolu, Nefsiköseli *Görele –Gr.)

modul (II) **1.** Toprağı sertleşmiş, verimsizleşmiş tarla. (Gare *Ardeşen –Rz.) **2.** Hasat yapılarak ekini alınmış tarla. (Gare *Ardeşen –Rz.)

modul (III) [**mıdıl, modu, modur, mudul** (II)] Hayvanları dürtmek için kullanılan ucu çivili değnek ya da değneğin ucundaki çivi, nodul. (–Isp. çevresi; Salda *Yeşilova –Brd.; Honaz –Dz.; *Biga –Çkl.; –Çkr.; Tuzaklı *Gölpazarı –Bil.; *Çarşamba –Sm.; –Ama.; Ficik *Reşadiye, Küçükisa ve çevresi *Zile, Karkıncık *Artova –To.; Sarıca *Gölköy, Danışman *Fatsa –Or.; *Tirebolu, Parak *Alucra –Gr.; *Kelkit –Gm.; Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.; Miçingâh *Kemaliye, Sosunga *Çayırlı –Ezc.; Çepni *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Yz.; *Kalecik –Ank.; Erkilet *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Ng.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

[**mıdıl**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Geriçam, Eskere, Ortaköy *Çal –Dz.; Çolak *Torbalı –İz.; *Korkuteli, –Ant.; *Fethiye –Mğ.)

[**modu**] : (–Kr.)

[**modur**] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**mudul** (II)] : (Çığrı *Dinar –Af.; –Isp. ilçe ve köyleri; Karamanlı,

Başpınar *Tefenni, Kozluca –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; –Çkl.; *Bartın –Zn.; –Ks. köyleri; –Çkr.; *Taşova –Ama.; –To.; *Şebinkarahisar –Gr; –Tr. ve çevresi; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ant.)

moduldamak [→ **moduramak**]

moduldil Kötü dilli, kırıcı söz söyleyen. (*Çarşamba –Sm.)

modullamak [**mudullamag, mudullamak** (I)] Hayvanı üvendireyle dürtüklemek. (Salda *Yeşilova –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; *Çarşamba –Sm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezc.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

[**mudullamag**] : (–Brd.)

[**mudullamak** (I)] : (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; –Or.; –Tr.; *Bor –Nğ.)

modul tepe Sivri tepe. (*Çarşamba –Sm.)

modur [→ **modul** (III)]

moduramak [**moduldamak, moduranmak, modurdamak, modurdanmak**] Homur homur söylenmek, kızgın kızgın mırıldanmak. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

[**moduldamak**] : (*Gelendost –Isp.)

[**moduranmak**] : (*Bafra –Sm.)

[**modurdamak**]: (Çöplü*Çivril –Dz.; *Merzifon –Ama.)

[**modurdanmak**]: (*Sivrihisar –Es.)

moduranmak [→ **moduramak**]

modurdamak [→ **moduramak**]

modurdanmak [→ **moduramak**]

moduş Ağaçların ilk yaprak açmaya başlamış durumu. (Bayramlı –Or.)

modyalı Değirmencinin tahıl ambarı. (Adacami –Rz.)

moğar [→ **munar** (II)]

moğaracak [→ **muhara -1**]

moğraç [→ **muğara**]

moğuklamak Canı yanan köpek acı acı bağırmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

moh Meydan okuma sözcüğü : *Moh gel döşek.* (–Gaz.)

mohacır Göçmen. (Hasanoğlan –Ank.)

moh moh 1. Deve çağırma ünlemi. (–Ant.) **2.** Köpek çağırma ünlemi. (Peşman *Daday –Ks.)

mojjik Büyüyememiş, cılız boğa. (Karadoruk *Gürün –Sv.)

mokon 1. Lambanın is çıkararak yanması. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) **2.** Büyük alevli ateş. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

mol (I) Ev. (Babik *Pötürge –Ml.)

mol (II) –gil anlamında çoğul eki : *Hasanmola gittik.* (Babik *Pötürge –Ml.)

mol (III) **1.** Ağaç sürgünü, fışkın. (Muscalı *Çarşamba –Sm.; *Şebinkara hisar –Gr.; Ergân –Ezc.; *Hozat –Tn.) **2.** Ağaçların ince dalları. (–Ezc.; *Hozat –Tn.; –Ml.) **3.** Hayvanlara yedirilmek için toplanan, kayın, kestane, kızılağaç, fındık vb. ağaçların yaprakları. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

mol (IV) Melez köpek. (–Vn.)

mola Mezar. (–Bo.)

molah Ağaçların yeni süren filiz ya da yaprakları. (*Hafik –Sv.)

molak [→ **mulak** (III)]

moloş [**moloşa**] **1.** Ebegümeci. (–Gm.; –Rz.)

[**moloşa**] : (–Tr.; –Gr.)

2. Biçilmiş ot. (Oce *Pazar –Rz.)

moloşa [→ **moloş -1**]

molozma Küçük balıkları avlamak için kullanılan balık ağı. (*Bafra –Sm.; *Perşembe –Or.; *Bayramiç –Çkl.; –Gr.; Gare *Ardeşen –Rz.)

molu Güğümleri parlatmak için kullanılan araç. (*Beypazarı –Ank.)

molur 1. Sirke, peynir mayası. (Köşker –Krş.) **2.** Sirke, şarap vb. şeylerin tortusu. (–Ezm.)

moluş Orman döküntüsü. (Mollaveyis Hemşin –Rz.)

moluz 1. Toprak, taş birikintisi.(–Çkr.; *Çarşamba –Sm.) **2.** Urgan büküldükten sonra üzerine sürülen sarı renkli, kireçli toprak. (–To.)

moma (I) Çocuk dilinde ekmek. (*Maçka –Tr.)

moma (II) Topaç. (Üçüyük *Altıntaş –Kü.)

momaç Aptal, sersem. (Karakarlı *Hayrabolu –Tk.)

momo [**momoç** (I), **moo**] **1.** Ayı. (*Şavşat köyleri –Ar.) **2.** Çocuk dilinde kurt vb. hayvanlar. (*Maçka –Tr.)
[**momoç** (I)] : (*Maçka –Tr.)
3. Hayali, korkunç yaratık. (Akarsu *Ardanuç –Ar.)
[**moo**] : (–Tr.)

momoç (I) [→ **momo -2**]

momoç (II) [→ **momol**]

momoç (III) Çam kozalağı. (Zermut –Gm.)

momol [**momoç** (II), **momolı, momoli**] Börek. (Güneyce –Rz.)
[**momoç** (II)] : (*Maçka –Tr.)
[**momolı**] : (–Rz.)
[**momoli**]: (Limanköy*Çayeli –Rz.; –Nğ.)

momolı [→ **momol**]

momoli [→ **momol**]

momucu Umacı. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

momurganböceği Tespihböceği. (*Arapkir –Ml.)

mon Asık yüzlü, yüzü gülmeyen. (Kerkük)

moncalak Bukalemun. (Turpçular *İpsala –Ed.)

mondik Kadın donu. (*Kargı –Çr.; *Tosya –Ks.)

mongar etmek Harmandaki sapları yaba ile altüst etmek. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

monus Boz ile kara arası renk. (*Maçka –Tr.)

moo [→ **momo -3**]

mor (I) Patlıcan. (–Ada.)

mor (II) [→ **mora** (I) **-2**]

mor (III) Mühür. (–Bt. köyleri)

mora (I) [**mor** (II), **more, mormani, mormeni**] **1.** Böğürtlen. (–Sm.; –Tr.; Yerköy –Yz.)
[**mormani**] : (Başvartenik *Çemişkezek –El.)
[**mormeni**] : (*Merzifon –Ama.)
2. Yabançileği. (*Maçka ve köyleri –Tr.)
[**mor** (II)] : (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
[**more**] : (–Gm.)

mora (II) Domuz yavrusu. (Dereköy –Krk.)

mora (III) Yorgan, yatak yüzü, gömlek, çamaşırlık dokumak için kullanılan krem ya da beyaz renkte pamuk ipliği. (Şumnu, Bulgaristan)

mora (IV) Dişlerin üzerinde biriken kir. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mora (V) Hastalık nedeniyle kadınlarda olan fazla kanama. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

moraca Baca. (Lengüme –Brd.)

moramık Bahçe çevresinde çit yerine kullanılan, mor renkli meyveleri olan çalılar. (*Buldan –Dz.)

morarıntı Hafif morluk.(*Düzce, –Bo.)

mor badılcan [**mor baldırcan**] Patlıcan. (–Ezc.)
[**mor baldırcan**] : (*Erciş –Vn.)

mor baldırcan [→ **mor badılcan**]

morca 1. Karaçıban, şarbon çıbanı. (Civanyaylağı *Mersin, *Silifke ve çevresi –İç.; *Milâs, *Bodrum –Mğ.) **2.** Olmamış küçük kan çıbanı. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

morcasüpürge Pembe çiçek açan, boz renkli, süpürge yapılan bir çeşit ot. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

morcuk Kesilmiş sütün süzülüp tuzlanmışı. (*Sandıklı –Af.)

morcuklamak Yıkandığında iyi ağarmayan beyaz çamaşırlar kirli bir renk almak. (–Ky.)

morç [**morş**] Filiz. (–El.; Ağınkamunu, *Arapkir –Ml.)
[**morş**] (*Arapkir –Ml.)

morçilik Cinsel isteği çok olan kadın. (*Merzifon köyleri –Ama.)

morçuk Mora çalan kırmızı. (*Bor –Nğ.)

mordalak Serseri. (Tacın *Bünyan –Ky.)

mordi [→ **mortı**]

mordik Fasulye. (*Kemah –Ezc.)

mordilak Kara anlamında alay sözcüğü. (*Bodrum –Mğ.)

more [→ **mora** (I) **-2**]

morgelen Morca, mor gibi. (*Düzce –Bo.)

morik (I) Yaşlı. (Babik *Pötürge –Ml.)

morik (II) Koyu kırmızı renkli bir hayvan. (–Kr.)

morik (III) Düğme. (Babik *Pötürge –Ml.)

morklamak Domuz bağırmak. (Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

morlu Gevrek (elma vb. meyveler için). (–Gm.)

mormani [→ **mora** (I) **-1**]

mormeni [→ **mora** (I) **-1**]

morminik Yaban menekşesi. (*İskilip –Çr.)

mormorus [→ **mosmoruş**]

morsuk Marsık. (–Tr.)

morş [→ **morç**]

morşabla Kırda yetişen, suyu mayasılı iyileştirmekte kullanılan, adaçayına benzer bir çeşit ot. (Kepez –Çkl.)

mort Beklenmedik bir zamanda söylenen söz. (*Ünye –Or.)

mortı [**mordi, morti**] Yaylada yapılan yağ, peynir vb. şeyler. (Haçevera *Maçka –Tr.)
[**mordi**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.)
[**morti**] : (Haçevera *Maçka –Tr.)

morti [→ **mortı**]

mortlamak Ölmek, gebermek. (Honaz –Dz.; *Akyazı çevresi –Sk.)

mortoloz İyi ile kötü arasında, orta. (Eğrigöz –Kü.)

mortonoz Erkek beygir. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

mortuç Domuz yavrusu. (–Ant.)

mortuş Bir şeye kızıp yüzünü asan (kimse.) (–Ky.)

mortuşmak [→ **morutmak**]

moruk (I) Leylak. (Karaaba –Çkl.)

moruk (II) **1.** Bir çeşit diken. (Hamitler –Brs.; *Merzifon –Ama.) **2.** Kar altındaki kuru ot. (* Keçiborlu –Isp.) **3.** Sazlık yerlerde yetişen, mavi çiçekli bir çeşit ot. (Kürt *Altıntaş –Kü.)

moruk (III) Çocukların oyunda kazandıkları sayı. (Başpınar *Tefenni –Brd.)

moruldamak **1.** Mırıldanmak. (*Taşköprü –Ks.) **2.** Böğürmek. (*Ahlat –Bt.)

morutmak [**mortuşmak**] Surat asmak, somurtmak. (*Sivrihisar –Es.) [**mortuşmak**] : (–Ky.)

moruz (I) Kızgınlık sırasında yüzde oluşan buruşukluk. (–Ml.)

moruz (II) Siyah beyaz çizgili, yün ya da kıldan dokunmuş kumaş. (–Ml.)

mos Çürük : *Mos ağaç daha işe yaramaz.* (Çandır –Gr.)

mosdadıp galmak Kızıp ses çıkarmamak, kızarıp durmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mosmoruş [**mormorus**] Konuşma, gizli konuşma, anlaşma. (*İskilip –Çr.; *Tosya –Ks.; *Merzifon –Ama.) [**mormorus**] : (–Çkr.; *Sungurlu –Çr.)

mosolmak Erimek, olduğu yere yığılmak. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

mostuç Sinsi, yere bakan. (*Bünyan –Ky.)

mosura Örnek. (Yassıören *Senirkent –Isp.; *Bor –Nğ.)

mosuralık Örneklik. (*Bor –Nğ.)

moş Akan suyun, selin getirdiği çerçöp. (*Antakya köyleri –Hat.)

moşamak Pencere. (–Krş.)

moşoma (I) Muşamba. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

moşoma (II) Çok kirlenmiş, kirlilikten muşambaya dönmüş giysi. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

moşuldamak **1.** Geniş nefes almak. (Bayadı –Or.; *Afşin –Mr.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Üşüten hayvan nefes alıp verirken hırıltılı ses çıkarmak. (*Gerede –Bo.) **3.** Öfkeyle solumak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

moşüyh [**möşüyh**] Teliz, çuval. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) [**möşüyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mot Parasız. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

mota [→ **motak -1**]

motak [**mota, motuk** (II)] **1.** Domuz yavrusu. (*Fethiye –Mğ.) [**mota**] : (Karaboca *Biga –Çkl.) [**motuk** (II)] : (İvrindi –Ba.) **2.** Ayı yavrusu. (*Gölpazarı –Bil.) **3.** Manda yavrusu. (Kulfal *Ezine –Çkl.)

motal Peynir tulumu. (–Ama. köyleri; *Çıldır, Koçköy *Arpaçay –Kr.)

motmotu Dedikodu. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

moton Yayık. (Cambaz *Karacabey –Brs.)

motor Traktör. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

motorok Erkek kedi. (Karahalil *Babaeski –Krk.)

motuk (I) Kısa boylu. (*Lüleburgaz –Krk.)

motuk (II) [→ **motak -1**]

motuk serçe Büyük başlı, kalın gagalı bir çeşit serçe. (*Ereğli, –Zn.)

motur Motor. (Hasanoğlan –Ank.)

mour olmak Mecbur olmak. (*Boyabat –Sn.)

moval At vb. hayvanların yavrusu. (Ahmetfakılı, Peyik *Akdağmadeni –Yz.)

movru [→ **mavrı** (I) **-2**]

movuklamak [→ **mavıklamak** (II) **-2**]

moyher İşe yarar durumda olan koşu hayvanı. (Çepni *Gemerek –Sv.)

moyullamak Kendi kendine söylenerek ağlamak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış *Selim –Kr.)

moz [**moza** (II)] **1.** Eşekarısı. (–Ml.) **2.** Karasinek, öküz sineği. (*Erciş –Vn.; –El.; –Ml.)
[**moza** (II)] : (Ergân –Ezc.)
moza (I) [**mazak** (IV), **mazalak** (I), **mazu** (III), **mozak** (I), **mozalak** (II), **mozga, mozu** (I) **-2**; **muzak** (I), **muzu** (II)] Domuz yavrusu. (Çığrı *Dinar –Af.; Yukarıdinek *Eğridir köyleri, Çandır *Sütçüler –Isp.; Kayadibi *Yeşilova –Brd.; Kösten, Beylerli, Kale, Kolak *Tavas, *Çameli –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; İlyas, Lâpseki, Bergaz *Ezine –Çkl.; –Bo.; Aydoğmuş –Rz.; Balkı *Ilgın –Kn.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.; Çobansa *Fethiye, *Yatağan köyleri –Mğ.)
[**mazak** (IV)] : (Selânik göçmenleri, Çamlıca –Brs.; Balkandak*Beyşehir –Kn.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**mazalak** (I)] : (Erküt *Cide –Ks.)
[**mazu** (III)] : (Düğer –Brd.; Bekilli *Çal –Dz.)
[**mozak** (I)] : (Viranköy –Kü.; İğdecik, Sancaklıboz –Mr.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; –Sm.; Çobansa *Fethiye –Mğ.)
[**mozalak** (II)] : (–Mn.; Edincik *Bandırma –Ba.)
[**mozga**] : (Hocalar *Sandıklı –Af.)
[**mozu** (I) **-2**] : (–Isp. köyleri; Bozlar –Brd.; Kadıköy *Buldan, Sığma *Çivril, Ortaköy *Çal –Dz.; *Mustafakemalpaşa –Brs.)
[**muzak** (I)] : (Bakırköy *Kırkağaç –Mn.)
[**muzu** (II)] : (–Dz.; –Ml.; Müngan *Fethiye –Mğ.)
moza (II) [→ **moz -2**]
moza (III) [**mozalak** (I), **muza** (I)] **1.** Çocuk. (*Bergama ve çevresi –İz.; Fili *Biga –Çkl.; Yeniköy –Ba.; Çakılköy *Çatalca –İst.)
[**mozalak** (I)] : (*Çarşamba –Sm.)
[**muza** (I)] : (Kozakköy *Bergama –İz.)
2. Yaramaz çocuk. (*Bozdoğan –Ay.; Zeytinli *Edremit –Ba.) **3.** Sıska çocuk. (Zeytinli *Edremit –Ba.) **4.** Direngen, ayak direyici (kimse). (Papasköy –Sm.)
moza (IV) Bir çocuk oyununda kaleye dikilen taşı vurmak için atılan taş. (–Ezc.)
mozak (I) [→ **moza** (I)]
mozak (II) [→ **mazak** (V) **-1**]
mozak (III) [**mazak** (VI) **-1, 2**; **mazalak** (III), **mozalak** (IV) **-1, 2, 3**; **muzak** (III)] **1.** Çam kozası. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Gülnar –İç.)
[**mazak** (VI) **-1**] : (*Mut köyleri, *Mersin, *Gülnar –İç.)
[**mozalak** (IV) **-1**] : (Dönez *Söğüt –Bil.)
[**muzak** (III)] : (–Yz.)
2. Meşe ağacının meyvesi, palamut. (Hisarköy *Domaniç –Kü.; *Kandıra –Kc.)
[**mazak** (VI) **-2**] : (*Zile –To.)
[**mazalak** (III)] : (–Ur.)
[**mozalak** (IV) **-2**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Tire –İz.)
3. Tanesi alınmış mısır koçanı. (*Düzce –Bo.)
[**mozalak** (IV) **-3**] : (*Düzce –Bo.)
mozak (IV) Acı. (Genezin *Avanos –Nş.)
mozalak (I) [→ **moza** (III) **-1**]
mozalak (II) [→ **moza** (I)]
mozalak (III) [**mözelek**] **1.** [→ **mazak** (V) **-1**] **2.** Meyvelerin eğri büğrü, ufak ve buruşuk olanları. (–Brs.; *Vize –Krk.)

[**mözelek**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

3. Elma, armut vb. yemişlerin yenilmeyip atılan çekirdekli yeri. (*Düzce –Bo.)

mozalak (IV) **1.** [→ **mozak** (III) **-1**] **2.** [→ **mozak** (III) **-2**] **3.** [→ **mozak** (III) **-3**]

mozalan Öğle zamanı koyunların barındıkları çukurlar. (*Ahlat –Bt.)

mozga [→ **moza** (I)]

mozi (I) İki yaşından doğuruncaya kadar ineğe verilen ad, düve. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

mozi (II) Ağaçların en üstünde bırakılan petek. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

moz tutmak Büğelek tutmak. (–Ezc.; –Ml.)

mozu (I) **1.** Domuz. (*Dinar –Af.) **2.** [→ **moza** (I)] **3.** Altı yedi aylık yavru doğurmuş ve sütü azalmış inek. (–Rz. ve köyleri)

mozu (II) Takıntı : *Ali her ziyafete mozusuz gelmez.* (*Çal –Dz.)

mozu (III) Meşe ağaçlarında olan, 2-3 cm. çapında ve küre biçimindeki budaklar. (Peşman *Daday –Ks.)

mozubuyduran Güneybatıdan esen soğuk yel. (Kılandıras *Sanıklı –Af.)

mozuk (I) **1.** Yaşlı adam. (–Dz.) **2.** İkinci kez evlenen kadının ilk kocasından olan çocukları : *Ahmet Mehmet'in mozigidir.* (*Erciş –Vn.)

mozuk (II) **1.** Erkek buzağı. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.) **2.** Dana. (Kürtler –To.; *Tercan –Ezc.)

mozulamak Yavrusunu gören inek böğürmek. (*Kelkit –Gm.)

mozurdamak Homurdanmak, öfkeyle söylenmek. (*Silifke –İç.)

mozur mozur Bir şeye kızıp kendi kendine homurdanma için. (*Silifke –İç.)

mögürdek Arabaların üstündeki örtü. (*Manyas –Ba.)

möhle [→ **möhre** (I)]

möhlüz Bir işte parasını yitirmiş, yoksul kalmış. (Üçüyük *Altıntaş –Kü.; *Ağın –El.)

möhre (I) [**möhle**] Nal delmeye yarayan bir demirci aracı. (–Ama.)

[**möhle**] : (–Nş.)

möhre (II) Kerpiçten yapılmış duvar. (–To. çevresi)

möhre (III) [**möre**] Yabanördeği tutmak için av yerine konulan keklik, ördek vb. hayvanlar. (Nilüfer –Brs.; Gölcük, Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)

[**möre**] : (Büyükdere –İst.)

möhre (IV) İnce kumaş üzerine işlenmiş nakışları bastırmak için ütü yerine kullanılan, hindi yumurtasından büyük bir deniz hayvanı kabuğu. (*Bor –Ng.)

möhre (V) Atların bacaklarında büyük mühür biçiminde olan tüysüz yer. (*Bor –Ng.)

möhre avı Av yerine ördek bağlanarak yapılan yabanördeği avı. (*Bolvadin –Af.)

möhrelemek Bez üstüne işlenen nakışlara möhre sürterek pürüzlerini gidermek. (*Bor –Ng.)

möhteç [**muğteç**] Muhtaç. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

[**muğteç**] : (Gönen –Isp.)

mökgem [→ **mökkem**]

mökkem [**mökgem**] Sağlam, dayanıklı. (–Ezm.; *Hafik –Sv.)

[**mökgem**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mölöş Manda yavrusu. (Alioğlu *Ereğli –Zn.)
mölük Samanlık. (Misis –Ada.)
mölün Üzgün. (Peşman *Daday –Ks.)
mölün olmak Üzgün olmak. (Peşman *Daday –Ks.)
mömelet 1. Aptal, alık. (*Nizip –Gaz.; *Kadirli –Ada.) **2.** Tembel, uyuşuk. (*Nizip –Gaz.)
möre [→ **möhre** (III)]
mösmös Budala. (*Afşin –Mr.)
mösür Mübaşir. (*Bor –Ng̃.)
möşüyh [→ **moşüyh**]
mötlek Bir şey söylenince hemen ağlayan, çabuk küsen çocuk. (–Ky.)
mözelek [→ **mozalak** (III) **-2**]
muar [→ **munar** (II)]
mubayça Papatya. (*Marmaris –Mğ.)
muca Ceviz içinin dörtte biri. (*Ereğli –Zn.)
mucça Gereksiz, boş : *Bu iş mucça.* (–Mr.)
mucmuluk [**mucmurluk, mucmuruk, muşmuluk**] Obur. (Sarıca *Gölköy, Bayadı –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla ve çevresi, –Sv.)
[**mucmurluk**] : (Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**mucmuruk**] : (Ezbider *Suşehri –Sv.)
[**muşmuluk**] : (Bayadı –Or.)
mucmurluk [→ **mucmuluk**]
mucmuruk [→ **mucmuluk**]
mucu Domuz yavrusu. (–Ama.)
mucuf Söz getirip götüren, birisini yeren. (Balkandak *Beyşehir –Kn.)
mucuk (I) **1.** Cüce (kimse). (Erenyaka *Akseki –Ant.) **2.** Küçük ve çekik gözlü (kimse). (–Ml. ve köyleri; *Afşin –Mr.; –Ky.) **3.** Çipil göz. (–Kü.)
mucuk (II) Oyunda ebe. (Yassıören *Senirkent –Isp.)
mucuk (III) Çok kısa yontulmuş, kesilmiş (nesne). (Aslanköy *Mersin –İç.)
mucuk (IV) Domuz yavrusu. (*Çerkeş –Çkr.)
mucuk (V) **1.** Kaydırak oyununda kullanılan yuvarlak ve yassı taş. (–Kü.; Bahçeli *Bor –Ng̃.) **2.** Topaç. (–Ng̃.)
mucuk (VI) **1.** Küçük sinek. (Bozhüyük *Göksun, Izgın *Elbistan –Mr.; Türkmen aşireti, Yeniköy *Bünyan –Ky.; *Bor –Ng̃.; Çayhan *Ereğli –Kn.; *Kozan, *Saimbeyli –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.) **2.** Küçük sivrisinek. (–Kü.; *Afşin, Şekeroba –Mr.; Hamurcu –Ky.; Acıgöl –Ng̃.) **3.** Tatarcık. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Yeniköy *Osmaniye –Ada.; Hurma, Çetrevelli *Silifke, *Mut –İç.)
mucur (I) Göz hastalığı, trahom. (Boynuyoğun –Ada.)
mucur (II) [**mocur** (II), **muçu** (VI), **muçur**] Sekiz kilo alabilen bir tahıl ölçeği. (–Isp.; Kıbrısçık –Bo.; Davutlar, Kamış –Zn.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip, *Sungurlu –Çr.; –Sm. ve ilçeleri; Sarıköy *Merzifon, –Ama.; –To. ve çevresi; Sarıca *Gölköy –Or.; Parak *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; *Ağın –El.; *Darende, *Arapkir –Ml.; –Sv. ilçe ve köyleri; Peçenek *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Ky.; –Krş.)
[**mocur** (II)] : (–Ks.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Mucur –Krş.)

[**muçu** (VI)] : (*Çumra –Kn.)
[**muçur**] : (Çöplü *Gürün –Sv.)

mucurum Kötürüm, yatalak, topal. (*Maçka –Tr.)

muç Taş yontmakta kullanılan taşçı kalemi. (Ağlı *Küre -Ks.; –İst.; –Gaz.; Turan –Ky.)

muçhuluk Oburluk. (Köşker –Krş.)

muçu (I) **1.** Kısa boylu ve şişman (kimse). (*Ermenek –Kn.) **2.** Kıvırcık saçlı (kimse.) (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

muçu (II) Yabancı ulusların çocukları. (Söğüt *Tefenni –Brd.)

muçu (III) **1.** Emekçi, işçi. (*Bozdoğan –Ay.; –İz.; –Mn. ve çevresi; *Milâs –Mğ.) **2.** Hizmetçi. (Sarıca *Gölköy –Or.) **3.** Hela temizleyicisi. (*Bor –Nğ.) **4.** Pis adam. (*Yalvaç –Isp.)

muçu (IV) Katır. (*Eğridir köyleri –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Ermenek –Kn.)

muçu (V) Topaç. (–Mn. ve çevresi; –Es.)

muçu (VI) [→ **mucur** (II)]

muçuḫlamak Uçuklamak. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

muçul Filiz. (*Perşembe köyleri –Or.)

muçur [→ **mucur** (II)]

mudabak Cansız, zayıf. (*İnebolu-Ks.)

mudamık Tıpatıp, uygun : *Bir elbise diktirdim, üzerime mudamık geldi.* (Doğanbeyli –Ada.)

mudara (I) **1.** Beceriksiz. (*Tirebolu –Gr.) **2.** Şöyle böyle, önemsiz (kimse). (Voşki *Of –Tr.)

mudara (II) Eğreti : *Tabakları mudara koyma sonra kırılır.* (*Sungurlu –Çr.; –To.; *Ünye –Or.; *Tirebolu –Gr.; –Tr.; *Koyulhisar, *Zara –Sv.)

mudara (III) Az, kıt : *Bu sene fındıklar mudaradır.* (Kayadibi, *Tirebolu –Gr.; –Gm.; –Rz.; *Milâs –Mğ.)

mudara (IV) **1.** Zayıf, cansız, işe yaramaz, güçsüz. (*Sivrihisar –Es.; *İskilip –Çr.; Kuz *Akkuş –Or.; Kayadibi *Tirebolu –Gr.; Voşki *Of –Tr.; Limanköy, Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.; Şalcı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Gemerek –Sv.) **2.** Takat, güç : *Mudaram kalmadı ki ayağa kalkayım.* (–Bt.)

mudara (V) Kötü, işe yaramaz, çürük : *Ev çok mudara, bir gün başımıza yıkılmasa.* (Balçalı *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Maçka ve köyleri –Tr.; Cevizli *Şavşat –Ar.)

mudavak (I) Çok kaba adam. (–Ks.)

mudavak (II) **1.** Eğreti. (–Sn.) **2.** Kusurlu. (*Merzifon –Ama.) **3.** Hemen kopacak, kırılacak gibi olan şey : *Bu merdiven çok mudavaktır.* (*Merzifon –Ama.)

mudavak (III) Baştan savma yapılmış, beğenilmeyen iş. (*Zile –To.)

mudavak (IV) Kötü. (–Ezm.)

mudavak olmak İşleyen, çalışan bir şey işe yaramaz duruma gelmek : *Senin saat mudavak olmuş.* (*İskilip –Çr.; Mahmutbeyli *Kavak –Sm.; *Merzifon –Ama.)

muduk Sıpa, yavru katır. (Kerkük)

mudul (I) [→ **modul** (I)]

mudul (II) [→ **modul** (III)]

mudullamag [→ **modullamak**]

mudullamak (I) [→ **modullamak**]

mudullamak (II) Ekin topraktan iğne ucu kadar çıkmak. (Senir –Isp.)

mudullanmak Tomurcuklanmak. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

mudullu değnek [→ **mudulu -1**]

mudulu [**mudullu değnek**] **1.** Üvendire. (Uluğbey, *Uluborlu, *Senirkent –Isp.)
[**mudullu değnek**] : (–Brd.)
2. Üvendirenin ucundaki sivri demir. (Uluborlu *Senirkent –Isp.)

mudur Yaramaz erkek kedi. (*Antakya –Hat.)

muf [→ **mıf**]

mugal 1. Döl : *Hayvan mugal vermedi.* (*Göksun –Mr.) **2.** Ürün. (*Göksun –Mr.)

mugum Herzaman, sürekli olarak : *Mugum size mi çalışaḫ.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

muğ Çivi. (–Rz.)

muğal (I) Dana, tay, kuzu vb. evcil hayvan yavruları. (*Gemerek –Sv.; –Yz.; Köşker –Krş.)

muğal (II) **1.** Sebze ekilen yer. (Gölcük –Nğ.) **2.** Bağ ve bahçelerden alınan ürün. (–Gaz.; Telin *Gürün –Sv.)

muğal (III) **1.** Esmer : *Bu buğday muğal.* (–Uş.) **2.** Mat, donuk renk. (Tokuşlar –Af.)

muğallak [→ **mağallak**]

muğallip Neşeli, şakacı, taklitçi. (Örkenez *Yalvaç –Isp.)

muğal muğal [**mağal mağal**] Sessiz sessiz, bön bön, şaşkın ve üzgün (bakmak için). (*Gelendost –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**mağal mağal**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

muğal muğal bakmak Bön bön, şaşkın ve üzgün bakmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

muğan Oyun, düzen : *Bu işde bir muğan var.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

muğanat Korkak, yüreksiz. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

muğar [→ **munar** (II)]

muğara [**moğraç**] Baca. (Yuva *Elmalı –Ant.)
[**moğraç**] : (Tuğla *Çubuk –Ank.)

muğla Nalların deliklerini delmekte kullanılan araç. (–Tr.)

muğlak Az, cılız : *Bu yıl ekin çok muğlak.* (Genezin *Avanos –Nş.)

muğlakta kalmak Açıkta kalmak, çaresiz kalmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

muğlu 1. [→ **muylu -1**] **2.** Demircilerin kazan dövmekte kullandıkları uzun örs. (–Ama.)

muğteç [→ **möhteç**]

muğur olmak Olur demek, istemeyerek kabullenmek. (–Çkr.; Cuma *Boyabat –Sn.; –Ml.; –Sv.; –Ank.)

muh Tomurcuk. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)

muhal (I) **1.** Sağlam olmayan, eğreti. (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Eski, kötü : *Üstünde muhal bir elbise var.* (–Kn.; *Mut köyleri –İç.)

muhal (II) Yavruları ve ürünü yarı yarıya bölünmek koşuluyla bakıcıya verilen inek, koyun vb. hayvanlar. (Kiçi, Talas –Ky.)

muhal etmek Alçak gönüllülük etmek. (–Bt.)

muhanat (I) [**muhanet** (I)] El, yabancı : *Muhanatın kapısı zordur.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
[**muhanet** (I)] : (–Krş.)

muhanat (II) **1.** Ters, inatçı. (Çobansa *Fethiye –Mğ.) **2.** Hain. (*Ezine –Çkl.) **3.** [→ **muhanet** (II) **-1**]

muhanat (III) [→ **muhanet** (II) **-1**]
muhanet (I) [→ **muhanat** (I)]
muhanet (II) [**muhanat** (II) **-3**] **1.** Tembel, iş bitirmeyen, insanı işinden alıkoyan. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Krş.; *Bor, –Nğ.; Bayındır *Beyşehir –Kn.; –İç.)
[**muhanat** (II) **-3**] : (–Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Mülâyim *Safranbolu –Zn.)
2. Cimri, kimseye yardım etmeyen. (*Osmancık –Çr.; –Krş.)
muhannet Korkak, kadın yaradılışlı adam. (–Gm.)
muhar [→ **munar** (II)]
muhara [**mığarca, mıhara, mıhırik, mihari, moğaracak, muhare -1, muharı, muharye, muhraca, muhrica, muhur, muhurı -1, 2; mühari, müheri**] **1.** Ocak. (Büyükkarabağ –Af.)
[**moğaracak**] : (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**muhare -1**] : (*Bozkır –Kn.)
[**muharı**] : (Yukarıdinek *Şarkikaraağaç, *Sütçüler - Isp.; *Seydişehir –Kn.)
[**muhur**] : (İçeriçumra –Kn.)
[**muhurı -1**] : (Doğanbey –Kn.)
2. Baca. (Karapınar, İshaklı, Bademli *Emirdağ –Af.; Birgi *Çeşme –İz.; *Alanya –Ant.)
[**mığarca**] : (–Brd.)
[**mıhara**] : (Karabağ, Yeniköy *Emirdağ –Af.)
[**mıhırik**] : (*Kemaliye –Ezc.)
[**mihari**] : (Kayapınar –Kn.)
[**muharye**] : (Oba *Alanya –Ant.)
[**muhraca**] : (Menteşe, Honaz *Tavas –Dz.; Ören *Fethiye –Mğ.)
[**muhrica**] : (Ovacık –Mğ.)
[**muhurı -2**] : (Doğanbey –Kn.)
[**mühari**] : (Kızılviran –Kn.)
[**müheri**] : (Bolay –Kn.; *Gazipaşa –Ant.)
muhare 1. [→ **muhara -1**] **2.** Ocak kenarında yapılan raf. (Hacımehmet köyü *Yalova –Ist.)
muharı [→ **muhara -1**]
muharye [→ **muhara -2**]
muhas Kırmızı toprak. (*Saiteli –Kn.)
muhat Tersinden dikilen yemenilerin burnunu itmek ve çevirmek için kullanılan ağaçtan yapılmış araç. (*Beypazarı –Ank.)
muhat olmak [**mukaat olmak, mukahat olmak, mukavad olmak**] Dikkat etmek, bakmak, gözetmek. (*Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ank.)
[**mukaat olmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**mukahat olmak**] : (–Krş.)
[**mukavad olmak**] : (*Zile köyleri –To.)
muhkir Küçük meşin ya da sahtiyan parçası. (–To.)
muhla [→ **mıhlama** (V) **-3**]
muhladız [→**mıhladız**]
muhladur [→ **mıhladız**]
muhlama 1. Peyniri yağda kızartarak yapılan bir çeşit yemek. (*Güneyce –Rz.) **2.** [→ **mıhlama** (V) **-3**] **3.** [→ **mıhlama** (V) **-2**]
muhli Değirmen taşlarının ortasından geçen demir çubuk. (*Maçka –Tr.)
muhliye Corchorus, malvaceae, ebegümgiller. (–Brs.)
muhlu [→ **muylu -1**]
muhmak Yumruk, dirsekle vurma : *Adam böğrüme bir muhmak vurdu.* (Aslanköy *Mersin –İç.)
muhra (I) Harçsız yapılan taş duvar. (–Dz.)

muhra (II) Davar ve sığırların deriyle etleri arasına girerek yapışan bir böcek. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)
muhraca [→ **muhara -2**]
muhre Dişeti. (*Koyulhisar –Sv.)
muhrica [→ **muhara -2**]
muḫsi Sinsi, içten pazarlıklı. (*Erciş –Vn.)
muhtü [**muvtü**] Müftü. (Hasanoğlan –Ank.)
[**muvtü**] : (Hasanoğlan –Ank.)
muhul Kaldıraç. (–Gaz.)
muhur [→ **muhara -1**]
muhurı **1.** [→ **muhara -1**] **2.** [→ **muhara -2**]
muka Kaydırak oynarken kale içine konulan sivri taş parçası. (Zeytinli *Edremit –Ba.)
mukaat olmak [→ **muhat olmak**]
mukahat olmak [→ **muhat olmak**]
mukat Polisi ilgilendiren olay. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
mukavad olmak [→ **muhat olmak**]
mukkur [**mukur** (I)] Kavgacı, hırçın. (–İç.)
[**mukur** (I)] : (Aslan *Mersin –İç.)
mukla [→ **mıhlama** (V) **-4**]
muktanlı Arpayla buğday karışımı. (*Bahçe –Ada.)
muktar Muhtar. (Karabüzey *Araç –Ks.)
muku Kaydırak oyunu. (*Bayramiç –Çkl.)
mukuf Bilen. (Bozburun –Mğ.)
mukuh Yarılmamış odun. (*Güneyce –Rz.)
mukul İki tekerlekli öküz arabasında okun altına konulan ağaç dayak. (–Ada.)
mukum Sürekli olarak, durmadan. (*Maçka ve köyleri –Tr.)
mukur (I) [→ **mukkur**]
mukur (II) İstemeyerek razı olmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
mulak (I) Hizmetçi. (Çandır –Or.)
mulak (II) Mutfak. (–Dz.)
mulak (III) [**molak**] Et, sepet vb. şeyleri asmaya yarayan, çatallı ağaçtan yapılmış çengel. (Bayat –Af.; Yenice *Akşehir, Balkandak *Beyşehir, Gödene –Kn.)
[**molak**] : (*Kadınhanı –Kn.)
mulavara Saklambaç oyunu. (*Afşin –Mr.)
mūlet Oyunda taraflardan birinin eksik olan oyuncusunun yerine de oynayan çocuk. (*Safranbolu –Zn.)
mulu Koyun midesinin bağırsağa bitişik yeri. (–Kn.)
muluk Oyunda ebe. (*Çivril –Dz.)
mulur Yağ vb. şeylerin işe yaramayıp dibe çöken tortusu. (Çepni *Gemerek –Sv.)
mumbar [**mimbar**] **1.** Sığır, koyun, keçi vb. hayvanların kalın bağırsağı. (–Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Erciş –Vn.; –Dy.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Şarkışla –Sv.; Bahçeli *Bor –Ng.; –Ada.; Kerkük)
[**mimbar**] : (–Krş.)
2. Kalın bağırsağa, kıyma, ciğer, pirinç, soğan doldurarak yapılan bir çeşit yemek. (*Kula, *Alaşehir –Mn.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Alucra –Gr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; –Dy.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Şarkışla –Sv.; –Ank. ve çevresi; –Ng. ve köyleri; *Ermenek –Kn.; –Ada.; Kerkük)
mumbulluk Tomurcuk. (Dadağı –Ky.)
mumer Koyunlarda, birikmiş sıcak su içme nedeniyle olan hastalık. (*Ahlat –Bt.)

mumlığan [→ **mumurhan**]

mumlu Çocukların altına konulan muşamba. (Hacıilyas * Koyulhisar –Sv.)

mumsekisi Eski evlerin iki bölüm olan büyük odalarının arka yanı. (Mezirme *Hekimhan –Ml.)

mumuç Meşe ağacının meyvesi, palamut. (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)

mumuda İş yapma yeteneği olmayan kişi. (–Tr.)

mumuhan [→ **mumurhan**]

mumul (I) Yavaş çalışan ve davranan kimse. (*Maçka –Tr.)

mumul (II) Küçük böcek. (*Maçka –Tr.)

mumumsulanmak Mumlaşmak. (–İst.)

mumuran [→ **mumurhan**]

mumurgan [→ **mumurhan**]

mumurganböceği Tespihböceği. (*Arapkir –Ml.)

mumurhan [**mumlığan, mumuhan, mumuran, mumurgan**] Balmumu, zeytinyağı, bademyağı, limon, mezdeki karıştırılarak yapılan ve deri hastalığının iyileştirilmesinde kullanılan merhem. (*Sandıklı –Af.; –Isp.; –Ml.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Ermenek –Kn.; Larnaka –Kıbrıs)
[**mumlığan**] : (–Dz.)
[**mumuhan**] : (–Mr.)
[**mumuran**] : (Bayındır *Beyşehir –Kn.)
[**mumurgan**] : (–Dy.; *Silvan –Ur.)

mumutatlı Bal. (–Nğ.)

mumuzak Kırlarda biten dikenli bir bitkinin böğürtlene benzeyen kırmızı meyvesi. (Haçevera *Maçka –Tr.)

mumya [**munya**] Arıların kovan deliklerine tıkadıkları macun. (–Ed.)
[**munya**] : (Söğüt, Honaz –Dz.)

munar (I) Yalnız, kimsesiz: *Kıblıya dönmüş munar munar düşünür.* (Karaoğlanlı –Mr.)

munar (II) [**mağar, moğar, muar, muğar, muhar**] Pınar, çeşme. (Orhana *Anamur –İç.; *Serik –Ant.; Şefler *Yatağan –Mğ.)
[**mağar**] : (Satıyüzü *İskilip –Çr.; İncirköy *Fethiye –Mğ.)
[**moğar**] : (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**muar**] : (*Gazipaşa –Ant.)
[**muğar**] : (Kestep –Mğ.)
[**muhar**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Ba.; Ağlı *Küre –Ks.; *Alanya –Ant.)

muncığ [→ **muncuḫ**]

muncığa gömen Çocukların toprakta boncuk saklayıp bularak oynadıkları bir çeşit oyun. (Kerkük)

muncuḫ [**muncığ**] Boncuk. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Erciş –Vn.)
[**muncığ**] : (Kerkük)

muncur (I) Karıştırıcı, arabozucu. (Sarıca *Gölköy –Or.)

muncur (II) [**muncuri, muncuru**] **1.** Dudak. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli, –Rz.)
[**muncuri**] : (–Rz.)
[**muncuru**] : (–Rz.)
2. [→ **munzur** (II) **-1**]

muncur (III) Kadının dişilik organı. (*Afşin ve köyleri –Mr.)

muncuri [→ **muncur** (II) **-1**]

muncur etmek Surat asmak. (–Tr.; Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

muncuru [→ **muncur** (II) **-1**]

munça [→ **munçak**]

munçak [**munça**] Hamam. (–Ur.)
[**munça**] : (Küçükçaylı *Dörtyol –Hat.)

munda Et yiyici hayvanlar, etoburlar. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

mundar getirmek Kolon sıkması ve zorlama nedeniyle hayvanın karnı şişmek. (–Isp.)

mundarlama Hayvanların boyunlarında, karınlarında zorlamadan olan içi su dolu şiş. (*Gerze –Sn.)

mungul Sıkıntı. (*Tavşanlı –Kü.)

mungur Esintisiz, sıkıcı ve durgun (hava için). (*Urla –İz.)

mungur Ufak tefek, büyüyememiş. (*Ula –Mğ.)

mungurlamak Gerçeği saklamayıp söylemek, açığa vurmak. (*Ahlat –Bt.)

mungurlu Kulplu bakır çömlek. (Tuzluca, Honaz –Dz.)

muni Kaz yavrusu. (Mahmudiye *Ezine –Çkl.)

munnar Bunlar. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

munnaz Büyük taş. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.)

munsur İcra memuru. (–Krş.)

muntruş Asık suratlı, somurtkan. (*Maçka –Tr.)

munu Bunu. (Karakoyunlu –Kr.)

munya [→ **mumya**]

munzur (I) Zararlı insan ya da hayvan, baş belası. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Bayadı –Or.; *Nizip –Gaz.)

munzur (II) [**muncur** (II) **-2**] **1.** Burun. (–Sm.; –Tr.; *Kelkit –Gm.; *Güneyce –Rz.)
[**muncur** (II) **-2**] : (–Tr.; Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) **2.** Çene. (*Güneyce –Rz.) **3.** Hayvan burnu. (–Tr.; –Gm.) **4.** Domuzun çene, ağız ve burun kısmı. (–Rz.) **5.** Çıkıntı. (*Güneyce –Rz.)

munzur (III) Asık surat. (*Maçka –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)

murabık Kolayca aldatılan, kurnaz olmayan. (*Tavas –Dz.)

murabıt Danaburnu böceği : *Bu sene diktiğim sebze fidanlarını murabıt bırakmadı.* (Bozburun –Mğ.)

muradcık [→ **muratçık**]

murasalık Köy bekçilerinin kimlik cüzdanı. (Yağbastı *Kula –Mn.)

muratçık [**muradcık, muratkuşu**] Baykuş. (*Emirdağ, İshaklı *Bolvadin –Af.; Barcın *Yenişehir –Brs.; Zeyve *Söğüt –Bil.)
[**muradcık**]: (*Bolvadin –Af.; –Es.; –Kn.)
[**muratkuşu**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.; Büyükafşar *Balâ –Ank.)

muratkuşu [→ **muratçık**]

murav [→ **mirav** (I)]

murca girmek Güneş çarpmasına iyi geldiğine inanarak, içine söğüt yaprakları konulup ısıtılmış suyla banyo yapmak. (–Ezc.)

murcalık [**murçalık -2, murçulak**] Çiçekleri eflâtun renkli, yaprakları cacığa katılarak yenilen yumru köklü bir ot. (–Vn.)
[**murçalık -2**] : (–Gaz.)
[**murçulak**] : (Kırcaklı * Nazilli –Ay.)

murç (I) Taşları traş etmekte kullanılan sivri uçlu demir, taşçı kalemi. (–Brd.; *Gelibolu –Çkl.; *Kurşunlu –Çkr.; –Çr.; *Lâdik –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Maçka –Tr.; –Rz.; Selim *Sarıkamış –Kr.; *Koyulhisar –Sv.; Reşadiye –Ky.)

murç (II) **1.** Ağaçlardaki yaprak ve çiçek tomurcukları. (Muscalı *Çarşamba –Sm.; Kayadibi –Gr.) **2.** Ağaçların taze yaprakları. (–Ezc.; *Antakya –Hat.) **3.** Ağaçların filizleri. (*Antakya –Hat.)

murç (III) Demet, bağlam. (Niğzivan *Manavgat –Ant.)

murçaçan Baharda yaprakların açılmasına elverişli biraz sisli hava. (*Antakya –Hat.)

murçalıh [**murçalık -ı**] Topraktan çıkarılarak yenen beyaz renkte, ince kabuklu ve tatlı bir çeşit yumru kök. (*Erciş –Vn.)
[**murçalık -ı**] : (*Eşme köyleri –Uş.)

murçalık 1. [→ **murçalıh**] **2.** [→ **murçalık**]

murçmak Bir şeyi avuçta ufalamak. (İğdecik –Isp.; Homa *Çivril –Dz.)

murçu Lağım temizleyicisi. (Çukurkuyu *Bor –Ng.)

murçulak [→ **murcalık**]

murdarlığa kalmak Yük ve binek hayvanları sıkıntı yüzünden hastalanıp uyuşuk duruma gelmek. (–Tr.)

murdun Çatıda kullanılan uzun ağaç. (–Ada.)

murdümük Bakladan küçük mercimekten büyük taneli bir bitki. (Misli Ovası köyleri –Ng.)

murga Kayığın temel ağacı. (Görece –İz.)

murgup Akşam. (*Birecik –Ur.)

murgazan Dedikoducu, söz taşıyan. (–Yz.; –Ky.)

murk Çorbanın içinde ezilmeden kalmış hamur parçacıkları. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

murlamak Bir şeyin kendinin olduğunu ileri sürmek ya da kendinin olmasını istemek (oyunda). (*Zile –To.)

murlamık Yatan, uyuyan kedinin çıkardığı ses, mırıltı. (–Tr.)

murlanmak 1. Mırın kırın etmek. (*Maçka ve köyleri –Tr.) **2.** Dargınlığını, kızgınlığını belirtecek biçimde homurdanmak. (–Tr.)

murmurik Böğürtlen. (–El.)

murmut 1. Tomurcuk. (–Sm.) **2.** Değneğteki budak yerleri. (–Tr.) **3.** Ağaçların gelişmeyen dalları. (*Maçka –Tr.)

mur olmak Dadanmak. (–Bt.)

murt (I) **1.** Donakalmış, şaşırmış. (*Tirebolu –Gr.) **2.** Suratı asık, öfkeli (kimse). (Aliköy *Çaycuma, *Devrek –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.) **3.** Tok. (–Ezm.)

murt (II) Kesilmeden ölmüş, murdar olmuş hayvan. (–Tr. ve çevresi; –Rz.)

murt (III) Yeni doğmuş çocuğun başına serpilen kokulu ve bitkisel toz. (*Kilis –Gaz.)

murt (IV) Bir çeşit bitki. (Kerkük)

murt (V) Dolu : *Murt yağdı.* (Gelegermi *Yalvaç –Isp.)

murt (VI) Parasız elde edilen, beleş. (Başpınar, Karamanlı *Tefenni, Çamköy *Gölhisar –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

murt (VII) Taşlarla oynanan bir çocuk oyunu. (–Nş.)

murt (VIII) **1.** Akarsuların getirdiği birikinti. (*İskilip –Çr.; Salman *Akkuş –Or.) **2.** Sıvıların dibine çöken tortu. (*Sungurlu –Çr.; *Bafra –Sm.; *Merzifon köyleri – Ama.; Bayadı –Or.; –Gr.; *Zile –To.; –Yz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.) **3.** Kahve telvesi. (–Çr.; –Sm.)

murtağı [→ **murtuğa**]

murtat 1. İnatçı, ters (kimse). (*Bor –Nğ.) **2.** Hain (kimse). (Kavaklıdere köyleri *Yatağan –Mğ.) **3.** İşe yaramaz, kötü (eşya). (–To. ve köyleri)

murtatlık Hainlik. (Kavaklıdere ve köyleri *Yatağan –Mğ.)

murtlak Altın, gümüş zincir. (*Elbistan –Mr.)

murtlamak 1. Tomurcuklar çatlamak, açılmak. (*Gelibolu –Çkl.) **2.** Tohum yeşermek, çimlenmek. (*Gelibolu –Çkl.)

murtoga [→ **murtuğa**]

murt olmak Hayvan kesilmeden ölmek. (*Maçka –Tr.)

murtuğa [**murtağı, murtoga**] Unu yağda kavurarak yapılan şekersiz helva. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)
[**murtağı**] : (*Ahlat –Bt.)
[**murtoga**] : (–Vn.)

muru Karıştırıcı : *Niçin muruluk yapıyorsun?* (*Yerköy –Yz.)

murul 1. Sıvıların dibine çöken tortu. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Arapkir, *Ağın –Ml.; *Gürün –Sv.) **2.** Küspe. (–Kü.; –Ml.)

murul torbası Ezilmiş meyvelerin şırasını süzmek için konulduğu torba. (–Kü.)

murus Hayvanların yemlendikleri yer. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

muruz (I) **1.** Surat, yüz. (*Şavşat köyleri, Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Erciş –Vn.) **2.** Asık yüz. (–Tr. ilçe ve köyleri, Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ar.; Ergan –Ezc.; *Pertek –El.; *Arapkir –Ml.)

muruz (II) Katır. (*Bayburt –Gm.)

murzubalık Bıyıklı, bir çeşit tatlı su balığı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

murzunu dökmek Surat asmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

mus Kan emici bir sinek, büvelek. (Babik *Pötürge –Ml.)

musandere Balkon ve merdiven korkuluğu. (–Mr.)

musdafaçiçeği Su kıyılarında, çayırlarda yetişen, parlak yapraklı, sarı renkli çiçek. (*Erciş –Vn.)

museyıf İşini bilmeyen. (Dutlu *Şavşat –Ar.)

muska (I) Süs eşyası olarak kullanılan altın tepelik. (*Beypazarı –Ank.)

muska (II) Pulluğun üçgen biçimindeki demir ya da ağaç parçası. (–Ada.)

muslak Değirmende ekin konulan yer. (*Boyabat –Sn.)

musluk (I) Çok yüksek, boylu. (Salda *Yeşilova –Brd.)

musluk (II) Çok yiyen, karnı geniş. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

musluk (III) **1.** Armağan olarak götürülen kesilmiş hayvan. (Taşağıl *Ereğli –Kn.) **2.** Kesilmiş, yüzülmüş, temizlenmiş fakat bölünmemiş hayvan eti (koyun vb.). (*Uluborlu –Isp.; *Çal –Dz.; Yeniköy –Ba.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Alayunt –Kü.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; Tokat –Es.; *Merzifon ve köyleri –Ama.) **3.** Ölürken kesilen hayvan eti. (Karapınar, İshaklı *Bolvadin –Af.; *Gelendost –Isp.)

musluk (IV) **1.** Sebil. (*Senirkent, *Uluborlu –Isp.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.) **2.** Kırlarda hayır sahiplerinin yaptırdığı su depoları, su küp-

leri. (Çığrı *Dinar –Af.; Söğüt, Honaz, Bekilli *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Ereğli, *Akşehir –Kn.; *Mut köyleri –İç.; Afşar köyleri *Elmalı –Ant.; Kavaklıdere, Şeref *Yatağan –Mğ.) **3.** Küçük içme suyu deposu, yedek çeşme. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *İskilip –Çr.) **4.** Sarnıç. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Göben *Andırın –Mr.) **5.** Kışın dolup yazın suyu azalan kuyu. (*Akşehir –Kn.) **6.** Ağaçtan yapılmış su tası. (*Çal –Dz.) **7.** Çam ağacından yapılmış çeşme yalağı. (*Alayunt –Kü.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

musluk (V) Ev içindeki buğday ambarı. (İçdedeler, Tarakh –Kc.)

musluk (VI) Ahırda hayvanların yem yemesine yarayan tahtadan yapılmış yemlik. (Ağlı *Küre –Ks.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Afşin köyleri, Geben *Andırın –Mr.; Çukurova köyleri –Ada.; Yanpar, Güvere *Silifke –İç.)

musma [**nuşka**] Yumrukla vurma. (Türkmencamili –Kn.)

[**nuşka**] : (*Mecitözü çevresi –Çr.)

musmara Öküzlerin enselerinde çıkan çivi batmış gibi delik delik ve bulaşıcı çıbanlar. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

musmul (I) **1.** [→ **mısmıl** (III) **-1**] **2.** [→ **mısmıl** (III) **-2**]

musmul (II) **1.** Eksiksiz. (Sinekçiler –Ay.) **2.** Özenli, düzgün (yapılan iş için). (Kurşunlu *Gölpazarı –Bil.; –Sm.; *Tarsus –İç.; Çavuşköyü –Krk.) **3.** Giyimi, konuşması düzgün, yetkin. (*Antakya –Hat.) **4.** İyi, düzgün, güzel (giyim için). (*Antakya –Hat.; –Kıbrıs)

mustafacık [→ **mustafakuşu**]

mustafakuşu [**mustafacık**] Çalıkuşu. (Haçevera *Maçka –Tr.)

[**mustafacık**] : (–Tr.)

mustur (I) **1.** Suçlu olduğu halde suçsuz görünmeye çalışan, suçunu gizleyen. (Tokat –Es.; –Çr.; Sarıca *Gölköy –Or.; –Yz.) **2.** Kurnaz, içten pazarlıklı. (Sarıkavak –Es.; *Boğazlıyan –Yz.) **3.** Yemek seçen, kolay beğenmeyen. (Bahattin *Ulubey, Danışman *Fatsa –Or.; *Ağın –El.; *Koyulhisar –Sv.)

mustur (II) Surat, yüz. (*Kelkit –Gm.)

musturluk etmek 1. Bilmezlikten gelmek. (*Zara –Sv.) **2.** Kandırır biçimde konuşmak, ağız yapmak. (*Merzifon –Ama.)

musul [**musur** (III)] **1.** Ahırda, hayvanların yem yedikleri tahta yemlik. (*Merzifon köyleri –Ama.; –Tr.; Büyük Çaylı *Dörtyol –Hat.; *Yerköy –Yz.; Karayusuf hüyüğü *Avanos –Nş.; Türkmen aşireti *Bünyan, Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; Mansurlu –Ada.)

[**musur** (III)] : (–Ezc.; Mezirme *Hekimhan –Ml.; –Sv. ilçe ve köyleri; *Sorgun –Yz.; Talas *Develi –Ky.; *Ereğli –Kn.) **2.** Küçük samanlık. (–Sm.)

musur (I) Yunus balığının büyüğü. (Sarıyer –İst.)

musur (II) Su yalağı. (–Nş.; –Ada.)

musur (III) [→ **musul -1**]

musurman Müslüman. (Karakoyunlu –Kr.)

muş (I) Köşe. (–Kn.)

muş (II) **1.** Yüz. (–Kn.) **2.** Çene. (–Kn.)

muş (III) Manda. (*Bor –Ng.)

muş (IV) Maltaeriği. (–Rz.)

muş (V) [→ **muşah** (II)]

muşabaḫ (I) Pencerenin açılan küçük parçası. (*Ağın –El.)

muşabaḫ (II) Kabukları kolay kırılan ceviz. (*Erciş –Vn.)

muşabaḫ (III) Bir çeşit çorap örgüsü. (*Erciş –Vn.)

muşabak [**muşamak -1**] **1.** Pencere. (*Keskin –Ank.; –Krş.)
[**muşamak -1**] : (Cemele, Köşker –Krş.; *Boğazlıyan –Yz.)
2. Pencere kafesi, cumba. (Bulak *Safranbolu –Zn.; *İnebolu, *Taşköprü –Ks.; –Çkr.; *Ayancık –Sn.; –El.)

muşaf (I) Eşit olma, başa baş kalma durumu (oyunda). (*Sarayköy –Dz.; Yerkesik, –Mğ.)

muşaf (II) [**muşah** (I)] Paylaşılmamış, ortak mal. (Tekeler –Ay.; Orhaniye *Marmaris –Mğ.)
[**muşah** (I)] : (Bozköyü –Uş.)

muşah (I) [→ **muşaf** (II)]

muşah (II) [**muş** (V)] Kuşkulu, belirsiz : *Bu hastalıktan kurtulacağı muşah.* (–Isp.; *Bor –Nğ.)
[**muş** (V)] : (*Keçiborlu –Isp.)

muşah (III) Boncuk. (–İst.)

muşamak 1. [→ **muşabak -1**] **2.** Ufak, camsız pencere, ışık gelen delik. (–Krş.) **3.** Duvarı oyarak yapılan kapaksız dolap. (Büyükafşar köyü –Krş.)

muş etmek Koklamak. (–Ada.)

muşeylemek Öpmek. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.)

muşguluna bırakmak Kendi haline bırakmak : *Çocuğu muşguluna bırak da oynasın.* (–Nğ.)

muşgut Meyvenin küçüğü. (*Güneyce –Rz.)

muşkuldak Topaç. (Dudaş *Söğüt –Bil.)

muşkurmak İçini çeke çeke ağlamak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Tarsus –İç.)

muşlamak 1. [→ **muşulamak-2**] **2.** Horlamak. (*Şavşat köyleri –Ar.)

muşmak (I) Yumruk. (*Eğridir köyleri –Isp.; Yusufça*Gölhisar –Brd.)

muşmak (II) Domuzun burnu. (*Tefenni –Brd.)

muşmar Kanıt : *Ahmed'i öldürenin Mehmet olduğu hakkında hiçbir muşmar yoktur.* (*Karacasu –Ay.)

muşmula 1. Sümüklüböcek. (–Kn.) **2.** Salyangoz. (Sille –Kn.)

muşmuluk [→ **mucmuluk**]

muşta Bağ, bahçe ve bostanlarda sebze ekmek için ayrılan küçük evlekler. (–Sm.; Talas –Ky.)

muştabalığı Sazan balığı. (–Rz. ve çevresi)

muştalamak (I) Ezmek. (–Rz.)

muştalamak (II) Zarar gelici söz söylemek. (*Marmaris –Mğ.)

muştalamak (III) Satmak, baştan atmak. (Türkbeyli *Mengen –Bo.)

muştamba Tarlaları su baskınından korumak için yapılan set. (Kösten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Bafa *Milâs –Mğ.)

muştu Soba. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

muştucu [**muştucuböcü**] Girdiği evlere sevindirici haber getirdiğine inanılan, kelebeğe benzer kahverengi bir böcek. (Hadim, Bekilli *Çal –Dz.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Sivrihisar –Es.)
[**muştucuböcü**]: (*Mut köyleri –İç.)

muştucuböcü [→ **muştucu**]

muştulamak Sevinçli haber vermek. (İğdeciler –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd; Söğüt, Honaz –Dz.; *Tire –İz.; *Bayburt –Gm.; –Ml.; –Gaz.; Haydarbeyli –Yz.; *Afşin –Mr.;

Çayhan *Ereğli –Kn.; Şıhşami *Kadirli –Ada.; Macar *Gazipaşa –Ant.)

muştuluğ [→ **muştuluk -1**]

muştuluk [**muştuluğ**] **1.** Sevindirici haber getirene verilen armağan. (Hisar *Sarayköy –Dz.; *Tire –İz.; –Ba. ve çevresi; *Sivrihisar –Es.; –El.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Mut köyleri –İç.)
[**muştuluğ**] : (Kerkük)
2. Sevinçli haber. (–İz. ve çevresi; Şehzade –Ama.; Geben –Mr.)

muşuk (I) Uyuşuk, yerinden kıpırdamak istemeyen. (*Bartın –Zn.; Peşman *Daday –Ks.)

muşuk (II) Basık, çökük, yayvan burunlu. (Manastır göçmeleri –İst.; Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma, *Devrek –Zn.)

muşulamak [**muşlamak -1**] **1.** Homurdanmak, karnından konuşmak. (Bayat *Emirdağ –Af.) **2.** Yorgunluk ve öfkeden solumak. (*Şarkışla çevresi –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**muşlamak -1**] : (*Maçka –Tr.)

muşulavık Nefes alıp verirken ıslık sesi çıkaran, horlayan (kimse). (*Bozkır –Kn.)

muşuldamak [**muşullamaḫ**] Hafif ses çıkararak uyumak. (–Nğ.)
[**muşullamaḫ**]: (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

muşullamaḫ [→ **muşuldamak**]

muşul muşul 1. Rahat ve sessiz (uyku için). (*Silifke –İç.) **2.** Burundan soluyarak, ses çıkararak (yemek için). (*Silifke –İç.)

muşultu Horultu. (*Bor –Nğ.)

muşut Bahçe ve tarlalara suyu dağıtan (kimse). (–Ml.)

mut (I) [**muttan**] Para vermeden, çalışmadan elde edilen, kazanılan şey. (Dikici *Dinar, Bedeş, Karacaahmet –Af.; Büyükkabaca*Senirkent –Isp.; Kızılcabölük –Dz.; Burhaniye * Nazilli, * Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir, İğdecik, Sancaklıboz, Hırkalı *Demirci –Mn.; *Safranbolu –Zn.; Kitiz, Karatut *Göksun –Mr.; –Ank.; Höketçe *Saimbeyli, *Kadirli –Ada.; Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**muttan**] : (*Senirkent –Isp.)

mut (II) Üzüm pekmezi. (Babik *Pötürge –Ml.)

mut (III) Sıvıların dibine çöken tortu. (Küçükisa *Zile –To.)

mut (IV) Çocuk pudrası yerine kullanılan, kurutularak döğülmüş mersin yaprağı tozu. (Dombaylı *Salihli –Mn.)

mut (V) Elli şiniklik tahıl ölçeği. (Karamanlı, Başpınar, *Tefenni, Salda *Yeşilova –Brs.; Kızılhisar *Acıpayam –Dz.; Çepni, Karaözü *Gemerek –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; –Ky.; Çandırlar, Feke –Ada.; Seydiler *Fethiye –Mğ.)

muta 1. Küfe. (*Güneyce –Rz.) **2.** Fındık çubuğundan yapılan ot, saman sepeti. (Veliköy –Rz.)

mutak Dişi manda. (*Çivril –Dz.)

mutḫuz Sisli, bulanık, bungun hava. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mutka 1. Ekşi ayran. (Bakırköy *Gelibolu –Çkl.) **2.** Ayran ve tereyağı yapmaya yarayan araç, yayık. (Bolayır *Gelibolu –Çkl.; –Gr.)

mutlak (I) Boyuna takılan yuvarlak muska. (–Gaz.; *Gemerek –Sv.)

mutlak (II) Mutfak. (–Ank.)

mutlalık Saçak. (Ömerköy –Ba.)
mutluk Geniş yer. (*Bandırma –Ba.)
mutlum Kendisinden söz edilen saygın bir kimsenin adı yerine kullanılır. (*Mucur köyleri –Krş.)
mut olmak Sonunda bir şeyi kabul etmek : *Döndüm dolaştım yine buna mut oldum değil mi?* (Telin *Gürün –Sv.)
mutrum Bir çeşit armut. (Rumeli göçmenleri, Tepecik, Büyükçekmece *Çatalca –İst.)
muttan [→ **mut** (I)]
mutubuçuk [**mutuğruna**] Boşuna.(*Afşin –Mr.; –Ada.) [**mutuğruna**] : (*Bor –Ng.)
mutuğruna [→ **mutubuçuk**]
mutula Tavan kirişlerinin duvarın üst kısmı ile tavan tahtalarının arasında oluşturduğu boşluklar. (Şamlar *Bakırköy –İst.)
mutun **1.** Yoğurt. (–Krk.) **2.** Yayık. (Rumeli göçmenleri –Çkl.; Çengiler *Yalova –İst.; Yeniköy –Tk.)
mutur (I) Yunus balığı. (–Tr.)
mutur (II) Motorlu kayık. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
muturuf Çingene. (–Kr.)
mutuş Ufak tefek erkek çocuk. (*Maçka –Tr.)
mutüzümü Çekirdeği kolay ezilen siyah ve gevrek bir çeşit üzüm. (*Bor –Ng.)
muuh Anlama, bilme, bilgi. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)
muval Taze sebze. (Şebinkarahisar –Gr.)
muvalmağ Baygınlık geçirmek, bayılacak gibi olmak. (Kerkük)
muvanni İyi yetişmemiş, terbiyesiz (kızlar için). (*İskilip –Çr.)
muvtü [→ **muhtü**]
muylu [**muğlu -1, muhlu**] **1.** Taş çıkarmakta kullanılan uzun demir, kaldıraç. (*Zara –Sv.; Karahoca *Haymana, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.; –Kn.; Güzelsu*Akseki –Ant.) [**muğlu -1**]: (Yaprakh –Çkr.; –Kn.) [**muhlu**] : (–Gaz.; *Bor, *Ulukışla –Ng.) **2.** Topun atış yapılırken elle tutulan yeri. (*Bergama –İz.)
muysa Boyunduruk. (Yeşilköy –İst.)
muz Acımsı, acıya çalan badem. (*Ağın –El.)
muza (I) [→ **moza** (III) **-1**]
muza (II) **1.** Soysuzlaşmış, yozlaşmış hayvan. (–Çkr.) **2.** Erkek eşek. (Bahattin *İskilip –Çr.) **3.** Küçük eşek. (*İskilip –Çr.)
muza (III) Tarlalarda sebze dikmek için ayrılan küçük bölüm, evlek. (Findos *Atabey –Isp.)
muzak (I) [→ **moza** (I)]
muzak (II) Asma kilit. (İmranlı *Şile –İst.)
muzak (III) [→ **mozak** (III) **-1**]
muzām Asalak. (*Sivrihisar –Es.)
muzav (I) **1.** Ters iş yapan, davranışları ters olan (kimse). (İshaklı *Bolvadin –Af.; Ayaslar *Ilgın –Kn.) **2.** Bir şeyin ters yönde olması için. (Ayaslar *Ilgın –Kn.)
muzav (II) Eğri, eğrilemesine. (İshaklı *Bolvadin, *Sandıklı –Af.; –Isp.)
muzav (III) Üçgen biçiminde tarla. (*Akşehir –Kn.)
muzdur Çoban. (Suhara *Çıldır, Dalaver *Arpaçay, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
muzkurt Palamut. (Kızılören *Sandıklı –Af.)
muzmar Zıt. (Başköy *Tavşanlı –Kü.)

muzu (I) **1.** Düşman. (Hisarcık –Ky.) **2.** Cadı. (İshaklı *Bolvadin –Af.) **3.** Kinci. (–Sm.) **4.** Arabozucu. (*Kurşunlu –Çkr.; Buğabağı –Çr.; –Ama.; Telin *Gürün –Sv.; –Krş.; Bakırdağı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Tarsus, –İç.; *Kadirli –Ada.) **5.** Baş belası. (Çığrı *Dinar –Af.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Bor –Nğ.) **6.** Zarar veren, zarar yapan. (*Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)

muzu (II) [→ **moza** (I)]

muzu (III) Engel. (Hadım *Çal, Köşten, Honaz –Dz.; Karakuzu –Mn.; *Söğüt –Bil.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, Telin *Gürün –Sv.; Ortabereket *Ayaş –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

muzu (IV) Hastalık yapan, hastalığı arttıran. (*Serik –Ant.)

muzulamak Söz getirip götürmek. (–Krş.)

muzu olmak Engel olmak. (Uluğbey *Senirkent, Bağıllı *Eğridir –Isp.)

muzuk Üstünde odun yarılan kütük. (–Ba.)

mücaret [**mücerret**] Kesin olarak : *Mücaret geleceğim.* (*Bor –Nğ.) [**mücerret**] : (*Bor –Nğ.)

müceddere Mercimek çorbası. (*Afşin –Mr.)

müceflemek Ölecek duruma gelmek. (–Ank.)

mücerret [→ **mücaret**]

mücesem [→ **mücessem**]

mücessem [**mücesem**] Oyalı kadın başörtüsü, yemeni. (Kuyucak –Ks.; Mahmutseydi *Alanya –Ant.) [**mücesem**] : (–Gr. köyleri)

müceviş Çürük, eğreti yapılan (iş için). (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

mücevveze Altı kilelik ürün alan torba. (Evdim, Limasol –Kıbrıs)

mücre [**mücüre -1, 2**] **1.** Dolap. (–Mğ.) **2.** Okul sırası. (*Beypazarı –Ank.) **3.** Küçük sandık. (–Kü.; –Mğ.) [**mücüre -2**] : (*Keçiborlu –Isp.; *Tavas –Dz.; –İz.; –Ank.) **4.** Çekmece. (Sultanhisar *Nazilli –Ay.; –Brs.; Künbet *Seyitgazi –Es.; –Bo.; –Ks.; Bulak *Safranbolu –Zn.; *Bor –Nğ.) [**mücüre -1**] : (Teke *Sandıklı –Af.; Güney, Karaköy, Honaz *Yeşilova –Brd.; –Dz.; *Sivrihisar –Es.; –Bo.; *Kalecik, *Beypazarı –Ank.; –Ed.)

mücrüm [**mücürüm -2**] İnmeli. (–Ks.; *Ayaş –Ank.) [**mücürüm -2**] : (–Tr.; –Ky.)

mücüde Sevindirici haber, muştu. (*Düzce –Bo.)

mücük Sinek. (–İz.)

mücüre 1. [→ **mücre -4**] **2.** [→ **mücre -3**] **3.** Üstündeki delikten para atılan küçük para sandığı. (*Keçiborlu –Isp.)

mücürüm 1. Bedence özürlü, işe yaramaz, sağlam olmayan ; *Kırılan bacak tuttu ama mücürüm kaldı.* (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** [→ **mücrüm**]

mücüver Mücver. (*Vezirköprü –Sm.)

müddeber Önemli, değerli : *Herkesin çocuğu kendine müddeberdir.* (Ziyere –Ama.)

müddeem Yoksul. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

müddehem Tembel. (Köşektaş *Avanos –Nş.)

müdem 1. Tıpkı : *Müdem benim basmadan bu.* (*Gediz –Kü.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.) **2.** Gerçekten, kesin olarak, kuşkusuz. (Faydalı *Kozan –Ada.)

müdrek İşe yaramaz, gereksiz eşya. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

müdü 1. Ortalığı karıştıran, değer bilmez. (Çağlayan, Cerit *Pazarcık –Mr.; *Antakya –Hat.) **2.** Casus. (Çağlayan, Cerit –Mr.)

müdük etmek Yapılan iyiliğin değerini bilmemek. (*Antakya –Hat.)

müdülük Değerbilmezlik. (*Antakya –Hat.)

müettiş Müfettiş. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

müftele Bir şeye düşkün, tutkun. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

müğüz Boynuz. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

mühari [→ **muhara -2**]

müheri [→ **muhara -2**]

mühlüz Yoksul, parasız. (Düzağaç –Af.; Gökçesu, Yarhisar –Bil.; *Kozan –Ada.)

mühnü Taş çıkarmakta kullanılan demir araç. (–Ada.)

mühre (I) Dişeti. (*Vezirköprü –Sm.)

mühre (II) Ayakkabı kabarası. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

mühre (III) Yağmurdan sonra kuruyan toprağın üstündeki sert kabuk. (*Keçiborlu –Isp.)

mühre (IV) [**mürü**] **1.** Toprağı, çamuru sıkıştırarak yapılan bir çeşit duvar. (–Brd.; *Acıpayam –Dz.; –Ks.; *Çerkeş –Çkr.; –Vn.; Bakşık –Ank.; *Ereğli –Kn.)
[**mürü**] : (İlyas –Isp.)
2. Bağ duvarı yapmakta kullanılan tahta kalıp. (–Kn.)

mühre (V) Güçlü, sağlam. (Kayadibi –Gr.)

mühreci Duvarcı. (–Brd.)

mühre çektirmek Duvar yaptırmak. (–Brd.)

mühtü Müftü. (–Sm.)

mükebbe Çubuk ya da kamıştan yarım küre biçiminde örülmüş büyük sepet. (*Antakya –Hat.)

mükem [→ **mükembel**]

mükembel [**mükem**] Eksiksiz, düzgün. (Orhana *Anamur –İç.; *Gazipaşa –Ant.)
[**mükem**] : (Peşman *Daday –Ks.)

müklik Soğan tohumu. (*Elbistan –Mr.)

mükrek Sevecen : *Pek mükrek bir anadır*. (*Bor –Ng.)

mükremek Sevecenlik göstermek. (*Bor –Ng.)

mülcem Şaşkın, beceriksiz (kimse). (Büyükkabaca, Yassıören *Senirkent –Isp.)

müldür [→ **mürdün** (I)]

müldürüm [→ **mürdün** (I)]

müleme [**mürleme**] Öküz, inek ve davarın bağırması, böğürme. (Taşbaşı *Bozkır, Balkandak *Beyşehir –Kn.; *Mersin köyleri –İç.)
[**mürleme**]: (*Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

mülep Yorgan ya da minder yüzü. (Yapıntı *Mut –İç.)

müleviş gözlü Gözleri az gören. (Çandırlar –Ada.)

müllük Sarışın. (Şahmelik –Ky.)

mültüme (I) Arazinin çıkıntılı yeri, burun. (Sökün, Hurma *Silifke –İç.)

mültüme (II) Bir çeşit ot. (Sökün, Hurma *Silifke –İç.)

mülükü Kıyma ve soğandan yapılan yemek. (–Kn.)

mülüs Uslu. (Kıbrısçık –Ank.)

mülye Domates. (Sirkeli –Ada.)

mümülü Gelincikçiçeği. (*Gazipaşa, *Alanya –Ant.)

mümüne [**münbülük**] Çiçek koncası, tomurcuk. (Tepelice –Kn.) [**münbülük**] : (–Ky.)

münbülük [→ **mümüne**]

münevsiz **1.** Sıra, saygı gözetmeyen, yakışıksız iş gören. (*Mut köyleri –İç.) **2.** Geveze. (*Ermenek –Kn.) **3.** Beceriksiz, şaşkın, iş bilmeyen. (*Eğridir köyleri, *Yalvaç –Isp.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Karaman –Kn.)

müngül Küçük bakraç. (Misis –Ada.)

müngün [**müngür**] Su tası. (–Ada.) [**müngür**] : (–Ada.)

müngür [→ **müngün**]

münnet Ev temeli. (Deretürbeli *Alanya –Ant.)

münü Hımhım, burnundan konuşan. (–Ant.)

münük (I) Boğaz, gırtlak. (İğdecik ve Sancaklıboz köyleri –Mn.)

münük (II) Salyangoz. (*Ulukışla –Nğ.)

münüyet [→ **miniyet -1**]

münzur Hayvan yüzünün alt ve sivri yeri. (–Ba. ve çevresi)

müraca Çift süren öküzlerin yem yememeleri için ağızlarına takılan ağızlık. (Serez göçmenleri –İst.)

mürbe **1.** Toprağın ekilmek için yarıya verildiği adam, yarıcı. (*Erciş –Vn.) **2.** Toprağı olmayan çiftçi. (*Erciş –Vn.)

mürdük [**mürdüme**] **1.** [→ **mürdümek -1**] **2.** Mercimeğin büyüğü. (*Gölpazarı –Bil.) **3.** Bezelye. (*İnegöl –Brs.; Büyüktersiye *Adapazarı –Sk.; –Bo.) **4.** Fiğe benzeyen yaban otu. (Çanıllı *Ayaş –Ank.) [**mürdüme**] : (*Kurşunlu –Çkr.) **5.** Bezelyeye benzeyen bir çeşit yaban otu. (Tokat –Es.; Kuzya –Zn.) **6.** Haşlanmış buğday, mısır, nohut, fasulye karışımı. (Çarıksaray *Şarkikaraağaç –Isp.; Ayaslar *Ilgın –Kn.)

mürdüme [→ **mürdük -4**]

mürdümek [**mürdük -1, mürdümük** (I) **-3**] **1.** Mercimek. (Geresin *Keçiborlu –Isp.) [**mürdük -1**] : (*Çerkeş –Çkr.) **2.** Hayvanlara yedirilen, baklagillerden bir bitki, fiğ. (*Yalvaç, Bağıllı, *Gelendost, Sofular *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz, Kızılhisar *Acıpayam –Dz.; Sarıkavak –Es.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) [**mürdümük** (I) **-3**] : (*Sivrihisar –Es.; –Zn.)

mürdümlük [→ **mürdümük** (I) **-1**]

mürdümük (I) [**mürdümlük**] **1.** Bezelye. (Bozburun –Mğ.) [**mürdümlük**] : (–Nğ.) **2.** Bezelye büyüklüğünde yabanıl bir bitki. (*Kurşunlu –Çkr.; –Nğ.) **3.** [→ **mürdümek -3**] **4.** Baklagiller. (–Brs.)

mürdümük (II) **1.** Küçük dolu. (*Taşköprü –Ks.; *Osmancık –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Vezirköprü –Krk.) **2.** Sert kar tanecikleri, bulgurcuk. (–Çr.)

mürdün (I) [**müldür, müldürüm**] Kaldıraç, kaldıraç kolu. (Bozhüyük, Geben *Andırın, *Afşin ve köyleri –Mr.; *Ceyhan –Ada.) [**müldür**] : (Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.) [**müldürüm**] : (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

mürdün (II) **1.** Sırık. (*Silvan –Ur.; –Ada.) **2.** Akarsulardaki kayıkları yürütmek, itmek için kullanılan

sırık. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

müre Demircilerin demir delmek için kullandıkları bir araç. (–Çkl.)

mürebbe Salça. (*Sivrihisar –Es.)

mürgülemeğ [→ **mürgülemek**]

mürgülemek [**mürgülemeğ, mürkülemek**] Oturduğu yerde uyuklamak, şekerleme yapmak. (Azeri köyleri –Ama.; *Niksar –To.; –Kr.; –Ezm; *Erciş –Vn.)
[**mürgülemeğ**] : (Kerkük)
[**mürkülemek**] : (–Ezm.)

mürgülenmek Uykusuzluktan surat asılmak. (–Nğ.)

mürk (I) Undan yapılan yiyeceklerde erimeden kalmış un parçacıkları. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

mürk (II) Yangı. (–Kn. köyleri)

mürkülemek [→ **mürgülemek**]

mürleme [→ **müleme**]

mürlemek Sığır bağırmak, böğürmek. (Tekeler *Silifke –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

mürşe Kirli, pis (kimse). (Rumeli göçmenleri –Brs.)

mürtlemek Ölmek (Hıristiyanlar için). (Peşman *Daday –Ks.; *Afşin –Mr.)

mürtlü Çok zayıf. (Yayla *Tefenni –Brd.)

mürtü Hınç, nefret. (*Ünye –Or.)

mürü [→ **mühre** (IV) **-2**]

mürül mürül Güzel (koku için) : *Topraklar mürül mürül kokuyor.* (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

mürül olmak Yıkılmak, yıkık dökük duruma gelmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

mürzade Sıçan. (–Bo.)

müs Erik, zerdali vb. ağaçlardaki zamk. (*Dörtyol –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Kadirli –Ada.)

müsellim Ormanlarda biten, sarma yapmakta kullanılan bir bitkinin yaprağı. (Peşman *Daday –Ks.)

müsendere [**müsendire**] Musandıra. (–Ay.; *Kelkit –Gm.; *Pınarbaşı –Ky.; *Çumra –Kn.)
[**müsendire**] : (–Isp.)

müsendire [→ **müsendere**]

müsevved Kargaya benzer bir çeşit güvercin. (*Antakya –Hat.)

müslük (I) Derisi soyulmuş ve parçalanmamış davar gövdesi. (Pazarönü –Isp.)

müslük (II) Küçük çiftçi bıçağı. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

müslük (III) Hayvanların yem yediği kap. (*Hozat –Tn.)

müsmül [→ **mısmıl** (III) **-2**]

müsüllemek Haber vermek, bildirmek. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

müsür [→ **müsürlük**]

müsürlük [**müsür, müsürmük, müsürük**] Ahırda, tahtadan yapılmış hayvan yemliği. (Kazanç *Şarkikaraağaç –Isp.; –Ezm.; –Ağ.)
[**müsür**] : (Ergân, Cenciğe, Haşhaşı –Ezc.; –Ml.)
[**müsürmük**] : (–Ezm.)
[**müsürük**]:(Peterek*Yusufeli –Ar.)

müsürman Suçsuz. (*Gelendost –Isp.)

müsürmük [→ **müsürlük**]

müsürüfcü Eline geçeni harcayan. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

müsürüf etmek Eline geçeni harcamak. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

müsürük [→ **müsürlük**]

müsütlemek Bildirmek : *Kaçakları hükümete müsütledim.* (Başçiftlik *Reşadiye –To.)

müşabaḫ İyi cins ceviz. (–Ezc.)

müşaf [**müşah**] Kesin olarak, ne olursa olsun. (–Dz.)

[**müşah**] : (–Isp.)
müşah [→ **müşaf**]
müşdüyh Ağızlık. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
müşef (I) Kuşkusuz. (*Mut –İç.)
müşef (II) Şaşı. (*Tarsus –İç.)
müşeffe Kemiksiz et.(*Antakya –Hat.)
müşege 1. Kötü kendir. (–Ur.) **2.** Kendirin kökünden çıkan lifler. (–Ur.)
müşekkire Kuşkonmaz otu. (–Dz.)
müşgü Kartaldan büyük, aynı türden yırtıcı bir kuş. (Taşpınar *Gazipaşa –Ant.)
müşiv Çekmece. (*Söğüt –Bil.)
müşk Güzel kokulu, dikenli bir ot. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
müşker (I) Sönmüş yanardağ ağzı, krater. (–Ky.)
müşker (II) Dağların tepesindeki karların eriyerek açtığı yol. (–Ky.)
müşkü Başa dolayarak kullanılan siyah ya da mor, saçaklı ipek başlık. (Kerkük)
müşkülüm [→ **müşkürüm**]
müşküne Toprak testi. (Beyçayır *Ezine –Çkl.)
müşkürüm [**müşkülüm**] İlkbaharda kayalıklarda biten, sarımtırak renkli çiçekleri güzel kokan, sünbülgillerden bir yaban otu. (*Sütçüler –Isp.; *Bordum –Mğ.)
[**müşkülüm**] : (Dinar *Milâs –Mğ.)
müşne (I) Cinsi çok iyi olmayan yün. (Oltu, *Tortum –Ezm.)
müşne (II) Demirden yapılan araba dayağı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
müşşek Yayığın uzun saplı döveceği. (*Fatsa –Or.)
müştük Sigara ağızlığı. (Zellice *Arpaçay –Kr.)
müştülemek Fitlemek, çekiştirmek. (–Sm.)
müştülük Kutlama töreni. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
müşük Çerez. (*Boyabat –Sn.)
müşyaş Kuşkulu, karışık. (*Şebinkarahisar –Gr.)
müte atmak Önem vermemek, dinlememek : *Hasan hocanın bu lafını müte atma.* (Kıbrısçık –Bo.)
müyüş Köşe. (Kadıçiftliği *Yalova –İst.)
müze Kışlık davar ağılı. (–Ezm.)
müzmeldek Çalı türünden olan gıcır ağacının yemişi. (Hamitli –Ed.)
müzümsüz Ters, patavatsız. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

N

na (I) Efendim, buyurun. (*Akçakoca –Bo.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

na (II) Anne. (–Ada.)

na (III) [→ **ma** (I)]

na (IV) [→ **me** (I) **-1**]

nabak Tutukevi. (Rumeli göçmenleri, Kocaburgaz, *Erdek –Ba.)

nabbik Çakı ağzı. (Azeri göçmenleri –İst.)

nabır Ahırı ikiye bölme. (*Sarıkamış –Kr.)

nabkan Ne yapayım. (Gerdan –Ada.)

nablak Kaşık. (–Brs.)

naca [→ **necap**]

nacak (I) Ocak : *Nacağım söndü.* (Çepne *Mudanya –Brs.)

nacak (II) Gündoğusundan esen yel. (–Yz.)

nacak kilim Bir çeşit kilim. (Tecirli –Mr.)

nacaklı İbibik kuşu. (Küçükbahçe –İz.)

nacap [→ **necap**]

nacara gibi olmak Bez vb. şeyler çok seyrek dokunmuş olmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

nacari Para. (*Ünye –Or.)

nacır (I) **1.** Toy. (*Keçiborlu –Isp.) **2.** İnatçı, ters. (*Keçiborlu, *Yalvaç, Deregümü –Isp.; –Brd.)

nacır (II) Uzun tüylü erkek deveyle boz dişi devenin çiftleşmesinden doğan deve. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Kasaba *Kaş –Ant.)

nacır (III) **1.** Acur. (Beylerli, *Çal, Söğüt, Kösten, Honaz, Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Kavun, kelek. (Darıveren *Acıpayam, Bereketli *Tavas –Dz.)

nacir Ara sıra gürültü yapan (kimse). (Yeğren *Beyşehir –Kn.)

naçaḫ [**naçak**] Hasta. (–Ama.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**naçak**] : (Kocaburgaz, *Erdek –Ba.)

naçak [→ **naçaḫ**]

naçal Demir saplı satır. (–Af.; –Sv.)

naçan Ne zaman, ne çabuk : *Ömrümüzden yirmi yıl naçan geçti.* (Cela –Mr.; Tömük *Mersin –İç.)

naççık Ne kadar. (–Kn.)

nadar Yakışıksız, biçimsiz. (*Almus –To.)

nādara [**nāder, nağadak, naḫartan**] Ne kadar. (*Düzce –Bo.)
[**nāder**] : (–Gaz.)
[**nağadak**] : (–Mğ.)
[**naḫartan**] : (Koyundere *Ahıska –Kr.)

nadarlı Güzel, sevimli. (–Krş.)

nāder [→ **nādara**]

nadi 1. Kibirli, kendini beğenmiş. (İshaklı *Bolvadin –Af.) **2.** Güzel konuşan. (–Md.)

naf Sözcük, söz. (Bekilli *Çal –Dz.; *Gazipaşa –Ant.; Genek *Yatağan –Mğ.)

nafer Kez : *Sana kaç nafer söyledim.* (–Ks.)

naf naf Takım takım. (*Antakya –Hat.)

naft Ekşi. (–Md.)

nağadak [→ **nādara**]

nağar Pullukla kenarlarından sürülmeye başlanan tarlada iki yanın birleşmesiyle ortada kalan çukurluk. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

nağat [**nakat** (I)] Tarlaları sulamak için büyük su arkından suyun bölündüğü yerler. (Hevek *Yusufeli –Ar.)
[**nakat** (I)] : (Balıklı *Şavşat –Ar.)

nağayraḫ Ne yapalım. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nağlet [→ **nalet**]

nağrapa Mağara. (Mahmutören –Or.)

nağroz Nevruzçiçeği. (*Hozat –Tn.)

naha 1. Tuh, yazık : *Naha sana Ahmet.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Eziler *Güney –Dz.) **2.** Ne olurdu : *Naha bunu yapmasaydın.* (Sinanpaşa –Af.) **3.** Şaşma ünlemi. (–Kü.)

nahal [**nahanda**] **1.** Nasıl, ne durumda. (*Eğridir köyleri –Isp.; Eziler, *Güney –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Mersin –İç.)
[**nahanda**] : (–Ky.)
2. Ne kadar çok, ne çok. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

nahanda [→ **nahal -1**]

naharcı [→ **nahırcı -1**]

nahartan [→ **nādara**]

nahas 1. Nasıl oldu da. (Turan –Ky.)
2. Niye. (Yeniköy *Ereğli –Kn.)

nahas itmek İyi yapmak. (*Bor –Nğ.)

nahat Duvara konulan düzgün ve uzun taş. (*Nizip –Gaz.)

nahe Öyle mi. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

nahıl [→ **nahırcı -1**]

nahılamak At tırnaklarının ucuyla yere basmak. (*Lâpseki –Çkl.)

nahır (I) [→ **nahırcı -1**]

nahır (II) [**nahız -1, nahir, naıl, nakır**]
1. Değişik tür hayvanlardan oluşan sürü. (–Gm.; –Kr.; –Ezm.; –Gaz.; –Mr.; –Yz.; –Ank.; –Krş.; –Ky.; *Kozan –Ada.; Kerkük)
[**nahir**] : (–Gaz.)
2. Davar sürüsü. (–Bt.; –Gaz.)
[**nahız -1**] : (–Ml.)
[**naıl**] : (–Sv.)
3. Sığır sürüsü. (Dombaylı *Salihli –Mn.; Zeytinli *Edremit –Ba.; –Brs.; –Sm.; –Ama. ve köyleri; –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Rz.; *Maçka –Tr.; Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Haşhaşı –Ezc.; Yenitepe –Ağ.; *Ahlat –Bt.; *Erciş –Vn.; –Dy.; –El.; *Besni –Adı; *Eğin –Ezc.; –Gaz.; Lorşun *Elbistan –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Alamelik *Suşehri –Sv.; –Ank.; Köşker –Krş.; Erkilet *Pınarbaşı –Ky.; *Kozan –Ada.; Kerkük)
[**nakır**] : (Gerze *Devrek –Zn.; *Mecitözü –Çr.)
4. Sığırın yayıldığı yer. (Kerkük)
5. Sığırın yayılmaya götürülmek için toplandığı yer. (*Nizip –Gaz.)

nahırcı [**naharcı, nahıl, nahır** (I), **nahırçı, nakırtmaç**] **1.** Çoban. (Yavuz, Balıklı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; Ergân –Ezc.; Yenitepe –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**naharcı**] : (Kümbet, *Osmaniye –Ada.)
[**nahıl**] : (–Ezc.)
[**nahır** (I)] : (*Nizip –Gaz.)
[**nahırçı**] : (Kerkük)
[**nakırtmaç**] : (Dombaylı *Salihli –Mn.)

2. Yabanıl at çobanı, hergeleci. (–Ada.)

nahırçı [→ **nahırcı -1**]

nahırgoyan Bir yıllığına ücretle tutulan çobanların hesap verdikleri Aralık ayının 25. günü. (İrişli Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nahırkavan Bir aralık. (*Ahlat –Bt.)

nahıs, nahīs [**nahs, nakıs- 1, 2; nakis**]

1. Ters, inatçı (kimse). (–Ama; Karapapaklar *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Nğ.)

[**nahs**] : (–Bt.)

[**nakıs -1**] (*Merzifon –Ama.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[**nakis**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Kurna –Brd.; Güneyce –Rz.)

2. Cimri, bencil. (–Ama.; –Nğ.)

[**nakıs -2**] : (*Merzifon –Ama.)

nahız 1. [→ **nahır** (II) **-2**] **2.** Çalışmaya alıştırılmamış at, hergele. (–Nğ.)

nahico Koyun kuyruğu ve iç yağları eritildikten sonra geriye kalan tortu. (*Ardanuç çevresi –Ar.)

nahil [**nal** (II), **nalı**] Nasıl : *Bu nahil adam.* (*Sütçüler –Isp.)

[**nal** (II)] : (*Tavas –Dz.)

[**nalı**] : (Kösten –Dz.)

nahir [→ **nahır** (II)]

nahıma Lahana. (–Ml.)

nahnah Genizden konuşan, hımhım. (*Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli, *Bor –Nğ.)

nah nuh etmek Kendi kendine söylenmek, mırıldanmak. (–Dz.)

nah olsa Nasıl olsa : *Nah olsa gidilecek.* (Eziler *Güney –Dz.)

nahs [→ **nahıs, nahīs -1**]

nahtik Pancar yaprağına benzeyen ve yenilen bir kır bitkisi. (–To.)

nahye Ne bileyim. (–Isp. ve çevresi)

naıl [→ **nahır** (II) **-2**]

naka Tavuk yavrusu, civciv. (Rumeli göçmenleri –İst.)

nakat (I) [→ **nağat**]

nakat (II) Odun parçası. (Balıklı *Şavşat –Ar.)

nakı [→ **nangi**]

nakıl (I) [**nal** (I)] Kez : *Kaç nakıl geldim.* (*Keskin –Ank.)

[**nal** (I)] : (–Gaz.; *Çorlu –Tk.)

nakıl (II) **1.** Kına gecesinde gelin evine götürülen, üstü çiçeklerle donatılmış ağaç dalı. (–Bo.; –Nş.)

2. Bir dal üstüne dizilmiş ve bağlanmış turfanda kiraz. (Misi –Brs.; Pazar *Karamürsel –Kc.)

nakıl (III) Kınaçiçeği. (Bulgaristan göçmenleri, Safra *Bakırköy –İst.)

nakıllamak At, biniciyi sarsmadan yürümek, yorga yürümek. (*Lâpseki –Çkl.)

nakır [→ **nahır** (II) **-3**]

nakıra Nereye : *Nakıra gidiyorsun?* (Eziler *Güney –Dz.)

nakırda Nerede. (Kösten –Dz.)

nakırda etmek Şaka etmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

nakırdılaşmak Şakalaşmak, alaya almak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

nakırtmaç [→ **nahırcı -1**]

nakıs 1. [→ **nahıs, nahīs -1**] **2.** [→ **nahıs, nahīs -2**]

nakış İpekböceğinin üçüncü değişim uykusu, küçük aladı. (*Antakya köyleri –Hat.)

nakış toplamak Görüştüğü kimsenin, girdiği evin, kusurunu, eksiğini, dedikodu konusu yapmak için dikkatle bakmak, incelemek. (*Bor –Nğ.)

nakis [→ **nahıs, nahīs -1**]

naksı Tuzlu suya ekmek kırıntısı vb. şeyleri koyarak yapılan sulu hayvan yemi, yal. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

nakul Mayalı hamurdan dört köşe kesilerek yapılan yağlı, küçük çörek. (*Kurşunlu –Çkr.)

nal (I) [→ **nakıl** (I)]

nal (II) [→ **nahil**]

nal (III) Kayık ve motorun altındaki sivri parça, kılıç. (–Tr.)

nal atmak Boşuna dolaşıp yorulmak. (*Ermenek –Kn.)

nalbek Hayvanları bağlamak için yere çakılan sivri demir. (–Ant.)

nalbeki [**nebleki, nelbegi, nelbek -2, nelbeki -2, 3; nembaki, nerbeki -2**]
1. Yemek tabağı. (*Balya köyleri –Ba.; Yüreğil, –Ky.; Gürnes *Akşehir, –Kn.)
[**nebleki**] : (–Ezc.)
[**nelbeki -2**] : (Teke –Isp.; *İnegöl –Brs.; –Yz.)
[**nembaki**] : (–Kn.)
2. Küçük sahan. (*Kuyucak –Ay.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; Bozan –Es.; Balaç –Sm.; –Nş.; *Akşehir –Kn.)
[**nelbegi**] : (Taşköy *Bafra –Sm.)
[**nelbek -2**] : (–Ama.)
[**nelbeki -3**] : (*Eğridir köyleri, *Sütçüler, Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Brd.; Heniske, Şehsadi –Ama.; *Zile –To.; İpsile –Sv.)
[**nerbeki -2**] : (–İst.; –Sv.)

nalbışa Tenekeden su tası. (*Çivril –Dz.)

nalbir Düz ve yassı taşlarla oynanan kaydırak oyunu. (Sofular *Eğridir –Isp.)

nalça Devede boynun şişmesine neden olan hastalık. (Rumeli göçmenleri –İst.)

nal çakma Düğünlerde oyun oynarken sık sık ayağı kayanlara, kaymasına engel olunacağı inancıyla yapılan töre. (Çilehane *Reşadiye –To.)

nalçapa Su tası. (Bise *Akşehir –Kn.; Sadıklar *Akseki –Ant.)

naldırnaç Kaydırak oyunu. (Sofular *Eğridir –Isp.; –Çkr.; –Ml.; *Afşin –Mr.; Keşanuz –Ank.; Çamoağa *Divriği –Sv.; –Krş.)

nalet [**nağlet**] Lanet. (*Emirdağ –Af.; *Maçka köyleri –Tr.; –Gaz.; Hasanoğlan –Ank.)
[**nağlet**] : (–Nğ.)

naletleme Nefret edilecek kimse. (*Maçka –Tr.)

nalı [→ **nahil**]

nalı kırık Aklında bozukluk olan, akılsız. (Nudra *Şarkikaraağaç –Isp.)

nalın **1.** Öküz arabasının parçalarından biri, ön yastığın altı. (Gedelek *Orhangazi –Brs.) **2.** Arabalarda çarkın önündeki çarka bağlı demir parçası. (–Ant.)

nalınga [**nali, nalim, nallama** (II), **narin** (II)] Takunya. (Zeyve *Çal –Dz.)
[**nali**] : (Akçakaya –Ky.)
[**nalim**] : (–Rz.)
[**nallama** (II)] : (Genek *Yatağan –Mğ.)
[**narin** (II)] : (Çıtak *Çivril –Dz.)

nali [→ **nalınga**]

nalim [→ **nalınga**]

naliya [**naliye, nalya**] **1.** Bir çeşit ambar. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
[**naliye**] : (*Şavşat köyleri –Ar.)

[nalya] : (–Rz.)
2. Mısır dövmek için, dört direk üstüne yapılmış küçük ve döşemesi aralıklı tezgâh. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

naliye [→ **naliya -1**]

nallama (I) **1.** Dağlardaki ince yol, patika. (*Balya –Ba.; Bakacak, Ergine *Biga –Çkl.; Azatlı *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Daday –Ks.; Cuma *Boyabat –Sn.) **2.** Taş döşenmiş patika. (Bahçeli –Çkl.) **3.** Dik yokuşlarda atların kaymaması için merdiven biçiminde yapılmış yol. (*Andırın –Mr.) **4.** Patika ve araba yollarındaki nal izleri. (Kadısusuz *Gerede –Bo.)

nallama (II) [→ **nalınga**]

nallama (III) **1.** Öküzleri nallamak için ayaklarını yüksekte tutmaya yarayan ağaç. (Çepni –Bo.) **2.** Nal çakmaya yarayan küçük çekiç. (Dişli *Bolvadin –Af.; *Senirkent, *Uluborlu –Isp.; –Dz.; –Çkl.; –Ay.; Kapullu *Safranbolu –Zn.; *Afşin köyleri –Mr.; *Güdül –Ank.) **3.** Kalaycı çekici. (–Ank.)

nallıma [**nallımba**] **1.** Küçük kunduracı çekici. (Bozlar –Brd.)
[**nallımba**] : (*Çivril –Dz.)
2. Kerpeten. (*Bozdoğan –Ay.)

nallımba [→ **nallıma -1**]

nalya [→ **naliya -1**]

namaz bürgüsü Kadınların namaz kılarkan başlarına örttükleri ince tülbent. (Akçakaya –Ky.)

namazcıl Sürekli namaz kılan. (*Taşköprü –Ks.)

namazdıḫ [→ **namazlağı**]

namazla [→ **namazlağı**]

namazlaa [→ **namazlağı**]

namazlacı [→ **namazlağı**]

namazlağ [→ **namazlağı**]

namazlağa [→ **namazlağı**]

namazlağı [**namazdıḫ, namazla, namazlaa, namazlacı, namazlağ, namazlağa, namazlağu, namazlah, namazlahi, namazlak, namazlavi, namazlıcı, namazlık** (II) **-1, namazlıya, namazlo, namazloğ, namazloğu**] Üstünde namaz kılınan kilim, post vb. şeylerden yapılmış seccade. (*Şuhut, *Dinar –Af.; –Isp. ilçe ve köyleri; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Kösten, Söğüt, Honaz *Çal, Çöplü *Çivril, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; Yeniköy –Ba.; Tokat, İkipınar *Mihalıççık –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Taşova –Ama.; *Persembe köyleri –Or.; İsmetpaşa –Ml.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, Telin *Gürün, Maksutlu *Şarkışla, –Sv.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; *Bor, –Nğ.; *Kadirli –Ada.; *Mut köyleri, *Mersin köyleri –İç.; Erenyaka, Güzelsu *Akseki –Ant.;*Fethiye –Mğ.; Kavaklı, Hasırcıarnavut –Ed.; *Saray –Tk.)
[**namazdıḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**namazla**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Bekilli *Çal, Darıveren *Acıpayam, Eziler *Güney, Bereketli *Tavas –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; –İz. çevresi; *Alaşehir –Mn.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; Alpanos *Seyitgazi, *Sivrihisar –Es.; İğneciler*Mudurnu, Paşaköy –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Zile –To.; Şehli,

Piraziz –Gr.; –Gaz.; Aşağıtekke *Çayıralan –Yz.;*Beypazarı –Ank.; –Krş.; –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**namazlaa**]: (*Bozdoğan –Ay.;*Milâs –Mğ.)

[**namazlacı**] : (Hasanoğlan –Ank.)

[**namazlağ**] : (Küçükahmet –Af.; *Susurluk –Ba.; *Zara, *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**namazlağa**] : (* Emirdağ – Af.; –Mr.; *Ayaş –Ank.)

[**namazlağu**] : (Bozcalı *Reşadiye –To.)

[**namazlah**] : (–İz.)

[**namazlahi**] : (*Bodrum –Mğ.)

[**namazlak**] : (*Kilis –Gaz.)

[**namazlavi**] : (Yeniköy –Kn.)

[**namazlıcı**] : (Hasanoğlan –Ank.)

[**namazlık** (II) **-1**] : (–Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Sn.; –Bt.; *Ağın –El.)

[**namazlıya**] : (Hasanoğlan –Ank.)

[**namazlo**] : (Bayadı, Salman *Akkuş –Or.)

[**namazloğ**] : (*Ulubey –Or.)

[**namazloğu**] : (Ağrakos *Suşehri –Sv.)

namazlağu [→ **namazlağı**]

namazlah [→ **namazlağı**]

namazlahi [→ **namazlağı**]

namazlak [→ **namazlağı**]

namazlavi [→ **namazlağı**]

namazlıcı [→ **namazlağı**]

namazlık (I) Namazda okunan kısa dualar. (*Bor –Nğ.)

namazlık (II) **1.** [→ **namazlağı**] **2.** Başörtüsü, tülbent. (–Ks. ilçe ve köyleri)

namazlıya [→ **namazlağı**]

namazlo [→ **namazlağı**]

namazloğ [→ **namazlağı**]

namazloğu [→ **namazlağı**]

namçı (I) Elde dokunan en iyi cins kepenek, yamçı. (Misis –Ada.)

namçı (II) Sapsız bıçak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

name Bir kimsenin geçmişi. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

namız [**namz**] Nabız. (*Bor –Nğ.)

[**namz**] : (*Bor –Nğ.)

namlı (I) [**namlu** (I) **-1, 2; namnı** (I) **-1, 2, 3**] **1.** Biçilmiş ekin, ot demetleri sırası. (*Bolvadin –Af.; Peşman *Daday, Ağlı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.)

[**namnı** (I) **-1**] : (Hocaköy *İnegöl –Brs.)

2. Samanından ayrılmamış arpa, buğday yığınları. (Kemallı *Ezine –Çkl.; –Kü.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.) **3.** Samanından ayrılmış ama elenmemiş arpa, buğday yığınları. (Anbanaz –Af.; *Keçiborlu çevresi –Isp.; Güney, Horoz, Karaköy *Yeşilova, Sertaç, Bozlar –Brd.; Dedeköy *Çal –Dz.; –Kü.; Baymdır *Bergama –İz.; –Ezm.; Hacar *Kilis –Gaz.; –Mr.; –Ank.; Zencidere, –Ky.; –Krş.; *Bor –Nğ.; Sille *Karaman –Kn.; Gâvurdağı * Cebelibereket, Çığşar * Kadirli –Ada.; Yanpar *Mersin, Çömelek *Mut –İç.; Gürlek *Köyceğiz, Bayır –Mğ.)

[**namlu** (I) **-1**] : (–Gaz.; Kabakçevliği *Kangal –Sv.)

[**namnı** (I) **-2**] : (İğdecik –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Serik –Ant.)

4. İyi temizlenmiş tohumluk buğday. (–Kn.)

[**namnı** (I) **-3**]: (Temre *Kaş –Ant.)
5. Harman yerinde tahıldan ayrılmış saman yığını. (–Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Mucur –Krş.)
[**namlu** (I) **-2**] : (Çepni *Gemerek –Sv.; İsgöbü –Ky.)
6. Harman yerinde halka biçiminde yığılmış saman. (–Çkr.)

namlı (II) [**namnı** (II)] Bir tırpan genişliğindeki yer. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
[**namnı** (II)] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

namlı (III) Yol kıyılarında ve yamaçlardaki kar birikintileri. (*Göksun –Mr.)

namlı (IV) **1.** Üvendirenin ucundaki sivri demir. (*Nizip –Gaz.) **2.** [→ **namtı -1**]

namlu (I) **1.** [→ **namlı** (I) **-3**] **2.** [→ **namlı** (I) **-5**]

namlu (II) [→ **namtı -1**]

namna Yemek (çocuk dilinde). (–Tr.)

namnı (I) **1.** [→ **namlı** (I) **-1**] **2.** [→ **namlı** (I) **-3**] **3.** [→ **namlı** (I) **-4**]

namnı (II) [→ **namlı** (II)]

namnı (III) [→ **namtı -1**]

namtı [**namlı** (IV) **-2**, **namlu** (II), **namnı** (III), **nantı -1, 2**; **nantu, nımtı, nimti**] **1.** Sapsız bıçak, çakı, bıçağın maden kısmı. (Haydarlı, Çığrı *Dinar, İğdecik *Gelendost –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Çal, Oğuz *Acıpayam, *Çivril –Dz.; –Ml.; *Afşin –Mr.; Kabakçevliği *Kangal –Sv.; Köseler *Kadirli, *Kozan, *Cebelibereket, Yukarıkaradere * Bahçe, * Ceyhan –Ada.; Camili, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**namlı** (IV) **-2**] : (–Kü.; Peşman *Daday –Ks.; Telin *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**namlu** (II)] : (–To.)
[**namnı** (III)] : (*Bozkır –Kn.)
[**nantı -1**] : (*Keçiborlu –Isp.; Sarıkavak –Es.; *Boyabat –Sn.; Kuz *Akkuş –Or.)
[**nantu**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**nımtı**] : (*Eğridir köyleri, *Sütçüler –Isp.; Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.)
[**nimti**] : (–İç.)
2. Kör bıçak, çakı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**nantı -2**] : (*Keçiborlu –Isp.)

namtik Çayırlarda biten, kökü yenilen dikenli bir bitki. (Kabakçevliği *Kangal –Sv.)

namz [→ **namız**]

namzam [**namzan -2**] **1.** Bir çeşit pancar. (Kadıköy, Killik *Alaçam –Sm.) **2.** Tere. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; Kadıköy, Killik *Alaçam –Sm.)
[**namzan -2**] : (–Sn.)
3. [→ **namzan -1**]

namzan [**namzam -3**] **1.** Ekin tarlalarında biten, sarı çiçekli yabanhardalı. (*Vezirköprü –Sm.; Sarı *Merzifon –Ama.)
[**namzam -3**] : (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)
2. [→ **namzam -2**]

nan Nereye : *Nan gidiyon?* (*Kandıra –Kc.)

nana Çok yaşlı, bunak kadın. (Konursa, Hart *Bayburt –Gm.)

nanak [→ **mamak** (I) **-1**]

nanay Düğünlerde çalgısız olarak türküyle oynanan bir halk oyunu. (–Kr.)

nanca 1. Bir parça. (–Ezm.) **2.** Pek çok. (*Safranbolu –Zn.) **3.** Ne ka-

dar : *Akşama nanca vakit var.* (*Emirdağ –Af.; –Bo.; *Safranbolu –Zn.; -Ezm.; *Pertek, *Ağın –El.; –Ml.; Suboğaz –Gaz.; *Antakya –Hat.)

nancacik Azıcık. (Hasandede *Keskin –Ank.)

naneci Kibar ve canının değerini bilen. (*Çivril –Dz.)

nanedalı Lahana. (*İslâhiye –Gaz.)

nangi [**nakı, nankı**] Hangi. (Kiraz –İz.; Hacıahmet *Düzce –Bo.)
[**nakı**] : (Eziler *Güney –Dz.)
[**nankı**] : (Eziler *Güney -Dz.)

nanık Böğürtlen, ağaççileği. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

nanış Örnek. (Kıranbergaz –Çkl.)

nankere Boşuna : *nankere rica etme.* (Hamidiye *Bolvadin –Af.)

nankı [→ **nangi**]

nantı 1. [→ **namtı -1**] **2.** [→ **namtı -2**]

nantu [→ **namtı -1**]

napçıl Lastik ayakkabı. (*Ürgüp –Nş.)

napızar [→ **napuzar**]

napşa [→ **naşırfa**]

napurçen Yeni çıkmış üzüm yaprağı. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)

napuzar [**napızar**] Her yıl ekilebilen, toprağı kuvvetli, verimli tarla. (Bağlıca *Ardanuç, *Şavşat çevresi –Ar.; –Kr.)
[**napızar**] : (*Şavşat köyleri –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nar Lor peyniri. (Çerçin –Brd.)

nara (I) Oyuk. (–Sm.)

nara (II) Defe benzer bir çalgı. (–Ama.)

nara (III) Çekicin sivri yeri. (–İst.)

naran [**narant, narat** (II)] El çıkrığını döndüren ip. (–Ky.; Çandırlar *Feke –Ada.)
[**narant**] : (*Ürgüp –Nğ.)
[**narat** (II)] : (Kiçi, Talas –Ky.)

narant [→ **naran**]

nararmudu İri, kırmızı ve sarı renkli armut. (–Kn.)

narasın Öyle değil, hayır. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

narat (I) Çam ağacı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

narat (II) [→ **naran**]

narbat 1. Kaba, sözünü bilmeyen. (*Merzifon köyleri –Ama.) **2.** Eli işe yatmayan. (*Merzifon köyleri –Ama.)

narbenki Küçük bakır sahan. (*Sivrihisar –Es.)

narbız [→ **narpız**]

narbis Zambak. (Salda * Yeşilova –Brd.)

narbus [→ **narpız**]

nare (I) Güç, direnç : *Ayakta dikilmeye naresi yok.* (–Çr.)

nare (II) Çocukların bindiği dönme dolap. (*Birecik –Ur.)

narfaşa [→ **naşırfa**]

nargan Soylu. (Ovacık –Ezm.; *Çemişkezek –Tn.)

nargöz Nergis çiçeği. (Kışla *Ereğli –Zn.)

nargülü Nar ağacına benzeyen bir ağacın gül gibi olan çiçeği. (*Halfeti –Ur.)

narıldamağ Korkunç ses çıkarmak : *Dev kimi narıldar.* (Kerkük)

narınç (I) **1.** Koyu sarı. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Portakal rengi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

narınç (II) [**nariç, narince** (I)]

narınç (II) [**nariç, narince** (I)] Pembe, yuvarlak taneli, tatlı bir üzüm çeşidi. (Maran –Dz.)
[**nariç**] : (Dere –To.)

[**narince** (I)] : (Deresağ *Mudurnu –Bo.)
nari (I) Bir halk oyunu, bar. (–Kr.)
nari (II) Bakırcıların kullandığı bir araç. (–Ks.)
nariç [→ **narınç** (II)]
narik Budama bıçağı, bıçkı. (–Ml.)
narin (I) İyi. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
narin (II) [→ **nalınga**]
narince (I) [→ **narınç** (II)]
narince (II) İçinde kayısı, elma, armut vb. meyve ağaçları olan bahçe. (Ulamış *Seferihisar –İz.)
narlu Kez (yük için) : *Bugün üç narlu zeytin geldi.* (*Kilis –Gaz.)
narma Tuz ve karabibere batırılmış ekmek lokması. (*İzmit –Kc.)
narpız [**narbız, narbus, narpis, narpuç, narpuz, nerpiz, nerpüz**] Yabannanesi. (*Emirdağ –Af.; Hasanpaşa, Başpınar, Yayla *Tefenni –Brd.; Kızılhisar, Darıveren *Acıpayam, Kozlar *Tavas –Dz.; Tokat, İkipınar *Mihalıççık –Es.; *Sungurlu –Çr.; –Md. çevresi; *Boğazlıyan –Yz.; –Ank.; Türkmen aşireti *Bünyan –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Milâs –Mğ.)
[**narbız**] : (İğdeli *Gemerek –Sv.)
[**narbus**] : (*Antakya –Hat.; Hacıilyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**narpis**] : (*Sungurlu –Çr.; *Arapkir –Ml.)
[**narpuç**] : (*Bor –Nğ.)
[**narpuz**] : (*Eskipazar –Çkr.; –Çr.; Bayadı, Kuzköy *Akkuş –Or.; Haşhaşı –Ezc.; Sürgü, *Akçadağ –Ml.; *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor, –Nğ.)
[**nerpiz**] : (*Arapkir –Ml.)
[**nerpüz**] : (*Arapkir –Ml.)
narpis [→ **narpız**]
narpuç [→ **narpız**]
narpuz [→ **narpız**]
nartük Mısır. (Kadıçiftliği *Yalova –İst.; Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
narya Nereye : *Narya gidérseñ?* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
nasaka İlk yumurtlamaya başlayan tavuk. (–Rz.)
nasas Ters, düşüncesizce konuşan. (–Brd.)
nasb İrmik ununu fasulye suyuyla haşlayarak yapılan hayvan yemi. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)
nasıf Ekmek. (Genek *Yatağan –Mğ.)
nasırga [**nasırka**] Harç taşımaya yarayan dört kollu araç, teskere. (*Posof, *Çıldır, *Ardahan –Kr.)
[**nasırka**] : (–Kr.)
nasırka [→ **nasırga**]
nasibet Uygunluk. (Ağlı *Küre –Ks.)
nasibetsiz Uygunsuz (kimse). (*Kandıra –Kc.; *Ünye –Or.)
nasibetsizlik etmek Uygunsuzluk yapmak. (*Kandıra –Kc.)
nasuh Patiska. (–Brd.)
nāş İşleme. (–Sn.; *Ünye, Salman *Akkuş –Or.)
naşaba [→ **naşırfa**]
naşal (I) [**naşşal** (I) **-1, 3**] **1.** Güler yüzlü, neşeli (kimse). (Varyanlı –Mr.; Kala *İncesu –Ky.; Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Dik kafalı, ters (kimse). (Kızılören *Sandıklı, Çığrı *Dinar –Af.; Yukarıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**naşşal** (I) **-1**] : (İğdecik –Isp.; Gödene *Akseki –Ant.)
3. Kavgacı (kimse). (Hortu *Sivrihisar –Es.) **4.** Aşağılık (kimse).

(Solmaz *Tavas –Dz.) **5.** Terbiyesiz, arsız, utanmaz. (*Acıpayam –Dz.; Tokat *Sivrihisar –Es.;*Nallıhan –Ank.)

[**naşşal** (I) **-3**] : (*Bozdoğan –Ay.)

naşal (II) [**naşşal** (II) **-1, 2**] **1.** Kör. (Sofular *Eğridir –Isp.; Balkandak * Beyşehir – Kn.; Çini * Akseki –Ant.)

[**naşşal** (II) **-1**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

2. Şaşı. (*Uluborlu, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Brd.; Hançalar *Çal –Dz.)

[**naşşal** (II) **-2**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

naşāl (III) Nasıl. (Akçakent *Nizip –Gaz.; Taşoluk *Göksun –Mr.)

naşal (IV) Yapraksız ince ağaç dalı. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

naşat Yüz, çehre. (Kadışehri *Çekerek –Yz.)

naşba [→ **naşırfa**]

naşı Bir işin yabancısı olup o işi beceremeyen. (–Ur.)

naşırba [→ **naşırfa**]

naşırfa [**napşa, narfaşa, naşaba, naşba, naşırba, naşife, naşpa, naşraba, naştaraba, naşva, neşirfe**] Su tası. (–Isp.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Düğrek –Mğ.)

[**napşa**] : (*Boyabat –Sn.)

[**narfaşa**] : (Ovasaray –Çr.)

[**naşaba**] : (*Sivrihisar –Es.; Hasanoğlan, Çanıklı *Ayaş –Ank.)

[**naşba**] : (Kandilli *Safranbolu, –Zn.)

[**naşırba**]: (Karabüzey *Araç –Ks.)

[**naşife**] : (–Af.; –Kü.)

[**naşpa**] : (- Ks.)

[**naşraba**] : (Fırnıs –Mr.)

[**naştaraba**] : (Yeşilyurt *Keçiborlu, –Isp.)

[**naşva**] : (–Ks. ve çevresi)

[**neşirfe**] : (–İz.)

naşife [→ **naşırfa**]

naşpa [→ **naşırfa**]

naşraba [→ **naşırfa**]

naşşal (I) **1.** [→ **naşal** (I) **-2**] **2.** Uğursuz (kimse). (–Isp.) **3.** [→ **naşal** (I) **-5**] **4.** Açıkgöz. (Kale *Tavas –Dz.)

naşşal (II) **1.** [→ **naşal** (II) **-1**] **2.** [→ **naşal** (II) **-2**]

naştaraba [→ **naşırfa**]

naşva [→ **naşırfa**]

nat (I) Tırpanın sapı. (–Brd.; Yavuz *Şavşat köyleri, Erkinis *Yusufeli –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Pasinler –Ezm.; *Tutak –Ağ.)

nat (II) Daire biçiminde yığılmış ekin demetleri. (–Brd.)

natak Ne yapıyorsun. (–Mr. çevresi)

natdamak Tırpana sap geçirmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

natıfanlaşmak Yaşlılık nedeniyle güçsüzleşmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

natır (I) Yeni dikilen fidanların sallanmaması için yanına dikilen kazık. (Gökdere *Osmaniye –Ada.)

natır (II) Köylü kadınların başlarına taktıkları fesin çevresine dizilen yalancı altınlar. (Yapraklı –Çkr.)

natır (III) Asma çubuklarının kimini uzun, kimini kısa bırakarak yapılan bir çeşit budama. (*Nizip –Gaz.)

natır (IV) Efeye yardım eden (kimse). (*Mersin –İç.)

natıra Ayırıcı nitelik. (*Boğazlıyan –Yz.)

natırasız Suratsız, somurtkan. (*Yerköy –Yz.)
natır çalmak Bağ budarken asma çubuğunu budanacak yerin beş on göz üstünden budamak. (*Kilis –Gaz.)
natmak Sıçratmak. (–Bo.)
natoz Ekini biçilmiş tarla. (–Tr. köyleri)
nattayın [**nattıyan**] Neredesin, ne yapıyorsun. (Hasanoğlan –Ank.) [**nattıyan**] : (*Ereğli –Kn.)
nattıyan [→ **nattayın**]
navā Ne var. (Ağlı *Küre -Ks.)
navar Kapı kilidi. (*Cebelibereket –Ada.)
navlım Çarık dikmekte kullanılan ince kesilmiş hayvan derisi. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)
navrah Biçim, görünüş. (–Krş.)
navrak (I) Sevinç. (*Zile –To.; Belenkeşlik –İç.)
navrak (II) Yüz, çehre. (Pazar *Kızılcahamam, Dağhalil –Ank.; –Krş.)
navrak (III) Kılık, giyiniş. (Karahoca *Haymana –Ank.; Köşker –Krş.)
navraksız 1. Biçimsiz, kötü. (Hasanoğlan –Ank.) **2.** Çirkin yüzlü. (–Krş.)
navrız Martı. (*Antakya –Hat.)
navruz 1. Çiğdem. (Cenciğe –Ezc.) **2.** Zambak. (Karaözü *Gemerek, *Kangal –Sv.; –Ky.; –Nğ.; –Kn.)
navuz Tat. (Bozhüyük *Göksun –Mr.)
nay (I) Oluk. (–Kr.)
nay (II) Ne : *Nay ediyorlar?* (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
nay (III) Bir çeşit bakırcı aracı. (–Ks.)
nayan Bey : *Ahmet nayan geldi.* (–Brs.; *Ulubey –Or.)
nay demiri Kazanların kenarlarını dövmek için kullanılan örs.(–Ama.)
nayla (I) Nasıl. (*Afşin –Mr.; İncirgediği *Karaisalı –Ada.)
nayla (II) Ambar. (–Rz.)
naz Çam ağacı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı -Kn.)
nazā Pekmezi kazandan almaya yarayan büyük tahta kepçe. (Burç –Gaz.)
nazar Kervan. (–Ada.)
nazbanç Küçük yastık. (–Mş. ve çevresi)
nazik (I) Taze. (*Merzifon –Ama.)
nazik (II) İrmikten yapılan pelte. (–Ed.)
nazik (III) İplik bükmeye yarayan bir çeşit çıkrık. (–Kü.)
nazikelması Yazın yetişen kırmızı renkli bir çeşit elma. (-Gm.)
nazilmek İncelmek, nazikleşmek. (–Krş.)
naziyo Yok : *O burada naziyo.* (Topçu –Yz.)
nazlaş Bir çeşit tatlı. (–Nğ.)
nazlıkara Gözbebeği.(Karahıdır –Krk.)
nazlım Sessiz ve uysal. (Köşker –Krş.)
naznaz İpekçiçeği. (Kerkük)
naznazı İpek örtü. (Cala *Çıldır -Kr.)
ne 1. [→ **ney** (II)] **2.** Niçin, neden, niye. (*Maçka –Tr.)
nebedir Görünmez, kayıp. (Bakraz, Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Köşker –Krş.)
neben Bilmem, kimbilir : *Neben nereye gitti.* (Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; Kösten –Dz.)
nebenya Bilmem ki, ne bileyim. (- Dz.)
nebi [**nevi**] Mısır. (*Pötürge –Ml.) [**nevi**] : (*Pötürge –Ml.)
nebleki [→ **nalbeki -1**]
neblem Ne bileyim. (*Ağın –El.)

nebri Hıristiyan çocuğu. (*Tirebolu –Gr.)

necap [**naca, nacap, necep**] Nasıl, ne biçim : *Bu necap iş anlayamadım.* (*Senirkent, –Isp.; –Brd.; –Dz.; *Torbalı, *Ödemiş –İz.; *Akhisar –Mn.; Akçeşme –Ay.; Bölcek –Kü.; Müslimsölöz *Orhangazi –Brs.; –Tr.; Ahiköy –Mğ.)

[**naca**] : (Işıklı –Dz.)

[**nacap**] : (–Af.; Eziler, Honaz *Güney –Dz.; *Karacasu –Ay.; Çapuk *Torbalı, *Ödemiş, *Bergama –İz.; Alacalar, Gelenbe –Mn.; Şerefler *Yatağan –Mğ.)

[**necep**] : (Güney *Yeşilova, Çamköy *Gölhisar –Brd.; *Çameli –Dz.)

necde Sınır. (Mestanlar *Malkara –Tk.)

necēn Ne yapacaksın. (Gönen –Isp.)

necep [→ **necap**]

necik Nedir. (–Çr.)

neçare Keçiboynuzu, iğde ve üzümden yapılan bir çeşit turşu. (Salihler *Emirdağ –Af.)

neçe Ne kadar, kaç, nice. (*Mustafakemalpaşa –Brs.; Azeri köyleri –Ama.; Karakoyunlu *Iğdır –Kr.; –Gaz.; Kerkük)

neçek (I) Kepçe. (–Ks.)

neçek (II) Bezden, tülbentten yapılmış başörtüsü. (–Ba.; *Erciş –Vn.; –Dy.; *Ağın -El.; *Arapkir –Ml.; –Ur.)

neçeye [→ **neçiye**]

neçiye [**neçeye**] Kaça, kaç kuruşa. (–Gaz.; *Antakya –Hat.)

[**neçeye**] : (–Bt.)

nedani [**nedenni**] Ne kadar. (–Gaz.)

[**nedenni**] : (Köşker –Krş.)

nedek Ne yapalım. (–Isp.)

nedenk Domates salçası. (*Buldan –Dz.; *İzmit –Kc.)

nedenni [→ **nedani**]

nedi Niçin. (*Sivrihisar –Es.; –Ank.)

nedimiye Neden dolayı. (*Bor –Ng.)

nedir Özür, eksiklik, utanılacak şey. (Çığrı *Dinar –Af.; Sofular *Eğridir –Isp.; Çerçin –Brd.; *Alayunt –Kü.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)

nedircik Ne olduğu söylenmek istenmeyen şeye verilen ad : *Ne çiğniyorsun? —Nedircik.* (–Sm.)

nedir kalmak Hastalık iz bırakmak, sakat kalmak. (–Brd.)

nedirli Özürlü, eksik, lekeli. (Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Çerçin, Başpınar *Tefenni –Brd.; –Ama.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)

nedisen [→ **ne etesen**]

nedrebol İnce kabuklu üzüm. (–Bil. ve çevresi)

ne etesen [**nedisen**] Ne yapıyorsun. (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**nedisen**] : (–Bt.)

nefel Kuş avlamak için tuzak olarak kurulmuş ağ. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

nefelenmek Sıkıntısı, tasası dağılmak. (*Çal –Dz.)

nefene [→ **neferne**]

nefer (I) **1.** [→ **neferne**] **2.** Üzüm mevsiminde ilk olgunlaşan üzüm taneleri. (–Brs.)

nefer (II) Küçük parmak kalınlığında 10-15 tane saç örgüsü. (*Bolvadin –Af.)

neferlik Büyük yapraklı, tadı buruk bir ot. (*Çivril –Dz.)

neferne [**nefene, nefer** (I) **-1, nefirge, nifirge, nifirme, nifirne**] Asmanın ikinci kez verdiği küçük taneli üzüm. (*Keçiborlu –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Ortaköy *Çal –Dz.)

[**nefene**] : (Bekilli *Çal –Dz.)
[**nefer** (I) **-1**] : (Çıtak *Çivril –Dz.)
[**nefirge**] : (Hacıbrahim *Bayındır, *Ödemiş köyleri –İz.; *Demirci –Mn.)
[**nifirge**] : (Yassıören *Senirkent, *Gelendost –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.; Yenicekale, Yeniköy –Mr.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**nifirme**] : (*Milâs –Mğ.)
[**nifirne**] : (Oğuz *Acıpayam, Köşten, Karaçay, Honaz –Dz.; *Bodrum, *Milâs –Mğ.)

nefes değmek Nazar değmek. (*Ünye –Or.)

nefilenmek Koklamak. (*Mucur –Krş.)

nefirge [→ **neferne**]

nefirne Ufak salkımlı, küçük taneli, pek beğenilmeyen üzüm. (Mastat *Karaman –Kn.)

nefirnem Dalkavuk, yiyici (kimse). (Bekilli *Çal –Dz.)

nefiske [**nefsiz**] Obur. (Kerkük)
[**nefsiz**] : (–Dy.)

nefrem Çeteci, yağmacı. (*Ulukışla –Nğ.)

nefsekoymagı Un ve yağla yapılan bulamaç. (*Antakya –Hat.)

nefsiz [→ **nefiske**]

neft Kibrit. (–Bt.)

neftim demek Direnmek. (Peşman *Daday –Ks.)

ne gadan [**ne geder, neğatter**] Ne kadar. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)
[**ne geder**] : (Karakoyunlu –Kr.)
[**neğatter**] : (Yenimüslüman *Zile –To.)

negāhtan Birdenbire : *Ali negāhtan hastalandı.* (–Bt.)

ne geder [→ **ne gadan**]

negerek (I) [**nekerek, nigerek**] **1.** Çeyiz. (Seymen *Silivri –İst.) **2.** Ufak tefek eşya, öteberi. (*Torbalı köyleri, *Menemen –İz.; –Mn.)
[**nekerek**] : (*Karacasu –Ay.)
[**nigerek**]: (Gökçeköy –Ada.)

negerek (II) Kuruyemiş. (*Menemen –İz.)

ne görürsünüz Ne yapıyorsunuz, nasılsınız. (Çavuşçu *Ilgın, –Kü.)

neğatter [→ **ne gadan**]

neğrek Ne gerek. (–Nğ.)

ne haçan Ne zaman, ne çabuk. (–Sm.)

nehas [**nehen**] Neden, ne nedenle. (–Ml.; –Gaz.; –Ank.; Aziziye *Ereğli –Kn.)
[**nehen**] : (–Gaz.)

nehen [→ **nehas**]

nehcr Vakit. (–Kr.)

neḫır Sığır sürüsü. (–Bt.)

neḫırçi Sığırtmaç. (–Bt.)

nehiş Ölünün yıkandığı yer. (*Birecik –Ur.)

nehre [**nekre** (II), **nihre**] Küp biçiminde toprak yayık. (–Çkr.; Azeri köyleri –Ama.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim, *Çıldır, *Arpaçay –Kr.; *Tutak –Ağ.; Üstükran *Ahlat –Bt.)
[**nekre** (II)] : (–Dy.)
[**nihre**] : (Çelebibağı *Erciş –Vn.)

nehtel Defne ağacı. (*Nazilli –Ay.)

neje [**nije**] Nice. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
[**nije**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nek Sığır kovalama ünlemi. (Kurna –Brd.)

neker (I) Nasıl. (–Ada.)

neker (II) Meşegillerden söğüt, kavak, karaağaç, pelit vb. ağaçların, kışın hayvanlara yedirilmek için saklanan yapraklı dalları. (*Şavşat köyleri –Ar.)

nekerek [→ **negerek** (I) **-2**]

nekişte Nişasta. (Küçükbahçe –İz.)

ne kötü olsa Nasıl olsa. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

nekre (I) Buruk : *Bu elmanın tadında bir nekrelik var.* (Aslanköy *Safranbolu –Zn.)

nekre (II) [→ **nehre**]

nekse Sızı, yel, romatizma. (*Nazimiye –Tn.)

neksif Yapılması, yenilmesi günah olan, murdar. (*Maçka –Tr.)

nelbegi [→ **nalbeki -2**]

nelbek **1.** [→ **nelbeki -1**] **2.** [→ **nalbeki -2**]

nelbeki [**nelbegi, nelbek -1,2**] **1.** İçi düz, büyük, bakır sahan, lenger. (–Ml.)
[**nelbek -1**] : (Ahiköy *Yatağan –Mğ.)
2. [→ **nalbeki -1**] **3.** [→ **nalbeki -2**]

nelbeklemek Atı ön ayağından, ucunda demir halka bulunan bir zincirle yere çakılı kazığa bağlamak. (–Isp.)

nelbenk Ucu demir halkalı zincir, at kösteği. (*Emirdağ –Af.; Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

nelik (I) **1.** Niçin. (Sofular *Eğridir –Isp.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Tevfikiye –Çkl.; –Tr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Ne işe yarar. (Bayadı –Or.; –Tr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.) **3.** Kim : *Gelenler nelikti?* (–Tr.)

nelik (II) Zorluk, güçlük, sıkıntı. (Çamköy *Gölhisar –Brd.; –Nğ.)

nelikçe Ne güçlükle, ne sıkıntı çekerek. (*Bor –Nğ.)

nelik metelik Ne olur ne olmaz diye saklanan şey : *Nelik metelik diye bir parça şeyi saklamıştım.* (*İzmit –Kc.; Meydan *Mut –İç.)

neluğ eder Neye yarar. (Kurtkale köyleri *Çıldır –Kr.)

nem (I) Bilmem : *Nem kim?* (-Ezc.)

nem (II) İrin. (Babik *Pötürge –Ml.)

neman [**nemene, nenceri**] **1.** Nasıl. (Kaymaz –Es.)
[**nemene**] : (–Ama.)
[**nenceri**] : (Azeri köyleri –Ama.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
2. Ne çok. (*Sivrihisar –Es.)

nemārek Bana ne, neme gerek. (–Ky.)

nembaki [→ **nalbeki -1**]

nemben [**nemen, nemmen**] Ne bileyim, bilmiyorum. (*Emirdağ –Af.; *Sivrihisar –Es.; Hacıahmet *Düzce, –Bo.; *Beypazarı, –Ank.)
[**nemen**] : (Gönenköy –Isp.)
[**nemmen**] : (Kozluca *Keçiborlu –Isp.)

nemben netere Falan filan. (Hasanoğlan –Ank.)

nemçe Tabak. (Karakoyunlu –Kr.)

neme (I) Şey. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

neme (II) Şaşma ünlemi. (–Nğ.)

nemeksi [**nimeksi**] Kışın yenmek için hazırlanan kavrulmuş parça et, kıyma. (Nuh –Af.)
[**nimeksi**] : (–Af.)

nemen [→ **nemben**]

nemene [→ **neman -1**]

nemergin Nemli : *Topraklar nemergin.* (Nuh –Af.; *Eğridir köyleri, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çerçin –Brd.)

nemermeg [→ **nemermek -1**]

nemermek [**nemermeg**] **1.** Islanmak, nemlenmek. (Çığrı *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost, *Eğridir köyleri, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Çerçin, –Brd.; Kösten, Ho-

naz –Dz.; Ağlı *Küre –Ks.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.; *Mut köyleri –İç.)

[**nemermeg**] : (–Brd.)

2. Toprağın bir yerinden az fakat sürekli su çıkmak. (Aslanköy *Mersin –İç.)

nemesük Utangaç, sıkılgan. (*Zara –Sv.)

neminañ Nene gerek. (*Sivrihisar –Es.)

nemisa Ayşekadın fasulyesi. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

nemisli [**nemüslü**] Sebzeli börek. (*Ünye –Or.)

[**nemüslü**] : (*Ünye –Or.)

nemma Niçin. (Hamidiye *Bolvadin –Af.)

nemmen [→ **nemben**]

nemne Çerçöp. (*Elmalı –Ant.)

nemnem Büyük yapraklı, sarı çiçekli bir çeşit nane. (*Afşin –Mr.)

nemne neste Ufak tefek, öteberi. (*Bor –Nğ.)

nemneşeel Ne biçim. (–Nğ.)

nemnetirik 1. Karmakarışık. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **2.** Ne olduğu belirsiz. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

nemse [**nevse**] Cibinlik. (*Seferihisar –İz.)

[**nevse**] : (*Elmalı –Ant.)

nemüslü [→ **nemisli**]

nen (I) Ninni. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

nen (II) Niye. (–Gaz.)

nen (III) İle anlamında kullanılır: *Kimnen geziyordun?* (–Gaz.; –Sv.)

nence Ne kadar. (*Kilis –Gaz.)

nencecük [→ **nenceğiz**]

nenceğiz [**nencecük**] Ne kadarcık, ne kadar küçük. (–Ky.; *Mut köyleri –İç.)

[**nencecük**] : (Ziyere –Ama.)

nenceñ Ne yapacaksın. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.)

nenceri [→ **neman -1**]

nendek Hendek. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

nene 1. Anne. (*Perşembe köyleri –Or.; *Tirebolu –Gr.; Kerkük) **2.** Büyükanne, nine. (Güney *Yeşilova, Çerçin, Başpınar *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Kırcaklı, Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; *Bergama –İz.; Fili *Biga –Çkl.; *Mudanya –Brs.; Bozan –Es.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Kuz, Bayadı, Salman *Akkuş, Sarıca *Gölköy –Or.; *Maçka köyleri –Tr.; –Gm.; Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ezm.; Ergân –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; *Arapkir, –Ml.; *Afşin –Mr.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Karadoruk *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; *Bor, –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.;*Lüleburgaz –Krk.) **3.** Üvey anne. (Kumdanlı *Yalvaç, Yukarıdinek –Isp.; Bekilli *Çal, *Çivril –Dz.; Sarıkavak –Es.; Sarıca *Gölköy, Salman *Akkuş –Or.) **4.** Amca, dayı karısı, yenge. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Boyabat –Sn.; –Ml.; –Nş.)

nenenbeşik Bebekleri uyutmak için yapılan eğreti beşik, salıncak. (Güney çevresi *Yeşilova –Brd.)

neni Hangisini, neyi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

nennen [→ **nenni**]

nenni [**nennen**] Ninni. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Merzifon –Ama.; Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)
[**nennen**] : (Bekilli *Çal –Dz.)

nep Bilmem, ne bileyim. (*Ermenek –Kn.)

nerbeki 1. Büyük sahan. (Bayat –Af.; Rumeli göçmenleri –İst.; –Sv.) **2.** [→ **nalbeki -2**]

nerçeve [**nerçiba**] Su tası. (–Bo. köyleri)
[**nerçiba**] : (–Ks.)

nerçiba [→ **nerçeve**]

nerdane Kırmızı kadın ayakkabısı. (–Isp.)

nerdek [**nerdenk**] **1.**Üzüm, nar, erik, kızılcıktan yapılan ekşimsi pekmez. (*Bayramiç –Çkl.; *Ereğli –Zn.; –Ks.; Şehli –Gr.; Rumeli göçmenleri, Temre *Kaş –Ant.; Karaçulha *Fethiye –Mğ.) **2.** Domates suyu, salça. (–Uş.)
[**nerdenk**] : (*Çal –Dz.)

nerdenk [→ **nerdek -2**]

nerdimek Merdiven. (*Güney –Dz.)

néreke Koskoca (kız için). (–Bt.)

nerene Kervanda en arkadaki devenin dizine bağlanan çan. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

nergebü Bakırdan yapılmış küçük yemek tabağı. (*Ünye –Or.)

nergi Boyun. (*Cide –Ks.)

neri İki yaşından büyük erkek keçi, teke. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

nerpiz [→ **narpız**]

nerpüz [→ **narpız**]

nerüyon Ne yapıyorsun. (–Krş. çevresi)

nesiyet Öğüt : *Nesiyet tutmuyor ki.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nesnes Ağaçları dallarından başlayarak kurutan bir hastalık. (*Antakya –Hat.)

neste (I) Şey. (Çandarlı *Bergama –İz.; Mağura *Maçka –Tr.; –Rz. köyleri; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Bor –Nğ.)

neste (II) Büyük sopa, değnek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

neş (I) Su sızıntısı, yerdeki ıslaklık. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

neş (II) [→ **niş**]

neşāğal [→ **neşel**]

neşeel [→ **neşel**]

neşel [**neşāğal, neşeel, neşeyli, neşi, nişaal, nişal**] Nasıl, ne biçim. (*Bergama –İz.; –Gaz.; *Haymana, Kıbrıscık –Ank.; –Ada.; Yenice *Tarsus –İç.)
[**neşāğal**] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)
[**neşeel**] : (Karakoyunlu, *İncesu –Ky.)
[**neşeyli**] : (–Yz.)
[**neşi**] : (Aliköy –Isp.)
[**nişaal**] : (*Şereflikoçhisar –Ank.)
[**nişal**] : (Köşker –Krş.)

neşeyli [→ **neşel**]

neşi [→ **neşel**]

neşirfe [→ **naşırfa**]

neşire Biçilen ağaç ve tahtanın döküntüsü, talaş. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.)

neşle Harmandan samanlığa saman taşımakta kullanılan, bez ya da astardan yapılan büyük torba. (Kuseyr *Antakya –Hat.)

neşlemek Dürtmek, kovalamak.(–Çkl.)

neteer [**neteher, netēr, netöör, netör, netöyür**] Ne tür, nasıl : *Bu işi neteer yapalım?* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**neteher**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**netēr**] : (–Gaz.)
[**netöör**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**netōr**] : (–Gaz.)
[**netöyür**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

neteher [→ **neteer**]

neteliksiz Kuşkusuz. (–Ezm.)

neteme Atın alnında üst üste iki tane burkulmuş nişan. (Teke –Nğ.)

netēr [→ **neteer**]

netli İsteyerek, bilerek : *Hasan o sözü netli söyledi.* (Gözene –Ml.)

netme Çobanların giydiği keçeden üstlük, kepenek. (Bayadı –Or.)

netöör [→ **neteer**]

netōr [→ **neteer**]

netöyür [→ **neteer**]

netrek (I) Çerçöp. (*Elmalı –Ant.)

netrek (II) Komik, neşeli. (*Yerköy –Yz.)

nevbetçik Papatya. (Köşk –Ay.)

nevcik [→ **nevçır**]

nevçır [**nevcik**] Torunun çocuğu. (–Bt.)
[**nevcik**] : (*Ahlat –Bt.)

nevek **1.** Filiz. (–Kü.; –Ba.) **2.** Asma yaprağı. (–Ml.)

nevelik [→ **neverik**]

neverik [**nevelik, nevezik**] İki yaşındaki dişi manda. (*Hasankale –Ezm.)
[**nevelik**] : (–Ezm.)
[**nevezik**] : (–Ezm.)

nevert [**nevet**] Dikiş dikerken yapılan baskı. (*Merzifon –Ama.)
[**nevet**] : (*Beypazarı –Ank.)

nevet [→ **nevert**]

nevezik [→ **neverik**]

nevi [→ **nebi**]

nevik [→ **nivik**]

nevil (I) Renk, parlaklık. (*Afşin –Mr.; *Bor –Nğ.; Ergenuşağı *Kozan –Ada.)

nevil (II) [→ **nevir** (II)]

nevinsiz (I) **1.** Neşesiz, sevimsiz. (Tokat –Es.) **2.** Geveze. (*Yalvaç –Isp.; Ayaslar *Ilgın –Kn.) **3.** Değersiz, asılsız (konuşma için) : *Bıktık senin şu nevinsiz konuşmandan.* (*Susurluk –Ba.)

nevinsiz (II) Taneleri iç tutmamış, boş (tahıl için). (*Yalvaç –Isp.; –Mn. ve çevresi)

nevir (I) Şans. (–Sn.)

nevir (II) [**nevil** (II)] Biçim. (*Taşköprü –Ks.; –Ml.)
[**nevil** (II)] : (*Bor –Nğ.)

nevirsüz [**nevürsüz**] Çirkin yüzlü. (Peşman *Daday –Ks.)
[**nevürsüz**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

nevişli Az ıslak, nemli. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; *Ayaş –Ank.; –Ed.)

nevker (I) Renk. (Güney *Yeşilova –Brd.)

nevker (II) Yakışıklı. (Güney *Yeşilova –Brd.)

nevkersiz Renk ve görünüşü hoş olmayan : *İnsan bu nevkersiz kızı alır mı?* (Güney *Yeşilova –Brd.)

nevlem Ne bileyim. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nevli dönmek Rengi değişmek, yüzü sararmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

nevlim (I) Yüz rengi. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

nevlim (II) Özel im, belirti. (Şambayadı –Ada.)

nevres Yatak çarşafı. (Sofular *Eğridir –Isp.; –Ba.)

nevri Nasıl. (*Karaman –Kn.)

nevri dönmek Midesi bulanmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

nevse [→ **nemse**]

nevürsüz [→ **nevirsüz**]

nevzine Yoğurt tatlısına benzeyen bir hamur tatlısı. (Tavlusun, Erkilet –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; –Ank.)

ney (I) [**neya**] Ne. (–Sm.; –Gaz.; Çamoağa *Divriği –Sv.; –Nğ.)
[**neya**] : (*Akçakoca –Bo.)

ney (II) [**ne -1, neyin**] Falan : *Ahmet ney geldi.* (*İnebolu –Ks.; –Ml.)
[**ne -1**] : (Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**neyin**] : (–Sm.)

neya [→ **ney** (I)]

ne yapıyık Ne yapıyoruz. (Gönen –Isp.)

neyin [→ **ney** (II)]

neyle Nasıl. (Çayır, Yakademirciler –Zn.; Ağlı *Küre –Ks.)

neynek Ne yapalım. (*Bahçe –Ada.)

neynem [**neynim**] : İstemem, ne yapayım. (Dumlupınar –Kü.)
[**neynim**] : (Kapaklı *Kaş –Ant.)

neynemek Neylemek, ne yapmak : *Neynemek istiyorsun?* (–Gaz.)

neynersin Niçin yaparsın. (Uluğbey, *Senirkent –Isp.)

neyneyim Neme gerek. (Bayrambolu *Ödemiş –İz.; Teke –Nğ.)

neyni Niçin, neden. (Doğanbey, Ayaslar *Ilgın –Kn.)

neynim [→ **neynem**]

neyniyeyḫ Ne yapalım. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

neyseri Dört köşeli, 20 cm. uzunluğunda büyük çivi. (Hıdırlı *Gerze –Sn.)

nezbek 1. Göğüslük. (–Es.) **2.** Bezden yapılmış kadın başlığı. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

nezbeki Küçük sahan. (Köristan *İznik –Brs.)

nezelmek (I) Güçsüzleşmek, zayıflamak. (–Af.; *Gelendost –Isp.; *Kurşunlu –Çkr.; *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.)

nezelmek (II) [**nezermek**] **1.** Kumaş eskiyip incelmek, yırtılmaya yüz tutmak. (*Yalvaç –Isp.; *Çarşamba, *Terme –Sm.; *Kelkit –Gm.; –Ezc.; *Ağın –El.; *Birecik –Ur.; *Arapkir –Ml.; *Nizip, –Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Gürün –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**nezermek**] : (–Nğ.)
2. İplik, ip, urgan vb. şeyler incelip kopacak duruma gelmek. (*Kelkit –Gm.; *Bor –Nğ.)

nezelmek (III) Meyve ve sebze yumuşayarak bozulmaya yüz tutmak. (*Yalvaç –Isp.; *Turhal –To.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

nezeltmek İnceltmek, aşındırmak. (–Ezc.; *Ağın –El.; *Bor –Nğ.)

nezer Nazar. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.)

nezermek [→ **nezelmek** (II) **-1**]

nezetli Tadı güzel. (–Çr.; *Bor –Nğ.)

nezgep [**nezgeb, nezgip, nezkep**] Kadınların başlarına taktıkları üstü işlemeli ve altınlı başlık. (–Mn.; –Sm.; Kumbaca *Finike –Ant.)
[**nezgeb**] : (Teke –Sm.)
[**nezgip**] : (–Sn.)
[**nezkep**] : (*Ayancık –Sn.)

nezgep bağı Nezgebin düşmemesi için çenenin altına ve saçların dibine bağlanan bağ. (Yenicuma –Tr.)

nezgip [→ **nezgep**]

nezif Çapı 3 cm. olan, ortası mercan vb. taşlı, kenarı dişli kolye. (Velikköy –Rz.)

nezik (I) [**nezük** (I), **nezzük**] Davranışları ince ve saygılı olan. (Çığrı *Dinar –Af.; *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)
[**nezük** (I)] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.; Sarıca *Gölköy –Or.; Yavuz, Çavdarlı *Şavşat –Ar.; –Ezc.; *Ağın –El.)
[**nezzük**] : (Cenciğe –Ezc.)

nezik (II) **1.** İnce : *Pancarın yaprağı çok nezik.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Kr.; *Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** İncelmiş (dokuma şeyler için). (Salman *Akkuş –Or.)

nezik (III) [**nezük** (II)] Taze, yeni : *Nezik ağacın tahtası dayanıklı olmaz.* (Düzköy –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**nezük** (II)] : (*Ünye, *Perşembe –Or.; Piraziz –Gr.)

nezik (IV) [**nezük** (IV)] İplikleri yumak yapmaya yarayan dokumacı çıkrığı. (–Ml.; Kiçi, Talas –Ky.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**nezük** (IV)] : (Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Arapkir –Ml.)

nezik (V) [**neziyh**] Mayasız hamurdan, kaymakla yoğrularak yapılan ve sac üstünde pişirilen bir çeşit ekmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**neziyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nezile Para. (Genek *Yatağan –Mğ.)

nezir Yağlı çıra. (Çığrı *Dinar –Af.; Kızılcabölük *Acıpayam –Dz.)

neziyh [→ **nezik** (V)]

nezkep [→ **nezgep**]

nezkit Eti iyi, olta ile avlanan bir çeşit balık, mezgit. (Seyitköyü, –Gr.)

nezuş etmek Hayvanlar meleşmek. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

nezük (I) [→ **nezik** (I)]

nezük (II) [→ **nezik** (III)]

nezük (III) Cılız, zayıf, ince. (–Rz.)

nezük (IV) [→ **nezik** (IV)]

nezükleşmek Saygılı olmak, inceleşmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

nezüklük İncelik (mecaz). (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

nezürgi Tarla sürmeye ortadan başlandığında oluşan balık sırtı biçimindeki çıkıntı. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

nezzare Alay : *Benimle nezzare edip durma.* (–Isp.)

nezzet Tat. (–Gaz.)

nezzük [→ **nezik** (I)]

nıçık Uç, tepe. (*Nazimiye –Tn.)

nığır Balta ve keserin keskin yanı, ucu. (*İnegöl köyleri –Brs.)

nıḫcamaḫ Bir şeyi çivilemek, keserle vurarak çakmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nıhıs [**nıhız, nıkgız, nıkıs, nıkrız, nırḫız**] Cimri. (–Ezm.)
[**nıhız**] : (–Sm.)
[**nıkgız**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**nıkıs**] : (–Ama.; Misis –Ada.)
[**nıkrız**] : (–Bt.)
[**nırḫız**] : (*Iğdır –Kr.)

nıhız [→ **nıhıs**]

nıkart Gaga. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

nıkgız [→ **nıhıs**]

nıkıs [→ **nıhıs**]

nıkra Çok büyük kazan. (–Md.; –Dy.)

nıkrız [→ **nıhıs**]

nımıs Duvar. (–Ank.)

nımtı [→ **namtı -1**]
nınnık Mızıkçı, oyunbozanlık eden. (*Bor –Nğ.)
nınnıklamak Mızıkçılık etmek. (*Bor –Nğ.)
nırḫız [→ **nıhıs**]
nıske Mercimek. (*Nazimiye –Tn.)
nışabak (I) Gergefte işlenen bir çeşit işleme. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
nışabak (II) Pencere kafesi. (–Çkr.)
nızarmak Caymak. (Emirler *Balâ –Ank.)
nızdızlam [**nızlam**] Büyük olasılıkla. (*Buldan –Dz.)
[**nızlam**] : (Solmaz *Tavas –Dz.)
nızık Öfkeli, sinirli. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.)
nızıklık Sinirlilik. (*Lâpseki –Çkl.)
nızlam [→ **nızdızlam**]
nızlası karışmak Birdenbire sinirlenmek, kafası karışmak. (–Krş.)
niccez Ne yapacağız.(–Ank. ve çevresi)
niceberi [**nici**] Nasıl, ne durumda. (–Gaz.; *Antakya –Hat.)
[**nici**] : (Hasanoğlan –Ank.)
nici [→ **niceberi**]
nicim Tokgözlülük. (*Erciş –Vn.)
nicimli Tokgözlü. (*Erciş –Vn.)
nicimsiz Pisboğaz. (*Erciş –Vn.)
niciyim Bilmem. (Kızılca *Hadım –Kn.)
nidi belirsiz Baştan savma, gelişigüzel : *Ayakkabıyı nidi belirsiz yamamış.* (Yassıören *Senirkent –Isp.)
nif Yarım : *Nif kilo şeker ver.* (Babik *Pötürge –Ml.)
nifir (I) Büsbütün : *O adam nifir ağı.* (Tokat –Es.)
nifir (II) Küçücük. (Kefer *Fethiye –Mğ.)
nifir (III) Uğur : *Yüzünde nifir var mı zaten.* (–Gaz.)
nifir (IV) Pis koku. (*Bor –Nğ.)
nifirge [→ **neferne**]
nifiri Karanlık : *Nifiri gecede yola çıkmak iyi değildir.* (Sofular *Eğridir –Isp.; Bereketli *Tavas –Dz.)
nifirme [→ **neferne**]
nifirne [→ **neferne**]
nigerek [→ **negerek** (I) **-2**]
nigeriç [**niregiç**] **1.** Ateş küreği. (*Arapkir –Ml.) **2.** Kazan, tekne ya da tahtadaki hamuru kazımaya yarayan demir araç. (*Arapkir –Ml.)
[**niregiç**] : (Ağlı *Küre –Ks.)
nihin Niçin. (Bozan –Es.)
nihre [→ **nehre**]
nije [→ **neje**]
nik [**nizek**] Kaldıraç. (*Eğin –Ezc.; Örenik *Divriği –Sv.)
[**nizek**] : (–Ur.)
nikâh kesdirmek Nikâh kıydırmak. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
nikart [**nikil, nikke, nükül**] Kuş gagası. (Ciritdüzü *Şavşat –Ar.)
[**nikil**] : (–Ur.)
[**nikke**] : (Sarıbeyli –Mn.)
[**nükül**] : (–Ml.)
nikil [→ **nikart**]
nikke [→ **nikart**]
niksa Kayık takozlarının altındaki delik. (Küçüklü –Gr.)
nillime Kaydırak oyunu. (Barla –Isp.)
nimeksi [→ **nemeksi**]
nimenim Eski bir ağırlık ölçüsü, yirmi beş dirhem. (Kızılhisar –Dz.; Pisi –Mğ.)
nimete Toprak sürahi, ibrik. (*Akşehir, İçeriçumra –Kn.)
nimeti (I) Küçük testi. (Balkı *Ilgın –Kn.)

nimeti (II) Küçük hasır. (Kiremitçi –Dz.)
nimti [→ **namtı -1**]
nina yapmak Bebeği yürümeye istek-lendirmek. (–Ank.)
nince Çok kalabalık. (Demirciler *Gebze –Kc.)
nincelim Hızla, kuvvetle: *Nincelim vurdu.* (Kuzuculu *Dörtyol –Ada.)
nine Yenge. (Eğrigöz *Emet –Kü.; Sarılar *Avanos –Nş.)
ninediñ Ne yaptın, ne ettin. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
ninemelması Temmuzda olgunlaşan, yuvarlak ve kepekli bir çeşit elma. (*Bafra –Sm.)
nine mi İstemez misin. (Üçkuyu *Çal –Dz.)
nineyim Ne yapayım. (Şambayadı –Ada.)
nini (I) [**ninik** (I) **-1, 2**; **ninni** (I)] **1.** Küçük çocuk, bebek. (*Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; –Ml.; *Ermenek –Kn.)
[**ninik** (I) **-1**] : (*Bandırma –Ba.)
[**ninni** (I)] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Milâs –Mğ.; –Kıbrıs)
2. Oyuncak bebek, bezden yapılan bebek. (–Isp. ve çevresi; *Ermenek –Kn.)
[**ninik** (I) **-2**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
nini (II) [**ninni** (II)] Gözbebeği. (*Ermenek –Kn.; Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.; *Elmalı ve köyleri, *Serik –Ant.)
[**ninni** (II)] : (Limasol –Kıbrıs)
ninik (I) **1.** [→ **nini** (I) **-1**] **2.** [→ **nini** (I) **-2**]
ninik (II) Tırnak. (Babik *Pötürge –Ml.)
ninik (III) Ayna. (Babik *Pötürge –Ml.)
niniy Anne. (–Es.)
ninnak Beceriksiz, elinden iş gelmeyen. (*Menemen –İz.)
ninni (I) [→ **nini** (I) **-1**]
ninni (II) [→ **nini** (II)]
ninnik Oyun. (*Arapkir –Ml.)
nipatırsınız Nasılsınız, ne durumdasınız. (*Mudurnu –Bo.)
nir Boyunduruk. (Babik *Pötürge –Ml.)
niregiç [→ **nigeriç -2**]
nisan Lisan, dil. (Hacıahmet *Düzce, *Akçakoca –Bo.)
nisan yağmak Yağmur yağmak. (–Ank.)
nise Kötü, acınacak durumda. (*Nizamiye –Tn.)
nisgil [→ **nişgil**]
nislik Bir tahıl ölçeği, şinik. (Süleymaniye *Buldan –Dz.; Kurucaoluk *Susurluk –Ba.; Deliorman göçmenleri –İst.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Kızılpınar *Saray –Tk.)
niş [**neş** (II), **nişt, nişke**] Sığır kovalama ünlemi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Rumeli göçmenleri –İst.; Kayaş –Ank.; Hamitli *Uzunköprü –Ed.)
[**neş** (II)] : (Köşk –Ay.)
[**nişt**] : (–Ks.)
[**nişke**] : (*İpsala –Ed.)
nişaal [→ **neşel**]
nişal [→ **neşel**]
nişan düşmek Meyveler kızarmaya, olgunlaşmaya başlamak. (Ergân –Ezc.; *Hozat –Tn.)
nişannı Nişanlı. (–Gaz.)
nişara Kereste biçerken çıkan ince toz. (–Ur.; Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

nişe Niçin. (*Arapkir –Ml.)
nişgil [nisgil, nişki] Nasıl. (–Bo.)
[**nisgil**] : (Kıbrıscık –Bo.)
[**nişki**] : (Gökçesu –Bo.)
nişke [→ **niş**]
nişki [→ **nişgil**]
nişlemeg [→ **nişlemek**]
nişlemek [nişlemeg, niynemek] Ne yapmak : *Nişliyorsun?* (Uluğbey *Senirkent, Sofular *Eğridir, *Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Eziler *Güney, Kösten, Söğüt, Honaz –Dz.;*Alaşehir –Mn.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *Merzifon köyleri –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; –Sv.; –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Yendiğin *Ilgın, *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**nişlemeg**] : (–Brd.)
[**niynemek**] : (*Emirdağ –Af.; *Bor –Nğ.)
nişleñiz Ne durumdasınız, nasılsınız. (*Düzce, *Mudurnu –Bo.)
nişleyvin Ne yapıyorsun. (Doğanbey –Kn.)
nişt [→ **niş**]
nitcem İstemiyorum. (Sadıkhacı *Beyşehir –Kn.)
nitelik İstek, umut. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
nivik [nevik] Ekşi katılarak yaprağından yemek yapılan bir çeşit yabanıl bitki, domuzlahanası. (–To.; Şıyhlar *Ulubey, Sarıca *Gölköy –Or.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**nevik**] : (–Sm.)
niya Nereye, ne yöne. (İncirliova –Ay.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.)
niyar İki yüzlü. (–Kn.)
niyende (I) İnce el dikişi. (–Dz.; *Burhaniye, *Nazilli –Ay.)
niyende (II) Semer yapmak için içine saz doldurulmuş minder. (*Tire –İz.)
niyetsiz çocuk Çok ağlayan, gözü yaşlı çocuk. (*Hozat –Tn.)
niyeyse Nedense. (Seydiyar –Yz.)
niynemek [→ **nişlemek**]
nizbet Kötü, işe yaramaz, zayıf : *Bizim davarın dördü nizbetti.* (Apturrahmanlar * Serik, Eskibisar *Elmalı –Ant.)
nizek [→ **nik**]
noda Üstü toprakla örtülmüş saman yığını. (Bayat *Emirdağ, *Bolvadin –Af.; *Çivril, Çıtak *Çal –Dz.; *Alayunt –Kü.; *Alaşehir, Karapınar *Demirci –Mn.; Tokat, Bozan, Yukarıseyit *Sivrihisar –Es.; Kavşit *Sungurlu –Çr.; –Dy.; Kuruhüyük *Boğazlıyan –Yz.; Sarılar *Nallıhan, Halitli *Keskin –Ank.; Sarılar *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; Hatip *Ereğli, Sarayönü *Sultaniye –Kn.; Mansurlu –Ada.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
nodul [nodur, nozul, nozur, nudul] Üvendirenin ucundaki sivri demir. (*Dinar –Af.; Davutlar *Kuşadası –Ay.; *Bergama, *Çeşme –İz.; Yeniköy –Ba.; –Çkl.; *Mustafakemalpaşa, Ortaköy *İnegöl –Brs.; *Emet –Kü.; Pazarcık *Bozüyük, Avlaklar *Gölpazarı –Bil.; Bozan –Es.; *Gölcük, *İzmit, İnebeyli * Karamürsel, * Kandıra – Kc. ; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.;

*Safranbolu -Zn.; Ağlı*Küre -Ks.; *Kurşunlu -Çkr.; Alaca *İskilip -Çr.; -Sn.; Karayusuflu, Kavak -Sm.; *Merzifon köyleri -Ama.; -Ml.; Fırnıs -Mr.; Telin *Gürün, *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla -Sv.; -Yz.; Büyükafşar, Akçakaya, Pazar *Kızılcahamam, *Kalecik -Ank.; Genezin *Avanos -Nş.; Erkilet, Hamurcu *Pınarbaşı köyleri -Ky.; -Nğ.; -Ada. çevresi; *İpsala -Ed.; Ceylân *Lüleburgaz -Krk.; Hayrabolu *Saray, -Tk.)

[**nodur**] : (-Bo.; -Ml.; Geben, Kızılcık *Elbistan, *Afşin -Mr.)

[**nozul**] : (*Mersin köyleri -İç.)

[**nozur**] : (Dombaylı *Salihli -Mn.; Buluklu *Mersin -İç.)

[**nudul**] : (Dedeköy *Çal -Dz.; Görece -İz.; -Bo. ve çevresi; *Bartın -Zn.; Peşman *Daday -Ks.; *Şereflikoçhisar -Ank.; Sergen *Vize -Krk.)

nodulla Ucunda sivri demir olan değnek, üvendire. (*Kurşunlu -Çkr.; *Ayvacık -Çkl.)

nodullamak (I) [**nudullamak**] Hayvanı üvendire ile dürtmek. (Yeniköy -Ba.; *Ayvacık -Çkl.; *Kandıra -Kc.; *Akyazı çevresi -Sk.; *Kurşunlu -Çkr.; *İskilip -Çr.; -Sm. ve çevresi; *Merzifon köyleri -Ama.; Maksutlu *Şarkışla -Sv.; *Saray -Tk.)

[**nudullamak**] : (Beylerli -Dz.)

nodullamak (II) Uyarmak, hatırlatmak. (*Kandıra -Kc.; Kilimli -Zn.; -Sm. ve çevresi; *Merzifon köyleri -Ama.; Ceylân *Lüleburgaz -Krk.)

nodur [→ **nodul**]

nof Kez : *Günde kaç nof gidiyorsun oraya?* (*Antakya -Hat.)

nofli Genç koyun. (-Ur.)

nofut [**nokut**] Nohut. (Hasanoğlan -Ank.)

[**nokut**] : (Telin *Gürün -Sv.)

noğay [**nugay**] Çift atlı arabalara yedek olarak koşulan üçüncü at. (-Çr.; *Merzifon -Ama.)

[**nugay**] : (Kargı *Tosya -Ks.)

noğul [→ **nokul** (II)]

nohola Çağrılının düğün sahibine götürdüğü armağan. (*Çal -Dz.)

nohra (I) [→ **nokra** (II)]

nohra (II) Taze meyvelerin kabuklarında olan kabarcık biçimindeki asalak. (Erkinis *Yusufeli -Ar.)

nokra (I) Kellerin başındaki yara, kabarcık. (-Ed.)

nokra (II) [**nohra** (I), **nuhra, nukra**] Davar ve sığırların derilerine gömülen kurt. (Ceylân *Lüleburgaz -Krk.; Bıyıkali -Tk.; -Kıbrıs)

[**nohra** (I)] : (*Gemerek -Sv.)

[**nuhra**] : (Uluşiran *Şiran -Gm.; -Ezm.)

[**nukra**] : (Bağkadı *Karacabey, -Brs.; Uluşiran *Şiran -Gm.)

nokran Yüzü gülmeyen, asık suratlı. (Karakoca *Karacabey -Brs.)

noksa [**nuska**] Muska. (*Hozat -Tn.)

[**nuska**] : (Gazlevi *Bozkır -Kn.)

nokul (I) Her çeşit şekerleme. (-Bt.)

nokul (II) [**noğul**] Mayalı hamurun içine ceviz, fındık, susam, üzüm konularak yapılan, şekerli ya da şekersiz bir çeşit çörek, lokum. (*Eğridir -Isp.; -Brd.; Mardar *Bafra -Sm.; -Sn.; *Bor -Nğ.; -Kn.)

[**noğul**] : (*Iğdır -Kn.)

nokut [→ **nofut**]

nola **1.** Ne olur: *Nola ben de İstanbul'a gitsem.* (*Boğazlıyan -Yz.) **2.** Ne oluyor : *Nola orada?* (-Bt.)

noldum nolasıya Gelişigüzel. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

nolu Küçük küp. (–Nğ.)

nom Koyun ahırı. (–Yz.)

nomurum Neme gerek. (*Karacasu –Ay.)

nonak Davranışları uygunsuz olan : *Amma da nonaksın ha.* (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

nor [**nur**] Bir çeşit taze, yumuşak, tuzsuz, beyaz peynir, lor. (Büyükhacılar –Isp.; –Brd.; Kösten, Honaz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Ödemiş –İz.; Şamrı *Söğüt –Bil.; Mehmetbeyköyü –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.; Boyalı *Ermenek, *Seydişehir, *Beyşehir, Osmaniye *Ilgın –Kn.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.; *Mut köyleri, Civanyaylağı *Mersin, Belenkeşli –İç.; *Milâs –Mğ.; –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)
[**nur**] : (*Bor –Nğ.; Bucak *Kozan –Ada.; Kocayatak *Serik –Ant.; *Fethiye –Mğ.;*Lüleburgaz –Krk.)

noreciğ Ne yapacaksın. (İnkışla *Gemerek –Sv.)

norek Ne yapayım. (–Ky. çevresi)

norıyon [**noruyon, nöğriyon**] Ne yapıyorsun. (–Yz.)
[**noruyon**] : (*Küre –Ks.)
[**nöğriyon**] : (–Ky.)

norşit [→ **nurşit**]

noruyon [→ **noriyon**]

norzeriği Sarı ve acı bir çeşit erik. (Otacı *Kızılcahamam –Ank.)

novat Nöbet. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

novatcı Nöbetçi. (Karapapaklar *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nozul [→ **nodul**]

nozur [→ **nodul**]

nö Çeşit : *Birinci nö gumaş.* (–Gaz.)

nöbet çalmak Çalgıcılar para toplamak. (–Ba.)

nöger Erkek arkadaş. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

nögerlik etmek Arkadaşlık, dostluk etmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

nö görmek [→ **nöğürmek**]

nöğriyon [→ **noriyon**]

nöğümek [→ **nöğürmek**]

nöğürmek [**nö görmek, nöğümek, nörmek**] Ne iş görmek, ne yapmak. (–Yz.; *Bor –Nğ.)
[**nögörmek**] : (–Yz.)
[**nöğümek**] : (–Yz.)
[**nörmek**] : (–Yz.)

nöker Bir erkekle evli iki kadın, ortak. (–Ay.; *Halfeti –Ur.; Akçaköy *Nizip –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

nönnü Hortlak, umacı. (*Merzifon köyleri –Ama.)

nöpiyon [→ **nörüyon**]

nörek Ne yapayım. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

nöreken Eğerlere gümüş kakmak için kullanılan bize benzer bir araç. (–Çr.)

nören [→ **nörüyon**]

nöriyon [→ **nörüyon**]

nörmek [→ **nöğürmek**]

nörmeli Ne yapmalı. (–Krş.)

nörün [→ **nörüyon**]

nörüyon [**nöpiyon, nören, nöriyon, nörün, nöryon**] Ne yapıyorsun. (–Gaz; –Mr.; *Balâ –Ank.; –Ky.; -Nğ.)
[**nöpiyon**] : (–Ky.)
[**nören**] : (*İzmit –Kc.; –Ank. çevresi)

[**nöriyon**] : (Karabekir, Yahşıhan –Ank.)
[**nörün**] : (–Kn.)
[**nöryon**] : (–Yz.)
nöryon [→ **nörüyon**]
nöygün Bıçak. (–Kn. çevresi)
nöyle Ne yöne. (Ağlı *Küre –Ks.)
nöyüt Gazyağı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Ank.)
nū [**nuğü**] **1.** Bir ağırlık ölçüsü, dirhem. (*Gemerek –Sv.)
[**nuğü**] : (*Bor –Nğ.)
2. [→ **nüğü -1**]
nubar Turfanda : *Bu elma nubardır.* (*Erciş –Vn.)
nubar etmek Turfanda sebze ya da meyveyi ilk kez yemek. (*Erciş –Vn.)
nudul [→ **nodul**]
nudullamak [→ **nodullamak** (I)]
nugay [→ **noğay**]
nuğü [→ **nū -1**]
nuh [→ **nüğü -1**]
nuhra [→ **nokra** (II)]
nuhu İriyarı adam. (*Bayramiç –Çkl.)
nuhya Çürümeye, küflenmeye yüz tutmuş : *O nuhya bir kılıçtır.* (Ortabereket *Ayaş –Ank.)
nuka Ortak. (*İzmit –Kc.)
nukra [→ **nokra** (II)]
nuna El ve ayak tırnakları. (Tepeköy *Şavşat –Ar.)
nunuş 1. Biçimsiz insan. (*Çivril –Dz.)
2. Genizden konuşan. (Çıtak *Çivril –Dz.)
nur [→ **nor**]
nurşit [**norşit**] Musluk taşı, lavabo. (*Terme –Sm; *Fatsa, *Ünye –Or.)
[**norşit**] : (*Ünye –Or.)
nuruş Çirkin (kimse). (*Gelendost –Isp.)
nuska [→ **noksa**]
nusmak Yumrukla dürtmek. (Evciler *Dinar –Af.)
nusubet Yıkım (mecaz). (–Gaz.)
nuşka [→ **musma**]
nuşut Musluk. (–Çr.)
nutku kurumak Korkudan şaşırıp kalmak. (*Antakya –Hat.)
nutku tutulmak Yeme isteği azalmak. (–Çr.)
nutuf Söz dinleme, boyun eğme. (Rumeli göçmenleri, Yeniköy –Brs.)
nuz Az ekşi, ekşimsi. (*Nizip –Gaz.; Şekeroba –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.; *Kadirli –Ada.)
nuzla (I) Çok tuzlu çökelek. (Kocayatak *Serik –Ant.)
nuzla (II) Balıkların su içinde sığındıkları kaya deliği. (Ören, Tepecik *Kozan –Ada.)
nuzla (III) **1.** Sivilce. (*Perşembe köyleri –Or.; *Tirebolu –Gr.) **2.** Şeytantırnağı. (*Şebinkarahisar –Gr.; –Nğ.) **3.** Nezle, dişeti nezlesi. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **4.** At vb. hayvanlaın husyelerinin şişmesine neden olan hastalık. (Civanyaylağı *Mersin, *Mut –İç.) **5.** İnsanın organlarından birinin birdenbire tutulması, romatizma. (*Gelendost, –Isp.)
nuzla (IV) Yaradılış : *Herkesin nuzlası başkadır.* (*Söğüt –Bil.; *Zile –To.)
nuzla (V) Yüz rengi : *Ben söze başlayınca adamcağızın nuzlası karıştı.* (Tokat –Es.)
nuzla (VI) Dağlarda yetişen ekşimsi bir ot. (–Nğ.)
nuzurnaz Hoşa gidecek sözler söyleyen. (Kala *İncesu –Ky.)

nü [→ **nüğü -1**]

nügi 1. [→ **nüğü -1**] **2.** [→ **nüğü -2**]

nügü 1. Bir okka. (Pekün *Kelkit –Gm.) **2.** Bir okkalık kap. (*Boyabat –Sn.) **3.** [→ **nüğü -1**] **4.** [→ **nüğü -2**] **5.** [→ **nüğü -3**] **6.** [→ **nüğü -4**]

nüğ 1. [→ **nüğü -1**] **2.** [→ **nüğü -3**]

nüğü [**nū -2, nuh, nü, nügi -1, 2; nügü -3, 4, 5, 6; nüğ -1, 2; nüü, nüv, nüvi**] **1.** İki yüz dirhemlik ağırlık ölçüsü, yarım okka. (*Osmancık –Çr.; Merkepçi, Kışlacık –Ama.; –To.; –Ur.; –Ky.; Sarılar *Avanos –Nş.; *Bor - Nğ.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Kn.; *Kadirli –Ada.)

[**nū -2**] : (–Ks.; *Mucur –Krş.)

[**nuh**] : (–Isp. ve çevresi)

[**nü**] : (*Sungurlu –Çr.)

[**nügi -1**] : (Ciritdüzü *Şavşat Ar.; *Çumra Kn.)

[**nügü -3**] : (–El.; –Bt.; Köşker –Krş.; Muncusun –Ky.; *Ürgüp –Nş.)

[**nüğ -1**] : (*Mecitözü –Çr.; *Bünyan –Ky.)

[**nüü**] : (–İst.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Ada.)

2. Okkanın dörtte biri, yüz dirhem. (–Kü.; –Ml.; –Gaz.; Lorşun *Elbistan –Mr.; –Nğ.)

[**nügi -2**] : (Çavdarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**nügü -4**] : (*Niksar –To.; *Nizip –Gaz.)

[**nüv**] : (–Ky.)

[**nüvi**] : (*Keskin –Ank.)

3. Okkanın sekizde biri, elli dirhem. (*Boyabat –Sn.)

[**nügü -5**] : (*Vezirköprü –Sm.)

[**nüğ -2**] : (Aybatı –Or.; Çamoağa *Divriği –Sv.)

4. Okkanın altıda biri. (*Gürün –Sv.)

[**nügü -6**] : (*Antakya –Hat.)

nühür Zurna. (–Mn.)

nühürcü Zurnacı. (–Mr.)

nükrü dönmek İğrenmek, tiksinmek. (*Çerkeş –Çkr.)

nükül [→ **nikart**]

nülük Uzun çörek. (–Ezc.)

nümenim Yirmi beş dirhem. (Garipköy, Aşağıkaraçay, Kate –Dz.)

nümete Küçük testi, toprak ibrik. (Gürnes *Akşehir –Kn.)

nüne Kadınların iki kaşları arasına yaptıkları büyükçe siyah nokta, ben. (Kerkük)

nünek [→ **nünü** (III)]

nüniye Lâzımlık. (–Mr.)

nünnük [→ **nünük** (II)]

nünü (I) [**nünük** (I), **nüüne**] **1.** Gelincikçiçeği. (Mineviz *Mustafakemalpaşa –Brs.; –Ed.)

[**nünük** (I)] : (–İz.; Balaç –Sm.)

2. Yabanıl zambak. (Çeşnigir *Karacabey –Brs.; –Ant.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) **3.** Karada yetişen ve kalın gövdesinden zurna yapılan kamış. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **4.** Nar tomurcuğu. (*Nazilli –Ay.)

[**nüüne**] : (*Bozdoğan –Ay.)

nünü (II) **1.** Büyük karasinek. (*Arpaçay, *Çıldır –Kr.) **2.** Sivrisinek. (–Kr.)

nünü (III) [**nünek**] Huni. (*Kırkağaç –Mn.)

[**nünek**] : (Dombaylı *Salihli –Mn.)

nünük (I) [→ **nünü** (I) **-1**]

nünük (II) [**nünnük**] Ispanağa benzer ekşi ile pişirilen bir çeşit bitki. (*Lâdik –Sm.)

[**nünnük**] : (Kayışlı –Mr.)

nünük (III) **1.** Gırtlak, gırtlak çıkıntısı. (Dallıca *Nazilli –Ay.; –Mn.; *Menemen, *Çeşme, *Tire, Sasaltı, *Bayındır, Kesire, *Ödemiş –İz.; Kırıklı *Karaisalı –Ada.; Yanpar –İç.) **2.** Yemek borusu. (Görece –İz.)

nünük (IV) Saydam alçı taşı. (–Çkr.)

nünük (V) **1.** Denizden çıkarılan kabuklu hayvan ya da kabuğu (istiridye, midye, şeytan minaresi vb.). (*Çarşamba, –Sm.; Tapur *Seyhan –Ada.) **2.** Salyangoz. (İncirlik, Yeniköy *Ceyhan, Oymaklı –Ada.) **3.** Sümüklüböcek. (Endel *Osmaniye –Ada.; Ayvagediği *Mersin –İç.)

nürgülemek Oturduğu yerde uyuklamak. (–Ezm.)

nüsübet Kötü : *Ne nüsübet adamsın.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Koyundere *Ahıska –Kr.; Burhan –İç.)

nütük Bit yavrusu. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Siverek –Ur.)

nüü [→ **nüğü -1**]

nüüne [→ **nünü** (I) **-4**]

nüv [→ **nüğü -2**]

nüvi [→ **nüğü -2**]

nüyver Taze, turfanda. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

nüzake Gereksiz. (Kurtdoğmuş *Kartal –İst.)

O

o Şimdiki zaman kipi –yor, : *Ahmet gelo.* (*Antakya –Hat.)

oaççа Çabucak, çarçabuk. (Çorba –Ank.)

oaz Üvez. (*Gerze –Sn.)

oba (I) Zekâ ve yetenekleri olağanüstü işler başaracak kadar üstün olan kimse, dâhi. (–Kn.)

oba (II) **1.** Yabancı. (Karabağ *Emirdağ –Af.; Söğüt, Honaz –Dz.; Sarıkavak –Es.; *Nizip –Gaz.; Şekeroba –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Emirler *Balâ –Ank.; Epçe *Pınarbaşı köyleri –Ky.; Höketçe *Saimbeyli, *Kadirli –Ada.; Emirler, Ayvagediği *Mersin,*Mut köyleri, *Tarsus, Çiftepınar –İç.) **2.** Komşu. (*Kuşadası –Ay.; *Torbalı, *Kemalpaşa –İz.; Yağbastı *Kula –Mn.; *Geyve –Kc.; Geben –Mr.; Kalecik, Seydin *Avanos –Nş.; Bakırdağı, Çataloluk *Bünyan –Ky.; Çakırlar *Akşehir –Kn.; Şıhşamı –Ada.; Yanpar –İç.; *Serik –Ant.; Eldirek, Pisi –Mğ.)

oba (III) **1.** Ova. (–Tr. ve çevresi; –Rz.; Kerkük) **2.** Tepe. (–Isp.) **3.** Yazın hayvanlarla çıkılan yayla, yaylak. (*Maçka köyleri, *Vakfikebir, *Akçaabat –Tr.; *Ağın –El.; *Koyulhisar, *Zara –Sv.; –Nğ.) **4.** Yaylalardaki otlaklar. (*Koyulhisar –Sv.)

oba (IV) Beş on evli köy. (İğridere *Kuyucak –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Ayvacık –Çkl.; Tokat –Es.; Karkıncık *Artova, Çilehane *Reşadiye –To.; Sarıca *Gölköy, Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; Ergân –Ezc.; *Afşin ve köyleri, Kesim –Mr.; *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; *Milâs –Mğ.)

oba (V) Mağaza. (Kuz *Akkuş –Or.)

oba (VI) Yazın, koyunların yatması için ovalarda yapılan çevresi çitle çevrilmiş yer, ağıl. (Dereçine *Bolvadin –Af.; Kızılağaç*Gündoğmuş –Ant.)

oba (VII) Konuk olarak bir yere gitme, gezme. (Çandır *Serik, *Kaş, Akçaeniş *Elmalı –Ant.; Karkın –Mğ.)

obacak Birçok. (–Ky.)

obacı Evde oturmayıp sık sık gezen kimse. (Çığrı *Dinar –Af.)

obada Komşuluk. (Kazak –Kn.)

obal Vicdanı inciten iş, davranış. (Çığrı *Dinar –Af.; Kumdanlı, Uluğbey *Senirkent, *Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Derbent *Buldan, Bekilli *Çal, Bereketli *Tavas, *Çivril, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Dalıca *Nazilli –Ay.; *Milâs –Mğ.)

obal obal 1. Şaşkınlık nedeniyle gözlerin gereğinden çok açılması için. (*Merzifon –Ama.; *Bor, –Nğ.; –Kn.) **2.** Hastalık, zayıflık nedeniyle gözlerin çukurlaşması için. (Güney *Yeşilova –Brd.; *Bor –Nğ.)

obal obal çökmek Gözler zayıflıktan, hastalıktan içeriye doğru çökmek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

oban (I) Su değirmenlerinde suyun yüksekten dökülmesini sağlayan oluk. (Balçıkhisar *Şuhut –Af.; *Tire, *Ödemiş, *Bayındır –İz.; Bafa, *Milâs, Şeref, Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.)

oban (II) Kurumuş dere yataklarındaki yağmur ve kar suyu birikintisi, gölcük. (Danamandıra *Silivri –İst.)

oban (III) Evin damına konulan ağaç. (Nilüfer –Brs.)

obarmak Korkmak. (Hisarcık *Emet –Kü.)

obartmak (I) [**ofartmak, ofurtmak** (I) **-1, öbertmek**] **1.** Bir şeyi olduğundan çok göstermek, abartmak. (Nuh, *Sandıklı –Af.; Bağıllı *Eğridir –Isp.; Çıtak, Çöplü *Çivril –Dz.; Hisarcık *Emet –Kü.; *Haymana –Ank.; *Mersin köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Bodrum, *Fethiye köyleri, Şeref *Yatağan –Mğ.)

[**ofartmak**]: (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Yayla *Tefenni –Brd.; –Kü. köyleri; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Hisarcık –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Karaman –Kn.; *Mut köyleri, *Silifke –İç.)

[**ofurtmak** (I) **-1**] : (İğdecik –Isp.; –Brd.; –Gaz.; –Mr.; –Nğ.)

[**öbertmek**] : (*Şuhut –Af.; Kadıköy –Dz.; –Kü.; –Ank.)

2. Yalan söylemek. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

obartmak (II) Düzeltmek. (*Milâs –Mğ.)

obaşdan [→ **obaştan**]

obaştan [**obaşdan**] Şafak sökmeden, erkenden, sahur vakti. (Yavuz, Şalcı, Çavdarlı, Kocabey *Şavşat, Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Gerdan –Ada.)

[**obaşdan**] : (*Erciş –Vn.)

obat Kaba, biçimsiz : *Ayakkabıları pek obat şeyler.* (Ceylân *Lülebur-gaz –Krk.)

obbi Becerme, beceri. (Sille –Kn.)

obey (I) Ne kadar. (*Yalvaç –Isp.)

obey (II) Deve durdurma ünlemi. (–Ky.)

obi (I) Öbür. (Akçakavak –Bo.)

obi (II) [**obo, obovu, obu, obuy, obya, obyama**] Şaşma ünlemi. (*Gediz –Kü.)

[**obo**] : (*Gediz –Kü.)

[**obovu**] : (–Nğ.)

[**obu**] : (*Bozdoğan –Ay.; *Akhisar, *Kırkağaç, *Gördes, *Soma –Mn.; *Simav –Kü.)

[**obuy**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Simav –Kü.)

[**obya**] : (*Gediz –Kü.)

[**obyama**] : (*Gediz –Kü.)

obirsi gün Evvelki gün. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

obluk Bolluk, çokluk. (*Sandıklı –Af.)

obo [→ **obi** (II)]

obovu [→ **obi** (II)]

oboy O denli. (Cevizli, Kocabey *Şavşat –Ar.)

oboyca Çok. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

obpuk Eğik, yıkılacak gibi olan. (Rumeli göçmenleri –İst.)

obram (I) Su çevrisi, burgaç. (Satılmış –Es.)

obram (II) Bataklık. (Satılmış –Es.)

obruk (I) [**orbuk** (I)] Doymak bilmeyen. (–Sv.)

[**orbuk** (I)] : (Sarıkavak –Es.)

obruk (II) İnsan topluluğu. (–Dz.)

obruk (III) [**orbuk** (III) **-2, 6; opruk** (II) **-4, 5, 7**] **1.** Çöken, kayan toprak, kayşa. (Cebel *Eğridir –Isp.; Medet *Tavas –Dz.; Hatip *Ayancık –Sn.; Sızır *Şarkışla –Sv.; Gözlü –Kn.; Çakaldere –Ada.) **2.** Küçük çukur. (Kızılpınar –Tk.) **3.** Dağlar ve tepeler arasındaki derin ve büyük çukurlar. (Karayün *Hafik –Sv.; Güveç –Kn.)

[**opruk** (II) **-4**] : (Alan *Çumra –Kü.)

4. Yazın bile karı erimeyen yüksek dağlardaki mağaralar (peynir, yağ tulukları konulur). (Yassıören *Senirkent, Barla *Eğridir, Büyük Findos *Atabey –Isp.; Karacaören –Kü.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; –Ada.; –İç.)

[**orbuk** (III) **-2**]: (*Senirkent –Isp.; Üskül *Karaisalı –Ada.; Buluklu *Mersin, Gülek *Tarsus –İç.; *Finike ve çevresi, *Elmalı ve çevresi, Murtuma –Ant.)

[**opruk** (II) **-5**] : (Çortuk –İç.)

5. Su biriken oyuk yer, doğal kuyu. (İslam –Isp.; *Bor –Nğ.; *Kozan –Ada.)

[**opruk** (II) **-7**] : (–Kn.)

[**orbuk** (III) **-6**] : (Kasımlar *Eğridir –Isp.)

6. Çok çamurlu yer, bataklık. (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)

obrulamak [→ **obrulmak -1**]

obrulmak [**obrulamak, oburulamak, oyrulmak**] **1.** Yer kaymak, çökmek. (*Boyabat –Sn.)

[**obrulamak**] : (*Ayancık –Sn.)

[**oburulamak**] : (*Lâpseki –Çkl.)

[**oyrulmak**] : (*Boyabat –Sn.)

2. Yer çöküp koni biçiminde çukurlaşmak. (*Bor –Nğ.)

obsa [**obussa, ofsa**] Üvendirenin ucundaki yassı demir. (Yassıören *Senirkent, Honamlı, Nudra *Şarkikaraağaç, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Ağlı *Küre –Ks.; *Seydişehir –Kn.)

[**obussa**] : (*Ermenek –Kn.)

[**ofsa**] : (–Kn.)

obu [→ **obi** (II)]

obur (I) Evcil hayvanların geceledikleri çevresi çitsiz ve duvarsız kuytu yer. (Kırmıtlı *Osmaniye –Ada.)

obur (II) Hortlak. (Veliköy –Rz.)

oburlu Boğazına düşkün (kimse). (Karaözü *Gemerek –Sv.)

oburmola Kuşların avlanacağı geçit yeri. (–Kr.)

oburuk Köşe, dönemeç. (Kiremitçi –Dz.)

oburulamak [→ **obrulmak -1**]

obus [→ **obuz** (II) **-2**]

obussa [→ **obsa**]

obut Araba tekerleğinin çevresindeki ağaç çember. (Eskiviran *Emirdağ –Af.; –Brs.)

obuy [→ **obi** (II)]

obuz (I) Küp yapılan yeşil renkli toprak. (–El.)

obuz (II) [**obus**] **1.** Su kaynağı. (–Or.) **2.** Akarsulardan oluşan küçük derecikler. (*Tirebolu, Tekke, Camiyanı, Düzköy, Piraziz *Şebinkarahisar –Gr.; Ezbider *Suşehri –Sv.)

[**obus**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

3. İki derenin birleştiği dar yer. (Şehmusa *Bulancak –Gr.) **4.** Çay ve ırmakların geçtiği dar boğaz, iki sırt arasındaki çukur. (Küçüklü, Tepeköy, Piraziz –Gr.) **5.** Suların oyarak yaptığı ufak çukur. (Kürtüm *Torul –Gm.)

obya [→ **obi** (II)]
obyoma [→ **obi** (II)]
ocaağlığ [→ **ocaklık -2**]
ocağ Ev, aile. (Kerkük)
ocağı garalmak Kimsesi kalmamak, bütün yakınları ölmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
ocağın bata Evin yıkılsın anlamında ilenç. (–Ur.)
ocağkör Çocuğu olmayan. (Kerkük)
ocaḫ [→ **ocak** (III)]
ocak (I) Ateş. (Derbent *Alaşehir –Mn.)
ocak (II) **1.** Eski ve soylu aile. (–Or. köyleri; *Maçka, *Of, –Tr.; *Kilis –Gaz.) **2.** Dedelerden beri belirli bir hastalığı iyi ettiğine inanılan aile. (*Keçiborlu –Isp.; –Sm.; *Bor –Ng.)
ocak (III) [**ocaḫ**] Fide ya da ağaç dikmek için açılan çukur. (*Atabey, Bağıllı *Eğridir, Yassıören *Senirkent –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Beylerli, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Gelibolu, Fili *Biga –Çkl.; –Brs.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; –İst.; –Ks.; –Sm.; –Ama.; Salman*Akkuş –Or.; –Tr.; –Gr.; –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; *Gürün, Çeperi *Gemerek, Ağrakos *Suşehri –Sv.; İsgöbü –Ky.; *Ürgüp –Nş.; –Ng.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**ocaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Erciş –Vn.)
ocak (IV) Su değirmenlerinde suyun akıtıldığı ve çarkın indirildiği yer. (–İst.)
ocak (V) Bir yerde toplu olarak bulunan fındık ağaçları. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Tr.)
ocakaşı Keşkek. (*Çarşamba –Sm.; *Güdül, *Ayaş –Ank.)
ocakbaşı Mutfak. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
ocakdeliği Ocağın içinde kibrit, çıra vb. şeyleri koymak için yapılan raf. (Bekilli *Çal –Dz.)
ocakeşeği [**ocakeşşe, ocakeşşeği**] **1.** Ocakta odunları dayayarak çatmaya yarayan üç ayaklı ve ön tarafı başlıklı demir araç, sacayağı. (*İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Bor –Ng.)
[**ocakeşşe**]: (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**ocakeşşeği**] : (Ovasaray –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.)
2. Yanan çırayı, idare lambasını üzerine koymaya yarayan demir araç. (Eskice *Mecitözü –Çr.)
ocakeşşe [→ **ocakeşeği**]
ocakeşşeği [→ **ocakeşeği**]
ocakkaşı 1. Ocak tabanından 30 cm. kadar yükselen, üstüne kazan, tencere oturtmaya yarayan taş duvar. (Söğüt, Honaz –Dz.; *Pötürge –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Ocak kemerinin üstündeki tahta raf. (Seyit, Bekilli *Çal –Dz.) **3.** Tandırın tavanla birleşen yeri. (–Ezm.)
ocakkeni Yangına karşı ocağın önüne yerleştirilen dikdörtgen biçimindeki taş. (Gündüzbey –Ml.)
ocakkocası Kışın ocağın arkasına konulan büyük kütük. (Rumeli göçmenleri –Ant.)

ocaklı Soylu aileden gelen. (*Maçka, *Of, -Tr.)

ocaklık [**ocaağlığ**] **1.** Oda. (-Gr.) **2.** Mutfak. (Bahçecik -Kc.; *Şebinkarahisar -Gr.; -El.; *Nizip, -Gaz.; -Mr.; *Divriği, *Suşehri -Sv.; *Lüleburgaz -Krk.)
[**ocaağlığ**] : (Kerkük)
3. Baca, bacanın tabanı. (Bağıllı *Eğridir, *Gelendost -Isp.; Yusufça *Gölhisar, Salda *Yeşilova -Brd.; Oğuz *Acıpayam -Dz.; Fili *Biga -Çkl.; *Kandıra -Kc.; Küçükisa *Zile -To.; Salman *Akkuş -Or.; *Nazimiye -Tn.; Kümbet -Ada.)

ocak saymak Bir şeyi tabu saymak. (Lorşun, Talur *Afşin -Mr.)

ocaksın Yalvarırım, ocağına düştüm anlamında rica : *Ocaksın delikanlı bu işimi yap.* (Yavuz *Şavşat -Ar.)

ocaktan Soylu, duygu, düşünce ve davranışları ince olan : *Ocaktan adam ne de olsa gün görmüş.* (-Ed.; Pirinççeşme *Malkara -Tk.)

ocaktavuğu Cins tavuk. (-Sm.)

ocak yakmak Evlenmek. (-Ks.)

ocalamak bucalamak Kararsızlık etmek. (*Nizip -Gaz.)

ocar Nişan, belirti, iz. (-Kn.)

ocudumak Bir şeye karşı çok istek duymak : *Veli çobanlığa ocuduyor.* (Gilevgi *Elmalı -Ant.)

ocuḫmag [→ **ocutmak -1**]

ocukmak [→ **ocumak -1**]

ocumak [**ocukmak, ocunmak -1, 2, 3**]
1. Bir şeyden korkmak, ürkmek, çekinmek. (Çığrı *Dinar -Af.; *Yalvaç, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, *Senirkent -Isp.; Başpınar *Tefenni, Çerçin -Brd.; Çöplü *Çivril, Kösten, Karaçay, Adaş, Honaz -Dz.; Vekse -Ky.; *Ermenek -Kn.; Ayvagediği *Mersin -İç.; Macar *Gazipaşa -Ant.)
[**ocukmak**] : (Dengere *Tefenni -Brd.; Söğüt, Honaz, Beylerli, Seyit *Çal -Dz.; *Serik -Ant.)
[**ocunmak -1**] : (Bekilli, Yukarıseyit *Çal -Dz.; Çomaklı *Korkuteli -Ant.)
2. Yılmak : *Hayvan dayaktan ocudu.* (Yukarıseyit *Çal, *Çivril -Dz.; -Kn.; Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri -İç.)
[**ocunmak -3**] : (*Ermenek -Kn.)
3. Bir şeyden soğumak : *Kuş yuvasından ocundu.* (*Yalvaç -Isp.; Bereketli *Nazilli -Ay.; Kemaliye *Alaşehir -Mn.; Vekse -Ky.)
[**ocunmak -2**] : (Bayralar *Elmalı -Ant.)
4. Tiksinmek. (Vekse -Ky.; İbrala -Kn.) **5.** Çaresiz kalmak. (-Ank.; Köşker -Krş.) **6.** Ellenen yara acımak, zonklamak. (-Krş.; -Nş.; *Bor -Nğ.; -Ada.)

ocunmak **1.** [→ **ocumak -1**] **2.** [→ **ocumak -3**] **3.** [→ **ocumak -2**] **4.** Gücenmek. (*Zara -Sv.)

ocutmak [**ocuḫmag**] **1.** Korkutmak, ürkütmek. (Çığrı *Dinar -Af.; *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri -Isp.; Çerçin -Brd.; Kösten, Söğüt, Honaz -Dz.; Kemaliye *Alaşehir -Mn.; -Ank. köyleri; *Ermenek -Kn.; Yeşildere -Ada.)
[**ocuḫmag**] : (-Brd.)
2. Yıldırmak. (Çığrı *Dinar -Af.; İslâm *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, *Uluborlu -Isp.; Çerçin -Brd.; Kösten, Söğüt, Honaz *Çal -Dz.; Bahçeli *Bor -Nğ.; Karakuyu, Çapak *Torbalı -İz.; Mey-

dan *Mut –İç.; *Ermenek –Kn.) **3.** Rahatsız etmek. (–Nğ.) **4.** Acıtmak, ağrıtmak. (*Bor –Nğ.) **5.** Bıktırmak. (Çömlekçi *Bodrum –Mğ.) **6.** Soğutmak. (*Uluborlu –Isp.; Karakuyu, Çapak *Torbalı –İz.; –Kn.)

oçak Sacayak. (–Brs.)

oççetmek Çocuk oturacak duruma gelmek, oturmak. (*Antakya –Hat.)

oçlu Hakkı olmadan hak isteyen kimse. (Heris *Artova –To.)

oda Evlerin dışında, konukları ağırlamak için özel olarak yapılmış küçük ev. (Güney *Yeşilova –Brd.; –Md.; Alibeyhüyüğü –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

odaça Oda. (Rumeli göçmenleri –Ed.)

odaḫ Öküzün boyunduruğuna binen çocuk. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

odak (I) Hizmetçi. (*Pınarbaşı –Ky.)

odak (II) Kışı geçirmek için yapılan çoban kulübesi. (Kalaboyun *Saimbeyli –Ada.)

odalacağı [→ **odalacak**]

odalacak [**odalacağı**] **1.** Ateş küreği. (–Ay.; *Simav –Kü.; Önsen, Çardak *Göksun, –Mr.)
[**odalacağı**] : (*Andırın –Mr.; *Kozan –Ada.)
2. Maşa. (–Mr.)

odalanmak (I) Bir yeri konuk odası olarak kullanmak : *Ali ağa aşağıdaki evi odalanıyor.* (*Mut köyleri –İç.)

odalanmak (II) Gerdeğe girmek. (–Sn.; *Bafra –Sm.; Salman *Akkuş –Or.)

odaşenliği Düğün gecesi yapılan eğlenti. (*Mengen –Bo.)

odaşık Oda arkadaşı. (Kırım göçmenleri –Ama.)

odeğilden Bilmezlikten gelerek, ilgisiz görünerek. (–Nğ.)

odek Korkak, ödlek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

odekli [**odeni**] O kadar. (Musacalı *Turgutlu –Mn.)
[**odeni**] : (–Ezm.)

odençur Ormanlardaki kuru dallar : *Bir yük odençur ettim.* (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

odeni [→ **odekli**]

odlamak (I) Yakmak, tutuşturmak. (*Taşköprü –Ks.; *Akkuş –Or.; Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Nğ.)

odlamak (II) Ödemek : *Merak etme borcumu yakında odlarım.* (–Ar.)

odlayıcı Tandır yakmakla görevli kimse. (–Nğ.)

odnar Sağılırken uslu durmayan ineklerin arka ayaklarının bağlanmış durumu. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

odoş Yenilecek duruma gelmiş taze mısır. (–Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

odra [→ **odurha**]

odukmak Süt emen kuzu ve oğlak ot yemeye başlamak. (Düğrek –Mğ.)

odul **1.** [→ **ödül** (I) **-2**] **2.** [→ **ödül** (I) **-1**]

odunesşe Üzerine odun konulan büyük, demir sacayak. (Bekilli *Çal –Dz.)

odunhoru [→ **odunkoru -2**]

odunkoru [**odunhoru**] **1.** Büyük odunluk. (*Safranbolu –Zn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Dizilmiş odun yığını. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Yukarıseyit *Çal –Dz.)
[**odunhoru**] : (Çıtak *Çivril –Dz.)
3. Ormanlık. (*Akyazı –Sk.)

odura [→ **odurha**]
odurgi Tahta, ağaç delmeye yarayan ipli burgu. (–Mr.)
odurha [**odra, odura**] Lades. (Düzköyü *Ayancık –Sn.; –Sm.; *Taşova –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**odra**] : (Alacahöyük –Çr.)
[**odura**] : (Sarı *Merzifon –Ama.; *Zile köyleri –To.)
ofak Küçük. (Kuz *Akkuş –Or.)
ofalamak [→ **öfelemek** (I) **-1**]
ofalanmak Ufalanmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)
ofalatmak Ufalatmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)
ofartmak [→ **obartmak** (I) **-1**]
ofkalamak Sıkarak buruşturmak, ütüsünü bozmak. (*Tefenni –Brd.; Yukarıseyit, Bekilli *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; –Ba. ve çevresi; *Milâs –Mğ.)
oflağı Oklava. (*Zara –Sv.)
oflak Et bıçağı. (–Yz.)
oflan Raf, sergen. (*Sürmene –Tr.)
oflas [→ **oflaz** (I)]
oflaz (I) [**oflas, ohlaz** (I)] İyi, güzel, eksiksiz, tam. (Deregümü, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Beyçayırı *Lâpseki –Çkl.; *Kandıra –Kc.; *Gerede –Bo.; Müslimler *Araç, *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu, –Çkr.; Bolatlı *Sungurlu –Çr.; –Sn.; Doğanbeyler *Kemah –Ezc.; *Kilis –Gaz.; *Elbistan, *Pazarcık, Yenicekale, *Afşin köyleri –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Gemerek –Sv.; Karakızköyü –Yz.; *Kızılcahamam, Çalış *Haymana *Balâ –Ank.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; –Nğ.; Taşağıl *Ermenek, Çetin *Akşehir, Gözlü, Bolay –Kn.; Mansurlu *Feke, *Kadirli, *Cebelibereket, *Kozan –Ada.; Ulaş *Tarsus, *Mut köyleri, Civanyaylağı *Mersin, Anaypazarı *Gülnar –İç.; *Manavgat –Ant.)
[**oflas**] : (İlama *Eğridir –Isp.; *Cebelibereket –Ada.)
[**ohlaz** (I)] : (Karacalar *Mustafakemalpaşa –Brs.; Elemen –Bo.; *Sungurlu –Çr.; –Yz. köyleri; Dağhalil, Üçem *Balâ –Ank.; Pazarviran, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Paşalı *Feke, Şıhşamı –Ada.)
oflaz (II) [**ohlaz** (II)] **1.** Gürbüz. (–Gaz.; –Mr.; Kızılağaç –Ant.)
[**ohlaz** (II)] : (Kozacı *Tefenni –Brd.)
2. Körpe, taze. (–Gaz.; –Mr.)
oflaz (III) [**ohlaz** (III)] **1.** Cömert. (*Gerede –Bo.; –Sn.) **2.** Konuksever. (*Gerede –Bo.) **3.** Cesur, kabadayı. (Aliköy –Isp.; –Çkr.; *Bor –Nğ.) **4.** Oturaklı. (*Bor –Nğ.) **5.** Yakışıklı. (*Kurşunlu –Çkr.; –Mr.; *Balâ –Ank.) **6.** Parası olmadığı halde gösteriş için para harcayan. (*Gerede –Bo.; –Krş.; –Nş.; Maden *Bor, Sazlıca –Nğ.) **7.** Güzel giyinen, şık. (Sadıkali, Çıplak –Krş.; Camili –Kn.)
[**ohlaz** (III)] : (–Krş.)
8. Becerikli. (Cemele –Krş.; Beyağıl –Nğ.)
oflaz (IV) Eflâtun rengi. (–Çkr.)
oflaz (V) İşe yarar, uygun. (*Kilis –Gaz.; *Pınarbaşı çevresi –Ky.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; –İç.)

ofra Hayvanların sırtlarında olan hastalık. (İğdeli, *Gemerek –Sv.)

ofraf Yufka açarken hamurun yapışmaması için serpilen un. (Bayadı –Or.)

ofruk **1.** Suyun toprağı oyduğu yer. (Deretürbeli *Alanya –Ant.) **2.** Kayalık yerlerdeki oyuklar, mağara. (Dereköy *Develi –Ky.)

ofsa [→ **obsa**]

ofuduk Yarınını düşünmeyen, aşırı iyimser olan. (Bayat *Emirdağ –Af.)

ofuk Çürük ceviz. (Cebel –Isp.)

ofulamak Yüreği yanmak, acımak. (Dallıca *Nazilli –Ay.)

ofun Alıngan. (–Ur.)

ofun sofun olmak **1.** Şaşırıp kalmak. (*Elmalı –Ant.) **2.** Büyük bir üzüntüyle donup kalmak. (–Kn.; *Mut köyleri –İç.) **3.** Coşmuşken birden sinmek : *Yüksekten atıp tutuyordu, hanım gelince ofun sofun oldu.* (–Kn.) **4.** Bozulmak (mecaz) : *Ben doğruyu söyleyince ofun sofun oldu.* (*Karaman –Kn.)

ofuracak Ateşi üflemeye yarayan boru. (*Güneyce –Rz.)

ofurcuk Kereste yapmaya elverişli olmayan, yalnız yakacak olarak kullanılan bir çeşit ağaç. (Çayırlık *Çerkeş –Çkr.)

ofurmak (I) Üflemek. (*Güneyce –Rz.)

ofurmak (II) Sinirlenmek, coşmak. (*Gürün –Sv.)

ofurtmak (I) **1.** [→ **obartmak** (I) **-1**] **2.** Öfkeyle kalkıp yürüyüvermek. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.) **3.** Taşkınlık yapmak, azmak. (*Bor –Nğ.)

ofurtmak (II) **1.** Hayvan bir şeyden ürküp durmak. (*Tarsus –İç.) **2.** At, eşek, katır vb. hayvanlar çifte atarak koşmak. (*Uluborlu –Isp.)

ofutmak (I) **1.** Darılmak. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; –Ank.) **2.** Başı havada gezmek, çevreye aldırmdan davranmak. (Bayat *Emirdağ –Af.) **3.** Başı kaldırıp boynu uzatarak belirli bir noktaya bakmak. (*Çal –Dz.) **4.** Yaptığı muzipliği anlatarak gülmek. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

ofutmak (II) Erkek eşek dişisini görünce oyun yapıp kaçmak. (*Mersin köyleri –İç.)

oghā [→ **oha**]

ogun [→ **oğan**]

oguntu Ayran çökeleğinin kurutulmuşu. (Eğlence *Gediz –Kü.)

oğ (I) Kalabalık olmayan yer. (Seyit –Zn.; Sarıca *Gölköy, *Ulubey, Bayadı –Or.; Şehli, Piraziz –Gr.; *Kilis –Gaz.)

oğ (II) Kafa dinçliği. (–Or.)

oğaççа **1.** Güzel, iyi : *Bu ev çok oğaççadır.* (*Sivrihisar –Es.; –Çkr.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.) **2.** Yakışıklı. (*Sivrihisar –Es.)

oğadar [**oğaddin**] O denli. (–Nğ.) [**oğaddin**] : (–Ezc.)

oğaddin [→ **oğadar**]

oğalak Oğlak. (–Sm.)

oğalamak Parçalamak. (Çıtak *Çivril –Dz.)

oğalanbaç Ufalanmış yukfa ekmeği, peynir ve tarhanayla yapılan bir yemek. (Bekilli *Çal –Dz.)

oğamaç [**ovamaç -2**] **1.** Yufka ekmeğini yağda kızartarak yapılan yemek. (Sarıkavak –Es.; –Çkr.) [**ovamaç -2**] : (Sarıkavak –Es.) **2.** Undan yapılan çorba. (*Gelendost –Isp.)

oğamak [→ **oğarmak** (II) **-2**]

oğan [**ogun**] Tanrı. (–Ba.; –Çkr.; –Tr.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.) [**ogun**] : (*Kilis ve çevresi –Gaz.)

oğarlamak [→ **oğurlamak**]

oğarmak (I) Paylamak. (Kazmasökü –Sn.)

oğarmak (II) [**oğamak, oğartlamak, oğartmak, oğatlamak**] **1.** Yeniden bir şey yapmak : *Babam bana bir topaç oğardı.* (Pinili *Avanos –Nş.; –Ky.; –Ada.) **2.** Onarmak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Akyazı –Sk.; Yeniköy, –Sn.; *Çarşamba –Sm.; Çilehane *Reşadiye, *Artova –To.; *Maçka ve köyleri –Tr.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Etimesğut –Ank.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; –Nğ.)
[**oğamak**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**oğartlamak**] : (Bayadı –Or.)
[**oğartmak**] : (Yörükoğlu –Mğ.) **3.** Bozulmuş, dağılmış şeyleri düzeltmek, düzenlemek. (Sandallar *Devrek –Zn.; *Merziofn –Ama.; Çilehane *Reşadiye, *Artova –To.; *Maçka ve köyleri –Tr.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Krş.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.)
[**oğatlamak**] : (–Rz.)

oğart Kumaşın dış yüzü. (–Sv.)

oğartlamak [→ **oğarmak** (II) **-2**]

oğartmak [→ **oğarmak** (II) **-2**]

oğat Doğru dürüst, düzgün : *Şu işi oğat yap.* (*Ermenek –Kn.)

oğatça İyice, güzelce. (Şehveren *Edremit –Ba.)

oğatlamak [→ **oğarmak** (II) **-2**]

oğaz Üvez ağacı ve meyvesi. (*Merzifon köyleri –Ama.)

oğcalamak [**oğculamak**] Bir şeyi iki avuç arasında sıkarak ovuşturmak. (*Bor –Nğ.)
[**oğculamak**] : (Çığrı *Dinar –Af.)

oğculamak [→ **oğcalamak**]

oğeç [→ **öğeç -3**]

oğendere [→ **öğendere**]

oğey [→ **öğey**]

oğeze [→ **öneze** (II) **-2**]

oğlağ Keçi yavrusu, oğlak. (Kerkük)

oğlakbaşlı Kuyrukluyıldız. (–Es.)

oğlak evsini Toprak altında, üstü örtülü altı gübreli, yeni doğmuş oğlak barınağı. (Söğüt, Honaz –Dz.)

oğlakkarası Karaüzüm. (–Ur.)

oğlakkıran Kuzeybatıdan esen yel, karayel. (–Yz.; *Pınarbaşı –Ky.)

oğlakman Bir yaşındaki oğlak. (Ayvalı *Sivrihisar –Es.)

oğlak yakmak Yavrusu olmayan keçilere başka bir oğlağı kendi yavrusu gibi alıştırmak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

oğlama İki yaşındayken yavrulayan keçi. (*Ahlat –Bt.)

oğlaman [**oğşaman**] Bir yaşındayken yavrulayan koyun ya da keçi. (Ovasaray –Çr.; Gazipınarı *Artova, *Niksar –To.; Salman *Akkuş –Or.; İkisu –Gr.; Deliktaş *Kangal, Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Bünyan –Ky.; Ortaköy –Nğ.; Kasaba *Karaman, *Ulukışla, İçeriçumra, Geçit *Ilgın, Zıvarık –Kn.)
[**oğşaman**] : (Yaslıbahçe *Bulancak –Gr.)

oğlamanotlağı Vaktinden evvel doğuran davarın yavrusu. (Köşker –Krş.)

oğlanaşı Bir çeşit zamk. (–Kn.)
oğlanelması Yaban gülünün fındık büyüklüğündeki kırmızı renkli meyvesi. (Hisarlık *Tire –İz.)
oğlanevi Evlenecek erkeğin ailesi. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Ağın –El.; *Bor –Nğ.)
oğlankolu (I) Yolların köşeli yerleri, dönemeç. (Bahadırlı *Bayramiç –Çkl.)
oğlankolu (II) Kolböreği. (Kesre, Değirmendere –İz.)
oğlanlık Bebeklerde yüksek ateş nedeniyle baygınlık biçiminde beliren bir hastalık, havale. (*Güdül, *Ayaş –Ank.; *Pınarbaşı, *Bünyan, –Ky.)
oğlanlık olmak Havale gelmek. (–Sm.)
oğlanotu Ağız ve karın ağrılarını geçirmek için kullanılan bir çeşit yabanıl ot. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Karaman –Kn.; *Serik –Ant.)
oğlanyatağı Dölyatağı. (–Kn.)
oğlaz Börülce. (–Gaz.)
oğma 1. Kuskus. (İğdecik –Isp.; Solday *Maçka –Tr.; –İst.; *Bor –Nğ.) **2.** Baharlı çörek. (–Ezc. ve çevresi)
oğmaca kemiği Kalçaya bitişik but kemiği. (Civanyaylağı*Mersin –İç.)
oğmaç [oğmaç aşı, oğmaç çorbası, oğma çorbası, oğumeç, omaç (II) -3, ōmeç, ovmaç çorbası, öfelemeç -2] 1. Elle ufalanmış hamurdan yapılan çorba. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Brs.; Tokat –Es.; –Ks.; *Akçaabat –Tr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)
[oğmaç aşı] : (Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *İskilip –Çr.; *Beypazarı –Ank.)
[oğmaç çorbası]: (*Keçiborlu –Isp.)
[oğma çorbası] : (Bahçeli, *Bor –Nğ.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
[oğumeç] : (*Alayunt –Kü.)
[omaç (II) -3] : (–Mn. ve çevresi; *Koyulhisar –Sv.)
[ōmeç] : (İshaklı *Bolvadin –Af.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[ovmaç çorbası] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Es.; –Ant.)
[öfelemeç -2]: (*Mersin köyleri –İç.) **2.** Tarhana. (*Urla –İz.) **3.** Kavrulmamış buğday unundan yapılan pelte koyuluğunda bir yemek. (*Ünye –Or.) **4.** Parçalanmış yufka ekmeğini yağda kızartarak yapılan, istenirse üstüne yoğurt dökülen çoban yemeği. (Tokat *Sivrihisar –Es.; –To.; *Yıldızeli, *Gemerek –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.) **5.** Ekmek, yağ ve pekmez karıştırılarak yapılan yemek. (Telin *Gürün –Sv.) **6.** Unu suyla karıştırarak yapılan hayvan yemi. (Çıtak *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.) **7.** Marul salatası. (Seki *Ödemiş –İz.)
oğmaç aşı [→ **oğmaç -1**]
oğmaç çorbası [→ **oğmaç -1**]
oğma çorbası [→ **oğmaç -1**]
oğmadık 1. Beceriksiz. (Mülayim –Zn.) **2.** Hesabını bilmeyen, ölçüsüz. (Sandallar * Devrek –Zn.)
oğnü Önü. (–Nğ.)
oğocu Kızıl, karın şişmesi gibi hastalıkları ovarak iyileştiren kimse. (*Sorgun –Yz.)
oğoç Bir ile iki yaş arasındaki erkek koyun. (*Maçka –Tr.)
oğor Eş, dost, sevgili. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)
oğorlamak [→ **oğurlamak**]

oğorsemek Dişi hayvan çiftleşmek istemek. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

oğra (I) Açılan yufkanın yapışmaması için üstüne serpilen un. (Keskin –Es.; Ağlı *Küre –Ks.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Develi –Ky.; –Kıbrıs)

oğra (II) Çorak topraklı tarlaların üstünde oluşan tuz gibi beyazlık. (Keskin –Es.)

oğraḫ (I) İki yolun birleştiği yer, geçit yeri. (*Erciş –Vn.)

oğraḫ (II) [→ **oğrak** (II)]

oğrak (I) İstasyon, durak, çok uğranılan yer, uzun yollardaki dinlenme yerleri. (–Or.; Mağara, Solday, Haçavera *Maçka, –Tr.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Mut köyleri –İç.)

oğrak (II) [**oğraḫ** (II)] Nedeni bilinmeyip cinlerin çarptığına inanılan hastalık. (*Ödemiş –İz.; Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Mut köyleri –İç.)
[**oğraḫ** (II)] : (Kocabey *Şavşat –Ar.)

oğraş Savaş. (Lâpseki –Çkl.)

oğrı [→ **oğru**]

oğrılamak [→ **oğrulamak**]

oğru (I) [**oğrı**] Hırsız. (*Bergama, *Bornova –İz.; Keskin –Es.; –Ks.; –Ama.; –Tr.; Zarşat, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; Köşker –Krş.; *Osmaniye –Ada.)
[**oğrı**] : (*Varto –Mş.)

oğru (II) Gizli yapılan iş. (*Bergama –İz.)

oğrulamak [**oğrılamak**] Çalmak. (–Ama.; –Gaz.; –Ank.)
[**oğrılamak**] : (Vona –Or.)

oğrun Gizli, saklı. (*Kurşunlu –Çkr.; *Sungurlu –Çr.; Üçhanlar *Kavak –Sm.; *Artova –To.; *Erciş –Vn.; *Beşiri –Sr.; Kizli *Göksun –Mr.; Çepni *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; –Ank.; Kılbasan –Kn.; Mehmetli *Kadirli –Ada.)

oğrun oğrun Gizli gizli. (*Hani, *Lice –Dy.)

oğsak Yavrusu ölü doğmuş ya da doğduktan sonra ölmüş koyun, keçi. (Güney *Yeşilova –Brd.)

oğsevi [→ **öğseği**]

oğsuz Yavrusu ölen hayvan : *Oğsuz keçiyi sağdım.* (Şeref *Yatağan –Mğ.)

oğşaman [→ **oğlaman**]

oğşemek **1.** Okşamak. (*Yeşilova köyleri –Brd.) **2.** Bir kimsenin kusurlarını, gülünç yanlarını ortaya çıkarmak. (*Yeşilova köyleri –Brd.)

oğşurtmak Abartmak.(*Bodrum –Mğ.)

oğul (I) Arıların baharda çıkardığı yavrular. (İğdecik, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Kurna, Çerçin, Çamköy *Gölhisar, Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Kösten, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Tokat, Bozan *Sivrihisar –Es.; *Kandıra, *Akyazı –Kc.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon, *Taşova köyleri –Ama.; *Artova –To.; Bayadı, Salman *Akkuş –Or.; *Akçaabat, *Maçka ve köyleri –Tr.; Gare *Ardeşen –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ml. ve çevresi; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar,

*Zara –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli köyleri –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)

oğul (II) Tahılın art arda, yavaş yavaş çıkardığı başak. (–Ml. ve çevresi; İsgöbü –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.)

oğul ateşi Çocuğu ölen ailenin üzüntüsü. (*Çarşamba –Sm.)

oğul balı 1. Baharda çıkan arı yavrularının yaptığı beyaz ve iyi bal. (Çığrı *Dinar –Af.; Bağıllı *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Taşova köyleri, *Merzifon –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; *Maçka, *Akçaabat –Tr.; –Rz.; –Ml.; *Hozat –Tn.; *Kilis –Gaz.; *Afşin köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; *Gemerek –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; *Kaş, *Elmalı ve köyleri –Ant.) **2.** Çok tatlı (yemişler için). (*Artova –To.)

oğulbalı (I) Erkek çocuktan olan torun. (Tokat, Bozan –Es.; Köşker –Krş.)

oğulbalı (II) Çok güzel, eksiksiz. (Salman *Akkuş –Or.)

oğuldak Tahılın sonradan verdiği başak. (–Kn. köyleri)

oğulduruk (I) **1.** Dölyatağı. (*Bergama –İz.) **2.** Soy sop. (–Uş.; –Kn.)

oğulduruk (II) Güç yanan, yaş, budaklı, sert (çam vb. ağaçların odunu için).

oğulluk 1. Üvey oğul. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Tokat –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Merzifon köyleri –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; *Şavşat köyleri –Ar.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.) **2.** Erkek evlâtlık. (Peşman *Daday –Ks.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Lüleburgaz –Krk.) **3.** Damat. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; Tokat –Es.; Salman *Akkuş –Or.; *Korkuteli köyleri, *Elmalı köyleri, *Kaş köyleri –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.) **4.** Kardeşlik. (–Tr.; *Arapkir –Ml.)

oğulsak [→ **oğursak -1**]

oğulsuz [→ **oğursak -1**]

oğumeç [→ **oğmaç -1**]

oğuncu Düğüncülerin, çiftçilerin ya da başka bir topluluğun önünden giden, öncü. (Gündoğdu –Rz.)

oğundurmak 1. Bir kimseyi çok inciterek, kırarak bayılacak dereceye getirmek. (İğdecik –Isp.; Çerçin –Brd.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.) **2.** Acıdan kıvranmak. (*Çarşamba –Sm.) **3.** Ses çıkarmadan çırpınmak, dövünmek. (*Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Ur.) **4.** Canını yakmak. (*Çal –Dz.) **5.** Heyecana düşürmek. (–Ed.)

oğunduruk (I) Tükenmekte olan büyük bir ailenin küçük çocukları. (–Af.)

oğunduruk (II) Taze çam. (Salda *Yeşilova –Brd.)

oğunmak (I) [**ovunmak** (I) **-1, 2**] **1.** Soluğu kesilmek, tıkanmak. (Çer-

çin –Brd.; *Lâpseki –Çkl.; *Erciş –Vn.; –Ur.; *Koyulhisar –Sv.) **2.** Çok ağlamaktan güçsüz kalmak, bayılır gibi olmak, bayılmak. (Çerçin –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; *Lâpseki –Çkl.; Geyve –Kc.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla, *Gemerek –Sv.; –Nğ.)

[**ovunmak** (I) **-1**]: (Salda *Yeşilova –Brd.; *İskilip –Çr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Köşker –Krş.; *Ermenek –Kn.)

3. Yaralı, acıdan kıvranmak, çırpınmak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Gm.)

[**ovunmak** (I) **-2**]: (*Taşköprü –Ks.)

4. Üzülmek, yaptığına acınmak. (*Mustafakemalpaşa –Brs.) **5.** Heyecanlanmak. (–Ed.) **6.** Övünmek. (–Tr. ve çevresi)

oğunmak (III) Hayvan gebe kalmak. (–Ml.)

oğur (I) **1.** İneklerin çiftleşmek isteme durumu : *Dana oğurdadır.* (*Maçka –Tr.) **2.** Döl : *Bizim inek oğur aldı.* (Şalcı *Şavşat –Ar.)

oğur (II) [**oğurçu**] Hırsız. (*Iğdır –Kr.; *Nizip –Gaz.)

[**oğurçu**] : (–Kr.)

oğur (III) Sıkı fıkı, dost. (–Ky.)

oğur (IV) Uğur. (*Antakya –Hat.)

oğur (V) Ense, baş, alında olan etbeni, ur. (–Kıbrıs)

oğura gelmek [**oğur etmek, oğur yapmak**] İnek çiftleşmek istemek, boğaya gelmek. (*Maçka –Tr.; –Rz.)

[**oğur etmek**] : (*Maçka –Tr.)

[**oğur yapmak**] : (*Maçka –Tr.)

oğurcak Yün bükmeye yarayan araç. (Rumeli göçmenleri –İst.)

oğurçu [→ **oğur** (II)]

oğur etmek [→ **oğura gelmek**]

oğurha Sığır paçası. (*Ermenek –Kn.)

oğurlamak [**oğarlamak, oğorlamak**] Çalmak. (*Çarşamba –Sm.; –Tr.; *Nizip –Gaz.; Kavak *Andırın –Mr.; *Antakya, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Polatlı –Ank.; Tatarlı *Ceyhan, Değirmenocağı *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)

[**oğarlamak**]: (*Pınarbaşı ve çevresi –Ky.)

[**oğorlamak**] : (–Kr.)

oğursak [**oğulsak, oğulsuz, oğursuz -1**] **1.** Süt veren koyun. (Salar, Çığrı *Dinar, *Sandıklı –Af.; İğdecik –Isp.; Beylerli, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Tokat, Bozan, Korulu *Mihalıççık –Es.; –Çkr.; Salman *Akkuş –Or.; *Maçka –Tr.; *Güdül, Çanıllı *Ayaş, Karahoca *Haymana –Ank.; Genezin, Sarılar *Avanos –Nş.; –Ky.; Aziziye *Ereğli –Kn.)

[**oğulsak**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

[**oğulsuz**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Artova –To.; Bayadı –Or.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**oğursuz -1**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

2. Kısır hayvan. (–Ank.) **3.** [→ **öğürsek -1**]

oğursuz 1. [→ **oğursak -1**] **2.** Tembel, uyuşuk. (*Antakya –Hat.)

oğurttan Bir kezde, birden : *Bir oğurttan ezberleyemem.* (Genezin *Avanos –Nş.)

oğur yapmak [→ **oğura gelmek**]

oğuş Erkek çocuk. (Karacaviranlı –Çkr.)
oğuşmah [→ **oğuşmak**]
oğuşmak [**oğuşmah**] Yarışmak. (Çerçin –Brd.)
[**oğuşmah**] : (Çerçin –Brd.)
oğuz 1. Cana yakın olmayan, sevgi ve ilgi çekmeyen (kimse). (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) **2.** Anlayışı kıt olan. (Şıhlar *Ulubey –Or.; –Gm.) **3.** Uslu (kimse). (–Ky.)
oğuz yapmak Aralık etmek. (–Gr.)
oğürğa Kaburga kemiği. (–Ama.)
oğüz Öküz. (Dibektaş, Serme, Elendere *Akçakoca –Bo.)
oh (I) Yön, sıra. (–Ur.)
oh (II) **1.** Tahta döşeme. (*Ağın –El.) **2.** Ok. (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)
oha [**oghā, ohah, oho** (I)] Sığır durdurma ünlemi. (*Gelendost –Isp.; Bereketli *Tavas, Beylerli, Bekilli *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Ödemiş köyleri –İz.; –Mn. çevresi; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Gölpazarı –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *İzmit, *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; Karabüzey *Araç, –Ks.; Kayaağzı *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; Kuz *Akkuş, Bayadı, Şıhlar *Ulubey, Sarıca *Gölköy –Or.; Boztekke –Gr.; –Tr. ilçe ve köyleri; Günbatu *Kelkit –Gm.; Gare *Ardeşen, Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; Kocabey *Şavşat, *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.; *Antakya –Hat.; *Gemerek, Telin *Gürün, Ağrakos *Suşehri, Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)
[**oghā**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**ohah**] : (Baladır *Keçiborlu –Isp.; –Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Pınarbaşı *Bornova –İz.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; Gare *Ardeşen –Rz. ; * Nizip – Gaz. ; Köşektaş –Krş.; –Mğ.)
[**oho** (I)] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.)
ohah [→ **oha**]
ohalamak 1. Yorulmak : *Kırk yıldır çalıştım artık ohaladım.* (*Çarşamba –Sm.) **2.** Dinlenmek. (*Çarşamba –Sm.) **3.** Kakılıp kalmak, hiçbir yere gidememek. (*Çarşamba –Sm.)
ohandere Çubuk : *Gidah ohandere kesah.* (Kurtkale köyleri *Çıldır –Kr.)
ohanet Hınç. (–Kü.)
oḫba Bilgiçlik taslayan kimse. (*Gemerek –Sv.)
ohcuk [**ohucuk**] Çocuklar arasında oh olsun anlamında kullanılır : *Ohcuk olmuş.* (–Ba.)
[**ohucuk**] : (*Bigadiç –Ba.)
oḫcur Uçkur. (–Ml.)
ohımışlığ Okur yazarlık. (Kerkük)
oḫla [→ **oklā**]
oḫlağ [→ **oklā**]
oḫlağı [→ **oklā**]
oḫlamağ Vurmak, nazar değdirerek öldürmek. (Kerkük)
ohlamak Nefesle ısıtmaya çalışmak. (Çıtak *Çivril –Dz.)
oḫlanmağ [→ **oḫlanmak**]
oḫlanmak [**oḫlanmağ**] Vurulmak, nazar deymesiyle ansızın ölmek. (Kocabey *Şavşat –Ar.)
[**oḫlanmağ**] : (Kerkük)
oḫlav [→ **oklā**]
oḫlavı [→ **oklā**]
oḫlavi 1. Karaağaçgillerden bir ağaç. (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** [→ **oklā**]

ohlaz (I) [→ **oflaz** (I)]
ohlaz (II) [→ **oflaz** (II) **-1**]
ohlaz (III) [→ **oflaz** (III) **-7**]
ohlaz (IV) Kendini beğenen, onu bunu haksız yere eleştiren. (–Yz.)
ohma Ağır ayaklı, tembel, beceriksiz (kimse). (Karabüzey *Araç –Ks.)
oḫmak Bulaşıcı hastalığı olanın hastalığı başkasına geçmek, bulaşmak. (*Erciş –Vn.)
ohmaksız [→ **ohmatsız**]
ohmatsız [**ohmaksız**] Doymak bilmeyen, görgüsüz. (Genezin *Avanos –Nş.)
[**ohmaksız**]: (Seydin *Avanos –Nş.)
oho (I) [→ **oha**]
oho (II) Daha neler anlamında ünlem. (–Gaz.)
oḫoduni Çatının tam ortasından geçen uzun direk. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
ohohom Sevinç ünlemi. (*Bodrum –Mğ.)
ohra [→ **okra** (I)]
ohsun Rica ederim, yalvarırım. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
oḫşamak (I) [**okşamak**] Benzemek, andırmak. (*Afşin –Mr.)
[**okşamak**]: (Alacahöyük –Çr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)
oḫşamak (II) Okşamak, sevmek. (*Bergama –İz.)
oḫşaş [**okşak**] Benzeyiş. (*Bergama –İz.)
[**okşak**]: (–Ada.)
ohşaş bürçek Yamuk yumuk. (Türkistan göçmenleri –İst.)
oḫşatmak Benzetmek, yansılamak. (*Bergama –İz.)
oht (I) [→ **oḫtu**]
oht (II) Gönül. (Celâ *Elbistan –Mr.)
oḫtu [**oht** (I)] Vakit. (–Ay.; –Gaz.; Ulada –Mğ.)
[**oht** (I)]: (*Bozdoğan –Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.)
oḫucu [→ **oḫuyucu**]
ohucuk [→ **ohcuk**]
oḫumak **1.** Okumak. (Karakoyunlu –Kr.; Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.) **2.** Öğrenim yapmak. (Karakoyunlu –Kr.)
oḫumuşluk Öğrenim. (–Gaz.)
oḫuntu **1.** Düğün çağrısı. (Türkmenler *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Düğün çağrısı ile birlikte gönderilen armağan. (*Hekimhan –Ml.; *Gürün –Sv.)
oḫuyucu [**oḫucu**] Düğüne çağrı yapan kadın. (–Gaz.)
[**oḫucu**]: (*Gürün –Sv.)
ohyataşı Bir çeşit killi ve kireçli taş. (Çandır –Gr.)
ojaḫ Ocak. (Zarşat –Kr.)
ojgaz Bir parça, azıcık. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
ojūm Lades. (*Ağın, *Keban –El.)
ok (I) **1.** Oklava. (Karkın *Çumra –İz.; –Kn.; *Elmalı –Ant.) **2.** Cirit, değnek. (Gerce *Çiçekdağı –Krş.) **3.** Üzüm çardağına konulan uzun sırık. (Gölcük –Mğ.) **4.** Tavanın orta direği. (Lâpseki –Çkl.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **5.** Kârgir yapılarda iki duvarın arasına çapraz konulan kalın direkler. (*Lâpseki –Çkl.) **6.** Araba, kağnı yapmakta kullanılan, uzun, düz çam. (Karaözü *Gemerek –Sv.; Alcı *Sorgun –Yz.) **7.** Kağnıda mazı üzerine boydan boya uzatılan yan ağaçları. (–Sn.; –Sm.; –To. ilçe ve köyleri; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Ky.)
ok (II) Kemençe yayı. (–Tr.)

ok (III) Kalem gibi olan bitki gövdesi. (*Lüleburgaz –Krk.)

ok (IV) **1.** Bir tarım aracı, tırmık. (–Uş.) **2.** Sürgü ya da tırmığı boyunduruğa bağlayan ağaç, zincir ya da demir parçası. (Dallıca *Nazilli –Ay.)

ok (V) Tava. (Yayla *Tefenni –Brd.)

ok (VI) **1.** Dil gibi ensiz ve uzun tarla parçası. (Önsen –Mr.) **2.** Tarlaları ayıran çizgi. (*Mut köyleri –İç.)

ok (VII) Miras kalan mallar pay edilirken yapılan ad çekme. (Güney *Yeşilova –Brd.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Kilis –Gaz.; –Mr.)

ok (VIII) Tarla sulamak için açılan ark. (Çığrı *Dinar –Af.; *Atabey –Isp.; Söğüt, Kösten, Honaz –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Şebinkarahisar –Gr.)

ok atmak Miras kalan malları pay etmek için ad çekmek. (Eğrigöz *Emet –Kü.; –Ks.; –Çkr.)

oka yatmak (I) Verilen sözü yerine getirmemek. (*Merzifon –Ama.)

oka yatmak (II) Huysuzlaşan at arabayı çekmemek için direnmek. (*Merzifon –Ama.)

okçak Kağnı arabalarının içini çevreleyen ve öne doğru bir üçgen yaparak boyundurukta birleşen ağaçlar. (–Sm.)

okge Okka. (Hasanoğlan –Ank.)

oki Madem ki. (–Dy.)

okkalı 1. İyi, değerli : *Bu et okkalıdır.* (*Safranbolu –Zn.; –Yz.; –Nğ.) **2.** Düzgün, yerinde, tam. (–Ama.; –Nğ.)

okkası camdan Budala, delimsi. (–Yz.)

oklā [**oḫla, oḫlağ, oḫlağı, oḫlav, oḫlavı, oḫlavi -2, oklaa, oklaaç, oklaç, oklageç, oklağ, oklağa, oklağaç, oklahaç, oklangı, oklav, oklavaç, oklavi, oklavū, oklō**] Oklava. (İshaklı *Bolvadin, Çığrı *Dinar –Af.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *İskilip –Çr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**oḫla**] : (Çilehane *Reşadiye, *Zile köyleri –To.; Karaözü *Gemerek –Sv.)

[**oḫlağ**] : (İğdeli *Gemerek –Sv.)

[**oḫlağı**] : (–Ml.)

[**oḫlav**] : (*Erciş –Vn.; Kerkük)

[**oḫlavı**] : (–To.)

[**oḫlavi -2**]: (Çavdarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezm.)

[**oklaa**] : (*Afşin –Mr.)

[**oklaaç**] : (Tokat, Bozan –Es.; –Ks.; –Ezm.; *Afşin –Mr.)

[**oklaç**] : (*Akyazı –Sk.; Hasanoğlan Ank.)

[**oklageç**]: (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

[**oklağ**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Krş.)

[**oklağa**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)

[**oklağaç**]: (*Yenişehir –Brs.; –Çkr.; *Merzifon köyleri –Ama.; –Ank.)

[**oklahaç**]: (Karabüzey *Araç –Ks.)

[**oklangı**] : (*Ereğli –Kn.)

[**oklav**] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**oklavaç**] : (–Zn.; –Ank.)

[**oklavi**] : (Şalcı *Şavşat –Ar.)

[**oklavū**]: (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

[**oklō**] : (Salman *Akkuş –Or.)

oklaa [→ **oklā**]

oklaaç [→ **oklā**]

oklaç [→ **oklā**]

oklageç [→ **oklā**]

oklağ [→ **oklā**]

oklağa [→ **oklā**]

oklağaç [→ **oklā**]

oklahaç [→ **oklā**]

oklama Bir çeşit tatlı su balığı. (*Adapazarı –Sk.)

oklan 1. İnce çam ağacı. (Yeniceköy *Simav –Kü.) **2.** İnce, uzun sırık. (* Osmaneli – Bil. ; * Beypazarı –Ank.)

oklangı [→ **oklā**]

oklanmak Vurulmak, birdenbire ölmek. (–Ezm.)

oklav [→ **oklā**]

oklavaç [→ **oklā**]

oklavi [→ **oklā**]

oklavū [→ **oklā**]

okleli [**okleyli**] Uçurtma. (–Ed.)

[**okleyli**] : (–Ed.)

okleyli [→ **okleli**]

oklō [→ **oklā**]

okluk 1. Bir çeşit saz, kamış. (*Kadirli, Tepecikören *Kozan –Ada.) **2.** Ucuna kement takılan, sığır vb. hayvanları tutmaya yarayan uzunca değnek. (*Serik –Ant.) **3.** Kağnı oku yapmaya yarayan uzun ağaç. (Bağıllı *Eğridir, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Çal –Dz.; Akçakaya –Ky.)

okmak Kurtulmak. (–Mr.)

okra (I) [**ohra, okrağa**] Zayıf hayvanların derilerinin altında yaşayan ve hastalanmalarına neden olan bir çeşit kurt. (–Gaz.; Bozhüyük *Göksun, –Mr.; *Ayaş –Ank.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.)

[**ohra**] : (Karaözü, Çepni *Gemerek –Sv.)

[**okrağa**] : (Çöplü *Gürün –Sv.)

okra (II) İnsan sırtı. (*Bor –Nğ.)

okra (III) Budak : *Çivi tahtanın okrasına rastladı.* (*Antakya –Hat.)

okrağa [→ **okra** (I)]

okralı 1. Derisinde okra denilen yaralar olan hayvan. (*Bor –Nğ.) **2.** Okra yarasından delik deşik olmuş (deri için). (*Bor –Nğ.)

okramak 1. Bir şeye karşı çok istek duymak, gönülden sevmek : *Irazı görünce içerim okradı.* (*Silifke, *Mut köyleri –İç.) **2.** Yem isteyen at, koyun, keçi vb. hayvanlar bağırmak, kişnemek. (Aslanköy *Mersin –İç.)

okranmak Koç koyunla çiftleşmek istemek. (Köşker –Krş.)

oksevi [→ **öğseği**]

oksundurmak Bir şeyi istediğini dolaylı olarak belirtmek. (–Çkr.)

okşak [→ **oḫşaş**]

okşamak [→ **oḫşamak** (I)]

oku [**okuma, okundu, okuntu -1, okuyuntu -2**] **1.** Küçük armağanlarla yapılan düğün çağrısı. (Çığrı *Dinar –Af.; Akbey, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brd.; Honaz, Emincik *Çivril, Darıveren*Acıpayam –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Elmalı –Ant.; *Ula –Mğ.)

[**okuma**] : (*Ünye –Or.)

[**okundu**] : (*Menemen –İz.)

[**okuntu -1**] : (Örkenez *Yalvaç –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Çeşnigir *Karacabey –Brs.; –Çr.; *Manavgat –Ant.)

[**okuyuntu -2**] : (*Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Krş.; *İncesu –Ky.)

2. Armağan. (–Brd.)

okucu [**okuntucu, okuycu, okuyucu**] **1.** Düğüne çağrı yapan (kimse). (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Çal –Dz.; –Ezm.; –Nğ.)

[**okuntucu**] : (Karatepeli –Ada.)

[**okuycu**] : (*Susurluk –Ba.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**okuyucu**] : (–Gm.; –Ezm.; –Gaz.; –Ank.; –Ky.; –Nğ.)
2. Düğüne dışardan gelen yabancı. (Salda *Yeşilova –Brd.) **3.** Umacı. (–Ada.)

okulu [→ **okunuk**]

okuluk Çağrı yazısı. (*Boyabat –Sn.)

okuma [→ **oku**]

okumak Düğün, mevlit vb. yerlere çağırmak. (*Ödemiş köyleri –İz.; *Sivrihisar –Es.; *Akyazı –Sk.; –Ks.; *Boyabat –Sn.; Sarıca *Gölköy –Or.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Mut köyleri –İç.; *Akseki –Ant.)

okumak evi Kadın hocaların kadınlara müslümanlık üzerine öğüt ve bilgi verdiği özel ev. (–Dz.)

okumuşluk Okur yazarlık. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Sivrihisar –Es.; *Mut köyleri –İç.)

okunak **1.** Okul. (Salda *Yeşilova –Brd.; *Acıpayam köyleri –Dz.) **2.** Kitap. (–Tk.)

okuncu [**okunculuk**] Düğüne çağırmak için gönderilen armağan (şeker, mendil, terlik, mum vb. küçük şeyler. (*Mustafakemalpaşa –Brs.)
[**okunculuk**] : (Yeniköy –Ba.)

okunculuk [→ **okuncu**]

okundu [→ **oku -1**]

okunmak Kendini üfürükçüye okutmak. (*Bor –Nğ.)

okunmuş Sağlığa yararlı : *O su okunmuştur belki faydasını görürsün.* (–Sm.)

okuntu **1.** [→ **oku -1**] **2.** İzin kâğıdı, pusula. (–Bo.)

okuntucu [→ **okucu -1**]

okunuk [**okulu, okuyuntu -1**] Düğün ya da bir yere çağrılmış olan. (–Sn.)

[**okulu**] : (Çığrı *Dinar –Af.)
[**okuyuntu -1**] : (* Merzifon köyleri –Ama.)

okuşmak **1.** Birbirine üstün gelmeye çalışmak, çarpışmak. (*Geyve –Sk.) **2.** Öğrenciler birbirleriyle okuma yazma yarışması yapmak. (Güney *Yeşilova, Çıtak *Çivril –Dz.)

okutmak (I) Surat asmak. (*Kurşunlu –Çkr.)

okutmak (II) Birinin başkasına kötü niyet beslediğini haber vermek. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

okuycu [→ **okucu -1**]

okuyucu [→ **okucu -1**]

okuyuntu **1.** [→ **okunuk**] **2.** [→ **oku -1**]

olacacı [**olacacık**] Büyümeye, gelişmeye elverişli, gürbüz. (*Ermenek –Kn.)
[**olacacık**]: (Karafakı *Ayaş –Ank.)

olacacık [→ **olacacı**]

olacak Üvey. (–Gaz.)

olağı [→ **olangı**]

olāh Hayvan kovalama ünlemi, oha. (Ülkü, Durak *Mudanya –Brs.)

olak Oğlak. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; Hasanoğlan –Ank.)

olam Daha çok : *Ben sus dedikçe olam bağırıyordu.* (*Bor –Nğ.)

olaman (I) Bir yaşındayken doğuran davar. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

olaman (II) Tuzlanmış ve deri tuluma bastırılmış peynir, çökelek karışımı. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

olanca Bütün, tamam. (*Antakya –Hat.; *Mut köyleri –İç.; Kerkük)

olangı [**olağı**] Oklava. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**olağı**] : (Darıveren * Acıpayam –Dz.)

olasıya Olacak: *Olasıya iş değil.* (*Düzce –Bo.)

olaşma Bulaşıcı, yaygın hastalık. (–Tr.)

olayak Ayakkabıcıların kullandığı en büyük ayakkabı kalıbı. (–Tr.)

olca Düşmandan ele geçirilen mal. (*Çemişkezek –Tr.)

olcacık Çalışkan, becerikli. (*Gelendost, Yılanlı *Eğridir –Isp.)

olcık Üzüm ve dut suyundan yapılan cevizli sucuk. (–Ml.)

olçarmak [→ **ölçermek** (I)]

olçum (I) [**ölçüm** (II)] **1.** Eli işe yatkın, becerikli, usta. (*Senirkent –Isp.; Allahdeyen *Salihli –Mn.; Kumarlar, Gölcük *Bayramiç –Çkl.; –Krş.; Çığşar *Kadirli –Ada.) [**ölçüm** (II)] : (Karamanca *Gediz –Kü.)
2. Beceriksiz, kaba saba (kimse). (Salman *Akkuş –Or.; Karaözü *Gemerek –Sv.) **3.** Kendini olduğundan üstün gösteren. (–Kc.) **4.** Yetenek. (–Ed.) **5.** Mesleğinde ustalaşmamış sanatçı. (–İç.) **6.** Çok konuşan, olur olmaz her söze karışan. (Akpınar –Or.; –Ank.; *Bor –Nğ.)

olçum (II) [**ölçüm** (I)] **1.** Doktor. (–Ks. ve çevresi) [**ölçüm** (I)] : (–Ks.; –Ant.)
2. Hekimlik taslayan, yıldızların hareketinden sonuç çıkaran. (Yazır *Tefenni –Brd.)

olçumlanmak 1. Kibirlenmek, gururlanmak. (*Şereflikoçhisar –Ank.) **2.** Anlar görünerek her işle uğraşmak. (–Nğ.; *Ermenek –Kn.)

oldacı [**oldaç, olguçlu, olucu**] Şişman, büyümeye, gelişmeye elverişli olan. (*Kozan –Ada.; *Mut köyleri –İç.) [**oldaç**]: (Kuzuculu *Dörtyol –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.) [**olguçlu**] : (*Bozdoğan –Ay.) [**olucu**] : (*Bor –Nğ.)

oldaç [→ **oldacı**]

olduruk (I) **1.** Çarığın delinen yerini onarmak için konulan deri parçası. (Belenli –Brd.; Aşağıkayı *Tosya, Peşman *Daday –Ks.) **2.** Çarığın içine konulan keçe ve bez parçası. (Belenli –Brd.)

olduruk (II) **1.** İnce, genç çam ağacı. (Mineviz *Mustafakemalpaşa –Brs.; Dodurga *Bozüyük –Bil.) **2.** Ağaç filizi, sürgün. (–Gr. köyleri) **3.** Enine kesitinde özden çevreye doğru değişik renkler bulunan ve kaplama tahtası olarak kullanılan ağaç. (*Gediz –Kü.) **4.** Kereste yapılacak kadar kalın çam ağacı. (Boyacık *Demirci –Mn.; Balca *Nalhhan –Ank.)

olduruk (III) Ekinlerin dibinden süren filizler. (Paşaköy –Ba.)

ole Ulan : *Ole burada ne duruyorsun?* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

olgalamak [→ **olgamak**]

olgalanmak Açılmak, yayılmak. (–Mr. ve çevresi)

olgamag [→ **olgamak**]

olgamak [**olgalamak, olgamag, olkamak**] Seyrek seyrek dikmek, oyulgamak. (*Bor –Nğ.; Çiftepınar *Mersin –İç.) [**olgalamak**] : (–Brd.) [**olgamag**] : (–Brd.) [**olkamak**] : (–İç.)

olgörüp Olanaksız, olamaz. (–Nğ.)

olgu Gerçek : *Lafın olgusunu konuşmalı.* (Akpınar *Daday –Ks.)

olguçlu [→ **oldacı**]

olğaç İyi gelişmiş, yetişmiş. (–Gaz.)

olğamlı Tavında. (Ulaş *Tarsus –İç.)

olhamur Ihlamur. (–Kn.)

olḫoy Oklava. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

olkama Seyrek dikiş, oyulgama. (–Ml.; –Krş.)

olkamak [→ **olgamak**]

olkun Vakit, zaman : *Gideceği olkun misafir geldi.* (*Gazipaşa –Ant.)

ollā Oralar : *Ollā nasıl?* (*Devrek –Zn.)

ollamak Parasız ve emeksiz geçinmek. (Çöplü *Çivril –Dz.)

olluk (I) Folluk. (*Lüleburgaz –Krk.)

olluk (II) Suyun aktığı yer : *Su olluğunu derinletmiş.* (Dallıca *Nazilli –Ay.)

olmak Bir işi bitirmek : *Çamaşırı oldum.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Dallıca, Hacıbeyli *Nazilli, Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.)

olmayasımak Olmak istememek : *Ben doktor olmayasımam.* (*Akçakoca –Bo.)

olsaki Oysa. (–İst.)

oltak Küçük çam. (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Düğrek –Mğ.)

oltan **1.** Kesilip dikilmeye hazırlanmış yemeni. (*İskilip –Çr.; –Rz.) **2.** Eskiyen yemeni, ayakkabı altına vurulan pençe. (*Mut köyleri –İç.; –Akseki –Ant.) **3.** Mest ve yemeni yüzünü köseleye tutturmak için yapılan iri dikiş. (–Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Beypazarı –Ank.) **4.** Çarığın içine konulan bez ya da deri parçası : *Oltansız çarık ayağını acıtır.* (Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **5.** Çarık ipi. (Geyikli –Çkl.)

oltarlamak Bir işi kabataslak yapmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

oltarmak (I) Eski bir ayakkabı ya da elbiseyi onarmak. (Civanyaylağı, Karatiken *Tarsus –İç.; *Fethiye –Mğ.)

oltarmak (II) Yenilmiş kavun, karpuz vb. meyvelerin kabuğunda kalan etli yeri sıyırmak. (*Serik –Ant.)

oltu Üstü : *Akşamoltu gezmeye gidelim.* (Bereketli, Eziler *Güney, *Tavas –Dz.)

olturmak Oturmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

olu **1.** Denge, yüke bağlanan ipi bükerek sıkıştırmak için kullanılan sopa. (*Merzifon köyleri –Ama.; Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Kilim dokuma tezgâhında bulunan eğri ağaç parçası. (Aziziye*Ereğli –Kn.) **3.** Urgancıların çarkın ipliklerini germek için kullandıkları ortası delikli ağaç ya da kemik. (–To.; Yeniköy –Kn.)

olucak Olunca. (Ayvagediği *Mersin –İç.)

olucu [→ **oldacı**]

oluk (I) Olgun, olgunlaşmış : *Üzümler daha oluk değil.* (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

oluk (II) **1.** Musluk. (İğdeli *Gemerek –Sv.) **2.** Çeşme, pınar. (Beylerli –Dz.; *Tarsus köyleri –Ada.)

oluk (III) **1.** Suyun daralarak aktığı yer. (*Bornova –İz.) **2.** Irmak. (*Ünye –Or.) **3.** Çay ve dereden küçük akarsu. (*Daday –Ks.)

oluk (IV) **1.** Hayvanların yem yedikleri, su içtikleri taş ya da ağaçtan oyulmuş yalak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.;*Merzifon köyleri –Ama.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.**

İçinde üzüm ezilen çam ağacından oyulmuş tekne. (*İskilip –Çr.) **3.** Sepicilerin içinde derileri yıkadıkları ağaç tekne. (–Ks.)

oluk (V) Ahır. (*Geyve –Kc.)

oluk (VI) Kömürü vagondan kayığa yüklemek için kullanılan iskele. (–Zn.)

oluk (VII) Uylukkemiği. (*Şebinkarahisar –Gr.)

olumak Yuvadan zorla kaçmak. (–Gaz.)

olumcul Olacak şey. (*Düzce –Bo.)

olurlu Olumlu. (Ağveren, Ilıca –Ezm.)

olus Oymak, budun, topluluk. (*Bergama –İz.)

oluşlu Sağlıklı, sağlığı yerinde : *Oluşlu bir çocuk.* (Peşman *Daday –Ks.)

oluz Bir çeşit kova, helke. (–Ama).

oma (I) Boşboğaz, dedikoducu. (–Ezm.)

oma (II) [**omaca** (I)] **1.** Belkemiği. (–Af.; Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Uylukkemiği. (–Gaz.) **3.** İri kemik : *Alinin zayıflıktan omaları çıkmış.* (–Isp.; –Brd.)
[**omaca** (I)] : (*Ermenek –Kn.)
4. Elmacıkkemiği. (*Doğubeyazıt –Ağ.) **5.** Sığır, at vb. hayvanların topuk kemiği. (–Brd.) **6.** Kalça kemiği. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Kösten, Honaz *Çal –Dz.; –Ama.; Lohan – Gaz. ; Bahçeli *Bor –Nğ.; Toprakkale *Osmaniye –Ada.) **7.** Kaba et. (Izgın, Efsus *Elbistan –Mr.)

omaca (I) [→ **oma** (II) **-3**]

omaca (II) Asma kütüğü, kesilmiş ağaç kökü. (–Isp.; *Bergama –İz.)

omaç (I) Tarlada köstebek yuvasının üstündeki toprak yığını. (–Gaz. ve çevresi)

omaç (II) **1.** Helva. (Bakşık *Keskin –Ant.) **2.** Un çorbası. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.) **3.** [→ **oğmaç -1**] **4.** Undan yapılıp kurutulan ve kışa saklanan yiyecek. (Vazıldan *Divriği –Sv.) **5.** Peynir ve ekmek kırıntısı ile yapılan köfte. (–Ml.; –Gaz.) **6.** Doğranmış ekmeği yağ ve yumurta ile karıştırıp kızartarak yapılan bir çeşit yemek. (Çepni *Gemerek, *Zara –Sv.; –Kn.) **7.** Yoğurt, pekmez ve ekmek kabuğu ile yapılan yemek. (–Ur.)

omak Orak. (Türkistan göçmenleri –İst.)

oman Değirmenin su deposu, suyun hızlı dökülerek çarkın dönmesini sağlayan değirmen oluğu. (Ceylân, Dont *Fethiye –Mğ.)

omba Aşık oyununda aşığın dik durması. (*Bayburt –Gm.)

ombaç [**ombalaç**] **1.** Ekmek ve yemeğin birbirine karışıp hamurlaşmış durumu. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)
[**ombalaç**] : (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)
2. Ekmek ve şekerle yapılan bir çeşit tatlı. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

ombal İnce yollarla ayrılmış bağ, sebze karığı. (İlama *Eğridir –Isp.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

ombalaç [→ **ombaç -1**]

omca [**omce -2, omça -1, omuca -1, 2; omurca -1, 2**] **1.** Bağ kütüğü, asma. (*Kemalpaşa –İz.; –Sm.; Çardak –Mr.; –Krş.; –Ky.; *Bor –Nğ.; Sille –Kn.)
[**omce -2**] : (*Dinar –Af.)

[**omça -1**] : (Dedeköy *Çal –Dz.; –Gaz.)
[**omuca -1**] : (–Ank.; Sarılar *Avanos –Nş.; Yerkesik –Mğ.)
[**omurca -1**] : (*Ürgüp –Nş.)
2. Üzüm çubuğu. (–Ank.; –Krş.)
[**omuca -2**] : (–Brd.; –Ank.)
[**omurca -2**] : (Ahırlı –Ank.; *Avanos –Nş.)
3. Kalın çam ağacı. (Mineviz *Mustafakemalpaşa –Brs.) **4.** Ormanda, çürüyüp yıkılmış ağaç. (–Bo.; Ağaköy *Safranbolu –Zn.) **5.** Odun. (–To. ve çevresi) **6.** Büyük odun parçası. (*Kangal –Sv.)

omcalık Odunluk. (–Sm.)

omce 1. Çam kütüğü. (Heniske –Ama.) **2.** [→ **omca -1**]

omça 1. [→ **omca -1**] **2.** Kalın ve enlice diken. (*Kilis –Gaz.)

ōmeç [→ **oğmaç -1**]

omrav [**omurov**] Omurga. (Rumeli göçmenleri, Kadıçiftliği –İst.; Çilehane *Reşadiye –To.)
[**omurov**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

omsu Sevimli : *Omsu çocuk kendini sevdirir.* (Hadım *Çal –Dz.; *Milâs –Mğ.)

omuca 1. [→ **omca -1**] **2.** [→ **omca -2**]

omuk Çaylarda balıkların gizlendikleri oyuklar, girintili yerler. (Hüyüklü *Yalvaç, *Keçiborlu –Isp.)

omuluk etmek Söz getirip götürmek. (–Ezm.)

omurca 1. [→ **omca -1**] **2.** [→ **omca -2**]

omurga (I) [**omurha**] Deste, öbek, demet, tahıl yığını. (Özbek –İz.)
[**omurha**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

omurga (II) Dağ sırtı. (*Kadirli –Ada.)

omurga (III) Çatıların üstüne yatay konulmuş ağaçlar. (Karaçay, Honaz –Dz.)

omurha [→ **omurga** (I)]

omurov [→ **omrav**]

omuşmak Barışmak. (–Dz. ilçe ve köyleri)

omuz (I) Boyun. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

omuz (II) Dağ yamacı. (–Ks.)

omuzlağa [**omuzlağı, omuzlama, omuzlamalık**] Bir omuzluk yük. (Ferhenk *Anamur –İç.)
[**omuzlağı**]: (Aslanköy*Mersin –İç.)
[**omuzlama**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**omuzlamalık**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

omuzlağı [→ **omuzlağa**]

omuzlama [→ **omuzlağa**]

omuzlamalık [→ **omuzlağa**]

omuzluk 1. Çatının orta direğine eğik olarak çakılan direkler. (*Alucra –Gr.) **2.** Sakaların su taşımakta kullandıkları, iki yanına teneke bağlanmış uzun sırık. (–Tr.; –Sv.)

omuzunu vermek Haksız olduğu halde direnmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

omzu düşük 1. Uyuşuk, sersem. (*Keçiborlu –Isp.) **2.** Giyinişi düzgün olmayan. (*Keçiborlu Isp.)

omzu sopalı Düşünmeden konuşan. (–Isp.)

oñ (I) Sağ. (Rumeli göçmenleri, Kadıçiftliği –İst.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oñ (II) Çok, bol, verimli. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; –Brd.; Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Kü.; Çiftepınar *Mersin –İç.)

on (III) Uzun süre ekilmeyip sertleşen bakımsız toprak. (–Kn.)

on (IV) Yüz : *Bu kumaşın tersi onu birdir.* (*Lüleburgaz –Krk.)

on (V) Kazanç : *Bu işin hiç onu yokki.* (–Nğ.)

on (VI) Gelişme, büyüme. (–Nğ.)

oñ (VII) Boş. (Dizdaroğlu –Sm.)

oñacca [→ **onaççа**]

onaççа [**oñacca, onahça, onaşca, onatca**] İyice, güzelce : *Pirinci onaççа döv.* (Bozan, Tokat *Sivrihisar –Es.; Yazıca –Bo.; Bağviran *Kızılcahamam, *Beypazarı –Ank.)
[**oñacca**] : (*Sivrihisar –Es.)
[**onahça**] : (–Bo.)
[**onaşca**] : (–Ank.)
[**onatca**] : (–Ank.)

oñadar [**oñeder**] O denli. (*Afşin –Mr.)
[**oñeder**] : (–Ada.)

onahça [→ **onaççа**]

oñaklamak **1.** Düzeltmek, süslemek : *Gelinin başını oñakla.* (*Tire –İz.) **2.** [→ **oñarmak** (II)]

onal Doğum : *Onaldan beri kanınca su içmedim.*(Şabanözü *Polatlı–Ank.)

onalmak İyileşmek, düzelmek. (*Düzce –Bo.; –Gaz.)

oñaltmak (I) [→ **oñarmak** (I)]

oñaltmak (II) [→ **onarmak** (II)]

onamak (I) Olgunlaşmak, büyümek. (Kurna –Brd.)

onamak (II) Üstün tutmak, yeğlemek. (*Bergama –İz.)

onanası [**onası**] Güzel. (*Beypazarı –Ank.)
[**onası**] : (*Beypazarı –Ank.)

onarı Bir şeyin önden görünüşü, yüzü. (–Nğ. ve çevresi)

onarık Düzeltilmiş, bakımlı : *Çok onarık bağ.* (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

oñarmak (I) [**oñaltmak** (I), **onatmak** (II), **oñdurmag** (I)] Hastalığı, yarayı iyileştirmek. (*Bayburt –Gm.)
[**oñaltmak** (I)] : (Salda *Yeşilova –Brd.; *Düzce –Bo.)
[**onatmak** (II)] : (Maydos –Çkl.)
[**oñdurmag** (I)] : (Rumeli göçmenleri, Yalıçiftliği *Mudanya –Brs.)

oñarmak (II) [**oñaklamak -2, oñaltmak** (II), **onatlamak, onatmak** (I) **-2, ongarmak, onglamak, ovarmak -1**] Bozulmuş bir şeyi düzeltmek, işe yarar duruma getirmek. (Hortu –Brd.; –Kü.; *Sivrihisar –Es.; –Bo.; –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Ml.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Kümbet –Ada.; Orhaniye *Marmaris –Mğ.)
[**oñaklamak -2**] : (Köşk –Ay.)
[**oñaltmak** (II)] : (Salda *Yeşilova –Brd.; *Düzce –Bo.)
[**onatlamak**] : (*Milâs –Mğ.)
[**onatmak** (I) **-2**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**ongarmak**] : (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
[**onglamak**] : (Köşk –Ay.)
[**ovarmak -1**] : (Kuz, Salman *Akkuş –Or.; –Gm.; Çavdarlı, Kocabey *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

onarmak (III) **1.** Bir işi özenle yapmak, başarmak. (–Brd.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; –Nğ.) **2.** Düzeltmek, düzgün bir biçime sokmak. (–Sm.; *Ünye –Or.) **3.** Hazırlamak. (Çardak –Ada.)

onarmak (IV) Dövmek. (–Ks.)

oñart [**onat** (III), **ovant, ovart**] **1.** Tersin karşıtı, yüz, doğru : *Tersini onardını bilmiyorsun.* (–Gaz.)
[**ovart**] : (Salman *Akkuş –Or.;

Eğerci *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

2. Kumaşın dış yüzü, kullanılacak yanı : *Kumaşın onardı bu mu?* (–Gaz.)

[**onat** (III)] : (*Merzifon –Ama.)

[**ovant**] : (Gözene –Ml.)

onartmak [**ovartmak**] **1.** Yaptırmak, düzelttirmek. (Salda *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Safranbolu –Zn.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Kırcağız –Mğ.)

[**ovartmak**] : (Kuz *Akkuş –Or.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

2. Hastanın sağlığına kavuşmasını sağlamak. (–Isp. ve çevresi)

onası [→ **onanası**]

onaşca [→ **onaççа**]

oñat (I) **1.** İyi, güzel, düzgün. (Gümele *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.) **2.** İyi yaradılışlı, namuslu. (Danişment *Biga –Çkl.) **3.** Doğru, uygun. (–İç.) **4.** Kolay. (Cumayeri *Düzce –Bo.)

onat (II) Tatlı : *Bu su onattır.* (Umutça *Hayrabolu –Tk.)

onat (III) [→ **oñart -2**]

onatca [→ **onaççа**]

onatlamak [→ **oñarmak** (II)]

onatmak (I) **1.** Düzeltmek. (*Maydos –Çkl.) **2.** [→ **oñarmak** (II)]

onatmak (II) [→ **oñarmak** (I)]

onatmak (III) Yola getirmek. (Maydos –Çkl.)

oñatsız Hastalıklı, bakımsızlıktan gelişememiş. (–Nğ.)

onba (I) İçine kurşun akıtılmış büyük aşık. (Bozan –Es.)

onba (II) Çocukların ceviz oyununda kullandıkları baş ceviz. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

onbar Ambar. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

onbeşhamamı Gelin güvey hamamı. (–Ml.)

oñ biḫmeg Çok bol ürün vermek : *Bu yıl zerdaliler oñ biḫti.* (–Brd.)

onbul Bahçelerde uzunlamasına bölünmüş toprak parçaları, evlek. (–Ky. ve çevresi)

onca [**oncalık, oncaman**] O denli (çok olan şeyler için) : *Onca şeyi ne yapacaksın?* (Çığrı *Dinar Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Abaç, Honaz *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bergama –İz.; Kemaliye, *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Düzce –Bo.; *Devrek –Zn.; Kocabey *Şavşat –Ar.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Yenice *Tarsus –İç.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

[**oncalık**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; Müstecap *Malkara –Tk.)

[**oncaman**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

oncacık [**oncak, oncavız, oncıvaz, oncuğaz, oncuk, onculah, oncuvaz**] O denli az, azıcık. (–El.; *Koyulhisar –Sv.)

[**oncak**] : (–Ml.)

[**oncavız**] : (Karaköy *Düzce –Bo.)

[**oncıvaz**] : (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

[**oncuğaz**] : (–Gm.)

[**oncuk**] : (–El. ve çevresi; *Lüleburgaz –Krk.)

[**onculah**] : (–Ezm.)

[**oncuvaz**] : (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

oncak [→ **oncacık**]
oncalık [→ **onca**]
oncaman [→ **onca**]
oncavız [→ **oncacık**]
onceleyin Öncelikle. (*Çarşamba –Sm.)
oncıvaz [→ **oncacık**]
oncuğaz [→ **oncacık**]
oncuk [→ **oncacık**]
onculah [→ **oncacık**]
oncuvaz [→ **oncacık**]
oncül Önceden, ilk. (*Afşin –Mr.)
ondaç Gürbüz, gelişmiş. (Aspuzu *Bor –Nğ.; Çığşar *Kadirli –Ada.)
ondalama Bir malı onda bir oranında kazanç ya da indirimle satma. (*Havza –Sm.; *Merzifon –Ama.)
ondan geri [→ **ondan keri**]
ondan ka [→ **ondan keri**]
ondan keli [→ **ondan keri**]
ondan kelli [→ **ondan keri**]
ondan kili [→ **ondan keri**]
ondan keri [**ondan geri, ondan ka, ondan keli, ondan kelli, ondan kili, ondan kiri**] Ondan sonra, ondan dolayı. (–Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Bozkır –Kn.; –İç.)
[**ondan geri**] : (–Brd.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.)
[**ondan ka**] : (Denizler *Çal –Dz.)
[**ondan keli**] : (*Ayaş –Ank.)
[**ondan kelli**] : (*Gürün –Sv.; *Şereflikoçhisar –Ank.)
[**ondan kili**] : (*Şereflikoçhisar –Ank.)
[**ondan kiri**] : (–İç.)
ondan kiri [→ **ondan keri**]
ondört yapmak Bir işi baştan savma yapmak. (Uluğbey * Senirkent –Isp.)
ondubozan Damar hastalığı. (–Ks.)
oñdurmag (I) [→ **onarmak** (I)]
oñdurmag (II) [→ **oñdurmak -3**]
oñdurmak [**oñdurmag** (II)] **1.** Yetiştirmek, olgunlaştırmak. (*İskilip –Çr.) **2.** Yararlandırmak. (*İskilip –Çr.) **3.** Çoğaltmak. (–Ba.) **4.** Varlıklı ve mutlu etmek. (–Brd.; Bekilli *Çal –Dz.; *Bor –Nğ.)
[**oñdurmag** (II)] : (–Brd.)
onduruk Kundura pençesi. (–Tr.)
oñeder [→ **oñadar**]
onese [→ **öneze** (II) **-2**]
oneze [→ **öneze** (II) **-2**]
ongarmak [→ **oñarmak** (II)]
onglamak [→ **oñarmak** (II)]
onglu Bitek, verimli : *Bu sene ekinler ongludur.* (Gölmarmara *Akhisar –Mn.)
ongun (I) Çok iyi, eksiksiz, tam : *Bu sene işim ongun gidiyor.* (*Akseki –Ant.)
ongun (II) Bayındır : *Burası epeyce ongun bir yer.* (–Dz.)
ongun (III) Verimli, bol : *Bu sene ürünler ongundur.* (–Gaz.)
ongun (IV) Kutlu, uğurlu, beğenilen (kimse). (–Or.)
ongun (V) Tapılan kişi. (–Ada.)
ongun (VI) Bayrak. (*Ahkisar –Mn.)
ongun (VII) Gelişmiş, gürbüz. (*Bor –Nğ.)
oñgun (VIII) Kurtulmuş, onmuş. (*Düzce –Bo.)
ongunsuz Geleceği parlak olmayan (kimse). (Avutmuş *Şebinkarahisar –Gr.)
onk Kumaşın ya da giysinin yüzü. (Tevfikiye –Çkl.)
onkun Çok meyve veren (ağaç). (*Sungurlu –Çr.)
onmadık **1.** Beceriksiz. (*Bornova –İz.) **2.** Gelişmemiş. (–Ks.)
oñmag (I) [→ **oñmak -1**]
oñmag (II) Bol, verimli olmak. (–Brd.)

oñmak [**oñmag** (I)] **1.** Rahata kavuşmak, mutlu olmak. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Kelekçi *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Rumeli göçmenleri *Düzce –Bo.; Peşman *Daday, Karabüzey *Araç –Ks.; –Sm.; Ezine –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Görele –Gr.; –Tr.; –Gaz.; –Mr.; –Ank.; Emirışıklar *Akseki –Ant. çevresi; Kabaağaç *Fethiye –Mğ.) [**oñmag** (I)] : (–Brd.) **2.** Adam olmak (mecaz) : *Onmak için usanmadan çalışmak lâzımdır.* (–Af.) **3.** Yetişmek, ermek. (–Brd.; –İz. çevresi)

onmayasın Mutlu olma anlamında ilenç. (Emirışıklar *Akseki –Ant.)

onovçu Kumandan. (Kadıçiftliği *Yalova –İst.)

onsuk İyi, eksiksiz, tam. (Sadıkali –Krş.)

onsuz (I) Hiç olmazsa. (Öğdem *Yusufeli, Şalcı *Şavşat –Ar.)

onsuz (II) **1.** İstenildiği gibi iyi olmayan : *Bugün çorba onsuz olmuş.* (Köy –Ky.) **2.** Cılız, iyi yetişmemiş (bitki ve insan için). (*Gelendost –Isp.; *Ermenek –Kn.)

onulmak **1.** İyileşmek (yara için). (–Kü.; *Söğüt –Bil.; *Düzce –Bo.; Kozlu –Zn.;*Taşköprü –Ks.;*Kurşunlu –Çkr.; *Boyabat –Sn.; *Merzifon –Ama.; –Mr.; –Ed.) **2.** Sıkıntıda olan kimse rahata kavuşmak. (*Düzce –Bo.)

onultmak (I) **1.** Yarayı iyileştirmek. (*Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.) **2.** Hastayı iyileştirmek. (*Lâpseki –Çkl.; *Bor –Nğ.)

onultmak (II) Tane sakızı, ağızda yumuşatıp çiğnenecek duruma getirmek. (*Emet –Kü.; –Bo.)

oñumsuz **1.** Geçmez, iyileşmez : *Yavrumun ölümü yüreğimde onumsuz yaralar açtı.* (*Bor –Nğ.) **2.** Gelişip serpilme yeteneği olmayan, durgun. (*Bor –Nğ.)

onunma Çocuk sürekli ağlayarak bayılır gibi olma. (*Afşin –Mr.)

onur Kibir, çalım. (Pazarcık –Bil.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Antakya –Hat.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; Tomarza *Develi, Erkilet *Pınarbaşı, Hamurcu *İncesu –Ky.)

onurcak Göğüse takılan süslü parça. (*Kozan –Ada.)

onurga (I) Düz arazide uzunlamasına olan tepecik. (Mustecep *İskilip –Çr.)

onurga (II) Çatının en yüksek yerini köşelere bağlayan yatay direkler. (*Alayunt –Kü.; *Söğüt –Bil.)

oñurgu **1.** Vücuttaki içi sertleşmiş şiş. (Çiftepınar *Mersin –İç.) **2.** Ağaçların gövde ve dallarında hastalık niteliğindeki yumru. (Çiftepınar *Mersin –İç.)

oñurha Sığır paçasının kaynatılıp kemiği çıkarıldıktan sonra geriye kalan eti ve yağı. (*Ermenek –Kn.)

onurlanmak Kibirlenmek. (* Düzce –Bo.)

onurlu Çalımlı, kibirli. (*Düzce –Bo.)

onurmak Başarmak. (*Gemlik –Brs.)

oñuşmag [**oñuşmak** (I)] Yara kapanmak. (–Brd.) [**oñuşmak** (I)] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

oñuşmak (I) **1.** [→ **oñuşmag**] **2.** Sağlığı düzelmek. (*Bor –Nğ.)

oñuşmak (II) **1.** Gelişmek, büyümek. (*Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.) **2.** Yücelmek. (–Krş.)

onuştan Onun için, ondan dolayı. (–Kü.; –Ank.; –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

onyaşar Orta ayaktan küçük yemeni kalıbı. (*Gerze –Sn.; –Isp.)

op Şaşma ünlemi. (–Kü.)

opaklanmak Çarpılmak. (Çandarlı *Dikili, *Bergama –İz.)

opan Köylülerin, içinde yağ, peynir sakladıkları mağara. (–Kn.)

opla Oklava. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

opmak (I) Yeraltı suları, ya da deprem nedeniyle toprak çökmek. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

opmak (II) Koymak. (Karayakuplu *Mersin –İç.)

opo İsimlerin sonuna takılan, -ceğiz, –cağız anlamında küçültme eki: *Ayşeopo*. (Dumankaya, Limanköy *Çayeli –Rz.)

opran Kayan toprak. (Ortalık *Ayancık –Sn.)

opruk (I) Zindan. (–Kn. ve çevresi)

opruk (II) **1.** Yokuş. (–Ada.) **2.** Taşlık, kayalık yer. (Bozca *İncesu –Ky.) **3.** Engebeli yer. (–Kn.; Dedeli, Musabozulduğu *Mersin –İç.) **4.** [→ **obruk** (III) **-3**] **5.** [→ **obruk** (III) **-4**] **6.** Ovalarda akarsuların içine akıp kayboldukları delikler. (Aşağıhadım –Kn.) **7.** [→ **obruk** (III) **-5**] 8. Volkanik kuyu. (Körküler *Yalvaç –Isp.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)

opsa (I) Birkaç yıl sürülmeden, ekilmeden bırakılmış tarla. (Büyükkarabağ *Bolvadin –Af.; –Kr.; –Ml.; *Şarkışla –Sv.; –Ank.; Gözlü * Karapınar, Güvenç * Akşehir –Kn.; *Kozan –Ada.)

opsa (II) Üvendirenin ucundaki çamur kazımaya yarayan yassı demir. (Örkenez, Kumdanlı *Yalvaç,*Gelendost, Nudra *Şarkikaraağaç, Yakademirciler –Isp.; *Ayvacık –Çkl.; *Kadınhanı, *Ilgın –Kn.; –Ant.)

opsar Çömlek. (*Ürgüp –Nş.; *Bor –Ng.)

optuk Deve yavrusu. (–Ur.)

opuk Kopmuş kaya parçası. (*Alanya –Ant.)

opunat [**opunatça -1, 2**] **1.** İyice. (Bağtepe *Kozan –Ada.)

[**opunatça -1**] : (Bağtepe *Kozan –Ada.)

2. Hastalığın iyiliğe yüz tutma devri. (*Kozan –Ada.)

[**opunatça -2**] : (Bağtepe *Kozan –Ada.)

opunatça 1. [→ **opunat -1**] **2.** [→ **opunat -2**]

opuşmak Çocuğu ya da bir kimseyi sırta bağlayarak taşımak. (*Kaş –Ant.)

opuşuk Ortak. (Güvenç –Kn.)

or (I) Hendek, düşman saldırısına karşı koymak için düzenlenmiş yer. (–Kü.)

or (II) Ateş. (Babik *Pötürge –Ml.)

orak (I) **1.** Ekin biçme zamanı. (Çakallı, Töngel *Kavak –Sm.; –To.) **2.** [→ **orak ayı -1**] **3.** [→ **orak ayı -2**]

orak (II) Cin. (Çandarlı*Bergama –İz.)

orakay [→ **orakayı**]

orakayı [**orak** (I) **-2, 3; orakay**] **1.** Temmuz. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Fili *Biga –Çkl.; –Sn.; Ömerli –Sm.; Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele, *Tirebolu –Gr.; Oğuz *Vakfikebir, *Maçka ve köyleri, –Tr.; Limanköy *Çayeli –Rz.; *Şavşat köyleri –Ar.; –Yz.)

[**orak** (I) **-2**] : (*Ardahan –Kr.)
[**orakay**] : (*Ünye –Or.)
2. Ağustos. (Arapzâde *Üsküdar –İst.; *Cide –Ks.; *Bayburt –Gm.; –Ezm.; –Sv.)
[**orak** (I) **-3**] : (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.)
3. Haziran. (Küçükbahçe –İz.; *Yalova –İst.)

orakçılık Ekin biçme işi. (Turan –Ky.)

orakeriği Mürdümeriği. (* Kandıra –Kc.)

oram (I) Sokak. (Kadıçiftliği *Yalova –İst.; Karaçay, Başhöyük aşiretleri *Kadınhanı –Kn.)

oram (II) Bir buğday çeşidi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oramak (I) Uygun, elverişli zaman bulmak. (*Tirebolu –Gr.)

oramak (II) Değer vermek, beğenmek. (–Kn.)

oran (I) **1.** Anlayış. (Gömele *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.) **2.** El ve göz ölçüsü, yaklaşık olarak kestirme. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Karaviran *Kızılcahamam –Ank.)

oran (III) **1.** Abartma, abartı. (Ergenuşağı *Kozan –Ada.) **2.** [→ **oranlama -5**] **3.** [→ **oranlama -2**]

oran (III) Özel im. (–Ks.)

oran (IV) Yıkıntı, kalıntı. (*Afşin –Mr.)

oranda Ev halkı, aileden olanlar. (Ağrakos *Şuşehri –Sv.; *Lüleburgaz – Krk. ; Bulgaristan göçmenleri –Kc.)

orandasız El ve göz ölçüsü olmayan. (–Isp.)

oranlama [**oran** (II) **-2, 3**; **orannama -1, 2, 3**] **1.** Atasözü. (–Ks.; Aybastı –Or.; *Gemerek, *Koyulhisar –Sv.; –Yz.; Bağviran *Kızılcahamam, *Ayaş –Ank.)
[**orannama -1**] : (–Ank.)
2. Masal, öykü. (–Ks.; Aybastı –Or.; *Gemerek –Sv.; Civanyaylağı *Mersin, Navdalı *Mut –İç.)
[**oran** (II) **-3**] : (–İç.)
[**orannama -2**] : (Peşman *Daday –Ks.; *Gürün –Sv.; *Balâ, Çanıllı *Ayaş –Ank.)
3. Yanık türkü. (Çağa, İlhan *Ayaş –Ank.) **4.** Tekerleme. (Atlas *Sivrihisar –Es.; *Kurşunlu –Çkr.) **5.** Yalan, uydurma söz. (–Ank.; Kuzgun *Karaisalı –Ada.; Navdalı *Mut –İç.)
[**orannama -3**] : (Sarıkavak –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**oran** (II) **-2**] : (–İç.)
6. Şaka. (Çandır –Gr.)

oranlamak [**orannamak -1, 2**] **1.** Bilgiçlik taslamak. (Kuzayca –Yz.)
[**orannamak -1**] : (Bayadı –Or.)
2. Yaklaşık olarak söylemek, değer biçmek. (*Atabey –Isp.; *Bergama –İz.; –Ba. ve çevresi; *Lâpseki –Çkl.; Kıbrısçık –Bo.; –Çkr.; –Ama.; Hisarlıkaya *Polatlı, *Elmadağ –Ank.; Aslanköy *Mersin –İç.)
[**orannamak -2**] : (*Düzce –Bo.)

oranlamak Düşüncesizce davranmak. (*Ermenek –Kn.)

oranlamasına Kabaca, çirkince, uygunsuzca (yapılan işler için). (–Sv.)

orannama 1. [→ **oranlama -1**] **2.** [→ **oranlama -2**] **3.** [→ **oranlama -5**]

orannamak 1. [→ **oranlamak -1**] **2.** [→ **oranlamak -2**]

oransız 1. Beceriksiz. (Dallıca *Nazilli –Ay.; –İz.; Ağrakos *Suşehri, Ha-

cılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Düşünmeden konuşan, yalancı. (*Elmalı –Ant.)

ora ora Öbek öbek, küme küme, dizi dizi, sürü sürü. (*Gazipaşa –Ant.)

orasa Nazar değmemesi için takılan boncuk vb. şeyler. (Cumayanı *Acıpayam –Dz.)

orasbı Kötü kadın. (Güney, Horoz, Karaköy *Yeşilova –Brd.)

orbuk (I) [→ **obruk** (I)]

orbuk (II) **1.** Çam ormanı. (Karapınar *Bucak –Brd.) **2.** Ormanın kuytu yeri. (Parsa –İz.)

orbuk (III) **1.** Toprağın çökmesi nedeniyle oluşan delik. (Kesme *Eğridir, Çandır *Sütçüler –Isp.; Pazaravdan –Brd.; Bozburun *Marmaris –Mğ.) **2.** [→ **obruk** (III) **-4**] **3.** Çayın oyduğu yer. (*Datça –Mğ.) **4.** Hendek. (İncirgediği *Karaisalı –Ada.) **5.** Yerüstü sularının içinde kaybolduğu doğal oyuklar. (Sarıidris *Şarkikaraağaç –Isp.; Afşar *Hadım –Kn.; Karaburun, Kıran, Söğüt *Ula, Fadılca, Yerkesik, –Mğ.) **6.** [→ **obruk** (III) **-5**] **7.** Ovalardaki doğal çukurlara yağmur sularının dolmasıyla oluşan göl. (Bademağacı –Ant.)

orce gitmek Tartışmaya başlamak. (*Kurşunlu –Çkr.)

orcik (I) [**oricik, orocik, orucik, ölcik**] Cevizli sucuk. (*Kemaliye –Ezc.; –Dy.; Harput –El.)
[**oricik**] : (*Kemaliye –Ezc.)
[**orocik**] : (*Kemaliye –Ezc.)
[**orucik**] : (*Arapkir –Ml.)
[**ölcik**] : (–El.)

orcik (II) Tente. (Harput –El.)

orcuk [**orucuk**] İğ, kirmen. (*Gerze –Sn.; Mardar *Bafra –Sm.)
[**orucuk**] : (–Sn.)

orçacı Arabulucu, kavga edenleri ayıran. (Karaçay, Başhöyük aşiretleri *Kadınhanı –Kn.)

orça etmek [**orçalamak**] Kavga edenleri ayırmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**orçalamak**] : (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

orçalamak [→ **orça etmek**]

orçul Satın alan, alıcı. (*Alucra –Gr.)

orçum **1.** Elinden iş gelmediği halde kendini usta gibi gösteren. (Bağtepe *Kozan –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.) **2.** Sağlam adam. (Çandırlar –Ada.)

orçumcu Bilinmeyen olmuştan ya da olacaktan haber veren (kimse). (Balkur *Devrek –Zn.)

ordağıki Ordaki. (*Afşin –Mr.)

ordan Erkek balarısı. (Sökmen *Atabey –Isp.)

ordu Pekmez yapılan, kaynatılan yer. (*Ezine, Evciler *Bayramiç –Çkl.)

ordubozan (I) **1.** Mızıkçı, dönek. (*Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Susurluk –Ba.; *Sivrihisar –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar, *Zara –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Çok yaramaz çocuk. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

ordubozan (II) Varis hastalığı. (–İst.; *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama; –Tr.; –Rz.; Cimini –Ezc.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Gemerek –Sv.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor, –Nğ.)

ordubozanlık etmek Mızıkçılık etmek. (Bekilli *Çal –Dz.; *Erciş –Vn.)

ordulu (I) Dağlarda yaşayan aileden büyük topluluk, oymak. (*Düzce –Bo.)

ordulu (II) Kaba, sözünü, konuşmasını bilmeyen. (*Düzce –Bo.)

orek Orak. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

orfala [→ **orfana -1**]

orfana [**orfala**] **1.** Hizmetçi. (Rumeli göçmenleri, Celâliye *Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)
[**orfala**] : (–Mğ.)
2. Kötü yola düşmüş kadın. (*Bodrum –Mğ.)

organ Hava : *Bugün organ çok bozuk.* (*Antakya çevresi –Ant.)

orgen Yük bağlamaya yarayan, keçi kılından yapılmış ip. (–Ama.)

orgun [**orğun**] Gizli, saklı. (*Lâdik –Sm.; –To.; İriağaç *Hekimhan –Ml.)
[**orğun**] : (–Ezc.; *Pertek –El.; –Gaz.)

orğun [→ **orgun**]

orhudo Ayı. (–Mğ.)

orım Karamuk bitkisi. (–Ezc.)

oricik [→ **orcik** (I)]

orine Sıcak ve kuraklığın çokluğu. (Dalkoz –Çkr.)

ork Uzunluk, boylam. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

orkaç Davar otlatırken mola verilen yer. (*Haymana –Ank.)

ork atmak Çok büyüyüp her yana kol atmak (sebze, bostan vb. bitkiler için). (*Bor –Nğ.)

orkinmek Birdenbire korkmak, ürkmek. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

orlamak Yara sulanmak, yangılanmak. (*Akseki –Ant.)

orman Böğürtlen ağacı. (Söğüt, Honaz –Dz.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

ormancık Serçe büyüklüğünde siyah ya da boz renkli, sürüyle gezen kuş. (Kaboğlu –Zn.)

ormangüzeli Kökü lahana köküne benzeyen, özsuyu yakıcı bir ot. (Hereke, –İst.)

oroc etmek Geviş getirmek. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

orocik [→ **orcik** (I)]

orsalamak Yoğurmak, ovmak. (Şalcı *Şavşat –Ar.)

orsa porsa vurmak Savsaklamak. (*Bor –Nğ.)

orşak [**oşak**] Sacayağı. (–Ama.)
[**oşak**] : (Kırım göçmenleri –İst.)

orta (I) [→ **ortaküm**]

orta (II) Orta büyüklükte moloz. (–Gaz.)

orta (III) Davar etinin butla bel arasındaki parçası, boşböğür. (*Bor –Nğ.)

ortaayak **1.** Ayakkabıcıların kullandığı kadın ayakkabısı kalıbı. (–Isp.; –Ama.; –Tr.) **2.** Çizmeye benzeyen bir çeşit ayakkabı. (–Mr.)

ortabağış Yayla ile kıyı arasındaki yüksek yer. (Emirler *Mersin –İç.)

ortabaz Evin bir katı. (–Sn.)

orta bozan Bozguncu, arabozucu. (*Bor –Nğ.)

ortacala Bir çeşit halk oyunu, bar. (–Kr.)

ortaç Tepe. (*Tosya –Ks.)

orta çivisi Arabalarda yastık, kuyruk ve dingil ağaçlarını birbirine bağlayan demir çivi. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

ortadirek Ortaparmak. (Saimbey –Çr.)

orta dolması Boşböğür denilen et parçasının kuzu dolması gibi doldurulmuşu. (*Bor –Nğ.)

ortagüz Ekim ayı. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; *Cide –Ks.; –Sn.; *Vezirköprü, *Kavak, Ömerli *Bafra –Sm.; *Merzifon –Ama.; Bizeri –To.; Bayadı –Or.; –Mr.; *Bor –Nğ.; Üskül, Yeniköy *Karaisalı –Ada.)

ortağ Gelin hamamında gelinin başına konulan, gümüşten yapılmış beş parmaklı süs eşyası. (*Divriği –Sv.)

ortağı Ortadaki. (*Gazipaşa –Ant.)

ortağul Arının ikinci kez verdiği oğul. (–Ezc.)

ortak 1. Arkadaş. (–Ky.) **2.** Kardeş. (*Elmalı –Ant.) **3.** [→ **ortakçı**]

ortakcı [→ **ortakçı**]

ortakçı [**ortak -3, ortakcı**] Tarlayı, ürünü tarla sahibiyle yarı yarıya pay etmek üzre ekip biçen çiftçi. (Çığrı *Dinar –Af.; İğdecik *Yalvaç –Isp.; –Brd.; Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bergama –İz.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy, Demirkapı *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.;*Akyazı çevresi –Sk.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Artova –To.; Bayadı –Or.; –Gaz.; Çanıklı *Ayaş –Ank.; *Zara, *Gemerek, *Hacılyas, *Koyulhisar –Sv.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**ortak -3**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ermenek –Kn.; *Milâs –Mğ.; –Ant.)
[**ortakcı**]: (Güney *Yeşilova –Brd.; Beylerli –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Kandıra –Kc.; *Taşköprü –Ks.; –Sn.; –Sv.; Afşar aşireti, *Pınarbaşı –Ky.)

ortaklama Elbirliğiyle, birlikte. (Peşman *Daday –Ks.)

ortaküm [**orta** (I)] Perşembe. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**orta** (I)]: (Kadıçiftliği –İst.)

ortalık ağrısı Bulaşıcı hastalık. (Zencidere –Ky.)

ortalıktekerleği Çam ağacından tek parça olarak yapılmış, çevresi demir çemberli tekerlek. (Gerze *Devrek –Zn.)

ortan 1. Yemeni denilen ayakkabının yüzüyle köseleyi birbirine tutturan dikiş. (Palu –El.) **2.** Yama, pençe. (İbradı *Akseki –Ant.)

ortancıl [**ortancılı, ortanul**] **1.** Ortancı, ikinci : *Büyük yanımızda değil, ortancıl oğlan var.* (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; –Brd.; Beylerli, Bekilli *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Antakya, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Şarkışla –Sv.; Kıbrısçık –Ank.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**ortancılı**] : (Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**ortanul**] : (*Artova –To.)
2. Oyunda ortadaki oyuncu. (–Çr.)

ortancılı [→ **ortancıl -1**]

ortanul [→ **ortancıl -1**]

orta ok [**ortok**] Evin çatısını örterken kullanılan orta direk. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
[**ortok**]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

ortara Tam orta yerinden, yarı yarıya. (–Sm.)

orta sofrası Herkese açık sofra. (*Bor –Nğ.)
ortatavan 4 cm. kalınlığında 30-35 cm. genişliğinde tahta. (–Brs.)
ortaya söylemek Bir kimseyi belirtmeden genel olarak konuşmak. (*Bor –Nğ.)
ortayıl Cemre. (–Ank.)
ortibas etmek Örtbas etmek. (Şalcı *Şavşat - Ar.)
ortma Odun vb. şeyleri saklamak için üstü kapalı, önü açık yer. (Yavuz *Şavşat - Ar.)
ortok [→ **orta ok**]
ortun tahtası Döşemecilikte koltuklara ot doldurmak için kullanılan tahta araç. (–Çkl.)
ortut **1.** Budanmış ve kurutulmuş bağ çubuğu demeti. (Cimin –Ezc.; –Gaz.) **2.** Ateş tutuşturmaya yarar ot, çalı çırpı. (Barak, Karacurun *Nizip –Gaz.)
oru Oraya. (Karaköy *Düzce –Bo.)
orucik [→ **orcik** (I)]
orucuk [→ **orcuk**]
oruçluk Ramazan ayı. (–Kr.)
oruk (I) **1.** Aile, oymak. (Maydos–Çkl.; *Bayburt –Gm.) **2.** Göçmen olarak gelip bir yere yerleşen. (–Tk.)
oruk (II) Otlaktaki hayvanın ayağına bağlanan uzun ip, köstek. (*Burhaniye –Ba.; –Ama.; *Nazimiye –Tn.)
oruk (III) **1.** Dövülmüş et, bulgur, soğanla yapılan ızgara köfte. (*Kilis –Gaz.; –Mr.; Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.) **2.** Dövülmüş köftelik bulguru biberle iyice yoğurduktan sonra içine kıyma koyup, üstüne yağ dökerek fırında pişirilen bir çeşit yemek. (*Antakya –Hat.)
oruka Taze mısır. (*İspir –Ezm.)
oruk sinisi Yüksek kenarlı bakır tepsi. (*Antakya –Hat.)
orum (I) Gurur, kurum. (Bozan –Es.)
orum (II) Hayvanların otlamasına elverişli geniş ormanlar, çalılıklar. (Dengere *Tefenni –Brd.)
orum (III) Hayvanların geceledeği üstü açık yer, ağıl. (Kadıçiftliği *Taşköprü –Ks.)
orum (IV) [**orun** (II)] Yatak. (–Ed.) [**orun** (II)] : (Kadıçiftliği *Yalova –İst.; Çilehane *Reşadiye –To.)
orum (V) Ekinler arasında yetişen bir çeşit zararlı bitki. (–Ezc.; Karayaka *Suşehri –Sv.)
orumlanmak Kuyunun suya yakın kesimi yıkılarak genişlemek. (–Kn.)
orum orum Açık açık. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
orun (I) Yer, oturulacak yer : *Ziyafetteki orunum nerede?* (Türkistan göçmenleri –İst.; –Tr.)
orun (II) [→ **orum** (IV)]
orun (III) Gizli, habersiz. (–Çkr.)
orun (IV) Yuvarlak, kalın kabuklu, suyu az bir üzüm çeşidi. (*Develi –Ky.)
oruncabu Yatak çarşafı. (Kadıçiftliği *Yalova –İst.)
oruntak **1.** Milletvekili. (*Antakya –Hat.) **2.** Delege, elçi. (*Antakya –Hat.)
oruz Düşün, düşünce. (İshaklı *Bolvadin –Af.)
orvad Bir erkeğin eşi olan kadın. (Karakoyunlu –Kr.)
os Usanç bildirir ünlem: *Os yapma be!* (Uçhisar –Nğ.)
osaç Usanç, bıkkınlık. (*Bahçe - Ada.)
osal **1.** Bayağı, kötü. (Karaçay, Başköy *Kadınhanı –Kn.) **2.** İşe yaramaz, zayıf. (Kadıçiftliği –İst.)

osamadı Boş, faydasız. (*Uluborlu –Isp.)
osangil Beceriksiz, uyuşuk, tembel. (Boztekke –Gr.)
osanmak Usanmak, bıkmak. (*Afşin –Mr.; Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)
osca Deve çağırma ünlemi. (Kestep –Mğ.)
osgan Akıllı. (–Ba.)
osgik Del:. (Çepni *Gemerek –Sv.)
osi [**össi**] Keçi kovalama ünlemi. (Hortma *Acıpayam –Dz.)
[**össi**] : (Hortma *Acıpayam –Dz.)
oski Kötü yolda olan kadın. (–Ank. çevresi)
oskisali Üstüne düşmeyen işlere karışan. (–Nğ.)
oskislemek [→ **oşkişlemek**]
oskişlemek [→ **oşkişlemek**]
oskor Rüşvet. (*Lâdik –Sm.)
oskur kaptırmamak Birisine parasız, karşılıksız bir şey kaptırmamak. (*Şiran çevresi –Gm.)
osküre Eltası. (*Kemah –Ezc.)
osmak (I) **1.** Karşılaştırmak : *Herkesi kendine osma, aldanırsın.* (Kavacık *Nallıhan –Ank.) **2.** Sanmak. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.) **3.** Şaşırıp kalmak. (Karkıncık *Artova –To.) **4.** Darılmak. (*Zara –Sv.)
osmak (II) Yorulmak. (*Ulubey, Bayadı –Or.; Tepeköy, Şehli, Piraziz –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
osmamak Önem vermemek, aldırmamak. (*Alucra –Gr.)
osmanlı (I) **1.** Görmüş geçirmiş. (*Elmalı –Ant.) **2.** Düşündüğünü çekinmeden söyleyen. (*Kandıra –Kc.)
osmanlı (II) İki erkek bir kadınla oynanan halk oyunu. (*Safranbolu –Zn.)
osmanlıcücüğü Sarı ve kara renkli bir çeşit kuş. (*Afşin –Mr.)
osoy Onun gibi, tıpkısı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
osruğan Yellenmeyi alışkanlık durumuna getiren. (Bağlıca *Ardanuç Ar.)
ossaat [**ossahit**] Hemen, anında. (–Nğ.)
[**ossahit**] : (–İç.)
ossahit [→ **ossaat**]
ossun Olsun. (Hasanoğlan –Ank.)
ostam Ateş küreği. (Haşhaşı –Ezc.)
ostarak Kiremitlerin altındaki tahta döşeme. (*Bafra –Sm.)
osten Üvendire. (*Ezine –Çkl.)
ostot Biber. (Kuz *Akkuş –Or.)
osturak [**osturuk**] Yellenme. (İshaklı *Bolvadin –Af.)
[**osturuk**] : (İshaklı *Bolvadin –Af.)
osturuk [→ **osturak**]
osumuna Boş yere, boşuna. (–Bo.)
osup kalmak Şaşırıp kalmak. (Küçükisa *Zile –To.)
osurganböğcüsü [**osurukböce**] Pis koku çıkaran bir böcek. (*Bor –Nğ.)
[**osurukböce**] : (*Düzce, –Bo.)
osuruğu cinli Bağırıp çağırarak hak aramayı alışkanlık durumuna getiren. (–Sm.)
osurukağacı Yaprakları pis kokulu bir ağaç, aylandız. (*Sarıyer –İst.; –Sm.)
osurukböce [→ **osurganböğcüsü**]
osurukçiçeği İlkbaharda kırlarda yetişen, beyaz çiçekli, pis kokulu bir bitki. (*Bodrum –Mğ.)
oş Köpek kovalama ünlemi, hoşt. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)
oşak [→ **orşak**]
oşamak Benzemek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
oşaman Bir yaşındayken yavrulayan keçi. (Camiyanı *Tirebolu –Gr.)

oşartmak [**oşurtmak, öşertmek, öşürtmek**] **1.** Abartmak, büyültmek. (*Elbistan, *Afşin –Mr.; Dastarlı *Ayaş –Ank.)
[**oşurtmak**] : (–Ba. ve çevresi; Demireli *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Sivrihisar –Es.)
[**öşertmek**] : (Maruf –Çkr.)
[**öşürtmek**] : (–Ank. ve ilçeleri)
2. Kızıştırmak : *Ali, o kadar oşartma kavgaya başlayacaklar.* (Çanıklı *Ayaş –Ank.)

oşaş Benzer. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oşaşırak Az benzer, andırır. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oşatmak Benzetmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oşğamak Okşamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oşik Küçük köpek. (*Kemaliye –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

oşkişlemek [**oskislemek, oskişlemek, oşkişletmek**] Köpekleri kışkırtarak birbirine ya da birine saldırtmak. (*Bor –Nğ.)
[**oskislemek**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**oskişlemek**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**oşkişletmek**] : (–Mğ.)

oşkişletmek [→ **oşkişlemek**]

oşkiş oşkiş Tut tut anlamında köpek kışkırtma ünlemi. (*Güdül, *Ayaş –Ank.; –Nğ.)

oşkultuya Boşuboşuna : *Bugün oşkultuya kasabaya gittik.* (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

oşkurtmak Öfkesini artırmak. (Telin *Gürün –Sv.)

oşoş Köpek. (–Ada.)

oş oş Köpek çağırma ünlemi. (Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; *Kilis –Gaz.; *Antakya köyleri –Hat.)

oşşukcu [**oşukcu**] **1.** Söz taşıyan. (–Nğ.)
[**oşukcu**] : (–Yz.; *Bünyan –Ky.; –Nş.)
2. Dalkavuk. (–Nğ.)

oşt Köpek kovalama ünlemi. (Kırıklar, Çığrı *Dinar –Af.; Honaz –Dz.; –Çr.; –Tr. ve çevresi; –To.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Harran –Ur.; –Gaz.; –Yz.; Elecik *Ayaş, *Şereflikoçhisar –Ank.; –Ky.; Gösterli –Nğ.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; Bademağacı –Ant.)

oşukcu [→ **oşşukcu -1**]

oşurtmak [→ **oşartmak -1**]

ot (I) **1.** Göz hastalığını iyileştirmek için kullanılan ev ilacı. (–Ur.; *Kilis –Gaz.) **2.** Enfiye. (*Kilis –Gaz.; –Mr.)

ot (II) Barut. (Bahçeli *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.)

otacı [**otçu -1, 2**] **1.** Doktor. (–Brs.; *Adapazarı –Kc.; –Nğ.; –Ed.)
[**otçu -1**] : (*Boyabat –Sn.)
2. Ev ilacıyla göz hastalığını iyileştiren göz doktoru. (–Bo.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.)
[**otçu -2**] : (–Ur.)

otağ 1. [→ **otak -1**] **2.** [→ **otak -2**]

otaḫ 1. [→ **otak -2**] **2.** [→ **otak -3**]

otak [**otağ -1, 2; otaḫ -1, 2**] **1.** Konak, apartman. (Papaklar *Osmaniye –Ada.)
[**otağ -1**] : (Koyundere *Ahıska –Kr.)
2. Oda. (*Eğridir –Isp.; –Kr.)
[**otağ -2**] : (Yenitepe *Doğubeyazıt –Ağ.)
[**otaḫ -1**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
3. Çadır. (Karacaahmet –Af.; –Gaz.; –Kn.)

[**otaḫ -2**] : (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)
otalak 1. Ağı. (*Bergama, *Tire –İz.; *Ezine –Çkl.; *Malkara –Tk.) **2.** Ağılı. (Yeniköy –Ba.)
otalamak 1. Ağılamak. (*Sarayköy –Dz.; *Bergama –İz.; Yeniköy –Ba.; Evreşe *Gelibolu, Fili *Biga –Çkl.; Kaynarca *Osmaneli –Bil.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Ks.; –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.; *Malkara –Tk.) **2.** Hayvan yediği ottan hastalanmak. (–Ed.)
otalanmak Ağılanmak. (*Eşme –Uş.; Rumeli göçmenleri *Bergama –İz.; Yeniköy *Mudanya, Nilüfer, Kademeri –Brs.; Arslanbey *İzmit –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; Papasköy –Sm.; Bayadı –Or.; –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
otamak 1. Hastalığı geçmek, iyi olmak. (*Boyabat –Sn.) **2.** Hastalığı iyileştirmek. (–Mr.)
otarmaḫ [→ **otarmak** (I) **-2**]
otarmak (I) [**otarmaḫ**] **1.** Ot toplamak. (Diphacı *Merzifon –Ama.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Hayvanları otlatmak. (Yazı –Brd.; *Düzce –Bo.; *Kelkit –Gm.; –Rz.; –Kr.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; –Mr.; Kızılıkdere –Krk.) [**otarmaḫ**] : (*Arapkir –Ml.)
otarmak (II) Beğenip istemek, birini öbüründen üstün tutmak. (*Bergama –İz.)
otarmudu Otlar biçilirken olgunlaşan bir armut çeşidi. (*Bafra –Sm.)
ot aşı 1. Ispanak ve ıspanaktan yapılan yemek. (*Bolvadin –Af.; Kumdanlı *Yalvaç, *Gelendost –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Beylerli –Dz.; *Seydişehir –Kn.) **2.** Madımalak yemeği. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Şarkışla –Sv.)
otay Karşı : *Otay dağda kurt gördüm.* (Bulgaristan göçmenleri –İst.)
otayı Temmuz. (*Bayburt –Gm.)
ot beli Ateş küreği. (–Kn. ve çevresi)
ot çalgını Ağılı ot yiyerek hastalanan hayvan. (Medetli *Osmaneli –Bil.; *Kandıra –Kc.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Bor –Ng.)
otçam Çöreotu. (Çarık aşireti *Kula –Mn.; *Ermenek –Kn.; Civanyaylağı *Mersin, Akdere, Çiçekli *Silifke –İç.)
otçu 1. [→ **otacı -1**] **2.** [→ **otacı -2**]
otdaḫcı [→ **otlakçı**]
otdanmaḫ Otla kaplanmak, otlanmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
ot daşı [→ **ot taşı -1**]
otduḫ Otluk. (*Arpaçay –Kr.)
otduz Otuz. (Zarşat –Kr.)
ōte Hafta : *Öbür ōteye gideriz.* (*Buldan –Dz.)
otegün Evvelki gün. (Kocabey *Şavşat –Ar.)
ot ekmeği Yenecek otlardan yapılmış katmer gibi ekmek. (Güney, Horoz, Kurtlar *Yeşilova –Brd.)
oteriği Çok erken olgunlaşan, tatlı bir çeşit erik. (Çayırlık *Çerkeş –Çkr.; *Görele –Gr.)
otesgi [**otleski**] Ucu yanmış odun. (–İç.) [**otleski**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
otkabartan Küçük taneli dolu. (Boyalı *Taşköprü –Ks.)
otkök Öteberi. (Yassıören *Senirkent –Isp.)
otkökü Pancar. (Kerpiçköy *Taşköprü –Ks.)

otlakbalığı Ekim, kasım ayları dışındaki aylarda avlanan torik, palamut balıkları. (*Beykoz –İst.)

otlakçı [**otdaḫcı**] Başkalarının sırtından geçinen, bir şeyi parasız ve emeksiz elde eden : *Ahmet'e sigara vermeye kalkma, o otlakçıdır.* (Yassıören *Senirkent,*Gelendost, *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, *Atabey –Isp.; Kurna, Güney *Yeşilova –Brd.; Beylerli, Bekilli *Çal, Oğuz *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Dallıca *Nazilli, Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş, *Torbalı –İz.; Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; Peşman *Daday –Ks.; –İst.;*Kurşunlu –Çkr.; –Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.; Bayadı, Salman, Kuz *Akkuş, Sarıca *Gölköy, *Ünye –Or.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı,*Antakya köyleri –Hat.; –Sv. ilçe ve köyleri;*Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri, Navdalı *Mut, *Tarsus –İç.; –Ada.; *Korkuteli, *Elmalı ve köyleri, *Alanya –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**otdaḫcı**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Erciş –Vn.)

otlakçılık Başkalarının sırtından geçinen. (–Ada.)

otlamak (I) [**otlanmak**] Başkalarının sırtından geçinmek. (*Ödemiş –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; –Sm.; Sarıca *Gölköy, Bayadı –Or.; –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Hacılyas * Koyulhisar, Ağrakos * Suşehri –Sv.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**otlanmak**] : (İshaklı *Bolvadin –Af.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çığşar *Kadirli –Ada.; *Milâs –Mğ.)

otlamak (II) İlaçlamak. (Çığşar *Kadirli –Ada.)

otlamak (III) Ateşlemek, yakmak. (–Ks.; Şıhlar *Ulubey –Or.)

otlangıç Ocak tutuşturmaya yarayan ağaç. (–Ng.)

otlanmak [→ **otlamak** (I)]

otlatmak Aldatmak, yalan söylemek. (Dallıca *Nazilli –Ay.)

otleski [→ **otesgi**]

otlu Ateşli. (*Kadirli –Ada.)

otluk (I) **1.** Kış için kurutulmuş ot yığını. (Çıtak *Çivril –Dz.; *Maçka –Tr.) **2.** Harman yığını. (*Mengen –Bo.) **3.** Kışa saklamak için, yere dikilmiş bir sırığa bağlanarak kurutulan mısır sapları. (*Tirebolu –Gr.)

otluk (II) Karalahanadan et ve pirinçle yapılan yemek. (Küçüklü, Bulancak *Tirebolu –Gr.)

otluklamak Mısırlar biçildikten sonra tarlanın otunu elle koparıp toplamak. (*Maçka –Tr.)

otmak Oturmak. (Hacıahmet, Karaköy *Düzce –Bo.)

otoma Kocaya kaçmış kız. (–Sm.)

otomofil Otomobil. (–Sm.)

otrağ [**otrak**] Makat. (Kerkük)
[**otrak**] : (–Ada.)

otrağçı Yatak, yorgan vb. eşyaları satan. (Kerkük)

otrak (I) [→ **otrağ**]

otrak (II) [→ **oturak** (I) **-1**]

otraklaştırmak Yurtlandırmak, yerleştirmek. (Türkistan göçmenleri –İst.)

otrulmuş kız Evlenme çağı geçmiş, yaşlı kız. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

ot salmak Ateşlemek, kundaklamak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

ot sökdürmek Çok sıkıntı çektirmek. (–Sm.)

ot tapulu Ot yığını. (Bozcalı *Reşadiye –To.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

ot taşı [**ot daşı**] **1.** Fırınlarda, tandırlarda kullanılan ateşe dayanıklı, göz göz delikli, siyah renkli bazalt taşı. (*Nizip, –Gaz.; –Nğ.)
[**ot daşı**] : (*Bor –Nğ.)
2. Yosunlu, gevşek taş. (Sulusaray *Artova –To.)

ot tutmak Otlarken ağılı ot yiyen hayvan hastalanmak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; Taşkaracalar *Kurşunlu –Çkr.; *Ermenek, Akçalar *Seydişehir –Kn.)

otuḫmah [→ **otukmak**]

otukmak [**otuḫmah**] Kuzu, oğlak, buzağı vb. yavru hayvanlar otlamaya başlamak, yayılmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; İnar –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Salman, Kuz *Akkuş –Or.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.; *Şarkışla çevresi –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri –İç.)
[**otuḫmah**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

otuma Nişan töreni. (*İskilip –Çr.)

otumaḫ [**otumak-1**] Oturmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**otumak-1**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

otumak 1. [→ **otumaḫ**] **2.** Yatmak, uyumak. (–Ml. ve çevresi)

otumakçı [→ **oturmakçı**]

otun (I) Evvelki gün. (Çalış *Haymana –Ank.)

otun (II) Odun. (Çilehane *Reşadiye –To.)

oturag (I) Kötürüm. (–Brd.)

oturag (II) [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturago Oturup bekle. (Çıtak *Çivril –Dz.)

oturağ aspası Oturmayı seven, rahatına düşkün. (*Bor –Nğ.)

oturağında ot bitmek Bir yerde çok oturmak. (*Yalvaç –Isp.)

oturaḫ (I) **1.** İnsan ensesi. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** [→ **oturak** (XIV)]

oturah (II) Toprak damlara çıkacak merdivenlere yapılmış çatı. (*Arapkir –Ml.)

oturaḫ éllemek Oturup kalmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oturak (I) [**otrak** (II)] **1.** Emekli. (Büyükçetmi –Çkl.)
[**otrak** (II)] : (Köşker –Krş.)
2. İş göremeyen. (Büyükçetmi –Çkl.)

oturak (II) **1.** Kötürüm. (Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz *Buldan, *Çivril –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Sm.; Bayadı *Ünye –Or.; *Koyulhisar –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.;) **2.** Yürüme zamanı geldiği halde yürüyemeyen çocuk. (Salman *Akkuş –Or.)

oturak (III) **1.** Hela, ayakyolu. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.) **2.** Lazımlık. (*Eğridir köyleri –Isp.; –Brd.; *Susurluk –Ba.; *Alayunt –Kü.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Ks.; –Çkr.; –Sn.; *Lâdik –Sm.;

*Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; –Rz.; –Kr.; –Ezm.; *Nizip –Gaz.; Akifiye *Andırın –Mr.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Milâs, *Bodrum –Mğ.)

oturak (IV) Armutla ahlat arasında, tadı ekşimsi bir armut çeşidi. (*Kavak –Sm.)

oturak (V) Çam fidanı. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

oturak (VI) Bir yerde küme biçiminde büyüyen bitki. (–Sm.)

oturak (VII) [**oturtma** (I)] **1.** Toplantı. (Tokat –Es.) **2.** Düğün günü yalnız erkeklere yapılan yemekli eğlenti. (*Tire –İz.; Kızılhisar –Gaz.; –Mr.)
[**oturtma** (I)] : (*Gelibolu –Çkl.) **3.** Düğünden bir gün sonra evde oturularak yapılan eğlence. (–Gaz.; *Kangal –Sv.)

oturak (VIII) [**oturag** (II), **oturak tahtası -1, oturamak** (II), **oturcak, oturga -2, oturgaç** (II), **oturgeç, oturgiç, oturkıç**] **1.** Minder. (*Bozkır –Kn.) **2.** Kanepe. (Güney, Horoz, Kurtlar *Yeşilova –Brd.; *Çal –Dz.) **3.** Tahtadan yapılmış arkalıksız sandalye. (*Emirdağ –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Söğüt, Honaz, Bekilli *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Kiraz *Bornova –İz.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; –Brs.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; Peşman *Daday –Ks.; Saray *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; Bayadı –Or.; *Vakfıkebir –Tr.; *Bayburt –Gm.; –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –El.; *Kangal, *Gürün –Sv.; –Ank. ve çevresi; *Ermenek –Kn.; Zeytinli –Ada.; Reşadiye, Kıran *Milâs –Mğ.; *Lüleburgaz - Krk.)
[**oturag** (II)] : (–Brd.)
[**oturak tahtası -1**] (- Çr.)
[**oturamak** (II)] : (–Af.; *Çal –Dz.)
[**oturcak**] : (*Yenişehir –Brs.)
[**oturga -2**]: (Ortalık*Ayancık –Sn.)
[**oturgaç** (II)] : (–Brs.; Romanya göçmenleri –İst.; Bayındır *Çerkeş –Çkr.)
[**oturgeç**] : (Türkistan göçmenleri –İst.)
[**oturgiç**] : (*Adapazarı –Kc.)
[**oturkıç**] : (Türkistan göçmenleri –İst.; *Gölcük, *İzmit –Kc.) **4.** Kayıkçıların kürek çekerken oturdukları yer. (–Çkl.; –Ant.) **5.** Arabada yolcuların oturduğu yer. (–Ant.) **6.** Merdivenin üstünde ve pencere önünde oturulacak yer. (*Ünye –Or.)

oturak (IX) Yazlık yer. (–Ay.)

oturak (X) Oda. (–Gaz.)

oturak (XI) Beşiğin altı. (–Sn.; –Sm.)

oturak (XII) **1.** [→ **oturum** (III)] **2.** Çay ağızlarına ağ gererek yapılan balık avı. (*Edremit –Ba.)

oturak (XIII) Asmaları yükseğe kaldırmak için yapılan ağaç iskele, çardak. (*Beypazarı –Ank.)

oturak (XIV) [**oturaḫ** (I) **-2, oturak yeri** (II), **oturak yiri, oturamak** (I) **-2,**] Kıç, makat. (Çığrı *Dinar –Af.; –Ml.; *Antakya –Hat.; Çamoağa *Divriği –Sv.; *Bor –Nğ.; Şeref *Yatağan –Mğ.)
[**oturaḫ** (I) **-2**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Bahçeli *Bor - Nğ.)

[**oturak yeri** (II)] : Eymir *Bozdoğan. –Ay.; *Alaşehir –Mn.; –Sm.; –Tr.; *Kilis –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri –İç.; *Milâs –Mğ.)

[**oturak yiri**] (*Bor –Nğ.)

[**oturamak** (I) **-2**] : (*Acıpayam –Dz.; *Hayrabolu –Tk.)

oturakçı (I) **1.** Eski eşya satan, bitpazarı tüccarı. (*Alayunt –Kü.; –Ezm.; –Mr.; –Dy.; –Gaz.; –Sv.) **2.** Gezgin satıcı, çerçi. (–Ank.) **3.** Eşyaların gerçek değerini bilen (kimse). (–Sv.) **4.** Sandalye, merdiven parmaklığı vb. tahta işlerini yapan usta. (*Kilis –Gaz.; –Mr.)

oturakçı (II) Sürek avında silahlı olarak av bekleyen. (Osman *Nallıhan –Ank.)

oturakfasulyesi Bir çeşit fasulye. (*Akyazı çevresi –Sk.)

oturakhavası 1. Uzunhava denilen türkü. (–Ezm.) **2.** Halka olup otururak söylenen türkü. (–Tr.)

oturaklaştırmak [**otraklaştırmak**] Yurtlandırmak, yerleştirmek. (–Tr.)

[**otraklaştırmak**] : (Türkistan göçmenleri –İst.)

oturaklı (I) **1.** İriyarı adam. (*Düzce –Bo.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.) **2.** Yaygaracı, geçimsiz. (*Düzce –Bo.)

oturaklı (II) Tek katlı yapı. (*Merzifon –Ama.)

oturak tahtası 1. [→ **oturak** (VIII) **-3**] **2.** Kayığın arka güvertesinin üstü. (*Mudanya –Brs.)

oturak olmak Yerinden kalkamayacak derecede yaşlanmak. (Yeniköy –Ba.)

oturak tātası Kızağa benzer tahta. (Hasanoğlan –Ank.)

oturak yeri (I) Yolcuların oturup dinlenecekleri yer. (*Maçka ve çevresi –Tr. İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oturak yeri (II) [→ **oturak** (XIV)]

oturak yiri [→ **oturak** (XIV)]

oturamak (I) **1.** Sırt. (*Acıpayam –Dz.) **2.** [→ **oturak** (XIV)]

oturamak (II) [→ **oturak** (VIII)]

oturamaklı (I) Ağır, davranışları ölçülü olan. (–Isp.)

oturamaklı (II) Sağlam, oturaklı (yapı için). (*Gediz –Kü.)

oturavarmak [**oturudüşmek -2**] Kız, evlenmek için, nişan, düğün törenlerine gerek görmeden sevdiği erkeğin evine gitmek, kaçmak. (Peşman *Daday –Ks.)

[**oturudüşmek -2**] : (*Çiçekdağı köyleri –Krş.)

oturbaltası Marangozların ağaç yontmakta kullandıkları yassı balta. (Çiftlik, Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

oturcak [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturga 1. Kesilen ağacın yerde kalan bölümü. (Karabüzey *Araç –Ks.) **2.** [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturgaç (I) [**oturtma** (II), **oturum** (II)] Dip : *Bardağın oturgacı düzdür.* (–Brs. köyleri)

[**oturtma** (II)] : (–İz. ve köyleri)

[**oturum** (II)] : (Tokat –Es.; Genezin *Avanos –Nş.)

oturgaç (II) [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturgan Oturan. (*Kandıra –Kc.)

oturgeç [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturgiç [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturgun (I) [**oturğan, oturuşgun, oturuşkun**] Olgun, ağırbaşlı. (*Bor –Nğ.)

[**oturğan**] : (Öteyüz *Araç –Ks.)
[**oturuşgun**] : (*Çivril –Dz.)
[**oturuşkun**] : (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

oturgun (II) Sağlam yapılı. (*Bor –Ng.)

oturgun (III) Sık dokunmuş. (*Mersin köyleri –İç.)

oturgun (IV) Süt kesiği. (–Ank. köyleri)

oturğan [→ **oturgun** (I)]

oturkıç [→ **oturak** (VIII) **-3**]

oturma 1. Gelin elbisesinin dikileceği gün. (Solmaz *Tavas –Dz.; –Ba. ve çevresi) **2.** Çarşamba günü kız evinde yapılan tören. (–İst.)

oturmakçı [**otumakçı, oturucu**] Konuk: *Akşam bizde oturmakçılar vardı.* (Yeniköy, Ömerköy *Bandırma –Ba.; Çırpılar *Bayramiç –Çkl.; Gözede –Brs.; *Emet –Kü.; –Ank.)
[**otumakçı**] : (Fakih –Brs.)
[**oturucu**] : (Bereketli *Tavas –Dz.; Yalova *Eceabat –Çkl.; Tokat, Bozan –Es.; *Şarkışla –Sv.)

oturtma (I) [→ **oturak** (VII) **-2**]

oturtma (II) [→ **oturgaç** (I)]

oturtma (III) Kol gibi bükülmüş yufkaları tepsiye dizerek yapılan bir çeşit tatlı. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

oturtma (IV) [→ **oturum** (I) **-1**]

oturtma (V) Kıldan yapılmış kilim. (*Datça –Mğ.)

oturtmaç Kovalanan tavşan, aldatmak amacıyla birdenbire durarak tazıyı öne geçirme. (Kepen *Sivrihisar –Es.)

oturucu [→ **oturmakçı**]

oturudüşmek 1. Oturup kalmak. (Hasanoğlan –Ank.) **2.** [→ **oturavarmak**]

oturuk Gazino, kahvehane. (–İz.; –Kn.)

oturum (I) [**oturtma** (IV)] **1.** Harman yerindeki ekin demetlerinin yığını. (*İskilip –Çr.; *Reşadiye –To.)
[**oturtma** (IV)] : (Başköy –Ank.) **2.** Ot, yaprak yığını. (Kuşu *Hekimhan –Ml.) **3.** Harman yerindeki ekin yığınının tepesi. (Kavşit *Sungurlu –Çr.)

oturum (II) [→ **oturgaç** (I)]

oturum (III) [**oturak** (XII) **-1**] Sürek avında avcıların av bekledikleri yer. (Fariske *Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.)
[**oturak** (XII) **-1**] : (–Ant.)

oturum etmek Bir iş için toplanıp konuşmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oturumluk Bir adamın oturabileceği kadar yer. (*Lâpseki –Çkl.)

oturuşgun [→ **oturgun** (I)]

oturuşkun [→ **oturgun** (I)]

oturuşmak 1. Oturup yerleşmek. (*Kandıra –Kc.) **2.** Yatışmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.; –Sm.)

oturuşturmak Yatıştırmak. (*Milâs –Mğ.)

otyağmuru [**otyaran -1**] Güneşli havada yağan iri taneli yağmur. (Karaveliler, Camii –Ant.)
[**otyaran -1**] : (*Alayunt –Kü.)

otyaran 1. [→ **otyağmuru**] **2.** Dolunun büyüğü. (–Kü.)

otyiğit Çok genç ve çevik. (*Merzifon –Ama.)

ov Su. (Babik *Pötürge –Ml.)

ovaca Siyah renkli kış armudu, ahlat. (Çanıllı, *Güdül, *Ayaş –Ank.)

oval Ayakkabı kalıbının kol gibi olan ve ayakkabıyı germeye yarayan parçası. (*Zile –To.)

ovala Yemli, yemsiz olta. (–İst.)

ovalak Keçi yavrusu, oğlak. (–Bo.)

ovalı Başka yerden gelip geçici olarak bir yerde oturan ve ufak tefek işler yapan kadın. (–Sm.; –Gr)

ovalı bazarı Meyve, sebze satılan pazar. (Peşman *Daday –Ks.)

ovamaç 1. Süt ve yumurta karışımının içine yufka ekmeği ufalayarak yapılan bir çeşit yiyecek. (*Artova –To.) **2.** [→ **oğamaç -1**]

ovandere Üvendire. (–Yz.)

ovanmak Gelmek : *Mehmet ovanıyor.* (Genek *Yatağan –Mğ.)

ovant [→ **oñart -2**]

ovar Sıcak hava, samyeli. (–Gaz. ve çevresi)

ovarmak 1. [→ **oñarmak** (II)] **2.** Düzeltmek. (*Vezirköprü –Sm.; Salman *Akkuş Or.; –Tr.; –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

ovart [→ **oñart -1**]

ovartmak [→ **onartmak -1**]

ovaşmak Uyuşmak (el, ayak için). (Zeytinli *Edremit –Ba.)

ovat Ocak ayı. (*Urla –İz.; –İst.)

ovatlamak Düzeltmek, herşeyi yerine yerleştirmek. (Limanköy, Mapavri –Rz.)

ovayeli Kuzeyden esen yel. (Yeregömü *Ayaş –Ank.)

ovaz Üvez. (*Kandıra –Kc.; *Bartın –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; *Çarşamba –Sm.; Ziyere –Ama.)

ovcalamag [→ **ovcalamak**]

ovcalamak [**ovcalamag, öğcelemek -1, övcelemek** (II) **-1, övcülemek -1**] Bir şeyi avuçta sıkarak ezmek, ovalamak, ufalamak. (İğdecik, Yukarıdinek *Şarkikaraağaç, *Yalvaç –Isp.; –Dz. ilçe ve köyleri; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; Namrun *Tarsus, *Mut köyleri, *Mersin köyleri –İç.; *Serik –Ant.; –Kıbrıs)

[**ovcalamag**] : (–Brd.)

[**öğcelemek -1**] : (*Bor –Nğ.)

[**övcelemek** (II) **-1**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Bergama –İz.)

[**övcülemek -1**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)

ovçu [→ **oycu**]

oveç Enenmiş koç. (Çepni *Gemerek –Sv.)

overe Yün eğirme aracı, öreke. (Oğlakçılar *Boyabat –Sn.)

ovha Sığır kovalama ünlemi. (Çilehane *Reşadiye –To.; Kaleyaka *Perşembe –Or.)

ovih ovih At çağırma ünlemi. (–Sv. ve çevresi)

ovir Ahır. (Çakılköy *Çatalca –İst.)

ovkalamak Bir şeyi sıkarak buruşturmak, kırıştırmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

ovkulamak Ufaklamak. (Karaköy, Çubukçular –Dz.)

ovkünmek Birinin yaptıklarını yineleyerek onunla eğlenmek, yansılamak. (*Çarşamba –Sm.)

ovlamak Keçi yavrusu. (Peşman *Daday –Ks.)

ovma Deve hamuru. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

ovmaç çorbası [→ **oğmaç -1**]

ovonk Ot, yaprak vb. şeyleri kaynatarak yapılan hayvan yemi. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

ovul Erkek çocuk. (Eraslan, Suluca –Ama.)

ovundurma Ermenilerin üç gün üç gece süren oruçları. (Köşker –Krş.)

ovundurum (I) Ekinin dibinden süren filiz, sürgün. (–Dz.)

ovundurum (II) Yaş çam odunu. (–Dz.)

ovunmak (I) **1.** [→ **oğunmak** (I) **-2**] **2.** [→ **oğunmak** (II) **-3**]

ovunmak (II) Topaç hızlı dönerken sesi kesilerek bir noktada durur gibi olmak. (–Gaz.)

ovunmak (III) Eritilen yağın dumanı çıkmaya başlamak. (–Gaz.)

ovvah Eyvah. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

ovvah ovvah At, eşek vb. hayvanları çağırma ünlemi. (Varyanlı –Mr.)

ovve Deve durdurma, çağırma ünlemi. (Türkmenli *Bayramiç –Çkl.)

oyā (I) O yana, o yöne. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

oya (II) **1.** Elinden iş çıkmayan adam. (Navadalı *Mut –İç.) **2.** Emeğe değmeyen iş. (*Bayramiç –Çkl.; *Lüleburgaz –Krk.)

oya (III) [**oyanta -2**] Sürüden ayrıldıktan sonra orada burada otlayıp arkadan gelen davar, sığır. (Çay *Bolvadin –Af.; Ulubey *Senirkent –Isp.; Kösten, Karateke, Menteşe, Honaz –Dz.; Yerkuzlu *Erbaa –To.; Çaltılar –Mğ.)

[**oyanta -2**] : (Kuz *Akkuş –Or.)

oya (IV) Küçük mendil. (Büyükkızılhisar –Gaz.)

oyacak Patlıcan, kabak oymaya yarayan araç. (–Ur.; *Nizip –Gaz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

oyaḫ [→ **oyanıḫ**]

oyak [→ **oyrak -2**]

oyalmak (I) Utanmak. (–Sn.)

oyalmak (II) İyileşmeye yüz tutmak. (Karabörk *Görele –Gr.)

oyan 1. Zincir. (Şabanözü *Polatlı –Ank.) **2.** Hayvan gemi. (–Isp.; *Lâpseki –Çkl.)

oyandırmak Uyandırmak. (–Nğ.)

oyanıḫ [**oyaḫ**] Uyanık. (*Erciş –Vn.)

[**oyaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

oyanmak Uyanmak. (Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)

oyanta 1. Başkalarına uymayan insan ya da hayvan. (Salman *Akkuş –Or.) **2.** [→ **oya** (III)]

oyasa İş yapmak istemeyen, oyalanan, tembel. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

oyat Utangaç. (*Sarayköy –Dz.)

oyaz Davar sineği. (*Ermenek –Kn.)

oycu [**ovçu, oyçu**] Avcı. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

[**ovçu**] : (*Iğdır –Kr.)

[**oyçu**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oyçu [→ **oycu**]

oydaş Yürüyemeyen, zayıf çocuk. (–Kn. çevresi)

oygalamak [→ **oyulgamak -1**]

oygana Kabarma. (–Bo.)

oygu (I) **1.** Tahta kaşık oymakta kullanılan ucu eğri bıçak. (Çığrı *Dinar –Af.; İğdecik, Uluğbey *Senirkent –Isp.) **2.** Kabak, patlıcan oymakta kullanılan araç. (–Gaz.)

oygu (II) Ağaç yalak. (*Elmalı –Ant.)

oyguş Av kuşu. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

oyguş élemek Kuş avlamak. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

oyğalamak [→ **oyulgamak -1**]

oyğu Oyulmuş yer, bölüm : *Elbisenin oyğusu kıyğısı yok.* (Tokat –Es.)

oyıl İlkbaharda esen lodos yeli. (Kızılca *Hadım –Kn.)

oyın [**oyun** (IV)] Öğün, kez (yemek için). (–Tr.)

[**oyun** (IV)] : (–Tr.)

oyke Öfke. (*Gürün –Sv.)

oyk oyk Deve çağırma ünlemi. (Bağtepe *Kozan –Ada.)

oylak Çukur yer: *Oylaklar çok rüzgâr almaz.* (Harşit *Torul –Gm.)

oylamak [→ **oylanmak -2**]

oylanmak [**oylamak**] **1.** Boş yere vakit geçirmek, oyalanmak. (–Brd.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Misis –Ada.) **2.** Düşünmek, geçmiş bir olayı anımsamak. (Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy *Seyitgazi –Es.; Misis –Ada.)

[**oylamak**] : (–Kn.)

oylaşmak Güreşmek, boğuşmak. (Kurna –Brd.)

oyluk Toprak. (–Ank.)

oylum (I) **1.** Koyak. (*Çal –Dz.; –El.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Kösten, Karaçay –Ed.) **2.** Büklüm. (*Çal –Dz.) **3.** Kayalık yer. (Muncusun –Ky.) **4.** Arazinin bir parçası. (–El) **5.** Alan, çevre. (Tokat –Es.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.) **6.** Ağaç dikilecek çukur. (–Gaz.)

oylum (II) **1.** Parça, bölüm. (–Yz. çevresi; Hamurcu *İncesu –Ky.) **2.** Girinti çıkıntı. (*Kilis –Gaz.)

oylum (III) Aynı sırada olan şeyler : *Hep bir oylum üzerinde.* (Karaözü *Gemerek –Sv.)

oylum (IV) **1.** Kalıp, biçim. (–El.; –Sv.) **2.** Hacim. (–Yz.)

oylum oylum 1. Parça parça. (Bereketli *Tavas, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Susurluk –Ba.; Sarıkavak, Tokat –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Merzifon –Ama.; *Afşin köyleri –Mr.; Çamoağa *Divriği, Ağrakos *Suşehri, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.) **2.** Yer yer. (Tokat –Es.) **3.** Girintili çıkıntılı. (Tokat –Es.) **4.** Öbek öbek. (*Bor –Nğ.)

oyma (I) [**oymaca, oymak** (V), **oymalık** (I)] **1.** Duvarda eşya koymaya yarayan kapaksız dolap, raf. (Çandır *Sütçüler, *Gelendost –Isp.; Darıveren *Sarayköy, *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş köyleri, *Bergama –İz.; Aslanapa, *Emet –Kü.; Tokat, Bozan –Es.; *Safranbolu –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Kuz *Akkuş –Or.; *Ermenek –Kn.; *Milâs –Mğ.)

[**oymaca**] : (Salda *Yeşilova –Brd.; *Bartın –Zn.)

[**oymak** (V)] : (İshaklı *Bolvadin –Af.)

[**oymalık** (I)] : (Güney *Yeşilova –Brd.)

2. Bacaların üstündeki karşılıklı delikler. (*Dinar köyleri, –Af.; Eber *Yeşilova, Kuşbaba, *Bucak –Brd.)

oyma (II) Ağaç yongası. (*Kurşunlu –Çkr.; Kuz *Akkuş, *Salman –Or.)

oyma (III) Ceket. (Taşlıçay *Diyadin –Ağ.)

oyma (IV) Yayık. (–Çkr.)

oyma (V) Tadı buruk, bir çeşit armut. (*Bor –Nğ.)

oymaca [→ **oyma** (I) **-1**]

oymak (I) Söze karşılık vermek, yanıtlamak. (Kavaklıdere –Mğ.)

oymak (II) **1.** Semt, mahalle, bölge. (Cebel *Eğridir –Isp.; *Urla –İz.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; Hartlap –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Haydarbeyli –Yz.) **2.** Yön. (*Urla –İz.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

oymak (III) Yüksük. (Aziziye –Dz.; Kadıçiftliği *Yalova –İst.; Yeniköy *Seyitgazi –Es.; Çilehane *Reşadiye –To.)

oymak (IV) Arazinin alçak, çukur yeri. (*Yalvaç –Isp.; Fili *Biga –Çkl.; Kaleyaka *Perşembe, Bayadı, Danışman *Fatsa –Or.)

oymak (V) [→ **oyma** (I) **-1**]

oymalık (I) [→ **oyma** (I) **-1**]

oymalık (II) Dolmalık biber. (Güney *Yeşilova –Brd.)

oymatahtası Sandalın kenarındaki tahta. (–İst.)

oyn Seslenme ünlemi, ey: *Oyn Mehmet nasılsın?* (–Ant. ve çevresi).

oynaḫ Hafif, oynak (kadın için). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Bor –Nğ.)

oynak (I) **1.** İş bilen (kimse). (Çandarlı *Bergama –İz.; *Kurşunlu –Çkr.) **2.** Sözünde durmayan, güvenilmeyen (kimse). (Güney *Yeşilova –Brd.; *Lâpseki –Çkl.; –Ks.; Sarıca *Gölköy, Bayadı, Kuz *Akkuş –Or.; *Sorgun –Yz.) **3.** Kararsız. (*Lâpseki –Çkl.)

oynak (II) **1.** Yeraltı suları nedeniyle kayan toprak, göçük. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Kadıköy –Dz.; Tokat, Bozan –Es.; *Alucra –Gr.; *Maçka ve köyleri –Tr.; Bağlıca *Ardanuç, Çavdarlı *Şavşat –Ar.; Eğnir *Arapkir –Ml.; Kuruçay –Ezc.; Önsen –Mr.; –Sv. ilçe ve köyleri; Zencidere –Ky.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.) **2.** Üstü çayır, altı bataklık yer. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Niksar –To.; Karaözü *Gemerek –Sv.) **3.** Ara-

baların yollarda bıraktığı izler, çukurlar. (Çıtak *Çivril –Dz.)

oynak (III) **1.** Tavşan izi. (–İst.; Gerede *Nallıhan –Ank.) **2.** Genellikle av izi. (Devecikonağı *Mustafakemalpaşa –Brs.)

oynaklamak Sevinçten zıplayıp hoplamak. (Karabüzey *Araç –Ks.)

oynakma [**oynatma** (I) **-1**]

oynama [**oynatma** (II)] Küçük çocuklarda olan havale hastalığı. (Tokat –Es.; *Bor –Nğ.; Buluklu *Mersin –İç.)

[**oynatma** (II)] : (–Rz.)

oynamaḫ [→ **oynamak** (I)]

oynamak (I) [**oynamaḫ**] Kanun dışı cinsel ilişki kurmak. (–Gm.; İrişli Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**oynamaḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oynamak (II) Toprak yarılmak, kaymak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

oynaş dölü Piç. (Alpanus *Emet –Kü.)

oynaşlıçorba Yarma ve mercimekle yapılan yemek. (–Ank.)

oynaşmaḫ Çocuklar oynamak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oynaşmak Kadın ve erkek nikâhsız yaşamak. (*Kilis –Gaz.)

oynatma (I) [**oynakma**] **1.** Kötü, oynak kadın. (*Ödemiş –İz.; –Mr.; Karabiga *Biga –Çkl.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Şavşat köyleri –Ar.; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

[**oynakma**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

2. Ele avuca sığmaz, hareketli kimse. (*Antakya –Hat.)

oynatma (II) [→ **oynama**]

oynatma (III) Yabangüvercini avında çığırtkanlık yapan, ava alıştırılmış usta güvercin. (*Tire –İz.)

oynatmak Sara hastalığına tutulmak. (*Gürün Sv.)

oynuk Göz çukuru. (Aslıhantepeciği –Ba.)

oyrak [**oyak**] **1.** İki dağ arasındaki çukur yer. (Kayadibi, Çandır, Nefsiköseli *Görele –Gr.) **2.** Toprak üstündeki küçüklü büyüklü çukurlar. (–Gr.)
[**oyak**] : (–Sn.)
3. Orman ve sazlıklar arasındaki ince yollar. (*Polatlı –Ank.)

oyru (I) [**oyur**] Gövde. (Kazmasökü –Sn.)
[**oyur**] : (Kılıçlı –Sm.)

oyru (II) İnişli yokuşlu sarp yer. (Sındı *Marmaris –Mğ.)

oyruk Kuyruksokumu. (–Sm.)

oyrulmak [→ **obrulmak -1**]

oysal Yaman, azgın. (–Ky.)

oysam [**oysama, oysamki, oysan, oysana, oyusa, oyusam**] Halbuki. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Kösten, Honaz, Darıveren *Acıpayam, Bekilli, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş köyleri –İz.; –Mn. ve çevresi; *Susurluk –Ba.; *Alayunt –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Artova –To.; –Tr.; *Ağın –El.; –Gaz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı –Ant.; *Milâs –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**oysama**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**oysamki**] : (–Ama.; –Nğ.)
[**oysan**] : [Uluğbey *Senirkent –Isp.)
[**oysana**] : (–Nğ.)
[**oyusa**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.; Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)
[**oyusam**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.; –Brd.; Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

oysama [→ **oysam**]

oysamki [→ **oysam**]

oysan [→ **oysam**]

oysana [→ **oysam**]

oysar (I) Deve yuları. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)

oysar (II) Topraktan yemek kabı, çanak. (–Ky.)

oysegi [→ **öğseği**]

oysuramak İçi geçmek, bayılır gibi olmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oysuratmak Bayıltmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

oyşar İri (hayvan memesi için): *Biz bir inek aldık oyşar memeli.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oyşarramak Hayvanı hızlı hızlı, ara vermeden sağmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oytarmak Oymak. (–To.)

oytu Kuytu yer. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

oytun Beğenilen, güzel yer: *Oytun ovalar yemyeşil.* (–Es.)

oyu Halı ve seccade üzerindeki işleme. (Hortu *Ereğli –Kn.)

oyuç Avuç. (Koyundere *Abıska –Kr.)

oyuḫlamak [→ **oyulgamak -I**]

oyuk (I) Sevinç, mutluluk. (Aybastı –Or.)

oyuk (II) Şaşkın, ahmak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

oyuk (III) Bostan korkuluğu. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Gördes –Mn.; Ağaçköy *Ezine –Çkl.; *Karabük –Zn.; Kaleyaka *Perşembe, Şıh-

lar *Ulubey –Or.; Kemallı, Çandır, Piraziz –Gr.; –Kn.; Çomaklı *Milâs, Karaköy *Bodrum, Yerkesik, Gülağzı –Mğ.; Enez *Keşan –Ed.)

oyuk (IV) Bir şeyin yapılmasını önlemek için yapılan yıldırma gösterisi. (*Eğridir köyleri –Isp.)

oyuk (V) **1.** Mağara. (Bereketli *Tavas –Dz.) **2.** Dağların üstünden geçen yolları belirten imler, sivri taşlar. (Çiftekavak, Filargaz –Ar.) **3.** Kuytu yer. (*Mesudiye –Or.) **4.** Küçük taşlardan oluşan küme: *Bağın yarısını oyuk kaplıyor*. (Ulubey *Senirkent –Isp.)

oyuk gibi olmak Çamaşırlar çok kirlenmek. (Salman *Akkuş -Or.)

oyuklama Bir çeşit kilim. (Tecirli–Mr.)

oyuklamak [→ **oyulgamak -1**]

oyulgama [**oyulka** (II)] Kalın, seyrek, gelişigüzel dikiş. (*Yalvaç, *Eğridir köyleri -Isp.; *Emet –Kü.; Tokat, Bozan –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.; *Şebinkarahisar, Gebeme*Mesudiye –Or.; *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**oyulka** (II)] : (Ferenge *Erbaa –To.)

oyulgamak [**oygalamak, oyğalamak, oyuḫlamak, oyuklamak, oyulkamak -1, oyurgalamak, oyurgamak**] **1.** Seyrek seyrek, gelişigüzel dikmek. (Bayat *Emirdağ –Af.; Kemaliye *Alaşehir -Mn.; *Lâpseki –Çkl.; Demirci *Simav –Kü.; *Sivrihisar –Es.; * Taşköprü –Ks.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; Telin *Gürün –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.; –Kn.; –Ada.)

[**oygalamak**] : (Dayakadın *Çatalca –İst.; *Çarşamba –Sm.)

[**oyğalamak**] : (*Afsin –Mr.)

[**oyuḫlamak**] : (–Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**oyuklamak**]: (Sarıkavak –Es.; Ağlı *Küre –Ks.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

[**oyulkamak -1**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

[**oyurgalamak**] : (–Sm.)

[**oyurgamak**] : (*Gelendost –Isp.; Peşman *Daday –Ks.; –Sv.)

2. Saplamak, sokmak : *Bıçağın ucunu ayağıma oyulgadı*. (Bayat *Emirdağ –Af.)

oyulganmak (I) [→ **oyulkanmak**]

oyulganmak (II) Bir şeyin içine iyice girmek, içine işlemek : *Bunların sırrını öğrenmek için içlerine iyice oyulganmalı*. (*Eğridir köyleri –Isp.)

oyulganmak (III) Pire, bit vb. böcekler bir yere üşüşmek, bir yere girip saplanmak. (Tokat –Es.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ada.)

oyulganmak (IV) Oyalanmak: *Demindenberi orada ne oyulganıp duruyorsun?* (*Gürün –Sv.)

oyulganmak (V) Yılan, kertenkele vb. sürüngenler eğri büğrü gitmek. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Kurşunlu –Çkr.; Çanılı *Ayaş –Ank.; Çapar *Tarsus –İç.)

oyulka (I) Toprağın çıkıntılı yeri, sırt. (Ferenge *Erbaa –To.)

oyulka (II) [→ **oyulgama**]

oyulkamak 1. [**oyulgamak -1**] **2.** İnce, düz dikiş dikmek. (–Ada.) **2.** Elbisenin eskiyen yerini dikmek. (*Karaman –Kn.)

oyulkanmak [**oyulganmak** (I)] Kaybolup gitmek, sıvışmak : *Su taşların arasından oyulkanıp gider.* (*Gürün –Sv.; *Ayaş –Ank.; Civanyaylağı *Mersin –İç) [**oyulganmak** (I)] : (Tokat –Es.; *Ermenek –Kn.)

oyum (I) **1.** Küme, öbek (ağaç, sebze, çiçek için). (*Eğridir köyleri –Isp.; –Dy.) **2.** Meşe fidanı. (Gözene *Pötürge –Ml.; –Kn.) **3.** Fundalık. (*Kemaliye –Ezc.)

oyum (II) Bostan, sebze dikmek için açılmış çukur. (*Kemaliye –Ezc.)

oyum (III) Delik. (–Mr.; –Kr.; *Silifke –İç.)

oyum (IV) Çamaşır ya da bezin en çok kirlenen yerini yıkama, ovma. (*Tirebolu –Gr.)

oyumlamak Köklenmek : *Yeni dikilen fidanlar oyumlamaya başlamış.* (*Köyceğiz, *Fethiye –Mğ.)

oyum oyum 1. Yer yer : *Ekini hayvanlar oyum oyum yemiş.* (Sürez *Bozdoğan –Ay.) **2.** Küme küme. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

oyun (I) Zaman, vakit. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

oyun (II) Ozan. (*Ürgüp –Nş.)

oyun (III) Yoğurt. (–Ks.)

oyun (IV) [→ **oyın**]

oyunçaḫ 1. Oyuncak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Eğlence. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

oyunduruk [**oyunturuk**] **1.** Sık ağaçlık. (Çavundur –Ank.) **2.** Çam fidanı. (Güney *Yeşilova, Kavuncu *Tefenni –Brd.; Dedesil *Acıpayam –Dz.) [**oyunturuk**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

oyunlu Sözünden dönen, düzenci. (Yeniköy –Ba.; Tokat –Es.; –Kü.; –Ank.; *Milâs –Mğ.)

oyuntu Irmak yatağında suyun oyduğu çukur yer. (*Çarşamba –Sm.)

oyunturuk [→ **oyunduruk -2**]

oyur [→ **oyru** (I)]

oyurgalamak [→ **oyulgamak -1**]

oyurgamak [→ **oyulgamak -1**]

oyurtmak 1. Kaçınmak, çekinmek. (*Kula –Mn.) **2.** Kuşkulanmak, ürkmek, kulak kabartmak. (Ovacık *Tavas –Dz.; Aslanköy *Mersin –İç.)

oyusa [→ **oysam**]

oyusam [**oysam**]

oz (I) Karşı karşıya. (*Cebelibereket –Ada.)

oz (II) Kez. (–Ank.)

ozan (I) [**ozancı**] **1.** Geveze. (–Kü.; *Kilis, –Gaz.; *Bor –Nğ.; –Kn.) [**ozancı**] : (*Ula –Mğ.) **2.** Sersem, aptal. (Gökçesu –Bo.) **3.** Şakacı, güzel ve tatlı konuşan. (–Dz.; *Burhaniye –Ba.)

ozan (II) Dedikodu, dırıltı, (–Ml.)

ozancı [→ **ozan** (I) **-1**]

ozancılık Şakacılık. (Kadıköy –Dz.)

ozanlık 1. Düşkünlük, zavallılık. (*Bor –Nğ.) **2.** Gevezelik. (*Bor –Nğ.)

ozanlık etmek Şaka etmek. (Honaz –Dz.; *Karacasu –Ay.)

ozannama 1. Tasarlamadan söylenen koşma. (Horzundamları –Kü.) **2.** Asılsız söz, masal. (Çambaşı, Honaz –Dz.; Atkaracalar *Çerkeş –Çkr.)

ozgarmak Yollamak : *Şu kızı evine ozgar.* (Ayrancı –Kn.)

ozmak (I) Büyümek, yükselmek, büyük adam olmak. (*Osmancık –Çr.)

ozmak (II) Öne geçmek, yarışı kazanmak. (Şumnu göçmenleri –İst.; Çilehane *Reşadiye –To.; Emiryakup *Hayrabolu –Tk.)

ozmak (III) İndirmek. (Macar *Gazipaşa –Ant.)

ozor Ateşte biraz tutulduktan sonra bükülebilen, lifleri yumuşak ve dayanıklı bir çeşit ağaç. (*Ahlat –Bt.)

ozuk Taze cevizin üstündeki yeşil kabuk. (*Ahlat –Bt.)

Ö

öbbe 1. Yanak. (İğdecik *Keçiborlu –Isp.) **2.** Öpücük. (–Brd.)

öbce Kurumlu, kibirli. (–Yz.)

öbçe 1. [→ **öcbe -1**] **2.** [→ **öcbe -2**] **3.** [→ **öcbe -3**]

öbe Durgun suların yüzündeki yeşil birikinti. (*Lâpseki –Çkl.)

öbek Tomurcuk. (Bekilli *Çal –Dz.)

öbeklenmek Tomurcuklanmak: *Güller öbeklenmiş.* (Bekilli *Çal –Dz.)

öbelek (I) Kelebek. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)

öbelek (II) Mısır koçanı. (Kırcaali *Mesudiye –Or.)

öbelek (III) Yığın. (*Düzce –Bo.)

öbelek öbelek Aksayarak, topallayarak (yürüyüş için) : *Şu adam öbelek öbelek yürüyor.* (–Gr. köyleri)

öbelen Kazları şişmanlatmak için yutturulan, fındık, iç badem, mısır unu ve sulu kepekten yapılan hamur topacı. (Kilimli –Zn.)

öbertmek [→ **obartmak** (I) **-1**]

öbet Kusurlu. (–Or.)

öbeze Tandırın içinde bulunan ve ateşin yanmasını kolaylaştıran piramit biçimindeki toprak sütun. (Ortabereket,*Güdül,*Ayaş –Ank.)

öbrümek (I) Çok olgunlaşmak, içi geçmek (meyve için). (–Kü.; –Sn.)

öbrümek (II) Çok eskimek (giyecek için). (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

öbülcek İnsanın ellerini yere değdirerek dörtayak biçiminde duruşu. (Peşman *Daday –Ks.)

öbül öbül Dörtayak (yürüyüş için). (Peşman *Daday –Ks.)

öbürsü gün Evvelki gün. (*Düzce –Bo.)

öbüz (I) Çok zayıf. (–-Ada. ve çevresi)

öbüz (II) **1.** Kışın yerden kaynayan su. (Hatipkışla –Ay.) **2.** Akarsuların toprakta oluşturduğu yarıklar. (Yerkesik *Yatağan, –Mğ.) **3.** Küçük dere. (Alkı, Hisarardı –Mğ.) **4.** Dağ yamaçlarındaki çukurumsu yerler. (*Ula –Mğ.) **5.** Susuz derelerin birleştiği yer. (Düğrek –Mğ.)

öcbe [**öbçe -1, 2, 3; öcelek, öçbe -1, 2, 3; ökbe, ökpe, öşbe**] **1.** Geveze, çok konuşan. (*Niksar, *Artova, *Zile –To.; Çamoağa *Divriği –Sv.)
[**öbçe -1**] : (–Yz.)
[**öçbe -1**] : (Sarıkavak –Es.; *Sungurlu –Çr.)
[**ökpe**] : (Hamurcu *İncesu –Ky.)
2. Bilgiçlik taslayan, her şeye karışan. (Beyçayır *Lâpseki –Çkl.; –Çr.; Çoran –Ama.; Sarıca *Gölköy –Or.; –Krş.)
[**öbçe -2**] : (–Yz.)
[**öçbe -2**] : (Sarıkavak –Es.; –Ml.)
[**ökbe**] : (Çamoağa *Divriği –Sv.; Köşker –Krş.; Küçükçaylı –Ada.)
[**öşbe**] : (Erkilet –Ky.)
3. İnatçı. (Alacahan, *Gemerek –Sv.
[**öbçe -3**] : (–Yz.)
[**öçbe -3**] : (İlek *Mecitözü –Çr.; Ayazma –To.)
4. Kimsenin iyiliğini istemeyen, kinci. (Sarıca *Gölköy –Or.; Tavlusun –Ky.)
[**öcelek**] : (*Feke –Ada.)

öcbelemek Yemekte mızmızlık etmek. (*Düzce –Bo.)

öcbelenmek 1. Bir şeyi kanıtlamaya çalışmak. (Arslandağı *Yıldızeli –Sv.) **2.** Direnmek. (–Sv.)

öcbeleşmek Fikrinde direnmek, sözünü geçirmek. (Bahbeyi *Artova –To.; –Tr.)

öcberlemek İsteklendirmek, kışkırtmak. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

öccük [**öcük** (II)] Engel. (–Ur.)

[**öcük** (II)] : (–Ur.)

öce [→ **öcü** (I)]

öcek Kavun, karpuz, kabak vb. bitki tohumlarını ekmek için açılan küçük çukur, ocak. (–Krş.; *Bor –Nğ.; Hakkıbey –Ada.)

öcelek [→ **öcbe -4**]

öcelen olmak [**öcenez olmak**] Korkmak. (Kuşköy, Bergaz *Ezine –Çkl.)

[**öcenez olmak**] : (*Simav –Kü.)

öcen [→ **öcü** (I)]

öcenez olmak [→ **öcelen olmak**]

öcermek Yanan ateşin sönmemesi için odun atarak karıştırmak. (*Akhisar –Mn.)

öceşli Ladesli. (–Sv.)

öceşmek 1. Lades tutuşmak. (–Tr.) **2.** Birbirine zıt gitmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **3.** Öç almak. (–Kü.) **4.** Karşılıklı birbirini aldatmak. (–Kü.)

öcö [→ **öcü** (I)]

öcü (I) [**öce, öcen, öcö, öcük** (I), **öçcen, öhcü, önü**] Çocukları korkutmak amacıyla söylenen hayali yaratık, umacı, cin, peri. (İshaklı, Çay *Bolvadin, Çığrı *Dinar –Af.; *Yalvaç –Isp.; –Brd.; Yukarıseyit, Hadım, Bekilli *Çal Kösten, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli, Burhaniye –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Alaşehir –Mn.; Ömerköy, Yeniköy *Susurluk –Ba.; Danişment, Fili *Biga –Çkl.; *Mudanya –Brs.; Sarıkavak, Bozan *Sivrihisar –Es.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.: *Akyazı çevresi –Sk.; Karabüzey *Araç, –Ks.; –Sn. ve çevresi; *Çarşamba –Sm.; Bayadı –Or.; *Alucra –Gr.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Zara, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Bahçeli *Bor, –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Çakaldere *Ceyhan –Ada.; Çiftepınar *Mersin –İç.; *Elmalı –Ant.; *Bodrum, *Milâs –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**öce**] : (–Kü.)

[**öcen**] : (Salda *Yeşilova –Brd.)

[**öcö**] : (–Kü.)

[**öcük** (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

[**öçcen**] : (–Isp.)

[**öhcü**] : (*Yalvaç –Isp.)

[**önü**] : (*Tavas –Dz.)

öcü (II) Kurt, domuz vb. zararlı hayvanlar. (Söğüt, Honaz –Dz.; Armutlu *Kemalpaşa –İz.; –Tr.)

öcü (III) Böcek. (–Brd.; Kösten, Honaz, Bekilli *Çal –Dz.; Karabüzey *Araç –Ks.)

öcübe gibi Çok çirkin, kara (insan için). (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

öcük (I) [→ **öcü** (I)]

öcük (II) [→ **öccük**]

öcül öcül bakmak Zekice bakmak. (*Düzce –Bo.)

öcül öcül yürümek Paytak paytak yürümek. (*Düzce –Bo.)

öcüm çekişmek [**öcümleşmek, öcüm öcüm çekişmek, öcüm öcüm oynamak, öcüm tutuşmak, öcüşmek, öçeşmek**] Lades tutuşmak, bahse

girmek. (*Koyulhisar –Sv.; Çökek *Ürgüp –Nğ.)
[**öcümleşmek**] : (*Zile –To.)
[**öcüm öcüm çekişmek**] : (Sarıkavak –Es.)
[**öcüm öcüm oynamak**] : (*Ağın –El.)
[**öcüm tutuşmak**] : (–Ezc.)
[**öcüşmek**] : (–Ed.)
[**öçeşmek**] : (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

öcümleşmek [→ **öcüm çekişmek**]

öcüm öcüm çekişmek [→ **öcüm çekişmek**]

öcüm öcüm oynamak [→ **öcüm çekişmek**]

öcüm tutuşmak [→ **öcüm çekişmek**]

öcüne galebe gelmek Anlaşmaya varmak, kavgadan caymak. (*Mudanya –Brs.)

öcürenne gibi bağırmak Sesi çıktığı kadar bağırarak ağlamak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

öcüşmek [→ **öcüm çekişmek**]

öcütmek [**öçütmek**] Korkutmak. (–Brd.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**öçütmek**] : (Başpınar *Tefenni –Brd.)

öcüt möcüt Yadırganan, yabansı (şey ya da kimse). (–Brd.; –Kü.)

öç (I) Üvey baba. (Çepni *Mudanya –Brs.)

öç (II) Sınır. (–Ba.)

öç (III) **1.** Neden. (Şabanözü *Polatlı –Ank.) **2.** Etki. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

öçbe 1. [→ **öcbe -1**] **2.** [→ **öcbe -2**] **3.** [→ **öcbe -3**] **4.** Kendini beğenmiş, şımarık. (–Yz.)

öçbelenmek Kendini beğenmek, şımarmak. (–Yz.)

öçcen [→ **öcü** (I)]

öçceten Birdenbire. (–Gr.)

öçelen olmak Soğuk algınlığı nedeniyle öksürmek, nezle olmak. (*Ayancık –Sn.)

öçeşmek [→ **öcüm çekişmek**]

öçmek Sönmek : *Ateş öçüyor.* (Kirligiret –Kn.)

öçü Eşek. (–Ank.)

öçük (I) Kalın dudak. (*Boyabat –Sn.)

öçük (II) Böcek. (–Gaz.)

öçürlü Dolayısıyla, nedeniyle: *Bayram olduğundan öçürlü bu masrafa girdim.* (Gözene –Ml.)

öçürük Tarlalara zarar vermemesi için hayvanın üç ayağı bağlanmış durumu. (Kemallı *Ezine –Çkl.)

öçütmek [→ **öcütmek**]

öç yaka Karşı yön. (*Adapazarı –Sk.)

öd (I) Zaman. (–Ba.)

öd (II) Asmanın budanan, işe yaramayan çubukları. (*Saimbeyli –Ada.)

öd (III) Yüreklilik. (*Merzifon köyleri –Ama.)

ödalacak [**ötalacak**] Ateş küreği. (–Mr.)
[**ötalacak**] : (Kayışlı –Mr.)

ödde Düveni boyunduruğa bağlayan ağaç. (*Ürgüp –Nş.)

öddek [→ **ödek** (I)]

öddeyh [→ **ödek** (I)]

ödebik Bıldırcına benzeyen av kuşu. (*İzmit –Kc.)

ödeği kopmak Çok korkmak, ödü kopmak. (Kadıköy –Ada.)

ödek (I) [**öddek, öddeyh, ödelek** (I), **ödenek, ödsek, ödsüs, ödük** (I), **öfnek -2, ötek** (I), **ötlek, ötsek**] Korkak. (Çığrı *Dinar, Düğer –Af.; –Isp. ilçe ve köyleri; Çamlık *Bucak, Başpınar *Tefenni –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Dallıca, Burhaniye *Nazilli, Dalamadere, Sürez, Eymir *Bozdoğan, Bereketli *Ka-

racasu –Ay.; *Bergama, *Urla, *Tire, *Ödemiş –İz.; Karaoğlak *Alaşehir –Mn.; Ömerköy *Susurluk, Yeniköy, –Ba.; *Ezine köyleri –Çkl.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; Eğrigöz, Gürağaç *Tavşanlı, *Emet,*Gediz, –Kü.; Keskin, Sarı, Kavak, Bozan –Es.; Berk, *Gerede, –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; Tekkekebir *Ereğli, Aliköy *Çaycuma, Kilimli *Devrek, –Zn.; Kurtköyü *Küre, Karabüzey *Araç, –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Hacıhamza *Osmancık, *Sungurlu, –Çr.; –Sn. ve çevresi; –Sm.; –Ama.; Akçaköy *Nizip,–Gaz.; Çepni*Gemerek –Sv.; *Akdağmadeni, –Yz.; *Nallıhan, *Beypazarı, *Güdül, *Ayaş, Etimesğut –Ank.; Köşker, Büyükteflek *Mucur –Krş.; *Zile, *Develi Afşar aşireti *Pınarbaşı, –Ky.; *Avanos –Nş.; *Ilgın, *Hadım –Kn.; Boynuyoğun –Ada.; Kuzca *Finike, *Korkuteli ve köyleri, *Elmalı ve köyleri –Ant.; Şereffler *Köyceğiz, Karaçalı, Mesyen, Çömlekçi –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Vize, Hisar *Hayrabolu –Tk.)

[**öddek**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**öddeyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**ödelek** (I)] : (–Af.; Romanya göçmenleri –İz.; Yeniköy, *Susurluk –Ba.; *Mudanya, Azatlı *Mustafakemalpaşa –Brs.; Ayvalı *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; Ağlı *Küre –Ks.; *Develi –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**ödenek**] : (–Ed.)

[**ödsek**]: (*Merzifon köyleri –Ama.)

[**ödsüs**] : (Çepni *Germerek, Çöplü *Gürün –Sv.)

[**ödük** (I)] : (Havuntu *Eğridir –Isp.; Yunanistan göçmenleri, Ağrakos *Suşehri –Sv.)

[**öfnek -2**] : (Deretürbeli –Ant.)

[**ötek** (I)] : (Zeytinli *Edremit Ba.; –Kü.; Ağlı *Küre –Ks.; Belkavak *İskilip –Çr.)

[**ötlek**] : (*Emirdağ, *Dinar –Af.; Sofular *Eğridir, –Isp.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; –Çkr.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; –İst.; Kuz *Akkuş, Sarıca *Gölköy –Or.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Kisarna, Kireçhane –Tr.; –Rz.; *Ağın –El.; *Zara, –Sv.; –Ank.; –Yz.; Fakıekinciliği *Pınarbaşı, Afşar aşireti *Sarız –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Karaman –Kn.; *Kadirli –Ada.; Taşucu *Silifke, *Mersin köyleri –İç.; *Marmaris –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**ötsek**] : (–Sm.)

ödek (II) **1.** Zarar ödentisi. (*Bergama –İz.; –Ml.; *Kangal –Sv.; Köşker –Krş.; –Nğ. ve çevresi) **2.** Borç senedi. (*Vize –Tk.)

ödek (III) Pencere. (–Ant.)

ödek (IV) Çanak biçimindeki çamuru taşa vurup patlatarak oynanan bir çocuk oyunu. (Salda *Yeşilova –Brd.)

ödekli Yürekli. (Kurucaova –Ml.)

ödelek (I) [→ **ödek** (I)]

ödelek (II) Pey. (*Mudanya –Brs.)

öden Mide, karın. (Lohan –Gaz.)

ödenek [→ **ödek** (I)]

ödeş Değişme, takas. (*Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd., –Mn. ve çevresi; *Akyazı çevresi –Sk.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve

köyleri –Ama.; *Antakya –Hat.; Ağcakışla *Şarkışla –Sv.; *Ermenek –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

ödeşmek Yer değişimi yapmak. (–Rz.)

ödeş olmak Oyunda önce yenilip sonra kazanarak ödeşmek. (*Merzifon –Ama.)

ödgel Kuvvetli (şeker, yağ için). (–Gaz.)

ödgönç [ödgüç, ötgüç ötkünç] Öykü. (*Mecitözü çevresi –Çr.)
[**ödgüç**] : (*Çeşme –İz.)
[**ötgüç**] : (–Ba. ve çevresi)
[**ötkünç**] : (–Or.; –Ada.)

ödgüç [→ **ödgönç**]

ödlesi [→ **ötleğesi**]

ödleski [→ **ötleğesi**]

ödsek [→ **ödek** (I)]

ödsüs [→ **ödek** (I)]

ödü Açık renkli yabangüvercini. (*Tire –İz.)

ödü ağca Korkak. (*Kadirli –Ada.)

ödü bödeleğine karışmak [→ **ödü sıtmak**]

ödüç Ödünç. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Düzce –Bo.; Peşman *Daday –Ks.)

ödü çatlamak [→ **ödü sıtmak**]

ödük (I) [→ **ödek** (I)]

ödük (II) Çocuk ayakkabısı, patik. (–Bo.)

ödük etmek Yellenmek. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

ödüklemek [**ödürtmek** (II) **-2, ödütlemek**] Davar ve sığırları ikinci kez sağmak. (Uzunmusa –Or.)
[**ödürtmek** (II) **-2**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
[**ödütlemek**]: (Dinar *Artova –To.)

ödül (I) [**odul -1, 2; öğdül** (I) **-1, 2; öndül** (II) **-1, 2; öydül** (I) **-1, 2**] **1.** Güreşte, at yarışlarında, yarışmalarda kazananlara verilen armağan. (Çavdır *Tefenni –Brd.; Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz, –Dz.; Gelenbe *Kırkağaç, *Alaşehir, Mn.; Yeniköy –Ba.; Çeltikçi *Orhangazi –Brs.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Bozan –Es.; Solakhoca *Kandıra, *Gebze, *Hereke –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; Maruf, Apsarı –Çkr.; *Merzifon –Ama.; Andifli *Kaş –Ant.; Pisi, Kaya –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**odul -2**] : (*Ünye –Or.)
[**öğdül** (I) **-1**] : (*Bozcaada –Çkl.; Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.; *Tarsus –İç.; –Ed.)
[**öndül** (II) **-1**]: (Cebel –Isp.; –Brs.; *Düzce –Bo.; Maruf –Çkr.; –Sn.)
[**öydül** (I) **-2**] : (–Bo.; –Çkr.)
2. Düğünlerde götürülen armağan (eşya ya da koyun, keçi vb. hayvan). (*Çaycuma –Zn.; Pazaravdan, Bucak –Ant.)
[**odul -1**] : (Gölcük, Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)
[**öğdül** (I) **-2**] : (–Zn. ilçe ve köyleri)
[**öndül** (II) **-2**] : (Kabalı –Sn.)
[**öydül** (I) **-1**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; Burunkaya –Zn.; –Ada.)

ödül (II) [**öğdül** (III) **-1, 2; öğdür**] **1.** Yarış. (*Çal –Dz.)
[**öğdül** (III) **-1**] : (–Ant.)
[**öğdür**]: (Kılandıras *Sandıklı –Af.)
2. At koşusu. (Şerefler, Düğrek *Ula –Mğ.)
[**öğdül** (III) **-2**] : (Şerefler –Mğ.)

ödüllü 1. Dertli, yaralı: *Yüreği ödüllü.* (*Bor –Ng.) **2.** Korkudan şaşırmış (kimse). (–Gaz.; *Andırın –Mr.) **3.** [→ **ödürlü -1**]

ödünçleme 1. İmece. (*Akyazı çevresi –Sk.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Değiş tokuş. (*Lüleburgaz –Krk.)

ödünlü [→ **ödürlü -1**]

ödünü almak [**ödünü sıdırmak, ödürlü etmek**] Korkutmak. (Bekilli *Çal –Dz.)

[**ödünü sıdırmak**] : (*Bor –Ng.)

[**ödürlü etmek**] : (–Kıbrıs)

ödünü sıdırmak [→ **ödünü almak**]

ödürenk Kalaycıların ocaktaki bakırları çevirmek için kullandıkları uzun ve ucu eğri demir. (*Ezine –Çkl.)

ödürgü (I) Kuruntu, kurgu. (*Afşin –Mr.; –Ada.)

ödürgü (II) Delgi aracı. (*Kilis –Mr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ada.)

ödürlenmek 1. Sıkılmak, utanmak. (*Simav –Kü.) **2.** Uykuda korkmak, kâbus görmek. (*Gürün –Sv.)

ödürlü [**ödüllü -3 ödünlü**] **1.** Uykuda korkan, korkmayı huy edinmiş olan, kâbus gören. (Narlıdere –İz.; *Birecik –Ur.; Gaz.; *Afşin –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ng.)

[**ödüllü -3**] : (–El.; –Sv. ilçeleri)

[**ödünlü**] : (*Gürün –Sv.)

2. Korkudan kalbi çok çarpan. (Narlıdere –İz.)

ödürlü etmek [→ **ödünü almak**]

ödürlü olmak Korkudan deli gibi olmak. (Sarıkavak –Es.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Telin *Gürün –Sv.)

ödürmek Koşturmak, hızlandırmak. (–Isp.)

ödürtmek (I) Abartmak. (*Divriği –Sv.)

ödürtmek (II) **1.** Davar ve sığırı sağarken yavruyu biraz emzirtip çekerek sütün inmesini sağlamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Gürün, *Divriği –Sv.)

2. [→ **ödüklemek**]

ödü sıdmak [→ **ödü sıtmak**]

ödü sıtmak [**ödü bödeleğine karışmak, ödü çatlamak, ödü sıdmak, ödü yarılmak**] Çok korkmak, ödü patlamak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri, Baladır *Keçiborlu, *Yalvaç –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit, Bekilli *Çal, Darıveren *Acıpayam, Kösten, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; –Ank.; *Bor –Ng.; *Hadım, *Ermenek –Kn.; Namrun *Tarsus, *Mersin köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki, *Korkuteli ve köyleri, *Elmalı ve köyleri –Ant.)

[**ödü bödeleğine karışmak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**ödü çatlamak**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

[**ödü sıdmak**] : (Çiftepınar *Mersin –İç.)

[**ödü yarılmak**]: (Kuz *Akkuş –Or.; Çağlayan, Cerit –Mr.; *Antakya –Hat.)

ödütlemek [→ **ödüklemek**]

ödü yarılmak [→ **ödü sıtmak**]

öedeyh [**öyedeyh**] Arkası üstü : *Bizim gara goyun öedeyhe düşmüştü, yetişmesem ölürdü.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

öendere [→ **öğendere**]

öfek Davarın kışın barındığı yurtlaktan daha küçük yer. (Boynuyoğun –Ada.)

öfelek (I) Öfke. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

öfelek (II) Kelebek. (*Ayancık –Sn.; *Fatsa –Or.)

öfelek (III) Labada bitkisi. (–Sm.; *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.; Pazar *Kırılcahamam, Sirkeli *Çubuk –Ank.)

öfelemeç 1. Ufalanmış yufka ve peynirin karıştırılmasıyla yapılan yemek. (Çamoağa *Divriği –Sv.; –Nğ.) **2.** [→ **oğmaç -1**]

öfelemek (I) [**ofalamak**] **1.** Bir şeyi avuç içinde ezerek ufalamak. (Sarı *Merzifon –Ama.; *Hozat –Tn.; *Ağın –El.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Nş.; *Bor –Nğ.; Kürkçüler, *Bahçe –Ada.)

[**ofalamak**] : (İncesu *Dinar –Af.; Çepni *Gemerek –Sv.)

2. Ovalamak : *Bu leblebileri biraz daha öfelersen kabukları çıkar.* (–Ezc.; *Antakya, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Nş.) **3.** Masaj yapmak, ovmak. (*Nizip, –Gaz.; *Af– –Mr.; *Antakya –Hat.) **4.** Hamuru yoğurup yuvarlamak, topaç yapmak. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

öfelemek (II) Meyveleri ağaçtan elle koparark toplamak. (–Kıbrıs köyleri)

öfelemek (III) Dövmek. (–Ezc.; *Hozat –Tn.)

öfendire [→ **öğendere**]

öfkence Öksürük. (Gökmaslı *Şile –İst.)

öfkürmek Tekkelerde yüksek sesle Tanrı'nın adını söylemek, zikretmek. (Selânik göçmenleri –İz.)

öflez [**öfnezik, öhlez** (I) **-1, öhlezik** (I), **öhnezik** (I)] **1.** Zayıf, cılız, ölmek üzere olan. (Süller *Çal –Dz.; –El.; –Ml.; –Gaz.; –Mr.; –Ky.)

[**öfnezik**] : (*İncesu –Ky.)

[**öhlez** (I) **-1**] : (Çöplü *Çivril, *Çal –Dz.; Sarıkavak –Es.; *İskilip –Çr.; *Gürün, –Sv.)

[**öhlezik** (I)] : (–Krş.)

[**öhnezik** (I)] : (Genezin *Avanos –Nş.)

2. Pörsümüş, yumuşamış. (Başlamış *Dörtyol –Hat.)

öflezimek [→ **ölfezimek**]

öflü Ünlü. (Müftüler *Boğazlıyan–Yz.)

öfnek 1. Avanak. (Deretürbeli –Ant.) **2.** [→ **ödek** (I)]

öfnezik [→ **öflez -1**]

öfürmek Üflemek. (–Kıbrıs)

öge Dahi. (–Kn.)

ögür ögür Pek çok. (–Ky.)

öğ (I) [**öğn, öy** (I)] Ön. (Erkinis *Yusufeli–Ar.; Koyundere *Ahıska –Kr.; *Divriği –Sv.; Kerkük)

[**öğn**] : (*Ünye –Or.)

[**öy** (I)] : (Koyundere *Ahıska –Kr.)

öğ (II) **1.** Reis, baş, ileri gelen. (Kerkük) **2.** Ağa, efendi. (Turan –Ky.) **3.** Kadınların kocalarına seslenirken kullandıkları sözcük. (Peşman *Daday –Ks.)

öğbet [**övbet, öybet, öyübet**] Çok övünen, abartarak konuşan. (*Atabey, *Eğridir köyleri –Isp.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Yz.; –Kn.)

[**övbet**] : (Karaköy *Düzce –Bo.)

[**öybet**] : (*Gelendost –Isp.; –Brd.; *Düzce –Bo.)

[**öyübet**] : (–Isp.)

öğcek Sap arabasının ekin taşınırken ön tarafına dikine konulan ağaç. (Navru –Ezc.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

öğcel Avuçta ovalanmış hamurdan yapılan ayranlı çorba. (*Mersin köyleri –İç.)

öğcelemek 1. [→ **ovcalamak**] **2.** Ellerini ovuşturmak. (*Bor –Nğ.)

öğceşmek Böcekler bir yere yerleşip üremek. (–Sm.)

öğden Önceden. (Karabüzey *Araç –Ks.)

öğdüç Sevindirici haberler getiren, muştucu. (*Niksar –To.)

öğdül (I) **1.** [→ **ödül** (I) **-1**] **2.** [→ **ödül** (I) **-2**] **3.** Armağan. (Tirilye –Brs.)

öğdül (II) Önden giden, yol gösteren. (–İz.)

öğdül (III) **1.** [→ **ödül** (II) **-1**] **2.** [→ **ödül** (II) **-2**] **3.** Düğünlerde nişan atma töreni. (Kadıköy –Dz.; *Serik, *Akseki –Ant.)

öğdün Başlangıç. (–Isp.; –İst.)

öğdür Yarış. (Kılandıras *Sandıklı –Af.)

öğdürmek Sönmeye yüz tutmuş ateşi canlandırmak, tutuşturmak. (*Keçiborlu –Isp.)

öğe (I) Anne. (Nikfer *Tavas –Dz.; –Kr.)

öğe (II) [→ **öğey**]

öğeç [**oğeç, öveç** (III) **-1, 3, 4; öğeş -2, öğüç** (II), **ökeç -1, 2; öneç, öñneç, öveyş**] **1.** Bir yaşından dört yaşına kadar erkek koyun, koç. (Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Siği *Mudanya –Brs.; –Es.; *Karabük –Zn.; Ağlı *Küre –Ks.; *Bayburt, Uluşiran *Şiran, –Gm.; Veliköy –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; –Ağ.; *Ahlat –Bt.; İriağaç –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Nizip –Gaz.; *Gürün, İnkışla, Maksutlu *Şarkışla, *Kangal –Sv.; –Ky.; *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; Çiftlik *Mut köyleri –İç.)

[**öneç**] : (–Nğ. ve çevresi)

[**öveç** (III) **-3**] : (Lağus *Uluborlu –Isp.; –Brd. ve köyleri; Kızılhisar *Acıpayam, Aşağıkaraçay, Belevi *Buldan, Kadıköy, Ortaköy *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Hacıbeyli *Nazilli –Ay.; –Kü.; Dumanlı –Çkr.; Ovasaray –Çr.; Çandır –Or.; Yaslıbahçe *Bulancak, Piraziz –Gr.; –Ezm.; –Gaz.; –Mr.; Afşar *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Çaltılar –Mğ.)

[**öñneç**] : (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

2. İki yaşına kadar erkek keçi. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Çakalkuyusu –Ada.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

[**öğeş -2**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

[**öğüç** (II)] : (Siği *Mudanya –Brs.)

[**ökeç -2**] : (*İskilip –Çr.; –Mr.)

3. Enenmiş erkek koyun ya da keçi. (Kurt *Küre –Ks.; Maksutlu –Çr.; Ficek *Reşadiye –To.; *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; –El.; Elecik –Ank.; Boyalı, Alan –Kn.)

[**oğeç**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**öveç** (III) **-4**] : (Balçıkhisar, Çığrı *Dinar, *Emirdağ –Af.; –Brd.; Kızılcasöğüt *Çivril, Çıtak *Çal –Dz.; Irlamaz *Turgutlu –Mn.; Akalan *Orhaneli –Brs.; Gazelyakup *Tavşanlı, Üçhüyük *Altıntaş –Kü.; Çalkara *Söğüt –Bil.; Tokat, Bozan *Sivrihisar –Es.; Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Çkr.; Buğabağı –Çr.; Soğanlık –Ama.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Tr.; –Mr.; Karacalar, *Şarkışla

–Sv.; *Beypazarı, *Ayaş, Çokveren *Polatlı –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; –Kn.; –Ada.; *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**öveyş**] : (*Köyceğiz, *Fethiye –Mğ.)

4. Sürünün önünde giden ve sürüyü yöneten koyun ya da keçi. (–Adı.; Harput –El.; –Ml.)
[**ökeç -1**] : (*Alaca –Çr.)
[**öveç** (III) **-1**] : (Karakoca *Karacabey –Brs.)

öğek Sürek avında pusuda bekleyen öncü. (Karacahisar –Sv.)

öğe kemiği Eğe kemiği. (–Sm.)

öğelemek 1. Hamuru el ile ovalayıp özleştirmek. (*Elmalı –Ant.) **2.** Avuçlar arasında ovarak ufalamak, ezmek : *Peyniri öğeledim, tuzlayıp çölmeğe basacağım.* (*Bor –Nğ.)

öğen (I) Evin önündeki geniş yer, avlu. (Aşağıoba, Uğru, Karabüzey *Araç –Ks.)

öğen (II) [→ **öyken -1**]

öğendere [**oğendere, öendere, öfendire, ögrendre, öğenderek, öğendire, öğrende**] Hayvanları dürtmekte kullanılan ucu bizli değnek, üvendire. (*Düzce –Bo.; *Merzifon köyleri –Ama.; Kızık, Karkıncık, Çamlıbel *Artova –To.; –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Yıldızeli –Sv.; Yendiğin *Ilgın –Kn.)
[**oğendere**] : (–Yz.)
[**öendere**] : (–Ama.; Hamal *Kangal –Sv.)
[**öfendire**]: (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**ögrendre**] : (–Ed.)
[**öğenderek**] : (*Urla –İz.)
[**öğendire**] : (Bağıllı, Yılanlı, Sofular *Eğridir –Isp.; Kesre –İz.; *Tercan –Ezc.; Zencidere –Ky.; –Nğ.; Boyalı, Morcalı *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Gülnar –İç.)
[**öğrende**] : (Sirkeli –Ada.)

öğenderek [→ **öğendere**]

öğendire [→ **öğendere**]

öğerek (I) [→ **öğrek** (IV) **-4**]

öğerek (II) Çiftleşmek isteyen dişi hayvan. (–Sm.)

öğerem Ondan sonra. (Karahisar *İncesu –Ky.)

öğermek Överek, değer vererek geniş çe anlatmak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

öğese [→ **öneze** (II) **-2**]

öğeş 1. Biraz büyümüş kuzu. (*İskilip –Çr.; –Sv.) **2.** [→ **öğeç -2**]

öğeşmek Zıtlaşmak, düşmanca davranmak. (Dalaver *Arpaçay –Kr.)

öğey [**oğey, öğe** (II), **öve**] Üvey. (Peşman *Daday –Ks.; Kerkük)
[**oğey**] : (Şalcı *Şavşat –Ar.)
[**öğe** (II)] : (Karaçay, Başhöyük aşiretleri *Kadınhanı –Kn.)
[**öve**] : (*Palu –El.)

öğez (I) [→ **öneze** (II) **-2**]

öğez (II) Önce. (–Ml.)

öğez (III) Hayvanlarda görülen bir çeşit büyük bit. (Salda *Yeşilova –Brd.; Dağal *Çal –Dz.)

öğezeye durmak Av bekleme yerinde gizlenmek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Misis –Ada.)

öğgün Etkili, gönlü okşayan : *İçerden öğgün bir ses geliyor.* (Güvenç –Kn.)

öğke [→ **öyke**]

öğkelénmek [→ **öykelenmek**]

öğken [→ **örken** (II) **-2**]

öğkenli [**övkenli**] Süreğen öksürüklü, bronşitli. (*Milâs –Mğ.)
[**övkenli**] : (*Ula –Mğ.)

öğkünmek [→ **ökünmek -1**]

öğlanotu Dağlarda yetişen, ilaç yapmakta kullanılan, boz renkli bir ot. (Sofular *Eğridir –Isp.)

öğlek Evlek. (Telin *Gürün –Sv.)

öğlenecek Öğlene kadar. (*Kandıra –Kc.)

öğleyeli Güney yeli. (–Kn.)

öğlük Hayvanın göğsünde bulunan ve eğerin geriye kaymamasını sağlayan kayış. (*Hozat –Tn.)

öğme 1. Tahinli pide. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Yağlı ekmek, pide. (–Nğ.) **3.** Haşhaşlı ekmek. (*Bolvadin, –Af.) **4.** Bulamaç. (Güney *Yeşilova –Brd.)

öğmeç [örmeç, öymeç -1] 1. Üstüne yağ sürülmüş sıcak ekmek. (Kuz, *Akkuş, Şıhlar *Ulubey, Sarıca *Gölköy –Or.; *Tirebolu –Gr.) **2.** Ufalanmış ekmek ya da mısır ekmeğini yağda kızartıp üstüne toz şeker dökerek yapılan bir çeşit yiyecek. (Sarıca *Gölköy –Or.; *Alucra –Gr.; Hacılyas, *Koyulhisar –Sv.)

[**örmeç**] : (Kuz, Salman *Akkuş –Or.)

[**öymeç -1**] : (Kuz *Akkuş –Or.; Kayadibi –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

öğmek (I) Kılmak (namaz) : *Bacı kuşluk namazını öğer.* (*Kemah ve çevresi –Ezc.)

öğmek (II) Birisini izlemek, gözlemek. (*Çal –Dz.; Gökköy *Reşadiye –To.; Orçam –Mr.; Kuruseki, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.)

öğmek (III) Karıştırmak. (Kuz *Akkuş –Or.)

öğmek (IV) **1.** Emmek (toprağın su emmesi için). (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Yağ vb. şeyler döküldüğü yer ya da kumaşın içine geçmek, yayılmak. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Güney *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Emet –Kü.; Bektaşlı –Yz.) **3.** Yağ, boya vb. şeyler bulaşmak. (–Çr; –Gr.)

öğmek (V) Kömür yavaş yavaş yanarak kor durumuna gelmek. (*Emet –Kü.)

öğmek (VI) Meşe kümesi. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

öğmek (VII) **1.** Aksırıp tıksırmak. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Kusmak. (Homa *Çivril –Dz.; *Afşin –Mr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

öğmek (VIII) Etkilemek, duygulandırmak : *Güzel ses adamın içini öğer.* (Güvenç –Kn.)

öğn [→ **öğ** (I)]

öğnence Yeni öğrenilen iş. (Kocabey *Şavşat –Ar.)

öğnük (I) [→ **öncek** (II) **-1**]

öğnük (II) Değirmencinin öğüttüğünden aldığı pay. (*Perşembe köyleri –Or.)

öğön [→ **öğün** (V) **-2**]

öğörsemek [**öğre gelmek**] İnek, davar çiftleşmek istemek. (Kazmasökü –Sn.)

[**öğre gelmek**] : (*Beypazarı –Ank.)

öğre Eğitim. (*Bandırma –Ba.)

öğre gelmek [→ **öğörsemek**]

öğreğe gelmek Tosun, çifte, koşulmaya alıştırılacak duruma gelmek. (Çukurköy *Karaisalı –Ada.)

öğrek (I) Uygun zaman, elverişli durum. (Geriz, –Sm.)

öğrek (II) **1.** Mevsim. (*Haymana –Ank.) **2.** Tarlaya tohum atma zamanı. (Çal –Kü.)

öğrek (III) **1.** Bir hayvanın doğup büyüdüğü, alışkın olduğu yer. (Şaphane *Gediz –Kü.) **2.** Sığırların, davarın yazın dinlendiği gölgelik yer, su kıyısı. (*Torbalı çevresi ve –İz.; *Karaman –Kn.)

öğrek (IV) [**öğerek** (I)] **1.** Eğitilmeye elverişli : *Bu çocuk öğrekli.* (–Isp.) **2.** Koşuma alıştırılmış hayvan. (Yeniköy –Ba.) **3.** Harman döverken başa alınan işe alıştırılmış kısrak. (–Mğ.) **4.** Kısrak, beygir sürüsü. (Çay *Bolvadin, *Sandıklı çevresi –Af.; *Eğridir köyleri, *Sütçüler, İğdecik, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Dağal, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan, *Karacasu, Ortaklar –Ay.; –İz.; –Mn.; Kirazlı –Çkl.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; Satılmış –Es.; Kavak –Ks.; *Nallıhan –Ank.; Hamurcu *İncesu –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Karaman, *Sultaniye, Ilıca *Ermenek –Kn.; Kuzgun –Ada.; Civanyaylağı, Karatiken *Mersin, *Tarsus, *Silifke çevresi –İç.; Karakoyunlu aşireti *Alanya –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**öğerek** (I)] : (–Dz.)

öğrek (V) [**öğürge**] Kaburga kemikleri. (–Çkr.)
[**öğürge**] : (–Kn.)

öğrekotu Ağılı ot. (Karahisar *Tavas –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

öğrelemek [**öğürlemek**] Sallamak : *Beşiği öğürle.* (–Ml.)
[**öğürlemek**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

öğrelenmek [→ **öğrünmek**]

öğremek [→ **öksemek**]

öğrenbeçlik [→ **öğrencelik -1**]

öğrenbeşlik [→ **öğrencelik -1**]

öğrence 1. [→ **öğrencelik -1**] **2.** Öğrenmek üzre olan, öğrenmeye çalışan. (Yavuz *Şavaşat –Ar.)

öğrencek [→ **öğrencelik -1**]

öğrencelik [**öğrenbeçlik, öğrenbeşlik, öğrence -1, öğrencek, öğrencimelig, öğrençelik**] **1.** İlk yapılan iş, deneme, temrin. (*Eğridir köyleri, İğdecik, *Gelendost –Isp.; Kösten, Kızılhisar, Honaz, Bekilli *Çal –Dz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Taşova –To.; –Or. ilçe ve köyleri; Nefsiköseli *Görele –Gr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor, –Nğ.)
[**öğrenbeçlik**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Navdalı *Mut, Aslanköy *Mersin, Çapar, Namrun *Tarsus –İç.)
[**öğrenbeşlik**] : (*Merzifon –Ama.; *Milâs –Mğ.)
[**öğrence -1**] : (*Koyulhisar –Sv.; –Ed.)
[**öğrencek**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)
[**öğrencimelig**] : (–Brd.)
[**öğrençelik**] : (–Ezc.)
2. Öğretme ücreti. (*İskilip –Çr.)

öğrencimelig [→ **öğrencelik -1**]

öğrençelik [→ **öğrencelik -1**]

öğrende [→ **öğendere**]

öğrenek Yetiştirme, öğretim, alıştırma. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

öğrenig [→ **öğrenik**]

öğrenik [**öğrenig**] Öğrenmiş, öğretilmiş, toyluğu geçmiş. (*Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Kösten, Honaz –Dz.; Yeniköy

–Ba.; *Antakya –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**öğrenig**] : (–Brd.)

öğrenmedük Bilinmeyen, iyice tanınmayan. (–Sm.)

öğrenmek Bir şeye alışmak, bir şeyi alışkanlık durumuna getirmek : *Sigarayı öğrenmişim, terkedemem.* (*Kilis –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

öğret Saç örgüsü. (*Yeşilova köyleri –Brd.)

öğretgi Yön, doğrultu. (–İz.)

öğretlemek Fitlemek, kışkırtmak. (Yenice *Tarsus –İç.)

öğrük Kadınların önlerine kuşandıkları bez. (*Emirdağ –Af.)

öğrülenmek [→ **öğrünmek**]

öğrüm Eylül ayı : *Geçen yıl öğrümde kar yağdı.* (Karakuş *Ünye –Or.)

öğrümbeç Bir yerden bir yere uzatılmış ağaç sırık. (–Ml.)

öğrüm çalmak Dişi geyik çiftleşmek isteyerek yüksek sesle erkek geyiği çağırmak. (*Niksar –To.)

öğrümük Beşiğin üstündeki, beşiği tutup sallamaya yarayan ince tahta. (*Safranbolu –Zn.)

öğrün Gizli. (–Çkr.)

öğrünmek [**öğrelenmek, öğrülenmek**] Sallanmak : *Yolda yürürken öğrünüyor.* (*Havza –Sm.; –Ank.)
[**öğrelenmek**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
[**öğrülenmek**] : (–Ml.)

öğsē (I) [→ **öğseği**]

öğse (II) Ökseotu. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

öğse (III) Asmalara böcek dadanmaması için sürülen yapışkan sıvı. (*Ermenek –Kn.)

öğseé [→ **öğseği**]

öğseğe [→ **öğseği**]

öğseği [**oğsevi, oksevi, oysegi, öğsē** (I), **öğseé, öğseğe, öğseü, öğsevi, öğsevü, öğsö, öğsü, ökkeze -2, ökse** (I), **ökseğe, ökseği, öksek** (I), **ökseki, ökseve, öksevi, öksi, öksöğü, öksövi, öksü, öksüğü, örsü, ösa, öseğ, öseği,ösevi, ösevü, ösge, öske** (II), **öskelti, övsevi, öysey, öysüce**] Ucu yanmış odun parçası. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.)
[**oğsevi**] : (Küçüklü –Sm.)
[**oksevi**] : (–To. ve çevresi)
[**oysegi**] : (–Ama.)
[**öğsē** (I)] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**öğseé**] : (*Merzifon –Ama.)
[**öğseğe**] : (*Merzifon –Ama.)
[**öğseü**] : (*Maçka, *Akçaabat, *Vakfikebir –Tr.)
[**öğsevi**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**öğsevü**] : (*Perşembe köyleri –Or.)
[**öğsö**] : (Bayadı –Or.; Şehli, Piraziz –Gr.)
[**öğsü**] : (*Taşköprü –Ks.; *Boyabat –Sn.; *Çarşamba –Sm.; Kuz *Akkuş –Or.)
[**ökkeze -2**] : (*Antakya –Hat.)
[**ökse** (I)] : (–Sn. çevresi; –To.; –Gr.)
[**ökseğe**] : (Tepeköy, Piraziz –Gr.)
[**ökseği**] : (–Sm.)
[**öksek** (I)] : (*Maçka, –Tr.)
[**ökseki**] : (–Ama.)
[**ökseve**] : (*Çarşamba –Sm.)
[**öksevi**] : (*Niksar –To.; Çavuşlu –Or.)
[**öksi**] : (Kayapınar –Kn.)
[**öksöğü**] : (Kızılköy –To.)
[**öksövi**] : (Burhanettin –Or.)
[**öksü**] : (Taşkaracaviran *Havza

–Sm.; *Boyabat köyleri –Sn.; Gebeme *Mesudiye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; Yenidamlar *Alanya, *Manavgat –Ant.)
[**öksüğü**] : (Kuz *Akkuş –Or.)
[**örsü**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**ösa**] : (–Çr.; –Mr.)
[**öseğ**] : (–Mr.)
[**öseği**] : (*Afşin ve köyleri –Mr.; –Ada.)
[**ösevi**] : (Boztekke –Gr.)
[**ösevü**] : (*Ünye –Or.)
[**ösge**] : (Taşoluk, Bozhüyük *Göksun –Mr.)
[**öske (II)**] : (Bozhüyük –Mr.)
[**öskelti**] : (Karatiken, *Tarsus, *Mersin –İç.)
[**övsevi**] : (Alınyoma –Gr.)
[**öysey**] : (–Ar.)
[**öysüce**]: (Pekünköy *Kelkit –Gm.)

öğsemek (I) [→ **öksemek**]

öğsemek (II) Dalmak, saldırmak : *Koyun ekine öğsedi.* (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

öğsemek (III) [→ **öğürsemek**]

öğsen [**öğseyin, önsen, önsenen, öysen -2**] Olur, elbette. (Yukarıseyit *Çal, Kösten, Honaz, Karaçay –Dz.; *Gördes –Mn.; Hamzalı *Şereflikoçhisar –Ank.)
[**öğseyin**] : (Şaphane *Gediz –Kü.)
[**önsen**] : (*Emirdağ –Af.; Güney *Yeşilova –Brd.; Sandal *Kula –Mn.; –Ba. ve çevresi)
[**önsenen**] : (–Af.)
[**öysen -2**] : (*Çal köyleri –Dz.; –Kü. ve çevresi)

öğseü [→ **öğseği**]

öğsevi [→ **öğseği**]

öğsevü [→ **öğseği**]

öğseyin [→ **öğsen**]

öğsö [→ **öğseği**]

öğsü [→ **öğseği**]

öğsürük Öksürük. (Durakköy –Brs.; *Devrek –Zn.)

öğsüsçe Yürek, kalp. (Kavaklıdere –Mğ.)

öğsüt Kuş tutma aracı, ökse. (–Sn.)

öğsüz gazık Sert toprağa çakılacak kazığın kolayca girmesi için, toprakta delik açmaya yarayan kısa ve sağlam kazık. (Peşman *Daday –Ks.)

öğsüzleme Büyük çamlara bitişik küçük çıralı çam. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

öğşemek Yıkanırken vücuttaki kirler yumuşamak. (–Çkr.)

öğü Baykuş. (–Isp.)

öğücek Kadınların kullandığı yünden yapılmış önlük. (Salda *Yeşilova –Brd.)

öğüç (I) [→ **önüç, öñüç -1**]

öğüç (II) [→ **öğeç -1**]

öğüdlemek Kandırmak. (*Çarşamba köyleri –Sm.)

öğülü Tanınmış, iyi bilinen, ünlü. (Rumeli göçmenleri, Aslıhan *Uzunköprü –Ed.)

öğüm İnce dallarından sepet örülen, yapraksız bir çeşit yabanıl ağaç. (Dereköy, Pazar –To.)

öğümeg [→ **öğümek**]

öğümek [**öğümeg, öğzümek**] Midesi bulanmak, kusmak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Atabey, Gelegermi *Yalvaç, *Eğridir köyleri –Isp.; Çöplü *Çivril, Bekilli, Yukarıseyit *Çal, Darıveren, Yeşilyuva *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Ml.; *Bor –Ng.; Kuzgun –Ada.; Kalınviran *Anamur, Civanyaylağı *Mersin –İç.; *Serik, *Kaş, *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**öğümeg**] : (–Brd.)
[**öğzümek**] : (–Ank.)
öğün (I) **1.** Yabanıl bitkilerin meyvesi. (Aliköy *Çaycuma –Zn.) **2.** Yem. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
öğün (II) Onur. (–İst.)
öğün (III) Pay. (Tokat –Es.; –Ba. ve çevresi; Şabanözü *Polatlı –Ank.)
öğün (IV) Vasiyet. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
öğün (V) [**öğön**] **1.** Vakit, zaman: *Öğünsüz yemek yemeyin.* (*Dinar –Af.; Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Brd.; Kadıköy, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Sivrihisar –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; *İskilip –Çr.; *Perşembe köyleri –Or.; –Tr. ve ilçeleri; –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ml.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Haymana –Ank.; –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Yemek zamanı. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent, *Yalvaç, *Eğridir köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova, –Brd.; Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Mudanya –Brs.; Eğrigöz, Kayı *Emet –Kü.; Ömerköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Taşköprü –Ks.; Bayadı –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr. ve ilçeleri; –Ezc.; –Ml.; *Antakya –Hat.; Kınık *Suşehri, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Bünyan –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Kozan –Ada.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**öğön**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
öğün (VI) [**öön**] Yemek : *Öğün pişti.* (–Sm.; Şekeroba –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ank.; İncirgediği *Karaisalı, *Kozan –Ada.)
[**öön**] : (*Afşin –Mr.)
öğün (VII) Kez : *Sana kaç öğün söyledim.* (*Eğridir köyleri –Isp.; *Bornova –İz.; –Mn. ve çevresi; *Manyas –Ba.; Taflı *Çarşamba –Sm.; –Tr. ve ilçeleri; Akçakent *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Bor, –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
öğüncek (I) [**öğüncük delisi, öğünek, öğüngeç, öğüngen, öğünük**] Kendi kendini öven, övüngen. (*Sivrihisar –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Ünye –Or.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor, –Nğ.; Güvenç, *Ermenek –Kn.; –Kıbrıs)
[**öğüncük delisi**] : (–Brd.)
[**öğünek**] : (Kösten, Honaz –Dz.; *İzmit –Kc.)
[**öğüngeç**] : (Hadım *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Bozan –Es.; *Taşköprü –Ks.; *Artova –To.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Gödene *Akseki –Ant.)
[**öğüngen**] : (İğdecik, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Bekilli *Çal, Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Lâpseki –Çkl.; Tokat –Es.; –Zn.; *Taşköprü –Ks.; –Ama.; *Artova –To.; Sarıca *Gölköy –Or.; *Eğin –Ezc.; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**öğünük**] : (–Ml.)
öğüncek (II) [→ **öncek** (II) **-1**]
öğüncük delisi [→ **öğüncek** (I) **-3**]
öğünç Övünme. (–Sm.; *Ünye –Or.)
öğünder Önde giden, başa geçen. (Kışla –Zn.)
öğünderlik Önderlik. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
öğündürmek Hamurun mayasını getirmek, mayalandırmak : *Mayayı öğündürdüm artık.* (*Sivrihisar –Es.)
öğüne [→ **önüç, öñüç -1**]
öğüne gelmek [→ **öğünsemek**]
öğünek [→ **öğüncek** (I)]
öğüngeç [→ **öğüncek** (I)]
öğüngen [→ **öğüncek** (I)]
öğünnük [**önlük** (I), **öyünnük**] Değirmene öğütülmeye götürülen tahıldan hemen kullanılmak için sırası gelmeden öğütülen azıcık un. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)
[**önlük** (I)] : (*Ulubey –Or.)
[**öyünnük**] : (Salman *Akkuş –Or.)
öğünsüz (I) Vaktini bilmeyen. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
öğünsüz (II) Doymak bilmeyen. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
öğünt 1. Tarlalara su dağıtılan büyük ark. (–Ant.) **2.** Sürekli olmayıp yalnız bir ay akan akarsu. (Bekilli *Çal –Dz.) **3.** Buğday tarlasını bataklığa çeviren ve ekilmiş buğdayları çürüten yağmur suyu. (Bilecik –Kn.)
öğüntü (I) Yamaçtan kayıp aşağıda yığılan ince toprak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
öğüntü (II) Su sızıntısı. (Yarma –Kn.)
öğünük [→ **öğüncek** (I)]
öğür (I) Göğüs. (*Boyabat –Sn.)

öğür (II) [**övür** (I) **-1, öyür** (I)] **1.** Aynı yaşta olanlar, yaşıt. (*Eğridir köyleri –Isp.; Honaz *Çal –Dz.; Tokat –Es.; Seyitgazi –Ky.; *Ermenek, *Karaman, *Seydişehir, Yarma, Güvenç, –Kn.; Meydan *Mut –İç.; *Alanya –Ant.)
[**övür** (I) **-1**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Kula –Mn.)
[**öyür** (I)] : (Yukarıseyit *Çal –Dz.; –Kn.)
2. Arkadaş, dost, eş. (–Isp.; –Çr.; Seyitgazi, Reşadiye, Saroğlan–Ky.; *Bor –Ng.; *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; Tuzla –Ada.; –İç.) **3.** Birbirine benzeyen, aynı türden olan. (*Ermenek –Kn.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; *Alanya –Ant.) **4.** Birbirinden ayrılmayan, birbirine alışık, yakın (insan ya da hayvan). (Narlıdere –İz.; Osmaneli –Bil.; Satılmış, Tokat –Es.; –Çr.; Demirli *Çiçekdağı –Krş.; *Bor –Ng.; Tuzla *Kadirli –Ada.)
öğür (III) Keçilerin gece yattıkları yer: *Keçiler öğürü beğenmediler.* (İğdecik –Isp.)
öğür (IV) Dişi sığırın çiftleşme zamanı. (–Çkl.; Borcak *Söğüt –Bil.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; *Perşembe –Or.; *Şebinkarahisar, Piraziz –Gr.; *Bayburt –Gm.; –Ezm.;*Ahlat –Bt.; Haşhaşı, *Eğin –Ezc.; *Ağın –El.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Karaman –Kn.;*Kaş, –Ant.)
öğür (V) Bir şeyin sonu : *Unun öğürü kaldı.* (Türmük *Havza –Sm.)
öğür aldırmak Döl almaları için hayvanları çiftleştirmek. (–To. çevresi)
öğür almak [**öğürünü almak**] Hayvan gebe kalmak. (*Ödemiş köyleri

–İz.; *Çarşamba –Sm.; *Niksar –To.; Kuz *Akkuş –Or.; *Görele, *Alucra –Gr.; *Şavşat köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar, –Sv.; Köşker –Krş.)

[**öğürünü almak**] : (*Merzifon –Ama.)

öğürdemek Göğüsten ses çıkarmak. (*Kangal –Sv.)

öğürden (I) **1.** Genç ağaç, fidan: *Bu odunlar hep öğürdendir.* (Karlı *Gerze –Sn.) **2.** Asmaların dibinden çıkan filiz, sürgün : *Bağdaki öğürdenleri temizledim.* (*Lâpseki –Çkl.)

öğürden (II) Bir çeşit ağaç hastalığı. (Cumalıkızık –Brs.)

öğürdenmek Bir iki aylık çocuk konuşur gibi ses çıkarmak, mırıldanmak. (*Ayaş –Ank.)

öğürdü gün Geçen gün. (*Bodrum –Mğ)

öğüre gelmek [→ **öğürsemek**]

öğürge [→ **öğrek** (V)]

öğürgen Hayvanlara dadanan kan emici sinek, büğelek. (Genek *Yatağan –Mğ.)

öğürlemek [→ **öğrelemek**]

öğürleşmek (I) [**öğür olmak** (I) **-1, öyürleşmek**] Birbirine alışmak, dost olmak, birbirinden ayrılmayacak derecede sevişip anlaşmak. (Kumdanlı *Yalvaç, *Eğridir köyleri –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Kösten, Kızılyer, Honaz –Dz.; Hocaköy *İnegöl –Brs.; Bağlıca *Ardanuç, Kirazlı *Savşat –Ar.; *Ayaş –Ank.; Hamurcu *İncesu, Dadayı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)

[**öğür olmak** (I) **-1**]: (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –İst.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; –Antakya –Hat.; –Sv.; –Ank.; –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.)

[**öyürleşmek**] : (*Uluborlu –Isp.; Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal, *Çivril, Kızılhisar *Acıpayam–Dz.)

öğürleşmek (II) : [→ **öğürsemek**]

öğürleştirmek (I) Alıştırmak. (Söğüt, Honaz –Dz.)

öğürleştirmek (II) Arttırmak: *Bir misafirimiz var yemeği öğürleştir.* (*Ermenek –Kn.; Çukurbağ *Mut –İç.)

öğürlü Çok verimli. (*Anamur, *Mut köyleri –İç.)

öğürmeg [→ **öğürmek** (I) **-2**]

öğürmek (I) [**öğürmeg, öñürmek**] **1.** Bağırıp çağırmak. (*Emet –Kü.) **2.** Çiftleşmek isteyen dişi sığır bağırmak, böğürmek. (İshaklı –Af.; Söğüt, Kösten, Karaçay, Abaş, Honaz *Acıpayam –Dz.; Tepecik –Kü.; *Niksar –To.)

[**öğürmeg**] : (–Brd.)

[**öñürmek**] : (–Çr.)

3. Köpek havlamak. (–Sn.; *Lüleburgaz –Krk.)

öğürmek (II) Övünmek. (*Tosya –Ks.)

öğür olmak (I) **1.** [→ **öğürleşmek** (I)] **2.** Evcilleşmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

öğür olmak (II) [→ **öğürsemek**]

öğürsek [**oğursak -3, ösek**] **1.** Çiftleşmek isteyen dişi sığır, kısrak vb. hayvan. (–Zn.; *Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.; Büğdüz –Çr.; Geriz –Sm.; –Ama.; *Niksar, Tekke *Erbaa –To.; Kuz *Akkuş, Sarıca *Gölköy Salman –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Refahiye çevresi –Ezc.; *Ağın –El.; Ağrakos *Suşehri,

Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**oğursak -3**] : (*Maçka –Tr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**ösek**] : (*Şile –İst.)
2. Çiftleşmek isteyen dişi hayvanın çevresinde dolaşan erkek hayvan topluluğu : *İneğin öğürsekleri Mehmet'in tarlasını bastı.* (*Merzifon köyleri –Ama.)

öğürsemek [**öğsemek** (III), **öğüne gelmek, öğüre gelmek, öğürleşmek** (II), **öğür olmak** (II), **övürsemek**] Dişi hayvan çiftleşmek istemek. (Söğüt, Honaz –Dz.; *Bartın –Zn.; –Çkr. ve çevresi; *İskilip –Çr.; Ömerli *Çarşamba –Sm.; Kız *Akkuş, Sarıca *Gölköy –Or.; *Alucra –Gr.; Ağrakos *Suşehri, Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Ağaeli –Ank.; Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz.)
[**öğsemek** (III)] : (*Perşembe köyleri –Or.; –Gr.; köyleri; *Yerköy –Yz.)
[**öğüne gelmek**] : (*Artova –To.)
[**öğüre gelmek**] : (Tokat –Es.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.; –Ezc.; *Hozat –Tn.; –Ml.; *Zara, –Sv.)
[**öğürleşmek** (II)] : (Söğüt, Honaz, –Dz.)
[**öğür olmak** (II)]: (*Gemerek –Sv.; *Kayaş –Ank.)
[**övürsemek**] : (–Zn. ve çevresi; *Çarşamba –Sm.)

öğürsüz **1.** Eşsiz, yalnız hayvan. (*Bor –Ng.; *Mut köyleri –İç.; Türktaş *Alanya - Ant.) **2.** Az : *Davarım öğürsüz.* (*Ermenek –Kn.) **3.** Arkadaşlarına alışmamış hayvan. (Söğüt, Honaz –Dz.)

öğürt [→ **öğüt -1**]

öğürtlek Gırtlak. (Tılfar –Gaz.)

öğürtlemek (I) [**övürtlemek, öyürtlemek**] Ayırmak, Ayıklamak, seçmek, temizlemek (*Lâpseki - Çkl.)
[**övürtlemek**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**öyürtlemek**] : (–İz.)

öğürtlemek (II) Başkasını kendi fikirlerine inandırmaya çalışmak, inandırmak. (Danışman *Fatsa –Or.)

öğürtleşmek Sözbirliği etmek: *Ahmet'i dövelim diye öğürtleştiler.* (Yenice *Tarsus –İç.)

öğürtmek (I) Yarış yapmak. (*Lâpseki –Çkl.)

öğürtmek (II) Boğaları bağırtmak. (Söğüt, Honaz –Dz.)

öğürtmek (III) Aldatmak, kandırmak, ayartmak.(Karatiken *Tarsus –İç.)

öğürtmek (IV) Bitkilerin, özellikle soğanın ortasından çıkan tohumluk filiz. (Kayışlı –Mr.; Bilanköy –Ada.)

öğürünü almak [→ **öğür almak**]

öğüş (I) Torun : *Öğüşümden mektup aldım.* (–Ed.)

öğüş (II) Çok. (Aşağılıca –Es.; *Çerkeş –Çkr.; Harput –El.)

öğüşlük Zor ve sıkıcı durumlara dayanma, katlanma gücü. (–Gaz.)

öğüşmek Yağ vb. maddeler kumaş, kâğıt gibi şeylerin içine geçmek, yayılmak. (–Gaz.)

öğüt [**öğürt, öyüt**] **1.** Su sızıntısı, nem. (*Uluborlu –Isp.; *Çal, –Dz.)
[**öğürt**] : (–Dz.)
[**öyüt**] : (–Kn.)
2. Kaya diplerinde, çukurlarda yazın olan su birikintisi.(*Çal–Dz.)

öğütleme Yüz şişmesi hastalığı. (–Ba. ve çevresi; Yiğitaliler *Bayramiç –Çkl.)

öğütlemek Birisini kandırıp bir başkasına karşı kışkırtmak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; *Merzifon köyleri –Ama.; Bayadı, Şıhlar *Ulubey –Or.; *Ağın –El.; *Boğazlıyan köyleri –Yz.; –Ed.)

öğütleşmek **1.** Haberleşmek. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Sözleşmek, gizlice konuşup anlaşmak. (*Eğridir köyleri –Isp.)

öğütme Marsık. (Bozhane *Beykoz –İst.)

öğütmek (I) **1.** Hamuru yoğurduktan sonra mayalanmaya bırakmak. (*Eyüp –İst.) **2.** Sütü yoğurt yapmak için mayalamak, uyutmak. (Bereketli *Tavas –Dz.)

öğütmek (II) Kusarken ses çıkarmak. (–Ada.)

öğüt yürümek İlkbaharda kaynak ve çeşme suları çoğalmak. (Dağal *Çal –Dz.)

öğūz Öküz. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

öğ vermek **1.** Akıl vermek, akıl öğretmek. (*Divriği –Sv.) **2.** Fit vermek, kışkırtmak. (Yenice *Tarsus –İç.)

öğzümek [→ **öğümek**]

öhbe [→ **öpke**]

öhcü [→ **öcü** (I)]

öhlez (I) **1.** [→ **öflez -1**] **2.** Beceriksiz, uyuşuk, pısırık. (Almus, Karkıncık *Artova –To.)

öhlez (II) [**öhlezik** (II), **öhnezik** (II)] Hafif, ölgün (ışık için). (*Havza –Sm.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Gürün –Sv.)
[**öhlezik** (II)] : (–Krş.)
[**öhnezik** (II)] : (Genezin *Avanos –Nş.)

öhlezik (I) [→ **öflez -1**]

öhlezik (II) [→ **öhlez** (II)]

öḫmeg Evlenmek istemek. (–Brd.)

öhmen Şeytan, cin. (–Isp.)

öhnezik (I) [→ **öflez -1**]

öhnezik (II) [→ **öhlez** (II)]

öhnezimek (I) Cansızlaşmak, kansızlaşmak. (Genezin *Avanos –Nş.)

öhnezimek (II) Sönmeye yüz tutmak : *Ateş öhnezidi.* (Genezin *Avanos –Nş.)

öj gétmeyh Birisine ters davranmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim, –Kr.)

ök (I) **1.** Anne. (–Kü.; *Boyabat, –Sn.; *Göle, –Kr.; Harran –Ur.; Deliilyas *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; Ayvagediği *Mersin –İç.) **2.** Anne ve baba. (*Göle –Kr.)

ök (II) Deve çağırma ünlemi. (Saçıkara aşireti, Aydınlı *Bahçe –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

ök (III) Ek. (Gevzi *Başkale –Vn.)

ök (IV) **1.** Göğüs. (Rumeli göçmenleri *Eyüp –İst.) **2.** [→ **öpke**]

ök (V) Çayırda otlayan hayvanı ayaklarından bağlamaya yarayan ip. (–Ky.; Bahçeli, *Bor –Nğ.)

ök (VI) **1.** Acı ünlemi, of. (Bozhüyük *Göksun –Mr.; Şansa *Saimbeyli –Ada.) **2.** Yeni yürümeye başlayan çocukları sakıncalı, korkulu şeylerden uzaklaştırmak için "cız" anlamında kullanılır. (Şekeroba –Mr.; Haruniye –Ada.)

ök (VII) Akıl. (–Ks.)

ökbe [→ **öcbe -2**]

ökceli [**ökçeli**] Yaşlı asma dalından dikey olarak çıkan bir yıllık asma dalı. (*Mut köyleri –İç.)
[**ökçeli**] : (*Bor –Nğ.)

ökcül [ökçül] İlk başlayan, ilk gelen, birinci : *Ökcül sen geldin.* (–Çr.) **[ökçül]** : (–Çr.)

ökcülü Oyunda ebe olan. (–Krş.)

ökçe (I) **[ökse (II)]** **1.** Saban demirinin geçtiği eğri ağaç parçası. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova, Başpınar *Tefenni –Brd.; Dağal *Çal, Darıveren *Acıpayam, Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; –Kü.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Balcı *Polatlı, Çanıllı, *Güdül, *Ayaş –Ank.; Dolakçı *Mucur, Ömerhacılı *Kaman –Krş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Akçalar * Seydişehir, * Ermenek – Kn.; –Ada.; Burhan *Mersin, *Mut köyleri –İç.; *Serik –Ant.)
[ökse (II)]: (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)
2. Sabanın elle tutulan yeri. (Kirligiret –Kn.) **3.** Eski yapılarda kapı ve pencere kanatlarının geçtiği demir parçası. (*Kilis –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)

ökçe (II) Üzüm çubuğunun ökçeye benzeyen yeri. (–Nğ.)

ökçe (III) Butun altındaki et parçası: *Etin ökçesi lezzetsizdir.* (–Mğ.)

ökçe demiri Ayakkabı çekeceği. (–Mr.)

ökçelemek (I) Asma dalını köklendirmek için kökünden koparmadan yere gömmek. (*Eğridir köyleri –Isp.; –Nğ.)

ökçelemek (II) İzlemek : *Arkasını bırakma ökçele.* (*Mut köyleri –İç.)

ökçelemek (III) Binici, ayağının ökçesiyle atın karnına vurmak. (Kuz *Akkuş –Or.)

ökçelemek (IV) Ayakkabının tabanını yükseltmek. (*İskilip –Çr.)

ökçeli [→ ökceli]

ökçesiz 1. Korkak. (Akçaköy *Nizip –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Bir şeye dayanamayan, katlanamayan. (*Nizip –Gaz.; Akçalıuşağı, Karsavran, Mara *Saimbeyli –Ada.)

ökçül [→ ökcül]

öke (I) **[→ öyke]**

öke (II) Büyük kardeş, abla. (*Emirdağ –Af.; *Hopa –Ar.)

ökeç 1. [→ öğeç -4] 2. [→ öğeç -2]

öke hapı Öksürük hapı. (*Nazilli –Ay.)

ökelekli 1. Vücudu gösterişli olan (kimse). (*İskilip –Çr.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Oturaklı (söz için). (Bahçeli *Bor –Nğ.)

ökelenmek [→ öykelenmek]

öken [→ örken (II) -2]

ökencek Göğüs tutukluğu, nefes darlığı. (Dereviran –Bo.)

ökenmek [→ ökünmek -1]

ökeze [→ öneze (II) -2]

ökkeze 1. Sopa, kalın değnek. (*Antakya –Hat.) **2. [→ ökse (I)]**

öklemek Hayvanı kaçmaması için bir yere bağlamak. (Taflı *Çarşamba –Sm.; Bayadı –Or.; Alınyoma –Gr.; Şekeroba –Mr.; Hacılyas * Koyulhisar, Ağrakos * Suşehri –Sv.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Mğ.)

öklük Bebeklerin altına konulan toprak. (–Ama.)

ökmek (I) Beklemek. (–Mr.)

ökmek (II) Onmak : *İli yiyen ökmüş, kendini yiyen çökmüş.* (*Bor –Nğ.)

ökök Acı ünlemi, of, vay. (Kisenit *Feke –Ada.)

ököncük Masal, öykü.(Köprücek –Kü.)

ökpe [→ öcbe -1]

ökre Bükülmüş yünü sarmaya yarayan ağaç. (Alanos –Sm.; –Tr.)
ökren [→ **örken** (II) **-2**]
ökse (I) [→ **öğseği**]
ökse (II) [→ **ökçe** (I) **-1**]
ökse (III) Asmalara dadanan bir hastalığa karşı kullanılan ilaç. (*Bolvadin –Af.)
ökse (IV) Tomurcuklanmış asmalara dadanan bir böcek. (Ortahisar *Ürgüp –Nş.)
ökse (V) Avcı kulübesi. (–Sn.)
ökse (VI) Çam sakızını balla karıştırarak kuşları yakalamak için yapılan tuzak. (–Ada.)
ökseğe [→ **ökse** (I)]
ökseği [→ **ökse** (I)]
öksek (I) [→ **ökse** (I)]
öksek (II) Yüksek. (*Bergama –İz.)
ökseki [→ **ökse** (I)]
ökselek Elma, armut ağaçlarında görülen ve hastalık yapan bir ot, ökseotu. (*Perşembe –Or.)
ökselmek Örselemek, hırpalamak. (–Isp.)
öksemek [**öğremek, öksemek** (I), **öksimek, öksümek, önsemek, ösgemek, öysemek, özkemek**] Göreceği gelmek, özlemek, istemek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Beşiri –Sr.; –Dy.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Halfeti –Mr.; Alacahan *Kangal, Çepni *Gemerek, Çöplü *Gürün –Sv.; –Nğ.; Aziziye *Ereğli –Kn.; Boynuyoğun –Ada.; Ayvagediği *Mersin –İç.; Şahin *Malkara –Tk.)
[**öğremek**] : (Cebel *Eğridir –Isp.)
[**öksemek** (I)] : (–Af.; *Eğridir köyleri, *Sütçüler köyleri, *Yalvaç –Isp.; –Ba.; Bozan –Es.; Hamzalı *Şereflikoçhisar –Ank.; Kurthasanlı *Kadınhanı, –Kn.; Nalkulak –Ada.)
[**öksimek**] : (*Bergama –İz.)
[**öksümek**] : (*Bergama –İz.)
[**önsemek**] : (Marabuz *Elbistan –Mr.)
[**ösgemek**] : (*Arapkir –Ml.)
[**öysemek**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
[**özkemek**] : (Boyalı *Araç –Ks.; Yenice *Tarsus –İç.)
ökseve [→ **ökse** (I)]
öksevi [→ **ökse** (I)]
öksi [→ **ökse** (I)]
öksimek [→ **öksemek**]
öksöğü [→ **ökse** (I)]
öksövi [→ **ökse** (I)]
öksü [→ **ökse** (I)]
öksüğü [→ **ökse** (I)]
öksümek [→ **öksemek**]
öksün Odunundan sarı boya çıkarılan bir çeşit çalı. (*Alanya –Ant.)
öksürüç Ağzı ve burnu yuvarlak, kılçığı az bir çeşit tatlı su balığı. (–Ama.)
öksüt Ökse, kapan. (–Sm. çevresi)
öksüz (I) Anlayışsız. (–Ks.)
öksüz (II) Ahşap yapılarda yatay ve dikey ağaçlar arasına destek olarak çakılan ağaç parçası. (–To.)
öksüzali [→ **öksüzoğlan**]
öksüzce (I) [**öksüzçe, öksüzçiğdemi**] Çiğdem. (–Ed.)
[**öksüzçe**] : (*İpsala –Ed.)
[**öksüzçiğdemi**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
öksüzce (II) Kesilmiş ineğin kürek eti. (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)
öksüzce (III) Değirmen oluğunun içine kaçan şeyleri çıkarmak için bırakılan delik ve kapağı. (Musçalı *Çarşamba –Sm.)
öksüzce (IV) El ve ayak parmaklarının kenarlarında çıkan küçük et

parçaları, şeytantırnağı. (Güney *Yeşilova –Brd.)

öksüzçe [→ **öksüzce** (I)]

öksüzçiğdemi [→ **öksüzce** (I)]

öksüzdere Yalnız yağmur zamanı akan dere. (–Çkl.)

öksüzdoyuran (I) Ekmek yapılırken en son yapılan kalın ekmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

öksüzdoyuran (II) Çok büyük su bardağı, su tası. (–Ant.)

öksüziğne Balık tutmaya yarayan, misinanın ucundaki iğne. (*Beykoz –İst.)

öksüzle Kuzey. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

öksüzlersofrası Halka biçiminde dizilmiş yıldızlar kümesi. (–Ada.)

öksüzoğlan [**öksüzali**] Çiğdeme benzer, beyaz ya da mor çiçek açan bir kır çiçeği, kardelen. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ank.)

[**öksüzali**] : (Yukarısöğütönü –Es.)

öksüzoğlançiğdemi Afyon bitkisi. (*Lâpseki –Çkl.)

öksüzpalan Yavaş yavaş yağan kar. (Kıran –Sm.)

öksüz sergen Kısa raf. (–Ank.)

öksüztakkası [**öksüzyamalığı**] Lapa lapa yağan kar. (Çamlı *Ayaş –Ank.)

[**öksüzyamalığı**] : (Hacıhamza *Osmancık –Çr.; *Gölköy –Or.; Sadık *Mucur –Krş.)

öksüzyamalığı [→ **öksüztakkası**]

ökş [→ **ökşoha**]

ökşoha [**ökş, öküşa**] Öküz durdurma ünlemi. (–Sv. ve çevresi)

[**ökş**]: (Kayacık *Saimbeyli –Ada.)

[**öküşa**] : (Kestep –Mğ.)

ökteli söz Yerinde söylenen söz. (–Sv.)

ökülenmek [→ **öykelenmek**]

ökün Yemek : *Ökün hazırlandı mı?* (Kesen –Mr.)

ökünmek [**öğkünmek, ökenmek, örkünmek -1, övgünmek, övkünmek -1, 3; öygünmek -1, öykenmek** (I), **öykünmek** (I) **-1**] **1.** Birinin yaptıklarını, söylediklerini yineleyerek alay etmek. (–Kü.; Sarıkavak –Es.; Akçadağ, Ağınkamunu *Arapkir, –Ml.; –Ur.; *Nizip, –Gaz.; Çardak, –Mr.; Çamoağa *Divriği, Çöplü *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Bakırdağ, Çataloluk *Develi, *İncesu –Ky.; Karsavran *Saimbeyli –Ada.; *Tarsus –İç.; Pırnaz *Fethiye –Mğ.)

[**öğkünmek**] : (–Uş.; *Gediz –Kü.; Narlıdere –İz.; –Sm.; Telin *Gürün –Sv.; Küpeli, Saroğlan *Bünyan –Ky.; –Kn.; Çukurköyü *Karaisalı –Ada.)

[**ökenmek**] : (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı –Hat.)

[**örkünmek -1**] : (*Artova –To.; *Ulubey –Or.)

[**övgünmek**] : (*Vezirköprü –Sm.)

[**övkünmek -1**] : (Bekilli *Çal –Dz.; Narlıdere –İz.; –Sn.; –Gaz.; –Mr.; *Develi ve köyleri –Ky.)

2. Öykü anlatmak. (Maymul *Tavşanlı –Kü.; Pırnaz *Fethiye –Mğ.)

[**övkünmek -3**] : (Ortaköy *Çal –Dz.)

[**öygünmek -1**] : (*Karacasu –Ay.)

[**öykenmek** (I)] : (Taflı *Çarşamba, *Kavak –Sm.; *Ünye –Or.; Nefsiköseli, *Görele –Gr.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Toprakkale –Ada.)

[**öykünmek** (I) **-1**] : (–Isp.; Kavuncu *Tefenni –Brd.; *Çarşamba, Esatçiftliği *Terme –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Perşembe, Danışman

*Fatsa, Kuz, Salman *Akkuş, *Ünye –Or.; Önsen, –Mr.; *Gürün –Sv.; Ahmetfakılı *Akdağmadeni –Yz.; Beyobası *Keskin –Ank.; Köşker –Krş.; Gülveren *Bünyan –Ky.; –Nğ.; Şambayadı *Kadirli, *Karaisalı –Ada.; *Silifke ve çevresi, Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.)

öknük Birinin yaptıklarını, söylediklerini yineleyerek alay eden. (–Ml.)

öküre Oraya, yanına : *Öküreye gelebilir miyim?* (Kösten, İsabey *Çal –Dz.)

ökürmek Sığır bağırmak, böğürmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

ökürtülmek Seçilmek, seçilerek atanmak. (*Bergama –İz.)

öküşa [→ **ökşoha**]

öküzbaklası Karabakla. (*Vezirköprü –Sm.)

öküzdoyuran Kışın en soğuk günlerinde, akşam ezanı doğudan doğan çok parlak yıldız. (Elecik –Ank.)

öküzemeği Ekmek. (Köşker –Krş.)

öküzgöbeği [**öküzgötü -1, öküzkötü**] Kırlarda, dağlarda kendiliğinden biten bir çalı ve kırmızı renkli, küçük yuvarlak meyvesi. (Bereketli *Tavas –Dz.; Karakoca *Karacabey –Brs.)

[**öküzgötü -1**] : (Miye *Taşköprü –Ks.; –Yz.)

[**öküzkötü**]: (İğdeli *Gemerek –Sv.)

öküzgötü 1. [→ **öküzgöbeği**] **2.** Kızılcık. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

öküzgözü (I) yirmi beş kuruşluk gümüş para. (–Sm.)

öküzgözü (II) **1.** Bir çeşit erik. (–Ezc.) **2.** Siyah ve iri taneli bir çeşit üzüm. (–Tr.; Çermik –El.)

öküzhelvası Cevizli helva. (–Brd.)

öküzkötü [→ **öküzgöbeği**]

öküzkütüğü Yaprakları boz renkli ve kozalarının içi boş olan, yalnız odunundan yararlanılan bir ağaç. (Dereköy, Pazar *Turhal –To.)

öküzsemek İnek çiftleşmek istemek. (*Düzce –Bo.)

öküztombayı Arabaya, yüke koşulan manda. (Gerze *Devrek –Zn.)

öküztüyü İnce ince yağan yağmur. (Kınık *Fethiye –Mğ.)

öküzuyudan Gün doğmadan önce, doğudan yükselen dikdörtgen biçiminde dört yıldız. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

öküzuyumu Gece yarısı. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)

öküzünüğü Oklavaya sararak yuvarlatılmış ince yufkaları iç içe halkalar biçiminde tepsiye döşeyip pişirdikten sonra, üzerine kaynatılmış şekerli su dökerek yapılan tatlı. (Çengelli *Lüleburgaz –Krk.)

öl (I) Toprağın nemi, tav. (Çay, Çığrı *Dinar, *Bolvadin –Af.; *Ulubor-lu –Isp.; Salda *Yeşilova, Çerçin, Başpınar *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Sütçüler, Bekilli *Çal, Çöplü *Çivril, –Dz.; Çırpıköy *Bayındır –İz.; *Söğüt –Bil.; *Mihalıççık –Es.; Telin *Gürün –Sv.; *Talas, –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; Mastat *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Kaş, *Alanya –Ant.; *Bodrum, *Milâs –Mğ.)

ölağaz Sulak yerlerde yetişen, büyük yapraklı, patatese benzer, yenilen bir bitki. (*Gazipaşa –Ant.)

ölbe (I) **1.** Süt, yoğurt koymaya yarayan küçük tahta kova, külek. (*Nizip, –Gaz.; Hamurcu, Süksün *İncesu –Ky.) **2.** Tahta kutu.

(–Gaz.; *Antakya –Hat.) **3.** Buğday ölçeği. (*Antakya –Hat.; *Eğin –Ezc.)

ölbe (II) Şişman, göbekli. (*Antakya –Hat.)

ölbesek (I) Tembel. (*Bayramiç –Çkl.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

ölbesek (II) Ölümcül, çok zayıf. (*Düzce –Bo.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

ölcik [→ **orcik** (I)]

ölçefter (I) [→ **ölçek** (II)]

ölçefter (II) Kırkayak gibi uzanıp toplanarak yürüyen bir böcek. (*Maçka –Tr.)

ölçek (I) Küfe. (*Tirebolu –Gr.)

ölçek (II) [**ölçefter** (I)] Avcıların kullandığı fişeğe, barut ve saçma koymaya yarayan araç. (–Çkl.) [**ölçefter** (I)] : (*Maçka –Tr.)

ölçelemek Ölçmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

ölçer (I) Arabozucu, fitne. (Çömlekçi –Mğ.)

ölçer (II) Ölçek : *Haritanın ölçeği*. (–Tr.)

ölçer (III) Ateş karıştırmaya yarayan demir çubuk, gelberi. (Hacımaslı *Çarşamba –Sm.; Kuzyaka *Milâs, *Fethiye –Mğ.)

ölçerlemek Toplamak, düzeltmek. (*Bodrum –Mğ.)

ölçermek (I) [**olçarmak**] Sönmeye yüz tutmuş ateşi, lambayı canlandırmak, alevlendirmek. (Güney *Yeşilova, Sertaş –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Burhaniye *Nazilli, Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Tire, Narlıdere, Tepeköy *Torbalı –İz.; *Kırkağaç, *Alaşehir –Mn.; –Çkl.; *Tavşanlı –Kü.; *Çarşamba –Sm.; Ilıca *Zile –To.; Alınyoma, Nefsiköseli *Görele, Kayadibi –Gr.; –Gaz.; Akbaba *Divriği –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Bakırdağı, Çataloluk –Ky.; Türkmencamili, *Ermenek, *Bozkır –Kn.; Büyükçaylı, *Dörtyol, *Kozan, Yolgeçen, Tuzla –Ada.; Civanyaylağı *Mersin, Güvere *Silifke, *Mut köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli, Bağyaka *Finike –Ant.; Karacahisar *Marmaris –Mğ.) [**olçarmak**] : (*Serik –Ant.)

ölçermek (II) **1.** Bir konu ya da iş için düşüncelerini söyleyerek yol göstermek. (*Alaşehir –Mn.; Ağsar *Andırın –Mr.) **2.** Kışkırtmak, ayaklandırmak, ara bozmak. (Güney *Yeşilova –Brd.; Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Gaz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Mersin köyleri –İç.; *Milâs –Mğ.)

ölçermek (III) **1.** Bir şeye öz biçimini vermek, düzenlemek. (Yerebakan *Feke –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.) **2.** Lambanın fitilini düzeltmek. (–Ky.)

ölçermek (IV) Hızlıca vurmak : *Köpeğin kafasına sopayı ölçerdim.* (Çığrı *Dinar –Af.)

ölçermek (V) Benzetmek. (–Ky.)

ölçermek (VI) Bir şeyi kendi gidişine bırakmak. (Tuzla –Ada.)

ölçermek (VII) Bir şeyi altüst etmek, karıştırmak. (Söğüt, Honaz –Dz.; *Eğridir köyleri –Isp.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

ölçermek (VIII) **1.** Harman döverken dışarıya taşan sapları dövenin altına atmak. (–Gaz.) **2.** Bulgur döverken taşan bulgurları taşın altına atmak. (–Gaz.)

ölçmek Benzetmek, karşılaştırmak. (–Nğ.)
ölçüm (I) [→ **olçum** (II)]
ölçüm (II) [→ **olçum** (I) **-1**]
ölçüm (III) Fal. (*Kaş –Ant.)
ölçümlemek Tasarlamak. (*Yalvaç –Isp.)
ölçümlenmek Tasarlanmak. (–Gaz.)
ölçünmek (I) **1.** Karşılaştırmak. (Tokat –Es.; –Sm.) **2.** Oranlamak, kestirmek. (*Lâpseki –Çkl.) **3.** Yarışmak, karşısındakiyle aynı düzeyde olmak istemek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
ölçünmek (II) Birine vuracakmış gibi yapmak, el kaldırmak. (–Tr.; Türkcamili –Kn.)
ölçüp dökmek Bir şeyi inceden inceye düşünmek, ölçüp biçmek. (–Gaz.)
öldürmek Sebze ve yiyecekleri ovarak ya da az pişirerek yumuşatmak, sertliğini gidermek. (–Sm.; *Bor –Nğ.)
öle (I) Öyle. (Hasanoğlan –Ank.)
öle (II) Erkeğin erkeklik organı. (Napşit *Arhavi –Ar.)
ölecen [→ **ölemez** (I)]
öleğez (I) Patatese benzer, kökü yenilen bir çeşit yabanıl bitki. (*Gazipaşa –Ant.)
öleğez (II) [→ **ölemez** (I)]
ölek (I) Ekin. (–Ba.)
ölek (II) [→ **ölemez** (I)]
ölem [**ölö -1**] Şaşma ünlemi. (*Arapkir –Ml.)
[**ölö -1**] : (*Arapkir –Ml.)
ölemek Bir şeyin yapılmasını engellemek. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)
ölemez (I) [**ölecen, öleğez** (II), **ölek** (II), **ölez -1, öleze, ölgez -1, ölümez** (I), **ölüyez**] Çok zayıf, sıska, cılız : *Şu ölemez civcivi eskiden görmeliydin.* (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)
[**ölecen**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
[**öleğez** (II)] : (Tokat –Es.)
[**ölek** (II)] : (Kuz *Akkuş –Or.)
[**ölez -1**] : (*Bor –Nğ.; Çukurasma *Gülnar, *Mut köyleri –İç.)
[**öleze**] : (*Gazipaşa –Ant.)
[**ölgez -1**]: (Güney *Yeşilova –Brd.; *Düzce –Bo.; *Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Kalaboynu, Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)
[**ölümez** (I)] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**ölüyez**] : (*Sandıklı –Af.)
ölemez (II) [**ölmez, ölmezdiken, ölümez** (II)] Tazeyken yumuşak olup hayvanların yediği dikenli bir bitki. (*Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Söğüt, Honaz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**ölmez**] : (Güney *Yeşilova, Kurna –Brd.; Kösten, Karaçay, Denizler, Honaz *Çal –Dz.; Çamoağa *Divriği –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Saiteli –Kn.; *Serik –Ant.)
[**ölmezdiken**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.)
[**ölümez** (II)] : (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.)
ölen (I) Ulan anlamında seslenme ünlemi : *Ölen Mustafa gelsene*! (–Ezc.)
ōlen (II) [**ōleyn**] Öğle, gün ortası. (–Gaz.; Hasanoğlan –Ank.)
[**ōleyn**] : (–Gaz.)
ölen (III) [**ölenek**] Çiçekli çayır. (Misebolu *Mudanya –Brs.; –Ama.)
[**ölenek**] : (Azeri Türkleri –İst.)

ölençen Ölünceye değin. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

ölende Ölünce. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

ölenek [→ **ölen** (III)]

ölesek Ölmeye yüz tutmuş, ölümcül. (–Af.)

ölespit Bisiklet. (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

öleş Leş. (–Ama.; *Nizip –Gaz.; Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.; Çukurova –Ada.)

öleşmek (I) Paylaşmak. (Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bergama –İz.; –Mn. ve çevresi; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Emet –Kü.; *Gölpazarı –Bil.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Boyabat –Sn.; Kıbrıs –Ank.; *Vize, *Lüleburgaz –Krk.; –Tk.)

öleşmek (II) İvmek, ivedilemek. (–Mğ.)

öleşti Erkeğin erkeklik organının ucu. (Kavak *Arhavi –Ar.)

öleştirmek Paylaştırmak, bölüştürmek. (Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş –İz.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Milâs –Mğ.)

ölet 1. Öldürücü hastalık salgını, kıran. (İshaklı *Bolvadin –Af.; –Isp.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam, *Tavas –Dz.; Çırpıköy *Bayındır –İz.; İğdecik ve Sancaklıboz köyleri –Mr.; Kirazlı –Brs.; *Tosya –Ks.; *Kargı, *İskilip –Çr.; *Ahlat –Bt.; –El.; –Ml.; *Besni –Adı.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; –Ank.; *İncesu –Ky.; *Bor, Ortaköy –Nğ.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; Bağyaka *Finike, *Alanya –Ant.; Görele *Fethiye –Mğ.) **2.** Veba. (–Mn.; –Ml.; *Antakya –Hat.; Akyar *Osmaniye –Ada.; Kerkük) **3.** Kolera. (–Isp.; –Ml.; Akyar, Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; Çınarlı *Şarköy –Tk.)

öletlik Ölümlük. (–Ank.)

öleyn [→ **ölen** (II)]

ölez [**ölfez, ölfezik, ölkez**] **1.** [→ **ölemez** (I)] **2.** Güçsüz, bitkin (kimse). (Sürez *Bozdoğan –Ay.; –Ezc.; *Bor –Nğ.; Çukurasma *Mersin köyleri *Gülnar –İç.) **3.** Sönük (ışık için). (Sürez *Bozdoğan –Ay.; –Ezm.; *Bor –Nğ.)
[**ölfez**] : (Erkilet –Ky.)
[**ölfezik**] : (–Ky.)
[**ölkez**] : (–Kü.)

öleze [→ **ölemez** (I)]

ölfez [→ **ölez -3**]

ölfezik [→ **ölez -3**]

ölfezimek [**öflezimek**] Lambanın ışığı azalmak, sönmeye yüz tutmak. (–Ky.; –Nğ.)
[**öflezimek**] : (–Gaz.)

ölgez 1. [→ **ölemez** (I)] **2.** Sinsi. (Güney *Yeşilova –Brd.)

ölgülü [**ölgün** (II), **ölkülük**] **1.** Ölüsü olan, yaslı. (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alanya –Ant.; Bayındır –Mğ.) **2.** Ölü çıkan ev. (Aslanköy *Mersin, *Mut köyleri –İç.)
[**ölgün** (II)] : (–Nğ. ve çevresi)
3. Ölü çıkan eve eş dostun götürdüğü yemek. (Dallıca *Nazilli –Ay.; Çiğil *Ilgın –Kn.)
[**ölkülük**] : (–Af.)

ölgülük [**ölgünlük**] Başsağlığı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir

–Mn.; *Elmalı köyleri –Ant.; *Milâs, Çömlekçi *Bodrum –Mğ.)

[**ölgünlük**] : (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

ölgüm Ölecek durumda olan, can çekişen. (–Sn.)

ölgün (I) **1.** Acıma duygusu olan, yufka yürekli. (Ovacık *Tavas –Dz.)

2. Güçsüz, bitkin. (Hasanoğlan –Ank.)

ölgün (II) [→ **ölgülü -2**]

ölgün hava Yumuşak, durgun hava. (Aşağıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.)

ölgünlük [→ **ölgülük**]

ölgün tav Toprağın sürülmeye elverişli olan tavı. (Pazaravdan *Bucak –Brd.)

ölgürmek Eriştirmek, göstermek : *Allah bizi o mesut güne ölgürecek mi?* (Güzey *Araç - Ks.)

ölgü yeri Bir kimsenin öldüğü yer. (Sevinçli *Kozan –Ada.)

ölişkemeğ Ölgün duruma gelmek, solmak. (Kerkük)

ölke (I) Memleket, ülke. (–Ama.; Koyundere *Ahıska –Kr.)

ölke (II) Soy, kabile. (Aslanköy *Mersin –İç.)

ölke (III) Döven ile boyunduruk arasındaki ok. (Yukarıakhisar *Aksaray –Kn.)

ölker (I) Kumaşın yüzü. (–Isp.)

ölker (II) Kadife, şeftali gibi şeylerin yumuşak tüyleri, hav. (*Bergama –İz.)

ölkerengeli Kutup yıldızına yakın yerde bulunan parlak ve kırmızı ışıklı bir yıldız. (–Gaz. ve çevresi)

ölkez [→ **ölez -3**]

ölkü Düşünce : *Derin ölkü insanı rahatsız eder.* (–Mr.)

ölküç Ödünç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

ölküçlük Ödünç olarak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

ölkülük [→ **ölgülü -3**]

ölkün Evin dış kısmı. (Yenisu *Silifke –İç.)

öllak Umacı. (–Kü.)

ölle Yazın bağ ve bahçelerde yapılan çardak. (–Dy.)

öllek Hamur topağı, beze. (–Ant.)

ölluk Toprakta açılan çukur. (*Birecik –Ur.)

öllü Yaş, nemli (toprak için). (Çerçin, Güney *Yeşilova –Brd.; *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; *Gürün –Sv.; Genezin *Avanos, *Karagöl –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

öllüğü çıkmak Zayıflamak. (*Perşembe –Or.)

öllüğün körü [**öllüñ körü, öllünün körü, öllüyün körü** (I), **ölüyün körü**] Kızınca söylenen bir sövgü. (*Merzifon köyleri –Ama.; *Alucra - Gr.; *Gürün - Sv.; Çığşar * Kadirli –Ada.)

[**öllüñ körü**] : (*Sivrihisar –Es.; Sarı *Merzifon –Ama.; –Gaz.)

[**öllünün körü**] : (–Sm.)

[**öllüyün körü** (I)] : (Bozan –Es.)

[**ölüyün körü**] : (–Gaz.; –Mr.)

öllük Bebeklerin altına konulan ısıtılmış, kırmızı renkli toprak, bebe toprağı. (–Çr.; *Havza –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Eğin –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir, İsmetpaşa –Ml.; –Gaz.; Izgın *Elbistan, *Afşin ve köyleri –Mr.; Telin *Gürün, Vazıldan, Çamoağa *Divriği, Karaözü *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Karakız, Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; –Nğ.; –Ada.)

öllüñ körü [→ **öllüğün körü**]
öllünün körü [→ **öllüğün körü**]
öllütmek (I) Islatmak : *Berber saçımı öllüttü.* (–Ml.)
öllütmek (II) Yumuşatarak işlenecek duruma getirmek : *Bu ateş bu demiri öllütmez.* (–Ml.)
öllüyün körü (I) [→ **öllüğün körü**]
öllüyün körü (II) [→ **ölün körü** (I)]
ölmesek [**ölümseg, ölümsek -1, ölümsürek**] **1.** Ölecekmiş gibi zayıf, cılız olan. (–Af.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; *Koyulhisar –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.)
[**ölümseg**] : (–Brd.)
[**ölümsek -1**] : (–Sm.; –Gaz.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**ölümsürek**] : (Kösten, Karateke, Ovacık, Honaz –Dz.)
2. Ölümcül. (–Ks.; Salman *Akkuş –Or.; *Koyulhisar –Sv. ve çevresi; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
ölmez [→ **ölemez** (II)]
ölmezana Ürününden biraz yararlanmak ve istenildiği zaman geri alınmak koşuluyla başkasına ödünç verilen sığır, davar vb. hayvanlar. (Güzelsu *Akseki –Ant.)
ölmezdiken [→ **ölemez** (II)]
ölmezoğlu Çok dayanıklı : *Bu kumaş çok ölmezoğludur.* (*Bor –Nğ.)
ölmiyesilik Geçinecek denli. (–Sm.)
ölö 1. [→ **ölem**] **2.** Korku ünlemi. (*Arapkir –Ml.)
ölögre Adamakıllı : *Sizinle ölögre görüşemedim.* (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
ölsüz Öksüz. (Karaköy *Düzce –Bo.)
ölü (I) **1.** Ormanda, kuruyup kendiliğinden devrilen ağaç : *Ormandan ölü getirdik.* (*Keçiborlu –Isp.; –Bo.) **2.** Karaya çekilen kayığı bağlamakta kullanılan yere çakılı ağaç. (–Çkl.)
ölü (II) Bulgur değirmende çekildikten sonra geriye kalan iri taneler. (Eldirek *Elbistan –Mr.)
ölü (III) Biçilmiş ot ya da ağaç dallarından yapılmış demet. (Ziyere –Ama.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
ölüce Çocuğun ıslattığı bebe toprağı. (İsmetpaşa –Ml.)
ölük Ölmüş, cansız. (Gemene –Isp.; *Kurşunlu –Çkr.; –Kn.)
ölükez Zayıf, hastalıklı. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
ölükuyruğu Akrep. (–Ky.)
ölülük Mezarlık. (*Silvan –Ur.)
ölüm Çit. (–Çr.)
ölümcül Can çekişen, ağır hasta. (–Isp.; *Lâpseki –Çkl.; –Ks.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; Bektaş *Zara –Sv.; * Bor – Nğ.; Mahmudiye, – Kn.; *Kadirli –Ada.)
ölümer Yeni doğuran hayvanın ilk sütü, ağız. (Genek *Yatağan –Mğ.)
ölümez (I) [→ **ölemez** (I)]
ölümez (II) [→ **ölemez** (II)]
ölümseg [→ **ölmesek -1**]
ölümsek 1. [→ **ölmesek -1**] **2.** İnce, dayanıksız kumaş. (*Ünye –Or.)
ölümsemek Can çekişmek : *Koyun ölümsemişti, hemen kestik.* (Güney *Yeşilova –Brd.)
ölümsürek [→ **ölmesek -1**]
ölü muhbiri Ölü yıkayıcı. (–Ml.)
ölünkörü (I) [**öllüyünkörü** (II)] Ocaklarda, yakılan odunları dayamaya yarayan üç ayaklı büyük, demir sacayak. (Yukarıpazar –Af.; Ho-

naz –Dz.; Tepecik *Emet –Kü.; Çaltı –Bil.; Kayışlı –Mr.; Yerkesik *Ula, Düğrek, Ahiköy –Mğ.)
[**öllüyünkörü** (II)] : (–Mr.)

ölünkörü (II) Küçük lamba, idare lambası (Kılıç *Keçiborlu –Isp.)

ölüskümek [→ **ölüşkemek**]

ölüsoğanı Mezarlara dikilen mor çiçekli bir zambak. (*Antakya –Hat.)

ölüşkemek [**ölüsküme**k] Bitkiler, çiçekler güneşten tazeliğini yitirerek pörsümek, solmak. (Kerkük göçmenleri –Ant.)
[**ölüsküme**k] : (*Ahlat –Bt.)

ölütaş Hafif taş. (Önsen –Mr.)

ölüyez [→ **ölemez** (I)]

ölüyün körü [→ **öllüğün körü**]

ölüzgar [→ **ölüzger**]

ölüzger [**ölüzgar**] Yel. (Güney, Kurtlar, Karaköy *Yeşilova –Brd.; Kösten –Dz.)
[**ölüzgar**] : (İsabey *Çal –Dz.)

öm [→ **ömürtlek**]

ömbek Tarladaki çukur. (Akçakese *Beypazarı –Ank.)

ömece (I) Yığın, odun yığını. (Keskin –Es.)

ömece (II) Başakları örgü biçiminde bir çeşit buğday. (Hartlap –Mr.)

ömeç [**ömmeç**] **1.** Mısır ekmeği, yağ ve yumurta karıştırılarak yapılan yemek. (–Or.) **2.** Fırında kurutulmuş süt mısırı unu ekmeğinin tereyağı ve balla karıştırılıp ezilmesiyle yapılan yiyecek. (*Tirebolu –Gr.)
[**ömmeç**] : (–Gr.)

ömeç çorbası Mercimek büyüklüğündeki hamurları kaynar suda pişirerek yapılan çorba. (*Şebinkarahisar –Gr.)

ömek Çabuk, hızlı. (–Isp.)

ömekemiği Kuyruksokumu. (*Lâpseki –Çkl.)

ömeklemek Hayvan kovalamak. (*Cide –Ks.)

ömel (I) Oyunda çocukların kaptıkları kale. (–Çkr.)

ömel (II) **1.** Küçük çukur. (–Çkr. ve çevresi) **2.** Kuyu. (–Çkr.)

ömese [→ **öneze** (II) **-2**]

ömeze [→ **öneze** (II) **-2**]

ömmeç [→ **ömeç -2**]

ömmek Beklemek, gözlemek. (Güney *Buldan –Dz.)

ömmen 1. Çok yemek yiyen, obur (kimse). (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Cin, şeytan .(–Isp.)

ömük [**ömürdek -1, 2**] **1.** Gırtlak. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.; Hasanoğlan –Ank.; –İç.; Çini*Akseki –Ant.; –Mğ.)
[**ömürdek -1**]: (Kızılcabölük –Dz.) **2.** Boğaz. (–Dz.; Çeltikçi *Anamur –İç.; –Mğ.)
[**ömürdek -2**] : (Mesevle –Mğ.) **3.** Yemek borusu. (–Dz.) **4.** Nefes borusu. (–Dz.)

ömür Yeşil. (Aşağışaraban *Cide –Ks.)

ömürdek 1. [→ **ömük -1**] **2.** [→ **ömük -2**]

ömürsüz Dayanıksız, çürük. (*Bor –Ng.)

ömürtlek [**öm**] Gırtlak çıkıntısı, âdemelması. (Bekilli *Çal –Dz.; Aydınlı obası –Ama.; –Ng.)
[**öm**] : (Aydınlı obası –Ama.)

ömzek [→ **öneze** (II) **-2**]

ömzenmek İstemek: *O kızı almaya çok ömzendim ama, anası razı olmadı.* (Salman *Akkuş –Or.)

ön (I) Öğün. (–Gaz.)

ön (II) O gün. (Hasanoğlan –Ank.)

öna [**önağı** (I)] Söz dinlemeyen, ters kimse. (Köşektaş, Çıplak *Avanos –Nş.)
[**önağı** (I)]: (*Afşin ve köyleri –Mr.)
önaa Bir yapının yıkılmaması için destek olarak konulan direkler. (Çepni *Gemerek –Sv.)
önağı (I) [→ **öna**]
önağı (II) Zamansız yapılan iş. (*Cebelibereket –Ada.)
ön ağız İlk iş, işin ilk bölümü. (–Sm.)
önalmak Mutlu olmak. (–Tr.)
ön avı Sürek avlarından önce uğur için yapılan ilk av. (–Ant.)
önayak [→ **öncü** (II)]
önbel Üvendirenin çivisi. (*Kadınhanı –Kn.)
önbeze [**önbezi -1**] Kadın önlüğü. (Ağlı *Küre –Ks.)
[**önbezi -1**] : (–Ks.)
önbezi 1. [→**önbeze**] **2.** Peştemal. (Peşman *Daday –Ks.)
önceçorbası Bir çeşit hamur çorbası. (*Şebinkarahisar –Gr.)
önceg [→ **öncek** (II) **-1**]
öñcek (I) Önce, önceden. (*Akyazı çevresi –Sk.)
öncek (II) [**öğnük** (I), **öğüncek** (II), **önceg, öncülük** (II), **önecek** (I), **önecik, öneleç, önücek -2, 3**] **1.** İş önlüğü. (*Gelendost, İlegöp *Uluborlu –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Lâdik –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Serpin *Turhal –To.; –Ezm.; *Keskin –Ank.; Ulaş *Tarsus, *Mut köyleri –İç.)
[**öğnük** (I)] : (*Merzifon köyleri –Ama.; Eldelek *Elbistan –Mr.)
[**öğüncek** (II)] : (–Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.)
[**önceg**] : (–Brd.)
[**öncülük** (II)] : (Dikenli –Çkr.)
[**önecek** (I)] : (Kumdanlı *Yalvaç, *Uluborlu –Isp.; Bekilli, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Kümbet *Seyitgazi –Es.)
[**öneleç**] : (Bozlar, Sertaç –Brd.)
[**önücek -3**] : (*Bolvadin –Af.; İğdecik –Isp.; Güney, Karaköy, Horoz, Kurtlar *Yeşilova –Brd.; *Çivril –Dz.; –Kü.; *Ilgaz –Çkr.)
2. Bebek önlüğü. (–Dz.)
[**önecik**] : (–Ml.)
[**önücek -2**] : (–İz.)
3. Peştemal. (*Alayunt –Kü.; *Merzifon köyleri –Ama.; Çandır *Serik –Ant.) **4.** Eteklik. (–Isp.; Mansurlu *Feke –Ada.)
önceleyin [**öncü** (I)] İlk önce, daha önce. (Yeniköy, *Susurluk –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Tr.; Ağrakos *Suşehri, *Koyulhisar, *Şarkışla –Sv.; *Kozan –Ada.)
[**öncü** (I)] : (Dallıca *Nazilli –Ay.)
öncü (I) [→ **önceleyin**]
öncü (II) [**önayak, öncül -3, öndaş**] Kılavuz, önder. (–Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Çerçin, Güney *Yeşilova –Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Artova –To.; Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; –Rz.; –Ur.; *Afşin –Mr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**önayak**] : (–Or.; Kulu, Kavaklı –Ed.)
[**öncül -3**] : (–Kü.; Tokat –Es.; Kayı *Tosya –Ks.; Arslandoğmuş *Yıldızeli –Sv.)

[**öndaş**] : (*Gerede –Bo.)

öncül [**öncülü, öndel -1, önecek** (II), **öngül** (I) **-1, 2**] **1.** Önce gelen, birinci, başta giden. (Yeşilova *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy –Ba.; *Düzce –Bo.; –Çr.; *Afşin köyleri –Mr.; *Antakya –Hat.; *Gürün, Aslandağ *Yıldızeli –Sv.; –Nğ.; –Kn.; Bağyaka *Finike –Ant.)

[**öncülü**] : (Bayadı –Or.)

[**öndel -1**] : (–Ama.)

[**öngül** (I) **-1**] : (*Merzifon –Ama.)

2. Oyunlarda elebaşı, ebe. (Argıl *Halfeti –Ur.; Bağyaka *Finike –Ant.)

[**önecek** (II)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**öngül** (I) **-2**] : (–Ama.)

3. [→ **öncü** (II)] **4.** İlkin, önce. (–Gaz.)

öncülü [→ **öncül -1**]

öncülük (I) Kılavuzluk. (*Eğin –Ezc.)

öncülük (II) [→ **öncek** (II) **-1**]

öncüt [→ **öndüç** (I)]

öndaş [→ **öncü** (II)]

önde Orada : *Kalem önde.* (Bereketli *Tavas –Dz.)

öndeç Mübaşir. (–Af.)

öndegün [→ **öndügün**]

öndeğiki Öndeki. (*Afşin –Mr.)

öndel 1. [→ **öncül -1**] **2.** Ekin biçenlerin sağında giden ve biçmeyi önde götüren adam. (–Ama.)

öndemek Çağırmak. (–Af.)

öndemen 1. Kadınların başlarına örttükleri şal. (Demirci *Simav –Kü.) **2.** Kadınların önlük olarak kullandıkları peştemal. (Demirci *Simav –Kü.)

önden [→ **öndin**]

öndere [→ **övendire**]

öndin [**önden, öndün** (I) **-2, öne**] Önce, ilkönce. (–El.; –Ml.; –Sv.)

[**önden**] : (*Kandıra –Kc.; –Sm.)

[**öndün** (I) **-2**] : (*Lâpseki –Çkl.)

[**öne**] : (–Ezm.)

öndişler Arabalarda döşeğin ön bölümünden oka doğru geçirilen çifte ağaç çubuk. (–Sn.; –Sm.)

öndört Kadınlarla erkeklerin birlikte oynadıkları bir halk oyunu. (–Kr.)

öndüç (I) [**öncüt, öndün** (II) **-2, önküng**] Ödünç. (Sarıkavak –Es.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Artova –To.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; –Sv. ilçe ve köyleri; *Bünyan –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)

[**öncüt**] : (–Ank.)

[**öndün** (II) **-2**] : (Tokat, Bozan –Es.)

[**önküng**] : (Çilehane * Reşadiye –To.)

öndüç (II) **1.** Başta yürüyen. (–İz.; *Lâpseki –Çkl.) **2.** Haberci, müştucu. (Rumeli göçmenleri –Brs.; *Niksar –To.)

öndügün [**öndegün, öndüğ gün, öndüğü gün, öndüğün, öndüğün gün, öndürgün**] Evvelki gün. (Kılıç *Keçiborlu, Salda *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz, Darıveren *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal –Dz.; İğnneciler *Mudurnu –Bo.; Adatepe *Devrek –Zn.; *Vezirköprü, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Boynuyoğun –Ada.; Seyranlık –İç.; *Kaş –Ant.; Üzümlü –Mğ.)

[**öndegün**] : (–Brd.)

[**öndüğ gün**] : (Çığrı *Dinar –Af.)

[**öndüğü gün**] : (*Dinar –Af.; *Kurşunlu –Çkr.; *Beypazarı –Ank.; Bağyaka *Finike –Ant.)
[**öndüğün**] : (Mirahor*Eğridir –Isp.; –Dz.; Fariske *Ermenek –Kn.; Çakallı, Başlamış *Cebelibereket, İsahacılı –Ada.; Meydan *Mut –İç.)
[**öndüğün gün**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Abaş, Honaz –Dz.)
[**öndürgün**] : (Örkenez * Yalvaç –Isp.)
öndüğ gün [→ **öndügün**]
öndüğ sene Önceki yıl. (Çığrı *Dinar –Af.)
öndüğü gün [→ **öndügün**]
öndüğün [→ **öndügün**]
öndüğün gün [→ **öndügün**]
öndüklemek Beklemek. (Boynuyoğun –Ada.)
öndül (I) **1.** Yön. (Şabanözü *Polatlı –Ank.) **2.** Amaç. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
öndül (II) **1.** [→ **ödül** (I) **-1**] **2.** [→ **ödül** (I) **-2**] **3.** Bahis. (–Ba. ve çevresi) **4.** Birkaç öküz arabasını arka arkaya bağlayıp tekerleklerini yerinden oynamaz duruma getirdikten sonra öküzlere çektirerek güçlerini sınama yarışı. (*Çarşamba, Bektemür *Kavak –Sm.)
öndül koymak Bahse tutuşanlardan kazanana verilmek için ortaya armağan koymak. (–Sm. köyleri)
öndüllenmek 1. Böbürlenmek. (–Ant.) **2.** Kırıtmak, şımarıkça kızmak. (*Nizip –Gaz.)
öndün (I) **1.** Önden giden, öncü. (*Bergama –İz.) **2.** [→ **öndin**]
öndün (II) **1.** Peşin : *Veresiye vermiyor, öndün verdim aldım.* (*Düzce –Bo.; –Çkr.; –Kn.) **2.** [→ **öndüç** (I)]
öndüre [→ **övendire**]
öndürgün [→ **öndügün**]
öne 1. Biraz ileri, öte. (*Urla –İz.; Kuz *Akkuş –Or.) **2.** [→ **öndin**]
önecek (I) [→ **öncek** (II) **-1**]
önecek (II) [→ **öncül -2**]
önecik [→ **öncek** (II) **-2**]
öneç [→ **öğeç -1**]
önede Orada. (*Marmaris –Mğ.)
öne geçmek 1. İleri gitmek, üstün gelmek. (*Bor –Ng.) **2.** Önden gitmek, kılavuzluk etmek. (*Bor –Ng.)
önegi [→ **öneği** (I) **-3**]
öneği (I) [**önegi, öneyi, önöğü**] **1.** Kaba, yakışıksız, aykırı (davranış için). (*Kangal –Sv.; Turan –Ky.) **2.** İnat. (–Yz.; Aslanköy *Mersin –İç.) **3.** İnatçı, ters (kimse). (Tokat –Es.; –Çr.; Afşar aşireti, Kala *İncesu, Taçın, Turan *Bünyan –Ky.; Karaözü *Gemerek –Sv.; Bilecik, Akviran, Çarıklar –Kn.)
[**önegi**] : (–Kn.)
[**öneyi**] : (–Kn.)
[**önöğü**] : (Hasançelebi *Hekimhan –Ml.)
4. Bir şeyin tersi, karşıtı. (*Kadirli –Ada.) **5.** Elinden iş gelmeyen, beceriksiz. (–Kn.) **6.** Toplumdan kaçan (kimse). (Narlıdere –İz.; *Gürün, *Kangal –Sv.)
öneği (II) **1.** Kapının arkasına dayanan ağaç destek. (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** [→ **önek** (I)]
öneği olmak Birinin güç duruma düşmesine engel olmak, sıkıntıdan kurtarmak. (*Kadirli –Ada.)
öneği söylemek Her zaman tersini söylemek. (*Kadirli –Ada.)
önek (I) [**öneği** (II) **-2**] Duvarın yıkılmaması için koyulan destek direği. (Taçın *Bünyan –Ky.)

[**öneği** (II) **-2**] : (–Yz.)

önek (II) Sürek avında, avcıların av bekledikleri yer. (*Milâs, Yerkesik *Yatağan –Mğ.)

önekçi Sürek avında avın çıkacağı yeri gözleyen avcı. (Karabat *Milâs –Mğ.)

öneleç [→ **öncek** (II) **-1**]

önemek [**önümek**] Gözetlemek. (*Hendek –Sk.; Hisarlıkaya *Polatlı –Ank.; *Akşehir –Kn.)

[**önümek**] : (–Or.)

önen Hak. (–Af.)

öner 1. Yön. (*Ulubey –Or.) **2.** Sıra. (*Ulubey –Or.)

önese [→ **öneze** (II) **-2**]

öneyi [→ **öneği** (I) **-3**]

öñez Önceleri, eskiden. (–Ml.)

önezci [→ **öneze** (II) **-1**]

öneze (I) Geveze. (*Ilgın –Kn.)

öneze (II) [**oğeze, onese, oneze, öğese, öğez** (I), **ökeze, ömese, ömeze, ömzek, önese, önezci, önezeci, önezek, öñezek, önezekçi, önezi** (II), **önse, önüze, öveze** (II), **özene, özenek**] **1.** Sürek avında pusuda av bekleyen avcı. (Uş.; –Isp.; *Bolayır –Çkl.; –Kü.; Harmandalı –İz.)

[**önezci**] : (–Mn.)

[**önezeci**] : (Kümbet * Seyitgazi –Es.)

[**önezekçi**] : (Piravadı –Ed.)

[**özenek**] : (Bulgaristan göçmenleri, *Bolayır –Çkl.)

2. Avcıların av beklemek için taş yığınlarından yaptıkları pusu, av bekleme yeri. (Çığrı *Dinar, Aydoğmuş, Cebel, *Yalvaç, Sarıidris *Karaağaç, Senir –Isp.; Çeltikçi *Bucak, Başpınar *Tefenni –Brd.; Eziler *Buldan, Üçkuyu, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; Sandal *Kula, *Gördes –Mn.; Domaniç *Tavşanlı –Kü.; –Brs.; –Sn.; –Sm.; *Karaman, İvriz, Bise, Zanapa *Ereğli –Kn.; Tepeköy *Mersin –İç.; Çomaklı *Korkuteli, *Finike –Ant.)

[**oğeze**] : (Toygal *Nazilli –Ay.)

[**onese**] : (*Bor –Nğ.)

[**oneze**] : (Dağkadı * Karacabey –Brs.)

[**öğese**] : (Karahisar *İncesu, Reşadiye –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.)

[**öğez** (I)] : (–Ant.)

[**ökeze**] : (Bostanlar *Bahçe-Ada.)

[**ömese**] : (*Ulukışla –Nğ.)

[**ömeze**] : (*Ereğli –Kn.)

[**ömzek**] : (Yeniköy *Uzunköprü –Ed.)

[**önese**] : (*Bor, Porsuk *Ulukışla –Nğ.; Üskül, Yeniköy *Karaisalı –Ada.; *Tarsus, Zenger *Silifke –İç.)

[**önezek, öñezek**] : (–Gaz.; Çakallık *Serik, *Kaş, *Finike –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.; Dereköy, Kofcağız –Krk.)

[**önezi** (II)] : (*Eğridir köyleri, *Sütçüler, Horzum –Brd.; Gebeler *Kırkağaç –Mn.; Tokat –Es.; Gevrekli *Seydişehir, Bayındır –Kn.)

[**önse**]: (Kızılhisar*Acıpayam –Dz.)

[**önüze**] : (–Kü.; –Ba.; –Gr.)

[**öveze** (II)] : (Hortu *Ereğli –Kn.)

[**özene**] : (Sarıcaali *İpsala –Ed.)

öñeze (III) Yıkılacak gibi olan duvarı sağlamlaştırmak için önüne yapılan duvar, destek. (–Uş.)

önezeci [→ **öneze** (II) **-1**]

önezek, öñezek [→ **öneze** (II) **-2**]

önezekçi [→ **öneze** (II) **-1**]

önezelemek [**önezilemek -1**] **1.** Önüne çıkmak, yolunu kesmek. (*Lüleburgaz –Krk.)
[**önezilemek -1**] : (Bayat *Emirdağ –Af.)
2. Geçmek. (*Lüleburgaz –Krk.)

önezi (I) Önü : *Hayvan kaçıyor önezisine git.* (Tokat –Es.)

önezi (II) [→ **öneze** (II) **-2**]

önezilemek 1. [→ **önezelemek -1**] **2.** Sözünü kesmek : *Lâfı önezileme.* (Bayat *Emirdağ –Af.)

öngay Erendiz yıldızı. (–Brs.; *İskilip –Çr.; *Polatlı –Ank.; –Ed.)

önge (I) Heykel. (Honaz –Dz.)

önge (II) [**önğe -1, 2; önke**] **1.** Elli dirhem (eski bir ağırlık ölçüsü). (*Uluborlu –Isp.; Balçova –İz.; Bektaşlı –Yz.; Zile *Develi, Akkışla *Bünyan, Küpeli *Sarıoğlan, Ortaköy, Karahisar *İncesu, Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; Sille, Kızılviran, Balay *Ermenek –Kn.; *Manavgat, *Akseki –Ant.)
[**önğe -1**] : (–Isp.; Reşadiye *Develi –Ky.; Afşar *Hadım –Kn.)
[**önke**] : (–Ky.)
2. Yüz dirhem (eski bir ağırlık ölçüsü). (Cebel *Eğridir –Isp.; Dengere *Tefenni –Brd.; Kozlar, Ovacık *Tavas, Aşağıkaraçay *Acıpayam, Kale, Garipköy, Kızılca –Dz.; Erbeyli, Ömerbeyli *Karacasu –Ay.; Çamköy, *Bergama, *Tire –İz.; –Sv.; *Mucur –Krş.; Genezin *Avanos –Nş.; –Ky.; –Kn. ve köyleri; Büyükelvat *Akseki –Ant.; *Köyceğiz, Pisi –Mğ.; –Kıbrıs)
[**önğe -2**] : (Cebel –Isp.)
3. Yarım okka. (Nikfer –Dz.; *Mut köyleri –İç.; *Akseki –Ant.; –Mğ.)

önge buçuk Azar azar. (*Bor –Nğ.)

öngel Ağırbaşlı. (*Bozkır –Kn.)

öñgendire [→ **övendire**]

öngergi Önlük : *Ayşe çamaşır yıkarken öngergisini kuşanır.* (Yiğitaliler *Bayramiç –Çkl.)

öngmek [→ **önmek, öñmek -1**]

öñgol 1. Hayvanlarda ön bacak. (*Bor –Nğ.) **2.** Erkeklik organı. (*Bor –Nğ.)

ön göp [**ön köp**] Kağnılarda döşemenin ön tahtası. (*Kurşunlu –Çkr.; İbik *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Ky.; –Nğ.)
[**ön köp**] : (–Sn.; –Sm.)

öngü, öñgü [**önkü** (II) **-1**] O (nesne): *Öngünü getir.* (–Brd.; *Çivril –Dz.; *Ödemiş köyleri –İz.; Celiller *Mudurnu –Bo.; *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)
[**önkü** (II) **-1**] : (*Tavas, *Çal –Dz.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Kula –Mn.)

öngücü [**öngüç** (I) **-2**] Eninde sonunda ne olursa olsun, er geç: *Ne yapalım öngücü veririz borcumuzu.* (Uluğbey *Senirkent, *Keçiborlu çevresi, Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Dallıca, Hacıbeyli *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Urla, *Ödemiş köyleri –İz.; *Alaşehir –Mn.; Dursunbey *Susurluk –Ba.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**öngüç** (I) **-2**] : (*Acıpayam –Dz.)

öngüç (I) **1.** Önce : *Öngüç bu yemeği yiyelim.* (–İz.) **2.** [→ **öngücü**]

öngüç (II) Kılavuz, önder. (Kemalli *Sungurlu –Çr.; –Sm.)

öngül (I) **1.** [→ **öncül -1**] **2.** [→ **öncül -2**]

öngül (II) İnatçı. (–Ama.; –Sv.)

öngül ardı Oyunda ikinci gelen. (*Merzifon –Ama.)

öngülle Öyle, onun gibi : *Öngülle yaparsan düşersin.* (Bekilli *Çal –Dz.)

öngüllemek, öñgüllemek İnat etmek. (*Düzce –Bo.)

öngüllü Önündeki. (Kızılca *Hadım –Kn.)

öngüllük [**öngünlük**] İnatçılık. (–Kr.)

[**öngünlük**] : (Küçükahmet –Af.)

öñgülüz Bir çeşit ahlat. (–Bo.)

öngün (I) Ses, gürültü. (–Ur.)

öngüñ (II) Evvelki gün. (–Af.)

öngüñ (III) Azgın, yaramaz : *Senin oğlan çok öngüñ, ne yaptığını bilmiyor.* (*Bünyan –Ky.)

öngünlük [→ **öngüllük**]

öngürde, öñgürde [**önkürde -1**] Orada, şurada. (Macıl *Sandıklı –Af.; Ağlasun –Isp.; Başpınar *Tefenni, Salda *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz, Irgıllı *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Ermenek –Kn.)

[**önkürde -1**] : (–Uş.; –Isp.; –Brd.; Honaz *Tavas, Güllü *Sarayköy –Dz.; Dedebaşı *Karşıyaka, *Ödemiş köyleri –İz.; –Brs.)

öngürdü Önce gelen, önceki : *Ahmet Mehmet'in öngürdüdür.* (–İz.)

öngüre [→ **öngürü**]

öngürlük Gençlikte erişilen zenginlik. (–Isp.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)

öngürü [**öngüre**] Ora, orası. (Güney *Yeşilova –Brd.; Şehköy –Ay.; *Ödemiş –İz.; –Çkl.; *Ermenek –Kn.)

[**öngüre**] : (Çeltikçi –Brd.; Çomaklar *Bergama –İz.; *Ermenek –Kn.)

öngüşmek İnat etmek, inatlaşmak. (–Ba.)

önğe 1. [→ **önge** (II) **-1**] **2.** [→ **önge** (II) **-2**]

önivermek Bekleyivermek. (*Feke –Ada.)

önize Yol kesme : *Bu gece tilkilere önizeye gideceğiz.* (Kümbet, İnönü *Söğüt –Bil.)

önk Çalgılı eğlence. (–Ank.)

önkaş Köy evlerinin balkon gibi çıkıntılı yerleri. (–Ks.)

önke [→ **önge** (II) **-1**]

ön köp [→ **ön göp**]

önköprü Tezgâhta dokunan kumaşın geçici olarak sarıldığı yer : *Önköprüye bir buçuk metre kumaş sarılabilir.* (–Ed.)

önkü (I) İlk, önceki, birinci : *Önkü kocam çok iyiydi.* (*Karacasu –Ay.; Misi –Brs.)

önkü (II) **1.** [→ **öngü, öñgü**] **2.** Orada, burada, şurada. (*Gelendost, *Şarkikaraağaç –Isp.; –Dz.)

önküllü (I) Öğle vakti. (*Milâs ve çevresi –Mğ.)

önküllü (II) O biçimde : *Tamam işte önküllü yapçãsın.* (*Ödemiş köyleri –İz.)

önkünç [→ **öndüç** (I)]

önkünü Onu : *Önkünü getir.* (Honaz –Dz.)

önkürde 1. [→ **öngürde, öñgürde**] **2.** Önde. (*Acıpayam –Dz.)

önkürü (I) Ön, önünde. (–Uş.)

önkürü (II) Oradan. (Halilkâhya *Turgutlu –Mn.)

önlek Sürünün, kervanın önünden giderek yol gösteren hayvan. (–Isp.)

önleme Tarlanın sürülen ve ekilen bölümüyle sürülecek ve ekilecek bölümü arasındaki çizgi. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

önleme gitmek Yapılmakta olan işten sürekli olarak çok para çekmek. (*Vize –Krk.)

önlemek, öñlemek (I) [**önnemek**] Bir şeyin önünü almak, engel olmak. (İğdecik –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; Ömerköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *Taşova –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; –Tr. ve ilçeleri; –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Şarkışla çevresi, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; *Lüleburgaz –Krk.) [**önnemek**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

önlemek (II) Çağırmak, seslenmek. (Aliağa *Menemen –İz.; Kemel –Çkl.; Atlas *Sivrihisar –Es.; Fariske *Ermenek –Kn.; –Ed.)

önlemek (III) Birisini korumak, gözetmek. (–Krş.)

önlük (I) [→ **öğünnük**]

önlük (II) Ekmek pişirilen saca desteklik yapan üç ayaklı sacayak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

önlük (III) Hayvanların önünde, yem yemeleri için ayrılan yer. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

önlük (IV) Öncü. (–İst.)

önlük (V) Kötü kadın. (*İnegöl –Brs.)

önlük (VI) El havlusu. (Domaniç *Tavşanlı –Kü.)

önlük bağı Uçkur. (Yörükler, Çünür –Isp.)

önmece Bekleme yeri, beklenilen yer. (Akçalıuşağı –Ada.)

önmek, öñmek [**öngmek, örmek** (III)] **1.** Beklemek. (Ürküt *Sandıklı, Evciler *Dinar, Dereçine *Bolvadin –Af.; Yarıkkaya, Körküler *Yalvaç, Nudra *Şarkikaraağaç –Isp.; Söğüt, Honaz, Hadım *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Çeşme –İz.; –Ba.; Kayadibi –Gr.; Bozhüyük –Mr.; Endel*Dörtyol - Hat.; Kurugöl *Mucur –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Dereözü, Zanapa * Ereğli, Alibeyhüyüğü *Çumra –Kn.; Şıhşamı *Kadirli, Faydalı *Kozan –Ada.; *Mut köyleri, Yanpar, Karatiken, Ayvagediği *Mersin, *Tarsus, Taşucu, Yenisu *Silifke –İç.; Kaya *Fethiye –Mğ.; –Ed.) [**öngmek**] : (Ayvagediği * Mersin –İç.) **2.** Gözetlemek, pusuya düşürmeye çalışmak. (Güney *Yeşilova –Brd.; Hadım *Çal –Dz.; –Ba.; *Kandıra –Kc.; Bozhüyük –Mr.; –Ank.; Turan –Ky.; –Nğ. ve çevresi; Zanapa *Ereğli, *Bozkır –Kn.) [**örmek** (III)] : (–Kn.) **3.** Saklanmak : *Karşı duvarın arkasına öndüm.* (Alaettin *Acıpayam –Dz.) **4.** Birinin önüne çıkmak, yolunu kesmek. (Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bergama –İz.; Civanyaylağı *Mersin –İç.) **5.** Sezdirmeden birini izlemek. (–Bo.; Kale *Erbaa –To.; *Koyulhisar –Sv.; Sille –Kn.)

önmük [→ **önnük**]

öñneç [→ **öğeç -1**]

önneksiz Çirkin, kılıksız (kimse). (*Bor –Nğ.)

önnemek [→ **önlemek, öñlemek** (I)]

önnemen **1.** İpten dokunmuş bir çeşit kilim. (*Demirci –Mn.) **2.** Battaniye. (*Demirci –Mn.) **3.** Dokuma. (*Demirci –Mn.)

önner Uç noktası : *Tarlanın önneri.* (–Or.; Ebulhayır –Ky.)

önnük [önmük, önnüyh, önselik] İş önlüğü. (Küçükisa *Zile –To.)
[**önmük**] : (*İskilip –Çr.)
[**önnüyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**önselik**] : (Güllü *Buldan –Dz.)

önnüyh [→ **önnük**]

önöğü [→ **öneği** (I) **-3**]

önök [→ **önük -2**]

önöze beklemek Pusu kurmak. (Rumeli göçmenleri *Buca –İz.)

önpas Issız, sessiz (yer için). (*Gemlik –Brd.)

önse [→ **öneze** (II) **-2**]

önselik [→ **önnük**]

önsem Görünüşe göre, anlaşılan, sanırım ki : *Önsem bu iş olmaz.* (Emircik, Çöplü *Çivril –Dz.; Zeytinli *Edremit –Ba.)

önsemek [→ **öksemek**]

önsen [→ **öğsen**]

önsenen [→ **öğsen**]

önsüz Cansız, kendinden geçmiş. (*Düzce –Bo.)

öntermek İsteklendirmek, kışkırtmak. (*Mustafakemalpaşa –Brs.; Edirköy *Saray –Tk.)

önü [→ **öcü** (I)]

önüce Öyle, şöyle. (Üçkuyu *Çal –Dz.)

önücek 1. Öğrenci önlüğü. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.) **2.** [→ **öncek** (II) **-2**] **3.** [→ **öncek** (II) **-1**]

önüç, öñüç [öğüç (I), **öğüne, önüş, önüt -1] 1.** Önce, ilkönce, başta : *Önüç Ali gelsin, sonra sen gel.* (Kılbasan *Karaman –Kn.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.)
[**öğüç** (I)] : (Durak –Ada.)
[**öğüne**] : (*Bayburt –Gm.)
[**önüş**] : (Gönen –Isp.)
[**önüt -1**] : (Bardakçı *Seyitgazi –Es.)
2. Önceden, eskiden : *Önüç bizim bahçede çok erik ağacı vardı.* (Karakuzu –Mr.)

önük [önök] 1. Köpek. (*Eğin –Ezc.) **2.** Kedi, köpek yavrusu. (–Kc.; *Boyabat –Sn.; –Ml.)
[**önök**] : (–Bo.)

önültmek Göstermek, sunmak. (*Ermenek –Kn.)

önümek [→ **önemek**]

önüne durmak Kefil olmak. (–Ba. ve çevresi)

önür Kendinden önceki, eski. (*Niksar –To.)

önürde Orada. (Ilıcak *Gölköy –Or.)

öñürmek [→ **öğürmek** (I) **-2**]

önürt Geçenlerde, birkaç gün önce. (*Ula –Mğ.)

öñüsıra Az önce, şimdi. (*Bor –Nğ.)

öñü sonu Ergeç, eninde sonunda : *Önü sonu bu ortaklık bozulacak.* (*Bor –Nğ.)

önüş [→ **önüç, öñüç -1**]

önüt 1. [→ **önüç, öñüç -1**] **2.** Geçen gün. (*Marmaris –Mğ.)

önüze [→ **öneze** (II) **-2**]

önüzey Ön taraf. (*Alayunt –Kü.)

ön vermek 1. İyi ya da kötü öne düşmek. (*Bor –Nğ.) **2.** Gereğinden çok hoşgörülü davranmak. (–Sm.)

önya Balkon. (Dikenli –Çkr.)

öñyañ olmak Umulmadık durumla karşılaşınca ne yapacağını bilmemek, şaşırmak. (Peşman *Daday –Ks.)

öön [→ **öğün** (VI)]

öpcük [→ **öpçük**]

öpçe Bilgiçlik taslayan. (Çukurköy *İskilip –Çr.)

öpçik [→ **öpçük**]

öpçin 1. Siper. (–İz. ve köyleri; –Ba.) **2.** Zırh. (–İz. ve köyleri)

öpçük [**öpcük, öpçik**] Kıyı, köşe. (Mirahor *Eğridir –Isp.; Başköyü, Yayla *Tefenni –Brd.; Andifli*Kaş –Ant.)
[**öpcük**] : (Kalkan *Kaş, Bağyaka *Finike, Çomaklı *Korkuteli, *Elmalı –Ant.)
[**öpçik**] : (–Ant.)

öpçünlenmek Yapmak istemek, istek duymak : *Ben ne iş yaparsam o da öpçünleniyor.* (*Bor –Nğ.)

öpek Tümsek. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

öpertmek Yerinmek, acınmak. (*Ermenek köyleri –Kn.)

öpge 1. Karaciğer ve akciğer. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) **2.** [→ **öpke**]

öpke [**öhbe, ök** (IV) **-2, öpge -2**] Akciğer. (Kırım göçmenleri, Çifteler, Ilıca –Es.; Kırım göçmenleri –İst.)
[**öhbe**] : (*Çıldır –Kr.)
[**ök** (IV) **-2**] : (–İst.)
[**öpge -2**] : (Kadıçiftliği –İst.)

öpke avrūu Verem. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

öpkelemek Darılmak, gücenmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

öpmek Birbirine eklenen iki ağacın ek yerleri iyice birleşmek. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.)

öppe Yanak. (–Isp.)

öppek Öpmek. (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)

ör (I) Bir şeyin özü, kökü. (İncesu *Sungurlu –Çr.)

ör (II) Ufalanmış, çürümüş, toz durumuna gelmiş şey. (–Ur.)

ör (III) İçinde ateş kırıntıları olan kül, köz. (*Siverek –Ur.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.)

ör (IV) Tohum. (*Andırın –Mr.)

örbüç Değnek. (–Dz.)

örbük Köşe, açı. (Dumanlı –Çkr.)

örce [**örç -2**] **1.** Can sıkan, kızdıracak söz. (Ildızım –Çkr.) **2.** Kavgaya dönüşen tartışma. (* Kurşunlu –Çkr.)
[**örç -2**] : (Efsus *Elbistan –Mr.)

örce gakmak [**örüce gakmak, örüce kalkmak**] Sataşmak, öfkeyle ayağa kalkıp kavgaya girişmek. (*Bor –Nğ.)
[**örüce gakmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**örüce kalkmak**] : (*Bor –Nğ.)

örcelemek İnceden inceye sormak, kurcalamak. (*Çarşamba köyleri –Sm.; Genezin *Avanos –Nş.)

örceleşmek (I) [**örcünleşmek, örçe gitmek**] Kavga eder gibi tartışmak. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; *Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.;*Sungurlu –Çr.)
[**örcünleşmek**] : (Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**örçe gitmek**] : (–Çkr.)

örceleşmek (II) Ürpermek : *Korkudan tüylerim örceşti.* (*Çal –Dz.)

örceleşmek (III) Pire vb. böcek üşüşmek. (*Çal –Dz.)

örceşmek (I) Bir konu üzerinde tartışmak. (Kılan *Aksaray –Nğ.)

örceşmek (II) Birbirine dolaşmak, karışmak : *Saçlarım birbirine örceşmiş.* (*Eğridir köyleri –Isp.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)

örcüm Bir konunun üzerinde direnen, inatçı. (*Alucra –Gr.; Tarlar *Silifke –İç.)

örcünlenmek Direnmek. (*Şebinkarahisar –Gr.)

örcünleşmek [→ **örceleşmek** (I)]

örç 1. Bahis tutuşma. (–Ml.; Efsus *Elbistan –Mr.) **2.** [→ **örce -2**]

örçe gitmek [→ **örceleşmek** (I)]
örçermek Az yanan ateşi alevlendirmek. (–Dz.; Kalkan *Kaş –Ant.)
örç etmek Bahse girişmek, bahse tutuşmak. (–Sv. ve ilçeleri)
örd Nem, az ıslaklık. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)
örde Rüşvet. (Varyanlı –Mr.; Madasi *Develi –Ky.; Kandilli *Saimbeyli –Ada.)
ördek (I) Çinko çaydanlık. (Ayasköy –İz.; İnönü *Söğüt –Bil.; Alpanos *Seyitgazi –Es.; –Çkr.)
ördek (III) Tek kadının oynadığı bir halk oyunu. (–Kr.)
ördeksipisi Avcıların avlayacakları hayvanları av yerine çekmek için kullandıkları bir müzik aracı. (–Ada.)
örden Bağ kütüklerinin dibini açma, temizleme işlemi. (*Urla –İz.; Kemel –Çkl.)
ördül (I) Nişan alma : *Ördülsüz av vurulmaz.* (Hisarlık *Tire İz.)
ördül (II) At koşusu. (Kale *Tavas –Dz.)
ördürmek Davarı gece otlatmak : *Koyuna en çok gece ördürmek fayda verir.* (*Datça –Mğ.)
öre (I) Güç, erke. (–Sm.)
öre (II) Çevre, dolay. (*Ünye –Or.)
öre (III) Makarna. (Kılıcan –Uş.)
öre (IV) Üç yaşında dişi tay. (Hacıhamzalı *Osmancık –Çr.)
öre (V) [→ **örek** (IV)]
örecen Tatarcık. (Azaplı *Kadirli –Ada.)
öreç [→ **örekeç**]
öreçe Kahvehanedeki yüksek sedir. (Şahbaz *Çorlu –Tk.)
öregeç **1.** Tava kapağı. (–Ada.) **2.** [→ **örekeç**]
öregü [→ **örek** (IV)]
öreğen Kapının arkasındaki ağaç dayak. (Hacılar *Bozkır –Kn.)
öreği [→ **örek** (IV)]
örek (I) [**örü** (II)] **1.** Başıboş gezen hayvan sürüsü (at, eşek vb.). (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; Kırankaz –Brd.; Alâettin, Darıveren *Acıpayam, *Çivril, *Tavas, Kızılhisar, *Sarayköy –Dz.; Eymir, *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Bornova –İz.; Saruhanlı –Mn.; Ayvacık *Gönen –Ba.; Tavaklı *Ezine –Çkl.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; Tepeviran *Gebze –Kc.; Çakırlar *Akşehir –Kn.; –İç. köyleri; Rumkuş –Ada.; –Ant.; Çömlekçi *Bodrum –Mğ.)
[**örü** (II)] : (–Kü. köyleri; Gölköyü –Ank.; Çapar –İç.)
2. Bir çobanın otlattığı öküz, manda, at, eşek vb. hayvanların karışımından oluşan sürü. (*Ereğli –Kn.)
örek (II) Yürek. (–Bt.)
örek (III) [**örü** (IV) **-1**] Duvar. (*Uzunköprü –Ed.)
[**örü** (IV) **-1**] : (*Bahçe –Ada.)
örek (IV) [**öre** (V), **öregü, öreği, örey, öroğ, öröğö, örü** (VII)] Yün, iplik eğirme aracı, kirmen. (*Fatsa –Or.)
[**öre** (V)] : (*Çarşamba –Sm.; Eğerci *Şarkışla –Sv.)
[**öregü**] : (–To.)
[**öreği**] : (–Çkr.)
[**örey**] : (Balıfakı –Sn.)
[**öroğ**] : (Bahattin –Ar.)
[**öröğö**] : (Kuzköy *Ünye –Or.)
[**örü** (VII)] : (Salman *Akkuş –Or.)
örek (V) Çocuğun düşmemesi için beşiğe bağlanan enli kuşak, bağırdak. (*Kemaliye –Ezc.; –Dy.)

örek (VI) [→ **örük** (IV) **-1**]

örek (VII) **1.** Kırda avcıların bildiği belirli yer, avlak. (Değirmen dere –Mr.) **2.** [→ **örü** (I) **-1**]

örek (VIII) Bir yerin verimli olan çevresi. (–Kü.)

örek (IX) Dal budak salarak büyüme. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

örek ağacı Beşiğin üstündeki örtüyü sıkıştırmaya yarayan uzun ağaç. (*Kemaliye ve çevresi –Ezc.)

öreke (I) Uzun boylu adam. (–Nğ.)

öreke (II) Yün tarağı. (–Ky.)

örekeç [**öreç, öregeç -2**] Sac üstünde pişirilen ekmeği çevirmeye yarayan tahta araç. (–Gaz.; –Mr.)
[**öreç**] : (–Ada.)
[**öregeç -2**] : (–Mr.)

öreklemek Hayvanın kaçmaması için bir ayağını bağlamak. (*Sarayköy –Dz.; Çukurhisar *Söğüt –Bil.)

örelemek (I) **1.** Gelişigüzel, üstünkörü iş yapmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; Bahçeli *Bor –Nğ. ve çevresi; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Düzeltmek, süslemek.(*Bergama –İz.) **3.** Bir şeyi geçici olarak onarmak. (*Bergama –İz.)

örelemek (II) Birdenbire göz önünden kaybolmak. (Bağyaka *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

örelemek (III) Dolambaçlı, anlamsız ve yersiz konuşmak. (*Mersin köyleri –İç.)

örelemek (IV) Yeni yürümeye başlayan çocuk, keklik seke seke yürümek. (Çavdır –Brd.)

örelenmek (I) **1.** Saldırmak. (Bekilli *Çal –Dz.; Ayvagediği *Mersin –İç.) **2.** Üşüşmek : *Sinekler başıma örelendiler.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

örelenmek (II) Sallanmak, dalgalanmak. (Ayvagediği *Mersin –İç.; İbecik *Fethiye –Mğ.)

öreme 1. Harç koymadan taştan örülen duvar. (Bayat *Emirdağ –Af.) **2.** Yıkılacak gibi eğik duvar. (Bayat *Emirdağ –Af.)

öremek Hayvanlar çoğalmak. (Gebeme *Mesudiye –Or.)

ören (I) [**örene** (I) **-1, ören yeri**] **1.** Şehir. (–Ks.) **2.** Köy. (*Anamur –İç.) **3.** Şehir ya da ev yıkıntısı, kalıntı. (*Bolvadin –Af.; Uluğbey *Senirkent, *Gelendost –Isp.; *Çal –Dz.; Eymir, Yenipazar *Bozdoğan, Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Birgi *Çeşme –İz.; Kocaburgaz *Bandırma –Ba.; *Alayunt, Çal –Kü.; Kasımlar *Gölpazarı –Bil.; Sarıkavak, Bozan, Tokat *Sivrihisar, Yassıhöyük –Es.; Gerze *Taşköprü, Kayı *Tosya –Ks.; Ovasaray –Çr.; Çayköy *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Niksar –To.; *Ünye –Or.; *Bayburt –Gm.; Haşhaşı –Ezc.; *Ağın –El.; İriağaç –Ml.; –Gaz.; Önsen, *Afşin ve köyleri –Mr.; Telin, Çöplü *Gürün, Karaözü *Gemerek, *Şarkışla ve çevresi, –Sv.; *Yerköy –Yz.; Türkşerefli *Haymana, Şabanözü *Polatlı, *Keskin –Ank.; Zencidere, Hamurcu *İncesu, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Kavlaktepe, Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn. ilçe ve köyleri; –Ada. ilçe ve köyleri; *Mersin ve köyleri; *Gülnar, Ulaş *Tarsus, *Mut köyleri –İç.; Andifli *Kaş –Ant.; Ahiköy *Marmaris –Mğ.)
[**örene** (I) **-1**] : (*Merzifon köyleri, –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; *Ermenek –Kn.)

[**ören yeri**]: (Sofular *Eğridir –Isp.; *Şereflikoçhisar –Ank.)
ören (II) Mimar. (–Ank.)
ören (III) Bir aracı yapan (kimse). (Kösten, Honaz, Kızılhisar –Dz.)
ören (IV) [**örüntü** (I)] Harçsız örülen duvar. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)
[**örüntü** (I)] : (–Mğ.)
ören (V) **1.** Ormanlık yer. (*Marmaris –Mğ.) **2.** [→ **örü** (I) **-1**]
ören (VI) **1.** Kırmızı, yağlı toprak. (Oğul –Ks.) **2.** Çorak toprak. (Umurca *Hayrabolu –Tk.)
ören (VII) **1.** Sokak aralarındaki düzlükler, alan. (–Af.; *Bozdoğan –Ay.) **2.** Tepeler arasındaki düzlükler. (Tuzaklı *Gölpazarı –Bil.) **3.** Bir bölgenin en verimli ovası. (*Urla –İz.) **4.** Dağlar arasındaki çukur yer, koyak. (*Turgutlu –Mn.) **5.** Taşlı tarla, kayalık yer. (Dedeköy, Dağal *Çal, Vakıf *Tavas –Dz.) **6.** Bostan ekmek için hazırlanmış tarla. (Elmacık –Brd.)
örencelik [**örgemcelik, örgençelik**] Bir şeyi öğrenmek, alışmak için yapılan iş. (Eğrigöz *Emet –Kü.)
[**örgemcelik**] : (–Gaz.)
[**örgençelik**] : (–Ezc.)
örencik Yaylalarda, hayvanların sulandığı su başı. (Küçükkabaca *Uluborlu –Isp.)
örende [→ **övendire**]
örendelenmek Seçilmek, beğenilmek. (*Eğridir ve çevresi –Isp.)
örendere [→ **övendire**]
örendire [→ **övendire**]
örene (I) **1.** [→ **ören** (I) **-3**] **2.** Taş yığını. (Dumanlı *Kurşunlu, *Çerkeş –Çkr.) **3.** Taşla yapılan duvar. (Kuz *Akkuş –Or.)
örene (II) [→ **örü** (I) **-1**]
örene (III) Yemek topluluğu. (Sevişler *Soma –Mn.)
ören kuşu Baykuş. (–İç.)
örenlik Yıkıntı yer. (Kösten, Honaz *Çal –Dz.; Haşhaşı –Ezc.; *Afşin –Mr.; *Şarkışla ve çevresi –Sv.; *Nallıhan –Ank.; –Nğ.)
örenpulu Mika. (*Lâpseki –Çkl.)
ören yer Toprağı kuvvetli olan yer. (Çağlayan –Brs.)
ören yeri [→ **ören** (I) **-3**]
örey [→ **örek** (IV)]
öre yürümek Sebzeler tohuma kaçmak : *Bizim turplar öre yürümüş.* (Belviran *Gerze –Sn.)
örflü (I) **1.** Saygı uyandıran, sayılan (kimse). (Kurna –Brd.) **2.** Sözünü geçiren, yetkili (kimse). (Bayat *Emirdağ –Af.)
örflü (II) Görünüşü korkunç, korku verici olan. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Bor –Nğ.)
örg Sap. (Hasanoğlan –Ank.)
örge Yukarı. (Kadıçiftliği –İst.)
örgemcelik [→ **örencelik**]
örgen Keçi kılından yapılmış ip. (Himmet *Daday –Ks.)
örgençelik [→ **örencelik**]
örgendire [→ **övendire**]
örgenmek Öğrenmek. (Karakoyunlu –Kr.)
örgetmen Öğretmen. (–Gaz.)
örgüç Dokuma aracı. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
örgülemek Çocuk sallamak. (Kayapınar –Kn.)
örgülük Başsağlığı. (Kemer –Mğ.)
örice Söylediğinin karşıtı davranış. (Eskipazar –Çkr.)
örik **1.** Kazma. (Çingit *Pazar –Rz.) **2.** Çapa. (Hemşin *Pazar –Rz.)

örişan etmek Mutlu etmek : *Tanrım beni örişan et.* (Bağviran *Kızılcahamam –Ank.)

öriye (I) Dişi tay. (–Sv.)

öriye (II) Büyük ve değerli kilim. (*Keskin –Ank.)

örk (I) [**örkan, örken** (I) **-3**] **1.** Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost, Kumdanlı *Yalvaç, Uluğbey *Senirkent –Isp.; Homa, Çöplü *Çivril, Dağal *Çal, –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Osmaneli –Bil.; Sarıkavak, Tokat –Es.; *Çerkeş –Çkr.; –Sm.; Başağrı *Mesudiye, Bayadı –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Gözköy *Suşehri, Çöplü *Gürün –Sv.; *Haymana, Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.; Köşker –Krş.; Genezin *Avanos –Nş.; Kızılviran *İncesu, *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Yendiğin *Ilgın, *Bozkır, *Ermenek –Kn.; *Kozan, İncirlik –Ada.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.)

[**örkan**] : (*Şavşat köyleri –Ar.)

[**örken** (I) **-3**] : (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; Ortaklar *Havza –Sm.; *Merzifon –Ama.; Karakoyunlu *Iğdır, *Çıldır –Kr.; –Ezm.; *Ergân –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Kiğı –Bn.; *Hozat –Tn.; *Ağın –El.; *Arapkir, *Pötürge –Ml.; Yerebakan *Feke, *Karaisalı, *Kozan –Ada.)

2. Hayvanı çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (*İnebolu –Ks.; Karaözü *Gemerek –Sv.)

örk (II) Yetki : *Çocuğun örgünü uzatırsan arsız olur.* (*Çal –Dz.)

örk (III) [**örken** (III)] **1.** Kök. (Akçapınar –Kn.) **2.** Kavun, karpuz, kabak vb. sebzelerin toprağın üstüne yayılan kol gibi dalları. (–Nğ.; *Kadirli –Ada.)

[**örken** (III)] : (Yeniköy *Söğütgazi –Es.; Kuzyaka *Safranbolu –Zn.)

örkan [→ **örk** (I) **-1**]

örk atmak (I) Etki ve gücü gelişmek, genişlemek. (*Bor –Nğ.)

örk atmak (II) Kavun, karpuz vb. bitkiler büyümek, kol atmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.)

örke (I) [→ **öyke**]

örke (II) Döveni boyunduruğa bağlayan ağaç parçası. (–Nğ. ve köyleri)

örkeç Deve hörgücü. (–Tr.)

örken (I) **1.** Semeri bağlamaya yarayan enli kuşak, kolan. (Genezin *Avanos –Nş.) **2.** Kement. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.) **3.** [→ **örk** (I) **-1**]

örken (II) [**öğken, öken, ökren, örkence**] **1.** Verem hastalığı. (Ulaş –Sv.) **2.** Öksürük. (*Tavas, Alaettin *Acıpayam –Dz.)

[**öğken**] : (*Milâs –Mğ.)

[**öken**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Ula –Mğ.)

[**ökren**] : (*Tavas –Dz.)

[**örkence**] : (Kabakkoz *Şile –İst.)

örken (III) [→ **örk** (III) **-2**]

örkence [→ **örken** (II) **-2**]

örkendere [→ **övendire**]

örkene un sermek İstenilen işi yapmaktan çekinmek, ipe un sermek. (*Ağın –El.)

örkenli Öksürüklü. (*Milâs –Mğ.)

örken telbağı Çuvalların ağzını dikmeye yarayan ip. (*Ahlat –Bt.)

örkinmek [**örkünmek -2**] Ürkmek. (*Maçka –Tr.)

[**örkünmek -2**] : (–Rz. ve köyleri)

örkir İyi iş yapan. (–İz. ve köyleri)

örklemek [**örüklemek** (I) **-1**] Hayvanı otlaması için uzunca bir iple çayıra bağlamak. (*Bergama –İz.; Yeniköy –Ba.; Sarıkavak –Es.; *Alaca –Çr.; Bayadı –Or.; Boztekke –Gr.; Akçaköy *Nizip –Gaz.; *Dörtyol, *Antakya, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Koyulhisar, *Şarkışla ve çevresi, Çamoağa *Divriği –Sv.; *Polatlı –Ank.; –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Darboğaz *Ulukışla, *Bor –Nğ.; Yendiğin *Ilgın, *Akşehir, Çengili –Kn.; İncirlik, Araplar *Kadirli –Ada.; Karatiken *Tarsus, Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.; Çömlekçi –Mğ.)

[**örüklemek** (I) **-1**] : (Güney *Yeşilova, Çerçin –Brd.; Kösten, Karaçay, Honaz, Yukarıseyit, Denizler *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Kızılcaköy *Bayındır, *Tire –İz.; *Alaşehir, İğdecik, Sancaklıboz*Kırkağaç –Mn.; Zeytinli *Edremit, Yeniköy –Ba.; Babasultan –Brs.; *Domaniç, *Gediz –Kü.; Dodurga*Bozüyük –Bil.; *Kandıra, Çayırköy *İzmit, İlyas *Karamürsel –Kc.; –Bo.; *Osmancık –Çr.; Kargı *Tosya –Ks.; *Boyabat –Sn.; Balaç –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Çilehane*Reşadiye, *Niksar –To.; *Ünye, Kuz, Salman *Akkuş –Or.; *Kelkit –Gm.; Uruş –Ank.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.; –Mğ.)

örüm Köşe, dönemeç. (*Ürgüp –Nş.)

örkünmek 1. [→ **ökünmek -1**] **2.** [→ **örkinmek**]

örkünü uzatmak 1. Biraz özgürlük vermek. (*Bor –Nğ.) **2.** Hayvanın daha rahat otlaması için ipini uzun tutmak. (*Bor –Nğ.)

örlemek Yokuşu koşarak çıkmak. (*Kozan –Ada.)

örlüm Ekili tarla. (Eskere, Geriçam, Eldirek, *Marmaris –Mğ.)

örme (I) **1.** Kıldan örülerek yapılan ip. (Çığrı *Dinar –Af.; Bozlar *Eşme –Uş.; Uluğbey *Senirkent –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; Sarıca *Gölköy –Or.; Çilehane *Reşadiye, Yerkuzlu *Erbaa –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Antakya köyleri –Hat.; *Afşin ve köyleri, –Mr.; *Gürün –Sv.; Pazarcık, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Bahçe, Çığşar *Kadirli, İncirgediği *Karaisalı –Ada.; *Mut köyleri –İç.) **2.** İpten örülmüş kuşak. (*Kurşunlu –Çkr.) **3.** Yünden örülmüş kazak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Germir –Ky.)

örme (II) Sepet : *Örmenin kulpları geniş.* (Kıbrısçık –Bo.)

örme (III) Keklik ve sülün avında kullanılan tuzak. (–Ada.)

örmece Kırmızı ve küçük taneli kılçıklı buğday. (Ulucak *Menemen –İz.; *Osmancık –Çr.; Sulusaray –To.; Yenicekale –Mr.)

örmeç [→ **öğmeç -2**]

örmek (I) [**örümek** (I)] Yapmak : *Ne örelim?* (Atlas *Sivrihisar –Es.; –Ky.; –Kn.)

[**örümek** (I)] : (–Bo.)

örmek (II) Türkü söylemek. (Ağrakos *Suşehri –Sv.)

örmek (III) [→ **önmek, öñmek -2**]

örmek (IV) Köpek havlamak. (*Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)

örmek (V) El tezgâhında dokunan alaca şal. (*Şavşat köyleri –Ar.)

örmelemek Çocuk emeklemek. (Evciler *Dinar –Af.)

örnek [→ **örneksiz**]

örneksiz [**örnek**] Çirkin, suratsız. (Sarı *Merzifon –Ama.; –Yz.; Hatip –Kn.)

[**örnek**] : (*Safranbolu –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.)

örnemek Başına bela olmak, dadanmak. (Bağyaka *Finike –Ant.)

örneştirmek (I) Karıştırmak, dolaştırmak. (Bekilli *Çal –Dz.)

örneştirmek (II) Başına bela etmek, saldırtmak. (Bağyaka * Finike –Ant.)

öroğ [→ **öre** (V)]

örö [→ **örü** (I) **-1**]

öröğö [→ **öre** (V)]

örpek Büyük mantar. (Hacıhamza *Osmancık –Çr.)

örpermek Ürpermek. (–İç. köyleri)

örs Tırpan bilemeye yarayan araç. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; Karaözü *Gemerek –Sv.)

örsek (I) [→ **örtlek** (I)]

örsek (II) Çiftleşmek isteyen dişi hayvan. (Ovasaray –Çr.; Bayadı –Or.; *Andırın –Mr.)

örselemek Üzmek. (Ayvagediği *Karaisalı –Ada.)

örsembe Çok oynanıp ellenmiş. (–Ks.)

örsemek (I) Örselemek. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.)

örsemek (II) **1.** Hayvan çiftleşmek istemek. (*Kayak, –Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.; Şehli –Gr.) **2.** İnsan cinsel ilişkide bulunmak istemek. (*Kavak –Sm.)

örsenlemek İvecenlik etmek. (Kırım göçmenleri –Brs.)

örsgars olmak Tüylü bir şeyin tüyleri karmakarışık olmak. (Peşman *Daday –Ks.)

örsü [→ **öğseği**]

örsün **1.** Hamur tahtasını kazımaya yarayan demir araç. (*Taşköprü –Ks.; *Bafra –Sm.; –Sn.) **2.** Ateş karıştırmaya yarayan, kürek biçiminde demir araç. (Biçincik *Kavak –Sm.)

ört Tam öğle zamanı. (–İz.)

örtçe Sebzeli yumurta yemeği. (–Gaz.)

örtdemiye tüşmeyh Ateşli bir hastalığa yakalanmak (ilenç olarak). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

örtelik Sahur yemeği. (Çığşar *Kadirli –Ada.)

örten Orman, çayır vb. geniş yerleri saran yangın. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

örtgel Yağ, pekmez vb. yiyeceklerdeki kalori yüksekliği : *Pekmez daha örtgeldir*. (–Gaz.)

örtgün Evlenme isteği gösteren. (Tokat, Bozan –Es.)

örtik Yatak. (Kerkük)

örtlek (I) [**örsek** (I)] Korkak. (Dodurga *Bozüyük –Bil.; Sarıkavak –Es.; *Çarşamba –Sm.; *Fatsa, *Ünye, Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; *Görele, Küçüklü *Bulancak –Gr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Mut köyleri –İç.)

[**örsek** (I)]: (Tefli *Çarşamba –Sm.)

örtlek (II) Sönmüş yanardağ. (Höketçe *Saimbeyli –Ada.)

örtlek (III) **1.** Ormanı, fundalığı yakarak açılan tarla. (*Gemerek, *Şarkışla –Sv.; Çandırlar *Feke, Burhanlı *Ceyhan –Ada.) **2.** Bozkır ortasında sürekli olarak yeşil kalan düzlük. (Çepni *Gemerek –Sv.)

örtlemek (I) Bir şeyin iyisini kötüsünü ayırmak, seçmek. (Aslıhantepeciği –Brs.)

örtlemek (II) Birisine kötülük öğretmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

örtlemek (III) Kurşun, çakı vb. şeyler bir şeyi delip geçmek. (*Karaisalı, Şükriye *Ceyhan –Ada.)

örtlemek (IV) Yüreğini yakmak. (*Karaisalı –Ada.)

örtlemek (V) Suda söndürülmüş koru, tülbent içine koyup yaranın üstünde gezdirirerek yarayı iyileştirmeye çalışmak. (*Vize –Tk.)

örtlemek (VI) Ulaşmak, geçmek : *Taş atıldığı evi örtler.* (Kümbet –Ada.)

örtme (I) [**örtük** (II)] **1.** Başörtüsü. (Bekilli *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; Ilıcaksu *Domaniç, *Emet ve çevresi –Kü.; *Kandıra –Kc.; –Es.; *Düzce –Bo.; *Cide –Ks.; *Boyabat –Sn.; *Kelkit –Gm.)
[**örtük** (II)] : (*Hozat –Tn.)
2. Pelerin. (–Bo.)

örtme (II) **1.** Üstü kapalı, önü açık yer. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Tokat *Sivrihisar, Sarıkavak - Es.; *Kurşunlu –Çkr.;*Merzifon köyleri –Ama.; Kızık, Çambel *Artova –To.; Bayadı –Or.; *Maçka, –Tr.; *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; *Darende –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Telin *Gürün, Ağrakos *Suşehri, Maksutlu *Şarkışla, *Koyulhisar, *Gemerek –Sv.; –Yz. köyleri; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Reşadiye, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Çınarlı –Ada.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Sofa, salon. (*Sivrihisar –Es.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Ada.; Sebil *Tarsus –İç.) **3.** Tahta gölgelik, çardak. (*Düzce –Bo.; Çöplü *Gürün –Sv.) **4.** Bir katlı bağ evi. (–Ky.) **5.** Bağ kulübesi. (*Zile –To.) **6.** Evin önü açık ve taş döşeli bölümü, giriş yeri. (*Şavşat –Ar.; Sille –Kn.; *Silifke –İç.) **7.** Mutfak. (Akçakaya –Es.; –Ezc.; –Gaz.; Büyükafşar *Balâ –Ank.; *Mucur ve köyleri –Krş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Karaman, –Kn.) **8.** Üstü örtülü ağıl. (Çayırcık *Çerkeş –Çkr.; Kolukısa –Kn.; Değirmenocağı *Osmaniye –Ada.) **9.** Tütün dizmeye, işlemeye, kurutmaya yarayan üstü kapalı yer. (*Hozat –Tn. **10.** Evin altından geçen yol. (–Nğ.; *Ermenek –Kn.) **11.** Odun ve yakacak konulan yer. (Çepni *Gemerek –Sv.)

örtmealtı Üstü örtülü yer. (*Merzifon köyleri –Ama.)

örtmelik Yapıların dış kapısının üstündeki çıkıntılı örtü. (Bayadı –Or.)

örtmen (I) Öğretmen. (Bekilli *Çal –Dz.; Hasanoğlan –Ank.)

örtmen (II) Yüzey. (–Sm.)

ör tutmak Aygır kısrakla çiftleşmek. (*Andırın –Mr.)

örtü (I) [**örtüş**] **1.** Yatak. (*Emirdağ –Af.; –Brd.; Hacıhamzalı *Osmancık –Çr.; *Eğin –Ezc.; İsmetpaşa –Ml.; –Gaz.; Karaözü, Çepni *Gemerek –Sv.; Çayıralan –Yz.; Pazarcık, Çağa *Ayaş, Üçem *Balâ

–Ank.; Cemele –Krş.; –Ky.; Çığşar *Kadirli –Ada.)

[**örtüş**] : (Göcenovacığı *Seyitgazi –Es.)

2. Yorgan. (*Boyabat –Sn.)

örtü (II) Çatı. (–Rz.)

örtü (III) Araba körüğü. (–Ant.)

örtü altı Dam altı. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

örtü döşek Yatak, yorgan. (Ayvalı *Sivrihisar –Es.)

örtük (I) Eğerin üstüne konulan halı : *Eğer örtüksüz yakışmaz.* (*Şavşat köyleri –Ar.)

örtük (II) [→ **örtme** (I) **-1**]

örtü kırmaları Araba örtüsünün yanındaki vidalı demir çubuklar. (–Ant.)

örtülük (I) Yatak, yorgan konulan yer, yüklük. (Salda *Güney, *Yeşilova –Brd.; Fili *Biga –Çkl.; *Ermenek –Kn.)

örtülük (II) Kiremitlerin altına konulan tahtalar. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Elbaşı –Ky.; *Milâs –Mğ.)

örtülük (III) Üstü kapalı, örtülmüş : *Üzümlerin üstü örtülük mü?* (Bekilli *Çal –Dz.)

örtüş [→ **örtü** (I) **-1**]

örü (I) [**örek** (VII) **-2, ören** (V) **-2, örene** (II), **örö, örüm** (VI), **örüş**] **1.** Otlak. (*Eğridir köyleri –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Gündoğdu –Brs.; Gaipler *Kandıra –Kc.; Taşlık *Akyazı –Sk.; –Bo.; Horcinaz, *Çaycuma, Beycuma *Bartın, *Devrek –Zn.; Eskipazar *Çerkeş –Çkr.; Düzmeşe *Osmaneli –Çr.; Boyacılı *Çarşamba –Sm.; –Sn.; *Ünye –Or.; –Ky.; Kamunu *Pozantı, Gerdan –Ada.; Muhat, Sebil *Tarsus –İç.)

[**örek** (VII) **-2**] : (Alanlı –Ay.; *Akhisar –Mn.)

[**ören** (V) **-2**] : (*Yalova –İst.)

[**örene** (II)] : (Karapapaklar *Sarıkamış –Kr.)

[**örö**] : (–Bo.)

[**örüm** (VI)] : (Bolaman, Gemrik –Or.)

[**örüş**] : (Kirazlı *Şavşat –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim Karakoyun *Iğdır –Kr.)

2. [→ **örüm** (IV) **-1**] **3.** Avlanılacak yer, avlak. (–Bo.)

örü (II) [→ **örek** (I) **-1**]

örü (III) [**örüm** (VII)] Ağıl. (–Ky. ve çevresi; –Kn.)

[**örüm** (VII)] : (Boğazköy –Çr.)

örü (III) **1.** Ayakta durma : *Örüde kaldık.* (Orçan –Mr.; *Beyşehir, *Ermenek ve çevresi –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.) **2.** Dik, düşey. (*Bayındır –İz.; *Lâpseki –Çkl.; –Kc.; Eskipazar *Çerkeş –Çkr.; *Ermenek –Kn.)

örü (IV) **1.** [→ **örek** (III)] **2.** Tarlalarda sele karşı taştan yapılmış set. (Kösten, Honaz, Karaçay, Kızılhisar –Dz.)

örü (V) Kenetlenmiş, birbirine girmiş. (–Sm.)

örü (VI) Alıcı. (Kayıköy *Emet –Kü.)

örü (VII) [→ **örek** (IV)]

örü (VIII) Ağaçların yapraklarında havanın etkisiyle oluşan, arıların çok sevdiği yapışkan sıvı. (Parsa –İz.)

örü (IX) Dizi. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

örü (X) **1.** [→ **örük** (IV) **-1**] **2.** Mısır, soğan vb. yiyeceklerin saplarını örerek yapılan hevenk. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

örübaşı Yün eğirme aracında yünün sarıldığı yer. (Salman *Akkuş –Or.)

örübiran Çırılçıplak. (–İç.)

örüce gakmak [→ **örce gakmak**]

örüce kalkmak [→ **örce gakmak**]

örücü **1.** Mimar. (–Ml.) **2.** Yapı ustası. (–El.; –Ml.; –Sv.)

örücük Cevizli sucuk. (–Bo.)

örüğü kırmak Kaçmak, sıvışmak, uzaklaşmak. (*Merzifon –Ama.)

örük (I) **1.** Erik. (Hacıahmet *Düzce –Bo.; Karabüzey * Araç – Ks.; –Sm.) **2.** Tohum, çekirdek. (–Bo.)

örük (II) Bir şeyin yapılması, bir borcun ödenmesi için verilen süre, izin. (*Karacasu –Ay.; *Burhaniye –Ba.)

örük (III) Hayvanı çayıra bağlamaya yarayan ip, yular, urgan. (Yassıören *Senirkent, –Isp.; Bozlar, Sertaç, Güney *Yeşilova –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Alanlı, Eymir, Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; –Ba.; Türkmenli *Bayramiç, *Lâpseki –Çkl.; Viranköy –Kü.; *Kandıra –Kc.; –Çr.; *Merzifon, Sarayözü, Ezine –Ama.; *Niksar, –To.; Salman, Kuz *Akkuş –Or.; –Ml.; *Zara –Sv.; Hasköy *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

örük (IV) [**örek** (VI), **örü** (X) **-1**] **1.** Saç örgüsü. (Çığrı *Dinar, Bey –Af.; Bekilli, Yukarıseyit *Çal, Eziler *Güney, Çöplü *Çivril –Dz.; Burhana *Alaşehir –Mn.; Bozan, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Vakfıkebir –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; *Erciş, –Vn.; –Ml.; –Ur.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Ky.) [**örek** (VI)]: (Çayağzı*Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**örü** (X) **-1**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.) **2.** Saç örgülerini bağlamaya yarayan ip, iplik, kumaş parçası. (–Sv.)

örük (V) Kırda hayvanların yattığı yer. (–Ky. ve çevresi; –Kn.)

örük (VI) Baharda çayıra bırakılan dişi hayvanların, bir erkek (at) hayvanın yönetiminde otlamaları. (İbecikdere *Fethiye –Mğ.)

örü kalkmak Ayağa kalkmak : *Oturma örü kalk!* (*Ünye –Or.; *Ermenek –Kn.; Çukurbağ *Mut –İç.)

örükleme (I) Geceyanığı denilen çıbanları iyileştirmek için yapılan işlem. (–Isp. ve çevresi)

örükleme (II) Hasta gözdeki kan. (*Bigadiç –Çkl.)

örüklemek (I) **1.** [→ **örklemek**] **2.** Atı arka ayağından yere çakılı demir kazığa bağlamak. (–Isp.) **3.** Uçurtmayı uçururken ipini bir yere bağlamak : *Biz uçurtmaları uçurur sonra ipini bir yere örüklerdik.* (*Gümüşhacıköy –Ama.) **4.** Sağlamlaştırmak, yerinden oynamaz duruma getirmek. (*Avanos –Nş.)

örüklemek (II) [**örülemek** (I)] **1.** Tepeleme doldurmak. (*Devrek –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.)

[**örülemek** (I)]: (–Ada.) **2.** Yığmak. (–Çkr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

örüklü (I) Tepeleme, dolu, taşkın. (Çayır *İzmit -Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.;*Kurşunlu –Çkr.; –Çr.)

örüklü (II) Ayağından bağlı hayvan. (*Ayvacık –Çkl.; *Kandıra –Kc.; Kuz, Salman *Akkuş –Or.)

örüklü (III) Saçı örgülü. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

örüklük (I) Temizlik, paklık. (–Kü. ve köyleri)

örüklük (II) Yarışan iki kişiden birinin diğerine tanıdığı yarar : *Ben sana iki oyun örüklük vereyim.* (*Senirkent –Isp.)

örülemek (I) [→ **örüklemek** (II) **-1**]

örülemek (II) Gece uyuyamayan kimse kalkmak : *Gece yarısı örüleyiverdi.* (Sarıvadi *Ermenek –Kn.)

örülmek (I) Şaşırmak. (*Simav –Kü.)

örülmek (II) Bir araya toplanmak, üşüşmek : *Arı başıma örüldü.* (Çepni *Gemerek –Sv.)

örülmek (III) Sarılmak, yapışmak : *Kedi inciğime örüldü.* (*Bor –Nğ.)

örülmek (IV) **1.** Kavga etmek. (Köşker –Krş.) **2.** Öfkeli öfkeli ve üsteleyerek konuşmak. (Kavşıt *Sungurlu –Çr.)

örülük (I) Yeni gelen komşuya gönderilen yemek. (Varyanlı –Mr.)

örülük (II) Örülmüş : *Benim saçım örülük değil.* (Bekilli *Çal –Dz.)

örülüp Omuzdan aşağı sarkıtılan saç örgüleri. (* Safranbolu, * Bartın –Zn.)

örüm (I) **1.** Sınır. (–Kü.) **2.** Çevre : *Şu ormanın örümü dört saattir.* (Kise *Kızılcahamam –Ank.)

örüm (II) Tarlanın çevresine yapılan çit. (*Akseki –Ant.)

örüm (III) Ağıl. (Kayapa *Orhaneli –Brs.)

örüm (IV) [**örü** (I) **-2, örün** (II), **örüt** (II)] **1.** Sürünün gece otlaması. (Çığrı *Dinar, İshaklı *Bolvadin, *Emirdağ –Af.; Cezeresün *Eğridir, –Isp.; Sala –Brd.; Denizler, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz, Çöplü, *Çivril –Dz.; Pirlibey –Ay.; Kızılcaören –Kü.; Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Tokat, Bozan –Es.; Mardar *Bafra –Sm.; –Ama. köyleri; Çilehane *Reşadiye –To.; Bayadı, Sarıca *Gölköy, *Fatsa, *Mesudiye –Or.; *Alucra –Gr.; –Gaz.; *Elbistan, *Göksun, *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, Ulaş –Sv.; Oyaca, Karahoca *Haymana, Elecik *Beypazarı, Ağılcık *Güdül, *Ayaş –Ank.; Tuzhisar *Bünyan, Talas, Zencirede, Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; Ovacık *Ulukışla –Nğ.; Aziziye *Ereğli –Kn.; Oymaklı, *Ceyhan –Ada.; Aslanköy *Mersin –İç.)

[**örü** (I) **-2**]: (*Eğridir köyleri –Isp.) Başpınar *Tefenni –Brd.; Sekiköy *Ödemiş –İz.; Kise *Kızılcahamam –Ank.; Ortaköy –Nğ.; Bilecik –Kn. ve çevresi; Çiftepınar –İç.)

[**örün** (II)] : (*Vezirköprü –Sm.)

[**örüt** (II)] : (–Ky.)

2. Sürünün sabah erkenden otlaması. (Adalar *Salihli –Mn.; *Niksar –To.; Piraziz –Gr.; *Boğazlıyan, Çıkrıkçı, Hasbek *Akdağmadeni –Yz.; Hamurcu –Ky.)

örüm (V) Seçmeli, beğenmece (alınan şey). (Hatip *İzmit –Kc.)

örüm (VI) [→ **örü** (I) **-1**]

örüm (VII) [→ **örü** (III)]

örüm (VIII) **1.** Hayvan otlatılmayan ekili yer. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Köylülerin ortaklaşa ektikleri tarla. (Sertaş –Brd.; *Serik –Ant.) **3.** Bütün köylülerin ortak malı olan yer. (Çomaklı *Korkuteli

–Ant.) **4.** Çalılıklar arasındaki otlu yer. (Menteşe –Mn.)

örümce (I) Örümcek. (*Lüleburgaz –Krk.)

örümce (II) Bir çeşit buğday. (–To.)

örümce (III) Buğdaya zarar veren bir çeşit tırtıl. (*Ödemiş, *Tire –İz.)

örümcekçi Evlerde temizlik işlerine bakan. (–İst.)

örüme Hayvan sesi, ürüme. (Karpuzlu –Ay.)

örüme çekmek Davar sürüsünü gece otlamaya götürmek. (Söğüt, Honaz –Dz.; Toygar *Nazilli –Ay.; Sarıkavak, Tokat –Es.; –Ama. köyleri; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Ky.)

örümek (I) [→ **örmek** (I)]

örümek (II) [**örünmek**] **1.** Hayvanlar gece yayılmak, otlamak. (*Karaman, Hortu *Ereğli –Kn.; Çiftepınar *Mut köyleri –İç.)
[**örünmek**] : (–Kn.)
2. Hayvanları gece otlattıktan sonra ağıla sokmak. (Civanyaylağı *Mersin –İç.; *Serik –Ant.)

örümek (III) Köpek ulumak. (–Bo.; *Çarşamba –Sm.)

örüme kalkmak Sürü gece otlamaya kalkmak. (Salda *Yeşilova –Brd.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

örüm gütmek Gece davar gütmek. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

örüm sarım olmak Sımsıkı sarılmak. (*Bor –Nğ.)

örüm yeri Sürünün otlatıldıktan sonra dinlendirildiği yer. (*Merzifon –Ama.)

örün (I) Yağ, yoğurt, süt vb. yiyecekler. (–Bo.; *Safranbolu –Zn.; Ağlı *Küre –Ks.; –Nğ.; Oba *Alanya –Ant.)

örün (II) [→ **örüm** (IV) **-1**]

örünç Rüşvet. (Diphacı *Merzifon –Ama.)

öründülemek Seçmek, beğenmek. (*Kızılcahamam –Ank.)

örünmek [→ **örümek** (II) **-1**]

örüntü (I) [→ **ören** (IV)]

örüntü (II) İnce ve uzun kesilmiş odun. (*Hayrabolu –Tk.)

örünü örünü Kollarını sallaya sallaya (gezmek için). (*Ilgaz –Çkr.)

örüsdü [→ **örüstü**]

örüsger [→ **örüzgar**]

örüsker Ayağa giyilen küçük yemeni. (*Beypazarı –Ank.)

örüstü [**örüsdü, örüştü**] Ayaküstü, ayakta. (Safalık, Aybastı –Or.; *Beyşehir –Kn.; Meydan *Mut, Civanyaylağı *Mersin –İç.; Çaltılar –Mğ.)
[**örüsdü**] : (–Kn.)
[**örüştü**] : (–İç.)

örüş [→ **örü** (I) **-1**]

örüşmek Kavgada birbirine girmek. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

örüştü [→ **örüstü**]

örüştürmek Bir şeyi gelişigüzel örmek. (*Bor –Nğ.)

örüt (I) Zayıf, cılız (insan ya da hayvan). (*Kadıköy –İst.; –Gaz.)

örüt (II) [→ **örüm** (IV) **-1**]

örütmek Davarı gece otlatmak. (*Bozüyük, Çiftlik –Bil.)

örüye [→ **örye**]

örüye kaldırmak Davarı gece otlamaya kaldırmak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Kozlu *Seydişehir –Kn.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

örüzgar [**örüsger, örüzger, övüsger**] Yel. (–Çkr.; *Zile –To.; Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.)
[**örüsger**] : (Peşman *Daday –Ks.)

[**örüzger**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**övüsger**] : (Peşman *Daday –Ks.)
örüzger [→ **örüzgar**]
örye [**örüye**] Dişi tay. (Nize –Ky.; Boyalı –Kn.)
[**örüye**] : (*Merzifon –Ama.)
ösa [→ **öğseği**]
öseğ [→ **öğseği**]
öseği [→ **öğseği**]
ösek [→ **öğürsek -1**]
öselek (I) Sünepe, beceriksiz. (*Perşembe –Or.)
öselek (II) Çinko ibrik. (*Kadınhanı –Kn.)
ösem [**össeyn, ösünde**] **1.** Kuşkusuz. (Yukarıseyit *Çal, Güllü, *Buldan –Dz.)
[**össeyn**] : (–Kü.)
[**ösünde**] : (Yazıca –Bo.)
2. [→ **ösen**]
ösene Örseleme, buruşturma. (*Elmalı –Ant.)
ösen [**ösem -2, öseyn, össen**] Sanırım, belki. (Eziler *Güney –Dz.; Gürağaç *Tavşanlı, *Alayunt, *Emet –Kü.)
[**ösem -2**] : (Yukarıseyit *Çal –Dz.)
[**öseyn**] : (*Gördes –Mn.)
[**össen**] : (*Kula –Mn.; *Alayunt, *Emet –Kü.; Numanoluk *Seyitgazi –Es.)
ösevi [→ **öğseği**]
ösevü [→ **öğseği**]
öseyn [→ **ösen**]
ösge [→ **öğseği**]
ösgemek [→ **öksemek**]
öske (I) Başka, özge: *Allah'tan öske kimsem yok.* (*Şebinkarahisar –Gr.)
öske (II) [→ **öğseği**]
öskelti [→ **öğseği**]
öskes olmak Becermek, başarmak : *Öskes olup yapamadım bu işi.* (–Mğ.)
ösküre Çorba tası. (–Ama.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
ösle Çatıda kiremitlerin altına döşenen tahtalar. (Ömerli *İznik –Brs.)
öslük Şala benzer bir çeşit başörtüsü. (*Düzce –Bo.)
ösme Rastık. (–Çkr.; Yabanova –Ank.)
ösmek (I) **1.** Büyümek, boyu uzamak. (–Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.)
2. Yükselmek. (Türkistan göçmenleri –İst.)
ösmek (II) Benzetmek. (Teyneli –Or.)
ösmek (III) Bıkmak. (Güzelsu *Akseki –Ant.)
ösmerlemek Yinelemek : *Konuşurken çok ösmerlememeli.* (Lorşun *Elbistan –Mr.)
ösmeyin kallık Büyümeyesice anlamında ilenç. (Çilehane *Reşadiye –To.)
ösnek Nefes. (*Anamur –İç.)
ösrük 1. Sarhoş. (–İst.) **2.** Öfkeli, kızgın. (–Sm.)
össeet [**össēt**] Hemen, o anda. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.)
[**össēt**] : (*Sivrihisar –Es.)
össen [→ **ösen**]
össēt [→ **össeet**]
össeyn [→ **ösem -1**]
össi [→ **osi**]
össön [→ **össün**]
össün [**össön**] Evet. (Hortu *Sivrihisar –Es.)
[**össön**] : (*Sivrihisar –Es.)
öste [**östü**] Toprak damlı ev. (Ömerköy –Ba.)
[**östü**]: (Pınarbaşı*Bayramiç –Çkl.)
östü [→ **öste**]
ösüklemek Ateşi ya da başka bir şeyi karıştırmak, dağıtmak. (–Kn.)
ösünde [→ **ösem -1**]
ösürük Öksürük. (–Gaz.)

ösüz (I) Öksüz. (–Gaz.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

ösüz (II) [**öşöş** (II), **öysüz**] Küçük gaz lambası, idare lambası. (Göynük –Bo.)

[**öşöş** (II)] : (Alpağut, İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**öysüz**] : (Atçak *Nallıhan –Ank.)

öş (I) Hemen. (*Eyüp –İst.)

öş (II) Güneş battıktan ya da güneş doğmadan önceki karanlık. (Kırıklı, Rumkuş –Ada.; *Tarsus –İç.)

öşbe [→ **öcbe -2**]

öşek (I) Dedikodu, abartma. (–Ank.)

öşek (II) [**öşşek**] Vaşak. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Zile köyleri –To.; –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

[**öşşek**] : (*Kozan, *Kadirli –Ada.)

öşek (III) Hortlak. (Çandır –Or.)

öşeklemek Kötülemek, yermek. (*Eyüp –İst.)

öşelek **1.** Meyvelerin yenilmeyip atılan çekirdekli yeri. (*İskilip –Çr.) **2.** Taneleri alınmış mısır koçanı. (Rumeli göçmenleri *Uzunköprü –Ed.) **3.** Yağı alınmış cevizin küspesi. (Rumeli göçmenleri *Mustafakemalpaşa –Brs.; Bıyıkali –Tk.)

öşelemek [**övşelemek**] Bir şeyi iki avuç arasında ovalayıp ezmek. (–Çkr.; Bayadı –Or.)

[**övşelemek**] : (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; –Çkr.; Bayadı –Or.)

öşertmek [→ **oşartmak -1**]

öşik Köpek. (*Kemaliye –Ezc.)

öşme [**öşmek** (III)] Suyun topraktan çıktığı yer, kaynak. (Barcak *Söğüt –Bil.)

[**öşmek** (III)] : (Pazarcık *Bozüyük –Bil.)

öşmek (I) **1.** Eşmek. (*Bergama - İz.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.) **2.** Toprağı kazarak çukur yapmak. (Dallıca *Nazilli –Ay.; Barcak *Söğüt –Bil.)

öşmek (II) Benzetmek, karşılaştırmak: *Öşmek gibi olmasın şurasında bir yara çıkmış.* (*Bor –Ng.)

öşmek (III) [→ **öşme**]

öşmelim [→ **öşmerim**]

öşmerim [**öşmelim**] Kaymak, taze peynir ve unla yapılan bir çeşit helva. (*Lüleburgaz - Krk.)

[**öşmelim**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

öşöş (I) Sus, kısa kes : *Öşöş kes konuşma.* (–Rz.)

öşöş (II) [→ **ösüz** (II)]

öş öş (I) Köpek çağırma ünlemi. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

öş öş (II) Aptal aptal : *Öş öş ne bakıyorsun?* (Kozağaç *Gölhisar - Brd.; Ortaköy *Çal –Dz.)

öşşek [→ **öşek** (II)]

öşt Köpek kovalama ünlemi. (Muradiye, Küçükçayır –Rz.)

öşük Çukur : *Öşük yer.* (*Tavşanlı –Kü.; *Çemişkezek –Tn.)

öşürlemek Aşırmak, çalmak. (Fili *Biga –Çkl.)

öşürtmek [→ **oşartmak -1**]

öt (I) Ateş. (–Brs.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Tr.; Çakallık –Mğ.)

öt (II) Yürek, kalp. (*Sungurlu –Çr.)

ötağaçe [→ **öte geçe**]

ötalacak [→ **ödalacak**]

ötān (I) [→ **öteğün**]

ötān (II) [**öteğen** (I), **ötek** (II) **-2**] Çok öten kuş : *Bu keklik ötāndır.* (Geben –Mr.)

[**öteğen** (I)] : (Yerkuzlu –To.)

[**ötek** (II) **-2**] : (*Mut köyleri –İç.)

ötçetavası Yumurta büyüklüğünde gözleri olan tava. (–Gaz.)

ötdürgeç Müzik aracı : *Ötdürgeçsiz düğün olmaz.* (–Dz.)
öte beri gezmek Orada burada dolaşmak. (–İç.)
ötebete Öteberi. (*Mustafakemalpaşa –Brs.)
öteç Horoz. (–Tr.)
öteen [→ **öteğün**]
öte etmek Savmak. (–İç.)
öte geçe [**ötağaçe, öte yaka**] Karşı taraf. (*Düzce –Bo.; Peşman *Daday – Ks.; Şehli Piraziz – Gr.; –Ada.)
[**ötağaçe**] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)
[**öte yaka**]: (Sürez*Bozdoğan –Ay.)
öteğen (I) [→ **ötān** (II)]
öteğen (II) [→ **öteğün**]
öteğiki Öteki. (*Afşin –Mr.)
öteğin [→ **öteğün**]
öteğitmek Öteye gitmek, uzaklaşmak. (*Bor –Nğ.)
öteğün [**ötān** (I), **öteen, öteğen** (II), **öteğin, ötēn, ötén; öteyin, ötoğon, ötöğün, ötön, ötövün**] Geçen gün, önceki gün. (*Merzifon –Ama.; *Maçka –Tr.; *Varto –Mş.; *Mut köyleri –İç.)
[**ötān** (I)] : (Geben –Mr.)
[**öteen**] : (*Çal –Dz.)
[**öteğen** (II)] : (Tekerahma –Sv.)
[**öteğin**] : (–Ezc.)
[**ötēn, ötén**] : (Çöplü *Çivril –Dz.; * Sivrihisar – Es.; Hasanoğlan –Ank.; Karalar –Ada.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**öteyin**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**ötoğon**] : (–Nş.)
[**ötöğün**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.; *Bor, –Nğ.)
[**ötön**] : (–Ba.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Bodrum –Mğ.)
[**ötövün**] : (*Arapkir –Ml.)
ötek (I) [→ **ödek** (I)]
ötek (II) **1.** Çok öten, çok ses çıkaran : *Ötek araba.* (Bulgaristan göçmenleri –Ed.) **2.** [→ **ötān** (II)]
ötek (III) Geyik. (–Ada.)
ötek (IV) Sürekli su çıkan yer. (*Mut köyleri –İç.)
ötekisi Sağdıç. (Çepni aşireti –Ba.)
ötelemek Ateşe sokup çıkarmak, ütülemek : *Tavuğu öteledim.* (Danışman *Fatsa –Or.)
ötemek Tarlayı çok sulamak. (–İç.)
ötēn, ötén [→ **öteğün**]
ötergi Geçici. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
öteri [→ **ötrü**]
ötesi Özü, gerçeği. (Şıhşamı *Kadirli –Ada.)
öte yaka [→ **öte geçe**]
öteyancı Komşu. (Yakacık –İst.)
öteyin [→ **öteğün**]
ötgen [**ötken**] Geçmiş (zaman için). (*Sarayköy –Dz.)
[**ötken**] : (Türkistan göçmenleri –Tr.)
ötgü İnat. (–Kn.)
ötgüç [→ **ödgönç**]
ötgün (I) **1.** Çok konuşan, bilgiçlik taslayan. (Kocabey –Krş.) **2.** Ünlü (kimse). (*Ula –Mğ.)
ötgün (II) Su kaynağı. (*Mut –İç.)
ötgün (III) [**ötkün**] Evlenmeyi çok isteyen. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Kn. ve çevresi)
[**ötkün**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
ötgünç Tarih. (*Eğin –El.)
ötkel 1. Tadı çok (şeker). (–Gaz.) **2.** Çok ağır (yağ). (–Gaz.)
ötken [→ **ötgen**]
ötkü Bedel. (*Eğin –Ezc.)
ötkün [→ **ötgün** (III)]

ötkünç [→ **ödgönç**]
ötlakçı Başkalarının artıklarıyla geçinen. (*Çarşamba –Sm.)
ötlegen Bir çeşit ot. (*Düzce –Bo.)
ötleğesi [**ödlesi, ödleski, ötleğsi, ötlensi, ötlesi, ötleski, ötlösü, ötlüeysi**] Çıra, mum yerine kullanılan ucu ateşli odun parçası. (–İç.)
[**ödlesi**] : (Balkur *Devrek –Zn.)
[**ödleski**] : (Tuzla –Ada.)
[**ötleğsi**] : (Temre *Kaş –Ant.)
[**ötlensi**] : (Hacıkadı *Devrek –Zn.)
[**ötlesi**] : (Hisarönü –Zn.)
[**ötleski**] : (Belenkeşli –İç.)
[**ötlösü**] : (*Ayancık –Sn.)
[**ötlüeysi**] : (Balkur *Devrek –Zn.)
ötleğsi [→ **ötleğesi**]
ötlek [→ **ödek** (I)]
ötlemek Öğüt vermek. (Hasanoğlan –Ank.)
ötlenmek Bağırmak, ses çıkarmak. (*Alanya –Ant.)
ötlensi [→ **ötleğesi**]
ötlesi [→ **ötleğesi**]
ötleski [→ **ötleğesi**]
ötletmek Birisini, öldürürüm diye korkutmak. (–Tr.; –Ada.)
ötlösü [→ **ötleğesi**]
ötlüeysi [→ **ötleğesi**]
ötlük Çok öten kuş. (*Cebelibereket –Ada.)
ötmek (I) Ekmek. (*Safranbolu –Zn.)
ötmek (II) **1.** Erinleşmek, evlenme isteği göstermek. (*Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Kocabey –Krş.; *Bor –Nğ.; –Kn. ve çevresi; *Milâs –Mğ.) **2.** Hayvan cinsel istek duymak. (Koyundere *Ahıska –Kr.; Orhaniye *Marmaris, Kestep –Mğ.)
ötmek (III) **1.** Konuşmak, sözünü etmek. (–Tr.) **2.** Alaycı bir dille konuşmak. (Güney *Yeşilova –Brd.) **3.** Kavga aramak, horozlanmak. (Ülkü *Mudanya –Brs.)
ötmek (IV) Öğütmek. (Hasanoğlan –Ank.)
ötmek (V) Ölmek. (Tekkekebir *Ereğli –Zn.)
ötmek (VI) Oyunda kazanarak karşısındakinin elinde olanı almak. (–Tr.; Koyundere *Ahıska –Kr.; *Bodrum –Mğ.)
ötmek (VII) Yemek, turşu, pekmez vb. yiyecekler ekşimek. (Çığrı *Dinar –Af.; Senir –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.)
ötlüeysi [→ **ötleğesi**]
ötnel Verimli, bitek. (*Nallıhan –Ank.)
ötoğon [→ **öteğün**]
ötöğün [→ **öteğün**]
ötön [→ **öteğün**]
ötövün [→ **ötöğün**]
ötrek [→ **ötürük** (I) **-1**]
ötrü [**öteri**] Dolayı. (*Urla –İz.; –Sm.)
[**öteri**] : (*Taşköprü –Ks.)
ötrük [→ **ötürük** (I) **-1**]
ötrükçülük Yalancılık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
ötsek [→ **ödek** (I)]
öttürgeç Kesilmiş koyunun yemek borusu : *Kasaptan kediye öttürgeç getireceğim.* (Bekilli *Çal –Dz.)
öttürmek [→ **ötürmek** (I)]
öttürük Söğüt, kavak vb. ağaçların ince dallarından yapılan düdük. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
ötük Kez. (*Ünye –Or.)
ötükar Erke, güç. (–Kü.)
ötükomak Kuluçkaya koymak. (Salarha köyleri –Rz.)
ötülmek (I) Kumarda kaybetmek. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)
ötülmek (II) Uzanmak, yatmak. (–Ba. ve çevresi)

ötülük Çatıda kiremitlerin altına konulan tahta. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

ötüm Ötme zamanı : *Horoz ötümünde geldi.* (–Gaz.)

ötünmek Yalvarmak, dilemek. (İdil Ural göçmenleri –İst.)

ötür [**ötürşah**] Itır çiçeği. (*Antakya –Hat.)

[**ötürşah**] : (*Antakya –Hat.)

ötürek [→ **ötürük** (I) **-1**]

ötürekli [→ **ötürüklü** (I) **-1**]

ötürek olmak [→ **ötürmek** (I)]

ötürek toprak Beyaz, sarı renkli verimsiz toprak, çorak toprak. (Bardakçı –Es.)

ötürgeç (I) [→ **ötürük** (I) **-1**]

ötürgeç (II) Değirmenlerde frenin altı. (–Ks.)

ötürgeç olmak [→ **ötürmek** (I)]

ötürgen [→ **ötürüklü** (I) **-1**]

ötürmeg [→ **ötürmek** (I)]

ötürmek (I) [**öttürmek, ötürek olmak, ötürgeç olmak, ötürmeg, ötürük olmak, ötürük tutmak**] İshal, sürgün olmak : *Çocuk ötürük olmuş, ortalığa ötürüp durur.* (Çığrı *Dinar, Bayat *Emirdağ –Af.; Kumdanlı *Yalvaç, İğdecik, Yassıören *Senirkent –Isp.; –Brd.; Kösten, Karaçay, Abaş, Honaz, Kızılcabölük –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Kula, *Alaşehir –Mn.; Yeniköy, Kocaburgaz *Erdek –Ba.; Gedik *Bayramiç –Çkl.; *Tavşanlı –Kü.; Dodurga *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *İzmit –Kc.; *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Taşova, *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Ulubey, Sarıca *Gölköy –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezc.; *Ağın –El.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.; Yayladağı köyleri *Antakya –Hat.; Çamoağa *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Gürcü, Pazar *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, Akçalar *Seydişehir –Kn.; Karatiken *Tarsus, Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.; Şerefler *Milâs –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**öttürmek**] : (–Ay.; *Bor –Nğ.)

[**ötürek olmak**]: (*Merzifon –Ama.)

[**ötürgeç olmak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Peşman *Daday –Ks.)

[**ötürmeg**] : (–Brd.)

[**ötürük olmak**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı – Hat.; *Şarkışla ve çevresi –Sv.; –Yz.; –Ky.; *Ermenek –Kn.)

[**ötürük tutmak**] : (Güzelsu *Akseki –Ant.)

ötürmek (II) Kimse görmeden almak, aşırmak. (Göçmenler, Zarşat –Kr.)

ötürmek (III) İlkbaharda, sürülmüş tarlalar kendiliğinden göz göz çamur olmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

ötürşah [→ **ötür**]

ötürüg [→ **ötürük** (I) **-1**]

ötürük (I) [**ötrek, ötrük, ötürek, ötürgeç** (I), **ötürüg**] **1.** Sürgün, ishal. (*Sandıklı –Af.; *Eğridir köyleri, İğdecik –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Karaçay, Abaş, Söğüt, Honaz, İsabey *Çal, Kelekçi *Acıpayam –Dz.; Sürez

*Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Alaşehir, *Kula –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri; Kuz, Bayadı *Akkuş, Sarıca *Gölköy –Or.; *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Ağın –El.; Örenköyü *Akçadağ –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Şarkışla ve çevresi; Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Yz.; Afşar köyleri*Pınarbaşı, Kadılı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Haruniye *Bahçe, Gâvurdağı *Cebelibereket, *Kadirli, Tuzla –Ada.; *Mut köyleri –İç.; Bağyaka *Finike, *Kaş, *Korkuteli ve köyleri, *Elmalı ve köyleri –Ant.; Şerefler, *Milâs, Düğrek –Mğ.)

[**ötrek**] : (Tokat, Bozan –Es.; Sofular –Ank.)

[**ötrük**] : (*Alaşehir –Mn.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Kilis –Gaz.)

[**ötürek**] : (Derbent, İmrallı, Bayat *Emirdağ, Çığrı *Dinar –Af.; Ulu, *Senirkent, İğdecik –Isp.; Oğuz, *Acıpayam, Bereketli *Tavas, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Sarıkavak –Es.; *Çerkeş –Çkr.; Sarı *Merzifon, –Ama.; Kuz *Salman, *Akkuş –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Gürün –Sv.; Hasanoğlan, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Kocabey –Krş.; *Bor, –Nğ.)

[**ötürgeç** (I)] : (*Sivrihisar –Es.; İğneciler, Peşman *Daday –Ks.; *Mudurnu –Bo.; Dere *Havza –Sm.)

[**ötürüg**] : (–Gaz.; –Mr.)

2. Kolera. (*Kemaliye –Ezc.) **3.** Hastalıklı. (*Ünye –Or.)

ötürük (II) Hayvanlarda sürgün hastalığı yapan ağılı bir ot. (Hartlap –Mr.)

ötürük (III) Zayıf, çürük, dayanıksız. (–Sm.; *Ünye –Or.)

ötürük (IV) Yalan. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

ötürüklü (I) [**ötürekli, ötürgen**] **1.** İshalli (insan ya da hayvan). (*Eğridir köyleri, İğdecik, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Kösten, Kızılhisar, Abaş, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş köyleri, *Bergama –İz.; *Kula –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Kurşunlu –Çkr.; *Taşova –Ama.; –Sm.; Kuz *Akkuş, Bayadı, Sarıca *Gölköy –Or.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Şarkışla ve çevresi, Çamoağa *Divriği –Sv.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri, Çiftepınar *Mersin –İç.; Bayır –Mğ.)

[**ötürekli**] : (Çığrı *Dinar –Af.; İğdecik *Gelendost –Isp.; –Brd.; Bereketli *Tavas, Söğüt, Honaz, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Tokat, Bozan, Sarıkavak –Es.; Salman, Kuz *Akkuş –Or.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[**ötürgen**] : (Kösten, Kızılhisar, Abaş, Honaz –Dz.; *Develi –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.)

2. Kansız, cansız, ölümcül. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

ötürüklü (II) İşkilli. (*Ödemiş köyleri –İz.)

ötürük olmak [→ **ötürmek** (I)]
ötürük tutmak [→ **ötürmek** (I)]
ötüşmek İyi geçinmek. (Karakoyun *Iğdır –Ağ.)
övbet (I) Annesiz, babasız çocuk. (*Bartın –Zn.)
övbet (II) [→ **öğbet**]
övcelemek (I) Bir işi baştan savma yapmak. (–Dz.)
övcelemek (II) **1.** [→ **ovcalamak**] **2.** [→ **övelemek** (I) **-2**]
övcül Peştemal. (Zevker *Refahiye –Ezc.)
övcülemek 1. [→ **ovcalamak**] **2.** [→ **övelemek** (I) **-2**]
övdül Asmalara dayak olarak konulan sırık. (*Zile –To.; –Ada.)
öve [→ **öğey**]
övecik Aceleci. (Koruoba *Biga –Çkl.)
öveç (I) Kurnaz kadın. (*Ünye –Or.)
öveç (II) Toprak çömlek ya da küçük küp. (*Ünye, *Fatsa –Or.)
öveç (III) **1.** [→ **öğeç -4**] **2.** Damızlık keçi. (*Tarsus –İç.) **3.** [→ **öğeç -1**] **4.** [→ **öğeç -3**]
öveçelemek Dağılan ateşi toplamak. (–Brd.)
övedi İvedi, çabuk. (*Sungurlu –Çr.)
övek (I) Üveyik kuşu. (Eymir *Bozdoğan, Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Çapak *Torbalı –İz.)
övek (II) İçinden su çıkan sulak yer. (Körküler *Yalvaç –Isp.; Sulusaray *Artova –To.; Maraba *Elbistan –Mr.; –Nş.; Ağcaşar *Ürgüp –Ky.)
öveke Tarlada çalışma, tarla işi. (Selânik göçmenleri –İst.)
övekkır Kahverenkli hayvanın kılları arasındaki beyaz kıllar. (Karpuzlu –Ay.)
övelek Evlenmemiş kız. (*Ereğli ve çevresi –Zn.)
öveleme Ekmek kırıntılarından yapılan çorba. (*Mut köyleri –İç.)
övelemeç Unla et suyundan yapılan çorba. (–Ant.)
övelemek (I) [**övcelemek** (II) **-2, övcülemek -2, övetlemek** (II)] **1.** İki parçayı avucun içinde birbirine sürte sürte ovmak: *Çamaşırın kirli yerlerini iyice övele.* (*Bor –Ng.) **2.** Ezip ovarak, iki şeyi birbirine sürterek ufalamak, mısır koçanlarını tanelemek. (Bayat *Emirdağ –Af.; Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; *İskilip –Çr.; Ziyere –Ama.; *Bor –Ng.)
[**övcelemek** (II) **-2**] : (Kumdanlı *Yalvaç, İğdecik –Isp.; Çöplü, *Çivril, –Dz.; Bahçeli *Bor –Ng.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**övcülemek -2**] : (–Dz.)
[**övetlemek** (II)] : (–Ba. ve çevresi) **3.** Hamuru topak yapmak için yuvarlamak. (Hasanoğlan –Ank.) **4.** Hamuru özleştirmek için iyice yoğurmak. (–Kü.; *Bor –Ng.) **5.** Karnı elle ovmak. (*Bor –Ng.)
övelemek (II) Suçluyu cezalandırmak. (–Ng.)
övelenmek (I) Can sıkıntısı ve üzüntüden el ovuşturmak. (*Bozkır –Kn.)
övelenmek (II) Elle parçalanmak, ezilmek, ufaltılmak. (*İskilip –Çr.; –Ada.)
övelenmek (III) Dövülmek. (–Ada.)
övellenmek 1. Donacak kadar üşümek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Soğuktan tüyler diken diken olmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

övelmek Darılmak, gücenmek. (Apsarı *Ildızın –Çkr.)

öven (I) **1.** Sofa. (Balkur *Devrek –Zn.) **2.** Sokak kapısının önü, taşlık. (Kapullu *Safranbolu –Zn.; Boyalı *Boyabat –Sn.)

öven (II) [**övügen**] At ve eşeklerin kanını emen, yeşil renkli, iri sinek. (Masıt *Çameli –Dz.; Özbek *Urla, Büyükkale *Tire –İz.; Yerkesik, Şeref *Yatağan, Fadılca *Milâs –Mğ.)

[**övügen**] : (Şeref *Yatağan –Mğ.)

övendere [→ **övendire**]

övendire [**öndere, öndüre, öñgendire, örende, örendere, örendire, örgendire, örkendere, övendere, övrende, öyendere, öyendire**] Hayvan dürtmeye yarayan ucu bizli değnek, üvendire. (Yarı –Brd.; *Tavas, Yenidamlar, Söğüt, Honaz, Homa *Çivril, Bekilli *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Bayındır –İz.; Gericam –Mn.; Numanoluk *Seyitgazi –Es.; İnebeyli *Karamürsel –Kc.; –Sn.; –Sm.; *Koyulhisar –Sv.; Çubuk *Haymana –Ank.; *Akşehir, –Kn.; Yolgeçen –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs, Eskere, *Ula, Hisarardı, Genek –Mğ.)

[**öndere**] : (Salman *Akkuş –Or.)

[**öndüre**] : (–Sm. ve köyleri; Çilehane *Reşadiye –To.)

[**öñgendire**] : (*Düzce –Bo.)

[**örende**] : (Düzağaç –Af.; Yeniköy –Ba.; *Karacabey –Brs.; *Emet –Kü.; İncirli, Pazarcık *Bozüyük, Arıcaklar *Gölpazarı –Bil.; Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –İz.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**örendere**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)

[**örendire**] : (Yeniköy, Önerköy *Susurluk –Ba.; –Kü.; Ağlı *Küre –Ks.)

[**örgendire**] : (–Bo.)

[**örkendere**] : (–Bo.)

[**övendere**] : (Aliköy *Semirkent –Isp.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Çeşme –İz.; *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; *Alaca –Çr.; *Zile –To.; –Gm.; –Sv.; Dişli *Sorgun –Yz.; *Seydişehir –Kn.; *Kozan –Ada.; Düğrek –Mğ.)

[**övrende**] : (Geçit –Brs.; Ağlı *Küre –Ks.)

[**öyendere**] : (*Düzce –Bo.)

[**öyendire**] : (*Düzce –Bo.)

övendirelik Üvendire yapmaya yarayan ağaç dalı. (Bekilli *Çal –Dz.)

övenek Akarsuyun yavaş aktığı yer : *Balık övenek yerlerde eğleşir.* (Çavdarhisar *Emet –Kü.)

över Erke, güç : *Bu iş için hiç de överini yorma.* (Gökdere *Ayaş –Ank.)

övergen Çaylardaki kayaların oyulup içine su birikmiş durumu, devkazanı. (Parsa –İz.)

övermek Yayılmak (yağ için). (Kadılar *Dinar –Af.)

översek Kızansamış kedi, köpek vb. hayvanlar. (Çayırköy *İzmit - Kc.)

övetlemek (I) **1.** İvmek. (*Çal –Dz.) **2.** Akıl vermek. (*Tirebolu –Gr.) **3.** Yüreklendirmek. (*İskilip –Çr.)

övetlemek (II) [→ **övelemek** (I) **-2**]

öveyana Isırdığı zaman çok acıtan, ince, karıncaya benzeyen bir böcek. (–Sm.)

övey ana dilimi Çok ince kesilmiş dilim (ekmek vb. şeyler için). (–Sm.)

öveyik Üveyik kuşu. (Büyükkarabağ –Af.; *Urla –İz.; *Düzce –Bo.; Balcalı, Yüksek *Çarşamba –Sm.; *Kalecik, *Güdül, *Ayaş –Ank.; –Ada.; –Ant.)

öveyikbuğdayı Açık sarı renkli, iri taneli, sert bir çeşit buğday. (İslâm –Isp.; *İskilip –Çr.; Faraşlı *Kalecik –Ank.)

öveykkır Kır renk. (Boynuyoğun –Ada.)

öveyş [→ **öğeç -3**]

övez (I) **1.** Ağır kanlı, uyuşuk (kimse). (Çomaklar –İz.) **2.** Solgun, üzgün yüzlü (kimse). (–Dz.; –Mğ.)

övez (II) **1.** Atsineği. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.; Yukarıseyit*Çal –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Bartın –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba, Kolay *Bafra –Sm.; *Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** Küçük sinek. (Alcı, Darıveren *Acıpayam –Dz.) **3.** Sivrisinek. (*Dinar, *Bolvadin –Af.; Körküler *Yalvaç –Isp.; Emircik *Çivril –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Alakilise *Simav –Kü.; Ayvalı *Sivrihisar, Tokat –Es.; *Tirebolu –Gr.; –Gaz.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Türkmenler *Bünyan –Ky.; –Ada.) **4.** Hayvanlara dadanan sinek, büvelek. (Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Honaz –Dz.; Konurlar*İnegöl –Brs.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; –Mğ.) **5.** Kene. (Sala –Brd.; *Çal –Dz.; *Ermenek –Kn.; Kemer –Mğ.)

övez (III) Üvez ağacı ve meyvesi. (Yürükali *Mudanya –Brs.; Kasımlar *Gölpazarı –Bil.; *Kandıra –Kc.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; Çamlı *Ayaş –Ank.)

öveze (I) Sürüye uymayan hayvan. (Sarıca *Gölköy –Or.)

öveze (II) [→ **öneze** (II) **-2**]

övezi Bir çeşit üzüm. (–Gaz.)

övgülü Övülen. (Güney *Yeşilova –Brd.)

övgün İvecen. (Çakallı –Ada.)

övgünmek [→ **ökünmek -1**]

övin Azık, yiyecek : *Övinimi veren sen misin?* (Hatip –Kn.)

övken 1. Nefes darlığı hastalığı. (Karayün *Hafik –Sv.) **2.** Durgun, pis suları içen hayvanların yakalandıkları hastalık. (–Ant.)

övkenli [→ **öğkenli**]

övkünmek 1. [→ **ökünmek -1**] **2.** Kabadayılık yapmak. (*Beypazarı –Ank.) **3.** [→ **ökünmek -2**]

övle Öğle : *Tam övle vakti gel.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

övlenmek Evlenmek. (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)

övme (I) Bir çeşit sazla çalınan ezgi. (Kandilli –İst.)

övme (II) Kıraç topraklarda su biriktirmek için açılan çukur. (–Ky.)

övmek (I) Türkü söylemek. (Beşkarış *Altıntaş –Kü.)

övmek (II) Yayılmak (yağ için). (*Şarkikaraağaç –Isp.; –Kü.)

övmek (III) Ateş için için yanarak yayılmak. (Çöplü *Çivril –Dz.)

övmek (IV) Üstüne sürmek. (–Gr. köyleri)

övmek (V) Öğürmek. (*Tavas –Dz.)

övrek At sürüsü çobanı. (*Şereflikoçhisar –Ank.)

övrende [→ **övendire**]

övsemek Bir şeyi vurarak tozunu çıkarmak.(Söğüt, Honaz –Dz.; –Sm.)

övsenmek Özlemek, özlemini çekmek. (Çakır –Af.; *Milâs –Mğ.)
övsevi [→ **öğseği**]
övşelemek [→ **öşelemek**]
övüç [**öyüç**] Avuç. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
[**öyüç**] : (Koyundere *Ahıska –Kr.)
övügen [→ **öven** (II)]
övüklemek Ayırmak, seçmek. (Lefkoşe –Kıbrıs)
övük övük Deve çağırma ünlemi. (Azaplı *Kadirli –Ada.)
övün 1. Kez (yemek için) (Karaağaçlı –Mn.; –Ba.; Yalaza*Eceabat –Çkl.; *İznik –Brs.; *Düzce –Bo.; *Şile –İst.; –Sn.; –Gr. köyleri; Pekün *Kelkit –Gm.; –Ezc.; –Ur.; –Gaz.; Değirmendere –Mr.; –Nğ. ve çevresi; Hatip –Kn.; –Ada.; Çiftepınar *Mersin –İç.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.) **2.** [→ **öyün** (I) **-1**]
övüñgen Çok övünen. (*Düzce –Bo.)
övün övün Zaman zaman. (–Gaz.)
övünsüz Değersiz, önemsiz. (–Ba. köyleri)
övür (I) [→ **öğür** (II) **-1**] **2.** Aynı boyda (kimseler). (*Tire –İz.)
övür (II) Alışkı, yaradılış : *Ali iyi övürlü bir çocuktur.* (*Urla –İz.)
övür (III) Mısır sapında bir yerden çıkan birkaç mısır koçanı. (*Taşköprü –Ks.)
övür (IV) Gizli. (Adaköy –Gr.)
övürsemek [→ **öğürsemek**]
övürtlemek [→ **öğürtlemek** (I)]
övüsger [→ **örüzgar**]
övüşlemek Koçandaki mısırları tanelemek. (–Dz.)
övüşlük vermemek Rahat etmemek : *Canım övüşkül vermedi.* (–Gaz.)
övüştürmek Sıvımsı birkaç nesneyi birbirine karıştırmak. (–Brd.)

övüt Öğüt. (–Sn.; –Ank.)
öy (I) [→ **öğ** (I)]
öy (II) Ev. (Koyundere *Ahıska –Kr.; *Siverek –Ur.)
öya Sürüye uymayan davar. (–Isp.)
öybet [→ **öğbet**]
öydül (I) **1.** [→ **ödül** (I) **-2**] **2.** [→ **ödül** (I) **-1**]
öydül (II) Nişan alınacak yer. (Kasımlar *Eğridir –Isp.)
öyede Orada, yanında. (*Elmalı –Ant.)
öyedeyh [→ **öedeyh**]
öyek (I) İyi, çok iyi. (Uruş *Beypazarı –Ank.)
öyek (II) [**öynel**] İlkbaharda yerden kaynayıp bir süre sonra kaybolan su. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)
[**öynel**] : (Hüyük *Beyşehir –Kn.)
öyek (III) **1.** Toprak yığını, toprak öbeği. (–Brd.; Ağlı *Küre –Ks.) **2.** Balçık, batak. (Yerköy, Yahyalı –Ky.)
öyek (IV) Yan taraf. (–Sv.)
öyeliyh Kurutulmuş yaprakları çorbaya konulan bir çeşit bitki. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
öyendere [→ **övendire**]
öyendire [→ **övendire**]
öyeşmek Bulaşmak : *Pekmez dökülmüş, etrafa öyeşmiş.* (*Çarşamba –Sm.)
öyfe [→ **öyken -1**]
öyfesi ağzından gelmek 1. Bir şeyden çok iğrenmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Çok öksürmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
öygen [→ **öyken -1**]
öygün Karıştırılmış, yoğrulmuş : *Çamur öygün, duvarı sıvayalım.* (Karabüzey *Araç –Ks.)

öygünmek 1. [→ **ökünmek -1**] **2.** Üzülmek, içine dert olmak. (*Bornova –İz.)

öygür Damızlık erkek at. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

öyir Damızlık erkek atın yönettiği kısrak sürüsü. (Göçmenler –İst.)

öyke [**öğke, ȫke** (I), **örke** (I)] Öfke, sinir. (*Eğridir köyleri–Isp.;–Gaz.; *Bor –Nğ.)

[**öğke**] : (Çöplü *Gürün –Sv.)

[**ȫke** (I)] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

[**örke** (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

öykelenmek [**öğkélenmek, ökelenmek, ökülenmek**] Öfkelenmek, kızmak. (*Eğridir köyleri –Isp.; Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Lâpseki –Çkl.; *Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; –Gaz.; *Ağın –El.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Şambayadı –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

[**öğkélenmek**] : (Telin, Çöplü *Gürün –Sv.)

[**ökelenmek**] : (*Emet –Kü.; –Nğ.)

[**ökülenmek**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

öyken [**öğen** (II), **öyfe, öygen, öykün**] **1.** Akciğer. (*Bolvadin –Af.; –Ba.; –İst.; –Ky.)

[**öğen** (II)] : (–Ba.)

[**öyfe**] : (Zarşat, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Gülesur *Doğubeyazıt –Ağ.; –Sv.)

[**öygen**] : (–İz. ve çevresi; –Ky.)

[**öykün**] : (–Kn.)

2. Hayvanlarda olan akciğer hastalığı ve öksürük. (*Çumra, *Ermenek –Kn.; Aydınlı *Ceyhan –Ada.; Belenkeşli *Mersin, *Mut köyleri –İç.)

öykence Boğmaca öksürüğü. (–Bo.)

öykenmek (I) [→ **ökünmek -1**]

öykenmek (II) Hırıltılı soluk almak. (–Ba.)

öykmek Karşılaştırmak, örneksemek. (Denizler *Çal –Dz.)

öykün [→ **öyken -1**]

öykünmek (I) **1.** [→ **ökünmek -1**] **2.** Anlatmak, söylemek. (Kuzköy *Bucak –Brd.; *Çivril, *Çal –Dz.)

öykünmek (II) Yarışmak. (–Kn.)

öyle Parasız. (Çamköy *Gölhisar–Brd.)

öylek Bakır kap. (*Düzce –Bo.)

öylemecene [**öylemesiye**] O biçimde, öyle. (*Düzce –Bo.)

[**öylemesiye**] : (*Düzce –Bo.)

öylemesiye [→ **öylemecene**]

öylü Evli. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

öylendirmek Evlendirmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

öymeç 1. [→ **öğmeç -2**] **2.** Una su serpip ovaladıktan sonra kaynar suda pişirerek yapılan çorba. (*Ermenek –Kn.)

öymek (I) **1.** Sakız vb. maddeleri özleştirmek. (–Ks.) **2.** İki ya da daha çok şeyleri ezerek, yoğurarak iyice birbirine karıştırmak. (* Eğridir köyleri –Isp.; Ağa, Ulaş *Safranbolu –Zn.; Peşman *Daday, Karabüzey *Araç –Ks.; *Çarşamba –Sm.; *Niksar –To.; Kuz, Salman *Akkuş –Or.; *Koyulhisar –Sv.) **3.** Karmak : *Çamuru öyüp duvara sıvayalım.* (Karabüzey *Araç –Ks.) **4.** Sıvı şeyleri sürmek, bulaştırmak : *Pekmezi üzerine öğme.* (Akpınar –Or.; Kayadibi, Nefsiköseli *Görele –Gr.) **5.** Yağ vb. maddeler düştüğü yerde yayılıp leke yap-

mak. (*Eğridir köyleri –Isp.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; Civanyaylağı *Mersin, Çukurbağ *Mut –İç.)

öymek (II) Yayılmak, otlamak : *Koyunlar öydü.* (*Tefenni –Brd.)

öymek (III) Bozmak : *Burası yeni boyandı, çocukların öymemesi için kapıyı kitlemeli.* (Peşman *Daday –Ks.)

öymek (IV) İçine geçmek : *Hafif yağan yağmur toprağa iyi öğer.* (*Ayaş –Ank.)

öymek (V) Övmek. (–Isp.; Zarşat *Ahıska –Kr.; *Marmaris –Mğ.)

öymeşmek Sıvaşmak, bulaşmak. (*Merzifon –Ama.)

öynel [→ **öyek** (II)]

öyner Tarlada toplu olarak çalışan işçilerin yayıldıkları alan. (Kuz, Salman * Akkuş – Or.; * Kelkit –Gm.)

öyner ağası İmeceyle çalışanları yöneten kimse. (Salman *Akkuş –Or.)

öynük Kadınların önlerine bağladıkları iş önlüğü. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

öyön [→ **öyün** (II)]

öyrek **1.** At sürüsü. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; *Ereğli –Kn.) **2.** Sürülerinden ayrılıp birlikte otlayan birkaç at ve davardan oluşan karışık sürü. (Türkmen aşireti *Kozan –Ada.)

öysem Oysaki : *Öysem erken gelecekti.* (*Milâs –Mğ.)

öysemek [→ **öksemek**]

öysen **1.** Belki. (*Çal köyleri –Dz.; –Kü.; Dodurga *Bozüyük –Bil.) **2.** [→ **öğsen**]

öysey [→ **öğseği**]

öysüce [→ **öğseği**]

öysün Öylesin, doğrusun. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

öysüz [→ **ösüz** (II)]

öyübet [→ **öğbet**]

öyücü Koşan, çabuk giden. (–Isp.)

öyüç [→ **övüç**]

öyük Toprak tepe, höyük. (*Lüleburgaz –Krk.)

öyüklemek (I) Gizlice fısıldayıp kışkırtmak, isteklendirmek. (–Isp.)

öyüklemek Seçmek, ayırmak. (Limasol –Kıbrıs)

öyülmek (I) Olgunlaşmak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

öyülmek (II) Meyve vb. şeyler ezilmek. (Danışman *Fatsa –Or.)

öyülmek (III) Sürülmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

öyülmek (IV) Karıştırılmak, yoğrulmak. (Kuz *Akkuş –Or.)

öyün (I) [**övün -2**] **1.** Yemek : *Öyün pişti mi?* (Heniske *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.; Bayadı –Or.; Ezbider –Gr.; Kitiz *Göksun –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Dağhalil –Ank.; Hacıbektaş *Mucur, Cemele –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; İbrala, Morcalı *Karaman, Yeniköy, Geçit *Ilgın –Kn.; Ağzıkaraca, Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.; Çapar, Konur *Gülnar, Yanpar, Emirler, Aslanköy *Mersin –İç.) [**övün -2**] : (Lorşun *Afşin –Mr.) **2.** Pilav. (Sabah *Silifke –İç.) **3.** Bir kezde yenen yemek. (*Safranbolu –Zn.) **4.** Sabah ve akşam yemeği. (–Ank.; Bayındır *Beyşehir –Kn.) **5.** Yemek vakti. (*Uluborlu –Isp.; Hisar *Domaniç –Kü.; Çağa *Gerede –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; –Çkr. köyleri; *Çarşam-

ba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Sarıca *Gölköy, Salman *Akkuş, Danışman *Fatsa –Or.; Tombak –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Vazıldan *Divriği, *Gemerek –Sv.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Çanıllı *Ayaş, Dağhalil –Ank.; –Krş.; Erkilet *Pınarbaşı, Elbaşı *Bünyan, Zile *Develi –Ky.; Geçit *Ilgın –Kn.; *Gülnar, Yanpar *Mersin –İç.)

öyün (II) [**öyön**] Vakit. (Güney *Yeşilova –Brd.; *Çal –Dz.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; *Koyulhisar –Sv.; Kayaş –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı, *Develi, Sarıoğlan - Ky.)

[**öyön**] : (–Mr.)

öyün (III) Kez : *Bugün iki öyün ders çalıştık.* (–Kü.; *Merzifon ve köyleri, –Ama.; *Antakya –Hat.; Konur *Gülnar –İç.)

öyünlemek Yemek yedirmek. (Bayadı –Or.)

öyünnük [→ **öğünnük**]

öyünnük almak Değirmende bir öğünlük un öğüttürmek için başkasının sırasını almak : *Mustafa mısır öğütüyordu, götürdüğüm mısırı öğütmek için bana öyünnük verdi.* (Salman *Akkuş –Or.)

öyün öyün Yavaş yavaş : *Hastalık birden gelir, öyün öyün gider.* (–Gaz.)

öyünt Çiftçilerin, bostan bekçilerinin tarlalarda kazdıkları, içine patates, soğan vb. yiyeceklerini sakladıkları küçük kuyu. (Akviran –Kn.)

öyür (I) [→ **öğür** (II) **-1**]

öyür (II) Bolluk, çokluk, verim. (*Gazipaşa –Ant.)

öyürleşmek [→ **öğürleşmek** (I)]

öyürtlemek [→ **öğürtlemek** (I)]

öyürtmek Döl tutmaları için hayvanları çiftleştirmek. (Birgi *Çeşme –İz.)

öyüşmek Geçmek, bulaşmak : *Bu adamda uyuz var, yanaşma sana da öğüşür.* (Bozhüyük –Mr.)

öyüştürmek (I) Bir olayı, gizlenilen şeyi duyurmak, yaymak. (*Gürün –Sv.)

öyüştürmek (II) Yağlı bir öğeyi, bir nesneye ova ova iyice emdirmek. (*Gürün –Sv.)

öyüt [→ **öğüt -1**]

öyven Evin altı, bodrum. (Yörükler *Safranbolu –Zn.)

öz (I) [**özen** (III), **özbek** (II), **özden** (III) **-1**] **1.** Su arkı. (Bayat –Af.; Gebe –Gaz.; –Mr.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.) **2.** Dere, çay, ırmak. (Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü, *Çivril, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Kayı *Tosya –Ks.; *Sungurlu –Çr.; Alihoca, İğdir –To.; Sarıca, Gölköy *Afşin ve köyleri –Mr.; *Ünye –Or.; İpsile *Hafik –Sv.; Cumafakılı *Sorgun, Gülâbi –Yz.; Kılıçlar, Karaköy *Nallıhan, Faraşlı *Kalecik, Gelara –Ank.; Sadık *Mucur –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı, *İncesu –Ky.; Sarılar *Avanos –Nş.; Yerkesik –Mğ.; –Ed.)

[**özen** (III)] : (Kırım göçmenleri, Arnavutköy *Kadıçiftliği –İst.; Karkın *Çumra –Kn.)

[**özbek** (II)] : (–Yz.)

[**özden** (III) **-1**] : (–Sv. ve çevresi; *Bor –Nğ.)

3. Küçük göl. (Kavaktepe –Nğ.) **4.** Pınar, derelerin çıktığı yer. (Ka-

rahüyük –Hat.; Boynuyoğun –Ada.; Nebiler –Ant.)

öz (II) [**özek** (V) **-1, 3, 4**; **özelti -4**, **özen** (II) **-2, 3**; **özmek** (I) **-1**, **özü** (II)] **1.** Tepeler arasındaki çukur, düzlük yer, koyak. (Işıklar –Af.; Üçkuyu *Çal –Dz.; Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Bozan, Tokat –Es.; *Akçakoca –Bo.; Kadıçiftliği *Taşköprü, Kayı *Tosya –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Hümer *Ayancık –Sn.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Dy.; –Ml.; Maraba –Mr.; *Ayaş, Cimşit *Balâ, Karaköy *Nallıhan –Ank.; Zencidere –Ky.; Postallı *Ulukışla –Nğ.; Zanapa *Ereğli, *Seydişehir –Kn.)

[**özek** (V) **-1**] : (Salman *Akkuş –Or.)

[**özen** (II) **-2**] : (Kadıçiftliği –İst.)

[**özmek** (I) **-1**] : (Saylan –Or.)

2. Sulak, verimli yer, otlak. (*Merzifon köyleri –Ama.; Önsen –Mr.; Küplü, Kavaklı –Sv.; Gelara –Ank.; Görmel, Fariske *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

[**özek** (V) **-4**] : (–Ama.)

[**özen** (II) **-3**] : (Kazancı *Akşehir –Kn.)

[**özü** (II)] : (Kızılköy *Yenişehir –Brs.)

3. Bağ, bahçe, bostan. (*Sivrihisar –Es.; İbik *İskilip –Çr.; –Sv.; –Nş.; –Nğ.; Hüyük, Sadıkhacı *Beyşehir –Kn.) **4.** Yapışkan topraklı yer. (–Gaz.) **5.** Su kıyısındaki yeşil yer, ova. (Okdurum –Sv.; Çıkrıkçı, Karaköy –Dz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Kavlaktepe –Nğ.; Çiftepınar *Mersin –İç.) **6.** Geniş ve büyük hendek. (*Burhaniye –Ba.) **7.** Sel sularının aktığı yerde yaptığı yarıklar. (Camili *Sütçüler, Aliköy, Bozanönü –Isp.; İmat *Alaca –Çr.; İvriz –Kn.; *Serik, Karaveliler –Ant.)

[**özek** (V) **-3**] : (Kasımlar *Eğridir –Isp.; Geyran *Niksar –To.)

[**özelti -4**] : (*Kandıra –Kc.; Piravadı –Ed.)

8. Tarla, köye yakın tarla. (*İskilip –Çr.; –Mr.)

öz (III) Lamba, fener vb. şeylerin fitili. (Haliliye *Ceyhan –Ada.)

öz (IV) Güç, dayanıklılık. (*Afşin köyleri –Mr.; *Develi –Ky.; *Mut köyleri –İç.)

öz (V) Tahıl. (*Sütçüler –Isp.)

öz (VI) Sakızın kıvama gelmesi için konulan gıcır. (–Sm.)

öz (VII) **1.** Reçineli çam ağacı, çıralı kereste. (Gireği *Çal –Dz.; Eğrigöz *Emet –Kü.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Antakya köyleri –Hat.; Çakırlar *Akşehir –Kn.; Şeref, Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.) **2.** Yapılarda kullanılan kalın ağaç, tomruk, direk. (Söğüt, Honaz, Kızılcabölük, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Fili *Biga –Çkl.; Ömerli *İznik –Brs.; *Tavşanlı –Kü.; Bozan, Tokat –Es.; Güzelsu *Akseki –Ant.) **3.** Üzüm çardağına konulan uzun sırık. (Gölcük –Mğ.) **4.** İlkel tahterevallinin dikey duran ağacı. (*Kurşunlu –Çkr.)

öz (VIII) Özet. (Andifli *Kaş –Ant.)

öz (IX) Azman. (–Dz.)

özağrısı İshal, sürgün. (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.)

özakma Reçine : *Özakma gibi yapıştı.* (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

öz ana dilimi Gereğinden kalın kesilmiş dilim (ekmek için). (–Sm.)

özbay vermemek [→ **özü bay vermemek**]

özbe 1. Düzine. (Kasımlar, Cebel *Eğridir –Isp.; Söğüt, Honaz *Çivril –Dz.) **2.** Deste, demet. (Cebel –Isp.; Söğüt, *Çivril –Dz.; –Ant.)

özbek (I) Havuç. (–Af.)

özbek (II) [→ **öz** (I) **-2**]

özbek pilavı Havuç, et, üzüm karıştırılarak yapılan pirinç pilavı. (–Af.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

özcüm Tırpan. (–Dy.)

öz çıkarmak Bir işi iyi, temiz, güzel yapmak : *Hasan ağa sen tuttuğun işi öz çıkarırsın.* (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

özdek Çekirdek. (*Üsküdar –İst.)

özdelik Kimlik cüzdanı. (Rumeli göçmenleri –Çkl.)

özden (I) Soyca temiz, köleliği olmayan (kimse). (Yukarıseyit *Çal –Dz.; Karaçay –To.)

özden (II) [**özekes**] Gerçekten : *Özden mi söyledin, şaka mı?* (*Bor –Ng.) [**özekes**] : (*Ürgüp –Nş.)

özden (III) **1.** [→ **öz** (I) **-2**] **2.** Suların geçtiği yer, su geçidi. (Atlas *Sivrihisar –Es.)

özden (IV) Özsu : *Ağacın özdeni kurumuş.* (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

özden (V) Ağaç gövdesi. (–Kü.)

öze Kaplıca. (Çağış, Yeniköy –Ba.)

özebek Geveze. (Ömerli, *Kartal –İst.)

özeği geçmek [→ **özü geçmek** (IV]

özeğini öttürmek Gırtlağını yırtmak : *Çok ağlama özeğini öttürürsün.* (*Sivrihisar –Es.)

özek (I) **1.** Gırtlak. (İshaklı, Dereçine *Bolvadin –Af.; –Ba.; Ahmetçe –Çkl.; Zıvarık, Yendiğin *Ilgın, –Kn.) **2.** Yemek borusu. (Yendiğin *Ilgın –Kn.)

özek (II) **1.** Soluk : *Özeğim kesildi.* (Köşker –Krş.; –Ng.; Civanyaylağı *Mersin, Güvere *Silifke –İç.) **2.** Güç : *Ahmedin yürümeye özeği kalmamış.* (Tepebaşı *Göksun, *Andırın –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Krş.; *Bor –Ng.; Faydalı *Kozan –Ada.; İmamuşağı, Güvere *Silifke –İç.)

özek (III) **1.** Arabalarda ön ve arka dingili birbirine bağlayan uzun ağaç direk. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Aslıhantepeciği, Çağış –Ba.; Gedelek, Yenicemüslim *Orhangazi, Mahmudiye, Çeltikçi *İnegöl –Brs.; Çukurhisar, *Söğüt, Dodurga *Bozüyük –Bil.; *Kandıra –Kc.; Berk, İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Şile –İst.; *Çerkeş –Çkr.; Mardar –Sm.; *Arapkir –Ml.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Bahçeli *Bor –Ng.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Hayrabolu –Tk.) **2.** Okla boyunduruğu birbirine bağlayan demir. (Sarıkavak –Es.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.) **3.** Kalın kiriş. (Ortaköy *Çal –Dz.)

özek (IV) **1.** Çıkarı için sırnaşarak istediğini elde eden. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Çalışkan. (Gilevgi *Elmalı –Ant.)

özek (V) **1.** [→ **öz** (II) **-1**] **2.** Susuz dere. (Cebel –Isp.; Salman *Akkuş –Or.; Güzelsu *Akseki –Ant.) **3.** [→ **öz** (II) **-7**] **4.** [→ **öz** (II) **-2**]

özek (VI) [**özeyh**] **1.** Ağacın, bitkinin içi, özü. (Çilehane *Reşadiye –To.;

Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**özeyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
2. Bir şeyin içi, özü. (Tokat –Es.)
3. Karpuzun ortası, göbeği. (Tokat –Es.; –Dy.)

özek (VII) **1.** Soğan vb. bitkilerin ortasından çıkan tohum sapı. (–Vn.; *Ahlat –Bt.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Bitki filizi. (Kireçli *Şavşat –Ar.)

özek (VIII) Bir şeyin çevreden aynı uzaklıkta olan yeri, ortası. (–Isp. ve çevresi; Yavuz *Şavşat –Ar.; *Bor –Nğ.)

özek (IX) Ayrılamaz, onsuz olamaz, gerekli olan : *Peşinden özek gibi gidiyor.* (–Sn.)

özek buylusu [→ **özek çivisi -1**]

özek çivisi [**özek buylusu**] **1.** Arabalarda dingili oka bağlayan demir çivi. (–Çkl.; *Bor –Nğ.; –Ant.) [**özek buylusu**] : (–Sm.) **2.** Arabanın teknesini yastığa bağlayan uzun demir. (–Nğ.)

özek demiri 1. Arabalarda, oku arabaya bağlayan uzunca demir. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.) **2.** Arabalarda, ön ve arka dingili birbirine bağlayan demir parçası. (Nudra *Şarkikaraağaç –Isp.; Görece –İz.; *Edremit –Ba.; –Çkl.; *Merzifon –Ama.)

özekes [→ **özden** (II)]

özeklemek Derleyip toparlamak, dağınık olan şeyleri düzenlemek. (–İz.)

özeklendirmek Toplatmak. (–Kn. ve çevresi)

özele Çiğdem. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

özelemek (I) Özlem duymak, özlemek. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

özelemek (II) Ezip çalkalamak, karıştırmak (yoğurt vb. yiyecekler için). (*Kurşunlu –Çkr.; –Sm.; *Ünye –Or.; –Gaz.)

özelenmek 1. Çabalamak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Sabırsızlık etmek. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)

özelti 1. [→ **özmek** (I) **-2**] **2.** Yamaçlardan akan sel suları. (*Kandıra –Kc.) **3.** Küçük dere. (Bulgaristan göçmenleri *Hayrabolu –Tk.) **4.** [→ **öz** (II) **-7**]

özeme (I) Yoğurt, bal, pekmez vb. şeylerin sulandırılmışı. (Sarıkavak –Es.; –Ml.; –Sv.)

özeme (II) İplik yapmak için hazırlanmış yün, kıl yumağı. (*Ermenek ve çevresi –Kn.; *Silifke, *Mut köyleri –İç.)

özemeç 1. Sütle ayran karışımı. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.) **2.** İçine ekmek doğranmış sıvı yiyecek, papara. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

özemek (I) **1.** Savsaklamak, uzatmak: *Şu işi özemeden yap.* (*Alaca –Çr.) **2.** Sözü yineleyerek gereğinden çok uzatmak, gevelemek. (*İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.)

özemek (II) Eskiyen çorabı örerek onarmak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

özemek (III) **1.** Hamur ya da çamuru yoğurup özlendirmek. (*Düzce –Bo.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Gazipaşa –Ant.) **2.** Yoğurt vb. şeylerle yabancı bir öğeyi karıştırarak yoğurmak : *Yoğurt özemesi yaptım.* (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

özemek (IV) Taranmış yünü yuvarlayarak boru gibi yapmak. (Nefsikö-seli *Görele –Gr.)

özemek (V) **1.** Cıvımak : *Aşı özedi.* (Kürkçüler –Ada.) **2.** Yoğurt, pekmez vb. şeyleri sulandırmak. (Sofular *Eğridir –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Tokat, *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Çerkeş, –Çkr.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Gaz.; *Gürün, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Köşker –Krş.; Talas, Afşar köyleri *Pınarbaşı, *İncesu –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

özemük Gevşek : *İplik özemük.* (*İnebolu –Ks.)

özen (I) Kör. (Yazılıköy *Emirdağ –Af.)

özen (II) **1.** Birbirine yakın iki dağın arasındaki uzaklık, ara. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** [→ **öz** (II) **-1**] **3.** [→ **öz** (II) **-2**]

özen (III) [→ **öz** (I) **-2**]

özencik Küçük çocukların arkadaşlarını kıskandırmak amacıyla ellerindeki şeyi göstererek söyledikleri sözcük. (*Osmaneli –Bil.; *Düzce –Bo.)

özenç 1. İstek. (*Alaşehir –Mn.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** İmrenme. (–Mn. ve çevresi; –Ba.; –Kü.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Lüleburgaz –Krk.)

özene [→ **öneze** (II) **-2**]

özenek [→ **öneze** (II) **-1**]

özengi (I) Ocağın altına döşenen ağaç. (–Gaz.; –Çkr.; *Şereflikoçhisar –Ank.)

özengi (II) Üzengi. (Kurna –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; *Şavşat köyleri –Ar.; –Ezm.; –Ant.; *Milâs –Mğ.)

özengülük Geline, erkek evine geldiğinde, attan inerken güveyin anne ve babasının verdiği armağan. (*Vezirköprü –Sm.)

özenleydi Çukurumsu : *Özenleydi arazi.* (Karkın *Çumra –Kn.)

özenmek 1. Gelmek. (–Ada.) **2.** Çalışmak. (Gölcük –İz.)

özenti (I) **1.** Özleyiş. (*Akyazı ve çevresi –Sk.) **2.** Bir şeyin bir an önce olmasını istemek. (–Ks.)

özenti (II) Özenilerek yapılıp ortaya konulan şey, yapıt. (–Nğ.)

özenti (III) **1.** Dağ eteklerinde, iki sırt arasındaki düzlük. (*Çal –Dz.; Ortabereket *Ayaş –Ank.) **2.** Su ağzında, dere kıyılarında bulunan düzlük. (*Çal, Vakıf *Tavas –Dz.) **3.** Derelerin, sellerin, pınar ayaklarının aka aka aşındırdığı topraktaki doğal yarık. (Kıravgaz –Brd.; Feruz *Kızılcahamam –Ank.) **4.** Düz yerdeki çukurlar. (Elecik *Kalecik –Ank.) **5.** Kurumuş göl çukuru. (–Ank.)

özenti (IV) Akarsuyun getirdiği birikinti. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

özenük Taranmış yünün sıkıştırılmış ve yuvarlanmış durumu. (Nefsikö-seli *Görele –Gr.)

özeyh [→ **özek** (VI) **-1**]

özge (I) İyi, güzel. (–Dz.; Yeniköy –Ba.; –Mr.)

özge (II) İki dağ arasındaki dereciklerin birleştiği yer, derenin başlangıcı. (Bahçeköy –Or.)

özge (III) **1.** Şakacı. (Araplı *Şarköy –Tk.) **2.** Cana yakın, sıcakkanlı. (*Taşköprü –Ks.) **3.** Yürekli, gözü pek. (–Çkl.)

özgemek Değişmek : *Beni görünce yüzü özger.* (–Sv.)
özgen Kuzukulağı otunun filizleri. (*Çatalca –İst.)
özgertmek Değiştirmek. (Türkistan göçmenleri –İst.)
özgı Yabancı. (Bakû göçmenleri –İst.)
özgöynük etmek Boşuna bekletip üzüntü vermek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
özgü (I) Kutsal. (Reyhan –Brs.)
özgü (II) Ezgi, türkü. (Ortaklar, *Havza –Sm.)
özile Olduğu gibi, değişmeden. (Türkistan göçmenleri –Tr.)
öz ipini sökmek Birisini çok üzmek : *Şu çocuklar öz ipimi söktüler, canımdan bıktım.* (*Merzifon –Ama.)
özke (I) Özge, başka. (Selendi *Akbisar –Mn.; *Lâpseki –Çkl.)
özke (II) **1.** Sağlam, sağlıklı. (Köşker –Krş.) **2.** Temiz yürekli. (–İz. ve çevresi)
özke (III) **1.** Çok, toplu. (*Gelendost –Isp.; –Gm.)
özkemek [→ **öksemek**]
özlek (I) Zaman. (–Mn.; –Ba.)
özlek (II) Toprağın özlü, verimli yeri. (–Ky. ve kevresi)
özlek (III) Doğaüstü güç, felek. (–To.)
özleme Yıkılmaya yüz tutmuş türbelerden çıkarılan direk, tahta. (Başköy –Ank.)
özlemek (I) Ezip karıştırmak. (–Sv.)
özlemek (II) Smilax lilliacee saparna, zambakgillerden tırmanıcı bir bitki. (Kürkçü –Mğ.)
özlen (I) **1.** Su kaynağı. (*Alanya –Ant.) **2.** Küçük dere. (Kayı *Tosya –Ks.)
özlen (II) Ağaç kökü. (Sındı *Datça –Mğ.)
özlenk Kemik ya da ağacın özü. (Genezin *Avanos –Nş.)
özler Akarsu kıyısındaki sulak yer. (Şıhlar –Nğ.)
özleşmek (I) Olgunlaşmak. (–Sn.)
özleşmek (II) Kaynayan sıvı koyulaşmak : *Şıra özleşmiş.* (Ahırlı –Ank.)
özlük (I) **1.** Topraktan yapılmış su kabı, bardak. (–Ky.; –Kn.) **2.** Küçük çömlek. (–Krş.; –Nğ. ve çevresi; *Bozkır –Kn.; –Ada.)
özlük (II) Emek karşılığında hak edilen ücret. (*İnegöl –Brs.)
özlük (III) Kimlik cüzdanı. (–Dz.; –Brs.)
özlük (IV) Biçilmiş saplardan yapılan öbeğin sağlam durması için toprağa çakılan, sağlam ve uzunca sırık. (Salman *Akkuş –Or.)
özlük (V) Öz çıkarılan ağaç. (Bayadı –Or.)
özlük (VI) **1.** Kişilik. (Ahiske –Krş.) **2.** Gurur. (*Bergama –İz.)
özlü toprak 1. Killi toprak. (*Alaca –Çr.; –Ml.) **2.** Gübreli, sulak, bakımlı toprak. (*Seydişehir –Kn.)
özmek (I) [**özelti -1**] **1.** [→ **öz** (II) **-1**] **2.** Bataklık, sazlık yer. (Rumeli göçmenleri, Nilüfer –Brs.; *Çarşamba –Sm.)
[**özelti -1**] : (*Urla –İz.)
özmek (II) Yormak. (–Ada.)
özmek (III) Kutu. (Çobansa *Fethiye –Mğ.)
özmelik Sık çalılık. (*Çorlu –Tk.)
özmencil olmak 1. Yalvarmak, rica etmek. (–Isp.) **2.** Üzülmek : *Bekleye bekleye özmencil oldum.* (–Isp.)
özne Güvey. (Ortaören *Elbistan –Mr.; Afşar köyleri, Bakırdağı, Çataloluk *Develi, Akkışla, Bürüngüz *Pınarbaşı –Ky.; Misis, Sirkeli, Faydalı *Kozan, *Ceyhan –Ada.)

öznek Ağacın çatallandığı yer. (*Gürün –Sv.)

öznük Basamak, aşama. (–Ba.)

özrap Sıkıntı, acı : *Özrabın nirenden?* (*Bor –Nğ.)

özsen Uygun, yerinde, yakışık alan. (–Kü. köyleri)

özte Dam, çatı. (*Safranbolu –Zn.)

özü (I) Sevinç, şenlik. (–Yz. ve çevresi)

özü (II) [→ **öz** (II) **-2**]

özü (III) **1.** Arkadaş. (*Zara, *Suşehri –Sv.) **2.** Cana yakın (kimse). (*Zara, *Suşehri –Sv.) **3.** Tanılan bir kimsenin adı yerine kullanılır. (–Dy.)

özü baydı Gözü pek, katı yürekli. (–Dz.)

özü baymak [**özü dönmek**] Acımak : *Şu fakiri görünce özüm baydı.* (Bağıllı *Eğridir, Kösten, Honaz *Çal –Dz.)

[**özü dönmek**] : (–Sv.)

özü baymamak [**özü bay vermemek, özü bay virmemek, özü döğmemek, özü dövmemek, özü döymemek**] Acıya dayanamamak, yapmaya ya da bakmaya cesaret edememek, kıyamamak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Karacasu –Ay.; –Krş.; –Nğ.; Çığşar *Kadirli –Ada.)

[**özü bay vermemek**] : (*Bor –Nğ.; –Kn.)

[**özü bay virmemek**] : (*Bor –Nğ.)

[**özü döğmemek**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Tokat, Bozan –Es.; –Gaz.; –Mr.; Çöplü *Gürün –Sv.)

[**özü dövmemek**] : (*Eğridir köyleri, *Gelendost, *Yalvaç –Isp.; *Nizip –Gaz.; *Gürün –Sv.)

[**özü döymemek**]: (Sarıkavak –Es.; *Bor –Nğ.)

özü bay vermemek [→ **özü baymamak**]

özü bay virmemek [→ **özü baymamak**]

özü bozuk Kötü yaradılışlı (kimse). (Salman *Akkuş –Or.)

özü doğru Güvenilir, iyi yaradılışlı (kimse). (Salman *Akkuş –Or.)

özü döğmemek [→ **özü baymamak**]

özü dönmek [→ **özü baymak**]

özü dövmemek [→ **özü baymamak**]

özü döymemek [→ **özü baymamak**]

özü geçmek (I) Bir şeye, birisine karşı güveni azalmak : *Aliden özüm geçti.* (Çamoağa *Divriği –Sv.)

özü geçmek (II) **1.** Güçsüz, dirençsiz kalmak. (*Nizip –Gaz.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Yaşlılık, hastalık nedeniyle zayıflamak. (* Antakya –Hat.) **3.** Uyuyuvermek, uyuklamak. (Tokat –Es.; Kuzuculu *Dört yol –Hat.; *Bor –Nğ.)

özü geçmek (III) Çürümek. (Kuzuculu *Dörtyol, *Antakya –Hat.)

özü geçmek (IV) [**özeği geçmek**] Acıkmak. (Çöplü *Gürün –Sv.; *Elmalı ve köyleri –Ant.)

[**özeği geçmek**] : (*Bor –Nğ.)

özük İçi sırlı, küçük, yağ çömleği. (–Ky.)

özü kara Sütü bozuk, kötü soydan gelen (kimse). (–Ba.; *Çarşamba –Sm.; Salman *Akkuş –Or.)

özü kuru olmak Tütün yaprağı poyraz nedeniyle olgunlaşmadan kurumak. (*Milâs –Mğ.)

özülemek Özlemek, istemek. (*Bor –Nğ.)

özüllük İçi özlü bir çeşit ağaç. (–Gr. ve çevresi)

özüm Kardeş gibi tutulan kimse, kardeşlik. (Çamoağa *Divriği –Sv.)

özün Düzen, oyun. (–Brd.; *Kırkağaç –Mn.; Ahmetçe –Çkl.; Dodurga *Bozüyük –Bil.)

özüncü Düzenci : *Seni oyuna almayacağız çok özüncüsün.* (*Tefenni –Brd.)

özüncülük Oyunbozanlık. (*Ezine köyleri –Çkl.)

özüne basmak Yorgunken yenilen yemek ağırlık vermek. (Güney *Yeşilova –Brd.)

özünnen Kendinden : *O ağacı Ziya'nın özünnen mi aldın?* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

özünü bilmek Bulûğ çağına gelmek, erinleşmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

özürlenmek Sakatlanmak. (Tömük *Mersin –İç.)

özüt Zayıf, güçsüz. (*Düzce –Bo.)

özü yufka [**özü yuha**] Acıma duygusu çok olan, yumuşak yürekli. (–Çkl.) [**özü yuha**] : (Telin *Gürün –Sv.)

özü yuha [→ **özü yufka**]

öz yaka olmak Etkili olmak, sırnaşarak yaptırmak. (–Mğ.)

P

pa [**pe, peh** (I) **-1, pö**] **1.** Şaşma ünlemi: *Pa ele döğüştüler.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Külekçi *Çayıralan –Yz.)
[**pe**] : (*Erciş –Vn.)
[**peh** (I) **-1**] : (*Erciş –Vn.)
[**pö**] : (Söğüt, Honaz –Dz.)
2. Korku ünlemi. (Külekçi *Çayıralan –Yz.)

pabıçlağı Ayakkabı konulan yer. (–Ank.)

pabıt Kestane. (*Sungurlu –Çr.)

pābul Ayakkabı. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

pabuşturma Sulu hamura batırılıp kızartılmış ekmek. (Taraklı *Geyve –Kc.)

paca 1. [→ **pece -4**] **2.** [→ **peçe** (I) **-1**] **3.** [→ **peçe** (I) **-3**] **4.** Avlu duvarlarında, öteberi koymak için açılan büyük ve önü açık delik. (*Bor –Ng.)

pacal Giyimine önem vermeyen. (Ahmetköy –Af.; Yukarıseyit *Çal –Dz.)

pacar İçinde ateş kırıntıları olan kül. (–İst.)

pace [→ **peçe** (I) **-1**]

paci Kız kardeş, bacı. (*Hopa –Ar.)

paç (I) **1.** Vergi, damga resmi. (–Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz.; Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; Mansurlu *Feke –Ada.) **2.** Pay. (*Bayburt –Gm.; –El. ve köyleri) **3.** Anapara, anamal. (Karataş *Dinar –Af.; *Bayburt –Gm.) **4.** Kira. (*İskilip –Çr.)

paç (II) Su tası. (Hacıkasım *Bayramiç –Çkl.)

paç (III) Bez, çaput. (Babik *Pötürge –Ml.)

paç (IV) Çorap lastiği. (*Vona –Or.)

paç (V) Şalvar ve donun dizden aşağı olan bölümü. (–Nğ.)

paça (I) Avuç, avuç dolusu : *Paça paça şeker yediler.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

paça (II) Gümeç. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

paça (III) [→ **peçe** (I) **-3**]

paça (IV) **1.** İki ayak arası : *Paçası ayrık.* (–Gaz.) **2.** Ayak bileği. (*Merzifon –Ama.)

paça (V) Düğünün ertesi günü yapılan eğlenti. (–Nğ.; Karatepeli –Ada.)

paça (VI) Hayvanların ayak bileklerine takılan, kıldan ya da demirden yapılmış köstek. (Alanlı –Ay.; Virancık *Emet –Kü.; Meydan *Mut –İç.)

paça (VII) Üçetek elbise giyen köy kadınlarının donlarına dizden aşağı eklenen mavi ve beyaz yollu dokuma. (*Bor köyleri –Ng.)

paça bağı Güreşçilerin ayak bileklerine bağlanan renkli bez parçası. (–İst.)

paça çömleği Büyük, sırlı çömlek. (–Isp.)

paçaklı [→ **paçalı** (II)]

paçal (I) [**paçalı** (III)] Çeşitli şeylerin karışımı. (*Dinar –Af.; –Brd.; *Sa-

rayköy, Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, *Ödemiş, *Foça, *Seferihisar, Ören*Kemalpaşa –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Ezine, Akköy, Fili *Biga –Çkl.; Armutlu*Mustafakemalpaşa –Brs.; *Kandıra –Kc.; –İst.; Bucak *El malı –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**paçalı** (III)] : (–Nğ.)

paçal (II) Tavukların ayaklarındaki tüy : *Bu tavuğun paçalı ne güzel.* (*Ayancık –Sn.)

paçal (III) **1.** Filiz. (*Boyabat –Sn.) **2.** Sap, kök. (Hatip *Ayancık –Sn.)

paçala (I) Safrakesesi. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

paçala (II) Güven duygusu, yüreklilik. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

paçalı (I) Bir çeşit giysi. (İbradı –Ant.)

paçalı (II) [**paçaklı, paçalı tavık**] Üstüne başına bakmayan, pasaklı. (İğdecik, Yassıören *Senirkent –Isp.; Sarıkavak –Es.)
[**paçaklı**] : (Ekse *Çal –Dz.)
[**paçalı tavık**] : (*Bor –Nğ.)

paçalı (III) [→ **paçal** (I)]

paçalık Gelinin paçagünü giydiği giysi. (*Taşköprü –Ks.)

paçalı tavık [→ **paçalı** (II)]

paçal yapmak [**paç etmek** (II)] **1.** Değişik türden şeyleri karıştırmak. (–Brd.)
[**paç etmek** (II)] : (*Gelendost –Isp.)
2. Ev eşyasını bir araya toplayıp üst üste yığmak. (*Ayvacık –Çkl.)

paçan Ağaçların, bitkilerin ince kökleri. (*Ulubey –Or.)

paçanaklı Pis, beceriksiz (kadın). (Aslanköy *Mersin –İç.)

paçares [**paçarıs -1, paçarış, paçarız -2, paçaris, paçariş**] Engel. (–Tr.)
[**paçarıs -1**] : (*Ayancık –Sn.)
[**paçarış**] : (–Rz.; *Ahlat –Bt.)
[**paçarız -2**] : (*Şile –İst.)
[**paçaris**] : (*Tirebolu –Gr.)
[**paçariş**] : (*İskilip –Çr.; –Rz.)

paçares etmek Engel olmak. (–Tr.)

paçarıs 1. [→ **paçares**] **2.** Karışık, çapraşık. (*Çal –Dz.)

paçarış [→ **paçares**]

paçarış etmek 1. Engel çıkarmak. (–Rz.) **2.** Eziyet etmek. (Adacami –Rz.)

paçarız 1. Dolaşık, çetin. (*Lâpseki –Çkl.) **2.** [→ **paçares**]

paçaris [→ **paçares**]

paçariş [→ **paçares**]

paçarozlamak Bir iş ya da davranışa engel olmaya çalışmak. (–Tr.)

paçavra Beceriksiz. (Çepni *Gemerek –Sv.)

paççe Bahçe. (*Gerze –Sn.)

paççı Vergi alımcısı, vergici. (–Ky.)

paç etmek (I) Öpmek. (Bağlıca, *Ardanuç çevresi, Yavuz, Şalcı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; Varzına *Posof –Kr.; Ergân –Ezc.; –Bt.; *Ağın –El.)

paç etmek (II) [→ **paçal yapmak**]

paçı [→ **paçi**]

paçık Ebegümeci. (*Düzce –Bo.)

paçın [**paçu**] Çevresi püsküllü erkek başörtüsü. (–Kü. köyleri)
[**paçu**] : (–Dz. ilçe ve köyleri)

paçi [**paçı**] Kız çocuğu. (Balcalı *Çarşamba –Sm.; –Rz.)
[**paçı**] : (–Rz.)

paçkar Ormanlarda yetişen ve yaprakları hayvanlara yedirilen bir bitki. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

paçkıl 1. Düzensiz, pis. (Karsavran, Mağara *Saimbeyli –Ada.) **2.** Yaptığı işi eline yüzüne bulaştıran. (Karsavran, Mağara *Saimbeyli –Ada.)

paçu [→ **paçın**]

paçuk (I) Kalın ve iyi pişmemiş ekmek. (*Kemaliye –Ezc.)

paçuk (II) [**poçuk** (I)] Kesilmiş ağaç kökü parçaları : *Sobayı paçuklarla doldur, iyi kor yapar.* (Paşayiğit *Keşan –Ed.)

[**poçuk** (I)] : (–Ed.)

paçul [→ **paçur**]

paçur [**paçul**] Üstü başı dağınık, pis, düzensiz. (*Tosya –Ks.; Kavak –Sm.; Eraslan, Suluca –Ama.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**paçul**] : (–Sm.; *Ünye –Or.)

padar 1. Biçilerek tahta yapılmak için hazırlanmış ağaç, tomruk. (Hisargeriş, Lapa –Gr.) **2.** Çatılara konulan dilme tahtası. (Akkise, Bayadı –Or.) **3.** Ağaç yongası. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

padavran Sokak kapısı. (–Kr. ve çevresi)

padılcan Patlıcan. (Genek *Yatağan –Mğ.)

padırlaşmak Anlaşılmayacak gibi konuşmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

padime Çiftçilerin giydiği çizme. (–Mğ.)

padi padi Kaz kovalama ünlemi. (Romanya göçmenleri *Ilgın –Kn.)

paduç [→ **poduç -2**]

paduk (I) **1.** [→ **potuk** (II) **-1**] **2.** [→ **potuk** (II) **-2**]

paduk (II) Dağların kuytu yerleri. (Kalivya *Malkara –Tk.)

paf (I) Kof, dayanıksız (kimse). (*Mudanya –Brs.; –Ml.; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Mut köyleri –İç.)

paf (II) [**pafciğer**] Akciğer. (*Adapazarı –Sk.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

[**pafciğer**] : (–Gaz.; *Göksun –Mr.)

paf (III) Mısır koçanı. (Mezrea *Pötürge –Ml.)

paf (IV) **1.** Küf, pas. (Yassıören, *Senirkent –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.) **2.** Posa. (–Ml.; –Gaz.)

pafciğer [→ **paf** (II)]

pafgırmak (I) [**pafkırmak** (II) **-3**] Havlamak, ürümek. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

[**pafkırmak** (II) **-3**] : (–Tr.; –Mğ.)

pafgırmak (II) [**pafkırmak** (I)] Gür ve hızlı akmak (su için). (Yassıören *Senirkent –Isp.)

[**pafkırmak** (I)] : (Bayat *Emirdağ –Af.)

pafıldamak Harıl harıl yanmak (soba için). (Akse –Uş.)

pafın Eskiden kalma değersiz madenlerden yapılmış süs eşyası. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.)

pafıt olmak Çürümek: *Yağmurun altında bütün ağaçlar pafıt olmuş.* (*Perşembe –Or.)

pafit Asmaya benzer, sepet yapmakta kullanılan bir çeşit bitki. (Rumeli göçmenleri, Dombay –Ed.)

pafkırmak (I) [→ **pafgırmak** (II)]

pafkırmak (II) **1.** Oflamak, oflayarak sıkıntıyı belirtmek. (*Düzce –Bo.) **2.** Bağırmak, gürültülü ses çıkarmak. (Bayat *Emirdağ –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; –Kü.; –Tr.; –Mğ.) **3.** [→ **pafgırmak** (I)] **4.** Sıtma nedeniyle bağırarak çırpınmak.(*Çivril –Dz.)

pafkurmak Hızlı hızlı solumak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

paflaç [→ **paflak** (II)]

paflak (I) Akan kanı durdurmak için kullanılan bir çeşit bitki. (Celep *Çatalca –İst.)

paflak (II) [**paflaç**] İçi boş, kof, çürük. (–Brs.; Tokat –Es.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Elmalı –Ant.) [**paflaç**] : (–Brs. köyleri)

paflak (III) **1.** Ablak yüz. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Nğ.) **2.** Şişman ama güçsüz (kimse). (*Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Kürkçüler –Ada.; Çukurbağ *Mut –İç.)

paflak (IV) Kabarık (toprak için): *Paflak toprak.* (Feruz –Gr.)

paflamak (I) Kedi, yılan vb. hayvanlar paf diye ses çıkararak dikleşmek. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; –Gaz.)

paflamak (II) Homurdanmak, sitem etmek. (*Çal –Dz.)

paflamak (III) [→ **paflanmak**]

paflamak (IV) **1.** Kabarmak: *Havalar ısınınca karlar pafladı.* (Söğüt, Honaz –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Dinek *Sivrihisar –Es.) **2.** Ağaç vb. şeyler çürüyüp kabuğu kabarmak. (Tokat –Es.)

paflanmak [**paflamak** (III)] Küflenmek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; *Milâs –Mğ.) [**paflamak** (III)] : (Çırpıköy *Bayındır –İz.)

paflı Pis: *Ne paflı kadınmış.* (Çöplü *Çivril –Dz.)

pafpafcı [**pafpafçı -1, 2**] **1.** Abartarak konuşan. (Hadım *Çal –Dz.; Ağlı *Küre –Ks.; –Ama.) [**pafpafçı -1**]: (Söğüt, Honaz –Dz.; *Çarşamba köyleri –Sm.; –Gaz.; *Afşin –Mr.) **2.** Birini gereğinden çok öven. (Ağlı *Küre–Ks.;–Ama.) [**pafpafçı -2**] : (*Milâs –Mğ.)

pafpafçı 1. [→ **pafpafcı -1**] **2.** [→ **pafpafcı -2**]

pafrika [→ **pavlika**]

pafulu Hastalık nedeniyle insan vücudunda olan içi su dolu kabarcık. (–Rz.)

pag [**pağ** (II) **-1**] **1.** Yalnız dört yanı duvarla çevrili, bir boy yüksekliğindeki yayla evi. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) **2.** Yıkılmış ev ve yeri. (Erkinis *Yusufeli –Ar.) [**pağ** (II) **-1**] : (Peterek *Yusufeli –Ar.)

pağ (I) **1.** [→ **poğ** (I) **-2**] **2.** Ev kadınlarının kullandıkları iş önlüğü. (*Bartın –Zn.)

pağ (II) **1.** [→ **pag -2**] **2.** Ev yapmak için kazılan temel. (Hasandede –Ank.)

pağa 1. Tahtadan yapılmış bağ, bahçe, ahır kapısı. (–Ama. ve çevresi) **2.** Tahta kapıların tahtadan yapılmış kilidi. (–Kü.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

pağaç (I) [**pağaça, pağarç, pağas, paḫaç** (I), **pugaça, puğaça**] **1.** Tuzsuz ve mayasız hamurdan yapılıp kızgın külde pişirilen çörek, poğaça. (Pazar, *Erbaa –To.; Sarıca *Gölköy –Or.; Faldaca, Mesudiye *Alucra –Gr.; İncedere –Kr.; Yavı –Ezm.; *Çemişkezek, *Pertek –Tn.; *Ağın, –El.; *Kiğı –Bn.; –Gaz.; *Arapkir –Ml.; *Elbistan –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri, *Gürün, Çamoağa *Divriği –Sv.; *Keskin –Ank.) **2.** Yağlı hamur pişirilip doğrandıktan sonra üstüne sarmı-

saklı yoğurt ve yağ dökülerek yapılan bir çeşit yemek. (Cenciğe –Ezc.)
[**pağaça**] : (*Bergama –İz.)
[**pağarç**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pağas**] : (–Sv.)
[**paḫaç** (I)] : (Aharşen *Posof –Kr.; Hisarcık *Yayladağı –Hat.; Mancınık *Kangal –Sv.; Taçın –Ky.)
[**pugaça**] : (–Kn.)
[**puğaça**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ed.)

pağaç (II) Bir organın içinde oluşan sertlik, ur. (*Merzifon –Ama.)

pağaç (III) Çamurlu toprağın yüzündeki sertleşmiş tabaka: *Toprağı yüzü pağaçlanmadan çapala.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

pağaça [→ **pağaç** (I) **-1**]

pağala Fasulye. (Kuz *Akkuş –Or.)

pağam Teyel. (Velimeşe –Tk.)

pağarç [→ **pağaç** (I) **-1**]

pağas [→ **pağaç** (I) **-1**]

pağa yaprağı Yaraların üstüne konulan ve yarayı yumuşak tutmaya yarayan, geniş yapraklı bir ot. (–Ml.)

pağıl [→ **pahal** (II) **-2**]

pağla Bakla. (–Gm.)

pağlampa Yağmurlu ve karlı havalarda çukur yerlere çöken sis, pus. (*İnebolu –Ks.)

pağna [**pahna**] Ahırdaki yemlik. (Gericam, Esgere *Tavas –Dz.)
[**pahna**] : (*Safranbolu –Zn.)

pah (I) Beğeni, değer verme ünlemi. (–Gaz.)

pah (II) Rendelenmiş tahtanın keskin yanı. (*Bartın –Zn.)

pahaa Olur mu, amma da yaptın ha: *Pahaa ele bir şey söyleki uyarı olsun.* (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pahaç (I) [**pağaç** (I) **-1**]

pahaç (II) Katılaşmış, sertleşmiş. (*Çarşamba –Sm.)

pahak Hayvan yemi yapmak için iri öğütülmüş arpa. (*Kelkit –Gm.; Mağaracık *Çıldır, *Arpaçay –Kr.)

pahal (I) Dokuma tezgâhlarının iki yanına asılan ortası delikli yuvarlak taş. (*Ürgüp –Nş.; –Kn.)

pahal (II) [**pağıl, pahıl** (I) **-1, 2, 4, 5; pakıl**] **1.** Elinden iş geldiği halde yapmayan, savsaklayan, tembel. (*Gelendost –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal, Vakıf *Tavas –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Taşköprü –Ks.; Aslanköy *Mersin –İç.)
[**pahıl** (I) **-4**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.; Çamoağa *Divriği –Sv.)
[**pakıl**] : (*Gürün –Sv.)
2. Cimri. (Kösten, Abaş, Honaz, –Dz.; Küçükisa *Zile –To.; *Yerköy –Yz.; *İskilip –Çr.; *Bor –Ğğ.; Aslanköy *Mersin –İç.)
[**pağıl**] : (–Gaz.)
[**pahıl** (I) **-5**] : (*Antakya köyleri –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Beyşehir –Kn.; –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.; Andifli *Kaş –Ant.)
3. Bencil, kıskanç. (Dişli*Bolvadin, Çığrı *Dinar –Af.; Sarımahmutlu *Buldan, Kösten, Abaş, Honaz, Bereketli *Tavas –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Ğğ.; –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**pahıl** (I) **-1**] : (–Gm.; *Göle, *Posof, *Ardahan –Kr.; *Erciş –Vn.; *Zara, Çamoağa *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
4. İnatçı. (*Bayramiç –Çkl.) **5.** Hain. (*Ezine –Çkl.)

[**pahıl** (I) **-2**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Çamoağa *Divriği –Sv.)

pahal (III) [**pahıl** (II)] Ters, aksi : *İşim pahal gitti.* (–Isp. ilçeleri; Dedesil, Solmaz *Tavas, Güney *Buldan, *Çal –Dz.; *Bozdoğan, Atça, Yağdere –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Kemalpaşa, *Tire, *Menemen –İz.; *Gördes –Mn.; Tirilye *Mudanya –Brs.; *Alayunt –Kü.; –Bil.; *Ünye –Or.; –İç.; –Mğ.)
[**pahıl** (II)] : (*Şile –İst.)

pahallanmak 1. Karışıklık çıkarmak, ara bozmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Uğraştırılmak, oyalanmak. (*Marmaris –Mğ.)

pahallık 1. Cimrilik. (*Bor –Ng.) **2.** Bir işi yapmamak için çıkarılan zorluk. (Senir –Isp.)

pahalyolu Tarlanın ortasındaki kumlu ve çorak yer. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

pahamlamak İri iri dikiş dikmek, oyulgamak. (–Ed.)

pahamlı Gürbüz, çok gelişmiş (çocuk.) (Kızılhisar –Dz.)

pahar [**pohar, povar, puar, puğar -2, puhar, punar, pungar, pura, puvar**] **1.** Pınar, çeşme. (*Bayburt, Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezc.; *Ağın ve köyleri –El.)
[**pohar**] : (Güneyce –Rz.)
[**povar**] : (–Dy.)
[**puar**] : (Çalıköy *Düzce –Bo.)
[**puğar -2**] : (Kuz *Akkuş –Or.; –Gm.)
[**puhar**] : (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**punar**]: (Sarımbey –Çr.; Şekeroba –Mr.; –Ank.; *Avanos –Nş.; –Ng.)
[**pungar**] : (Kurtkale çevresi *Çıldır –Kr.; –Ezm.)
[**pura**] : (–Bt.)
[**puvar**] : (–Or. ve köyleri)
2. Akarsu. (–Gm.) **3.** Su arkı. (–Ezc.)

pahara Ağaçtan yapılmış pulluk. (–Brs.)

pahe Patates. (Keşanuz –Ank.)

pahıl (I) **1.** [→ **pahal** (II) **-3**] **2.** [→ **pahal** (II) **-5**] **3.** Uğursuz. (Andifli *Kaş –Ant.) **4.** [→ **pahal** (II) **-1**] **5.** [→ **pahal** (II) **-2**]

pahıl (II) [→ **pahal** (III)]

pahıllanmak Kıskanmak, çekememek. (–Ezm.)

paḫıllık Kıskançlık. (*Erciş –Vn.)

pahıllık yapmak Zarar vermek : *Şu çocuk çok pahıllık yapıyor.* (Kasımpaşa *Bozüyük –Bil.)

paḫır Bakır. (Zarşat, İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Erciş –Vn.)

paḫla 1. [→ **pakla -1**] **2.** [→ **pakla -2**]

paḫlag Patlak, patlamış. (–Brd.)

pahlakır Benekli kır. (Köşker –Krş.)

pahlamag (I) Patlamak (tomurcuk için). (–Brd.)

pahlamag (II) Doğurmak. (–Brd.)

pahlamag (III) Aptes yapmak. (–Brd.)

pahlava [→ **paklağu**]

pahna [→ **pağna**]

pahni Kulplu, kulpsuz sepet. (Güneyce *Yenişehir –Brs.)

paḫ paḫ Sallanan, titrek: *Dedem okadar ihtiyarladı ki paḫ paḫ ediyer.* (Çavdarlı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

pakam Basamak. (Güneyce –Rz.)

pakıl [→ **pahal** (II) **-1**]

pakla [**paḫla -1, 2; pala** (I) **-1, 2; palaa, patla**] **1.** Bakla. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Antakya –Hat.)

[**paḫla -1**]: (Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Erciş –Vn.; –Nğ.)
[**pala** (I) **-1**] : (Karahisar –Ky.)
2. Kuru ve taze fasulye. (Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; *Tirebolu –Gr.; –Yz.; *Bor –Nğ.)
[**paḫla -2**] : (–Nğ.)
[**pala** (I) **-2**] : (Karakuş *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.)
[**palaa**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**patla**] : (*Cide –Ks.)

paklağu [**pahlava, paklavı, paklo**] Baklava. (*Ünye –Or.)
[**pahlava**] : (*Erciş –Vn.; –Nğ.)
[**paklavı**] : (*Bor –Nğ.)
[**paklo**] : (Karabüzey *Araç –Ks.)

paklamak Marangozlukta köşelerin keskinliklerini gidermek. (*Afşin –Mr.)

paklavı [→ **paklağu**]

paklemek Temizlemek. (Hasanoğlan –Ank.)

paklo [→ **paklağu**]

pakraç [→ **pakrak**]

pakrak [**pakraç**] Su kovası, bakraç. (–Sm. ve çevresi; Yeniköy *Gerze –Sn.)
[**pakraç**] : (*Gerze –Sn.)

pakta 1. Balta. (Gönen –Isp.) **2.** Arabacılıkta çeki demirinin ağzını açan araç. (–Çkl.)

pal Bir çeşit kuş. (–Nğ. ve çevresi)

pala (I) **1.** [→ **pakla -1**] **2.** [→ **pakla -2**]

pala (II) [**palan** (I) **-2**] **1.** Eski, kullanılmış (eşya, giysi). (Yakacık –İst.; –Çr.; Eldirek –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.;) **2.** Paçavra, bez parçası. (Çığrı *Dinar –Af.; *Bergama –İz.; Fili *Biga –Çkl.; Mamca *Orhangazi –Brs.; –Kü.; Seyitgazi –Es.; Saraçlı, Taraklı *Geyve, *İzmit –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; –İst. köyleri; *Devrek –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile –To.; Gölköyü, Gürcüköyü *Kızılcahamam –Ank.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.; Karanfil –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
[**palan** (I) **-2**] : (–Tr.)
3. Kumaş kırpıntısı. (*Gerede –Bo.) **4.** Çocuk bezi. (Yeniköy –Ba.; –Bo.; Osmaniye *Ilgın –Kn.; Karantı *Yatağan –Mğ.) **5.** Beyaz yünden dokunmuş bir çeşit örtü. (–Ank.) **6.** Bez parçalarından dokunan adi kilim, yaygı. (Yakasinek *Bolvadin –Af.; –Dz.; Ömerköy *Bandırma –Ba.; *Mustafakemalpaşa, Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Sivrihisar, Tokat, Bozan, Sarıkavak –Es.; *Düzce –Bo.; Ağaeli *Ahlat –Bt.; *Keskin, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; –Ky.; Haliliye *Ceyhan –Ada.; Dayakadın –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

pala (III) **1.** Yatak. (Abbaslık –Bil.; *Gerede –Bo.; Uluköy *Nallıhan, *Ayaş, Şıhlar –Ank.) **2.** Yatak, yorgan. (*Güdül –Ank.)

pala (IV) Çamaşır tokacı. (Fili *Biga –Çkl.)

pala (V) Balıkçı kayıklarındaki dümen. (Ereğli *Karamürsel –Kc.)

pala (VI) Mendil. (*Kuşadası –Ay.)

palaa [→ **pakla -2**]

palaço Palyaço. (*Antakya –Hat.)

palaçor (I) [**paloçor**] Yırtık, eski püskügiysi. (Bekilli *Çal –Dz.; Mineviz *Mustafakemalpaşa, Konurlar *İnegöl –Brs.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**paloçor**] : (Yeniköy –Ba.)

palaçor (II) Aptal, her işi yüzüne gözüne bulaştıran. (* Lüleburgaz –Krk.)

paladız 1. Ağaçların, sebzelerin dibinden çıkan filizler, sürgünler. (Bereketli *Tavas –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Kü.; *Milâs –Mğ.) **2.** Kısa kalmış, baş vermemiş darı sapı. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

palafur Geçici alev, saman ateşi. (–Sm.)

palağ Yaylalarda yetişen bir çeşit ot. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

palağı [→ **palak** (III) **-1**]

palaḫ (I) **1.** [→ **palak** (III) **-1**] **2.** [→ **palak** (III) **-2**]

palaḫ (II) **1.** İnce ve sert yapraklı sığırkuyruğu bitkisi. (*Erciş –Vn.; *Arapkir –Ml.) **2.** [→ **palak** (IV) **-1**]

palak (I) **1.** Temiz, beyaz tenli (kız için). (*Düzce –Bo.) **2.** Tombul çocuk. (*Ermenek –Kn.)

palak (II) Eski, kullanılmış (eşya için). (*Kandıra –Kc.)

palak (III) [**palağı, palaḫ** (I) **-1, 2; palk** (II)] **1.** Ayı yavrusu. (Rumeli göçmenleri –İst.; Camiyanı *Tirebolu, Parak *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; –Gm.; *Şavşat, Karlı *Ardanuç ve çevresi, Erkinis *Yusufeli –Ar.; Narman *Tortum, –Ezm.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Hadım, *Ermenek –Kn.)
[**palağı**] : (–İst.)
[**palaḫ** (I) **-1**] : (–Tr.)
[**palk** (II)] : (*Maçka köyleri –Tr.)
2. Köpek yavrusu. (–Ezm.)
[**palaḫ** (I) **-2**] : (–Tr.)
3. Manda yavrusu. (Bayadı, *Ünye köyleri, –Or.; Sasu *Bulancak, Tepeköy, Piraziz, Şehli, –Gr.; Tekke –Dy.) **4.** Bir yaşındaki domuz yavrusu. (Göcer –Kn.) **5.** Tavşan yavrusu. (–Kn.) **6.** Yeni tüylenmiş kuş yavrusu. (–Ur.) **7.** Güvercin yavrusu. (–Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.)

palak (IV) [**palaḫ** (II) **-2**] **1.** Yaprak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**palaḫ** (II) **-2**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)
2. Nemli yerlerde yetişen, ince, yumuşak bir çeşit ot. (*Ahlat –Bt.) **3.** Biçildikten sonra yeniden biten kısa otlar. (Erkinis *Yusufeli –Ar.) **4.** Ekin arasında biten yabanıl yulaf. (–El.; Babik *Pötürge –Ml.) **5.** Erken ekilen kısa boylu ve başak tutmayan ekin. (Vazıldan *Divriği –Sv.) **6.** Kuru ot. (*Çemişkezek –Tn.; *Ağın –El.; –Ur.; *Keskin –Ank.) **7.** Hayvanların yediği bir çeşit ot. (*Ahlat –Bt.)

palak (V) Ekinlerin başak tutma zamanı. (Karlı *Ardanuç –Ar.)

palak (VI) Su tası. (Kaydalopa *Bafra –Sm.)

palak (VII) Kadın donunun paçası. (*Şereflikoçhisar –Ank.)

palak (VIII) Hamlamış, binilemeyen at. (Bahtiyar *Zara –Sv.)

palaka Bal gümeci. (Şalcı *Şavşat –Ar.)

palakan Fırtına. (Şerefler –Mğ.)

palak palak (I) Akça pakça (kız için). (*Düzce –Bo.)

palak palak (II) Ateş nedeniyle yüzün dalga dalga olması için. (*Düzce –Bo.)

palak palak (III) Lime lime, lif lif (kumaş vb. şey için). (*Düzce –Bo.)

palala [**palampoş, palañnı** (I), **pallampos, pallanpos**] Giyimi düzensiz ve dağınık. (*Kuşadası –Ay.)

[**palampoş**] : (–Sv.)
[**palañnı** (I)] : (Çöplü *Çivril –Dz.)
[**pallampos**] : (*Zile –To.)
[**pallanpos**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

palampoş [→ **palala**]

palamut Marangozların kullandığı büyük el bıçkısı. (–Ml.)

palamutgünü Pazartesi. (*Ahkisar –Mn.)

palan (I) **1.** Çamaşır. (Türkeli *Vakfıkebir –Tr.) **2.** [→ **pala** (II) **-2**]

palan (II) Eşya. (*Tirebolu –Gr.)

palan (III) Süpürgeotu. (*Antakya –Hat.)

palandız Çuvaldız. (Sındı –Mğ.)

palanga (I) Tahta baraka. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

palanga (II) Yüksek. (Honaz –Dz.)

palanga (III) Küçük kale. (–Brs.)

palanlık Süpürge otuyla kaplı tarla. (*Antakya köyleri –Hat.)

palanlıkarga Büyük ve kara renkli karga. (Çataloluk, Bakırdağı –Ky.)

palañnı (I) [→ **palala**]

palañnı (II) Çok eski giysi. (Çöplü *Çivril –Dz.)

palan süpürgesi Palan bitkisinden yapılan, uzun saplı süpürge. (*Antakya köyleri –Hat.)

palanza İki gözlü, ilkel terazi. (*Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Geldibuldu, Sirkeli –Ank.)

palapaç Mandıralarda yemek yapan, bulaşık yıkayan (kimse). (–Brs.)

pala pala Lapa lapa (karın iri parçalarla yağışı için). (*Kandıra, *İzmit –Kc.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Safranbolu–Zn.;*Kurşunlu–Çkr).

palapurça Çabuk. (*İskilip –Çr.)

palarmak (I) Büyümek, gelişmek (hayvan ve bitki için). (Süller *Çal –Dz.; Bayadı –Or.)

palarmak (II) Börek. (Bayadı –Or.)

palarva Abartmalı söz, ölçüsüz konuşma. (*Kemaliye –Ezc.)

palas (I) Büyük çocuk. (*Menemen –İz.)

palas (II) **1.** Kaz. (Yalıçiftlik *Mudanya –Brs.) **2.** Keklik yavrusu. (*Kargı, *Osmancık –Çr.; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.; Afşar aşireti, Yalak –Ky.; –Kn.)

palas (III) Çeşme. (–İst.)

palas (IV) **1.** Halı. (–Gm.) **2.** [→ **palaz** (X) **-3**] **3.** [→ **palaz** (X) **-2**] **4.** Minder. (–Ama.; Zile *Develi –Ky.)

palas (V) [→ **palaz** (VIII)]

palasanlık Otluk, çalılık, dikenlik yer. (Yaylagöne *Malkara –Tk.)

palaska etmek Azıcık para verip kandırarak almak. (–Ank.)

palaspır [**palaspur**] Çalışması beğenilen hizmetçi, işçi ve görevliyi ödüllendirmek için armağan olarak ekilen ya da verilen tarla. (Mormat *Ezine –Çkl.; –Ed.)
[**palaspur**]: (Suluca *Lâpseki –Çkl.)

palaspur [→ **palaspır**]

palatır (I) Sersem, beceriksiz. (*Emet –Kü.)

palatır (II) Pencere. (*Alanya, *Gazipaşa –Ant.)

palatır (III) **1.** Sararmış tahılın tarlaya dökülen yaprakları. (Viranköy –Kü.) **2.** Budanmış omcaların dibinden çıkan sürgünler. (Bekilli *Çal –Dz.; *Sungurlu –Çr.)

palatır (IV) Omcaların dipten çıkan sürgünlerini, piçlerini kırma işlemi: *Bu sene palatırı göktaşını atmadan evvel yapacağım.* (–Mn.)

palavara (I) [**palavra**] Kerpiçten yapılan yapılarda, kapı ve pencere üstlerine konulan kalın, ağaç direk. (–Ml.)
[**palavra**] : (Efsus *Elbistan –Mr.)

palavara (II) Abartarak, yalan yanlış konuşma. (Cenciğe - Ezc.)

palavra [→ **palavara** (I)]

palayış Süzgeç, kevgir. (–Ky.; –Nğ.; –Kn. ve köyleri)

palaz (I) **1.** Güzel, canlı (genç kız için). (*Düzce –Bo.) **2.** Gürbüz, şişman. (Halıdere –Kc.; *Bafra –Sm.) **3.** Çirkin, kötü. (Koruköy *Yalova –İst.)

palaz (II) Manda yavrusu. (*Çarşamba –Sm.; Alala, Heniske *Merzifon ve köyleri –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; *Yerköy –Yz.)

palaz (III) Dağınık, giyinişi düzensiz (kimse). (*Kandıra –Kc.; Vezirköprü –Sm.; Çepni *Gemerek –Sv.)

palaz (IV) Yuvarlak fındık. (Bayadı *Perşembe –Or.; Yomra –Tr.)

palaz (V) Ekin biçildikten sonra tarlaya dökülenleri toplarken tırmığın dişlerine takılan ince saplar. (Peşman *Daday –Ks.)

palaz (VI) **1.** Ağır hasta. (Koruköy *Yalova –İst.; Üçhanlar, *Kavak –Sm.) **2.** Zayıf, güçsüz. (*Bergama –İz.; *Kırkağaç –Mn.; Gündoğdu –Brs.; Rumeli göçmenleri *Bakırköy –İst.; *İnebolu –Ks.)

palaz (VII) Kırılmış taş parçaları. (*Kurşunlu –Çkr.)

palaz (VIII) [**palas** (V)] Börek. (*Perşembe –Or.)
[**palas** (V)] : (–Or.)

palaz (IX) Peştemal. (Balıbey –Mn.)

palaz (X) [**palas** (IV) **-2, 3**] **1.** Kaba örgülü çuval. (–Ada.) **2.** Keçi kılından, pamuktan dokunmuş kaba kilim, yaygı. (–Ay.; Hortuna *Torbalı –İz.; Kuruçay *Tavşanlı –Kü.; –Çkr.; –Çr.; Parak *Alucra –Gr.; –Gm.; –Kr.; Öşk *Tortum –Ezm.; *Kemah –Ezc.; *Hozat –Tn.; *Eğin –El.; *Darende, *Hekimhan –Ml.; –Gaz.; Çamoağa *Divriği –Sv.; Sadıkali –Krş.; Elbaşı *Bünyan, Kelgin *Develi, Höbek, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Aziziye *Ereğli, Akviran *Karapınar –Kn.; Kırmıt –Ada.)
[**palas** (IV) **-3**] : (Eğret –Af.; Azeri köyleri *Merzifon –Ama.; *Şebinkarahisar Gr.; *Kilis Gaz.; –Ank; Sadık, *Mucur –Krş.; Yemliha –Ky.)
3. Eskimiş kilim, keçe, çul, çuval. (Gebeme *Mesudiye –Or.; *Arapkir –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Köşektaş, Sarılar *Avanos –Nş.; *Kozan –Ada.)
[**palas** (IV) **-2**] : (–Dy.)
4. Çok eski, yırtık pırtık, yamalı giyecek. (*Ödemiş, Çandarlı *Bergama –İz.; Mahmutbey *Bakırköy Koruköy *Yalova –İst.; *Bartın –Zn.; *Boyabat –Sn.; Yavuz, Çavdarlı *Şavşat –Ar.; *Koyulhisar, Çepni *Gemerek –Sv.) **5.** Bez parçası. (*Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.) **6.** Çocuk bezi. (*Ardanuç –Ar.)

palazımak (I) [**palazırmak** (I)] Canlanmak, gelişmek, büyümek. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir

–Mn.; Tokat –Es.; *Merzifon köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Akkuş, Çayıralan *Fatsa –Or.; *Bor –Nğ.; Çomaklı, *Korkuteli –Ant.

[**palazırmak** (I)] : (Üçkuyu *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.)

palazımak (II) Duygulanma nedeniyle kalp çarpmak. (*Mengen –Bo.; *Bor –Nğ.)

palazımak (III) [**palazlamak** (II), **palazlanmak** (III) **-1,2**] **1.** Hoplamak, zıplamak. (Sarıkavak –Es.; –Ank.)

[**palazlanmak** (III) **-1**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

2. Koşmak. (Tokat –Es.; –Ns.; *Bor –Nğ.)

[**palazlanmak** (III) **-2**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

3. Korkarak kaçmak. (Sarıkavak –Es.) **4.** Çocuk çırpınarak yürümeye çalışmak. (*Bor –Nğ.)

[**palazlamak** (II)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

5. Çok çalışma nedeniyle yorgun düşmek. (–Af.; Peşman *Daday –Ks.)

palazımak (IV) **1.** Giysi yırtılıp dökülmeye yüz tutmak. (*Lüleburgaz –Krk.) **2.** Hayvanların tüyleri dökülmeye başlamak. (*Lüleburgaz –Krk.)

palazırmak (I) [→ **palazımak** (I)]

palazırmak (II) Korkan, ürken tavuk, kuş vb. hayvanlar çırpınmak, sıçramak. (Salda, Güney *Yeşilova –Brd.)

palazlamak (I) [**palazlanmak** (I)] Çok eskimek, kullanılmayacak duruma gelmek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**palazlanmak** (I)] : (*Kartal –İst.)

palazlamak (II) [→ **palazımak** (III) **-4**]

palazlanmak (I) [→ **palazlamak** (I)]

palazlanmak (II) **1.** Çocuk hareketlenmek, yürümeye çalışmak. (–Brd.) **2.** Kuş uçmaya başlamak, uçacak duruma gelmek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Kurşunlu –Çkr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; Güzelsu *Akseki, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; –Mğ. ve çevresi) **3.** Büyümek, büyümeye başlamak (insan ve hayvan için). (*Gelendost –Isp.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Merzifon –Ama.; –Sm.; Kuz *Akkuş –Or.; *Ağın –El.; *Lüleburgaz –Krk.)

palazlanmak (III) **1.** [→ **palazımak** (III) **-1**] **2.** [→ **palazımak** (III) **-2**]

palazlaşmak İrileşmek, güzelleşmek, gelişmek. (*Düzce –Bo.)

palçıḫ Balçık, çamur. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

palçıklı Darmadağınık, derli toplu olmayan (kadın). (*Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.)

paldamsız [→ **paldımsız -2**]

paldım İriyarı (kimse). (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

paldım dudak [**paldum dudak**] Kalın dudaklı (kimse). (–Çkr.; –Ank.)

[**paldum dudak**] : (*Safranbolu –Zn.)

paldımsız [**paldamsız, paltımsız -1**] **1.** Davranışları düzensiz, düşüncesiz ve saygısızca olan. (–Brd.) **2.** Giyinişi düzensiz, dağınık olan. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.; Yukarıseyit *Çal, Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Ho-

naz –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**paldamsız**] : (Alâettin *Acıpayam –Dz.)
[**paltımsız -1**] : (*Gelendost –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; *Ermenek –Kn.)

paldır (I) **1.** Düzgün iş yapmasını bilmeyen. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; *Merzifon –Ama.) **2.** Tembel. (*Merzifon –Ama.)

paldır (II) Gürültü. (Yeniköy –Ba.)

paldır (III) Geçilmesi güç çalılık. (–Or.)

paldır (IV) Hayvanlara yedirilen ot ve yapraklar. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

paldırak Kekeme. (Bereketli *Tavas –Dz.)

paldıramak [**paldırdamak** (II)] **1.** Bağırıp çağırmak. (*Bozdoğan –Ay.; *Bodrum, *Milâs –Mğ.) **2.** Gürültülü ses çıkarmak. (Kuz *Akkuş –Or.) **3.** Gök gürlemek. (Karpuzlu *Söke –Ay.)
[**paldırdamak** (II)] : (*Bozdoğan –Ay.)

paldıratmak Yıkmak. (Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

paldırdak Gürültücü. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

paldırdamak (I) Yüksek sesle ve hızlı hızlı konuşmak. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.)

paldırdamak (II) [→ **paldıramak -3**]

paldırdamak (III) Gürültüyle düşmek, yıkılmak, tepinmek. (İğdecik –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Üçkuyu *Çal –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; *Düzce –Bo.; *Geyve –Sk.; Peşman *Daday –Ks.; Bayadı –Or.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

paldırdatmak Bir şeyi gürültü çıkararak çekmek, fırlatmak. (Peşman *Daday –Ks.)

paldırtı Gürültü, devrilen bir şeyin çıkardığı gürültülü ses. (Yeniköy –Ba.; *Düzce –Bo.)

paldon Paldım. (*Hozat –Tn.)

paldum dudak [→ **paldım dudak**]

palı **1.** Büyük kazık. (Güneyce –Rz.) **2.** Ağaç dalı. (–Rz.)

palıt [**pallıt, palut, pelik** (III), **pelin** (II), **pelit** (II), **pilemit, pilit** (I), **pölüt**] Çınar, meşe vb. ağaçların meyvesi, pelit. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; *Kilis, –Gaz.; –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; Afşar aşireti, Potuklu *Pınarbaşı –Ky.)
[**pallıt**] : (*Antakya köyleri –Hat.)
[**palut**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezc.)
[**pelik** (III)] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; –İst.)
[**pelin** (II)] : (*Akyazı ve çevresi –Sk.; *Pötürge –Ml.)
[**pelit** (II)] : (–Kü.)
[**pilemit**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**pilit** (I)] : (*Gölpazarı –Bil.; Kıca *Silifke –İç.)
[**pölüt**] : (Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.)

palıza Pelte. (*Afşin –Mr.; –Nğ.)

pali Çatal kazık. (–Rz.)

palik Hayvan memesinin ucu. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

palike Fabrika. (–Gaz.; –Ada.)

pali pali Domuz çağırma ünlemi. (Boztekke –Gr.)
palk (I) Çok bakımlı ve iyi gelişmiş (çocuk). (*Maçka köyleri –Tr.)
palk (II) [→ **palak** (III) **-1**]
pallacık [→ **paltacık**]
pallak Parlak. (*Düzce –Bo.)
pallampos [→ **palala**]
pallanpos [→ **palala**]
palle Bakır. (Genek *Yatağan –Mğ.)
pallı Şaşkın, alık. (Botsa –Kn.)
pallıt [→ **palıt**]
palliklemek Savurarak atmak, fırlatmak. (–Gm.; –Ezc.)
pallotçu Söz ve davranışlarıyla çevresindekileri güldüren (kimse). (Kurna –Brd.)
paloçor [→ **palaçor** (I)]
palta (I) **1.** Balta, nacak. (–Uş.; İsabey *Çal –Dz.; *Bergama –İz.; *Gediz, *Simav –Kü.; Tozman *Söğüt –Bil.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.) **2.** [→ **paltacık**]
palta (II) Dört beş yaşındaki erkek koyun. (*Emirdağ –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.)
paltabaş [**paltalı**] Çavuşkuşu. (*Gazipaşa –Ant.)
[**paltalı**] : (*Milâs –Mğ.)
paltacık [**pallacık, palta** (I) **-2, paltancık**] Değirmen taşının dönmesini sağlayan demir mil. (Akçaşar *Eğridir, Yassıören *Senirkent –Isp.; *Çarşamba –Sm.; Başköy –Ank.)
[**pallacık**] : (Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**palta** (I) **-2**] : (*Şereflikoçhisar –Ank.)
[**paltancık**] : (*Sungurlu, *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.)
palta koyun Kart koyun. (*Dinar –Af.)
paltalı [→ **paltabaş**]
paltan Kurbağa. (Boztekke *Tirebolu –Gr.)
paltancık [→ **paltacık**]
paltangılı Uygar olmayan (kimse). (Sofular *Eğridir –Isp.)
paltar Giysi. (Bakû göçmenleri –İst.; –Ama.; Koyundere *Iğdır, *Ahıska –Kr.; Azeri köyleri, Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)
paltı Ceket. (Ravlı *Çubuk –Ank.)
paltımsız 1. [→ **paldımsız -2**] **2.** Giydiğini çabuk eskiten. (Güney *Yeşilova –Brd.)
palto Ceket. (*Düzce –Bo.; Hıdırlar –Ank.)
palut [→ **palıt**]
palya Kalafatçılıkta, üstüpüleri tahtaya parmak yardımıyla yerleştiren çatal biçiminde demir araç. (–İst.)
palyoş İki yanı keskin kısa kılıç, kasatura, şiş. (–Brs.)
pambık [**pambuḫ, pambuk, pamık panbığ, panbıḫ**] Pamuk. (–Gaz.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**pambuḫ**] : (*Erciş –Vn.)
[**pambuk**] : (–Isp.; *Lâdik –Sm.; *Kilis –Gaz.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)
[**pamık**] : (–Dz.)
[**panbığ**] : (Zarşat –Kr.)
[**panbıḫ**] : (Zarşat –Kr.)
pambık belek Bebekler için, bezin arasına pamuk konularak dikilmiş kundak takımı. (*Bor –Nğ.)
pambık göz Yeni yeşermeye başlayan asma tomurcuklarının üstündeki pamuğumsu beyazlık. (*Bor –Nğ.)
pambıklanmak (I) [→ **pambuklanmak**]
pambıklanmak (II) Giyecekler yıpranıp tiftiklenmek : *İç gömleğim pambıklandı.* (*Bor –Nğ.)

pambıklı [**pamuklu**] **1.** Pamuk ipliğinden dokunmuş kumaş. (*Bor –Nğ.) **2.** Kumaşın arasına pamuk konularak dikilen ve içe giyilen yelek. (*Bor –Nğ.)
[**pamuklu**] : (*Ünye –Or.)

pambıl (I) Olgunlaşmaya başlayan tahıla dadanan ve sürüyle gezen, kara renkli, uçan bir çeşit böcek. (*Alaşehir –Mn.)

pambıl (II) Kavrularak patlatılmış mısır. (*Sandıklı –Af.)

pambılpa Yabanıl hindiba. (*Çivril –Dz.)

pambucak (I) Tütün küfü. (*Mudanya –Brs.)

pambucak (II) [**pamucak** (I) **-1**] Küçük çocukların ağzında olan pamukçuk hastalığı. (–Sm.; –Dy.; *Koyulhisar –Sv.)
[**pamucak** (I) **-1**] : (*Çarşamba –Sm.; –Gaz.; Höketçe *Saimbeyli –Ada.)

pambuḫ [→ **pambık**]

pambuk [→ **pambık**]

pambuklanmak [**pambıklanmak** (I), **pamıklanmak**] Yiyeceklerin üstü küflenerek beyazlanmak. (–Gaz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
[**pambıklanmak** (I)] : (*Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)
[**pamıklanmak**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

pambul (I) [→ **pampal** (I)]

pambul (II) İğdelerin çiçeğini yiyen bir çeşit kurt. (Çöplü *Çivril –Dz.)

pamburcuk [**pampal** (III)] Gelincik çiçeği. (*Emet –Kü.)
[**pampal** (III)] : (*Bahçe –Ada.)

pamık [→ **pambık**]

pamıklanmak [→ **pambuklanmak**]

pamıklık İpek böceklerine yedirilen, güzel kokulu bir dağ bitkisi. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

pamit İnce kabuklu, erken olgunlaşan kara üzüm. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

pampa Tüy : *Pampası döküldü.* (Karadağ *Ezine –Çkl.)

pampacık [**pampayık, pampécik**] Tertemiz. (*Kırkağaç –Mn.)
[**pampayık**] : (*Ula –Mğ.)
[**pampécik**]: (Sulyeler *Emet –Kü.)

pampaḫ Beceriksiz (kimse). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pampal (I) [**pambul** (I), **pampalak, pampul** (I), **panpar**] Tombul, şişman, gürbüz (çocuk). (Tokat, Sarıkavak –Es.; *Sungurlu, *İskilip –Çr.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Kerevin *Afşin –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla, Çepni *Gemerek –Sv.; –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**pambul** (I)] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**pampalak**] : (*Kavak –Sm.; –Tr.)
[**pampul** (I)] : (*Sivrihisar –Es.; –Ks.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)
[**panpar**] : (–Tr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

pampal (II) Uzun ve kabarık tüylü (kedi, köpek ya da eşya). (–Ur.; –Gaz.; *Zara –Sv.)

pampal (III) [→ **pamburcuk**]

pampalak [→ **pampal** (I)]

pampalamak Bir kimseyi benimseyip korumak. (*Safranbolu –Zn.)

pampal etmek Sallanmak, oynamak : *Dişim pampal ediyor.* (Yavuz*Şavşat –Ar.)

pampal pampal Top top, yumak yumak. (*Bahçe –Ada.)

pampam el Toplu, şişman el. (–Ank.)
pampara (I) Dayak atma, paylama. (*Maçka ve köyleri –Tr.)
pampara (II) İlkbaharda kırlarda yetişen, sütlü bir çeşit ot. (Şalcı *Şavşat –Ar.; *Posof ve çevresi –Kr.)
pampayık [→ **pampacık**]
pampécik [→ **pampacık**]
pampır (I) Çok yaşlı (kimse). (–Brd.; *Antakya –Hat.)
pampır (II) [**pampur**] Tren. (Alâettin *Acıpayam –Dz.)
[**pampur**] : (*Ödemiş köyleri –İz.)
pampul (I) [→ **pampal** (I)]
pampul (II) Çok yumuşak, olgun (meyve için). (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
pampur [→ **pampır** (II)]
pamucak (I) **1.** [→ **pambucak** (II)] **2.** Bebeklerin ellerinin boğum yerlerinde oluşan pamuk ipliğine benzer şey, uykuluk. (–Sm.)
pamucak (II) Nem nedeniyle odunların üstünde oluşan beyaz mantar. (–Sm.)
pamucak (III) Sarı renkli, iri taneli bir çeşit buğday. (–Af. ve çevresi; Yarış *Emet –Kü.; Küplü, Kavaklı –Ed.)
pamucak (IV) Sevimli. (Kuz *Akkuş –Or.)
pamuça Hayvanlara yedirilen, yoncaya benzer, boz yapraklı bir çeşit ot. (Dereköy –To.)
pamuğaki Bir çeşit pamuklu bez. (*Düzce –Bo.)
pamukçatması Dört çocuğun birbirlerinin üstlerine binerek oynadıkları bir çeşit oyun. (Ağırnas –Ky.)
pamukkır Sütbeyaz at rengi, at donu. (*Yalvaç –Isp.; –İst.; Sarımbey –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; *Güdül, *Ayaş –Ank.)
pamukbulut Durgun havalarda dağ üstlerinde görülen kat kat beyaz bulut topluluğu. (Orçan –Mr.)
pamukla Cistus cistaceae, ladin. (Balı –Brs.)
pamuklanmak **1.** Ekşimek, kokmak. (*Artova –To.) **2.** Bayatlamak, küflenmek. (Tepeköy *Torbalı –İz.; Karkıncık *Artova –To.)
pamuklıyanotu Pamuk gibi çiçekleri olan bir kır bitkisi. (Kurna *Şile –İst.)
pamuklu [→ **pambıklı -2**]
pamukluk [**pamukotu**] Ormanlarda yetişen, yaz kış yapraklarını dökmeyen, yabangülüne benzer, çiçekleri güzel kokulu bir çeşit küçük ağaç. (Kösten, Honaz Karaçay –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Keşanuz –Ank.; *Milâs –Mğ.)
[**pamukotu**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)
pamukotu [→ **pamukluk**]
pan (I) **1.** Dikkatsiz. (*Kula –Mn.) **2.** Aptal. (–Ml.) **3.** Davranışları ağır, tembel. (Bektaş *Sandıklı –Af.; Erkilet *Turhal –To.) **4.** Ağır ağır yürüyen. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
pan (II) Küf. (*Merzifon köyleri –Ama.)
panadora [→ **panadura**]
panadura [**panadora**] Domates. (–Ada.; –İç.)
[**panadora**] : (–Ada.)
panak (I) Üzgün, sıkılgan, sessiz. (Dont –Mğ.)
panak (II) Ayı yavrusu. (Yeniköy *Çerkeş –Çkr.)
panak (III) Sopa. (*İnebolu –Ks.)
panar Alevli ateş. (İsabey *Çal –Dz.)

panavır [**panavur**] Gürbüz, şişman (çocuk). (Pirlerkondu *Hadım –Kn.) [**panavur**] : (–Nğ.)

panavur [→ **panavır**]

panaz (I) **1.** Sersem. (–Mğ.) **2.** Yoksul, geçim sıkıntısı çeken. (Kazımasöküü –Sn.)

panaz (II) [→ **pataz** (I) **-1**]

panaz (III) Fener. (Yukarısölöz *Orhangazi –Brs.; Karkıncık *Artova –To.)

panaz (IV) Darmadağınık. (Çaltılar –Mğ.)

panaz (V) **1.** Gece, çıra, meşale vb. kuvvetli ışıkla kuş, balık gibi hayvanları sersemleterek yapılan av. (Kıran, Reşadiye *Datça, *Bodrum –Mğ.) **2.** Işıkta duran bir kimsenin karanlığa çıkınca gözlerinin görememesi, tavukkarası. (*Milâs –Mğ.)

panaz olmak 1. Sersem olmak, şaşırmak. (–Mğ.) **2.** Gece karanlıkta yolunu şaşırmak. (*Ula –Mğ.)

panbığ [→ **pambık**]

panbıḫ [→ **pambık**]

pancar (I) **1.** Karalahana. (–Sm.; Danışman *Fatsa, Kuz *Akkuş –Or.; Şehli, Piraziz, Nefsiköseli *Görele –Gr.) **2.** İnce, uzun yapraklı, yenilen bir çeşit ot, yemlik. (Ergân –Ezc.)

pancar (II) Böceklerde olan bir çeşit hastalık. (Muradiye –Ed.)

pancara Yaz aylarında, yaylalara çıkarak bir hafta süreyle yapılan eğlenti. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

pancarcık Yabanpancarı. (Gönen –Isp.; *Bozkır –Kn.)

pancar pürtletmesi Soyulmadan pişirilmiş pancar. (*Bor –Nğ.)

pancavur Pancar gibi kızaran (adam). (–Nğ.)

pancuh Ateşte patlatılmış mısır. (Muradiye –Rz.)

pança (I) [**pançak** (I) **-1**] **1.** Avuç. (Babik *Pötürge –Ml.; –Mr.; Kümbet –Ada.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.; *Lüleburgaz köyleri –Krk.)

[**pançak** (I) **-1**] : (Yukarıseyit, Bekilli *Çal –Dz.)

2. Avuç dolusu. (Haruniye –Ada.)

pança (II) Büyüyen ekinin verdiği filiz, sürgün. (Yazıhamit *Taşköprü –Ks.)

pançak (I) [→ **pança** (I) **-1**] **2.** Pençe. (*Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

pançak (II) [**pançuk** (I)] **1.** Bitki ve ağaçların ince kökleri. (*Keçiborlu –Isp.; Emircik *Çivril –Dz.; Tokat –Es.; *Haymana –Ank.)

[**pançuk** (I)] : (Türkbeyli, Gökçesu *Mengen –Bo.)

2. Mısır koçanındaki püsküller. (–Ezc.)

pançaklamak Pençeyle vurmak, pençelemek. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

pançaklı [**pançaktı**] Yeni biten birkaç yapraklı ekin. (–Sm.; –Sn.)

[**pançaktı**] : (–Sm.; –Sn.)

pançak salmak Arpa, buğday vb. ürünler köklenmek, kök salmak. (Balkan köyleri –Dz.)

pançaktı [→ **pançaklı**]

pançaklamak Avuçlamak. (Tokat –Es.; *Mut köyleri –İç.)

pança pança İri iri, parça parça (kırmızı leke için) : *Çok koşmuş, yüzü pança pança olmuş.* (*Taşköprü –Ks.; *Ermenek –Kn.)

pançuk (I) [→ **pançak** (II) **-1**]

pançuk (II) Küçük parça : *Odunları pançuk pançuk etmiş.* (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

pand Çocuğun düşmemesi için beşiğe bağlanan 40 cm. genişliğindeki bez kuşak. (*Maçka köyleri –Tr.)

pandala Şişman ve ağır davranışlı (kimse). (*Silifke –İç.)

pandek Kadınların yaptığı el işi. (Vicealtı, Hemşin –Rz.)

pandekamı Yoğurt süzmeye yarayan ufak torba. (Vicealtı, Hemşin *Pazar –Rz.)

pandıl (I) Semerin arka kolanı. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

pandıl (II) Ahır tabanına döşenen tahtalar. (*Maçka –Tr.)

pandıllamak Ahır tabanına tahta döşemek. (*Maçka –Tr.)

pandır (I) Pancar. (–Ank.)

pandır (II) Pamuktan dokunmuş kilim. (Yanıkköy *Menemen –İz.)

panfı Hayvan yemliği. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

panga (I) [**panka**] Banka. (Çığrı *Dinar –Af.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; *Bor –Nğ.)

[**panka**] : (–Nğ.)

panga (II) Kurutulan tütünleri yağmurdan korumak için tarlada yapılan baraka. (*Milâs –Mğ.)

panga (III) [**pango, pangu**] Üstünde deri işlenen tahta masa, mermer tezgâh. (–Tr.)

[**pango**] : (–İst.)

[**pangu**] : (–To.)

pangallık Çalılık, dikenlik yer. (–Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Pirinççeşme *Malkara –Tk.)

pangavut (I) Aptal, sersem. (–To. ve çevresi)

pangavut (II) [**pangolot, pangonot, pangulut, pankanot**] Lira. (*Ünye –Or.)

[**pangolot**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**pangonot**] : (*Kandıra –Kc.)

[**pangulut**] : (Salmafakılı –Yz.)

[**pankanot**] : (*Ünye –Or.)

panger Zengin. (Ergân –Ezc.)

pango [→ **panga** (III)]

pangodos] [→ **pañguduz**]

pangolot [→ **pangavut** (II)]

pangonot [→ **panguvut** (II)]

pangu [→ **panga** (III)]

pañguduz [**pangodos, pankuduz** (II)] Giydiğini çabuk eskiten, yıpratan. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Keçiborlu ve çevresi, –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Bor –Nğ.; *Elmalı –Ant.; *Datça, *Bodrum –Mğ.)

[**pangodos**] : (–Dz.)

[**pankuduz** (II)] : (*Uluborlu –Isp.; –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Yz.; –Ank.; Müsgebi *Marmaris –Mğ.)

pangulut [→ **pangavut** (II)]

panḫurmak Hayvan öksürmek. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

panıs (I) [**panis**] **1.** İleriyi düşünerek gerekli şeyleri evinde bulunduran. (Çukurbağ *Mut –İç.) **2.** Giyinişine önem vermeyen, pasaklı. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.) **3.** Cimri. (İncesu *Sungurlu, *İskilip –Çr.; Varyanlı –Mr.; Yanpelit *Beypazarı, –Ank.; *Bor –Nğ.)

[**panis**] : (Bayram *Ayaş –Ank.; *Ilgın –Kn.)

4. Acıma duygusundan yoksun (kimse). (Çığşar *Kadirli –Ada.)

panıs (II) Fener. (*Artova –To.)

pani [**panik -1**] **1.** Küçük olan herşey. (*Bolvadin köyleri –Af.) **2.** Küçük köpek, fino köpeği. (*Emirdağ –Af.; Tokat, Bozan –Es.)
[**panik -1**] : (Karaözü *Gemerek –Sv.)

panik 1. [→ **pani -2**] **2.** Domuz yavrusu. (Çiftlik *Bolvadin –Af.)

panis [→ **panıs** (I) **-3**]

panka [→ **panga** (I)]

pankanot [→ **pangavut** (II)]

pankir Para. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

pankir olmak Zengin olmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

panko Kunduracıların kullandığı diz tahtası. (*Vezirköprü –Sm.)

pankuduz (I) Uçarı, çapkın. (*Çal –Dz.; –İst.)

pankuduz (II) [→ **pañguduz**]

panlamak (I) [→ **panlanmak**]

panlamak (II) Seslenmek, çağırmak. (–Kü.)

panlanmak [**panlamak** (I)] Küflenmek, küf tutmak. (*Sungurlu –Çr.)
[**panlamak** (I)] : (*Taşköprü –Ks.)

panpal etmek Devrilmek, çökmek. (Şalcı *Şavşat –Ar.)

panpar [→ **pampal** (I)]

panpur Vapur. (Çandarlı *Bergama, *Bayındır –İz.; Fırnıs –Mr.)

pansılamak Yinelemek, benzetmek. (–Ky. çevresi)

pansımak Yiyecekler bayatlamak, bozulup kokmak. (–Ky.; –Ns.)

pansi [→ **petni** (I) **-1**]

panta Hırsızlık. (–Ml.)

pantı (I) [**pantış**] Şişman, tombul. (Tamışlar *Çerkeş –Çkr.)
[**pantış**] : (Korucak *Gülnar, *Mut köyleri –İç.)

pantı (II) [→ **petni** (I) **-1**]

pantış [→ **pantı** (I)]

panti (I) [→ **petni** (I) **-1**]

panti (II) Eski giyecek. (Çavuşköy *İnegöl –Brs.)

panti (III) **1.** İdmansız, kof (kimse). (–Sm.) **2.** Yerinden kımıldamayan, tembel. (*Taşköprü –Ks.)

pantol [**pantor, pantul, pantur**] Pantolon. (Çandarlı *Bergama –İz.; –Nğ.)
[**pantor**] : (–Bt.)
[**pantul**] : (Hasanoğlan –Ank.)
[**pantur**] : (Kızılcasöğüt, Çöplü *Çivril –Dz.)

pantor [→ **pantol**]

pantul [→ **pantol**]

pantur [→ **pantol**]

panzal Yemeni yaparken dize geçirilen iki ucu birbirine dikilmiş bir çeşit kayış. (–Isp.)

pap (I) Uyuşuk, beceriksiz, sersem. (Çığrı *Dinar, *Şuhut –Af.; *Gelendost –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Güllü *Buldan, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir, *Kula –Mn.)

pap (II) Beştaş oyunu. (*Ağın –El.)

papa (I) **1.** Evcil kaz ve ördek. (*Dursunbey –Ba.; Tavaklı, Geyikli *Ezine –Çkl.) **2.** Kaz yavrusu. (Beyçayır *Lâpseki –Çkl.)

papa (II) **1.** Ekmek (çocuk dilinde). (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Mısır ununu kaynar suya koyarak yapılan bir çeşit yemek, kaçamak. (*Şavşat köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

papa (III) Kamış. (*Mudanya –Brs.)

papaçya [→ **papatça**]

papak 1. Kalpak. (–Sm.; –Ama.; *Artova –To.; Kuz*Akkuş –Or.; –Tr.; –Rz.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şar-

kışla, Çamoağa *Divriği, *Zara, Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Bor –Nğ.)
2. Silindir şapka. (Kuz *Akkuş –Or.)

papaklık Döneklik, kötülük. (*Ulubey –Or.)

papalamak Elle yoklamak. (*Vize –Krk.)

papalanmak Yemek suyunu çekerek katılaşmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

papara Pulluğa benzer, ağaçtan yapılmış bir tarım aracı. (Evciler *Bayramiç, *Biga –Çkl.)

papara koparmak Çevresini rahatsız edecek denli yüksek sesle bağırarak kavga etmek. (–Kıbrıs)

papasotu Bit öldürmek için kullanılan ot. (–Ed.)

papatça [**papaçya, papı** (III), **papulça**] Papatya. (*Demirci –Mn.; *Balya –Ba.)
[**papaçya**] : (–Dz.)
[**papı** (III)] : (Honaz –Dz.)
[**papulça**] : (Korucuköy * İpsala –Ed.)

papaz 1. Çatının altındaki ağaç, dikme. (Hamitli *Uzunköprü –Ed.)
2. Kağnının çok yük alması için oka geçirilen ağaç. (*Bayramiç –Çkl.)

papazatı Halkın uğursuz saydığı dört ayağı sekili at. (–Nğ.)

papaztavuğu Uzun gagalı bir çeşit av kuşu. (Çeşnigir *Karacabey –Brs.)

papı (I) **1.** Güç, erk. (*Bozdoğan –Ay.)
2. Deney. (*Bozdoğan –Ay.)

papı (II) [**papo -2, papuk** (I)] Ayakkabı (çocuk dilinde). (Başpınar *Tefenni –Brd.)
[**papo -2**] : (*Erciş –Vn.)
[**papuk** (I)] : (*Merzifon –Ama.)

papı (III) [→ **papatça**]

papıldamak Çocuğu okşamak. (*Gürün –Sv.)

papıl Tembel. (*Sungurlu –Çr.)

pāpılamak (I) [→ **parpılamak** (I) **-1**]

pāpılamak (II) Biber, patlıcan vb. yiyecekleri ateşte börttürmek. (Rumeli göçmenleri*Lüleburgaz –Krk.)

papır (I) [**papur** (I)] Göl kıyılarında biten saz. (Yeniköy –Ba.; *Bayramiç, Yeniçiftlik*Biga –Çkl.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; Tokat –Es.; Bulgaristan göçmenleri –İst.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**papur** (I)] : (Celep *Çatalca –İst.; Edirköy *Saray –Tk.)

papır (II) Nane. (–Ml.)

papır (III) Dikenlerden çıkan tüylü tohum. (Salda *Yeşilova –Brd.)

papır (IV) [**papur** (II) **-1**] Vapur. (–Gaz.; *Bor –Nğ.)
[**papur** (II) **-1**] : (*Akyazı çevresi –Sk.; Şehli, Piraziz –Gr.)

papır (V) Gazocağı. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri*Reyhanlı–Hat.)

papıra Bir çeşit halk oyunu müziği. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

papırlık Sazlık. (*Mustafakemalpaşa –Brs.)

papıryolu [**papuryolu**] Şose. (–Yz.; –Ky.)
[**papuryolu**] : (*Arapkir –Ml.; Temürlü –Krş.)

papıt Kestane kebabı. (Çomaklar –İz.)

papi Ördek. (*Marmaris –Mğ.)

papiri Bir kişinin oynadığı halk oyunu. (–Kr.)

papiş Büyük anne (çocuk dilinde). (Okçulu –Çkl.)

papka Kadınların alınlarının üstüne süs için koydukları paralar. (*Emirdağ –Af.)

papo [**papuk** (II)] **1.** Ayak (çocuk dilinde). (*Erciş –Vn.; –Bt.)
[**papuk** (II)] : (*Ahlat –Bt.)
2. [→ **papı**] (II)]
pappi Kelebek. (Hamam*Kozan–Ada.)
papra Eğreltiotu. (Rumeli göçmenleri *Sarıyer –İst.; Fili *Biga –Çkl.)
papuç Çürük temelleri sağlamlaştırmak için çakılan kazıkların alt başına geçirilen demir parçası. (–İst.)
papuççitir Bir halk oyunu. (–Sv.)
papuk (I) [→ **papı** (II)]
papuk (II) [→ **papo -1**]
papula Yakışıksız. (*Bor –Nğ.)
papulça [→ **papatça**]
papuli Çocuk yemenisi. (–Rz.)
papur (I) [→ **papır** (I)]
papur (II) **1.** [→ **papır** (IV)] **2.** Tren. (Söğüt, Honaz –Dz.; İncirgediği *Karaisalı –Ada.)
papurdak Yaşlı (kimse). (Konurlar *İnegöl –Brs.)
papurtlama Kırlarda yetişen, yaprakları ıtır yaprağı biçiminde ve güzel kokulu bir bitki. (–Bo.)
papuryolu [→ **papıryolu**]
papuşcuk Sebzelerin yapraklarına dadanan bir çeşit böcek, tespihböceği. (Davutlar *Kuşadası –Ay.)
par (I) [**per** (IV) **-3, 4**; **por** (I)] **1.** Bozulmaya başlayan sulu yiyeceklerin üzerinde oluşan köpük, küf. (Bayat *Emirdağ –Af.; –Ama.; *Bor –Nğ.;*Karaman –Kn.; –Ant.) *Lüleburgaz –Krk.)
[**per** (IV) **-3**] : (*Taşköprü –Ks.; –Kn.)
[**por** (I)] : (–Çkr.; *İskilip –Çr.)
2. Tortu. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Bor –Nğ.; –Ant.) **3.** Dişlerde, dilde hastalık, açlık nedeniyle olan sarı tortu, pas. (Tokat –Es.; *Bor –Nğ.)
[**per** (IV) **-4**] : (–Çkr.)
4. Nemli yerlerde olan küf, pas. (–Nğ.)
par (II) [**parlangıç**] Alev. (Bayat *Emirdağ –Af.; Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Şebinkarahisar –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**parlangıç**] : (Turan –Ky.)
par (III) Çeşme. (*Kemaliye –Ezc.)
par (IV) Birisini aldatmak amacıyla verilen şey. (Bozhüyük *Göksun –Mr.)
par (V) Bahçe, gül bahçesi. (–Mr.; *Silifke –İç.)
para [**paraca** (I)] Az, azıcık. (Halilbağı, Okçu *Sivrihisar –Es.; Kıbrısçık –Bo.;*Beypazarı, *Nallıhan –Ank.)
[**paraca** (I)] : (Bayadı –Or.)
parabaş olmak Yarım baş ağrısına tutulmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
paraca (I) [→ **para**]
paraca (II) Dağdan inen iki dere arasındaki toprak. (Gicara *Alucra –Gr.)
para çevirmek Düğünde oynayanın arkadaşı davulcunun alnına para yapıştırmak. (–Dz.)
parağ [→ **parak** (II)]
parahamur Mantı, tatar böreği. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)
parak (I) Karışık, taranmamış (saç, tüy, yün) : *Koyunun tüyü parak olmuş.* (–Dz.)
parak (II) [**parağ**] Hayvanların yazın konulduğu yer, ağıl. (–Kr.)
[**parağ**] : (*İspir –Ezm.)
parakamı Evlerde ateş yakılan yer, ocak. (–Rz.)

paralama Kesilmiş odun parçaları. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

paralamah [→ **parpılamak** (I) **-1**]

paralık Bahçıvancılıkta taneyle satılan sebze (patlıcan vb.). (–İst.)

paraman 1. Yırtık. (Rumeli göçmenleri *Karamürsel –Kc.) **2.** Isırılıp koparılan parça : *Köpek bir paraman et kopardı.* (Fili *Biga –Çkl.)

paramana Gocuk. (Karahisar –Ky.)

paramercimek İri, yassı mercimek. (*Kilis –Gaz.)

paran Bayramdan bir gün önce yakılan ateş. (*Çivril –Dz.)

parana Asmaların dibine dikilen ağaç, sırık. (*Bozcaada –Çkl.; –İst.; –Kn.; İbradı *Akseki –Ant.)

parapençe olmak Paramparça olmak. (–Gaz.)

parasa Pırasa. (Kuz *Akkuş –Or.)

par bağlamak [→ **parlanmak**]

parç (I) Şişman adam. (Babik *Pötürge –Ml.)

parç (II) [**parçı**] **1.** Topraktan yapılmış yoğurt kabı. (–Vn.; –Bt.) **2.** Emzikli testi, topraktan yapılmış ibrik. (*Şebinkarahisar –Gr.) **3.** Bakır su tası. (*Urla –İz.; *Yalova –İst.; Yoncalı *Doğubayazıt –Ağ.; –Dy.; Harput –El.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor, –Nğ.; Karasınır *Ereğli, *Sultaniye, *Karaman –Kn.; –Ada.)
[**parçı**] : (–Kn.)

parça Para. (–Tk.)

parça bacak [→ **parça buçuk**]

parça buçuk [**parça bacak, parça kesek, parça pıldırım, parça pincik, parçak purçak**] Bölük pörçük, parça parça. (–Sm.)
[**parça bacak**] : (–Sm.)
[**parça kesek**] : (–Sm.; *Ağın –El.)
[**parça pıldırım**] : (Bengü *Bafra –Sm.)
[**parça pincik**] : (*Antakya köyleri –Hat.)
[**parçak purçak**] : (–Sm.)

parça kesek [→ **parça buçuk**]

parçak purçak [→ **parça buçuk**]

parçalak Lahana. (*Kalecik –Ank.)

parça pıldırım [→ **parça buçuk**]

parça pincik [→ **parça buçuk**]

parçı [→ **parç** (II) **-3**]

parda (I) **1.** Dam. (–Kn.) **2.** [→ **pardı** (I) **-1**]

parda (II) **1.** Ağaç kütüklerinden tahta biçiminde kesilmiş ince yarmalar. (Barla *Eğridir –Isp.) **2.** Çalı çırpı. (İbrahimözü *Göynük –Bo.) **3.** [→ **pardı** (IV) **-5**]

pardı (I) [**parda** (I) **-2**] **1.** Tavan. (Dereköy *Emirdağ –Af.; *Acıpayam –Dz.; *Sorkun, Kayapınar, Yenice *Akşehir –Kn.; –İç.)
[**parda** (I) **-2**] : (–Kn.)
2. Toprak damlı evlerin saçağı. (*Senirkent, İleydağı *Uluborlu –Isp.; Dengere *Tefenni –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.) **3.** Baca. (Genek *Yatağan –Mğ.) **4.** Ahşap yapıların yan duvarlarına çakılan tahta. (Bolayır *Gelibolu, Fili *Biga –Çkl.) **5.** Toprak duvar. (Çöplü, Söğüt *Çivril –Dz.)

pardı (II) [→ **parduç** (I)]

pardı (III) [**pardi** (I)] Bir çeşit çakal. (Güneyce, Gündoğdu –Rz.)
[**pardi** (I)] : (–Rz.)

pardı (IV) [**parda** (II) **-3, pardi** (II), **partı** (I) **-1, 2**] **1.** Yaşken kesilmiş meşe dalı. (Demirciler –Es.)
[**partı** (I) **-1**] : (Maruf –Çkr.)
2. Değnek, ince ağaç dalı. (Kocaburgaz *Erdek, *Bandırma –Ba.;

–Brs.; Samandıra *Kartal –İst.; –Ed.) **3.** Çit yapmakta kullanılan dilme, ince, uzun sırık. (Kızılcabölük –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Ermenek –Kn.; Namrun *Tarsus –İç.; *Bodrum –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.) **4.** Parça (ağaç, odun, kereste vb. şeyler için). (İncirgediği *Karaisalı, Şıhlı, İncirlik –Ada.; Masara *Mut –İç.; *Alanya, *Serik –Ant.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.) **5.** Bağ, bahçe çevresine çalılardan yapılan çit. (Bayat, Aziziye, Dikici *Dinar –Af.; Yarıkkaya, *Yalvaç, Uluğbey *Senirkent, –Isp.; *Tire, Tepeköy *Torbalı –İz.; Gülek köyleri *Tarsus –İç.; *Serik –Ant.) [**parda** (II) **-3**] : (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Keçiborlu çevresi –Isp.) [**pardi** (II)] : (–Ada.) **6.** Toprak damlı evlerde tavana konulan ağaç, kiriş. (Çığrı *Dinar –Af.; Sofular, Bağıllı *Eğridir, Çandır *Sütçüler –Isp.; Güney *Yeşilova, –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Honaz, İsabey *Çal –Dz.; Maden –Nğ.; Kirligeyret, Manastır *Beyşehir, *Karaman, Boyalı, Botsa, *Hadım, –Kn.; Çakallı –Ada.; *Mut köyleri –İç.; *Gazipaşa, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Çobansa *Fethiye, *Köyceğiz, Orhaniye *Marmaris –Mğ.; Değirmenci *Uzunköprü –Ed.; Banarlı –Tk.)

[**partı** (I) **-2**] : (–Brd.; *Tavas –Dz.; Alan *Çumra –Kn.)

pardıç [→ **parduç** (I)]

pardı döşemek [→ **pardılamak** (I) **-1**]

pardıkemiği Eğe kemiği. (Rumeli göçmenleri, Aslıhan*Uzunköprü –Ed.)

pardılamak (I) [**pardı döşemek**] **1.** Sopayla dövmek : *Hırsızı pardıladılar*. (Bulgaristan göçmenleri –Ed.) [**pardı döşemek**] : (Yeniköy –Ba.) **2.** Sırıkla silkmek. (Yeniköy –Ba.)

pardılamak (II) **1.** Bağ, bahçe çevresine çalıyla çit yapmak. (Çöplü *Çivril –Dz.; Narlıdere –İz.; Halilbağı, Okçu *Sivrihisar –Es.) **2.** Toprak damlı evlerde tavanı ağaç, çalı çırpı ile döşemek. (Çığrı *Dinar –Af.; Söğüt, Honaz –Dz.)

pardılı (I) Güçlü, dayanıklı (kimse). (Çaltılar *Fethiye –Mğ.)

pardılı (II) Çevresi hendekle çevrilmiş yer. (Çöplü *Çivril –Dz.)

pardış Kirden, pastan keçe gibi olmuş nesne. (*Ağın –El.)

pardi (I) [→ **pardı** (III)]

pardi (II) [→ **pardı** (IV) **-5**]

pardinç Taze fasulye. (*Eğin –Ezc.)

parduç (I) [**pardı** (II), **pardıç**] Fırının, tandırın içini temizlemekte kullanılan sopanın ucuna bağlanmış bez parçası. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Kale, Uluşiran *Şiran –Gm.; Peterek *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**pardı** (II)] : (Dinar, Karkıncık *Artova –To.)

[**pardıç**] : (*Şiran –Gm.; *Aşkale, *Tortum –Ezm.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

parduç (II) Tandıra yapılan badana. (*Gürün –Sv.)

parduş Kedi yavrularını yiyen erkek kedi. (Rumeli göçmenleri *Manyas –Ba.)

par dutmak [→ **parlanmak**]

pargaç [**parha, parḫaç**] Kazan, bakraç. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; Ergân –Ezc.)

[**parha**] : (–Ezm.)
[**parḫaç**] : (Berneniler *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pargı 1. Bataklık sazı, kamış. (Tepecik *Büyükçekmece –İst.; *Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** İnce odun. (–Ed.)

parha [→ **pargaç**]

parḫaç [→ **pargaç**]

parhana İşçilerin toplantı yeri. (Anbarlık –Rz.)

parḫél Yük taşınan kızak. (–Bt.)

parhenk [→ **pöhrenk -2**]

parı Az, azıcık. (Bulak *Safranbolu –Zn.; *Göynük, *Mudurnu –Bo.)

parılamak Parlamak. (–Gaz.)

parıldamak Öfkeden el ayak titremek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

parıldayık Yıldırım. (Karaşar *Beypazarı –Ank.)

parıltı Bağırarak kafa tutma, karşı gelme. (Basak *Hekimhan –Ml.)

pari Ara sıra, arada bir: *Pari şuradan pari buradan.* (*Göynük –Bo.)

parik Kadın giysisi. (Elbaşı *Bünyan –Ky.)

pari pari At çağırma ünlemi. (*Keçiborlu –Isp.; Koyunbaba *Kalecik –Ank.)

parke At arabalarında yan kayışların takıldığı, arabanın önündeki demire bağlı, uzun ağaç parçası. (–Yz.)

parlacık [**parlacuḫ**] Sulak yerlerde yetişen, sarı çiçekli, geniş yapraklarından yemek yapılan bir çeşit bitki. (*Arapkir –Ml.)
[**parlacuḫ**] : (*Arapkir –Ml.)

parlacuḫ [→ **parlacık**]

parlak çekmek Dişi güvercini elde uçar gibi tutarak uçan güvercini yere indirmeye çalışmak. (–Ada.)

parlamak (I) Uçmak : *Sazların arkasından bir keklik havaya doğru parladı.* (Geyikli –Çkl.)

parlamak (II) Odunu yarmak, parçalamak. (*Düzce –Bo.)

parlangıç [→ **par** (II)]

parlanmak [**par bağlamak, par dutmak, perlenmek -2, porlanmak -1**] Yiyeceklerin üstü küflenmek, pas tutmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; *Bor –Nğ.)
[**par bağlamak**] : (*Bor –Nğ.)
[**par dutmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**perlenmek -2**] : (–Kn.)
[**porlanmak -1**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; Peşman *Daday –Ks.; –Çkr.; *Ermenek –Kn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

parmak (I) Bir çeşit ekmek. (–Ba. ve çevresi)

parmak (II) Araba tekerleğinin ortasını tekerleğin çevresine bağlayan çubuklar. (Görece –İz.; –Brs.; *Düzce –Bo.)

parmak (III) Bağ çubuğunun, dal olarak büyümesi için budarken bırakılan bölümü. (Emirli *Elbistan –Mr.)

parmakbebeği El ve ayak parmaklarında, tırnağın altına ve ucuna gelen şişkince yer. (Bozatlı –Ky.)

parmak bırakmak Kusmak için işaret parmağını ağza sokmak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

parmakcılık Bağ, bahçe çevresine ağaçtan parmaklık yapma sanatı. (Turan –Ky.)

parmak kurusu 1. Budanıp da sürmeyen üzüm çubuğu. (*Merzifon ve köyleri –Ama.) **2.** Ağaçların uçlarındaki kurumuş ince dallar. (–Nğ.)

parmaklamak Parmakla ölçmek : *Çapıtı parmakladı.* (Ülkü –Brs.)
parmak mayası Tırnak altındaki et. (Görece –İz.)
parmaknişanı Atın sağrısında ya da boynunda baş parmak girecek büyüklükteki çukur. (–Nğ. ve çevresi)
parmaslamak [**parmuslamak, parmuzlamak**] El yordamıyla araştırmak. (–Yz.)
[**parmuslamak**] : (*Ahlat –Bt.)
[**parmuzlamak**] : (*Ahlat –Bt.)
parmuslamak [→ **parmaslamak**]
parmuzlamak [→ **parmaslamak**]
parnak Parmak. (–Nğ.)
parpal Nikâhsız. (Ambarlık *Vakfıkebir –Tr.)
parpar [→ **pirpirim** (I)]
parpara (I) Geveze. (–Rz.)
parpara (II) Giyimi eski ve düzensiz kadın. (–Rz.)
parpara (III) Gelin giysilerinde süs olarak kullanılan, sarı, küçük para. (Karkıncık *Artova –To.; –Ur.)
parpara (IV) Paylama, korkutma : *Onun parparasından ben de korktum.* (–Rz.)
parparçalı Ardıç ağacının dalı. (*Bodrum –Mğ.)
parparı Kelebek. (Babik*Pötürge –Ml.)
parparlamak Kuduz hastalığını tuzla iyileştirmek. (–Dz.)
parpazlamak (I) [**parpazlanmak**] **1.** Acıdan kıvranmak. (Sarıkavak –Es.; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
[**parpazlanmak**] : (–Gaz.)
2. Sendeleyerek yürümek. (–Mr.)
3. Elde tutulan kuş çırpınmak. (–Gaz.)
parpazlanmak [→ **parpazlamak** (I) **-1**]
parpı (I) [**parpu** (I)] Hastalanan insan ya da hayvanları, ocak denilen kimselerce, ev ilaçlarıyla ve okuyarak iyileştirme işlemi. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.; –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; –Ezm.; *Gemerek –Sv.; Akçakaya –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**parpu** (I)] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
parpı (II) [**parpu** (II) **-1, 2**] **1.** Paylama. (*Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; –Mn. ve çevresi; *Ermenek –Kn.; *Serik –Ant.) **2.** Dayak. (–Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Tirebolu –Gr.; *Serik –Ant.)
[**parpu** (II) **-1**] : (–Ks.; *Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.)
3. Hak edilen kötü son, ceza. (Bekilli *Çal –Dz.; –İç.; –Mğ.)
4. Korku, korkulu durum, sıkıntı. (Güney *Yeşilova –Brd.; *Acıpayam, *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.;*Çarşamba –Sm.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**parpu** (II) **-2**] : (Merkepcikışlacığı –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.)
5. Korkutma, gözdağı. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.; *Çarşamba –Sm.)
parpı (III) Sopa. (Bayadı –Or.)
parpıcı [**parpulcu**] Hastalığı okuyarak, ev ilaçlarıyla iyileştiren halk hekimi, ocak. (–Brd.; *Bor –Nğ.)
[**parpulcu**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)
parpı görmek Güçlük ve sıkıntı çekmek. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
parpıl (I) **1.** Kendine bakmayan, dağınık ve düzensiz (kimse). (Rumeli

göçmenleri –Krk.) **2.** Yürüyüşü dengesiz olan, düşe kalka yürüyen. (Üçkuyu *Çal –Dz.; Demirciköy *Simav, Tepecik *Emet –Kü.)

parpıl (II) Gürbüz. (–Ba.)

parpılamak (I) [**pāpılamak** (I), **paralamaḫ, parpulamak** (I), **parpullamak** (II)] **1.** Paylamak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Torbalı –İz.; *Taşköprü ve çevresi –Ks.; –Sn.; *Çarşamba, –Sm.; Bayadı –Or.; *Alucra –Gr.; –Ezm.; –Ezc.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Köşker –Krş.; Hamurcu *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Aslanköy *Mersin, –İç.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**pāpılamak** (I)] : (*İskilip –Çr.)

[**paralamaḫ**] : (Bayburt, İrişli *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**parpullamak** (II)] : (Hasırcıarnavut, Kavaklı –Ed.)

2. Dövmek, döverek korkutmak. (İğdecik –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Kösten, Kızılyer, Honaz *Acıpayam –Dz.; *Tire, *Torbalı –İz.; Sarıkavak –Es.; –Sm.; Karkıncık *Artova –To.; –Or.; –Ezm.; Ericek, Çardak –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Hamurcu *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; İncirlik, Şıhlı –Ada.; Aslanköy *Mersin, *Mut köyleri –İç.)

[**parpulamak** (I)] : (Karabüzey *Araç –Ks.; *Bor –Nğ.)

parpılamak (II) [**parpıllamak** (I), **parpulamak** (III) **-1, 2**; **parpullamak** (IV)] **1.** Masaj yapmak. (–Krş.; İncirlik –Ada.) **2.** Çok üşümüş kimseyi, sıcak ve kuru bez, havluyla ısıtmaya çalışmak. (*Mut köyleri –İç.) **3.** Kuduz köpeğin ısırdığı kimseyi iyileştirmeye çalışmak. (*Bodrum –Mğ.)

[**parpıllamak** (I)] : (–Kü.)

[**parpulamak** (III) **-1**] : (Dodurga *Bozüyük –Bil.; Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; *Koyulhisar –Sv.)

[**parpullamak** (IV)] : (Mudarlı, Mollafeneri *Gebze –Kc.; Yavuz *Şavşat –Ar.)

4. Hastayı ev ilaçlarıyla ve okuyup üfleyerek, kurşun dökerek, yarayı dağlayarak iyileştirmeye çalışmak (ocak denilen halk hekimlerince). (–Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Tire –İz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Safranbolu –Zn.; *Taşköprü ve çevresi –Ks.; *Ayancık –Sn.; *Merzifon –Ama.; *Alucra –Gr.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; Ericek,Çardak –Mr.; *Gürün –Sv.; Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ada.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**parpulamak** (III) **-2**] : (*Sungurlu, *İskilip –Çr.; –Ezc.; Bektaş *Zara –Sv.; *Bor –Nğ.)

parpılamak (III) [**parpıllamak** (II), **parpullamak** (I)] Mısır, biber, soğan vb. yiyecekleri ateşte az pişirmek, börttürmek. (Yeniköy –Ba.; Köşker, –Krş.; –Nğ.)

[**parpıllamak** (II)] : (*Susurluk –Ba.)

[**parpullamak** (I)] : (Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Brs.; Satılmış –Es.; Hasırcıarnavut, Kavaklı, –Ed.)

parpılanmak 1. Kızgın demirle dağlanmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

2. Hasta halk hekimlerince okunup üflenerek, ilaçlanarak iyileştirilmek. (*Bor –Nğ.)

parpılatmak Hasta çocukları okutup üfletmek. (*Kemalpaşa –İz.; –Nğ.)

parpıllamak (I) [→ **parpılamak** (II) **-3**]

parpıllamak (II) [→ **parpılamak** (III)]

parpıllanmak (I) Dinlenerek biraz şişmanlamak : *Çocuk parpıllandı.* (–Af.)

parpıllanmak (II) Sersemleşmek. (Bekilli *Çal –Dz.)

parpısını vermek Ağzının payını vermek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

parpı yemek [**parpıyı yemek**] **1.** Dayak yemek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) [**parpıyı yemek**]: (Çığrı *Dinar –Af.) **2.** Paylanmak. (*Bodrum –Mğ.)

parpıyı yemek [→ **parpı yemek -1**]

parpu (I) [→ **parpı** (I)]

parpu (II) **1.** [→ **parpı** (II) **-2**] **2.** [→ **parpı** (II) **-4**]

parpu (III) Çok yemekten sakınma, ölçülü yeme. (*Şebinkarahisar –Gr.)

parpul (I) Gürbüz, iriyarı. (Tekke *İnegöl –Brs.; Danamandıra *Silivri –İst.; –Ed.)

parpul (II) Bebek ayakkabısı. (*Niksar –To.)

parpulamak (I) [→ **parpılamak** (I) **-2**]

parpulamak (II) Gözdağı vermek. (Marınca *Merzifon –Ama.)

parpulamak (III) **1.** [→ **parpılamak** (II) **-3**] **2.** [→ **parpılamak** (II) **-4**]

parpulatmak Kuduz hastalığını iyileştirmek. (–Ks.; *Boyabat –Sn.)

parpulcu [→ **parpıcı**]

parpullamak (I) [→ **parpılamak** (III)]

parpullamak (II) [→ **parpılamak** (I) **-1**]

parpullamak (III) Yenmek, alt etmek: *Ahmet düşmanı parpulladı.* (–Ed.)

parpullamak (IV) [→ **parpıllamak** (II) **-3**]

parpullanmak Düşmana yenilmek. (Bağlıca *Ardanuç çevresi –Ar.)

parpuz Yabannanesi, yarpız. (–Gr.)

parsaklı Pasaklı, pis. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Yz.; –Ank.; *Mut köyleri –İç.)

parsal (I) Gömlek. (–Ur.)

parsal (II) Bez, paçavra. (*Lüleburgaz –Krk.)

parsı **1.** Köy evlerindeki çerçevesiz pencere. (–Ezc.; Kavak, Kadışehri –Yz.; –Nğ.) **2.** Yukardan açılan pencere. (–Yz.; –Krş.; –Nğ.) **3.** Kalın duvarlardaki pencerelerin, odaya daha çok ışık girmesi için içeriye doğru olan açıklığı. (*Bor –Nğ.)

parsılamak Çırpınmak : *Tavuk can verirken parsıladı.* (*Bodrum –Mğ.)

parsıldamak **1.** Hızla çarpmak (insan ya da hayvan yüreği). (Hadım *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Milâs, *Bodrum –Mğ.; *Elmalı –Ant.) **2.** Can çekişmek. (*Elmalı –Ant.)

parsılı Duvarın içine doğru açıklığı olan pencere. (*Bor –Nğ.)

parsıltı Sıkıntı. (*Milâs –Mğ.)

parsımak [**parsumak**] Yiyecekler bozulmak, küflenmek, ekşimek. (Bekilli *Çal –Dz.) [**parsumak**]: (Kösten, Honaz –Dz.; Kızılisalı *Silifke –İç.)

parsıvirmek Kalın duvarlı yapılarda, pencerelerin odaya gelen yanını daha geniş yapmak. (*Bor, –Nğ.)

parsi Evlerin taban katlarındaki küçük, çukur pencere. (*Kemaliye –Ezc.)

parsuk Dölyatağı. (*Eğin ve köyleri –Ezc.)

parsumak [→ **parsımak**]

part (I) [**partı** (II), **partın**] **1.** Karın. (*Hendek –Kc.; –İst.; –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; Sofraz *Besni –Gaz.; Çaomağa *Divriği, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Faydalı *Kozan –Ada.; *Tarsus –İç.)

[**partın**] : (*Bayburt –Gm.)

2. Çok şişkin (karın). (–Sm.) **3.** Sarkık (karın). (–İst.) **4.** İşkembe. (*Kemaliye –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Kangal, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ada.; *Tarsus –İç.)

[**partı** (II)] : (Ağrakos *Suşehri, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; İncirlik, Toprakkale *Osmaniye –Ada.)

part (II) Kurt, köpek vb. hayvanların parçaladığı koyunun derisi. (Kolukısa –Kn.)

part (III) **1.** Ekin demetlerinin başaklar içe gelecek biçimde yığılmış durumu. (*Torul –Gm.; –Ezm.) **2.** Biçilmiş ekinin otuz demetinden yapılmış yığın. (Köse *Kelkit –Gm.; –Ezm.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.) **3.** Otuz yumurtadan yapılmış yığın. (*Ahlat –Bt.)

part (IV) Eski giysi, paçavra. (Çandır –Gr.)

part (V) Yeni yapılan evlere, ev sahibinin akrabalarının armağan olarak taktıkları kumaş. (Bu armağanlar evi yapan ustalar arasında paylaşılır.) (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

part (VI) Yüzük oyununda yüzüğü saklamakta kullanılan mendil, bez parçası. (Çığrı *Dinar –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.)

partadan [**partda**] Birdenbire, ansızın. (*Mut köyleri –İç.; –Ant.)

[**partda**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

partaf Çabalama. (Bahattin *Ulubey –Or.)

partal (I) **1.** Abartılmış söz, yalan. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Taşköprü, Peşman *Daday –Ks.; *Osmancık, *İskilip –Çr.; Çakıralan *Havza –Sm.; Sarayözü, Ezine, Şehsadi *Merzifon köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Bayadı, Sarıca *Gölköy, *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr. ve çevresi; –Gm.; –Rz.; Yavuz, Şalcı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Ergân –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar, *Zara, Çamoağa *Divriği –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Ermenek –Kn.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.) **2.** Düşünmeden söylenmiş kırıcı söz, pot. (Dağal *Çal –Dz.; –Rz.) **3.** Öykü. (*Mut köyleri –İç.)

partal (II) [**partalcı**] **1.** Patavatsız. (–Rz.) **2.** Abartarak konuşan, yalancı. (–Dz.; Perşembepazarı –Zn.; –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Zile –To.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

[**partalcı**] : (Peşman *Daday –Ks.; –Sm.; Uzunisa –Or.; –Tr.)

3. Biçimsiz, ağır : *Çok partal bir adam.* (*Ağın –El.) **4.** Kaba saba, işe yaramaz. (*Ağın –El.) **5.** Tembel. (*Gelendost –Isp.)

partal (III) [**partan**] Büyük, iri parça (genellikle kar için) : *Kar aba partalı gibi yağıyor.* (Karaptal –Sm.)

[**partan**] : (Talas *Tercan –Ezc.)

partal (IV) Göbeklenmemiş, dürülmemiş lahana. (*Ermenek –Kn.)

partal (V) Kâğıt para. (Genek *Yatağan –Mğ.)

partal (VI) İri yapraklı, değersiz tütün. (*Milâs –Mğ.)

partal (VII) Kurtların yediği koyunun artıkları. (*Alayunt –Kü.; Kepen *Sivrihisar, Bozan, Tokat –Es.)

partal (VIII) **1.** Ev, ambar, tarla vb. taşınmaz mal. (*Fatsa –Or.) **2.** Bağ, bostan ve bahçelerde dört direk üzerine kurulan ve yatılabilen çardak. (*Gazipaşa, *Alanya –Ant.)

partal (IX) Giyinişi düzensiz ve pis olan. (*Mudanya –Brs.; *Gölpazarı –Bil.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Rz.; *Mut köyleri –İç.)

partal (X) Ev eşyası. (*Nizip –Gaz.)

partalamak [→ **partallamak**]

partal atmak Övünmek, abartarak konuşmak. (*Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; *Gürün –Sv.)

partalcı [→ **partal** (II) **-2**]

partallamak [**partalamak**] Söylenmesi sakıncalı bir sözü söyleyerek birini güç durumda bırakmak. (Baklan, Yukarıseyit *Çal –Dz.; –Krş.; –Nğ.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.) [**partalamak**] : (–Nğ.)

partan [→ **partal** (III)]

partanpalaç Giyimi düzgün olmayan. (Yenipazar *Gerede –Bo.)

partda [→ **partadan**]

partél Şişman, göbekli (kimse). (*Ağın –El.)

partgeçen Üstü iyice sertleşmemiş kar. (Peşman *Daday –Ks.)

partḫı **1.** Yapılarda kullanılan ağaç kiriş. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Bitkilerin sarılması için toprağa dikilen sırık. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

partı (I) **1.** [→ **pardı** (IV) **-1**] **2.** [→ **pardı** (IV) **-6**]

partı (II) [→ **part** (I) **-4**]

partı (III) Birlikte yolculuk eden topluluk. (*Kemaliye –Ezc.)

partıl İnanca ve güvence karşılığı verilen şey : *Şu deveyi partıl olarak aldım.* (*Senirkent,*Uluborlu–Isp.)

partılamag Toprak damlı evlerde tavana kiriş döşemek. (–Brd.)

partıldamak Çırpınmak : *Kestiğim tavuk çok partıldı.* (*Mut köyleri –İç.)

partımsız Düzensiz. (Bereketli *Tavas –Dz.)

partın [→ **part** (I) **-1**]

partıya Kez, yol : *Bir partıyalık tohum kaldı.* (Şıhlar *Ulubey –Or.)

partlamak (I) Patlamak : *Arkamda bir bomba partladı.* (*Ağın –El.)

partlamak (II) Bir yerden birdenbire çıkıp kaçmak, fırlayıvermek. (Çukurköy *Karaisalı –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

partlanguç İçi boş ağaçtan yapılan çocuk tabancası. (Peşman *Daday –Ks.)

partmak Yere vurup parçalamak : *Karpuzu partta yiyelim.* (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

partoy Söyleyeceği sözü bilmeyen, salakça konuşan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

partoylamaḫ (I) Sözünü bilmeden konuşmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

partoylamaḫ (II) At koşarken ayakları kayarak yıkılır gibi olmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

partoz Yirmi beş, otuz bağlamdan oluşan ekin yığını. (*Ahlat –Bt.)

partul Eski püskü. (*Kemaliye –Ezc.)

partutuş olmak Kaygılanmak, tasalanmak. (–Mr. çevresi; *Osmaniye –Ada.)

paruklamak Zayıflamak, hastalanmak. (Kumarlar *Çan, *Bayramiç –Çkl.)

par vermek Görünmek, uğramak : *Geçerken sevgilime bir par verdim.* (Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)

parya Arabalarda dingilin başına konulan, delikli, yuvarlak demir, poyra. (Kaklıç *Menemen –İz.)

paryandı (I) Ünlü, tanınmış. (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.)

paryandı (II) Kızamık hastalığı. (Çapar *Şabanözü –Çkr.)

paryavşanı Yavşanotu. (İkipınar, Koşmat *Mihalıççık –Es.; –Çr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Üçem *Balâ –Ank.)

pasa (I) Ardı arkası kesilmeden, durmadan, sürekli olarak. (Reşadiye *Gerede, *Düzce –Bo.; Bozhane *Beykoz –İst.; Sofular, Olukyanı *Ereğli, Bulak *Safranbolu –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Boyabat –Sn.; Çakıralan *Havza, Ömerli *Çarşamba –Sm.;*Merzifon –Ama.; Gökköy *Reşadiye –To.; *Ünye –Or.; *Tirebolu,*Alucra, Kışla *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; *Kelkit –Gm.; Gare *Ardeşen –Rz.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.)

pasa (II) Çardak. (–Rz.)

pasa (III) [**posa** (II)] Ekmek pazısı konulan, uzun, göz göz tahta tabla. (*Kuşadası –Ay.; *Susurluk –Ba.; –Çkl.; –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *Şarkışla –Sv.; –Nş.; *Pozantı –Ada.)

[**posa** (II)] : (*İnebolu –Ks.)

pasa (IV) Oyundan, güreşten, çalgı çalındıktan sonra toplanan para, bahşiş. (Kuzuluk *İskilip –Çr.; Yavuz *Şavşat –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pasada [→ **posada**]

pasaf (I) **1.** Pislik, süprüntü. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; Bağyaka *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Ahiköy –Mğ.) **2.** Akarsu ve sel artığı, moloz. (–Ant.) **3.** Yemek artığı, kazan ve tencere dibine yapışmış yemek. (–Isp.)

pasaf (II) Kirli, pasaklı. (Uluğbey *Senirkent, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

pasaf (III) Yalan. (Adiller *Ermenek –Kn.; *Alanya –Ant.)

pasafçı 1. Temiz iş yapmayan. (–Brd.) **2.** Gelişigüzel, düşünmeden konuşan. (Adiller *Ermenek –Kn.; Ovacık *Silifke –İç.)

pasafka 1. Aşağılık, onursuz, değersiz (kimse). (–Tr.) **2.** [→ **pasaḫlı**]

pasaflı 1. Temiz olmayan, karışık : *Bu haşhaş çok pasaflı.* (–Brd.) **2.** [→ **pasaḫlı**]

pasağı Kene : *Koyunlara pasağı dadanmış.* (Hacıgelinli –Krş.)

pasaḫlı [**pasafka -2, pasaflı -2, pasanaklı, pasnavur, paspanaklı, pasrak, pastaklı, pastallı, pasuruklu**] İşine ve giyimine özen göstermeyen, temiz ve düzenli olmayan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.) [**pasafka -2**] : (*Görele, *Tirebolu –Gr.)

[**pasaflı -2**] : (*Uluborlu –Isp.; *Bozdoğan –Ay.)

[**pasanaklı**] : (–Gaz.)
[**pasnavur**] : (–Gaz.)
[**paspanaklı**]: (Güre*Edremit –Ba.; Ağlı *Küre –Ks.)
[**pasrak**] : (*Buldan –Dz.)
[**pastaklı**]: (Güney *Yeşilova –Brd.; *Düzce –Bo.; *Devrek –Zn.; Ağlı *Küre –Ks.)
[**pastallı**] : (Demirci –Bo.)
[**pasuruklu**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

pasak (I) **1.** Merdiven. (Gülpınar *Ezine –Çkl.; Cumayanı, *Devrek –Zn.; *İnebolu –Ks.) **2.** Merdiven başı. (*Devrek –Zn.)

pasak (II) **1.** Salya, sümük. (–Mn. ve çevresi) **2.** Kir, küf, pas. (–Isp.; Keskin, Tokat –Es.; *Taşköprü –Ks.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; *Antakya –Hat.; –Ezm.; Maksutlu *Şarkışla, Çamoağa *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.;*Yerköy –Yz.; *Bor –Nğ.)

pasaklanmak Kirlenmek : *Çocuğun yüzü çok pasaklanmış.* (*Bor –Nğ.)

pasal (I) Hayvan bağlamak için yere çakılan kazık. (Rumeli göçmenleri, Siği *Mudanya –Brs.; *Seyitgazi –Es.; –Tr.)

pasal (II) Kütük yarmakta kullanılan odun ya da demir çivi. (–Tr.)

pasal (III) İpliği düzeltmek için kullanılan tahta araç. (–İst.)

pasalak Çarık yapmak için kesilen gönün orta parçası. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

pasan [→ **püsen** (I) **-3**]

pasanaklı [→ **pasaḫlı**]

pasaroflamak Söylediğini bilmemek, bunamak. (Kızılcabölük –Dz.)

pasdaf Çalımlı, övünçlü. (–Or.; –Gr.)

pasha [→ **paska** (I)]

pası (I) Kız. (–Or.; *Of, –Tr.)

pası (II) Pamuktan dokunmuş kalın bez. (Pisi –Mğ.)

pasıra Ağaçlarda oluşan yapışkan sıvı, balsıra. (Genek *Yatağan –Mğ.)

pasırtı **1.** Titreme. (–Ay.) **2.** Çarpıntı : *Kalbimde bir pasırtı var.* (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

paska (I) [**pasha**] Kamıştan, çalıdan yapılan bostan kulübesi. (–Sn.; Terme *Çarşamba –Sm.; *Ünye –Or.; Bulancak, Çandır *Tirebolu –Gr.; Hemşin –Rz.; Viçe –Ar.)
[**pasha**] : (–Rz.; Niğzivan *Yusufeli –Ar.)

paska (II) Büyük sepet. (Hemşin –Rz.; Viçe –Ar.)

paska (III) Küçük çocukların bellerine bağlanan geniş ve uzun kuşak. (–Sm.; *Bor –Nğ.)

paskal (I) [**paslak**] Kirli, pis, pasaklı. (*Düzce –Bo.)
[**paslak**] : (*Taşköprü –Ks.)

paskal (II) Gecekondu. (*Çarşamba –Sm.)

paskallamak Yapmak, onarmak. (Şekeroba –Mr.)

paskırmak Savrulmak (çimento, un vb. maddeler).(Civanyaylağı *Mersin –İç.)

paslak [→ **paskal** (I)]

paslam Parça : *Bir paslam ver.* (Ahiköy –Mğ.)

paslankoz Tahta düzeltmekte kullanılan, küçük, rendeye benzer demir araç. (–Tr.)

paslı Deniz kıyılarındaki kayaların diplerinde yaşayan, koyu renkli bir çeşit balık. (*Tirebolu –Gr.)

pasmanıka [**paspanıka**] Patlatılmış mısır. (–Rz.)

[**paspanıka**] : (–Rz. ve köyleri)
pasnavur [→ **pasaḫlı**]
paso [→ **pastal** (II)]
paspanaklı [→ **pasaḫlı**]
paspanıka [→ **pasmanıka**]
pasra Asma ve üzümlere zarar veren bir çeşit hastalık, külleme. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Şansa *Saimbeyli –Ada.)
pasraf 1. Kir. (Seydiler *Fethiye –Mğ.)
2. Gereksiz harcama, kirletme. (*Torbalı –İz.)
pasrak [→ **pasaḫlı**]
pasramak Titremek : *Çok korktum, her tarafım pasrıyor.* (*Nazilli –Ay.)
pasran Böğürtlen çalısının içine girilemeyecek kadar sık olan yeri. (Göl-cük *Bayramiç –Çkl.)
pasta Darı. (Hemşin –Rz.)
pastaf [**pastav**] **1.** Abartı, büyütme. (Kumru, *Fatsa –Or.; Şehli, Piraziz –Gr.)
[**pastav**] : (–Mğ.)
2. Yalan, uydurma. (*Ünye –Or.)
3. Alay. (*Perşembe köyleri –Or.)
pastaflamak Abartmak. (*Görele –Gr.)
pastaklı [→ **pasaḫlı**]
pastak saymak Boşuna dolaşarak yorulmak. (Güney *Yeşilova –Brd.)
pastal (I) Hokkabazların kullandıkları ses çıkartan bir araç, şakşak. (–İst.)
pastal (II) [**paso**] Tütün yaprağı dizisi. (*Bergama –İz.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Sn.; Dağköyü –Sm.)
[**paso**] : (–To.)
pastal dengi İpliğe dizilmiş tütünlerin üstüste yığılmış durumu. (–Sm.)
pastallı [→ **pasaḫlı**]
pastal pastal Yırtık pırtık, eski püskü. (–Brd.)
pastav [→ **pastaf -1**]
pastavcı Abartarak konuşan. (Kızlan *Datça –Mğ.)
pastelli Pekmezle undan yapılan bir çeşit tatlı. (–Kıbrıs)
pastı Domatesli pirinç yemeği. (*Balçova –İz.)
pastık Pestil. (Pendik –İst.; –Ezm.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Divriği, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Ng.)
pastıranlık Üstü yaban otlarıyla kaplı çorak yer. (Şumnu, Bulgaristan)
pastik Beceriksiz, iyi temizlik yapamayan. (*Merzifon –Ama.)
pastirik Eski ayakkabı. (*Malkara –Tk.)
paston İskambil kâğıtlarından maça. (–Tr.)
pastukan Yoğurt ya da ayranı ekşiterek yapılan bir çeşit yiyecek. (*Kemaliye –Ezc.)
pas tutmak Bakırdan zehirlenmek. (–Rz. ve köyleri)
pasuruklu [→ **pasaḫlı**]
paş Evleklerin çevresindeki yükseklik: *Suyu fazla bıraktın paşı yıkmış.* (Ergân –Ezc.)
paşa [**paşaağa, paşşa**] **1.** Baba. (*Kemah –Ezc.; Kavak *Yıldızeli –Sv.)
[**paşaağa**] : (–Ezc.)
2. Büyük kardeş, ağabey. (–Af.; Seydiömer –Kü.; Bakraz *Bozüyük –Bil.; –Dy.; –El. köyleri; Gökbük *Finike –Ant.)
[**paşşa**] : (Çandarlı *Bergama –İz.)
3. Oğlan çocuk (alay yollu). (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **4.** Saygıdeğer hanımlara verilen ad. (Bayburt –Kn.; –Ezm.) **5.** Konuk. (Kılıçlar –Ank.)
paşaağa [→ **paşa -1**]
paşabeğendi Kasımpatı. (*Kırkağaç –Mn.)

paşaçömlek Kızların oturdukları yerde oynadıkları bir oyun. (–Tk.)

paşadizini Yanları iki sıralı, altı üç dört sıralı ve köşeli dizilmiş altın kolye. (–Ks.)

paşahan Kolay sürülen yumuşak toprak. (*Ahlat –Bt.)

paşal [→ **paşalı**]

paşalı [**paşal, paşalu, paşaluğ**] Eskiden kadınların giydikleri yanları yırtmaçlı uzun giysi. (Narlı *Balya –Ba.; Çırpılar *Bayramiç –Çkl.; Solaklar, Darıca *Gebze –Kc.; *Cide –Ks.; Ezine, Girap –Ama.; *Erbaa –To.; Altınoluk *Yıldızeli –Sv.; Babayağmur *Boğazlıyan –Yz.; Yarma *Karaman,*Beyşehir –Kn.; Hamitli –Ed.)

[**paşal**] : (Karamurat *Malkara – Tk.)

[**paşalu**] : (Boladan *Erbaa –To.)

[**paşaluğ**] : (Himmet *Daday –Ks.)

paşalık Gelinlik elbise. (–Ed.)

paşalu [→ **paşalı**]

paşaluğ [→ **paşalı**]

paşapilavı Soğanla pişirilmiş yumurta yemeği. (–Bo.)

paşasakalı Midesi bozulan çocukların karnının üstüne konulmak için yapılmış lapa. (*Kilis –Gaz.)

paşatopu Pirinç, un ve kıymadan fındık büyüklüğünde yapılıp pişirilen salçalı köfte. (–Ant.)

paşev [**paşif**] Sahur. (*Ahlat –Bt.)

[**paşif**] : (–Bt.)

paşif [→ **paşev**]

paşmak (I) **1.** Ayakkabı, terlik. (*Lâpseki –Çkl.; –Ur.; –Kn.) **2.** Nalın. (–İz. ve çevresi)

paşmak (II) Çatal tırnaklı hayvanların asıl tırnaklarının gerisindeki küçük tırnaklar. (Rumeli göçmenleri, Karacakılavuz –Tk.)

paşo Paşa. (–Tk.)

paşşa [→ **paşa -2**]

pat (I) Ot yığını. (–Ezc.)

pat (II) Kasımpatı. (*Alaşehir –Mn.)

pat (III) Domuz yavrusu. (–Sm.)

pat (IV) **1.** Karyola. (*Divriği ve çevresi –Sv.) **2.** Yerli sedir, kerevet. (Kulfal *Ezine –Çkl.; *Bozüyük, Namrı, Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –Kc.; Selimpaşa *Silivri –İst.; Çayıralan –Yz.; Değirmenocağı *Osmaniye –Ada.; Beyazköy *Saray –Tk.)

pat (V) **1.** Sağır. (*İnebolu –Ks.) **2.** [→ **patat** (I)]

pat (VI) Kesiciliğini, keskinliğini kaybetmiş, körelmiş, küt : *Pat çakı kesmez.* (Tokat –Es.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Yerköy –Yz.; Türkşerefli, Kıbrıs –Ank.; *Bor, –Nğ.)

pat (VII) [→ **pata** (III)]

pat (VIII) Altmışaltı oyununda sayıların eşit gelmesi. (*Bor –Nğ.)

pat (IX) Tavan. (Çayıralan –Yz.)

pat (X) Makat. (Çayıralan –Yz.)

pat (XI) İçi boş, olgunlaşmamış. (Aslanköy *Mersin –İç.)

pata (I) [→ **patat** (I)]

pata (II) **1.** Patlatılmış mısır. (Bağlıca *Ardanuç, Çavdarlı *Şavşat –Ar.) **2.** [→ **patata**]

pata (III) [**pat** (VII)] El sallayarak verilen selâm. (Tokat –Es.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; –Bt.; –Ada.; *Bodrum –Mğ.)

pataç Bacak arası, apış. (Erzin, Büyükçaylı *Dörtyol –Ada.)

pata çakmak [**pata çatlatmak**] Elle selâm vermek. (*Kurşunlu –Çkr.;

–Sm.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; *Bor –Nğ.)

[**pata çatlatmak**] : (–Tr.)

pata çatlatmak [→ **pata çakmak**]

pat ağacı (I) Üstünde odun kırılan kütük. (–Sm.)

pat ağacı (II) Saklambaç oyununda sobe yapılan yer. (–Sm.)

patağı Ağır. (–Ama.)

pataḫ [→ **patak** (VII)]

patahcı Sabahları erken kalkan. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

patahlamak [→ **pataklamak**]

patak (I) Güçlü, kuvvetli ve dolgun vücutlu (kimse). (Bafa *Milâs –Mğ.)

patak (II) **1.** On yaşından yukarı olan deve. (*Milâs –Mğ.) **2.** Manda. (–Brd.)

patak (III) **1.** Kir : *Üstü başı patak içinde.* (*Merzifon köyleri –Ama.) **2.** Sümük : *Oğlum patağını sil.* (*Ulukışla –Nğ.)

patak (IV) **1.** Olgunlaşmamış incir. (–Ur.) **2.** Ceviz içi. (*Zile –To.)

patak (V) [**patanak** (III)] Fındıkların toplu olarak bulunduğu dalcık. (Danışman *Fatsa –Or.)

[**patanak** (III)] : (*Perşembe –Or.)

patak (VI) Çok meyveli ağaçları hafifçe sallayarak fazlalarını silkme işlemi. (Gömeç *Burhaniye –Ba.)

patak (VII) [**pataḫ**] Dayak. (*Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Şalcı *Şavşat –Ar.; *Çardak, *Göksun –Mr.; *Milâs –Mğ.)

[**pataḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

pataklamak [**patahlamak, patarlamak, patazlamak** (II)] Dövmek. (Çığrı *Dinar –Af.; Uluğbey *Senirkent, İğdecik –Isp.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Kandıra –Kc.; –Zn.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[**patahlamak**] : (Küçükisa *Zile –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**patarlamak**] : (İğdecik –Isp.)

[**patazlamak** (II)] : (Çerçin –Brd.; Hançerli –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı, Şıhlar *Ulubey, Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Ardanuç ve çevresi –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar, –Sv.)

pataklık etmek Zarar vermek : *Bu taş buraya pataklık ediyor.* (Türkeli *Vakfıkebir –Tr.)

pataküle Birinin yüzüne gülme. (*Bor –Nğ.)

pata küte Tokat sesi. (–Sm.)

patal (I) Lületaşı. (Bozan –Es.; –İst.)

patal (II) Gereğinden çok büyük, iri, hantal. (–Tr. ve çevresi; *Torul –Gm.)

patalak (I) Şişman (çocuk için). (Hançerli –Sm.)

patalak (II) [→ **patata**]

patalak patalak Ördek gibi yürüyüş için : *Ahmet patalak patalak yürüyor.* (–Sm.)

patalaşmak (I) [**patallaşmak**] Yürürken ayağını bir yere çarpmak. (Adacami –Rz.)

[**patallaşmak**] : (–Rz.)

patalaşmak (II) Selâmlaşmak. (*Merzifon –Ama.)

patallaşmak [→ **patalaşmak** (I)]

patamak Olmamış incir. (Erküt *Cide –Ks.)

pataman Hantal, uyuşuk, tombul çocuk. (Hisarcık –Ky.)

patan (I) Ayı yavrusu. (–Bo.)

patan (II) Ayak, bacak. (–Ada.; –Ant.)

patana (I) Ağır iş gören. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

patana (II) [→ **patata**]

patanak (I) **1.** Domuz yavrusu. (–Bo.) **2.** Ayı yavrusu. (–Bo.)

patanak (II) Başak vermeye başlayan ekin. (–Gaz.)

patanak (III) [→ **patak** (V)]

patanak (IV) Ispanağa benzer bir çeşit bitki. (Boztepe –Or.; *Koyulhisar –Sv.)

patanç Uyluk. (Şıhlı –Ky.)

patanma Giydiğini yakıştıramayan (kimse). (* Orhangazi, * Gemlik –Brs.)

patanoş [**patanuş**] Eni boyuna eşit olacak denli şişman (kimse). (–Nğ.) [**patanuş**] : (*Merzifon –Ama.)

patan seyrek Çok seyrek. (*Bor –Nğ.)

patanuş [→ **patanoş**]

pata pat Patavatsızca (konuşma için). (*Düzce –Bo.)

patar Erkek ördek. (*Orhangazi –Brs.)

patarlamak [→ **pataklamak**]

patas [→ **pataz** (I) **-1**]

pataş Bacak arası, apış. (Bakırdağı *Develi –Ky.)

pataşlamak Vurarak sevmek. (*Çarşamba –Sm.)

patat (I) [**pat** (V) **-2, pata** (I), **patır** (I), **patirik -1**] Peltek konuşan, kekeme, dilsiz. (*Sivrihisar –Es.; Ağcakışla *Şarkışla –Sv.; –Yz.; –Krş.; *Bünyan –Ky.; Doğanbeyli –Ada.) [**pat** (V) **-2**] : (*Kadirli –Ada.) [**pata** (I)] : (Atlas *Sivrihisar –Es.) [**patır** (I)] : (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; *Sungurlu –Çr.; –Yz.; İncirlik, Şıhlı –Ada.) [**patirik -1**] : (*Uluborlu –Isp.)

patat (II) Tezgâhta gücüleri oynatmaya yarayan tahta araç. (Kurtdoğmuş *Kartal –İst.)

patat (III) **1.** Çok eskimiş giysi, kumaş parçası. (Çavdarlı, Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Kumaş parçalarından yapılmış tutacak. (Bağlıca *Ardanuç çevresi –Ar.)

patat (IV) Yünden, pamuk ipliğinden örülmüş terlik, patik. (Peşman *Daday –Ks.)

patat (V) Fırın silmek için kullanılan, sopanın ucuna bağlanmış paçavra. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

patat (VI) Tandıra ekmek yapıştırmak için kullanılan araç. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

patata [**pata** (II) **-2, patalak** (II), **patana** (II), **patele, patelek** (I), **patıko, pıtana** (I), **pıtata, pıtına**] Patates. (–Ks.; –Gaz.; Hisarcık *Yayladağı, *Antakya –Hat.; *Mucur –Krş.) [**pata** (II) **-2**]: (–Ks.; *Mucur –Krş.) [**patalak** (II)] : (*Fatsa, –Or.; *Ayancık –Sn.) [**patana** (II)] : (–Ks.) [**patele**]: (Olukyanı *Sungurlu –Çr.) [**patelek** (I)] : (*Feke –Ada.) [**patıko**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.) [**pıtana** (I)] : (Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.) [**pıtata**] : (*Boyabat –Sn.) [**pıtına**] : (–Ks. ve köyleri)

patatla Ekmek biçimindeki hamur topağı. (Osmançavuşlar *Mudurnu –Bo.)

patavalı Üstüne başına iyi bakmayan, pasaklı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

patavasız [**patavazsız**] Düşünmeden konuşan, patavatsız. (Sürez *Bozdoğan –Ay.) [**patavazsız**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Çarşamba –Sm.)

patavazsız [→ **patavasız**]
patavı Beceriksiz. (*Akşehir –Kn.)
patavra (I) Yapı bölmelerinde kullanılan ince tahta, bedevre. (*Yalvaç –Isp.)
patavra (II) Abartma, yalan. (*Ağın –El.)
pataz [**panaz** (II), **patas**] **1.** Avuç. (*Ermenek –Kn.; *Alanya –Ant.; Ferizler *Anamur –İç.)
[**panaz** (II)] : (*Ilgın –Kn.)
[**patas**] : (Bağtepe *Kozan –Ada.)
2. Avuç dolusu : *Patazla leblebi verdim.* (Kaşoba *Karaman –Kn.; *Silifke, *Tarsus –İç.)
pataz (II) Lokma, büyük lokma. (*Ereğli –Kn.;*Mersin köyleri –İç.)
pataz (III) Ağaçtan yapılmış çamaşır tokacı. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
patazlamak (I) Avuçlamak. (*Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)
patazlamak (II) [→ **pataklamak**]
patazlanmak Paylanmak. (* İskilip –Çr.)
pat çat Tek tük, ara sıra. (–Sm.)
patdak Birdenbire. (*Düzce –Bo.)
pate (I) Bardak. (Rumeli göçmenleri –Ank.)
pate (II) Bilye. (–Ed.)
pate (III) Çadır. (*Seyitgazi –Es.)
patel [**patelek** (II)] Ayakları çarpık olduğu için iki yana sallanarak yürüyen (kimse). (–Ed.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
[**patelek** (II)] : (*Düzce –Bo.)
patele [→ **patata**]
patelek (I) [→ **patata**]
patelek (II) [→ **patel**]
pat etmek Selâm vermek. (*Ödemiş köyleri –İz.)
patga Yabanördeği. (–Isp.)
pathi Yapılarda kirişlerin arasına konulan kısa ağaç parçaları. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
patı (I) Küçük çocuk. (Karlı, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
patı (II) Körebe oyunu. (Karlı, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
patı (III) Tahta parçası. (–Rz.)
patı (IV) [**patır** (III)] Eylemlerin sonuna gelen şimdiki zaman eki : *Geldimpatı.* (–İz.; –Mğ.)
[**patır** (III)] : (–Bo.)
patıç Çok eski, partal: *Elbiselerin patıç haline gelmiş.* (Kayadibi –Gr.)
patıko [→ **patata**]
patıl Mısır ya da buğday unundan yapılan ve sacda pişirilen pide. (Mardar *Bafra,*Vezirköprü –Sm.)
patıldak Pat sesi çıkaran çocuk oyuncağı. (–Ada.)
patır (I) [→ **patat** (I)]
patır (II) İnce ve küçük meşe dalları. (–Ant.)
patır (III) [→ **patı** (IV)]
patırı (I) Kadeh. (–Af.)
patırı (II) [→ **patre**]
patıramak (I) [→ **patırdamak** (I) **-1**]
patıramak (II) [→ **patırdamak** (II) **-1**]
patıramak (III) Heyecanlanmak, çırpınmak. (–Sm.)
patıraşmak Gürültü etmek. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)
patırdamah [→ **patırdamak** (I) **-1**]
patırdamak (I) [**patıramak** (I), **patırdamah, patırdanmak**] **1.** Anlaşılmayacak biçimde konuşmak, kendi kendine söylenmek. (*Tavas, *Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Ödemiş köyleri –İz.; *Alaşehir –Mn.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; Bayadı –Or.;

*Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**patıramak** (I)] : (Bayadı –Or.; Ağrakos *Suşehri –Sv.;*Elmalı –Ant.)
[**patırdamaḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**patırdanmak**] : (Salda *Yeşilova –Brd.)
2. [→ **patırdaşmak** (I) **-1**] **3.** Kekeme güçlük çekerek konuşmak. (*Bor –Nğ.) **4.** Homurdanmak. (*Mut köyleri –İç.) **5.** Kafa tutmak, gözdağı vermek. (*İskilip –Çr.; *Lüleburgaz –Krk.) **6.** [→ **patırdaşmak** (I) **-2**] **7.** Darılmak. (Fırnıs –Mğ.)

patırdamak (II) [**patıramak** (II), **patırdaşmak** (II), **patiramak**] **1.** Gürültü yapmak. (Fili *Biga –Çkl.; *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.)
[**patıramak** (II)]: (Tekkeönü*Ereğli –Zn.; *Çarşamba –Sm.; Bayadı, Kuz *Akkuş –Or.; *Tirebolu –Gr.)
[**patırdaşmak** (II)] : (*Düzce –Bo.; *Ermenek –Kn.)
[**patiramak**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
2. Ateşte kavrulan şey ses çıkarmak (mısır, tuz vb.). (*Ermenek –Kn.)

patırdanmak [→ **patırdamak** (I) **-1**]

patırdaşmak (I) [**patırdamak** (I) **-2, 6**] **1.** Yabancı dille konuşmak. (Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Barla *Eğridir –Isp.; Söğüt, Honaz *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Bozan –Es.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.; *Elmalı –Ant.)
[**patırdamak** (I) **-2**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Minnetler *İvrindi –Ba.; *Milâs –Mğ.)
2. Birbirine sert söz söylemek, çekişmek. (*Bor –Nğ.)
[**patırdamak** (I) **-6**] : (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

patırdaşmak (II) [→ **patırdamak** (II) **-1**]

patır patır Sulu ve gevrek (meyve için) : *Patır patır bir erik.* (*Bor –Nğ.)

patır sotur Budaklı, kaba, işe yaramayan (ağaç için). (Tokat –Es.)

patısga Patiska. (–Gaz.)

patışahyanağı Itır çiçeği. (Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.)

patırtı kütürtü Gürültü, şamata. (*Antakya köyleri –Hat.)

pati (I) Yassı. (–Rz.)

pati (II) **1.** Küçük çocuk eli. (–Es.) **2.** Küçük çocuk ayağı. (–İz.)

pati (III) Sığırların burunlarında olan beyaz leke. (–Gr.)

patiçi Taze fasulye. (–Rz.)

patik (I) Ekmek küreği. (–El.)

patik (II) [→ **patike** (I)]

patik (III) Dokuma tezgâhında ayakla basılan tahta. (Güneyce –Rz.)

patik (IV) **1.** Çorabın üstüne giyilen yünden örülmüş konçsuz çorap, tozluk. (Söğüt, Honaz –Dz.; Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.; *Hafik –Sv.) **2.** Örgü eşyaların yırtılıp küçülmüşü. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

patika [→ **patike** (I)]

patike (I) [**patik** (II), **patika**] Patates. (Uluğbey *Senirkent, Senir *Keçiborlu ve çevresi, Gönen –Isp.; Ağlasun –Brd.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Akşehir –Kn.)
[**patik** (II)] : (*Arapkir –Ml.)
[**patika**] : (–Brd.)

patike (II) Kuyruksuz koyun. (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

patile Çökelekle yapılan bir çeşit sac böreği. (–Dy.)

patilemek Teyellemek. (Karaağaç *Edremit –Ba.)

patima Merdiven basamağı. (–Rz.)

pati pati Kaz kovalama ünlemi. (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –Kc.)

patir Kaz yavrusu. (*Mecitözü –Çr.)

patiramak [→ **patırdamak** (II) **-1**]

patirik **1.** [→ **patat** (I)] **2.** Gelişigüzel konuşan, geveze. (Kurna –Brd.) **3.** Beceriksiz. (Kurna –Brd.) **4.** Giyinişi düzensiz. (Kurna –Brd.)

patit Odun. (–Ezm.)

patki Domates fidelerine konulan sırık. (Ortaköy, Berta –Ar.)

patkoca Kışın gelen uzun gagalı, eti güzel, kekliğe benzer bir kuş. (Yayladağı *Antakya –Hat.)

patköftesi Et ve bulgurla yapılan sarma. (–Ml.)

patküt Kasımpatı. (Bakırköy *Ödemiş –İz.)

patla [→ **pakla -2**]

patlaḫ [→ **patlak** (III) **-2**]

patlak (I) **1.** Yaşlı, kısır koyun. (*Bor –Ng.) **2.** Doğurması yaklaşmış hayvan. (Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.) **3.** Yeni doğmuş deve yavrusu. (Yendiğin *Ilgın –Kn.)

patlak (II) Göze, su kaynağı. (*Balya – Ba. ; Tokat – Es. ; * Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; Kürtün *Torul –Gm.)

patlak (III) [**patlaḫ**] **1.** İncir. (Sürgü *Akçadağ –Ml.) **2.** Olmamış incir. (*Halfeti, *Birecik –Ur.)
[**patlaḫ**] : (*Halfeti –Ur.)

patlak (IV) **1.** [→ **patlangaç** (I)] **2.** Ağaç köklerinden süren filizler. (*Bor –Ng.)

patlak (V) [**patpat** (II), **patpatı** (II), **pıtlak**] Ateşte kavrularak patlatılmış mısır. (Çığrı *Dinar –Af.; Söğüt, Honaz, Baklan *Çal, Çöplü *Çivril, –Dz.; Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; Aliköy *Çaycuma, Kışla –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Sm. ve çevresi; *Taşova –Ama.; –Tr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor, –Ng.; –Kn.; Çığşar *Kadirli –Ada.)
[**patpat** (II)] : (*Siverek –Ur.)
[**patpatı** (II)] : (–Ml.; –Sv.)
[**pıtlak**] : (–Dz. çevresi; *Çarşamba –Sm.; Bayadı, Kuzköy *Ünye, Sarıca *Gölköy, Danışman *Fatsa –Or.; *Şebinkarahisar, *Tirebolu, Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.)

patlak (VI) Yuvarlak, iri taneli bir çeşit beyaz üzüm. (*Bor, –Ng.)

patlak (VII) [→ **patlangaç** (II)]

patlak (VIII) **1.** Su fıçısı. (Nilüfer –Brs.; *Tirebolu –Gr.) **2.** Boya tenekesi. (*Tirebolu –Gr.)

patlak aşısı Ağaç köklerinden çıkan sürgünlere aşı yapılarak yetiştirilen meyve ağacı. (*Bor –Ng.)

patlakçiçeği Noel ağacı. (–Bo.)

patlak mısır [**patlangaz**] Mısır darısı. (*Düzce –Bo.)
[**patlangaz**] : (–Tr.)

patlama Gözü kör eden bir çeşit hastalık. (–Ml.)

patlangaç (I) [**patlak** (IV) **-1, patlangıç** (I) **-1, patlankuç** (I) **-1, patlayık -2, patpatik -1**] Mürver ağacı. (*Keçiborlu –Isp.)
[**patlak** (IV) **-1**] : (Dereçine *Bolvadin –Af.; –Çkr.; –Sm.)
[**patlangıç** (I) **-1**] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

[**patlankuç** (I) **-1**]: (Buğabağı –Çr.)
[**patlayık -2**] : (Gerze *Devrek –Zn.)
[**patpatik -1**] : (–El.)

patlangaç (II) [**patlak** (VII)] Tohumları patlatılan bitki. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)
[**patlak** (VII)] : (*Avanos –Nş.; *Bor –Ng.)

patlangaç (III) [**patlangıç** (IV)] Çamurdan yapılan ve patlatılan bir çeşit oyuncak. (İsabey *Çal –Dz.)
[**patlangıç** (IV)] : (Söğüt, Honaz –Dz.)

patlangaz [→ **patlak mısır**]

patlangıç (I) [**patlankuç -2**] **1.** [→ **patlangaç** (I)] **2.** İçi boş dallarından mekik yapılan, küçük yapraklı bir ağaç. (Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**patlankuç -2**] : (Dereköy –To.)
3. Çalı, funda. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

patlangıç (II) Kırmızı ve beyaz çiçekli bir çeşit gelincik. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Bo.)

patlangıç (III) Tane tutmamış nohut kapçığı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

patlangıç (IV) [→ **patlangaç** (III)]

patlangoç [**patlangoz, patlanguç, patpatı** (I), **patpatik -2**] Tabanca gibi ses çıkartan bir çocuk oyuncağı, patlangıç. (*Tirebolu –Gr.; *Maçka ve köyleri –Tr.)
[**patlangoz**] : (Haşhaşı, –Ezc.)
[**patlanguç**] : (*Düzce –Bo.; –Çr.)
[**patpatı** (I)] : (Ağırnas –Ky.)
[**patpatik -2**] : (Harput –El.)

patlangoz [→ **patlangoç**]

patlanguç [→ **patlangoç**]

patlankuç 1. [→ **patlangaç** (I)] **2.** [→ **patlangıç** (I) **-2**]

patlaşmak Kesmez duruma gelmek, körleşmek : *Çakının ağzı patlaşmış.* (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

patlayık 1. Ova ve dağlık yerlerde yetişen bir bitki. (–Zn.) **2.** [→ **patlangaç** (I)]

patlıcan 1. Sebze. (–Md.) **2.** Domates. (*Sungurlu –Çr.; Kuz*Akkuş –Or.) **3.** Dolmalık biber. (Rumeli göçmenleri –İst.) **4.** Uzun, iğne yapraklı, yenilen bir ot. (Kızık*Artova –To.)

patlıcaninciri Bir çeşit incir. (–Tr.)

patlıcantatarı Ateşte pişirilen doğranmış patlıcanın üstüne sarmısaklı yoğurt ve eritilmiş yağ koyarak yapılan bir çeşit yemek. (–Isp.)

patmak Yere vurup parçalamak : *Patılmış ayva lezzetli olur.* (Şaphane *Gediz –Kü.; *Ödemiş köyleri –İz.)

patnı Hayvan yemliği. (–Gm.)

pato Eli çeneye ve alna değdirerek verilen selâm. (–Tr.)

patpat (I) Motosiklet. (*Serik –Ant.)

patpat (II) [→ **patlak** (V)]

patpat (III) Ekmeğin küçüğü. (*Safranbolu –Ks.)

patpatanak Baharda dağlarda yetişen, katmerli sümbüle benzer, kokusuz bir çiçek. (*Bodrum –Mğ.)

patpatı (I) [→ **patlangoç**]

patpatı (II) [→ **patlak** (V)]

patpatı (III) Arpa unundan katıca yoğrulup sac üstünde pişirilen ekmek. (Ağlı *Küre –Ks.)

patpatik 1. [→ **patlangaç** (I)] **2.** [→ **patlangoç**]

patpatotu İlaç yapmakta kullanılan bir çeşit ot. (–Çr.)

patramak (I) Paylamak, çıkışmak. (Sofular –Zn.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

patramak (II) İvmek. (*Bodrum –Mğ.)
patranmak Çırpınmak, kanat çırpmak. (*Perşembe –Or.)
patrav olmak 1. Ölmek. (–Bt.) **2.** Uyumak. (–Bt.)
patre [**patırı** (II)] Kara koyun ve keçi yününden yapılan takma saç. (*Beypazarı –Ank.)
pat sat [**patta satta**] **1.** Zaman zaman, ara sıra, tek tük : *Çocuk pat sat konuşmaya başladı.* (*Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; İkipınar *Mihalıççık –Es.; Peşman *Daday –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Şereflikoçhisar –Ank.; Köşker –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Seydişehir, Aziziye *Ereğli –Kn.; *Mut köyleri –İç.)
[**patta satta**] : (*Sungurlu –Çr.)
2. Yer yer, seyrek olarak : *Taşlı tarladaki buğday pat sat çıkmış.* (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; İkipınar *Mihalıççık –Es.; Sandallar *Devrek –Zn.; Peşman *Daday, –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Şereflikoçhisar köyleri –Ank.; –Krş.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Aziziye *Ereğli –Kn.; *Mut köyleri, *Mersin köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
pattaban Büyük ayaklı ve düztaban (kimse). (–Ks.)
pattadak [**pattadanak**] Birdenbire, ansızın. (*Düzce –Bo.; *Akyazı çevreski –Sk.)
[**pattadanak**] : (*Düzce –Bo.)
pattadanak [→ **pattadak**]
patta satta [→ **pat sat -1**]
pattik Kuyruksuz, cins tavuk. (–Ezm.)
patul (I) [**patuli**] Parça parça yağan iri kar tanesi : *Kar patul patul yağıyor.* (–Tr.; Güneyce –Rz.)
[**patuli**] : (–Rz.)
patul (II) Beyaz. (Güneyce –Rz.)
patuli [→ **patul** (I)]
patuma tığı Ayakkabıların yüzüyle astarını dikmekte kullanılan bir araç. (*Bor –Nğ.)
patuna Ateşte patlatılmış mısır. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
pat virmek Patlak vermek, ip ucu belirmek : *Geçen günkü hırsızlık işi Ulukışla'da pat virmiş.* (*Bor –Nğ.)
pat yapmak Kabalık yapmak. (İlegöp *Uluborlu –Isp.)
pav Kadın başörtüsü. (Sandallar, Yukarıdemirciler *Devrek –Zn.)
pavfurmak [→ **pavkırmak** (I)]
pavkırmak (I) [**pavfurmak, pavkurmak, pavlamak, penkürmek, pevkirmek, pevlemek**] **1.** Çok öfkelenmek. (*Alayunt –Kü.; *Kurşunlu –Çkr.; *Akşehir –Kn.)
[**pavfurmak**] : (–Sv.)
[**pavkurmak**] : (–Af.; *Şereflikoçhisar –Ank.)
2. Kızarak deli gibi söylenmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **3.** Sert sert öksürmek : *Atta soluğanlık olsa böyle sağlam pavkırmaz.* (Bekilli *Çal –Dz.; *Merzifon köyleri –Ama.) **4.** Yorgunluktan solumak (at vb. hayvanlar) : *Atlar yorgunluktan pavkırmasa çatlar.* (*Çarşamba –Sm.) **5.** Ulumak, ürümek (kurt, çakal, tilki, köpek vb. hayvanlar). (Çığrı *Dinar –Af.; İğdecik –Isp.; Kozluca –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Yağbastı *Kula –Mn.; Yahşieli *Bayramiç, *Ezine –Çkl.;

Tokat –Es.; *Çarşamba –Sm.; *Hadım, Balkandak *Beyşehir, *Ermenek –Kn.; Neşidiye *Ceyhan, *Saimbeyli –Ada.; Anaypazarı *Gülnar, *Mut köyleri, *İskenderun –İç.; –Ant.; *Milâs, Bozburun, *Bodrum –Mğ.)

[**pavlamak**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Ada.)

[**penkürmek**] : (Peşman *Daday –Ks.)

[**pevkirmek**] : (Kozacı * Tefenni –Brd.; Işıklı *Çivril, Kaklık, Honaz –Dz.; *Alaşehir –Mn.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Ermenek –Kn.; Yavru *Kaş –Ant.)

[**pevlemek**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Akpınar –Or.)

pavkırmak (II) [**pavkurmaḫ**] Ateş alev alev yanmak, alev bir yere doğru yönelmek. (Abaş, Kösten, Honaz *Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.; *Bor –Nğ.)

[**pavkurmaḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

pavkulak Kurttan küçük, iri bir çeşit çakal. (*Kaş –Ant.)

pavkurmaḫ [→ **pavkırmak** (II)]

pavkurmak [→ **pavkırmak** (I) **-1**]

pavlamak [→ **pavkırmak** (I) **-5**]

pavlika [**pafrika, pavlike**] Fabrika. (Ağaköy *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Ünye –Or.; –Yz.)

[**pafrika**] : (*Devrek –Zn.)

[**pavlike**]: (–Gaz.; –Krş.;*Bor –Nğ.)

pavlike [→ **pavlika**]

pavraz Tavan köşelerine çakılan ince tahta, pervaz. (Güney *Yeşilova –Brd.)

pavsımak Tozu toprağa katmak, toz savurmak. (Köşker –Krş.)

pavsutmak Toz çıkartmak. (Köşker –Krş.)

pavşut Hoşaf. (*Ilgaz –Çkr.)

pavuç Ayakkabı. (–Bt.)

pavyavşanı [→ **payyavşanı**]

pay Armağan. (Akıncılar, Şirince *Kuşadası –Ay.)

paya (I) [→ **payam** (I)]

paya (II) Kendini beğenme, çalım : *Kendi kendine ne payalanıyorsun?* (*İskilip –Çr.; *Zara, Vazıldan *Divriği, *Gürün –Sv.)

payak Örümcek. (–İz. ve köyleri)

payalı (I) Kalın bacaklı (kimse). (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

payalı (II) Kendini beğenen, çalımlı. (Çığrı *Dinar –Af.; Tokat, Bozan –Es.; *İskilip –Çr.; Çamoağa *Divriği –Sv.)

payam (I) [**paya** (I), **pāyem, piyam** (I), **poyam**] Badem. (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril, Honaz, Söğüt –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Torbalı –İz.; Uncuboz *Gördes –Mn.; Osmanlı, Yeniköy –Ba.; Saraycık, Çırpılar *Bayramiç –Çkl.; Maksem –Brs.; –Kü.; Tokat –Es.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Gümüşhacıköy –Ama.; *Bulancak –Gr.; *Erciş –Vn.; –Dy.; Harput *Ağın, –El.; *Arapkir –Ml.; *Kilis, –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Karanıdere, Aliuşağı *Şeferlikoçhisar –Ank.; *Alanya, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Ula, *Bodrum, *Marmaris –Mğ.; –Ed.; Büyükkarakarlı *Hayrabolu –Tk.)

[**paya** (I)] : (–Kn.)

[**pāyem**] : (–Bt.)

[**piyam** (I)] : (–Çkl.)

[**poyam**] : (Akdere *Çal –Dz.)

payam (II) [**piyam** (II)] Topraktan çıkartılan içi sarı, tatlı bir kök. (Yapaltın *Şarkışla –Sv.)
[**piyam** (II)] : (*Antakya köyleri –Hat.)

payar Hayvanın birdenbire atlayışı, sıçrama. (–To.)

paydemiri **1.** Deriyi kazımak için kullanılan bir araç. (–Ks.) **2.** Ham derinin içinin talaşını alan araç. (–İst.)

pāyem [→ **payam** (I)]

payık Temiz. (–Mğ.)

payımsamamak [→ **payınsımamak**]

payın **1.** Ana arktan ayrılan küçük su yolu. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; Balca *Nallıhan –Ank.) **2.** Arktan tarlalara kaçan su. (Kösten, Kızılyer, Honaz –Dz.; *Mut köyleri –İç.) **3.** [→ **payınt**]

payınsımak Bir kimseden çekinmek, saymak, önem vermek. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Gökköy *Reşadiye –To.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

payınsımamak [**payımsamamak**] Hiçe saymak, aldırış etmemek, önem vermemek. (Kuz *Akkuş –Or.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
[**payımsamamak**] : (–Sm.)

payınt [**payın -3**] Sürekli nemli olan tarla. (Dikmenköyü –Ank.; –Ant.)
[**payın -3**]: (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

payır (I) **1.** Eğri : *Tabakayı payır tutma.* (Topan *Feke –Ada.) **2.** Bayır. (Çığrı *Dinar –Af.)

payır (II) Gericilik. (*Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

payıradak Birdenbire (yırtılmak için): *Ev sahibi bize kızıp kira kâğıdını payıradak yırttı mı sana?* (–Sm.)

payırmak Sözünde durmamak, dönmek. (*Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

payır payır (I) Aralıksız, sürekli (konuşma için) : *Payır payır konuştu gitti.* (*Taşköprü –Ks.)

payır payır (II) **1.** Kâğıt, bez vb. şeyler yırtılırken çıkan ses için. (*Taşköprü – Ks. ; – Sm. ; * Merzifon –Ama.) **2.** Turp vb. şeyler yenirken çıkan ses için. (Salda *Yeşilova –Brd.) **3.** Birdenbire ve ses çıkartarak yanma için. (*İskilip –Çr.)

payırtak [**payırtdak, payırtdanak, payırttak**] Hemen, birdenbire, çabuk (koşmak, gelmek, yapmak için). (–Bo.)
[**payırtdak**] : (*Düzce –Bo.)
[**payırtdanak**] : (*Düzce –Bo.)
[**payırttak**] : (–Bo.)

payırtdak [→ **payırtak**]

payırtdanak [→ **payırtak**]

payırtmak Sözünü geri aldırmak, sözünden dönmeye zorlamak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

payırttak [→ **payırtak**]

payısımmak Kavga etmek. (–Yz.)

paykam etmek [**paypacak etmek**] Yağmalamak, kapışmak, bölüşmek : *Buldukları altınları paykam etmişler.* (–Dz.)
[**paypacak etmek**] : (–Sm.)

paykırmak Parlamak, kızmak, hızlanmak. (–Ezm.; Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)

paylık El. (–Ba.)

paymak El ya da ayağında sakatlığı olan (kimse). (*Ağın –El.)

paypacak etmek [→ **paykam etmek**]

paypanak Parasız, karşılıksız, emeksiz elde edilen. (–Sm.)

paypir Yaşlı. (Çandarlı *Bergama –İz.)

paysallamak Caydırmak : *Koyunları üçer liraya satacaktım, filan adam paysalladı.* (Çardak *Dinar –Af.)

paysamak [→ **paysımak**]

paysımak [**paysamak**] Önem vermek, değer vermek. (Kalfat *Kurşunlu –Çkr.; *Afşin ve köyleri –Mr.) [**paysamak**] : (*Taşköprü –Ks.)

paysınmak (I) Bir işe önem vererek, istekle ve özenle başlamak. (Dipsizgöl *İnegöl –Brs.; Satılmış –Es.; Cumhuriyet *Beykoz –İst.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

paysınmak (II) **1.** Arkasından koşmak, kovalamak. (*Lüleburgaz –Krk.) Karamandere * Çatalca, Sultan *Çorlu –Tk.) **2.** Av köpekleri bağırarak av peşinden koşmak : *Benim köpek çok paysındı ama bir iş yapamadı.* (Yeşilyurt *Keçiborlu –Isp.)

paysınmak (III) **1.** Küçümsemek. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Gemerek –Sv.) **2.** Bir kimseyi güçsüz görüp üstüne varmak, çatmak. (–Ank.; Çığşar *Kadirli –Ada.) **3.** Çekinmek, utanmak, sıkılmak. (*Ağın –El.) **4.** Haklı, haksız pay ummak, pay istemek, kendine mal etmek istemek. (Tokat –Es.; *Taşköprü –Ks.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Yz.)

paysınmamak Önem vermemek, saymamak : *Oğlan çok başıboş büyüdü, beni hiç paysınmıyor.* (Peşman *Daday –Ks.)

paytah [→ **paytak** (II) **-2**]

pay tahtası Üstünde derilerin temizlendiği tahta. (–İst.; –Çkl.; –Nğ.)

paytak (I) Peltek, kekeme. (*Mudanya –Brs.)

paytak (II) [**paytah**] **1.** Düztaban. (*Mudanya –Brs.) **2.** Eğri bacaklı (insan ya da hayvan). (Dağal *Çal –Dz.; *Merzifon –Ama.; Harşit *Torul –Gm.; *Bor –Nğ.) [**paytah**]: (Karaözü *Gemerek –Sv.) **3.** Eğri bacaklı insanın yürüyüşü için. (*Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.) **4.** Yamuk, eğri. (*Keçiborlu –Isp.)

paytak (III) Ördek yavrusu. (*Ayaş –Ank.)

paytak (IV) Çok çiğnenmiş, gezilmiş, basılmış toprak : *Bu yer paytak olmuş.* (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

paytaklanmak Sallanmak, dalgalanmak, yalpalanmak. (*Düzce –Bo.)

paytak paytak İki yana sallanarak, ördek gibi yürüyüş için. (*Taşköprü ve çevresi –Ks.)

paytal At sürüsü. (Sazlıbosna *Çatalca –İst.)

paytar (I) Baytar. (*Bozdoğan –Ay.; *Mut köyleri –İç.; *Elmalı ve köyleri –Ant.; *Milâs –Mğ.)

paytar (II) **1.** Çok eğik ve dik yerler. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; Homa *Çivril –Dz.; Karakuzu –Mn.; Endel *Osmaniye, Üskül, Yeniköy *Karaisalı –Ada.; Sebil, Namrun *Tarsus –İç.) **2.** Beş dönümden küçük tarla. (Karakuyu *Saimbeyli –Ada.) **3.** Kıraç, killi topraklı, verimsiz tarla. (Sarıvadi *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **4.** Ormandan ağaçları keserek elde edilen tarla. (*Kozan –Ada.)

paytar (III) **1.** Bodur ardıç. (*Develi –Ky.) **2.** Kesilmiş ağaçların yeniden fışkıran sürgünleri. (Faydalı –Ada.)

paytaran (I) İnce yapraklı, güzel kokulu bir bitki. (*Ermenek –Kn.; Azaplı *Karaisalı –Ada.)

paytaran (II) Gönül okşayıcı söz ve davranış. (Azaplı *Kadirli –Ada.)

paytı Oynak, sözüne güvenilmeyen. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

payyavşanı [**pavyavşanı**] Kırlarda yetişen, ıslatılmış çiçekleri ishalin iyileştirilmesinde, kök ve saplarından elde edilen acı sarımsı suyu leke, kir çıkarmakta kullanılan yabanıl bir bitki. (–Gaz.)
[**pavyavşanı**] : (Suboğaz –Gaz.)

pazaḫ [→ **pazak**]

pazak [**pazaḫ**] Zayıf, yağsız et. (–Ama.)
[**pazaḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

pazar 1. Pazartesi günü. (*Vezirköprü –Sm.) **2.** Perşembe. (–Çkr.; Şıhlar –Ank.; *Bafra –Sm.)

pazar harcı Nişanlanan kıza götürülen armağan. (–Sm.)

pazarlık kesme Düğünden birkaç gün önce oğlan evinin kıza yaptıracağı giysileri almak için kız ve oğlan ailelerinin birlikte şehre inmeleri. (–Sv. köyleri)

pazdamaḫ [**pazlamak** (I)] Sövmek, verip veriştirmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**pazlamak** (I)] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

pazı (I) [**pazu, pözü**] **1.** [→ **pazlama -1**] **2.** Börek. (Fındıklı *İnegöl –Brs.) **3.** Yufka. (–İz.; Yeniköy –Ba.; Bulgaristan göçmenleri *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Akyazı çevresi –Sk.; Künçez –Bil.; –Sm.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.) **4.** Hamur topağı, beze. (–Ba. ve çevresi; *Gelibolu –Çkl.; Tokat –Es.; *İzmit, *Kandıra –Kc.; *Düzce, –Bo.; *Adapazarı –Sk.;*Safranbolu –Zn.; Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; –Krş.)
[**pazu**] : (Karabüzey *Araç –Ks.)
[**pözü**] : (–Ks.)

pazı (II) Ayak tarağı. (Keşanuz –Ank.)

pazı (III) **1.** Meşe ağacının meyvesi, palamut. (Höketçe *Saimbeyli –Ada.) **2.** Kısa boylu ardıç ağacı. (Karkıncık *Artova –To.)

pazı (IV) Arabanın iki tekerinin arasındaki bölüm, mazı. (Karkıncık *Artova –To.)

pazıbaşı Pancar yaprağı. (Sarıoba –Ank.)

pazık [**pazıpancarı, pazıpenceri, pazük**] Pancar. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; –Ada.)
[**pazıpancarı**] : (*Merzifon –Ama.)
[**pazıpenceri**] : (İrişli *Çıldır –Kr.)
[**pazük**] : (Ağrakos *Suşehri –Sv.)

pazıpancarı [→ **pazık**]

pazıpenceri [→ **pazık**]

pazlama [**pazı** (I) **-1, pazlambaç**] **1.** Sac üstünde pişirilen ekmek, bazlama. (*Gelendost –Isp.; Karakuyu –İz.; Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Akyazı çevresi –Sk.; –İst.; *Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; *Ayancık –Sn.; *Vakfıkebir –Tr.; –Rz.; *Gürün –Sv.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**pazı** (I) **-1**] : (*Mustafakemalpaşa –Brs.)
[**pazlambaç**] : (–Ed.)
2. Mısır ekmeği. (Abaş, Kösten, Honaz, Karaçay *Çal –Dz.; *Çarşamba –Sm.; –Tr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **3.** Yufka ekmeğine, yağ, yoğurt sürüp pişirerek yapılan bir çeşit börek. (Hadım *Çal –Dz.)

pazlamak (I) [→ **pazdamaḫ**]
pazlamak (II) Çırpınmak (insan ya da kuş). (–Gaz.)
pazlamak (III) Yaymak. (*Ünye –Or.)
pazlambaç [→ **pazlama -1**]
pazu [→ **pazı** (I) **-4**]
pazük [→ **pazık**]
pe [→ **pā -1**]
pebik Gürgene benzer bir ağaç. (Miçinkağ *Kemaliye –Ezc.)
pece [**paca -1, peçe** (I) **-2**] **1.** [→ **peçe** (I) **-1**] **2.** Dolap. (–Ank. ve çevresi) **3.** [→ **peçe** (I) **-3**] **4.** Baca. (*Emirdağ –Af.; Bozlar *Eşme –Uş.; Tokat –Es.; Ayaklıcaoluk –Mr.; Gülâbi – Yz. ; Köprüköy * Keskin –Ank.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**paca -1**] : (*Erciş –Vn.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)
[**peçe** (I) **-2**] : (–Yz.; Karabekir, Yahşıhan –Ank.)
5. Ocak. (Bozlar *Eşme –Uş.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
peç (I) Yamuk, eğri, düzlemesi bozuk olan : *Bu duvar peçinden kaçmış.* (*Gelibolu –Çkl.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)
peç (II) [→ **peçe** (V)]
peç (III) Neden : *Sen bana o lakırdıyı söyledin ama peçi ne idi?* (–Mğ.)
peçal [**peçel -3**] Kolu, bacağı sakat, düşkün kimse. (Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.;*Alayunt –Kü.)
[**peçel -3**]: (–Brd.; *Mudanya –Brs.; –Ant.)
peçare [**peçari**] **1.** Kalın sırık. (–Rz.) **2.** Tarla sınırını belirten çit. (–Rz.)
[**peçari**] : (Gündoğdu –Rz.)
peçari [→ **peçare -2**]
peçe (I) [**paca -2, 3**; **pace, paça** (III), **pece -1, 3**; **peke** (I) **-3, penek** (I)] **1.** Pencere, tavan penceresi. (Çayıralan –Yz.; *Mucur –Krş.; –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.)
[**paca -2**] : (*Erciş –Vn.; –Bt.; *Bor –Nğ.)
[**pace**] : (–Bt.)
[**pece -1**] : (Cemele –Krş.; *İncesu, *Ürgüp –Ky.; –Nş.; *Karaisalı –Ada.)
[**peke** (I) **-3**] : (Atlas *Sivrihisar –Es.)
[**penek** (I)] : (Kuşu *Hekimhan –Ml.; –Yz.; Tomarza *Develi –Ky.)
2. [→ **pece -4**] **3.** Duvar içindeki kapaksız dolap. (Kurthasanlı *Kadınhanı –Kn.)
[**paca -3**] : (*Bor –Nğ.)
[**paça** (III)] : (–Dy.)
[**pece -3**] : (–Krş.)
peçe (II) **1.** Dumanın geri dönmemesi için ocağın önüne konulan perde. (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alaçam –Sm.; *Ermenek –Kn.) **2.** Kapaksız dolaplara konulan perde. (*Ermenek –Kn.)
peçe (III) Elbise, gömlek vb. giysilerin kollarındaki manşet. (*İskilip –Çr.)
peçe (IV) Dokuma tezgâhında ipliklerin geçirildiği 20 delikli tahta parçası. (Diği *Sungurlu –Çr.)
peçe (V) [**peç** (II)] Tarlaları sulamak için ana arktan ayrılan küçük su arkları. (Ağlı *Küre –Ks.; –İç.)
[**peç** (II)] : (*Mut köyleri –İç.)
peçe (VI) Piliç. (–Kr.)
peçeçe Yarasa. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
peçek 1. Yabansarmaşığı. (Ergân –Ezc.) **2.** Böğürtlen çalısı gibi uzayan, beyaz, sarı çiçek açan, yaprağı sabun gibi köpüren bir ot.

(Kışlacık –Ama.) **3.** Dere kıyılarında yetişen, gövdesi yenilen bir ot. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

peçel (I) **1.** Yaşlı (kimse). (–Dz.) **2.** Zayıf (kimse). (*Acıpayam –Dz.) **3.** [→ **peçal**]

peçel (II) İçine yabancı öğeler karışmış tahıl. (*Taşköprü –Ks.; Yeniköy –Ba.)

peçelemek Kapatmak, örtmek : *İşi nekadar peçeleseniz gözümüzden kaçmaz.* (*Çarşamba –Sm.)

peçeli Utangaç, çekingen. (–Krş.)

peçelitavuk İspenç tavuğu. (*Mudanya –Brs.)

peçellemek Bir işi beceremeyip bozmak. (*Ünye –Or.)

peçelması Yazın yetişen kırmızı renkli bir çeşit elma. (–Gm.)

peçerez Sarp, dik : *Bu yol daha peçerezdir.* (–Dz.)

péçet (I) Mühür : *Bir torba buldum ağzı péçetliydi.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

peçet (II) Tütün, sigara. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

peçe taşı Odadaki ocağın üst taşı. (Telme *Şiran –Gm.)

peçi Deri : *Ahmet'in peçisi kıllıdır.* (Güneyce, Limanköy *Çayeli –Rz.)

peçiçe Yarasa. (Mapavri –Rz.)

peçli Yelek. (Çamaltı *Menemen –İz.)

peç peçe Art arda. (–Ama.)

peçu Enenmiş, iğdiş (hayvan). (Türkistan göçmenleri –İst.)

peçük Keçi kuyruğu. (*Boyabat –Sn.)

pedahta Dokuma tezgâhında, direziyi açmaya yarayan ayakla basılacak yer. (*Tire –İz.)

pedavra Damda üzerine kiremit döşenen ya da kiremit yerine kullanılan ince tahta, bedevre. (*Düzce –Bo.; *Safranbolu –Zn.)

pedek Ahır kapısını içerden kapatmaya yarayan kalın sırık. (–Sn. köyleri)

pedi (I) Açıkgöz, çıkarcı. (–Nğ.)

pedi (II) **1.** Dadı. (–Çkl.) **2.** Tarım işlerinde kullanılan hayvanlara bakan adam, yanaşma. (Rumeli göçmenleri –İst.)

pedirik [→ **pedrik** (II)]

pediris Çul ve kilim üstüne yapılan bir çeşit iş. (–İç.)

pediye Önlük. (*Nazilli –Ay.)

pedrik (I) **1.** Beyaz : *Şu kâğıt ne kadar pedriktir.* (Kurşunlu *İnegöl –Brs.) **2.** Temiz, parlak. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)

pedrik (II) [**pedirik**] Temizlenip taranarak eğirilecek duruma getirilmiş pamuk yumağı. (Söğüt, Honaz –Dz.; Bölceağaç, Manyas *Bandırma –Ba.; Büyükanafarta *Eceabat –Çkl.; Harman *Söğüt, Karaağaç *Gölpazarı –Bil.; *Hereke –Kc.; *İpsala –Ed.)

[**pedirik**] : (–Çkl.)

peğ (I) [**peğe** (I), **peh** (II) **-2, pek** (IV)] **1.** Arsa. (–Gm.; –Ezc.; –Ml. ve köyleri; *Pazarcık –Mr.; –Sv.)

[**peğe** (I)] : (Tekerahma *Gürün –Sv.)

2. Arsa ve tarla çıkıntısı. (*Niksar –To.) **3.** Hendek. (Evciler *Balâ –Ank.) **4.** Yapı yıkıntısı ve arsası. (–Kü.; *Niksar –To.; *Alucra –Gr.; Bargazmanlı *Vakfıkebir –Tr.; –Ezm.; *Kilis –Gaz.; Önsen –Mr.; –Ezc.; *Ağın –El.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri, *Gürün –Sv.)

[**peh** (II) **-2**] : (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

[**pek** (IV)] : (–Gm.; Şekerli *Tortum –Ezm.; –Ezc.; –El.)

peğ (II) Yığın. (*Ünye –Or.)

peğ (III) [**peğe** (II)] Yazın koyunların sağıldığı çitle çevrilmiş yer, ağıl. (*Kelkit –Gm.; Çamoağa *Divriği –Sv.)
[**peğe** (II)] : (Türkmen aşireti *Bismil –Dy.)

peğe (I) [→ **peğ** (I) **-1**]

peğe (II) [→ **peğ** (III)]

peğkürmek Ulumak (tilki vb. hayvanlar). (Ağlı *Küre –Ks.; Ziğdi *Erbaa –To.)

peğlik Çatısı yanmış, yıkıntı durumuna gelmiş yapı. (–Kr.)

peh (I) **1.** [→ **pā -1**] **2.** Beğeni ünlemi. (–Mr.; –Yz.)

peh (II) **1.** Duvar : *Pehin üstüne çıkma düşersin.* (Düzköy –Gr.) **2.** [→ **peğ** (I) **-4**]

pehin Gübre. (–Kr.; –Ezm.)

pehle (I) Güreş : *Ayı ile pehle kurulmaz.* (*Ahlat –Bt.)

pehle (II) Pusu. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

pehle (III) **1.** Kurutulmuş et, pastırma. (–Isp.; *Tefenni –Brd.; Çamaltı *Menemen –İz.) **2.** Meşin kırpıntısı. (–Brd.)

pehle kurmak Birisini kendine yaşıt bilmek. (–Ur.)

pehli (I) Arktan ayrılan ufak su yolu. (–To.)

pehli (II) **1.** Kaburga kemiği ya da kürek kemiği etinden buğuda pişirilen yemek. (–İst.; –Ank.) **2.** Patlıcan turşusundan etle yapılan bir çeşit yemek. (*Zile –To.; –Ky.)

pehlil [→ **pehlül**]

pehlül [**pehlil**] Aptal, deli, sersem. (*Kilis –Gaz.; –Mr.; –Ank.)
[**pehlil**] : (–Ank.)

pehni [→ **petni** (I) **-1**]

pehpehlemek Kollamak, korumak, pohpohlamak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Düzce –Bo.; *Bor, –Nğ.)

pehr Zaman sözcüğüyle birlikte kullanılır, o zamanda anlamına gelir : *O zamanın pehrinde bubam onu üç altına almış imiş.* (–Kn.)

pehrenk [→ **pöhrenk -2**]

pek (I) Temiz. (Peşman *Daday –Ks.)

pek (II) Hızlı. (*Fatsa –Or.; –Gr.; *Keskin –Ank.)

pek (III) **1.** Bekçi kulübesi. (–Ba.) **2.** Av bekleme yeri. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

pek (IV) [→ **peğ** (I) **-4**]

peka [→ **peke** (I) **-1**]

peke (I) [**peka**] **1.** Tahta sedir. (*Foça –İz.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Maçka ve köyleri –Tr.; –Rz.; –Kr. çevresi; *Arapkir –Ml.)
[**peka**] : (*Bayburt –Gm.)
2. Leblebicilerin pişirdikleri nohutları serip soğutmak için kullandıkları tahta bölme. (–Ezc.) **3.** [→ **peçe** (I) **-1**]

peke (II) [→ **peki** (IV)]

pekemek Kapamak, tıkamak. (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Gölpazarı –Bil.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Pınarbaşı *Nallıhan –Ank.)

pekenmek Kapanmak, tıkanmak. (*Gelendost –Isp.; Söğüt, Honaz, Kösten, Karaçay –Dz.; Tokat –Es.; Dadanı –Bo.)

pekenti Akarsuların önüne yapılan toprak set. (Kaklıç *Menemen –İz.)

pekeşmek Katılaşmak. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

pekeştirmek Katılaştırmak, sıkıştırmak. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

peket Paket : *Cığara pekedi.* (İsabey *Çal –Dz.; Hisarcık *Yayladağı –Hat.; *Bor –Nğ.)

peketmek [**pekitmek** (I) **-1**] Kapatmak, örtmek. (Güneyköy *Eşme –Uş.; İleydağı *Uluborlu –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Ağlı *Küre –Ks.; *Bor –Nğ.; Alkı, Bağyaka, Gerit, Kuzyaka *Milâs –Mğ.)
[**pekitmek** (I) **-1**] : (–Isp.; *Bergama –İz.; *Tavşanlı, -Kü.; *Boyabat –Sn.; *Akseki –Ant.; Pehlivanköy –Krk.)
pekey Peki. (–Gaz.)
peki (I) Sert, katı : *Hamur çok peki.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Gündoğdu –Brs.)
peki (II) Eşek semeri. (–Brs.; *Bozüyük –Bil.)
peki (III) Kapı sürgüsü. (–Kıbrıs)
peki (IV) [**peke** (II), **pekit**] Bahçelerin çevresine çalı çırpıdan yapılan çit. (Rumeli göçmenleri –İz.; *Keskin –Ank.; Kavaklıköy –Krk.)
[**peke** (II)] : (Kuzköy*Bucak -Brd.)
[**pekit**] : (*Keskin –Ank.)
pekilemek Örtmek, kapatmak, sürgülemek : *Kapıyı peki.* (Fili *Biga –Çkl.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Kaymaklı, Lefkoşe –Kıbrıs.)
pekin Acımasız, sert (kimse). (–Isp.)
pekinmek (I) **1.** Yerinden kımıldamamak, çivilenmek. (–Sv.) **2.** Abanmak, tutunmak, dayanmak : *Sıkı pekin sonra düşersin.* (*İskilip –Çr.; *Ardanuç çevresi –Ar.; *Koyulhisar –Sv.; *Beyşehir –Kn.)
pekinmek (II) Güvenmek. (*Beyşehir –Kn.)
pekişmek 1. Sıkışmak, sıkışarak sertleşmek : *Bu helva nekadar pekişmiş.* (Bereketli *Tavas, Söğüt, Kösten, Karaçay, Honaz, Bekilli, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Gerede –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Or.; –Tr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar, –Sv.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor –Nğ.;*Ermenek –Kn.) **2.** Zorlamak, zorlayarak itmek. (*Göynük –Bo.) **3.** Tutunmak. (*Koyulhisar –Sv.) **4.** Güçlenmek. (Yeniköy –Ba.; –Or.) **5.** İki şey birbirine iyice yapışmak, tıpatıp eklenmek : *Tahtaları çivi ile pekiştir.* (*Merzifon –Ama.; *Bodrum –Mğ.)
pekiştirmek [**pekitmek** (III), **pekleştirmek -1**] **1.** Sıkıştırarak sağlamlaştırmak, düzeltmek, onarmak. (Bekilli *Çal –Dz.;*Mudanya –Brs.; *Kandıra –Kc.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.; Bağlıca, Karlı *Ardanuç –Ar.; –Nğ.; *Mut köyleri –İç.; *Elmalı –Ant.; *Milâs –Mğ.)
[**pekitmek** (III)] : (*Taşköprü –Ks.; *Lâdik –Sm.; Piraziz –Gr.)
[**pekleştirmek -1**] : (*Düzce –Bo.) **2.** Sıkıştırarak sertleştirmek (pamuk, toprak vb. şeyleri) : *Toprağı pekiştirmek için sürgülemek ister.* (Güllü *Buldan, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bornova –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Tr.; Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.) **3.** Sağlama bağlamak (mecaz): *Yarın saat dörtte gelmesini pekiştir.* (–Nğ.; *Milâs –Mğ.)
pekit [→ **peki** (IV)]
pekitmek (I) **1.** [→ **peketmek**] **2.** Tarla, bağ, bahçeyi korumak için çevresini çitle çevirmek, sarmak, örtmek. (Kılkış –İz.; –Brs.; *İskilip

–Çr.; *Boyabat –Sn.; *Keskin –Ank.; Güzelsu *Akseki –Ant.; * Malkara, Hasköy * Hayrabolu –Tk.)

pekitmek (II) **1.** Sınırlandırmak, önünü almak (mecaz). (Pehlivanköy –Krk.) **2.** Işık ve yelin girmesine engel olmak. (*Mustafakemalpaşa –Brs.; Tokat –Es.; Bulgaristan göçmenleri –İst.)

pekitmek (III) [→ **pekiştirmek -1**]

pekitmek (IV) Sulu şeyleri koyulaştırmak (pekmez, hamur vb.). (Kızılköy *Ezine –Çkl.)

peklemek (I) Temizlemek. (Peşman *Daday –Ks.)

peklemek (II) Sağlamlamak. (*Düzce –Bo.)

pekleşmek Sertleşmek, katılaşmak. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

pekleştirmek 1. [→ **pekiştirmek -1**] **2.** Katılaştırmak. (*Düzce –Bo.)

peklik (I) Temizlik. (Peşman *Daday –Ks.)

peklik (II) Sertlik, dayanıklılık, direnç. (Bağyaka *Finike –Ant.)

pekmezal [→ **pekmezkefi**]

pekmezkefi [**pekmezal, pekmezköpüğü**] Kula ile doru arasında bir at donu. (Karahisar *Tavas, Çöplü *Çivril –Dz.; Kızılcaören –Kü.; Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; –Ks.; *Merzifon –Ama.; Keşanuz, *Kalecik, *Güdül, *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.; * Ermenek –Kn.; Boynuyoğun –Ada.; –İç.; Bademağacı *Alanya –Ant.; Yerkesik *Yatağan –Mğ.) [**pekmezal**] : (*Yalvaç –Isp.) [**pekmezköpüğü**] : (*Şereflikoçhisar –Ank.; *Ermenek –Kn.)

pekmezköpüğü [→ **pekmezkefi**]

pekmez külü Üzüm şırasını kestirmekte kullanılan ceviz ağacı külü. (Muradiye –Rz.)

pekmezliçorba Aşure. (*Bor –Ng.)

pekmez toprağı 1. Üzüm yapılırken şırayı kestirmek için kullanılan beyaz toprak. (İğdecik, Uluğbey *Senirkent, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Bereketli *Tavas, Bekilli, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Görece –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *İskilip –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; Zile *Merzifon, Tekke *Taşova –Ama.; Bayadı –Or.; *Koyulhisar –Sv.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli ve köyleri, Erenyaka *Akseki –Ant.; *Milâs, *Bodrum –Mğ.)

peknek Merdivenlerin üstündeki kapı. (*Marmaris –Mğ.)

pekon Mısır tanelerken çıkan toz. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

pek yüzlü Utanmadan, sıkılmadan her şeyi konuşan. (*Düzce –Bo.)

pelden Kaydırak oyunu. (Yeniköy –Ba.)

peldirgoz Tavşan. (Ortaoba, İkizce, Yukarıoba *Çekerek –Yz.)

peldir peldir 1. Fıldır fıldır (gözün hızla sağa sola dönmesi için). (*İskilip –Çr.) **2.** Bön bön, aptal aptal, korkak korkak (bakmak için). (Tokat –Es.; *Gemerek –Sv.; Bahçeli *Bor –Ng.)

pele (I) Enli meşin ve kösele parçası. (–Isp.)

pele (II) Oyunda merkez sayılan yer, kale. (*Ilgaz –Çkr.)

pele düşmek Yağmurun ıslaklığı toprağın derinliğine geçmek. (Kerkük)

peleḫ Bir çeşit dağ kaplanı. (Goş –Kr.)

pelek (I) Evle ahırı birbirine bağlayan ufak geçit ya da küçük merdiven. (Camili, Elviran, Ahır –Ank.)

pelek (II) [**pelenk** (II)] Ağır bir şeyi yerinden oynatmak için kullanılan ilkel kaldıraç. (Berk, *Gerede, İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**pelenk** (II)] : (Berk –Bo.)

pelen (I) Bilgi, ustalık : *Dağda kütük çok, o da pelen ile sökülür.* (Dastarlı *Ayaş –Ank.)

pelen (II) Eskiden kadınların giydiği çarşafın üst parçası. (*Lüleburgaz köyleri –Krk.)

pelen (III) Hızlı atılan deyneğin yere dokunup sıçrayarak gidişi. (Fadılla –Mğ.)

pelengir Tespih yapmakta kullanılan araç. (–Isp.)

pelenk (I) Turşu vb. yiyeceklerin üstünde oluşan küf. (*Alaşehir –Mn.)

pelenk (II) [→ **pelek** (II)]

pelenk (III) Karşılıklı iş yardımlaşması, imece. (Yavuz, Şalcı *Şavşat –Ar.)

pelenklemek Kapıyı arkasından sürgülemek. (*Kuşadası –Ay.)

pelenk olmak İş yaparken yardımlaşmak. (*Şavşat –Ar.)

pelen pelen Hızlı hızlı. (–Dz.; *İskilip –Çr.)

pelensek [→ **pelesek** (I)]

peler (I) Siyah kaput bezinden yapılmış başörtüsü. (Kurna –Brd.)

peler (II) Çamaşır sepeti. (*Havran, *Edremit –Ba.)

peler (III) Duvarı, yağmur vb. şeylerin etkisinden korumak için yapılan kamış saçak. (*Ereğli –Kn.)

pelese (I) [**pelesek** (II)] Taze soğan, soğan fidesi. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Höyüklü *Yalvaç –Isp.)
[**pelesek** (II)] : (Yassıviran *Senirkent –Isp.)

pelese (II) **1.** Pis, pislik. (Kıbrısçık –Bo.; Bektemür *Daday –Ks.) **2.** Yağmur sularının sürükleyip biriktirdiği çerçöp. (–Kü.)

pelese (III) [**pelesek** (III)] **1.** Ağaç dalları üstündeki kar parçaları : *Peleseler beni ıslattı.* (Keleş –Brs.) **2.** Parça, bir parça, azıcık. (–Isp.)
[**pelesek** (III)] : (Yassıviran *Senirkent –Isp.)

pelese (IV) Düzey : *Döşeme tahtaları kapı eşiği pelesesinde olmalı.* (*Merzifon köyleri –Ama.; *Gürün –Sv.)

pelesek (I) [**pelensek, pelesenk** (I)] Araba tekerleğinin çıkmaması için mazının ucuna takılan çivi. (Yassıviran *Senirkent –Isp.; Telin *Gürün –Sv.; Çukurkuyu *Bor –Nğ.)
[**pelensek**] : (–Gaz.)
[**pelesenk** (I)] : (Bayat *Emirdağ –Af.)

pelesek (II) [→ **pelese** (I)]

pelesek (III) [→ **pelese** (III) **-2**]

pelesek (IV) **1.** İyi bakım, özen. (*Gürün –Sv.) **2.** Güvence, inanca, sağlama bağlama. (*Gürün –Sv.)

pelesek (V) Mücevher. (–Mr.)

pelesek dönmek Tepesi üstü düşmek. (*Bor –Nğ.)

peleselik [→ **pelesentilik**]

pelesenk (I) [→ **pelesek** (I)]

pelesenk (II) Dağılmış, yayılmış. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Üstükran –Mş.; –Bt.)

pelesenk dönmek Çok çalışma nedeniyle düşünceleri altüst olmak, bilinçsizleşmek. (–Nğ.)

pelesentilik [**peleselik, peliselik**] Sık ormanlık, çalılık, fundalık. (Karacakaya *İnegöl –Brs.)

[**peleselik**] : (Akoluk *Ereğli –Kn.)
[**peliselik**] : (Kızılcabölük –Dz.)
pelesimek Yorulmak. (–Brd.; –Ba.)
peleste **1.** Tütün fidesi. (Yeniköy –Ba.) **2.** Bir tutam : *Bir peleste fide ver.* (Yeniköy –Ba.)
peleş (I) Çelimsiz, zayıf (insan ya da hayvan). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
peleş (II) Solak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
peleş (III) [**peliç, pelik** (VI)] Boynuzları yana ve aşağıya doğru uzayan hayvan : *Bizim öküz peleştir.* (Çoraklı, Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, *Yusufeli çevresi –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**peliç**] : (–Ezm.)
[**pelik** (VI) : (Köse *Kelkit –Gm.)
pelevertsiz Biçimsiz, çirkin : *Şu adamın ayakları çok pelevertsiz.* (Türkali –Zn.)
pelevetsiz Patavatsız. (–Ur.)
pelevürt etmek Paylaşmak, bölüşmek. (Zermut *Torul –Gm.)
pelez (I) Kadınların başlarına taktıkları küçük altın ya da altına benzer para. (Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)
pelez (II) Kıldan dokunmuş kilim. (Yayladağı *Antakya –Hat.)
pelezimek [**pelezirmek**] Kalbi çarpmak, hızlı hızlı atmak : *Öyle korktum ki yüreğim pelezidi.* (–Uş.; *Alaşehir –Mn.; *Gediz, *Simav –Kü.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Sv.; –Yz.)
[**pelezirmek**] : (*Emet –Kü.)
pelezirmek [→ **pelezimek**]
peliç [→ **peleş** (III)]
pelik (I) [**pölük** (II)] **1.** Saç. (–İst.) **2.** [→ **porik** (II) **-1**] **3.** Örülmüş saç bölüğü, saç örgüsü. (–Ay.; Çandarlı *Bergama –İz.; Yeniköy –Ba.; Kocayayla, Fili *Biga, *Çan –Çkl.; Karahoca*Karacabey –Brs.; Bulgaristan göçmenleri –İst.; Taflı *Çarşamba –Sm.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Hocaköy, Kayapınar–Kn.;–Ed.;*Lüleburgaz–Krk.; *Saray, *Çorlu –Tk.)
[**pölük** (II)] : (Hisarcık *Yayladağı –Hat.)
pelik (II) Parça. (–Ada.; *Mut köyleri –İç.)
pelik (III) [→ **palıt**]
pelik (IV) Patik. (–Mr.)
pelik (V) Mısır ekmeği pişirilen toprak kap. (*Sürmene –Tr.)
pelik (VI) [→ **peleş** (III)]
pelin (I) Tavşan. (*Kaş –Ant.)
pelin (II) [→ **palıt**]
pelis [→ **peliz**]
peliselik [→ **pelesentilik**]
pelişmek Pay etmek, bölüşmek. (Bulduklu *Kozan –Ada.)
pelit (I) Mayasız hamur ekmeği. (–İst.)
pelit (II) [→ **palıt**]
pelit (III) Çocuğun erkeklik organının ucu. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
peliz [**pelis**] Tahıla karışmış taş, toprak, delice vb. yabancı öğeler: *Bu buğday pek pelizli.* (–Mğ.)
[**pelis**] : (*Bodrum ve çevresi –Mğ.)
pellempüs Çeşitli bitkilerden çıkarılan kokulu reçine. (*Osmaniye –Ada.)
pellik (I) Bulanıklık : *Bugün havada pellik var.* (Çakırlar *Akşehir –Kn.)
pellik (II) Çelikçomak oyunu. (*Sivrihisar –Es.)
pellipelen Ölü gibi baygın, sessiz (yatmak için). (Sarıoba *Polatlı –Ank.)
pel pel [**per per**] Aptal aptal, şaşkın şaşkın, saf saf (bakış için). (–Ml.;

–Gaz.; –Yz.; *Şereflikoçhisar –Ank.; –Nğ.; –Ada.)
[**per per**] : (*Antakya –Hat.)

pelpes Beğenme, ilgilenme. (Yerkesik *Yatağan –Mğ.)

pelte Pamuk atılırken kirişten fırlayan pamuk parçaları. (–Ml.)

peltek peltek (I) İki yana sallana sallana (yürümek için). (–Ada.)

peltek peltek (II) Dışarıya doğru çıkık (göz için). (Köşker –Krş.)

pelteleşmek Yorgunluk nedeniyle yerinden kalkamamak. (*Taşköprü –Ks.)

pelteşenlik İçinden çıkılamayacak kadar yapışkan ve katı çamur, bataklık. (İbriktepe *İpsala –Ed.)

pelun [→ **pelüm**]

pelüm [**pelun**] Halk hekimliğinde kullanılan bir bitki, pelin. (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**pelun**] : (*Sebinkarahisar –Gr.)

pelver [**pelverde -1**] **1.** Domates salçası. (–İz.; –İst.; *Niksar, Bizeri, Kızılköy –To.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; –Tr.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Sorgun –Yz.; Çıplak *Avanos –Nş.)
[**pelverde -1**] : (Kavşit *Sungurlu –Çr.;*Kağızman çevresi –Kr.; –İz.; –Ank.; –Ky.)
2. Kuşburnundan yapılan bir çeşit pekmez. (Heris *Artova –To.)
3. Şıra ve ezilmiş ayvadan yapılan bir çeşit pekmez. (Erkilet –Ky.)

pelverde 1. [→ **pelver -1**] **2.** Tatlı elmadan yapılan marmelat. (–Ks.) **3.** Dut ve erik marmelatı. (Peşman *Daday –Ks.; *Kemaliye –Ezc.)

pel vurmak Olacak bir işe engel olmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pempek Tertemiz. (Kayışlı –Mr.)

pempez Küçük, yuvarlak taşlarla oynanan bir çocuk oyunu. (Şekerli *Narman, *Tortum –Ezm.)

péncer Pancar. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Erciş –Vn.)

pencevüş [→ **pençeviş -1**]

pencük atmak [→ **pencük etmek**]

pencük etmek [**pencük atmak**] Yırtmak, eskitmek: *Bir haftada pencük ettin.* (–Gm.; –Ezc.)
[**pencük atmak**] : (–Gm.)

penç 1. Eğri yer, yamaç. (*Antakya –Hat.) **2.** Çapraz, köşeli. (*Antakya –Hat.)

pençe (I) Ağaçların, bitkilerin ince kökleri. (Adatepe *Ayvacık –Çkl.; –Gaz.)

pençe (II) Olgunlaşmış çeltiklerin toplanıp bağlanmış bir tutamı, bağlam. (*Beypazarı –Ank.)

pençek pençek Parça parça, bölük bölük : *Şimdi seni pençek pençek ederim.* (–Ank.; Engili *Akşehir –Kn.)

pençek toprak Verimli toprak : *Aldığım tarla pençek topraktır, adamı diksen tutar.* (*Tire –İz.)

pençelenmek Kök salmak, köklenmek. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)

pençer Ebegümeci. (Kerküt *İslâhiye –Gaz.)

pençeviş [**pencevüş**] **1.** Karaciğer. (*Kula –Mn.)
[**pencevüş**] : (–İst.)
2. Koyun, keçi bağırsağı, bumbar. (*Çal –Dz.) **3.** Bumbarı pirinç, bulgur, kıyma, kimyonla doldurarak yapılan bir çeşit yemek. (*Sivrihisar –Es.) **4.** Koyun ve keçi bağırsaklarının çevresindeki yağlar. (–Mğ.)

pendek Yük, denk. (Gündüzbey –Ml.)

pendem (I) Göğüs tutukluğu ve bu hastalık nedeniyle olan balgam. (Güvenç –Kn.)

pendem (II) Enenmiş boğadan gebe kalan inek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pendemli Süslü : *Bugün kadınlar çok pendemli, düğün mü var?* (Peşman *Daday –Ks.)

pendem vermek Süslenmek : *Daha kendine pendem veremedin mi?* (Peşman *Daday –Ks.)

pendir Peynir. (*Emirdağ –Af.; *Akçakoca –Bo.; –Ml.; *Birecik –Ur.; –Gaz.; –Krş.; –Ada.)

pendir sündürmesi Yağda eritilmiş peynire şeker koyarak yapılan bir çeşit tatlı. (Gülâbi –Yz.)

pene Kalem sapı. (Yeleme *Korkuteli –Ant.)

penek (I) **1.** [→ **peçe** (I) **-1**] **2.** Ahır ve kümeslerde, çoğunlukla gübre atmaya yarayan küçük pencere. (*Alaçam –Sm.) **3.** Duvarda açılan çok küçük delik : *Peneğin önünde sabaha kadar bekledim, bir şey göremedim.* (Mursal *Divriği –Sv.)

penek (II) Girintili çıkıntılı bağ karıklarının dışında kalan geniş toprak parçası. (*Erciş –Vn.)

penekat Teknedeki hamuru sıyırmaya yarayan bir çeşit araç. (*Bergama –İz.; –Mn.)

peneklemek Uyuklamak. (*Lâpseki –Çkl.)

penevre Bir şey yemek için şunun bunun evinde dolaşan (kimse). (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

penevrenk Kadınların giydiği abadan yapılmış don. (*Hayrabolu –Tk.)

penez Tembel : *Bu çocuk penezin biridir.* (*Bayındır –İz.)

penez etmek Kamaştırmak : *Önümden bir kamyon geldi, ışıkları gözümü penez etti.* (Şeref *Yatağan –Mğ.)

pengeşge [**pengeşke**] Kapı menteşesi. (Kuzkışla, Kuruçay *İliç –Ezc.)

[**pengeşke**] : (Kuzkışla, Kuruçay *İliç –Ezc.)

pengeşke [→ **pengeşge**]

pengildemek Korkmak, ürkmek. (Bekilli *Çal –Dz.; Sekiköy *Ödemiş –İz.)

pengildetmek Korkutmak : *Çocuğu pengildetme.* (Bekilli *Çal –Dz.)

penise Kuytu yer. (Çiftlik, Uzunca-burç –İç.)

penk Uçurumla sonuçlanan düzlük yer. (*Andırın –Mr.)

penkimek Burkulmak. (*Hayrabolu –Tk.)

penkürmek [→ **pavkırmak** (I) **-5**]

penlik Kulakları sarı, gövdesi başka renkte olan keçi. (Veliköy –Rz.)

pentem Düz yer, düzlük. (–Bo.)

penter Testi. (Ortaca *Gelibolu –Çkl.; Mürefte –Ank.; –Ada.; Haralaköy *İpsala –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Karacakılavuz *Vize, *Hayrabolu –Tk.)

penzahar Panzehir. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

pepe (I) **1.** Uyuşuk, sersem. (*Gürün –Sv.) **2.** [→ **pepildek**]

pepe (II) Küçük çocuk giysisi. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

pepe (III) [**pepeka**] **1.** Ekmek (çocuk dilinde) : *Ağlama sana pepe vereceğim.* (Yavuz *Şavşat –Ar.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; –Ur.) **2.** Süt, yoğurt vb. yiyecekler (çocuk dilinde). (Gündoğdu, Güneyce –Rz.)

[**pepeka**] : (Gündoğdu –Rz.)

pepeçura Üzüm suyu ve mısır unuyla yapılan bir çeşit lapa. (-Rz.)
pepeği [→ **pepildek**]
pepeka [→ **pepe** (III) **-2**]
pepekuş Hindibaya benzer bir ot. (-El.; -Ml.)
pepelemek (I) Sırtını okşayarak sevmek, pohpohlamak. (Hocaköy *İnegöl -Brs.)
pepelemek (II) Birbirini tutmayan sözler söylemek. (*Merzifon -Ama.)
pepelemek (III) Kekelemek. (*Düzce -Bo.; *Antakya -Hat.)
pepeme [→ **pepildek**]
pepene Horoz ibiği. (Kerkük)
pepere [→ **pepildek**]
pepi [→ **pepildek**]
pepil (I) [→ **pepildek**]
pepil (II) Ördek ve kaz yavrusu. (*Mucur -Krş.)
pepildek [**pepe** (I) **-2, pepeği, pepeme, pepere, pepi, pepil** (I), **pepül ,pepir** (II)] Kekeme. (Bereketli *Tavas -Dz.; *Gördes -Mn.; *İskilip -Çr.; Bayadı -Or.; Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla -Sv.)
[**pepe** (I) **-2**] : (-Ml.)
[**pepeği**] : (-Isp.)
[**pepeme**] : (*Düzce -Bo.)
[**pepere**] : (Alâettin * Acıpayam -Dz.)
[**pepi**] : (Söğüt, Honaz -Dz.)
[**pepil** (I)] : (*Niksar -To.)
[**pepül**] : (*Koyulhisar -Sv.)
[**pepir** (II)] : (Eymir, Sürez *Bozdoğan -Ay.; *Milâs, *Yatağan ve köyleri -Mğ.)
pepildeklik Kekemelik. (*Zile -To.; Bayadı -Or.)
pepildemek [**pepüldemek**] Konuşamaz duruma gelmek, dili tutulmak. (*Ağın -El.)
[**pepüldemek**] : (*Ağın -El.)
pepil pepil [**pepil püpül**] Kekeleye kekeleye : *Ahmet korkusundan pepil pepil konuştu.* (*Merzifon -Ama.)
[**pepil püpül**] : (*Merzifon köyleri -Ama.)
pepil püpül [→ **pepil pepil**]
pepir (I) Kuşüzümü. (-Ada.)
pepir (II) [→ **pepildek**]
pepiy [→ **pipi** (V) **-2**]
peplivanüzümü Yenirken etli yeri çöpünde kalan üzüm. (Hasanoğlan -Ank.)
pepük Sancı dindirmekte kullanılan bir çeşit bitki. (-Ml.)
pepül [→ **pepildek**]
pepüldemek [→ **pepildemek**]
per (I) [**peri** (III)] **1.** Çark, değirmen ve vapurun pervanesi. (-Çkl.; Şehli, Tekkeköy *Tirebolu -Gr.; *Erciş -Vn.; *Kilis -Gaz.; -Ml.; Çokak *Andırın -Mr.; *Koyulhisar, Telin *Gürün -Sv.; Gâvurdağı *Cebelibereket, *Bahçe -Ada.)
[**peri** (III)]: (*Kurşunlu -Çkr.; Hatip *Ayancık -Sn.; Erkinis *Yusufeli -Ar.; *Akçadağ -Ml.; *Koyulhisar, Çamoağa *Divriği -Sv.; *Cebelibereket -Ada.)
2. Değirmen çarkının kepçeleri. (Yukarıseyit *Çal -Dz.; Gebeme *Mesudiye -Or.)
per (II) [→ **peri** (I)]
per (III) [**pere** (III)] Davarların sağıldığı yer, ağıl. (*Sürmene, *Of -Tr.; *Bayburt -Gm.; Kaptanpaşa *Çayeli -Rz.; Mollaveyis -Ar.)
[**pere** (III)] : (-Tr.)
per (IV) **1.** Zar, ince tabaka. (Peşman *Daday -Ks.) **2.** Sulu yiyeceklerin üstünde oluşan ince zar. (*Taşköprü -Ks.) **3.** [→ **par** (I) **-1**] **4.** [→ **par** (I) **-3**]

per (V) Diş kökü. (–Ezm.)

per (VI) Dokumacılıkta, dokunan bezin selmi denilen direğe bir kez sarılması. (–Isp.)

per (VII) Ark suyunu tarlaya çevirerek yapılan sulama işlemi. (–Dz. köyleri)

per almak Dokunan halı ya da dokumayı oka dolayarak dokunmasını kolaylaştırmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

peravu [→ **pirafu**]

perçem (I) **1.** Asmaların ince ve çabuk kırılabilen kökleri. (–Isp.) **2.** Mısır püskülü. (Veliköy –Tr.; –Rz.)

perçem (II) İçine dövülmüş ceviz konulup büküldükten sonra yağda kızartılan yufkaya şerbet dökerek yapılan bir çeşit tatlı. (*Yenişehir –Brs.; *Beypazarı –Ank.)

perçem (III) Sığır derisinin kafa tarafı. (–İst.)

perçin 1. Duvar. (*Siverek –Ur.) **2.** Çit. (*Pötürge –Ml.)

perçük Tırpanın sap takılacak yeri. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

perdah Budanmış asmadan yeni süren çubuklar. (–Isp.)

perdahtlık Süpürgecilerin ve saman yastığı dikenlerin kullandığı sicim. (*Tire –İz.)

perdeben Bir çeşit çiçek. (–Bo.)

perdi (I) **1.** Göllerde yetişen, değişik işlerde kullanılan bir çeşit saz. (*Zile –To.; *Antakya köyleri Civanyaylağı *Mersin –İç.) **2.** Sazlardan yapılmış ev. (Amik Ovası *Antakya –Hat.)

perdi (II) **1.** İnce dal parçaları. (–Bt.) **2.** Damlara konulan kalın direk, mertek. (*Zile –To.; *Ahlat –Bt.; Tekerahma *Gürün –Sv.)

perdi (III) Tavan : *Bu odanın perdisi iyi olmuş.* (*Varto –Mş.)

perdiç [**perdüç**] Fırın temizlemekte kullanılan ucuna bez takılmış sopa. (–Ank.)

[**perdüç**] : (–Çkl.; –Sv.)

perdüç [→ **perdiç**]

pere (I) Su bendi. (Kirazlı *Yalova –İst.)

pere (II) Başörtüsü. (*Kozan –Ada.)

pere (III) [→ **per** (III)]

pere (IV) Durum (insan, hayvan ve bitkiler için) : *Bu yıl ekinlerin peresi bozuk.* (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

pere (V) Yara, bere. (Tokat –Es.)

perede 1. İki tepe arası. (*Terme –Sm.) **2.** Engebeli, bozuk yol. (*Terme –Sm.)

pereenti [→ **pereğenti**]

pereğenti [**pereenti, perenti** (III) **-2**] Yolunu şaşırıp sürüsünden ayrılan ve başka sürüye katılan hayvan. (Honaz köyleri –Dz.; Aslanköy *Mersin –İç.)

[**pereenti**] : (Tokat –Es.)

[**perenti** (III) **-2**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Sivrihisar –Es.; Türkşerefli *Haymana –Ank.)

perek (I) **1.** Raf. (*Bor –Ng.) **2.** Kapaksız dolap. (*Bor –Ng.)

perek (II) Soda. (*Erciş –Vn.)

perek (III) Yalancı altın. (*Merzifon –Ama.)

perelemek (I) Suyu tarlaya iyice akıtarak sulamak, tarlayı suya doyurmak. (Kabaağaç *Fethiye –Mğ.)

perelemek (II) Koyun sürüsünü çadırın çevresine çöktürmek. (*Maçka, *Akçaabat –Tr.)

perelendirmek Kuşu yuvasından soğutmak, kaçırtmak. (–Gaz.)

perelenmek (I) Koşuşmak. (*Çarşamba –Sm.)

perelenmek (II) Kuşkulanmak, işkillenmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

pereme Teknesinin önü ve arkası yuvarlak, iki yelkenli bir çeşit kayık. (*Bodrum –Mğ.)

perem perem [**peren peren -1, 2; perente perente**] **1.** Parça parça. (Bağıllı *Eğridir, *Gelendost –Isp.; Vakıf *Tavas –Dz.;*Alaşehir –Mn.; *Simav –Kü.; *İskilip –Çr.; Kuz *Akkuş –Or.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Bor –Nğ.)

[**peren peren -1**] : (Aslanköy *Mersin)–İç.

2. Darmadağın, karmakarışık: *Çocuklar bekçiyi görünce perem perem oldular.* (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Antakya köyleri –Hat.; –Nğ.)

[**peren peren -2**] : (*Gelendost, Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Kü.; *Merzifon –Ama.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Erciş –Vn.; *Kilis –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Koyulhisar, Telin, *Gürün, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Kala *İncesu –Ky.; Unulla *Akseki –Ant.)

[**perente perente**] : (Çöplü *Çivril –Dz.)

perem perem olmak [**peren peren olmak, perenlemek**] Darmadağın olmak : *Babaları ölünce çocuklar perem perem oldular.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.; –Kü.; *Bor –Nğ.)

[**peren peren olmak**]: (*Gürün –Sv.)

[**perenlemek**] : (–Sv.)

peren Gri yeşil renkli ve tüylü, çobanyastığı da denilen bir bitki. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

perence Pencere. (*Bor –Nğ.)

perene Toprak damlı evlerde, toprağın dökülmemesi için tavana konulan çalı çırpı, kabuk vb. şeyler : *Bu evin perenesi hiç iyi olmamış, toprak dökülüyor.* (Başpınar * Tefenni –Brd.)

perenlemek [→ **perem perem olmak**]

peren peren 1. [→ **perem perem -1**] **2.** [→ **perem perem -2**]

peren peren olmak [→ **perem perem olmak**]

perente perente [→ **perem perem -2**]

perenti (I) Azar azar yapılan, toptan karşıtı. (*Çal –Dz.)

perenti (II) Parça : *Koskoca tarla kaç perentiye ayrılmış.* (Baklan *Çal –Dz.)

perenti (III) **1.** Sonradan eklenen. (Baklan *Çal –Dz.) **2.** [→ **pereğenti**]

perese (I) [**peresek** (I), **pereste**] **1.** Fide: *Pereseler yetişti.* (Okçular, Adatepe *Lâpseki, Fili *Biga –Çkl.)

[**peresek** (I)] : (*Yalvaç ve çevresi –Isp.)

[**pereste**] : (Ergine, Yeniköy, Ömerköy *Susurluk –Ba.)

2. Sebze fidesi ekilen yer, fidelik. (Çay *Bolvadin –Af.)

perese (II) Çapraşık iş : *Bu iş çok perese.* (Erdoğmuş –Kü.)

perese (III) Son derece. (–Sv.)

perese (IV) **1.** Dağların geçilmesi zor, dik yerleri. (Işıklı *Çivril –Dz.; *Perşembe –Or.) **2.** Taşlık ve engebeli yer. (Kuz *Akkuş –Or.) **3.** Onarılması gerekli yol. (Akpınar –Or.)

perese (V) Aynı yönde, aynı düzeyde olma durumu: *Bu yolun peresesini biraz daha yükseltmeli.* (*İskilip –Çr.; *Bayburt –Gm.; *Arapkir –Ml.; *Bor –Nğ.)

peresek (I) [→ **perese** (I) **-1**]

peresek (II) Dört köşe ve büyük başlı çivi. (Söğüt, Honaz –Dz.)

pereselik Çalılık. (Akin *Seyitgazi –Es.)

peresen dönmek Hızlı ve çevik davranmak : *Aliyi düğünde görseydin peresen dönüyordu.* (*Antakya –Hat.)

pereste [→ **perese** (I) **-1**]

pereventi Ağaçtan toplanırken dağılan zeytin taneleri, döküntü. (–Ur.)

perfana Leblebi, kuru üzüm vb. yiyecekler. (–Yz.)

pergel Asmanın budanacak çubukları. (–Isp.)

perḫeç Bakraç. (–Bt.)

peri (I) [**per** (II)] Küçük çivi, ayakkabı çivisi. (*Emirdağ–Af.; Güney –Dz.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; Viranşık *Emet –Kü.; Dutluca *Bozüyük –Bil.; Sarıkavak, Numanoluk –Es.; Burhan *Karaman –Kn.; Kızılisalı *Silifke, *Mut köyleri –İç.; –Ant.)

[**per** (II)] : (*Çal –Dz.; Viranköy, Saraycık –Kü.)

peri (II) Asma kilitlerin dil gibi olan yeri. (–Nğ.)

peri (III) [→ **per** (I) **-1**]

peri (IV) Hemen : *Biraz duramadın, peri geliverdin.* (*Gediz –Kü.)

periç Arpadan büyük taneli, kırmızı renkli bir çeşit buğday. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

perik (I) Civciv. (*Cide, Ağlı *Küre –Ks.)

perik (II) **1.** Kuzeybatıdan esen yel, karayel. (Mezirme *Hekimhan –Ml.) **2.** Doğudan esen yel. (Yatağan *Akhisar –Mn.)

periklemek [→ **periktirmek** (I) **-2**]

perikmek (I) Tiksinmek. (*Çarşamba –Sm.; –Ur.; Telin *Gürün –Sv.)

perikmek (II) **1.** Yadırgamak. (Maksutlu *Şarkışla, *Gemerek –Sv.) **2.** Ürkmek, ürkerek kaçışmak (kümes hayvanları ve davarlar). (Honaz, Kösten –Dz.; Tokat –Es.; *Şebinkarahisar – Gr. ; – Ezm. ; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Koyulhisar –Sv.)

perikmek (III) **1.** Ezilmek, berelenmek : *Elmaları yavaş koy perikmesin.* (*Ünye –Or.) **2.** Kapanmaya yüz tutan yara yeniden açılmak, işlemek. (Masara *Mut –İç.)

periktirmek (I) [**periklemek**] **1.** Ürkütmek : *Tavukları periktirdim kümese girmiyorlar.* (–Ama.; –Gm.; –Ezm. ve köyleri; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Ağcakışla *Şarkışla, *Gürün –Sv.) **2.** Kaçırtmak (uyku için) : *Uykumu periktirdi.* (–Ama.; –Sv.)

[**periklemek**] : (–Sv.)

periktirmek (II) Kabuğunu yolarak, elleyerek yarayı yaymak. (Ağcakışla *Şarkışla –Sv.)

perk (I) Sağlam, güçlü. (*Arapkir –Ml.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)

perk (II) Katı, sert : *Ekmeğin hamuru perk oldu.* (–Kü.; –Gm.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; –Ur.; *Antakya, Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; *Bor –Nğ.; İncirlik *Osmaniye –Ada.)

perk (III) Çıta, ince tahta yapılan ağaç ve ağacın dış kısmı. (Arpa-alan *Koyulhisar –Sv.)

perk (IV) Korku : *Benim senden hiç perkim yok.* (*Bodrum –Mğ.)

perke (I) **1.** Kepenk : *Dükkânın perkelerini kapat.* (*Kuşadası –Ay.) **2.** Dükkânlarda kapı gibi kullanılan çul örtü. (–Brs. ve çevresi)

perke (II) [**perkele**] Dükkân ve kahvelerin önüne konulan kanepe : *Şu perkeyi gölgeye çekin.* (*Bozdoğan –Ay.)

[**perkele**] : (–Ay.)

perkele [→ **perke** (II)]

perki Sağlam, sıkı (bağlamak için) : *Yükü perki bağla.* (Zir –Ank.)

perkişmek (I) Sağlamlaşmak. (*Ağın –El.; *Bor –Nğ.; –Ada.)

perkişmek (II) Sertleşmek, katılaşmak. (*İskilip –Çr.; *Ağın –El.)

perkiştirmek [→ **perkitmek** (I)]

perkitmek (I) [**perkiştirmek**] İyice gererek, sıkıştırarak, vurarak sağlamlaştırmak : *Cıvataları iyice perkittim.* (*Tirebolu –Gr.; –Tr.; Ersis *Yusufeli –Ar.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; *Antakya –Hat.; *Polatlı –Ank.)

[**perkiştirmek**] : (–Nğ.)

perkitmek (II) Vurmak, fırlatmak: *İki taş perkitti, öldürecekti.* (Çığşar *Kadirli –Ada.)

perklik Kabız. (Ersis *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.)

perkmek [**pırkmak**] Burkulmak, incinmek. (Çerçin –Brd.)

[**pırkmak**] : (İğdecik, Sancaklıboz, Civanyaylağı *Mersin –İç.)

perküten Süzülmüş, tuzlu, torba yoğurdu. (*Şebinkarahisar –Gr.)

perlenmek **1.** Süt vb. sıvı yiyeceklerin üstünde zar gibi ince bir tabaka oluşmak. (Peşman*Daday –Ks.) **2.** [→ **parlanmak**]

permele Frenkgömleği. (–Ed.)

pernek (I) Toplantı : *Pernek dağıldı.* (*Zara –Sv.)

pernek (II) **1.** Sürüden ayrı otlatılan, iki üç kişinin birkaç davarı. (Pekün *Kelkit –Gm.; Ağcakışla *Şarkışla, *Gürün köyleri, *Koyulhisar –Sv.) **2.** Sürüden ayrılmış davar : *Şu pernek koçu görüyor musun?* (İncirli –Yz.) **3.** Sürüye katılan yabancı koyun, keçi. (Alişar *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.)

pernek almak Çoban birkaç kişinin hayvanlarını toplayarak gütmek. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

pernekçi Az sayıdaki koyun ve keçilerini büyük sürüye katan (kimse). (–Tr.)

pernekleşmek Birkaç koyun, keçi sürüden ayrılmak, ayrı düşmek. (–Tr.)

perpene Süs eşyası olarak kullanılan sarı pul. (–Yz.; –Ank.)

perpenek Kelebek. (*Pötürge –Ml.)

per per [→ **pel pel**]

pérpér [→ **pirpirim** (I)]

perpetöyün [→ **pirpirim** (I)]

perpır Kara ya da beyaz, küçük taneli, pekmez üzümü : *Siyah perpırın sirkesi güzel olur.* (*Antakya köyleri –Hat.)

perpi Tılsım : *Ne korktun bunu perpili mi sandın?* (–Dz.)

perpil [**perpir -1, 2**] **1.** Kuşüzümü. (Yeniköy, Yenicekale –Mr.; *Osmaniye –Ada.)

[**perpir -1**] : (–Mr.; –Ada.)

2. Dağlarda yetişen yabanüzümü:

Bugün dağda bir sepet perpil topladım. (Şükrüye *Ceyhan –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**perpir -2**] : (–Mr.)

perpin [→ **pirpirim** (I)]

perpir 1. [→ **perpil -1**] **2.** [→ **perpil -2**]

perpur Yerdeki karın üstüne yağan yeni kar. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

persek (I) Eksik : *Persek işi hiç sevmem.* (Gilevgi *Elmalı –Ant.)

persek (II) [**pesenk** (IV)] Kağnıda, tekerleğin çıkmaması için dingilin ucuna takılan demir çivi. (Çöplü *Çivril –Dz.)

[**pesenk** (IV)] : (*Çivril –Dz.)

persenk attırmak Uğraştırmak, oyalamak : *Bu tilki akşama kadar bizi persenk attırdı.* (Fadıllar –Mğ.)

perse olmak [→ **pers olmak** (I) **-1**]

pers etmek Çarpmak, tokatlamak. (*Antakya –Hat.)

persi Domuz yavrusu. (Oğlakçılar *Boyabat –Sn.)

persin Yetim, öksüz. (–Ezc.)

pers olmak (I) [**perse olmak**] **1.** Yüzükoyun düşerek yüzü gözü berelenmek, ezi mek. (*Sivrihisar –Es.; *Taşköprü –Ks.; *İsk'lip, Demirşeyh –Çr.;*Merzifon köyleri –Ama.; –Rz.; –Ml.; –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; *Koyulhisar, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla, Çamoağa, *Divriği, *Gemerek –Sv.; –Ank.; Köşker –Krş.; *Bünyan, Hamurcu *İncesu –Ky.; –Nş.)

[**perse olmak**] : (–Mr.; –Gaz.) **2.** Güreşte, pehlivan yüzüstü düşmek. (*Çarşamba –Sm.) **3.** Çok yorularak düşmek, bitkin duruma gelmek. (Sarıkavak –Es.; Bayadı *Ünye, Sarıca *Gölköy –Or.) **4.** Ezilerek yere yayılmak. (*Taşköprü –Ks.; Köşker –Krş.)

pers olmak (II) **1.** Sıkıntıdan şaşırmak. (*Antakya –Hat.) **2.** Paylanan kimse terslenmek, dikleşmek. (–Ur.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.) **3.** Yenilgiye uğramak, yenilmek. (Kuz *Akkuş –Or.; *Antakya –Hat.)

pers olmak (III) Boşuna gitmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

pers olmak (IV) Yıkanma gerekli olmak. (*Mut köyleri –İç.)

perşenbe Pazartesi. (Kalkan –Kü.)

pert (I) Kızma, sinirlenme, öfke. (*Arpaçay –Kr.)

pert (II) **1.** Baldır. (–Sm.; –Ezm.) **2.** Hayvan derisinin bacak kısmı. (Sadak *Kelkit –Gm.) **3.** Et parçası. (*Şebinkarahisar –Gr.)

pertelemek 1. Gereksiz söz söylemek. (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Söylenmemesi gerekli bir sırrı bilmeden söylemek. (Aslanköy *Mersin –İç.)

pertik El, ayak vb. incinen yerlerde olan şiş. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

pertikmek [**pırtmak** (I) **-1**] Burkulmak, ezilmek, incinmek : *Kolum pertikmiş.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

[**pırtmak** (I) **-1**]: (*Mut köyleri –İç.)

pertlek [→ **pörtlek** (I)]

pertlemek [→ **pörtlemek -1**]

peru Kapı rezesi. (*Mudurnu –Bo.)

perun Yemek çatalı. (*Bor –Nğ.)

perunlu Kuruntulu, işkilli. (*Çorlu –Tk.)

perün Canlı. (Ağınkamunu *Arapkir –Ml.)

pervane Huni. (*Tavşanlı –Kü.)

pervede [**perver**] Domates salçası. (Ovasaray –Çr.)
[**perver**] : (Sadıkali –Krş.)
perver [→ **pervede**]
peryavşanı Öbek biçiminde biten, yaprakları tüylü, yeme isteği uyandıran bir çeşit ot. (–Mr.; Kuruhöyük *Boğazlıyan –Yz.; –Nş.)
perzü Pazı bitkisi. (Kuz *Akkuş –Or.)
pese çıkmak Güreşmek. (*Yalvaç –Isp.)
pesegi [**pesegü, peseği, peseğü, pesen -2, pesengi** (I), **pesengü** (I), **pesenği, pesenk** (I), **pesin** (I) **-2, pesö**] Soğuk nedeniyle, ağaç dalları, kapı ellerinin buz tutmuş durumu. (Maksutlu –Mr.)
[**pesegü**] : (*İskilip –Çr.)
[**peseği**] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**peseğü**]: (Aşağıkayı *Tosya, *İnebolu –Ks.; Ahmetsaray –Sm.)
[**pesen -2**] : (Küçükhüyük –Af.; Viranköy –Kü.; –Kn.)
[**pesengi** (I)] : (*Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.)
[**pesengü** (I)] : (İbek –Çr.)
[**pesenği**] : (–Çkr.)
[**pesenk** (I)] : (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)
[**pesin** (I) **-2**] : (Alpanos *Seyitgazi –Es.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**pesö**] : (*Taşköprü –Ks.)
pesegü [→ **pesegi**]
peseği [→ **pesegi**]
peseğü [→ **pesegi**]
pesek (I) Eğri, eksik : *Basma pek pesekli imiş.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
pesek (II) **1.** Kir. (*İskilip –Çr.) **2.** Diş kiri, pas. (*Bornova –İz.; –Brs.; *Bor –Ng.)
pesekli Kirli, tortulu : *Bu yağ çok pesekli.* (*Senirkent, *Uluborlu –Isp.; Kösten, Honaz, Abaş –Dz.; *İskilip –Çr.)
peselek Tutuk ve yarım yarım konuşan. (*Düzce –Bo.)
peselemek Yenilecek şeyleri iyi pişirememeyip yenilemez duruma getirmek. (*Bodrum ve çevresi –Mğ.)
pesen 1. [→ **püsen** (I)] **2.** [→ **pesegi**]
pesend etmek [**pesenk etmek, pesent etmek**] Şaşmak, şaşırmak. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**pesenk etmek**] : (*Dinar –Af.)
[**pesent etmek**] : (*Gelendost –Isp.; *Milâs –Mğ.)
peseng Uçurtmalarda ipin takıldığı yer. (Dallıca *Nazilli –Ay.)
pesengi (I) [→ **pesegi**]
pesengi (II) Tortu. (Güney *Buldan –Dz.)
pesengi (III) Emir altında bulunma. (*İskilip –Çr.)
pesengü (I) [→ **pesegi**]
pesengü (II) Irmağın, çevresine zarar vermemesi için iki kıyısına yapılan set. (–Ama.)
pesenği [→ **pesegi**]
pesenk (I) [→ **pesegi**]
pesenk (II) Sirke, turşu vb. yiyeceklerin üzerinde oluşan beyaz küf, kaymak: *Bizim turşu pesenk bağlamış.* (*Mustafakemalpaşa –Brs.)
pesenk (III) Söz gelişi, persenk. (Solmaz *Tavas, Yukarıseyit*Çal –Dz.; Sarıkavak –Es.)
pesenk (IV) [→ **persek** (II)]
pesenk etmek [→ **pesend etmek**]
pesenkli Üstüne kabartma çiçekler işlenmiş, yollu, ipek kumaş. (Çandarlı *Bergama –İz.)
pesenk yağmak Soğuk nedeniyle ağaçların, bitkilerin üstü kırç olmak. (Paşalı –Sn.)

pesenlemek Bozulmaya başlayan sulu yiyeceklerin üstü kaymak tutmak, küflenmek. (Çukuryurt*Saray–Tk.)

pesen pesen Hafif hafif (yağmur için). (İlegöp *Uluborlu –Isp.)

pesent Acımasız, ters (kimse). (Güney *Yeşilova –Brd.)

pesent etmek [→ **pesend etmek**]

peseñü [→ **püsen** (I) **-1**]

pese püse Öteberi. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

peserek Güreşçi erkek deve. (–Uş.)

peseriklenmek Dumanlanmak, bulanık görmek: *Gözüm temelli peseriklendi.* (–Çr.)

peserlemek Yatıştırmak : *Ahmet fazla telaşlı peserlemek lazım.* (–Dy.)

peseslemek 1. Ağırlamak, gönlünü almak. (Karlı, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Sv.) **2.** Paylamak, korkutmak. (–Ezm.) **3.** Uygunsuz bir sözü kapatmaya çalışmak. (–Ezc.)

pesgel [→ **pestel**]

pesin (I) **1.** Ağaçlarda kalan yağmur damlaları : *Dallar pesinliymiş geçerken her tarafımı ıslattı.* (–Kü.; Çanıllı *Ayaş –Ank.) **2.** [→ **pesegi**] **3.** Kırağı. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; Çanıllı *Ayaş –Ank.) **4.** [→ **püsen** (I) **-1**]

pesin (II) Suyosunu. (* Beypazarı –Ank.; *Akşehir –Kn.)

pesini [→ **püsen** (I) **-1**]

pesinmek [**pesinmeyh**] Çekinmek, utanmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**pesinmeyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pesinmeyh [→ **pesinmek**]

peskel [→ **pestel**]

peskütan [**pesküten, pestikan, pestükan, pestüken, peşkütan**] Tuzlu ayranın kaynatılıp süzdürülmesiyle elde edilen çökelek. (–Sm.; Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; *Zara, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**pesküten**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

[**pestikan**] : (*Gürün –Sv.)

[**pestükan**] : (–Sv.)

[**pestüken**] : (*Gürün –Sv.)

[**peşkütan**] : (–Gm. ve çevresi)

pesküten [→ **peskütan**]

pesö [→ **pesegi**]

pespente Üzgün üzgün düşünme. (Gerdan –Ada.)

pespente (II) [**pespenti, pesvende** (II)] Döküntü, artık : *Meyvenin pespentesi kaldı.* (*Elmalı –Ant)

[**pespenti**] : (Bardakçı –Es.)

[**pesvende** (II)] : (*Bor –Nğ.)

pespenti [→ **pespente** (II)]

pesperte Pislik, tortu : *Suyun pespertesi çok.* (Honaz –Dz.)

pestar Yürümesi gerekirken yürüyemeyen çocuk. (*Maçka –Tr.)

pestel [**pesgel, peskel, pestil** (I)] Sakızkabağı, armut, ayva, karpuz kabuğu vb. meyveleri pekmezle pişirerek yapılan bir çeşit tatlı. (Bağıllı *Eğridir, İğdecik –Isp.; –Brd.; İsabey *Çal, Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Ezm.; *Elmalı, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**pesgel**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

[**peskel**] : (*Bozdoğan –Ay.)

[**pestil** (I)] : (*Alaşehir –Mn.)

pester Domates salçası. (*Yalvaç –Isp.)

pestikan [→ **peskütan**]

pestikel Besleyici : *Pestikel şeyler insanı kuvvetlendirir.* (Sarıbeyli *Turgutlu –Mn.)

pestil (I) [→ **pestel**]

pestil (II) Mumu alındıktan sonra geriye kalan siyah bal. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

pestil çullaması Dut pestilini yumurtaya batırıp yağda kızartarak yapılan bir çeşit yiyecek. (*Kemaliye –Ezc.)

pestükan [→ **peskütan**]

pestüken [→ **peskütan**]

pesvende (I) Yapılan bir işin eksik kalan yanları. (*Gürün –Sv.)

pesvende (II) [→ **pespente** (II)]

peş (I) Yüzü dönük, ters. (İğdecik –Isp.; Şıhlı, İncirlik –Ada.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

peş (II) Kâğıt oyunlarında el tutma, kâğıt alma. (–Tr.; –Rz.)

peş (III) [→ **peşri**]

peşdil [**peşlik**] Kadınların önlerine bağladıkları iş önlüğü. (Yukarıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.) [**peşlik**] : (*Düzce –Bo.)

peşe (I) Şubat ayı. (Ballı *Malkara –Tk.)

peşe (II) **1.** Alışkanlık, yaradılış : *Señin péşen yalan söylemeyḫdi.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Suçu örtmek için uydurulan yalan. (*Ağın –El.; Ağınkamunu *Arapkir –Ml.)

peşenk Kervanın önünde giden yola alışkın at. (–Tr.)

peşgek Bir kimseye emeğinin karşılığından çok verilen para. (–Ezm.)

peşgidan [**peşkidan**] Tuzlanmış torba yoğurdu. (–Gm.; *Yusufeli –Ar.) [**peşkidan**] : (–Kü. ve çevresi)

peşgin [**peşgun, peşgün** (I), **peşḫun, peşkin, peşkun** (I) **-1, peşkün** (II)] Masadan küçük ve alçak, yuvarlak tahta sofra, hamur tahtası. (–Kr.) [**peşgun**] : (*Yusufeli çevresi –Ar.) [**peşgün** (I)] : (*Kemaliye –Ezc.) [**peşḫun**] : (Yavuz *Şavşat, *Ardanuç çevresi –Ar.) [**peşkin**] : (–Kr.) [**peşkun** (I) **-1**] : (*Alaşehir –Mn.; –Kr.; Girveli –Ky.) [**peşkün** (II)] : (–Ezc.)

peşgun [→ **peşgin**]

peşgün (I) [→ **peşgin**]

peşgün (II) Sahan. (Çakır *Şebinkarahisar –Gr.)

peşgün (III) [→ **peşkün** (IV)]

peşḫun [→ **peşgin**]

peşkidan [→ **peşgidan**]

peşkin [→ **peşgin**]

peşkir Kalın ketenden yapılmış kadın önlüğü. (*Kandıra –Kc.)

peşkir sallama Erkeğin en yakın akraba ve komşularının katıldığı nişan töreni. (–Sv.)

peşkun (I) **1.** [→ **peşgin**] **2.** Sofra altına konulan iskemle. (Cimin –Ezc.)

peşkun (II) Büyük tepsi. (–Kr.)

peşkun (III) Sofra bezi. (–Ed.)

peşkün (I) **1.** Eskiden dükkânların önüne konulan tahta peyke. (Rumeli göçmenleri –İst.) **2.** Okul sırası. (Çandarlı *Bergama –İz.)

peşkün (II) [→ **peşgin**]

peşkün (III) Küçük sini. (–Ezm.)

peşkün (IV) [**peşgün** (III)] Musluk, el, yüz yıkanacak yer. (–Sn.) [**peşgün** (III)] : (*Gerze –Sn.)

peşkünlü Çokbilmiş. (Rumeli göçmenleri *Bozüyük –Bil.)

peşkütan [→ **peskütan**]

peşlemek Giysi eteği ile ateşi yelpazelemek. (*Ahlat –Bt.)

peşlik [→ **peşdil**]

peşme Tespih yapmakta kullanılan bir araç. (–İst.)

peşni Yelek. (*Alanya –Ant.)
peşri [**peş** (III)] Üçetek denilen kadın giysisi. (–Ezm.)
[**peş** (III)] : (–Ky.)
Peş tahtası Kıyma tahtası. (*Ardahan –Kr.)
Peştala Görevi olmadığı halde bir işe karışan, kendisine aracı süsü veren. (–Gaz.)
Pet Büyük alev. (–Bt.)
petah Yalancı. (*Maçka köyleri –Tr.)
Pete (I) mendil. (Kocaburgaz *Erdek, *Bandırma –Ba.; *Tosya –Ks.; –Çkr. köyleri)
Pete (II) Aşık kemiği : *Ahmet'le Hasan pete oynuyorlar.* (*Vezirküprü –Sm.)
petek (I) [**peteyh**] **1.** Arı. (*Maçka –Tr.; Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**peteyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
2. Arı kovanı. (Peşman *Daday –Ks.; *Çarşamba –Sm.; –Ama. ve çevresi; Karkıncık *Artova –To.; *Alucra köyleri –Gr.; Gare *Ardeşen –Rz.; Zigamisüflâ –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Hozat –Tn.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Zara, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Ky.; *Bor –Nğ.)
petek (II) [**petik** (III)] Ayı yavrusu. (Yakademirciler –Zn.)
[**petik** (III)] : (*Safranbolu –Zn.)
petek (III) Topraktan, çamurdan yapılan tahıl ambarı. (İmrahor –İst.; –Dy.; *Ağın –El.; *Nizip, *Oğuzeli –Gaz.; *Divriği –Sv.)
petek (IV) Kalp para. (Kozlu –Zn.)
petek (V) Kuyu dolabı. (Alaçam *Ayancık –Sn.)
petek (VI) **1.** Çeşme yalağı. (Bayadı, Akpınar –Or.) **2.** Ağaçtan yapılmış çamaşır teknesi. (Bayadı –Or.; Şıhlı, Piraziz –Gr.)
peteklik Arılık. (Mağaralık, Salhara –Kr.)
petekülle Konu dışı söylenen söz. (–İç.)
petelek (I) **1.** Erkeklik bezi, husye. (*Aksaray –Nğ.) **2.** Prostat. (*Aksaray –Nğ.)
peten Bir tür kumaş. (–Isp.)
petente Tuzak. (*Merzifon –Ama.)
petenteli 1. Kavgacı. (Süller *Çal –Dz.) **2.** Becerikli, açıkgöz. (Karakuzu –Mn.; *Milâs –Mğ.)
peten tutmak Oyun, düzen yapmak. (–Ed.)
petetul (I) Beceriksiz, derli toplu olmayan (kadın). (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
petetul (II) Yırtık, eski çorap : *Bu petetullar kimindir.* (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
peteyh [→ **petek** (I) **-1**]
petez (I) Patates ve yuvarlak meyvelerin küçüğü. (*Ünye –Or.)
petez (II) Yün eğirmeye yarayan aracın yuvarlak başı. (*Ünye –Or.)
petik (I) Kitap. (Kırım göçmenleri –İst.)
petik (II) Çocuk ayakkabısı, patik. (*Antakya –Hat.)
petik (III) [→ **petek** (II)]
petik (IV) Küçük kuşları tutmak için kullanılan tuzak. (*Halfeti –Ur.)
petiz etmek Düşmanca bakışmak. (–Brs.)
petizlemek Birisini paylayarak, baskı yaparak özgürlüğünü kısıtlamak : *Çocuk petizlenirse aptal olur.* (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)
petkin Lazımlık. (*İpsala, *Keşan –Ed.)

petleç Sacda pişirilen hamuru çevirmeye yarayan araç. (*Çerkeş –Çkr.)

petlek [→ **pörtlek** (I)]

petlemek [→ **pörtlemek -1**]

petleşmek Gözlerini iri iri açarak bakmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

petletmek **1.** İri iri açmak (göz için) : *Gözlerini petletti öyle bakıyor.* (Çığrı *Dinar –Af.) **2.** Çıkartmak, patlatmak (göz için). (*Gelendost –Isp.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)

petni (I) [**pansi, pantı** (II), **panti** (I), **pehni**] **1.** Ahırda, taş ya da tahtadan, oluk biçiminde yapılmış hayvan yemliği. (*Mecitözü –Çr.; *Vezirköprü, *Lâdik –Sm.; Şehsadi, Heniske –Ama.; Alihoca*Zile –To.; Kavak *Sorgun –Yz.)
[**pansi**] : (–Tr. köyleri)
[**pantı** (II)] : (Kireç *Vakfıkebir, *Maçka –Tr.; –Rz.)
[**panti** (I)] : (–Rz.; Fılargoz *Anamur –İç.)
[**pehni**] : (Eskiyapar *Alaca –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; Kuz *Akkuş –Or.)
2. Hayvanların su içtikleri taş ya da ağaç tekne, yalak. (–Sm.; Halas *Gümüşhacıköy –Ama.)

petni (II) Musluk. (*Lâdik –Sm.)

pet pet Sığır çağırma ünlemi. (Gündüzbey –Ml.)

peture İnce tahta. (–Kn.)

pévent etmek (I) Ağaçları aşılamak : *Kirazları dün pevent ettik.* (–Bt.)

pévent etmek (II) Araştırmak, yoklamak. (–Bt.)

pevkil Parasız ve emeksiz elde edilen şey. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

pevkirmek [→ **pavkırmak** (I) **-5**]

pevlemek [→ **pavkırmak** (I) **-5**]

pevrada Kaynatılırken içine kabak konulan pekmez. (–Krş.)

pevraz Soğan. (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

pevrede Pekmez ve erikle yapılan reçel. (–Çr.)

pey (I) [**peye**] **1.** Hayvanları barındırmak için taş ya da kerpiçten yapılan yer. (Taşlıçay *Diyadin –Ağ.)
[**peye**] : (–İst.; *Iğdır –Ağ.)
2. Yeni doğmuş kuzuların konulduğu küçük çukur. (–Ky.) **3.** Taş duvar. (–Brs.; –Sm.; Bayadı, Sarıca *Gölköy –Or.; –Gr. ilçe ve köyleri; Afşarcık *Divriği –Sv.) **4.** Yıkılmış yapı yeri. (*Şebinkarahisar –Gr.; –Gm.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; Ömerli*Ulukışla –Nğ.) **5.** Boş arsa. (Gebeme *Mesudiye –Or.; –Sv.)

pey (II) Dikenlik, fundalık. (Karamaslı *Çarşamba –Sm.)

peyāse Piyasa. (Hasanoğlan –Ank.)

peydana Döşeme tahtası. (*Ereğli –Zn.)

peye [→ **pey** (I) **-1**]

peyelmek Kapanmak, örtülmek, kabuk bağlamak (yara için) : *Yaram peyeldi.* (Arıcaklar*Gölpazarı –Bil.)

peyender Eksiksiz, tam. (Dadanı –Bo.)

peygamberarpası Kılçıksız ve kabuksuz, buğdaya benzer bir çeşit arpa. (*Vezirköprü –Sm.; –Ama.; *Zile köyleri –To.;*Güdül, *Ayaş –Ank.; –Kn.; Kırıklı –Ada.)

peygamberbuğdayı Yabanıl buğday. (Kırıklı –Ada.)

peygamberhayvanı Husyesiz doğan hayvan. (Gülâbi –Yz.)

peygamberkuşağı Gökkuşağı. (–Bt.; –Ank.)

peygamber öküzü Vurdumduymaz, ahmak. (–Tr.)

peygamber pazarlığı Ölçüsüz, tartısız yapılan pazarlık. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

peygamberüzümü Bağcılarca beğenilen iri taneli bir çeşit üzüm. (Dereköy –To.)

peyger **1.** Pergel. (Peşman *Daday –Ks.) **2.** Denge, ölçü : *Elinin peygeri yok.* (Bayat *Emirdağ –Af.)

peygerlemek Pergelle daire çizmek. (Peşman *Daday –Ks.)

péyihmeyh [→ **peyikmek**]

peyik (I) Köşe. (–Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.)

peyik (II) [**peyk**] **1.** Parça, küçük bez parçası. (Peşman *Daday –Ks.; *Merzifon ve köyleri –Ama.) **2.** Giysi ve gömleklerin koltuk altlarına konulan parça. (*Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sm.) **3.** Şalvar ve donun üçgen biçimindeki ağı. (Tokat, Sarıkavak –Es.; *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.;*Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; *Arapkir –Ml.; –Ur.; *Afşin –Mr.; Çamoağa, Vazıldan *Divriği, *Gürün, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Çanıllı *Ayaş, *Keskin –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; –Kn.; Yukarıkarderesi *Bahçe –Ada.; *Mut köyleri –İç.)
[**peyk**] : (*Kurşunlu –Çkr.)

peyikmek [**péyihmeyh**] Korkmak, ürkmek. (*Afşin ve köyleri –Mr.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)
[**péyihmeyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

peyin Gübre, dışkı. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)

peyiş Lokma, parça : *Şu yemekten iki peyiş al.* (–Sm.)

peyk [→ **peyik** (II) **-3**]

peyke Ahırda hayvanlara karşı yapılan seki. (–Ezm.)

peylavan Güreşçi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

peynir bağanası Ölen kuzunun derisini yüzerek yapılan tulum. (–Kn.)

peynirçiçeği Küçük beyaz çiçek açan bir kır çiçeği. (*Bodrum –Mğ.)

peytemal Sahipsiz kalmış eşya. (–Tr.)

peytü Kel. (Bayadı –Kn.)

peyvaz Piyaz (yemek). (*Kilis –Gaz.)

pezek [→ **pezik** (I) **-2**]

pezi (I) [→ **pezik** (I) **-2**]

pezi (II) [→ **pezik** (II)]

pezik (I) [**pezek, pezi** (I), **pezü, pezük** (I) **-1, 2; pezzik -1, 2; pezzük**] **1.** Pancar,şalgam.(*Vezirköprü–Sm.; Ficek *Reşadiye –To.; Bayadı –Or.; Zil *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Çepni *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Pınarbaşı ve köyleri, İsgöbü *İncesu –Ky.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.)
[**pezü**] : (Bozcalı –To.)
[**pezük** (I) **-1**] : (*Alaca –Çr.; Sarıca *Gölköy –Or.; –Ezm.;*Gürün –Sv.)
[**pezzik -1**] : (Hamurcu *İncesu –Ky.)
[**pezzük**] : (Cenciğe –Ezm.)
2. Pancar yaprağı. (–Çkr.; *Osmancık –Çr.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.; Erkilet, Zile *Develi –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; Anaypazarı –İç.)
[**pezek**] : (–Nş.)
[**pezi** (I)] : (Ovasaray, Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Bor –Ng.)
[**pezük** (I) **-2**] : (*Zile –To.; Mindaval *Şebinkarahisar –Gr.; Ergân –Ezc.; *Ağın –El.; –Ml.)

[**pezzik -2**] : (*Akçadağ –Ml.; –Yz.; –Nş.)

pezik (II) [**pezi** (II)] Küçük hamur topağı, pazı, beze. (*Develi –Ky.) [**pezi** (II)] : (*Sungurlu –Çr.; Çalış *Haymana –Ank.)

pezik (III) Koyu pembe renk. (Çepni *Gemerek –Sv.)

pezu Yolsuz birleşmelere aracılık eden. (–Ezm.)

pezuş etmek Sıcak havalarda, hayvanlar sıcak ve sinekten bunalıp otlamayarak dolaşmak. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

pezü [→ **pezik** (I) **-1**]

pezük (I) **1.** [→ **pezik** (I) **-1**] **2.** [→ **pezik** (I) **-2**] **3.** Yabanpancarı, pazı. (Şıhlar *Ulubey –Or.; *Tirebolu –Gr.; –Ezc.) **4.** Lahananın ortasındaki kalın kısım. (–Ank.) **5.** Hıyar. (–To. çevresi)

pezük (II) Filiz, ağaç sürgünü. (*Kemaliye –Ezc.)

pezzik 1. [→ **pezik** (I) **-1**] **2.** [→ **pezzik** (I) **-2**]

pezzük [→ **pezik** (I) **-1**]

pıcık Dere, su yarıntısı. (Gerit –Mğ.)

pıcınmak Kumaş pürüzlenmek, lifleri ayrılmak, tiftiklenmek. (–Dy.)

pıcik Ağaçların ince kökleri. (–El.)

pıciklemek Köklenmek, kök vermek : *Bu sene diktiğimiz kavaklar pıcıklemiş.* (–El.)

pıç Fırın. (Karaçay –To.)

pıçaḫ [→ **pıçak**]

pıçak [**pıçaḫ, piçek** (I)] Bıçak. (*Merzifon –Ama.; *Antakya –Hat.) [**pıçaḫ**]: (Koyundere *Ahıska –Kr.) [**piçek** (I)] : (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

pıçı pıçı (I) [→ **piçi piçi -1**]

pıçı pıçı (II) Yıkanma (çocuk dilinde). (*Mudanya –Brs.)

pıçı pıçı (III) Bir şeyin çok etli olması için. (*Gürün –Sv.)

pıçi pıçi etmek Sevmek, okşamak, yaranmak istemek. (*Ağın –El.)

pıçoç Bulgur unundan yapılan bir çeşit çorba. (–Bt.)

pıddık Kadının dişilik organı. (–Kr.; –Ezm.)

pıdik Köpek yavrusu. (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük, *İzmit –Kc.)

pıgıl pıgıl 1. Çok yağlı (et, yemek için). (Nize –Ky.) **2.** Eti çok ve yağlı (hayvan için). (Nize –Ky.)

pığpığ Kavdan yapılmış üstü delikli su testisi. (Hasankale *Hınıs –Ezm.)

pıh (I) Aksırık. (Gürnes *Akşehir –Kn.)

pıh (II) Koyun ve keçilerin küçük taneler biçiminde olan dışkısı. (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

pıharik [→ **puhara**]

pıherik Kiler. (–Ur.)

pıḫ etmek [**pıḫ pıḫ etmek**] Kesmek (çocuk dilinde) : *Oğlum gel keçiyi pıḫ edelim.* (–Nğ.; –Kn.) [**pıḫ pıḫ etmek**] : (*Antakya –Hat.)

pıheyri [→ **puhara**]

pıhıri [→ **puhara**]

pıhkeler Bukalemun. (–Ay.)

pıhlız [**pıklız, puhluz**] **1.** Cimri. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Harmancık, Çardı *Orhaneli –Brs.; Alpanos *Seyitgazi –Es.) [**pıklız**] : (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.) [**puhluz**] : (–Ant.) **2.** Yoksul. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.) **3.** Görgüsüz. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

pıhmak (I) [**pıhtımak**] Çökerek saklanmak, sinmek : *Tavşan bizi görünce pıhtı.* (İpsile *Hafik –Sv.) [**pıhtımak**] : (*Vezirköprü –Sm.)

pıhmak (II) Kabarık bir şey sönmek, dibe çökmek : *Pasta pıhtı.* (*Alaşehir –Mn.)

pıhpıh Çok ufalanmış un gibi bulgurdan yapılan yemek. (Ergân *Kemaliye –Ezc.)

pıh̬ pıh̬ etmek [→ **pıh̬ etmek**]

pıhtı (I) Etine dolgun, semiz. (*Bor –Ng̃.)

pıhtı (II) Pişirilmiş ve kaşıkla lokma lokma dökülmüş hamurun üstüne yağ, şerbet konularak yapılan bir çeşit tatlı. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Ağaeli, Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

pıhtımak [→ **pıhmak** (I)]

pıkırık [→ **puhara**]

pıklız [→ **pıhlız -1**]

pıkmak Ürkerek sendelemek. (Kızılcaören –Kü.)

pıksırmak Aksırmak. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

pıhtı Suda pişirilen hamurun içine yağ, ceviz, bal ya da şeker koyarak yapılan bir çeşit tatlı. (–Çkr.; *Şereflikoçhisar –Ank.)

pılaçka [**pılıçka** (I), **pılışga -1**] Yağma, soygun. (Türkmen aşireti *Keskin –Ank.)
[**pılıçka** (I)]: (Başköy *Ürgüp –Nş.)
[**pılışga -1**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)

pılampoş İplik vb. şeylerin karışmış durumu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

pılavıcık Baykuş. (İnköy –Kü.)

pılıçka (I) [→ **pılaçka**]

pılıçka (II) Urgan. (–Çr.)

pılışga 1. [→ **pılaçka**] **2.** Rüşvet. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

pılışgacı 1. Vurguncu. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Rüşvetçi. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

pıllamak Uçmak. (Danışman *Fatsa –Or.)

pımpır Topaç. (Kızılhisar *Acıpayam, *Tavas –Dz.; *Nazilli –Ay.; Ayvalı *Tavşanlı –Kü.)

pımpız Muhallebi. (Üsküb; *Düzce –Bo.)

pına (I) [→ **pındır** (II)]

pına (II) Örnek. (*Boyabat –Sn.)

pına (III) Tavuk, horoz vb. hayvanların kaçmaması için ayaklarına bağlanan sicim, bez vb. şeyler. (*İskilip –Çr.)

pına (IV) **1.** Büyük parça, dilim : *İki pına kabak yedim.* (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.) **2.** Tarladan ayrılmış parça. (*Safranbolu –Zn.)

pına (V) Ayakkabının altına konulan pençe. (*Beypazarı –Ank.)

pınalatmak Ayakkabıyı pençeletmek. (Saray –Çkr.)

pına pına yapmak [→ **pınçıklamak**]

pınçıklamak [**pına pına yapmak, pıntıklamak, pırtiklemek, pinçiklemek -1, pinçik pinçik etmek, pintiklemek**] Ufalamak, parça parça etmek. (Dallıca *Nazilli –Ay.;*Antakya –Hat.)
[**pına pına yapmak**] : (Korgun –Çkr.)
[**pıntıklamak**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
[**pırtiklemek**] : (–Ezc.)
[**pinçiklemek -1**]: (*Antakya –Hat.)
[**pinçik pinçik etmek**] : (–Brd.)
[**pintiklemek**] : (*Elmalı –Ant.)

pınçık pınçık [→ **pinçik pinçik**]
pındık Tasasız, savruk, dikkatsiz. (Anaypazarı –İç.)
pındır (I) Yufka ekmeği. (–Ada.)
pındır (II) [**pına** (I)] Üstünde ekmek pişirilen küçük sac. (Alpı *Karaisalı –Ada.)
[**pına** (I)] : (Koyunevi *Kozan –Ada.)
pındik Genç kız. (*Kemaliye –Ezc.)
pınga [→ **pınka**]
pıngıl Neden. (–Ada.)
pıngıl pıngıl Yırtık pırtık : *Ali'nin elbiseleri pıngıl pıngıl olmuş.* (Dallıca *Nazilli –Ay.)
pınık (I) Küçük, tüysüz köpek. (Bulgaristan göçmenleri, Taptuk *Havsa –Ed.)
pınık (II) Küçük sepet. (*Erciş –Vn.)
pınıvermek Koşuvermek. (Narlıdere *Buldan –Dz.)
pıni Küçük ve çok tüylü bir çeşit köpek. (Çığrı *Dinar –Af.)
pınka [**pınga**] Deriden yapılan, çakmak, tütün kesesi. (Satılmış –Es.; Dombay –Ed.)
[**pınga**] : (*Susurluk –Ba.)
pınkıl Çok yamalı : *Pınkıl elbiseli çocuk.* (*Ünye –Or.)
pınkır Canlı, kıvrak : *Pınkır gençlere bayılırım.* (*Çarşamba –Sm.)
pınmak Çarçabuk kaçmak, hızla koşarak birdenbire gözden kaybolmak. (*Gediz –Kü.; –Ant. ve çevresi)
pınnat [→ **pırnat** (II) **-1**]
pınta **1.** Grip. (–Mğ.) **2.** Zatürree. (–Mğ.)
pınta pınta Parça parça. (Sorkun *Beypazarı –Ank.)
pıntı Kan çokluğundan ileri gelen bir hastalık. (Söğüt, Honaz –Dz.)
pıntıklamak [→ **pınçıklamak**]
pıntmak **1.** Herhangi bir şey elden kurtulmak, kaymak, sıçramak. (–Mr.; *Mut köyleri, Belenkeşli *Mersin –İç.) **2.** Çıkmak. (–Mr.)
pıraç Pekmez toprağı. (*Birecik –Ur.)
pıraçal Üstü başı yırtık pırtık. (Şıhlar *Ulubey –Or.)
pıranak **1.** Teneke, sac. (Bakırdağı, Çataloluk *Develi –Ky.) **2.** Üstünde yufka ekmeği pişirilen küçük sac. (Boynuyoğun, Ağzıkaraca *Kozan, Kürkçüler –Ada.)
pırangadıvermek Atıvermek : *O elindeki kâğıdı pırangadıver.* (Hisarköy *Domaniç, *Tavşanlı –Kü.)
pıranlamak Paylamak : *Çoban, köpeği pıranladı.* (Küçükyozgat –Ank.)
pıransa [**pırsa**] Pırasa. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**pırsa**] : (–Dz.)
pırasıt [**pıresit, pirasit** (II), **piresit -1**] Sebze evleği. (*Bor –Ng̃.; Topçu *Karaisalı –Ada.)
[**pıresit**] : (*Avanos –Nş.)
[**pirasit** (II)]: (–Ng̃.)
[**piresit -1**]: (*Ürgüp –Nş.)
pıraş Mısır bitkisini ikinci kez çapalama işlemi. (Rumeli göçmenleri –İst.)
pırava Aferin, bravo. (*Ünye –Or.)
pırcır Kötü, karışık (iş için) : *Bu iş pırcır oldu.* (Kayıköyü *Emirdağ –Af.)
pırç (I) Kalın ve uzun tüy tabakası. (–Bt.)
pırç (II) Enenmemiş erkek keçi. (–İst.)
pırçalık Mayısta yetişen, sarı çiçekli çiğdeme benzer bir bitki. (–Krş.)
pırçikli [→ **pürçüklü -1**]
pırdöndü [**pirdöndü**] Koyun, keçi vb. hayvanların boynuna takılan ka-

yıştaki ipin bağlandığı demir halka. (Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Kocayatak *Serik, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**pirdöndü**] : (Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; –Çkl.; *Bodrum –Mğ.)

pıresit [→ **pırasıt**]

pırhılik Ezik, ezilmiş : *Bu armutlar pırhılik.* (–El.)

pırıç Sağlam : *Bizim cevizlerde çürük yok, hepsi pırıçtır.* (Turan –Ky.)

pırıdak Birdenbire (uçmak için). (*Merzifon köyleri –Ama.)

pırık (I) **1.** İnce, uzun kuyruklu koyun. (Tavaklı *Ezine –Çkl.) **2.** Tavşan yavrusu. (*Kuşadası –Ay.; Numanoluk*Seyitgazi, Tokat –Es.)

pırık (II) Hoca. (–El.)

pırık (III) [**pırik** (I)] Kısa süren alev. (–Bt.)
[**pırik** (I)] : (–Bt.)

pırıldak [**pırlağaç, pırlak** (V) **-2, pırpır** (II) **-1**] Yelle dönen bir çocuk oyuncağı, fırıldak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
[**pırlağaç**] : (–Kn.)
[**pırlak** (V) **-2**] : (Peşman *Daday, Karabüzey *Araç –Ks.; Argıthanı *Bozkır –Kn.)
[**pırpır** (II) **-1**] : (Bereketli *Tavas –Dz.; –Kn.)

pırım pırım Parça parça. (*Bor –Nğ.)

pırız Çoban yamağı. (Mardar *Bafra –Sm.)

pırik (I) [→ **pırık** (III)]

pırik (II) Rendeden çıkan yonga, talaş. (–Kr.)

pırkıl Çok olgun, ezik, yumuşak : *İncirler pırkıl olmuş.* (*Ünye –Or.)

pırkmak [→ **perkmek**]

pırla [**pırlak** (V) **-1, pırlangıç** (II), **pırlankaç**] Topaç. (Yassıören, Uluğbey, *Senirkent, *Uluborlu –Isp.; Emircik *Çivril –Dz.; Bağyaka *Finike –Ant.)
[**pırlak** (V) **-1**] : (Bayat, Aziziye –Af.; Kayapınar –Kn.)
[**pırlangıç** (II)] : (Hamzalar –Çkr.; Asker *Mesudiye –Or.)
[**pırlankaç**] : (*Lâpseki –Çkl.)

pırlağaç [→ **pırıldak**]

pırlak (I) **1.** Küçük kuyruklu koyun. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.) **2.** Yeni doğmuş eşek yavrusu. (–Nğ.; –Ada; Germeyan *Çorlu, *Vize –Tk.) **3.** Neşeli, oynak at. (*Andırın –Mr.)

pırlak (II) Avcıların kuş avlamak için kullandıkları avcı kuş. (*Lâpseki –Çkl.)

pırlak (III) Kelebek. (Otacı *Kızılcahamam –Ank.)

pırlak (IV) Parlak, parlayan. (–Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; İskilip –Çr.)

pırlak (V) **1.** [→ **pırla**] **2.** [→ **pırıldak**]

pırlaklı mum Camide kandil gecesi yakılan kâğıt gülle süslenmiş mum. (*Merzifon –Ama.)

pırlama Budala, işini bilmeyen. (*Ünye –Or.)

pırlamak (I) [**pırnımak** (I)] **1.** Uçmak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Çal, Kösten, Kızılyer *Acıpayam –Dz.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; Ergân –Ezc.; *Afşin –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Sirkeli *Çubuk –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çömelek *Mut –İç.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Sıvışıp kaçmak. (*Mudanya –Brs.; *Düzce –Bo.)

[**pırnımak** (I)] : (Çakallı *Karaisalı –Ada.)

pırlamak (II) Bir şeyin üstüne çok düşmek, titizlik etmek. (*Ağın –El.)

pırlan Kumlu toprak. (Hunu *Afşin –Mr.)

pırlandırmak Dolandırmak, çevirmek, döndürmek : *Köpek beni evin etrafında çok pırlandırdı.* (*Gelendost, Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.)

pırlangaç [**pırlangıç** (I)] Yeni uçmaya başlayan keklik, kuş yavrusu, palaz. (Yalak –Ky.)

[**pırlangıç** (I)] : (Masara *Mut –İç.)

pırlangıç (I) [→ **pırlangaç**]

pırlangıç (II) [→ **pırla**]

pırlangıç (III) Ağaç kapı mandalı. (Arpaköy –Or.; Piraziz –Gr.)

pırlankaç [→ **pırla**]

pırlanmak (I) **1.** Bir şeyin ya da kimsenin çevresinde dönüp dolaşmak. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.; Kösten Karaçay, Honaz, Kelekçi *Acıpayam, *Çal, *Güney, *Sarayköy –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Orhaniye *Marmaris, Kabaağaç *Fethiye –Mğ.) **2.** Bir işin yapılması ya da bir suçun bağışlanması için bir kimsenin çevresinde dönüp dolaşmak, yalvarmak. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milâs –Mğ.)

pırlanmak (II) Eskimek, yırtılmak. (*Ayaş –Ank.)

pırlant [**pırlanta**] İpek yemeni, krep. (–Ky.)

[**pırlanta**] : (–Ezm.)

pırlanta [→ **pırlant**]

pırlık [→ **pipi** (V) **-1**]

pırna Rakı. (–Sm.)

pırnam pırnam Paramparça (dağılmak için). (–Yz.)

pırnap Ekin destesi. (Namrun *Tarsus –İç.)

pırnar kurutan Batıdan esen soğuk ve sert yel, karayel. (Yuvacık *İzmit –Kc.)

pırnas [→ **pırnat** (III) **-1**]

pırnat (I) Yan yana duran birkaç kişinin birlikte ekin biçme işlemi : *Gelin çocuklar pırnata gidelim.* (Korzaf *Şiran –Gm.; Karaatlı –Nğ.)

pırnat (II) [**pınnat**] **1.** Ekini elle yolarken kullanılan araç, el orağı. (–Ezm.; –Mr.; –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.)

[**pınnat**] : (*Bor –Nğ.)

2. Kısa saplı orak. (–Ezc.)

pırnat (III) [**pırnas, pırnaz**] **1.** Bir avuçla tutulacak kadar ekin sapı. (Pekün *Kelkit –Gm.; Büyükyapalak –Mr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**pırnas**] : (Karahoca *Haymana –Ank.)

[**pırnaz**] : (Uzuncaburç, Taşucu *Silifke, *Mut köyleri –İç.)

2. Yeni biçilmiş ve demet yapılmamış ekin sapları. (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; Çermik, Osmaniye, Ağrakos *Suşehri, *Gürün, Eşke *Divriği –Sv.; –Ada.)

pırnaz [→ **pırnat** (III) **-1**]

pırnımak (I) [→ **pırlamak** (I) **-2**]

pırnımak (II) Gizli bir işi, bir konuyu anlamak. (Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)

pırpıl İnce bulgur. (*Eğin –Ezc.)

pırpılkavak Yaprakları küçük, beyaz ve parlak olan kavak ağacı. (Kurtdoğmuş *Kartal –İst.)

pırpır (I) Yıldız. (Rumeli göçmenleri –İst.)

pırpır (II) **1.** [→ **pırıldak**] **2.** Vantilatör. (*Tavas –Dz.)

pırpır (III) **1.** Kadın giysilerini süslemekte kullanılan boncuk ya da kumaş parçası. (Tokat –Es.; *Alucra köyleri –Gr.; –Ezc.) **2.** Uçurtmalara takılan kâğıt süs (yel vurdukça ses çıkartır). (*Alucra köyleri –Gr.)

pırpıramak Dalgalanmak. (Türkistan göçmenleri –İst.)

pırpırej Salak. (–Bt.)

pırpırı 1. Titiz (kimse) : *Pırpırı insanın herşeyi düzgün olur.* (–Rz.) **2.** Çabuk öfkelenen (kimse). (–Nğ.)

pırpırım [→ **pirpirim** (I)]

pırpırik etmek Çalı çırpıyla ateş tutuşturmak. (*Ağın –El.)

pırpıt (I) [**purput** (I)] **1.** Kalın keten ipliğinden dokunan bez, yaygı. (Hümel *Ayancık –Sn.) **2.** El tezgâhlarında dokunmuş, şalvarlık kaba yün kumaş. (*Kula –Mn.; *Bandırma –Ba.; *Emet köyleri –Kü.; *Ayaş –Ank.) **3.** Yün ya da kıl dokumadan yapılmış pehlivan kispeti. (*Akyazı çevresi –Sk.) **4.** Kıl dokumadan yapılmış cepken ve pantalon. (Tavaklı, Geyikli *Ezine –Çkl.; Dudaş –Kü.) **5.** Yün ya da kıldan yapılmış bir çeşit pantolon, şalvar, potur. (*Kuşadası –Ay.; Turplu *Balya –Ba.; Kocalar, Muratlar, Gölcük *Bayramiç –Çkl.; Bakraz *Bozüyük –Bil.; Orhaniye –Es.; *Gölcük –Kc.; –Brs.; –Bo.; Koruoba *Of –Tr.; –Ank. ve çevresi; Dombay –Ed.)

[**purput** (I)] : (–Ba.)

6. Kara yünden yapılmış fanila. (Ravlı *Çubuk –Ank.)

pırpıt (II) [**purput** (II)] Eskimiş, yıpranmış giysi, yatak, yorgan, yaygı vb. şeyler : *Üstü başı pırpıt olmuş.* (Tokat, –Es.; Dodurga *Bozüyük –Bil.; –Tr. ve çevresi;*Ayaş –Ank.)

[**purput** (II)] : (–Tr.)

pırpıterlenmek [→ **pırpıtér olmak**]

pırpıtér olmak [**pırpıterlenmek**] Acı ve ölüm korkusuyla çırpınmak, tepinmek. (*Ahlat –Bt.)

[**pırpıterlenmek**] : (*Ahlat –Bt.)

pırpoz Küf. (–Bt.)

pırradak Birdenbire ve ses çıkararak (uçmak için) : *Büyücek bir kuş pırradak uçtu.* (–Sm.)

pırrık Ateş tutuşturmak için kullanılan kuru ot, çalı çırpı : *Biraz pırrık getir ateşi yakalım.* (Ergân –Ezc.)

pırsa [→ **pıransa**]

pırsat Peştemal. (–Brd.)

pırsık (I) Duman : *Tilkiye pırsık verdik.* (Sarılar *Avanos –Nş.)

pırsık (II) Buruşmuş, büzülmüş, derisi gevşemiş : *Bu elmalar pırsık olmuş.* (*Taşköprü –Ks.)

pırsıkmak Dişi keçi çiftleşmek istemek. (Satılmış –Es.)

pırsımak (I) İyice olgunlaşmak. (–Ks. ve çevresi)

pırsımak (II) [**pirsimek**] **1.** Buruşmak, pörsümek. (*Taşköprü –Ks.; *Şarkışla ve çevresi –Sv.) **2.** Bozulmak, ekşimek : *Yemek sıcaktan pırsımış.* (–Dz.; Sarıkavak –Es.)

[**pirsimek**] : (*Alaşehir –Mn.)

pırt 1. [→ **port** (I) **-1**] **2.** Tavuk, kuş vb. hayvanların tüyleri. (–Bt.)

pırtadak [**pırtdéér**] Kabuğundan, bulunduğu yerden akarak, kayarak

çıkmayı anlatır : *Zavallının gözü pırtadak çıkıp akıverdi.* (–Sm.)
[**pırtdéér**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pırtak vermek Kovalayanı şaşırtmak için bir yana sapmak : *Pırtak vermeseydim az kala beni yakalayacaktı.* (Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

pırtarmak Ufak bir nedenle küsmek, küsüp bir yana çekilmek. (–Krş.)

pırtdéér [→ **pırtadak**]

pırt gözüne [**pıt gözüne**] Nazar değmesin anlamında kullanılır. (*Birecik –Ur.; –Mr.)
[**pıt gözüne**] : (–Gaz.)

pırtı (I) Uyuşuk, korkak (kimse). (Eldilek *Elbistan –Mr.)

pırtı (II) Parçalanmamış kütük, kereste, odun. (İlyas –Isp.)

pırtı (III) [**purtı**] **1.** Basma, keten yatak, yorgan yüzü, giysilik kumaş. (*Emirdağ –Af.; –Mn.; Şehsadi, Sarayözü, Ezine –Ama.; *Şavşat –Ar.; Cenciğe –Ezc.; Şemdin *Tutak –Ağ.;*Elbistan, *Göksun –Mr.; Sadık, *Mucur –Krş.; Aziziye *Ereğli –Kn.; –İç.) **2.** Ufak tefek ev eşyası. (Honaz, Seyit *Güney, Homa *Çivril –Dz.; –Mn.; –Brs.; *Şavşat –Ar.; *Elmalı –Ant.)
[**purtı**] : (–Tr.)

pırtıcı Manifaturacı. (Bayat *Emirdağ –Af.; Ayvalı *Sivrihisar –Es.)

pırtık (I) Serseri, başıboş. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

pırtık (II) **1.** [→ **pırtik -1**] **2.** [→ **pırtik -2**]

pırtıl Eskimiş, parçalanmış giysi, eşya vb. şeyler. (*Çarşamba –Sm.; *Perşembe –Or.; –Rz.; Belenkeşli *Mersin –İç.)

pırtımaç Mantı, tatarböreği. (–Yz.)

pırtımpırt [→ **pırtınpırt**]

pırtımpıt [→ **pırtınpırt**]

pırtına Fırtına. (*Ardahan –Kr.)

pırtınpırt [**pırtımpırt, pırtımpıt**] Haşlanıp yıkandıktan sonra ince ince doğranmış asma yaprağı, soğan, kıyma, salça ve bulgurla yapılan bir çeşit yemek. (–Ky.)
[**pırtımpırt**] : (*Develi –Ky.)
[**pırtımpıt**] : (–Ky.)

pırtışık Toplanmış, büzülmüş, buruşmuş (yaygı için). (Çayırköy *İzmit –Kc.)

pırtik [**pırtık** (II) **-1, 2**] **1.** Azıcık, bir parça : *Bir pırtik ekmek ver.* (–Ama.; Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**pırtık** (II) **-1**] : (–Kü.; *Bayburt –Gm.; Cimin –Ezc.)
2. Kumaş parçası. (Cenciğe –Ezc.)
[**pırtık** (II) **-2**] : (Ağınkamunu *Arapkir –Ml.)
3. Eskimiş parça. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

pırtiklemek [→ **pınçıklamak**]

pırtkesek Parça parça, ufak ufak. (Bayadı *Fatsa –Or.)

pırtlak (I) Şımarık : *Ne pırtlak çocuk.* (*Mudanya –Brs.)

pırtlak (II) Leblebi gibi kavrulmuş mısır. (*Tirebolu –Gr.)

pırtlak (III) Çok yumuşak olup sıkınca kabuğundan çıkan meyve : *Pırtlak üzümü sevmem.* (–Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; *Mustafakemalpaşa –Brs.; –İst.; *Bodrum –Mğ.)

pırtlamak Bulunduğu yerden kayıp dışarıya çıkmak : *Onun gözü pırtlamış.* (*Düzce –Bo.; –Bt.; *Antakya, Reyhanlı ve Amik Ovası Türk-

menleri *Reyhanlı –Hat.; *Bahçe –Ada.)

pırtlatmak Nohut, badem vb. yiyecekleri suda ıslatarak kabuklarını çıkarmak. (–Gaz.)

pırtmak (I) **1.** [→ **pertikmek**] **2.** Yerinden çıkmak, sapmak, kaymak : *Parmağım pırttı.* (*Çeşme –İz.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.)

pırtmak (II) [**pıtmak -1, pıttırmah, pıttırmak** (I)] **1.** Tutulan bir şey elden kaçmak, kurtulmak, elden kaymak. (*Sungurlu –Çr.; Üçem *Balâ –Ank.; *Sorgun –Yz.; –Krş.; Zencidere –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.; Tahtacı aşireti, Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

[**pıtmak -1**]: (Kitiz, Çardağın –Mr.)

[**pıttırmah**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**pıttırmak** (I)] : (*Kurşunlu –Çkr.; –Mr.; *Bor –Nğ.)

2. Kaçmak. (–Ada.)

pırtmak (III) Bozmak, ortalığı karıştırmak (mecaz). (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

pırtmak (IV) Bağlı birşey çözülüp kaçmak (canlı ve cansızlar için). (Gâvurdağı, Büyükçaylı *Osmaniye –Ada.; Bağyaka *Finike –Ant.)

pırtmak (V) **1.** Darılarak kaçışmak, çekingen davranmak : *Pırtıp duruyor.* (Tokat –Es.) **2.** İşten kaçmak, sözünde durmamak. (*Uluborlu –Isp.)

pırttırmak Çözmek. (Çakallı –Ada.)

pırva (I) Prova: *Elbise pırvası için terziye gidiyorum.* (Peşman *Daday –Ks.)

pırva (II) Çekinme, sıkılma : *Onun kimseden pırvası yok.* (Peşman *Daday –Ks.)

pırvan At arabalarında bağlantı demiri. (*Uzunköprü –Ed.)

pırzavkı Geveze, çok konuşan : *Sen iyiden iyiye pırzavkı olmuşsun.* (*Bodrum –Mğ.)

pıs [→ **pısık** (I)]

pısada Pis, beceriksiz. (Mumcular–Mğ.)

pısak Çekingen, insanlardan kaçan (kimse). (–Ank.)

pısar [**pısgırı**] Karasakız. (Güneyce –Rz.)

[**pısgırı**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pısarık [→ **pusarık** (I) **-1**]

pısarka Keçi yavrularında olan sürgün hastalığı. (Hasanlı –İst.)

pısat **1.** Gelin olacak kızın çeyizi. (*Gördes –Mn.) **2.** Giysi. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş köyleri, *Torbalı, *Tire –İz.; Genek *Yatağan –Mğ.) **3.** Çamaşır. (–Dz.; Burhaniye *Nazilli, Germencik –Ay.; *Torbalı –İz.; *Marmaris, *Milâs, *Ula, *Datça –Mğ.)

pısgırı [→ **pısar**]

pısgırmaḫ [→ **pıskırmak**]

pısık pısık Köpek yavrularını çağırma ünlemi. (Kızılelma *Bartın –Zn.)

pısıl pısıl (I) [**pısır pısır** (I) **-1, pıs pıs**] Yavaş ve hafif sesle, fısıldayarak (konuşma için). (*Düzce –Bo.)

[**pısır pısır** (I) **-1**] : (*Düzce –Bo.; –Ada.)

[**pıs pıs**] : (*Arapkir –Ml.)

pısıl pısıl (II) [**pısır pısır** (II)] Derinin ufak ufak kabarması için. (*Düzce –Bo.)

[**pısır pısır** (II)] : (*Düzce –Bo.; –Ada.)

pısırık (I) [**pısırıklı**] **1.** Büyüyememiş, gelişmemiş (kimse). (–Rz. ve çev-

resi) **2.** Hastalıklı (kimse). (Kuz *Akkuş –Or.)
[**pısırıklı**] : (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
3. Nezle : *Üşüdüm pısırık oldum.* (–To.)

pısırık (II) Sis. (*Beypazarı –Ank.)

pısırıklı [→ **pısırık** (I) **-2**]

pısırmak (I) [→ **pıskırmak**]

pısırmak (II) [→ **pısmak**]

pısır pısır 1. [→ **pısıl pısıl** (I)] **2.** Sinsi sinsi. (*Düzce –Bo.; –Ada.)

pısır pısır (II) [→ **pısıl pısıl** (II)]

pısırtı Hafif sesle konuşma, fısıltı. (Salda *Yeşilova –Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; –Kn.)

pısıs Küçük çocukların korkutulduğu hayali yaratık. (–Ml.)

pısıtmak [**pıslatmak**] Yellenmek. (–Kr.)
[**pıslatmak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

pısık (I) [**pıs**] Çürük, içi boş, kof. (*Kemaliye –Ezc.)
[**pıs**] : (*Kağızman –Kr.)

pısık (II) [→ **pisik** (I) **-1**]

pıskıl Eski, yırtık pırtık. (Eğlenhoca *Karaburun –İz.)

pıskırmak [**pısgırmaḫ**, **pısırmak** (I), **piskirmek -1**] Aksırmak. (Kösten, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Çeşme –İz.; Tokat –Es.; *Taşova –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Danışman *Fatsa, Bayadı –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Ardanuç çevresi –Ar.; –Ezm.; *Ağın –El.; *Afşin –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)
[**pısgırmaḫ**] : (*Arapkir –Ml.)
[**pısırmak** (I)] : (*Gürün –Sv.; –Nş.)
[**piskirmek -1**] : (–Dz.)

pıslak (I) Bir çeşit peynir. (Kamışlı –Ada.)

pıslak (II) Mantara benzer bir çeşit bitki. (–Ks.)

pıslamak (I) [**pıtısınmak**] Birdenbire ve nedeni olmadan darılmak. (–Bo.)
[**pıtısınmak**] : (*Bor –Nğ.)

pıslamak (II) Sönmek : *Ocağın pıslasın.* (Harman *Söğüt –Bil.)

pıslatmak [→ **pısıtmak**]

pısmak [**pısırmak** (II)] Sinmek, büzülmek, korkudan saklanmak. (Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; Halilbağı, Satılmış *Sivrihisar –Es.; *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; Ağlı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sm.; Karkıncık *Artova –To.; *Erciş –Vn.; *Haymana, *Kızılcahamam –Ank.; *Bor –Nğ.; Güvenç –Kn.; Büyükçaylı *Dörtyol, Toprakkale *Osmaniye, Mansurlu, Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.; *Mut köyleri –İç.)
[**pısırmak** (II)] : (*Düzce –Bo.)

pıs pıs [→ **pısıl pısıl** (I)]

pıspıs Sünepe. (*Bor –Nğ.)

pıspısı Karafatma (böcek). (Bakû, Türkistan)

pıspıtırak Sıklık, bolluk (ağaç ya da bitki üstündeki meyve ve çiçekler için). (*Ünye –Or.)

pıss At durdurma ünlemi. (Işıklı, *Çivril –Dz.; *Bor –Nğ.)

pıstık Parmak ucuyla vuruş, fiske. (Yavuz *Şavşat –Ar.; *Bor –Nğ.)

pıstıklamak [**pıtık vurmak**] Fiske vurmak. (Ortaköy *Bor –Nğ.)
[**pıtık vurmak**] : (*Ünye –Or.)

pıstıl Bir iki kilo peynir alan küçük tulum. (–Ezc.)

pıstırım gibi Pıtrak gibi (ağaçtaki meyvelerin bolluğu için). (*Mustafakemalpaşa –Brs.)

pıstırmak Korkutarak kımıldayamayacak duruma getirmek, sindirmek. (*Gelendost –Isp.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *Artova –To.; Bakırdağı, Çataloluk *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.)

pışat [**puşat**] İğde, yabanıl iğde. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Ahlat –Bt.; –Mş.)

[**puşat**] : (–El.)

pışgı [**pışkı**] El testeresi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**pışkı**] : (Kırım göçmenleri –İst.)

pışık (I) **1.** Çocukların beş taş oyununda kullandıkları fındık büyüklüğündeki taşlar. (Karantı *Biga –Çkl.) **2.** Beş taş oyununda bir durak. (Çengelli *Lüleburgaz –Krk.)

pışık (II) Şımarma : *Hep pışık hep pışık ben de şaştım.* (Çağşırlı *Karataş –Ada.)

pışıklamak Şımartmak : *Çocuğu pışıklamanın sonu böyle olur.* (Çağşırlı *Karataş –Ada.)

pışılak Göze hoş gelmeyecek denli parlak : *Pışılak yüzlü.* (–Kn.)

pışılamak Yüzde sevimsiz bir parlaklık olmak. (–Kn.)

pışıldak Sevimsiz (kimse). (*Ereğli –Kn.)

pışik [→ **pisik** (I) **-1**]

pışka Kibrit. (*Iğdır –Kr.)

pışkı [→ **pışgı**]

pışlamak Paslanmak. (–Tr.)

pışpışik Tazeyken kavrularak yenilen, yeşil yapraklı, dikenli bir ot. (*Ağın –El.)

pışşık Güvercin çağırma ünlemi. (*Düzce –Bo.; –Mğ.)

pıt Ucu küt (iğne için) : *Bu iğne pıt olmuş.* (–Gaz.; *Antakya –Hat.; *Gürün –Sv.; –Nğ.)

pıta (I) **1.** Çam ağacı. (Ayva, Yapraklı –Çkr.) **2.** Çam fidanı, çam sürgünü. (Alemdar –Bo.; *Beypazarı –Ank.)

pıta (II) Üstünde çimen ya da yosun olan, yerinden çıkarılmış toprak parçası. (Gerenli *Sivrihisar –Es.; Maruf –Çkr.)

pıta (III) Pamuktan yapılmış, şalvar üstüne sarılan kuşak. (Karahalil *Havza –Sm.)

pıtana (I) [→ **patata**]

pıtana (II) Küçük tahta fıçı. (Şehli, Piraziz –Gr.)

pıtata [→ **patata**]

pıt gözüne [→ **pırt gözüne**]

pıtıdak Usulca. (–Ama.)

pıtık (I) Küçük, çelimsiz (kimse) : *Pıtık kız ne geziyon?* (–Yz.)

pıtık (II) [**pıttık**] **1.** Husyelerinden ameliyat olmuş erkek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) **2.** Kadınların, kız çocuklarının dişilik organı. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Tokat, Bozan –Es.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

[**pıttık**] : (–Gm.; Cenciğe –Ezc.)

pıtık (III) Yumurta. (Varyanlı –Mr.)

pıtık (IV) Domuz yavrusu. (Özek *Boyabat –Sn.)

pıtık (V) Dikenli, kerestesi sağlam bir ağaç. (Azaplı *Kadirli –Ada.)

pıtık (VI) Bilye ve bilyeyle oynanan oyun. (Sarıca *Gölköy,*Ünye –Or.)

pıtık (VII) Parmaklarla yapılan şakırtı : *Yaşı küçük ama öyle bir pıtık çalıyor ki!* (–Sm.)

pıtık çalmak [**pıtıklamak**] Parmak şakırdatmak. (–Sm.)

[**pıtıklamak**] : (–Sm.)

pıtıklamak [→ **pıtık çalmak**]

pıtık vurmak [→ **pıstıklamak**]

pıtıl Mayalı hamurdan yapılan bir çeşit ekmek. (Dereköyü *Havza –Sm.)

pıtına [→ **patata**]

pıtır (I) Çiçekbozuğu, çopur. (*Gönen –Ba.; Tepecik *Emet –Kü.)

pıtır (II) [→ **pıtıraklı**]

pıtır (III) **1.** Odun. (Narlıdere *Buldan –Dz.) **2.** Yaş odun. (Derbent *Alaşehir –Mn.)

pıtıraḫ [→ **pıtırak** (I) **-1**]

pıtırak (I) [**pıtıraḫ, pıtırğan, pıtrak** (I), **pıtraklı otu**] **1.** Dikenli tohumu insanların giysilerine, hayvanların tüylerine yapışan bir ot. (*Gelendost –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy, Demirkapı *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.;*Çarşamba –Sm.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Bayadı *Perşembe, Danışman *Fatsa, Sarıca *Gölköy –Or.; *Alucra –Gr.; Ergân –Ezc.; Musik *Tutak –Ağ.; *Afşin köyleri –Mr.; Maksutlu*Şarkışla, Hacılyas, *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; –Nğ. ve köyleri; Çakallı –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**pıtıraḫ**] : (*Çal –Dz.; *Arapkir –Ml.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**pıtırğan**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**pıtrak** (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Akyazı çevresi –Sk.; Karacaköy *Çatalca –İst.; *Alaca –Çr.; –Ezm.; *Gemerek –Sv.; *Bünyan –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.; *Bodrum –Mğ.; Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

[**pıtraklı otu**] : (Kürkçü –Nğ.)

2. Ağaç dallarında kuruyup dikenleşen küçük budaklar : *Bu zerdali ağacında çok pıtırak var.* (*Bor –Nğ.)

pıtırak (II) Tel örgü. (Musik *Tutak –Ağ.)

pıtıraklanmak [**pıtnaklanmak, pıtotlanmak**] Öfkelenmek, kızmak : *Bu adam çok pıtıraklanıyor.* (*Gelendost –Isp.; Hisarcık –Ky.)

[**pıtnaklanmak**] : (*Afşin ve köyleri –Mr.)

[**pıtotlanmak**] : (–Bt.)

pıtıraklı [**pıtır** (II)] Öfkeli, sinirli. (*Afşin ve köyleri –Mr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

[**pıtır** (II)] : (*Gürün –Sv.)

pıtıraklı tel Dikenli tel. (–Kr.)

pıtırca Baharda açan koyu pembe renkli bir çeşit çiçek. (Danamandıra *Silivri –İst.)

pıtırğan [→ **pıtırak** (I) **-1**]

pıtırım Cimri. (–Bo.)

pıtırmak Koparmak. (*Bahçe –Ada.)

pıtırlanmak Aşırı uzamak : *Patatesler pıtırlandı.* (–Bt.)

pıtırlık Çalılık, fundalık. (Bayadı –Or.; –Ed.)

pıtır pıtır (I) Ufak taneli meyvelerin yere düşmesinden çıkan ses için : *Dutlar pıtır pıtır dökülüyor.* (*Düzce –Bo.; *Bor –Nğ.)

pıtır pıtır (II) Ağaçlardaki meyvelerin çokluğu için. (*Düzce –Bo.)

pıtır pıtır (III) Bir yerin pürüzlü olması için. (*Düzce –Bo.)

pıtısınmak [→ **pıslamak** (I)]

pıtış pıtış Küçük çocukların kısa adımlarla ve yavaş yavaş yürüyüşü, tıpış tıpış. (*Düzce –Bo.; –Tr.)

pıtlak [→ **patlak** (V)]

pıtlamaç Sessiz, suskun (kimse). (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

pıtlamak Patlamak, açılmak. (Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Ağın –El.)

pıtlamaz El büyüklüğündeki hamurdan yapılan ve kızgın küle gömerek pişirilen bir çeşit ekmek. (*Safranbolu –Zn.)

pıtmak 1. [→ **pırtmak** (II) **-1**] **2.** Fırlamak, gitmek : *Aklım başımdan pıttı.* (Çukurköy *Karaisalı –Ada.)

pıtnak Nokta. (*Ulubey –Or.)

pıtnaklanmak [→ **pıtıraklanmak**]

pıtotlanmak [→ **pıtıraklanmak**]

pıtpıdak Bıldırcın. (Çeşnigir *Karacabey –Brs.)

pıtpıdık Tarlakuşu. (*Gelibolu –Çkl.)

pıtpıt (I) Tembel, beceriksiz. (*Gelibolu –Çkl.)

pıtpıt (II) Patates (çocuk dilinde). (Peşman *Daday –Ks.)

pıtpıt (III) Mayalı hamurdan yapılıp sacda pişirilen ekmek. (Doma *İnegöl –Brs.; *Daday –Ks.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.)

pıtpıt (IV) [**pıtpıtı -1**] İnce, ufak bulgur. (–Es.; Çöplü *Gürün –Sv.; *Haymana, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Akçakaya –Ky.; –Nğ.) [**pıtpıtı -1**] (Çamoağa *Divriği –Sv.)

pıtpıt (V) Pelte. (–Kn.)

pıtpıt aşı [**pıtpıtı -2**] İnce bulgurdan yapılan lapa. (–Ml.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.)

[**pıtpıtı -2**] : (Karkıncık *Artova –To.)

pıtpıtı 1. [→ **pıtpıt** (IV)] **2.** [→ **pıtpıt aşı**]

pıtrak (I) [→ **pıtırak** (I) **-1**]

pıtrak (II) Meşe dallarında görülen nohut büyüklüğündeki kabarcıklar. (Pazarköyü *Karamürsel –Kc.)

pıtraklı otu [→ **pıtırak** (I) **-1**]

pıtramak [**pıylamak**] Çırpınarak uçmak. (Şıhlar *Ulubey –Or.) [**pıylamak**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

pıttadak Küçük bir şeyin düşerken çıkardığı ses için. (–Sm.)

pıttık [→ **pıtık** (II) **-2**]

pıttırmah [→ **pırtmak** (II) **-1**]

pıttırmak (I) [→ **pırtmak** (II) **-1**]

pıttırmak (II) Örgüyü yanlış örerek sırayı bozmak. (*Afşin –Mr.)

pıttırme Pancar. (*Bünyan –Ky.)

pıya Birine yapılan oyun, tuzak. (Faydalı *Kozan –Ada.)

pıyalanmak Büyüklük taslamak, kurulmak. (Akçaköy *Nizip –Gaz.)

pıydırmak (I) Deli olmak, aklını kaçırmak. (–İst.)

pıydırmak (II) **1.** Atmak, fırlatmak. (Dayakadın *Çatalca –İst.) **2.** Götürmek, yürütmek, çalmak. (–Ank. çevresi; –Ed. çevresi)

pıyık Donun ağı. (–Ank.)

pıyır pıyır Kesilen, yırtılan, yenilen şeylerin çıkardığı hışırtılı ses: *Kâğıthelvasını pıyır pıyır yiyip bitiriverdi.* (–Sm.)

pıyırtak Çabucak. (Rumeli göçmenleri –İst.)

pıyka [→ **pipi** (V) **-1**]

pıylamak [→ **pıtramak**]

pıylım pıylım [**pillim pillim, piltim piltim**] İyice örselenmiş, eskimiş (giysi, eşya vb. şeyler için). (*Düzce –Bo.)
[**pillim pillim**] : (*Merzifon –Ama.)
[**piltim piltim**] : (*Çıldır –Kr.)

pıynar Meşe çalısı. (Çığrı *Dinar –Af.; Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Güney –Dz.; Eziler *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.)

pıypıy [→ **pipi** (V) **-1**]

pıytar Bayır. (Alpı *Karaisalı –Ada.)

pıytık Sözünde durmayan, kararsız. (–Krş.)

pıza [→ **pızar**]

pızar [**pıza**] Küldeki küçük ateş parçaları, kıvılcım. (*Ahlat –Bt.; *Varto –Mş.)
[**pıza**] : (Bayırköy *Gelibolu –Çkl.)

pızımak Kaçmak. (Bozburun –Mğ.)

pızıngır 1. Haylaz. (Kandilli *Saimbeyli –Ada.) **2.** Hovarda, çapkın. (Faydalı, *Kozan, Çağşırlı *Karataş –Ada.)

pızıngırlık Hovardalık. (Çaşırlı *Karataş –Ada.)

pızka Hayvanların gelişememiş, sıska kalmışları. (Çandırlar –Ada.)

pızkıra Demir tırmık : *Bugün pızkıra-yı tarlada kırdık.* (Bedirkale *Artova –To.)

pızlak Gübrelenmemiş, verimsiz toprak. (Rumeli göçmenleri, Papasköy –Sm.)

pızot İyice yanmamış odun, marsık. (–Bt.)

pi (I) Su birikintisi. (–Sv.)

pi (II) Yağ. (Erkilet –Ky.)

pice karmak Ağaçların dibinden süren filizler, piçler kesilmek. (–Uş.; –Kü.)

picekli [→ **pürçüklü -1**]

picelmek Uykusu kaçıp yeniden uyuyamamak. (–Sm.)

piceli Bezelye. (Düzköy –Gr.)

picik (I) [→ **piçik**]

picik (II) Ağaçların ince kökleri. (–El.)

picikci Davranışları törelere aykırı olan (kız). (*Zile –To.)

picikmek Kuşkulanmak, kaygılanmak. (*Merzifon –Ama.)

piciktirmek Kuşkulandırmak, kuşkulandırarak caydırmak. (*Merzifon –Ama.)

piclenmek El tırnağına yapışık deriler lif lif kalkmak, şeytantırnağı çıkmak. (*Hozat –Tn.)

piç (I) Fırın : *Piçten taze ekmek aldım.* (*Mersin –İç.)

piç (II) Tırnak diplerinden kalkan et parçaları, şeytantırnağı. (–Ml.; –Gaz.)

piçe Katır. (*Havza –Sm.)

piçek (I) [→ **pıçak**]

piçek (II) [→ **pürçüklü -1**]

piçekli [→ **pürçüklü -1**]

piçelik [→ **pürçüklü -1**]

piçen Biçilmiş kuru ot : *Piçeni topladım.* (Türkistan göçmenleri, Misebolu *Mudanya –Brs.)

piçgül Yabangülü. (*Vezirköprü –Sm.)

piçik [**picik** (I)] İnek yavrusu, buzağı. (Harşıt *Torul –Gm.; –Kn.)
[**picik** (I)] : (–Mr.)

piçikci Kışkırtıcı : *O piçikcinin biridir.* (*Zile –To.)

piçik piçik [→ **piçi piçi -1**]

piçileşmek Gizli konuşmak, fiskos etmek. (Sarılar *Avanos –Nş.)

piçine (I) **1.** Yavrulama çağından önce doğuran sığır, davar. (Tokat, Bozan –Es.; –Çkr.) **2.** Babası belirsiz çocuk. (–Çkr.)

piçine (II) Ürün toplanırken dökülen tohumlardan süren filizler. (–Çkr.)
piçine doğurmak Sığırlar yavrulama çağına gelmeden doğurmak. (*Merzifon –Ama.)
piçi piçi [**pıçı pıçı** (I), **piçik piçik**] **1.** Sığır, davar çağırma ünlemi. (Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; Boztekke, Nefsiköseli *Görele –Gr.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Gürün –Sv.) [**pıçı pıçı** (I)] : (Bağlıca *Ardanuç, *Yusufeli –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Lüleburgaz –Krk.) [**piçik piçik**]: (Lağus –Isp.; Hartlap *Afşin –Mr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
2. Kedi çağırma ünlemi. (*Ağın –El.)
piçlemek (I) Ağaç, kökünden filiz vermek. (*Maçka –Tr.)
piçlemek (II) Yaranın çevresinde daha küçük yaralar çıkmak. (*Maçka –Tr.)
piçlik (I) Uyuşuk, tembel (kimse). (–Bo.)
piçlik (II) Köpek yavrusu. (–Bo.)
piçmek Kesmek, biçmek. (Karapapak –Kr.)
piçtevan Duvar ve çatıların üstüne oturtulduğu ağaç çerçeve. (*Gazipaşa –Ant.)
piçtırpan Topaç. (Rumeli göçmenleri *Sarıyer –İst.)
piç yavru Katır. (Ovasaray –Çr.)
piçyoğurt Mayasız tutan yoğurt. (–Çr.)
pidivan Arada sırada iş yapıp kendini gösteren, göz boyayan. (*Alaşehir –Mn.)

piğ [→ **piy** (II)]
piğretin Kocayemiş. (–Sm. ve çevresi)
pihare [→ **puhara**]
piherik [→ **puhara**]
piheyri [→ **puhara**]
piheyrik [→ **puhara**]
pihirik [→ **puhara**]
piho Aptal. (–Ml.)
pih pih Sevinç ünlemi. (*Akçakoca –Bo.)
pik (I) Bezelye. (*Kemah –Ezc.; *Divriği –Sv.)
pik (II) Denizi doldurarak kazanılan yer. (Hançerli –Sm.; Haşhaşı –Ezc.)
pika [→ **pipi** (V) **-1**]
piklemek Damlamak : *Musluk pikliyor.* (–Rz.)
pil Kilden yapılmış, ağzı geniş, küçük küp. (Çayağzı, Yavuz *Şavşat, Bağlıca, Karlı *Ardanuç, Zeytinlik –Ar.)
pilāç Sacda pişirilen bazlamaları çevirmeye yarayan tahta araç. (*Düzce –Bo.)
piladan Çınar ağacı. (*Anamur –İç.)
pilaki Tavada kızartılarak yapılan mısır böreği. (Girap *Ezine –Ama.)
pilaki taşı [→ **pileki**]
pilanya Tahtaları düzeltmekte kullanılan büyük rende. (–İst.)
pilavı karmak (I) Zengin olmak. (*Senirkent –Isp.)
pilavı karmak (II) **1.** Hasta olmak. (*Senirkent –Isp.) **2.** Belaya çatmak. (*Senirkent –Isp.)
pildir Çok koşan. (*Bor –Ng.)
pilek [→ **pileki**]
pileki [**pilaki taşı, pilek, pilik** (I)] Mısır ekmeği pişirilen, toprak ya da taştan yapılmış yuvarlak tepsi gibi kap. (Ulupınar –Çkl.; Kurtdoğmuş

*Kartal –İst.; –Or.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezm.)
[**pilaki taşı**] : (*Bafra –Sm.)
[**pilek**] : (Küplüce *Üsküdar –İst.; –Ar. ilçe ve köyleri)
[**pilik** (I)] : (Çeltikçi *Mustafakemalpaşa –Brs.)

pilemit [→ **palıt**]

pilik (I) [→ **pileki**]

pilik (II) Kaz. (Hart *Bayburt –Gm.)

pilika Civciv. (Rumeli göçmenleri –İz.)

piliman Çökelek. (Işıklar –İz.)

pilin Un, buğday, bulgur vb. şeyleri koymaya yarayan topraktan yapılmış fıçı biçiminde kap. (Magosa –Kıbrıs)

pilinç Piliç. (–Krş. ve çevresi)

pilingir **1.** Söz götürüp getiren. (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.) **2.** Yolsuz birleşmelere aracılık eden kadın. (–Nğ.)

pili pili Kümes hayvanlarını çağırma ünlemi. (–Tr.)

pilit (I) [→ **palıt**]

pilit (II) Üzüm şırasıyla nişasta ya da un kaynatılıp içine ceviz, badem konulduktan sonra kurutularak yapılan bir çeşit yiyecek, köfter. (*Geyve –Kc.; *Kemaliye –Ezc.; *Ağın –El.)

pillak Piliç. (Karşıyaka *Erdek –Ba.)

pilli Dolu. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

pillik (I) Yeni doğmuş buzağı. (Kürkçü aşireti –Ada.)

pillik (II) Dişi hindi. (Kızılköy *Manyas –Ba.)

pillim pillim [→ **pıylım pıylım**]

pilo Eşek yavrusu. (Saka –Kü.)

pilop Oyun, düzen : *Ne pilop dönderersiniz gene.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

pilōv [**piloy, puloy**] Pilav. (–Gaz.)
[**piloy**] : (–Kr.)
[**puloy**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pilōv çeḫmek Pilav ziyafeti vermek. (Karakoyunlu aşireti –Kr.)

piloy [→ **pilōv**]

pilte Eğirilmek için ele alınacak biçimde taranıp yumak yapılan yün. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

piltim piltim [→ **pıylım pıylım**]

pim [→ **pin** (I) **-1**]

pimli Bulaşık suyu. (Güneyce –Rz.)

pimpak [**pinpak**] Tertemiz. (*Keçiborlu –Isp.; *Düzce –Bo.)
[**pinpak**] : (–İz.; *Bodrum –Mğ.)

pin (I) [**pim, pindik, pine, pinelik, pines -1, pineslik, pinez, pinezlik -1, pinik** (III), **pinlik -1, 2; pinnek, pinnik** (I), **pon, pun** (I) **-2, pündük, püne, pünes, pünlük, pünnük**] Kümes. (*Kuşadası –Ay.; –Çkl.; *Düzce –Bo.; –Ks.; *Osmancık, Büğdüz *İskilip –Çr.; –Sn. ve çevresi; *Çarşamba, *Bafra –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.; Kuz *Akkuş –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; Yavuz, Çayağzı, Şalcı, Çavdarlı *Şavşat, Peterek *Yusufeli, Bağlıca, Karlı *Ardanuç, Bayburt –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Cenciğe *Kemaliye, Ergân –Ezc.; Şemdin *Tutak –Ağ.; *Erciş –Vn.; –Dy.; Harput –El.; *Arapkir –Ml.; *Siverek –Ur.;*Kilis, *Nizip –Gaz.; Değirmendere, Çardak, *Göksun, Şekeroba, İğde –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Yukarıkale *Koyulhisar, Kuzuluk*Gürün –Sv.; –Nğ.; –Ada.)
[**pim**] : (–Vn.)
[**pindik**] : (*Sungurlu –Çr.)

[**pine**] : (*Afşin ve köyleri –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Boğazlıyan –Yz.; Sadıkali –Krş.; Hisarcık, Akçakaya, Erkilet –Ky.; –Nş.; Toprakkale * Osmaniye – Ada.; *Tarsus –İç.)

[**pinelik**]: (Everek *Bayburt –Gm.; *Haymana –Ank.; *Develi –Ky.)

[**pines -1**] : (*Sürmene –Tr.; Gündoğdu – Rz. ; Çalış * Haymana –Ank.; –Ada.; Şahin *Malkara –Tk.)

[**pineslik**] : (Büyükafşar * Balâ –Ank.)

[**pinez**] : (–Tr. ve çevresi)

[**pinezlik -1**] : (*Tirebolu –Gr.)

[**pinik** (III)] : (*Boyabat –Sn.; *Perşembe –Or.; Günbatısı *Kelkit –Gm.; –Sv.; *Çayıralan –Yz.)

[**pinlik -1**] : (*Taşköprü –Ks.; Sarimbey *İskilip, Hacıhamza *Osmancık –Çr.; *Boyabat –Sn.; –Sm.; *Zile –To.; –Or.; Düzköy –Gr.; *Afşin –Mr.; Ağrakos *Suşehri, Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla çevresi – Sv.; Karamağra – Yz.; –Ank.; Köşker –Krş.; Erkilet *Develi –Ky.)

[**pinnek**] : (–İst.; Boztekke *Nazimiye –Tn.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Karaözü *Gemerek –Sv.)

[**pinnik** (I)] : (–Ks.; *İskilip, *Mecitözü, İmat *Alaca –Çr.; *Boyabat –Sn.; Karkıncık *Artova, Küçükisa *Zile, Kızılköy –To.; –Or. köyleri; Gebeme –Gr.; Ördek, Kitiz *Afşin –Mr.; *Antakya köyleri –Hat.; İnkışla *Gemerek, Vazıldan *Divriği, *Şarkışla –Sv.; Haydarbeyli *Sorgun, *Yerköy –Yz.; –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı, Talas, *İncesu, Elbaşı *Bünyan –Ky.; Şükriye *Ceyhan, Haketçi, Endel *Osmaniye –Ada.)

[**pon**] : (–Gm.)

[**pun** (I) **-2**] : (Mollaveyis –Ar.; *Ahlat –Bt.)

[**pündük**]: (Danışman *Fatsa –Or.)

[**püne**] : (Karakuyu * Saimbeyli –Ada.)

[**pünes**] : (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

[**pünlük**] : (*Ünye –Or.)

[**pünnük**] : (Sarıca *Gölköy, *Ünye –Or.)

2. Toprağı kuyu gibi kazıp üstünü çalı çırpı ile örterek yapılan ve yeni doğmuş kuzuları soğuktan korumaya yarayan yer, yuva. (–Isp. ve köyleri; *İzmit –Kc.; Kadarta *Araç –Ks.; –Krş.; Argıthan *Ilgın, Kılbasan *Çumra, *Ereğli, İnevi, Gödene *Sultaniye –Kn.)

[**pinlik -2**] : (Arapören, Mahmudiye, Tokat, Bozan –Es.; Bahşılı *Sungurlu –Çr.)

pin (II) Tekme : *Topa öyle bir pin vurdu ki!* (Babik *Pötürge –Ml.)

pina [→ **pine**]

pine [**pina**] Çarıkların, yemenilerin altına vurulan kösele parçası. (–Ml.; –Ank.)

[**pina**] : (–Yz.)

pinar 1. Nar ağacı ve meyvesi. (Honaz –Dz.) **2.** [→ **piynar**]

pinavluk [→ **pinavun**]

pinavun [**pinavluk, pinean**] Kış için hazırlanan yiyecek (un, bulgur vb. şeyler). (*Kelkit –Gm.; –Ezm.)

[**pinavluk**] : (–Kr.)

[**pinean**] : (Cimin –Ezc.)

pinavut [**pinet, pinevet, pineyet, pineyit, pineyt**] Mayalanmış ekmek hamurunu fırına götürmek için kullanılan sekiz, on gözlü, uzun ek-

mek tahtası. (*Bozcaada –Çkl.; –İst. köyleri; *Bartın –Zn.)
[**pinet**] : (*Susurluk –Ba.; Karabiga *Biga –Çkl.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Kartal köyleri –İst.)
[**pinevet**] : (*Hayrabolu, *Malkara –Tk.)
[**pineyet**] : (–Brs.)
[**pineyit**] : (*Edremit –Ba.)
[**pineyt**] : (–Brs.; –Ezm.)

pinaz Eski çuvallardan yapılmış köşe minderi. (Üçköy –Çr.)

pinç Beyin : *Tepesi üstü düşünce pinçi çıktı.* (Varyanlı –Mr.)

pinçak Sık ve kökleri birbirine girmiş ekin topluluğu. (İriağaç *Hekimhan –Ml.)

pinçik Bir şeyden koparılmış en küçük parça. (Marabaz *Elbistan, Şekeroba, Varyanlı –Mr.; *Mersin köyleri –İç.)

pinçiklemek **1.** [→ **pınçıklamak**] **2.** Saçını başını yolmak. (*Antakya –Hat.)

pinçiklenmek Didinmek, kendini çok yormak. (*Antakya –Hat.)

pinçik pinçik [**pınçık pınçık, pirtik pirtik**] Parça parça : *Odunu pinçik pinçik ayırmış.* (–Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Antakya köyleri –Hat.; *Gürün –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; –Ada.; Namrun *Tarsus, *Mut köyleri –İç.; *Elmalı –Ant.; Dont –Mğ.)
[**pınçık pınçık**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
[**pirtik pirtik**] : (Küçükisa*Zile –To.)

pinçik pinçik etmek [→ **pınçıklamak**]

pindarlı Çabuk darılan, alıngan : *Ayşe pindarlıdır, şimdi darılır.* (Süle –Gm.)

pindik [→ **pin** (I) **-1**]

pine [→ **pin** (I) **-1**]

pinean [→ **pinavun**]

pinek [**pineklik, pinezlik -2**] Tünek. (*Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; –Ezm.; –Nğ.)
[**pineklik**] : (Bayadı –Or.; Çandır –Gr.)
[**pinezlik -2**] : (–Gr.)

pineke Hafif uyku. (–İst.)

pineklik [→ **pinek**]

pinelik [→ **pin** (I) **-1**]

pinemek Kümes hayvanları tünemek. (*Çarşamba –Sm.; *Afşin ve köyleri –Mr.)

pine pine Kümes hayvanlarını kümese doğru kovalama ünlemi. (*İskilip –Çr.; –Tr.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ky.)

piner [→ **piynar**]

pines **1.** [→ **pin** (I) **-1**] **2.** Avcıların kırda kuş avlamak için bekledikleri küçük kulübe. (*Feke –Ada.) **3.** Küçük ev (mecaz). (–Ada.)

pineslik [→ **pin** (I) **-1**]

pinet [→ **pinavut**]

pinevet [→ **pinavut**]

pineyet [→ **pinavut**]

pineyit [→ **pinavut**]

pineyt [→ **pinavut**]

pinez [→ **pin** (I) **-1**]

pinezlik **1.** [→ **pin** (I) **-1**] **2.** [→ **pinek**]

pingal [→ **pingel** (II) **-1**]

pingel (I) Evcil : *Ne pingel kedi.* (–Dy.)

pingel (II) [**pingal, pingelik, pingellik, pinkel, punagal, pungal -1, 2; punkal**] **1.** Fol olarak konulan yumur-

ta : *Tavuk yumurtlayacak, yuvaya bir pingel koyun.* (*Bayramiç –Çkl.; –Sm. ; Uluşiran * Şiran – Gm. ; –Ezm.; Miçinkâğ *Kemaliye –Ezc.; –El.; *Arapkir –Ml.; *Birecik –Ur.; Cingife –Gaz.; *Gürün, *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.)

[pingal] : (Çayağzı, Çavdarlı *Şavşat –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Kiğı –Bn.)

[pungal -1] : (*Ahlat –Bt.)

2. Folun konulduğu yer, folluk. (*Bayburt –Gm.; –Kr.; –Ezm.; Harput *Ağın –El.; *Divriği –Sv.)

[pingelik] : (–Kr.; –Ezm.)

[pingellik]: (Çamoağa*Divriği –Sv.)

[pinkel] : (–Ezm. ve çevresi)

[punagal] : (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

[pungal -2] : (*Ahlat –Bt.)

[punkal] : (*Çemişkezek –Tn.)

pingel (III) Azar azar birikmiş şey. (–Gaz.)

pingelik [→ **pingel** (II) **-2**]

pingellenmek Çoğalmak, yığılmak. (–Gaz.)

pingellik [→ **pingel** (II) **-2**]

pinha [→ **pipi** (V) **-1**]

pini [→ **pinik** (I)]

pinik (I) **[pini, pinni]** Küçük köpek, fino. (Aliköy *Çaycuma, Kilimli, Kozlu –Zn.; *Sungurlu –Çr.; Çayla *Saray –Tk.)

[pini] : (Sinir, Sincanlı –Af.)

[pinni] : (Yedigelli *Ereğli –Zn.)

pinik (II) **1.** Basık burunlu (kimse). (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Basık, küçük : *Bu ev çok pinik.* (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; *Ağın –El.)

pinik (III) [→ **pin** (I) **-1**]

pinir Peynir. (Hasanoğlan –Ank.)

pinkel [→ **pingel** (II) **-2**]

pinlik 1. [→ **pin** (I) **-1**] **2.** [→ **pin** (I) **-2**]

pinmek 1. Binmek. (*Düzce –Bo.) **2.** Kümes hayvanları çömelmek. (–Tn.)

pinnek [→ **pin** (I) **-1**]

pinni [→ **pinik** (I)]

pinnik (I) [→ **pin** (I) **-1**]

pinnik (II) Karanlık. (Sarıoba *Polatlı –Ank.)

pinnik (III) Tavukların içine yumurtlaması için çalı çırpıdan yapılan yüksük biçiminde sepet, yuva. (Büyükçaylı *Osmaniye –Ada.)

pinpak [→ **pimpak**]

pinpakla Bezelyeye benzeyen bir çeşit bakla. (*Bodrum –Mğ.)

pinpin İspinoz kuşu. (*Ilgaz –Çkr.; –Sn.)

pintar Şiniğin dörtte biri. (Aslıhantepeciği, Çağış –Ba.)

pinter (I) Bir çeşit balık ağı. (Dağal *Çal –Dz.)

pinter (II) **1.** Kilenin (20-25 kg.) dörtte biri, bir şinik. (*Kırkağaç –Mn.; Muradiye *Susurluk –Ba.; –Brs. ve ilçeleri) **2.** Şiniğin yarısı. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Düzce –Bo.)

pinter etmek Kafa tutmak. (–Ama.)

pinti (I) Küçük. (Kuz *Akkuş –Or.)

pinti (II) **1.** Tembel, beceriksiz (kimse). (*Çarşamba –Sm.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Karaözü *Gemerek –Sv.) **2.** Üstü başı pis, pasaklı. (*Osmancık –Çr.; Limanköy *Çayeli –Rz.; –Bt.; *Siverek –Ur.)

pinti (III) Eti yenmeyen hayvan. (Hoh –El.)

pintiklemek [→ **pınçıklamak**]

pintikleşmek İyice pazarlık etmek : *Sen pintikleşmeyince bir şey alamazsın.* (*Elmalı –Ant.)

pintişmek Bir kimseyi çok rahatsız etmek, başına bela olmak: *Ben kendisinden çekindikçe üstüme pintişiyor.* (Kitiz *Göksun –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Endel *Osmaniye –Ada.)

pi pi 1. [→ **pit pit**] 2. İnek çağırma ünlemi. (Varyanlı –Mr.)

pipi (I) Hala. (Yenipazar *Gölpazarı –Bil.)

pipi (II) Bebek. (*Posof –Kr.)

pipi (III) Kılıbık. (Ayaslar*Ilgın –Kn.)

pipi (IV) Alnın üzerine sarkan saç tutamı, kâkül. (Lefkoşe –Kıbrıs)

pipi (V) [**pepiy, pırlık, pıyka, pıypıy, pika, pinha**] 1. Hindi. (Muratlı *Mustafakemalpaşa, İhsaniye *İnegöl –Brs.; Sabuncupınar –Kü.; Kurşunlu *Gölpazarı, İncirli, Kaynarca *Osmaneli –Bil.; Bulgaristan göçmenleri –İst.; –Kn.; *Cebelibereket –Ada.; Hamitli –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**pırlık**] : (*Gerede –Bo.)

[**pıyka**]: (Rumeli göçmenleri –Brs.; Çayırdere *Silivri –İst.)

[**pıypıy**] : (*Karacabey –Brs.; –Bo.)

[**pika**] : (Saka –Kü.)

[**pinha**] : (–Sv.)

2. Hindi yavrusu, palaz. (–Ba.; Cerrah *İnegöl –Brs.; Haliliye *Ceyhan –Ada.)

[**pepiy**] : (Kırım göçmenleri, Çiftetler –Es.)

pipibiz Cimri, eli sıkı. (Bayat *Emirdağ –Af.)

pipiç Düdük. (–Bt.)

pipik Konca. (Babik *Pötürge –Ml.)

pipildek Beceriksiz. (Söğüt, Honaz –Dz.; *İskilip –Çr.; –Ed.)

pipili Çocuğun erkeklik organı. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

pipirim [→ **pirpirim** (I)]

pipit 1. Hırka. (*Simav –Kü.) 2. Pehlivanların giydiği meşin pantolon, kispet. (Yaylalı *Şile –İst.)

pipo Taraklıkuş. (–Vn.)

pir (I) Cevizin yeşil kabuğu. (–Ezc.; –El.; *Arapkir –Ml.)

pir (II) 1. Sebze yaprağı. (*Ahlat –Bt.) 2. Havuç yaprağı. (–Gaz.) 3. Asma yaprağı. (*Kemaliye –Ezc.) 4. Zeytin yaprağı. (*Kilis –Gaz.) 5. Çam yaprağı. (–Kn.) 6. Soğanın tohumlu sapı. (*Arapkir –Ml.)

pir (III) Dokuma tezgâhlarındaki tarağın sık olanı. (Karacaviran *Şebinkarahisar –Gr.)

pirafu [**peravu, pirahu, pirehon**] İçi peynirli mantı. (*Kandıra –Kc.)

[**peravu**] : (Erkilet –Ky.)

[**pirahu**] : (*Yakacık –İst.)

[**pirehon**] : (*Bünyan –Ky.)

pirahu [→ **pirafu**]

pirasit (I) Fidan. (*Develi –Ky.)

pirasit (II) [→ **pırasıt**]

pirbolu [→ **pirebolu**]

pirçek (I) Kök, soy. (–El.)

pirçek (II) Perçem, kâkül. (–Kü.; –Kr.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

pirçekli [→ **pürçüklü -1**]

pirçeyh Şakakların üstünden sarkan saç tutamı, zülüf. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pirçikli [→ **pürçüklü -1**]

pirçüklü [→ **pürçüklü -1**]

pirde Hayvan sayısına göre alınan vergi, sayım vergisi. (Karahisar *İncesu –Ky.)

pirdöndü [→ **pırdöndü**]

pirebalı [→ **pirebolu**]

pireboku [→ **pirebolu**]

pirebol [→ **pirebolu**]

pirebolu [**pirbolu, pirebalı, pireboku, pirebol, piremumu, pirepulu, piroboli**] Arıların, kovanlarının deliklerini ve ağzını sıvamak için yaptıkları, siyaha yakın renkte, yeşil balmumu. (–Isp.; –Brd.; *Buldan, Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Honaz *Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; –Es. köyleri; Ağlı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli, *Finike, *Elmalı –Ant.; *Marmaris –Mğ.)

[**pirbolu**]: (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

[**pirebalı**] : (Peşman *Daday –Ks.)

[**pireboku**] : (*Kandıra –Kc.)

[**pirebol**] : (Kösten, Honaz –Dz.; Kınık, Poyracık *Bergama –İz.; Ağlı *Küre –Ks.)

[**piremumu**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**pirepulu**] : (*İskilip –Çr.)

[**piroboli**]: (*Maçka ve köyleri –Tr.)

pirecik Asmalara, tahıla dadanarak onları kurutan zararlı bir böcek, filoksera. (Küplü, Tokat, Akin *Seyitgazi –Es.; –Gaz.; Çiftlik *Kalecik, Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Bor –Nğ.)

piredin [**piretin, piretün, piyretin**] Kocayemiş. (Kurtdoğmuş *Şile –İst.; –Ks.)

[**piretin**] : (–Sm.)

[**piretün**] : (*Gerze –Sn.)

[**piyretin**] : (–Sm. ve çevresi)

pirehon [→ **pirafu**]

pirelemek Kaynayan su kabarcıklanmak. (*Gelibolu –Çkl.; –Bt.)

pirelenmeyh Ürkmek, kuşkulanmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pirelik Papatya. (*Bozüyük –Bil.)

pirem (I) [→ **piren** (II)]

pirem (II) Ardıç. (Balkandak *Beyşehir –Kn.)

piremumu [→ **pirebolu**]

piren (I) **1.** [→ **püren** (I) **-1**] **2.** Hanımeline benzeyen beyaz çiçekleri güzel kokulu, kökünden kömür yapılan küçük bir ağaç. (Akköy *Ezine, Fili *Biga –Çkl.) **3.** Yakacak olarak kullanılan kuru çalı çırpı. (Mahmutşevketpaşa *Beykoz –İst.; –Nş.)

piren (II) [**pirem** (I), **piyar**] Su kaynağı. (*Devrek –Zn.)

[**pirem** (I)] : (*Kemaliye –Ezc.)

[**piyar**] : (–Ml. ve köyleri)

pirenlik Süpürge çalısı yetişen yer. (İkipınar *Mihalıççık, *Sivrihisar –Es.; Veliköy *Çorlu –Tk.)

pireotu 1. Lavanta çiçeği. (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Adakale *Ardanuç –Ar.) **2.** Lavanta çiçeğine benzer, güzel kokulu bir ot. (–Sm.)

pirepulu [→ **pirebolu**]

piresit 1. [→ **pırasıt**] **2.** Geniş yonca karığı. (–Krş.)

piretin [→ **piredin**]

piretün [→ **piredin**]

piri Küçük çivi. (Selçuklu *Akhisar –Mn.)

piriç (I) Pirinç. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; –Gaz.; Hasanoğlan –Ank.)

piriç (II) [→ **pirinç**]

pirifte Fırın küreği. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

pirik (I) Piliç. (–Ank.)

pirik (II) Ebe. (Babik *Pötürge –Ml.)

pirim Çürük, bere. (Çepni aşireti –Ba.)

pirinç [**piriç** (II)] Çekirdekli ve küçük taneli yabanıl dut. (*Ağın –El.)

[**piriç** (II)] : (–Ezm.)

pirinçlemek İstanbul ağzıyla konuşmak: *Nekadar pirinçliyor.* (İsabey *Çal –Dz.)

piripinçik Paramparça. (Kızılisalı *Silifke –İç.)

pirişil Maydanoz. (Çakılköy *Çatalca –İst.)

pirit Pamuk, ketenden yapılmış dize kadar olan kısa şalvar. (Kulfal *Biga –Çkl.)

pirle [→ **pirli**]

pirlemek (I) Ayak yıkamak. (Harput –El.; –Sv. çevresi)

pirlemek (II) Cevizin yeşil kabuğunu soymak. (–Ezc.)

pirli [**pirle**] Zıpzıp, bilye. (*Yalvaç –Isp.; Bağyaka *Finike, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**pirle**] : (*Elmalı, *Finike –Ant.)

pirmut Biçilirken orağın ağzından dökülen ekin. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

piroboli [→ **pireboli**]

pirpir (I) **1.** Cılız, ufak tefek. (*Taşköprü –Ks.) **2.** Gözünü sık sık kırpan (kimse). (Peşman *Daday –Ks.)

pirpir (II) Küçük lamba, idare lambası. (*İskilip –Çr.)

pirpir (III) [→ **pirpirim** (I)]

pirpiri (I) **1.** Temiz, titiz, derli toplu (kimse). (*Gelendost –Isp.; *Alaşehir –Mn.; *İznik –Brs.; –Sn.; –Rz.; –Ant.) **2.** İvecen. (*Alaşehir –Mn.) **3.** Bir işi iyi yapan, usta : *O adam bu oyunların pirpirisi.* (*Ermenek –Kn.; Sarıgeçili *Mut –İç.)

pirpiri (II) [→ **pirpirim** (I)]

pirpirim (I) [**parpar, perper, perpetöyün, perpin, pırpırım, pipirim, pirpir** (III), **pirpiri** (II), **pirpirün, püpürüm, pürpürüm** (I)] Semizotu. (Çine *Bolvadin –Af.; –Ay.; –Kü.; *Karamürsel –Kc.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; –To.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; –Gm.; Üçhanlar, Kavak, –Ezm.; –Ezc.; –Dy.; –El.; –Ml.; *Birecik –Ur.; –Gaz.; Çardak, Şekeroba –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri*Reyhanlı –Hat; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Ky. ve çevresi; –Ada.; –Ant.)

[**parpar**] : (*Merzifon –Ama.; –To.; *Ahlat –Bt.)

[**perper**] : (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

[**perpetöyün**] : (–Ama.)

[**perpin**] : (Kerkük)

[**pırpırım**] : (–Ama.)

[**pipirim**] : (–El.; *Pötürge –Ml.)

[**pirpir** (III)] : (Peterek *Yusufeli –Ar.)

[**pirpiri** (II)] : (*Eğin –El.; –Ank.)

[**pirpirün**] : (–Sm.)

[**püpürüm**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)

[**pürpürüm** (I)] : (*Mecitözü –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Erciş –Vn.; *Gürün, *Kangal, Ağcakışla, Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Boğazlıyan –Yz.; *Haymana –Ank.; Tavlasun *Erkilet, Tavas –Ky.)

pirpirim (II) Çok yaşlı (kimse). (–Ezc.)

pirpirim (III) Çok eski, eskilikten paramparça olmuş eşya, giyecek. (–Kü.; –Gm.; –Ezc.)

pirpirim (IV) Kıvrım kıvrım : *Pirpirimli bir etek.* (*Perşembe köyleri –Or.)

pirpirün [→ **pirpirim** (I)]

pirpit 1. El tezgâhında yünden dokunmuş giysilik kumaş. (Seydiömer *Tavşanlı –Kü.; Ulus *Safranbolu –Zn.) **2.** Kumaştan yapılan pantolon. (–Ank.)

pirsik Domuz yavrusu. (İnaltı *Ayancık –Sn.)

pirsilik Küçük meşelik yer. (Tıngır –Sn.)

pirsimek [→ **pırsımak** (II) **-2**]

pirtik (I) **1.** Parça. (*İskilip –Çr.) **2.** Yırtık giysi ve bez parçaları. (–Rz. ve çevresi)

pirtik (II) Yünden örülmüş iç donu. (–Kü.)

pirtik pirtik [→ **pinçik pinçik**]

pis (I) Doğum, dünyaya geliş : *Çocuk pisdi mi?* (–Mr. ve çevresi)

pis (II) [→ **püs** (I) **-1**]

pisbal [→ **püs** (I) **-1**]

pisdan Giysi. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

pisdiyhli Uyuşuk, pis. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pise [→ **püse** (I) **-3**]

pisee Kedi kovalama ünlemi. (–Nğ.)

piseel Akşamüstü. (*Bor –Nğ.)

pisek pisek [→ **püsen püsen** (I)]

piselenmek [→ **püsenlemek**]

pisem pisem [→ **püsen püsen** (I)]

piseni [→ **püsen** (I) **-1**]

pisenlemek [→ **püsenlemek**]

pisen pisen [→ **püsen püsen** (I)]

pisenk pisenk [→ **püsen püsen** (I)]

pisenti [→ **püsen** (I) **-2**]

pisge [**piske**] Parmakların ucuyla vuruş, fiske. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

[**piske**] : (*Gazipaşa –Ant.)

pisgirmek Çalıştırmak. (–Dz.)

pisibalı Tutkal. (Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Krş.)

pisigen [→ **pisik** (I) **-1**]

pisigöz Uyuyacak gibi gözleri kısık (kimse). (–Sn.)

pisik (I) [**pısik** (II), **pışik, pisigen, pissik, pistan, pisuk, pişik** (I), **pusuk** (II), **püsü** (I), **püssük, püsük**] **1.** Kedi. (*Tire –İz.; Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Bafra, *Çarşamba köyleri –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; Danışman *Fatsa, Sarıca, Gölköy *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar, *Tirebolu, Nefsiköseli, *Görele, Gebeme *Mesudiye, Piraziz –Gr.; *Torul –Gm.; –Rz.; Yavuz, Çavdarlı, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Kağızman –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; –Ağ.; *Ağın –El.; *Pötürge, Kuşu *Hekimhan, *Arapkir –Ml.; *Besni –Adı.; *Siverek –Ur.; *Kilis, –Gaz.; *Afşin köyleri, Çardak, Değirmendere *Göksun –Mr.; *Zara, Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Köşker –Krş.; Tuzluhisar *Bünyan, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Sarılar, Genezin *Avanos –Nş.; Toprakkale *Osmaniye –Ada.; Tekke *Akşehir, Sille –Kn.; İbriktepe *İpsala –Ed.; Kerkük)

[**pısik** (II)] : (*Kemaliye –Ezc.)

[**pışik**] : (Cenciğe –Ezc.)

[**pisigen**] : (Kırım göçmenleri *İzmit –Kc.)

[**pissik**] : (Eldelek *Elbistan –Mr.; *Antakya köyleri, *Reyhanlı –Hat.)

[**pistan**] : (Boztekke *Nazimiye –Tn.)

[**pisuk**] : (Çepni aşireti –Ba.)

[**pişik** (I)] : (–Ama.; –Kr.; –Ezm.; Ergân –Ezc.; *Erciş –Vn.; Purhus *Ahlat –Bt.; Kerkük)

[**pusuk** (II)] : (*Develi –Ky.)
[**püsü** (I)] : (Varyanlı –Mr.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**püssük**] : (Alcı *Çayıralan –Yz.)
[**püsük**] : (*Emirdağ, *Dinar –Af.; –Ay.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; Hartlap, Şekeroba –Mr.; Çayıralan –Yz.; *Develi, Kızılviran *İncesu –Ky.; –Nğ.; Gâvurdağı *Cebelibereket, *Bahçe –Ada.)
2. Tavşan. (–Ama.)

pisik (II) [→ **püs** (I) **-1**]

pisikbalı [→ **püs** (I) **-1**]

pisiklemek [**püsülmek**] Sinmek, çekinmek : *Ahmet zoru görünce pisikledi.* (*Merzifon –Ama.)
[**püsülmek**] : (*Bor –Nğ.)

pisiktaşağı Meyveleri yenilen yabanıl bir ot. (Çepni *Gemerek –Sv.)

pisilemek 1. Hafif sesle konuşmak, fısıldamak. (Tanır *Afşin –Mr.; Tuzhisar *Bünyan –Ky.) **2.** Kedi çağırmak. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

pisilik Köy odalarındaki ocağın kenarları. (Çiftlik *Kalecik –Ank.)

pisini [→ **püsen** (I) **-1**]

pisipisi (I) Mayalı hamurdan yağda kızartarak yapılan bir çeşit börek. (–İz.)

pisipisi (II) Yazın tarlalarda toprağı huni gibi delerek içine giren, küçük, boz renkli bir böcek. (*Bodrum –Mğ.)

piske [→ **pisge**]

piskili Yanık bez kokusu. (Dengere *Tefenni –Brd.)

piskirmek 1. [→ **pıskırmak**] **2.** Hafif hafif öksürmek. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

pisko Böğürtlen. (Balcalı *Çarşamba –Sm.)

pislāç [→ **pişirgeç**]

pisleç [→ **pişirgeç**]

pisleğeç [→ **pişirgeç**]

pisleheç [→ **pişirgeç**]

pisliaç [→ **pişirgeç**]

pisliağaç [→ **pişirgeç**]

pislihaç [→ **pişirgeç**]

pislik (I) Bit. (Şıhlı, Piraziz –Gr.)

pislik (II) Kömür ve ağaç karışımı. (–Zn.)

pisor [→ **pişnor**]

pisov olmak Buğulanmak : *Meyveler pisov oldu.* (*Bayramiç –Çkl.)

pispidik Buğday unu. (–Yz.)

pisreç [→ **pişirgeç**]

pisseñ pisseñ [→ **püsen püsen** (I)]

pissik [→ **pisik** (I) **-1**]

pissikpahlası Yabanıl bezelye. (*Antakya köyleri –Hat.)

pistan [→ **pisik** (I) **-1**]

pistanlamak İş sırasında iş yapmayıp oyalanmak, zaman öldürmek. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

pisuk [→ **pisik** (I) **-1**]

pisütlük Sisli hava. (Gebeme *Mesudiye –Or.)

pişal [**pişmal**] Göz çapağı. (Hereke *Gebze –Kc.)
[**pişmal**] : (Yarımca *İzmit –Kc.)

pişde Kedi kovalama ünlemi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pişdey Tabanca. (Berne *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pişe Sütle yoğrulmuş hamuru yağda kızartarak yapılan bir çeşit yiyecek. (–Dy.)

pişek (I) [**pişşek**] Yayık döğeci. (Fazan *Eğridir –Isp.; *Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.; –Nğ.)
[**pişşek**] : (Sofular *Eğridir –Isp.; *Serik –Ant.)

pişek (II) [**pişekkal**] Çabuk pişen nohut, fasulye vb. yiyecekler. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**pişekkel**] : (*Bor - Nğ.)
pişekkel [→ **pişek** (II)]
pişetmek İşemek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
pişey Bir şey : *Seniñ bu yapdığın pişey demeyh.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim - Kr.)
pişgon Hamur tahtası. (–Nğ.)
pişi 1. Mayalı hamuru kızgın yağa kaşıkla döküp kızartarak yapılan bir çeşit yiyecek. (–Brd.; Kızılyer, Honaz –Dz.; Aliağa *Menemen, *Bergama, *Tire –İz.; Ağlı *Küre –Ks.; –Çr.; Mardar –Sm.; –Ama.; *Alucra –Gr.; *Koyulhisar, *Şarkışla –Sv.; –Ank.) **2.** Mayalı hamurdan yapılan lokma. (Af.; –Brd.; –İz. ve çevresi; –Mn. ve çevresi; Yeniköy –Ba.) **3.** Yağda kızartılmış peynirli börek. (–Mn.) **4.** Gözleme. (Zemme –Kü.; –Kr.; –Ezm.; *Suşehri –Sv.) **5.** Yağda kızartılmış ekmek. (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Buldan –Dz.; *Ardanuç çevresi –Ar.; –Kr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **6.** Unu pekmezle yoğurup, zeytinyağda kızartarak yapılan bir çeşit tatlı. (*Bozdoğan –Ay.)
pişik (I) [→ **pisik** (I) **-1**]
pişik (II) Tek kadın tarafından oynanan bir halk oyunu. (–Kr.)
pişikcırnağı Kedi ayağına benzeyen bir çeşit ot. (Gülesur *Doğubeyazıt –Ağ.)
pişikci Oyunda cezalı olan oyuncu. (–Isp.)
pişikçi Mızıkçı. (*Düzce –Bo.)
pişiklenmek [→ **pişikmek**]
pişikmek [**pişiklenmek**] Mızıkçılık etmek. (Fili *Biga –Çkl.; *Düzce –Bo.)
[**pişiklenmek**] : (*Düzce –Bo.)
pişilemek [**pişovlamak**] Birine çok değer vermek, pohpohlamak. (*Çarşamba –Sm.)
[**pişovlamak**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
pişinti [**pişmiş**] **1.** Yemek gereci : *Pişinti alamadım.* (Tokat –Es.) **2.** Yemek. (Oyaca *Haymana –Ank.)
[**pişmiş**] : (Karasınır –Mn.)
3. Tarhana hamuru. (*Alaşehir –Mn.)
pişi pişi Öfkeli mandayı yatıştırma ünlemi. (*Merzifon köyleri –Ama.)
pişirgeç [**pislāç, pisleç, pisleğeç, pisleheç, pisliaç, pisliağaç, pislihaç, pisreç, pişirkeç, pişleç -2, pişleheç, pişliç, pişürgeç, püsürgeç**] Sac üzerinde pişirilen ekmeği çevirmeye yarayan kürek biçiminde tahta araç. (İshaklı,*Sandıklı, *Bolvadin –Af.; *Senirkent, *Uluborlu, *Gelendost –Isp.; Cumaovası –İz.; *Bozcaada –Çkl.; –Kü.; Yukarısöğütönü, Tokat –Es.; –Sn.; Tuzaklı –Sm.; –Ama.; Hayati *Erbaa –To.; –Sv.; Etimesğut –Ank.; Köşker *Çiçekdağı –Krş.; –Nş.; *Bor –Nğ.; Kızılviran, *Bozkır, Yenidiğin *Ilgın, Zıvarık –Kn.)
[**pislāç**]: (Aliköy *Çaycuma, *Ereğli, Karamusa –Zn.; *İskilip –Çr.; Çamlı *Ayaş, Atçalı *Nallıhan –Ank.)
[**pisleç**] : (Hisarcık *Osmaneli –Bil.; Aşağıkayı *Tosya - Ks.; *Safranbolu –Zn.; Bucak *Ayaş –Ank.)
[**pisleğeç**] : (Bağviran –Ks.)
[**pisleheç**] : (Alemdar *Düzce –Bo.)

[**pisliaç**] : (*Gerede –Bo.)
[**pisliağaç**] : (*Beypazarı –Ank.)
[**pislihaç**] : (*Düzce –Bo.)
[**pisreç**] : (Öleyüzü, Hisarönü –Zn.)
[**pişirkeç**] : (–Kn.)
[**pişleç -2**] : (–İst.)
[**pişleheç**] : (–Ank.)
[**pişliç**] : (Himmet *Daday –Ks.)
[**pişürgeç**] : (*Boyabat –Sn.; *Niksar –To.)
[**püsürgeç**] : (Balçova –İz.; *Mecitözü –Çr.; Alişar *Merzifon –Ama.)

pişirik Soğuktan korunmak için evlerin tavanına döşenen sulu çamur, bulgurlama. (–Brs.; *Merzifon köyleri –Ama.; –Gaz.; *Afşin köyleri –Mr.; –Yz.; Elbaşı *Bünyan, Akçakaya, Reşadiye, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)

pişirkeç [→ **pişirgeç**]

pişirmek Yaşlanmak. (*Gölcük, *İzmit –Kc.)

pişkel İyi pişmiş. (–Gaz.)

pişki Pişen yemek. (*Acıpayam –Dz.)

pişkil Sucuk. (*Kadirli –Ada.)

pişkilli Kuşkulu, kaygılı : *Pişkilli kadın.* (*Keçiborlu –Isp.)

pişleç 1. Maşa. (*Üsküdar –İst.) **2.** [→ **pişirgeç**]

pişleheç [→ **pişirgeç**]

pişliç [→ **pişirgeç**]

pişmal [→ **pişal**]

pişmiş [→ **pişinti -2**]

pişnor [**pisor**] Kesik sütten yapılan peynir, çökelek. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
[**pisor**] : (–Rz.)

pişo pişo [**piş piş -1**] **1.** At çağırma ünlemi. (Apturrahmanlar *Serik –Ant.) **2.** Kedi çağırma ünlemi. (Harran –Ur.)
[**piş piş -1**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)

pişovlamak [→ **pişilemek**]

pişpirik Gözleri süreğen bir hastalık nedeniyle sulanan, çapaklanan ve kirpikleri dökülen (kimse). (–İst.; –Gaz.)

piş piş 1. [→ **pişo pişo -2**] **2.** Dana çağırma ünlemi. (*Merzifon –Ama.)

pişşek [→ **pişek** (I)]

pişt Kedi kovalama ünlemi. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

pıştah Süslü, çalımlı. (Şerefler *Silifke –İç.)

pişte 1. Üzüm salkımı. (*Ahlat –Bt.) **2.** Salkıma benzer meyve ve çiçek topluluğu. (*Ahlat –Bt.)

pıştek [**pitik** (IV)] Köpek yavrusu. (*Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Or.)
[**pitik** (IV)] : (*Şavşat köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

pişürgeç [→ **pişirgeç**]

pit Bit. (–Kr.)

pita (I) Cüce. (–Rz.)

pıta (II) Çamurlu yosun parçası. (–Çkr.)

pıta (III) Avcıların saklandığı yer. (–Sv.)

pitana Patates. (*Araç –Ks.)

pitek (I) Pişirilmemiş toprak kap. (–Kn.)

pitek (II) Çamur ve sığır gübresini karıştırarak yapılan, büyük kovan biçiminde tahıl ambarı. (Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; Gödene –Kn.)

pitemi Yarım metre boyunda bir uzunluk ölçüsü. (–Tr.; –Rz.)

pitik (I) Az, küçük. (*Niksar –To.)

pitik (II) Makbuz. (Çardak *Göksun –Mr.)

pitik (III) Kız çocuklarının dişilik organı. (*Kurşunlu –Çkr.)

pitik (IV) [→ **pıştek**]

pitik (V) Üç köşeli muska. (*Ahlat –Bt.)
piti piti Kısa adımlarla, çabuk çabuk (yürüyüş için). (*Maçka –Tr.)
pitirca Kırmızı renkli bir dağ çiçeği. (*Silivri –İst.)
pitlemek Çıkmak : *Bizim evin altından su pitledi.* (Narlıdere –İz.)
pitmek Yetişmek, bitmek. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
pit pit [**pi pi -1**] Kümes hayvanlarını çağırma ünlemi. (–Ama.)
[**pi pi -1**] : (–Ezm.)
pitpit Kekeme. (Anbarlık –Rz.)
pitrik pitrik Küçük küçük. (Düzköyü *Ayancık –Sn.)
piy (I) Oyun, düzen. (Varyanlı –Mr.)
piy (II) [**piğ**] İçyağı. (–Ama.; Bayburt, İrişli *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Mıngısır *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; –Ada.)
[**piğ**] : (Kurda *Arpaçay –Kr.)
piyam (I) [→ **payam** (I)]
piyam (II) [→ **payam** (II)]
piyar [→ **piren** (II)]
piyasmak Beğenmek, değer vermek. (–Ky.)
piye Irza geçme. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)
piyeçe Piyasa. (Yassıören *Senirkent –Isp.)
piyelmek Çıkmaya başlamak, belirmek : *Ayağımda bir çıban piyeldi.* (Bafa *Milâs –Mğ.)
piyender Yüzük : *Bana nişan piyenderi olarak bunu verdiler.* (*Develi –Ky.)
piynar [**pinar -2, piner**] Yaprakları dikenli bir çeşit meşe, pırnal. (Çandır *Sütçüler, *Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Honaz köyleri –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Sarısığırlı *Kula –Mn.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mut köyleri, *Mersin –İç.; *Gazipaşa –Ant.; *Bodrum, *Milâs –Mğ.)
[**pinar -2**] : (Ulubey *Senirkent, Kayıköyü –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Bademağacı, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**piner**] : (Hereke *Gebze –Kc.)
piynirli İçine yumurta, maydanoz, yağ, peynir konulup kıyıları bükülerek pişirilen bir çeşit ekmek. (*Bor –Ng.)
piyretin [→ **piredin**]
piz (I) Yağsız, sinirli et. (–Ada.)
piz (II) Rakı. (–Sm.)
piz (III) **1.** Keven bitkisinden elde edilen zamk. (*Pötürge –Ml.) **2.** Ağaç zamkı, reçine. (*Gürün –Sv.)
piz (IV) Ucu sivriltilmiş demir, nodul. (–Ng.)
piza Kıvılcım. (Bolayır *Gelibolu–Çkl.)
piz alacağı Ağaç zamkını toplamak için çividen yapılan bir araç. (*Darende –Ml.)
pizdir Dövülen etten çıkarılan sinir parçaları. (–Ada.)
pizirgan Her hastalığı iyileştirdiğine inanılan ot, sultanotu. (Rumeli göçmenleri, Yuvacık *İzmit –Kc.)
pizlengiç [**püzlengiç**] Hayvan dürtmeye yarayan ucu çivili sopa, üvendire. (Dereköy –Ky.; –Ada.)
[**püzlengiç**] : (–Ng.)
pocalamak [**poçalamak, pöçelemek**] Bocalamak. (Mülayim *Safranbolu –Zn.; –Ml.)
[**poçalamak**] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; *Çiçekdağı köyleri –Krş.)
[**pöçelemek**] : (Tokat –Es.)
pocğı Yaprakları hayvanlara yedirilen bir orman bitkisi. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

pocumak [→ **poçumak** (I)]

pocutmak Bir kimseyi herhangi bir şeyden soğutmak, vazgeçirmek. (–Sv.)

poç 1. [→ **pöçük** (I) **-1**] **2.** Keçi kuyruğu. (*Merzifon köyleri –Ama.)

poça (I) Dümbelek çalan kadın çalgıcı. (–Ada.)

poça (II) [→ **poçça**]

poça (III) İpek kuşak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

poça (IV) Kalbur. (Masara *Mut, –İç.)

poçacı Kalbur yapan. (Masara *Mut –İç.)

poçalamak [→ **pocalamak**]

poçça [**poça** (II)] Bohça. (Karabüzey *Araç –Ks.; *Gerze –Sn.)

[**poça** (II)]: (Salda*Yeşilova –Brd.)

poççik (I) [→ **pöçük** (I) **-1**]

poççik (II) Oyunda en geride kalan (kimse). (Ergân –Ezc.)

poççik (III) Sabanın elle tutulacak yeri. (Ağlı *Küre –Ks.; –Ezc.)

poççikli İki yüzlü (kimse). (–Ezm.)

poççuk [→ **pöçük** (I) **-1**]

poçğetmek Sürülen tarlayı düzeltmek: *Biz tarlamızı poçğetmedik.* (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

poçi [**poçu** (II)] Toprak ibrik. (–Kn.)

[**poçu** (II)] : (–Kn.)

poçik Yemeni denilen ayakkabının arkasındaki kulak gibi parça. (–Ada.)

poço (I) Çok kısa boylu (kimse). (*Maçka köyleri –Tr.)

poço (II) [→ **poçu** (I) **-1**]

poçoç Mısır koçanındaki tanelerin üstünü saran ince yapraklar. (Yavuz, Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

poçu (I) [**poço** (II), **puçu, puşu** (I) **-1**] **1.** Başa sarılan, çevresi saçaklı, ipek örtü. (Balçıkhisar *Şuhut –Af.; Bağıllı, Sofular *Eğridir –Isp.; –Brd.; Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Çandarlı *Bergama, *Ödemiş köyleri –İz.; Yeniköy –Ba.; –Kü.; Dodurga *Bozüyük, İnönü *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.; –Kn.; *Kaş, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Bodrum –Mğ.)

[**poço** (II)] : (–Ay.; –Kü.)

[**puçu**] : (–Dz.; *Akhisar –Mn.; *Düzce –Bo.)

[**puşu** (I) **-1**] : (Mesudiye, Başağrı –Gr.; Bandula *Kelkit –Gm.; Merdinik *Göle –Kn.; –Ezm.; *Eğin –Ezc.; *Pötürge –Ml.)

2. Boyun atkısı, şal. (Dikici *Dinar –Af.; Bahçeli *Bor –Ng.)

poçu (II) [→ **poçi**]

poçuk (I) [→ **paçuk** (II)]

poçuk (II) Ayı yavrusu. (*Araç –Ks.)

poçuklu Dağınık, derli toplu olmayan. (*Kandıra, *İzmit –Kc.)

poçumak (I) [**pocumak**] Birisinden soğumak. (Babik *Pötürge –Ml.; –Sv.)

[**pocumak** : (–Sv.)

poçücü Ata iyi binen. (Yanpar *Mersin –İç.)

poçük (I) [→ **pöçük** (I) **-1**]

poçük (II) **1.** Uç, kenar, köşe. (*Gürün –Sv.) **2.** Sap : *Tırpanın poçükü kırıldı.* (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

podala İyi pişmemiş, içi hamur kalmış (ekmek için) : *Ekmek kalın olursa podala kalır.* (Şalcı *Şavşat –Ar.)

podamo Tavan kirişi. (*Sürmene –Tr.)

poddik Güdük, kısa. (–Kr.; –Ezm.)

podi Bir yaşından küçük deve yavrusu. (Karaabat *Bodrum –Mğ.)

podime Çizme. (–Mğ.)

poduç [**paduç, poduş -2**] **1.** Küçük su testisi. (Bağıllı *Eğridir –Isp.) [**poduş -2**] : (*Atabey –Isp.) **2.** İki kulplu büyük testi. (*Lüleburgaz –Krk.) [**paduç**] : (*Acıpayam köyleri –Dz.)

poduh [→ **potuk** (II) **-1**]

poduk 1. [→ **potuk** (II) **-1**] **2.** [→ **potuk** (II) **-2**]

podura Pudra. (Hasanoğlan –Ank.)

poduş 1. Testi. (*Bozdoğan –Ay.; İnönü*Söğüt –Bil.) **2.** [→ **poduç -1**]

pof (I) Güçsüz, sıkıntıya gelemeyen (kimse). (*Ermenek –Kn.; Masara *Mut –İç.)

pof (II) Boş : *Bu küp poftur.* (Yeşilyuva, Alâettin *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; Akçova –Mğ.)

pof (III) Tırtıl yuvası. (Akçova –Mğ.)

pofkurmak (I) Bir yerde kapalı kalmış su dar bir delikten dışarıya doğru hızla ve ses çıkararak akmak. (*Ulubey –Or.)

pofkurmak (II) At geğirir gibi ses çıkarmak. (–Tr.)

poflak İçi boş, çürük, kof (ağaç için): *Bu ağaç poflak olmuş.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

poflamak (I) Yılan, kedi vb. hayvanlar pof diye ses çıkarmak. (*Antakya –Hat.)

poflamak (II) Ateş birdenbire parlayıp yanmak. (*Ağın –El.)

pofpofcu Gereksiz yere değeri olmayan birini abartarak öven. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

poftalamak Yüzüne gülmek, şımartmak: *Çocuğu poftalamamalı.* (*Mustafakemalpaşa –Brs.)

pofun Maden alaşımlarından pirinç. (Peşman *Daday –Ks.)

pofurtma Gecelik (giyecek). (–Isp.)

pog 1. [→ **poğ** (I) **-1**] **2.** [→ **poğ** (I) **-2**]

pogayaprağı Plantago major, sinirotu. (Harput –El.)

poğ (I) [**pağ** (I) **-1, pog -1, 2; poğu, pohu, pu** (I)] **1.** Bohça. (İçdedeler, Taraklı –Kc.; *Araç, Aynalı *Taşköprü –Ks.; –Sn.) [**pog -1**] : (*Akbisar –Mn.) **2.** Başörtüsü. (*Derince, *İzmit –Kc.; –Bo. ve köyleri; Kilimli *Bartın, *Devrek, *Safranbolu –Zn.; Küplüce –Ks.; –Sn.) [**pağ** (I) **-1**] : (*Bartın –Zn.) [**pog -2**] : (–Bo. ilçe ve köyleri; Akşeyh, *Bartın –Zn.) [**poğu**]: (*Gerede –Bo.; *Cide –Ks.) [**pohu**] : (*Ereğli –Zn.) [**pu** (I)] : (*Safranbolu –Zn.) **3.** Köylülerin, içine azıklarını koydukları büyük mendil. (Karabüzey *Araç –Ks.; –Sn.)

poğ (II) [→ **poğpeti**]

poğ (III) Evlek : *Bu poğ sulandı mı?* (Telin *Gürün –Sv.)

poğ (IV) Armağan. (*Ilgaz –Çkr.)

poğan Sokak, cadde. (–Bt.)

poğol Taze, sütlü mısır : *Poğolun suda pişmişi güzel olur.* (Nefsiköseli *Görele, *Tirebolu –Gr.)

poğota Oha anlamında kovalama ünlemi. (Güneyce –Rz.)

poğpeti [**poğ** (II)] Dallarının içi yumuşak ve beyaz bir çeşit çalı : *Bizim ormanlarda poğpeti olmaz.* (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.) [**poğ** (II)] : (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

poğu [→ **poğ** (I) **-2**]

poğuç Baykuş. (Kıranbergaz –Çkl.)

poğul Pişmiş kestane. (Danışman*Fatsa –Or.)

poḫ Pislik. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Arpaçay –Kr.)

pohar [→ **pahar -1**]

pohça Küle gömülerek pişirilen ekmek. (Babaköy *Susurluk –Ba.)

poherik [→ **puhara**]

poḫéşşeği Ahırdaki gübreyi dışarıya atmak için kullanılan sepetin konulduğu ağaç sehpa. (*Erciş –Vn.)

pohlah Parlak, gösterişli, güzel. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

poḫluboyun Boyunduruğa koşulmuş öküzlerin gerisinde, çift süren çocuğun oturduğu öküz. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

poḫmut [**pohnut, pohut**] Dut kurusu unu. (*Eğin –Ezc.; *Arapkir –Ml.)
[**pohnut**] : (*Arapkir –Ml.)
[**pohut**] : (*Arapkir –Ml.)

pohni Yaşlı (kimse). (–Rz.)

pohnut [→ **poḫmut**]

pohot Mısır unundan yapılan katı bulama. (*Çarşamba –Sm.)

pohpohcu Eli açık, gereğinden çok harcayan. (Peşman *Daday –Ks.)

pohra Baca : *Ocağın pohrası yıkıldı.* (Bafa *Milâs –Mğ.)

pohrek [**pöhrenk -2**]

pohrenk [→ **pöhrenk -2**]

pohta Altın kolye ve bileziklerde yanyana dizilen parçalardan her biri. (*Bor –Nğ.)

pohu [→ **poğ** (I) **-2**]

pohur (I) [→ **puhur**]

poḫur (II) Kabuğu yakıldığında güzel kokan bir bitki, mahlep. (*Antakya –Hat.)

poḫurlanmak Tütsülenmek. (*Antakya –Hat.)

pohut [→ **poḫmut**]

pokaa 1. Tuzak. (Küçükisa *Zile –To.) **2.** [→ **puha**]

pokçaotu İplik gibi olan kökü, soğuk algınlığına yakalanan hayvanın kulağına geçirilerek hayvanı iyileştireceği sanılan ot. (Hüseyinli –İst.)

poklangeç Çocukların mürver ağacından yaptıkları ilkel tabanca. (Salda *Yeşilova –Brd.)

pokta Büyük yapılarda ana kapı. (Sirkeli –Ada.)

pol Hayvanları bağlamak için toprağa çakılan ağaç ya da demir kazık. (Büyükköy –Rz.)

polağan Lodos yeli. (*Milâs –Mğ.)

polak (I) Ayı yavrusu. (–Gm.)

polak (II) Bir elin alabileceği kadar ekin sapı, ekin tutamı. (Kalivya *Malkara –Tk.)

polak (III) Su tası. (*Eşme –Uş.; Doğantepe *Akçadağ –Ml.)

polakar Sert ve ağır taş, granit. (*Ahlat –Bt.)

polatır 1. Çok eski (giysi için). (Fadıl *Orhaneli –Brs.) **2.** Giysilerini çabuk eskiten. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

polç Cinsel gücü olmayan erkek. (–Çkr.)

pollik Ağaçların üstündeki meyveleri düşürmek için atılan değnek. (Cenciğe –Ezc.)

poloş (I) Çok şişmanlıktan yıkılacakmış gibi yürüyen (kimse). (Adacami –Rz.)

poloş (II) Çok alevli ama çabuk geçen ateş. (*Ağın –El.)

polta Değirmen taşını döndürmeye yarayan araç. (Gökçeler –Kü.)

pomak [→ **pompul** (II) **-2**]

pompalak Şişmanca. (*Çarşamba–Sm.)

pompara Paylama : *Pompara yedik.* (*Maçka –Tr.)

pompul (I) **1.** İbik. (*Ağın –El.) **2.** Kimi kuş ve tavukların başında bulunan tüyden tepelik. (*Ağın –El.)

pompul (II) [**pomak**] **1.** İriyarı, şişman, etli. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Sevimli ve şişman (çocuk ya da hayvan yavrusu). (*Düzce –Bo.)
[**pomak**] : (*Düzce –Bo.)

pompul (III) Yumuşak, kabarık yatak, yastık vb. şeyler. (*Düzce –Bo.)

pompul çıkarmak Pes demek. (*Ağın –El.)

pon [→ **pin** (I) **-1**]

poncaklaşmak Pembeleşmek, kızarmak : *Yayla suyu içenin yüzü böyle poncaklaşır.* (*Çarşamba –Sm.)

ponçaḫ (I) **1.** [→ **ponçak** (III)] **2.** Bir avuç. (*Ağın –El.)

ponçaḫ (II) [→ **ponçak** (I)]

ponçaḫ (III) [→ **ponçak** (IV)]

ponçak (I) [**ponçaḫ** (II), **punçak** (III)] Saçak, püskül. (Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Çıldır, *Arpaçay –Kr.; Erkilet –Ky.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**ponçaḫ** (II)] : (Çavdarlı *Şavşat –Ar.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**punçak** (III)] : (Nurgâh –Ezm.; –El.; –Ml.)

ponçak (II) Ekin vb. bitkilerin püskül gibi ince kökleri, saçak kök. (*Merzifon köyleri –Ama.; Çamoağa *Divriği –Sv.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

ponçak (III) [**ponçaḫ** (I) **-1**] Bir tutam. (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)
[**ponçaḫ** (I) **-1**] : (*Ağın –El.)

ponçak (IV) [**ponçaḫ** (III), **punçak** (II)] Meyveli küçük dalcık, salkım. (–To.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Bor –Nğ.)
[**ponçaḫ** (III)] : (*Arapkir –Ml.)
[**punçak** (II)] : (–Bt.)

ponçaklı Püsküllü : *Ponçaklı bir şal bağlamış.* (*Bor –Nğ.)

ponçalla etmek Yaltaklanmak, yüze gülmek. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

ponpaz Nevruzçiçeği. (Başvartenik *Kemaliye –Ezc.)

pontır [→ **pontur**]

pontik Küçük testi. (*Kiğı –Bn.)

pontmak **1.** Caymak, sözünden dönmek. (Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Bir yöne doğru hızlı koşarken birdenbire yol değiştirmek, sapmak : *Tavşan tazının önünden kaçarken çalılığa ponttu.* (Çukurköy *Karaisalı –Ada.)

ponton Derilerin harca yatırıldığı kuyu. (–Isp.)

pontul [→ **pontur**]

pontur [**pontır, pontul, pontür**] Pantolon. (Güney *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Çöplü, *Çivril –Dz.; Salkuma –Ky.)
[**pontır**] : (Karalar *Karaisalı –Ada.)
[**pontul**] : (*Emirdağ –Af.; *Kandıra –Kc.)
[**pontür**] : (*Çal –Dz.)

pontür [→ **pontur**]

ponuk Atla eşeğin çiftleşmesinden olan melez yavru, katır. (–Gaz.)

ponus Fener. (–Ks.)

popaça [**popaççа, popurcak**] Papatya. (Paşaköy *Keşan –Ed.)
[**popaççа**] : (*Kemaliye, *Alaşehir –Mn.)
[**popurcak**] : (Alibeyli –Mn.)

popaççça [→ **popaça**]
popol [→ **popul**]
popos Umacı. (–Tr.)
poppu [→ **popul**]
popu [→ **popul**]
popul [**popol, poppu, popu**] Çocuk ayakkabısı, patik. (*Niksar –To.; –Rz.; Suhara *Çıldır –Kr.; –Ezm.)
[**popol**] : (–Ezm.)
[**poppu**] : (*Serik –Ant.)
[**popu**] : (Rumeli göçmenleri –İst.)
popul popul [**popuş popuş -1, 2**] **1.** Küçük, tombul (çocuk için). (*Düzce –Bo.)
[**popuş popuş -1**] : (*Düzce –Bo.) **2.** Tüylü, yumuk yumuk ve sevimli (hayvan yavruları için). (*Düzce –Bo.)
[**popuş popuş -2**] : (*Düzce –Bo.) **3.** Yumuşak ve kabarık (nesne için) : *Yatak popul popul olmuş.* (*Düzce –Bo.)
popurcak [→ **popaça**]
popuş popuş 1. [→ **popul popul -1**] **2.** [→ **popul popul -2**]
por (I) [→ **par** (I) **-1**]
por (II) **1.** Çürük taş. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Kireçli topraklardan geçen suların yataklarında oluşan, karnabahar biçiminde kaya yığını. (*Ağlasun –Brd.) **3.** Çok taşlı, çakıllı toprak. (Baklan *Çal –Dz.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Alibeyhüyüğü *Çumra, *Ermenek –Kn.) **4.** Bitek olmayan toprak, çorak toprak. (Detse *Akşehir –Kn.)
por (III) Çok sıcak havalarda görülen arıya benzer bir böcek. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)

porak [**porek**] Soda, boraks. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)
[**porek**] : (–Vn.)
poran Yıpranmış, bitkin : *Ahmet ağanın öküzü çok poranladı.* (Tavaklı, Geyikli *Ezine –Çkl.)
poranlamak 1. Çok çalışma nedeniyle gücü kalmamak, direnci azalmak. (Kemallı *Ezine –Çkl.) **2.** Yaşlanmak. (Çapak *Torbalı –İz.)
poranlık Bitkinlik, güçsüzlük. (–Çkl.)
porbut Kıl dokumadan yapılmış şalvar. (–Kn. ve çevresi)
porçhi Çalı süpürgesi. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
porçuklu [→ **pürçüklü -1**]
pordu [→ **porduç**]
porduç [**pordu**] Fırın, tandır silmekte kullanılan ıslak bez. (–Ezc.)
[**pordu**] : (–To.)
porek [→ **porak**]
porgank [→ **pöhrenk -2**]
porhank [→ **pöhrenk -2**]
porhenk [→ **pöhrenk -2**]
porik (I) Ağaçtan yapılmış büyük fıçı. (*Hınıs –Ezm.)
porik (II) [**pelik** (I) **-2**] **1.** Alnın üstüne bırakılmış saç, kâkül. (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**pelik** (I) **-2**]: (İpkaiye *Biga –Çkl.) **2.** Yanakların üstüne bırakılmış saç, zülüf. (*Kemah –Ezc.) **3.** Taranmış saç. (*Ağın –El.) **4.** Taranmamış saç. (–Ada.)
poriklemek Bir şeyi oyup içini çıkarmak : *Kabağı niçin porikledin?* (–Bt.)
porlanmak 1. [→ **parlanmak**] **2.** Su ısıtılan kapların içinde kireç tabakası oluşmak. (*Ermenek –Kn.) **3.** Dişlerin arasında kir birikerek taşlaşmak. (*Ermenek –Kn.)

pormut (I) [**pornut** (II)] **1.** Yonga, kıymık ya da tahtaların yüzeyindeki pürüz. (*Ağın –Kn.)
[**pornut** (II)] : (*Gürün –Sv.)
2. Ağaç kabuğundaki kabarcıklar. (–Vn.; –Ml.)

pormut (II) Kumaş ya da elbise kırışığı. (–Vn.; –Ml.)

pornek [→ **pöhrenk -2**]

pornut (I) Dargınlık. (*Gürün –Sv.)

pornut (II) [→ **pormut** (II) **-1**]

pornuz Asmalara zarar veren bir çeşit hastalık. (–Ay.; –İz.)

porput Kısa pantolon. (Devecikonağı *Mustafakemalpaşa –Brs.)

porpuz tutmak Küf tutmak. (–Kr.; –Ezm. ve çevresi)

porsuk (I) Dolaşık. (*Gelendost –Isp.; Tokat –Es.; Karkıncık *Artova –To.; Bayadı –Or.; *Tirebolu, *Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri, Maksutlu *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

porsuk (II) Yorgun, güçsüz, sinmiş. (*Taşköprü –Ks.)

porsuk (III) Kırlarda biten içi dolu, kötü mantar. (Peşman *Daday –Ks.)

porsumah Öfkelenip kızarmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

porsumak (I) Umutsuzluğa düşmek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

porsumak (II) **1.** Kırışmak : *Elbiselerini porsutma.* (Çığrı *Dinar –Af.)
2. Eskimeye yüz tutmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

porsumak (III) Ekşimek, kokmak : *Dünkü aşın hepsi porsumuş.* (Keskin –Es.; *Afşin –Mr.)

porsun Tavşan. (*Boyabat –Sn.)

port (I) [**pırt -1, purt**] **1.** Taranan yünün işe yaramayan bölümü. (Bayadı –Or.; Parak *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**pırt -1**] : (–Tr. ve ilçeleri)
[**purt**] : (–Tr.)
2. Kırkılan koyunun ayaklarının üstünde süs olarak bırakılan tüyler. (Tokat –Es.)

port (II) Bozuk : *Ben oynamıyorum, elim port.* (Çağşırlı *Karataş –Ada.)

portal Şişman ve bodur (kimse). (–Ml.)

portanak [→ **potuk** (II) **-4**]

portarmak [→ **purtarmak**]

portdaḫ [→ **pörtlek** (I)]

portdamaḫ [**portdamak**] Dışarıya fırlamak, şişmek: *Ahmet'in karnı birdenbire portdadı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**portdamak**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

portdamak [→ **portdamaḫ**]

porteti Kireçli toprak. (–Ezc. ve çevresi)

portlacı Gebe : *Bizim portlacı deve kayboldu.* (Solakuşağı *Şereflikoçhisar –Ank.)

portlaḫ (I) Patlak. (*Gürün –Sv.)

portlaḫ (II) Bel vermiş, yıkılacak gibi olan (duvar, tavan vb. şeyler). (*Arapkir –Ml.)

portlak (I) [→ **pörtlek** (I)]

portlak (II) [**portmak** (II)] **1.** Deve yavrusu. (*İncesu –Ky.; –Nğ.; *Alanya –Ant.)
[**portmak** (II)] : (İğde –Mr.)
2. Manda yavrusu. (Dereköy –Ky.)

portlak (III) Bir çeşit üzüm. (–Tr. köyleri)

portlak (IV) İçi boş ağaç dalı ya da kamıştan yapılan ve tabanca gibi ses çıkartan bir çocuk oyuncağı, patlangaç. (*Ağın –El.)

portlamak (I) [**potlamak** (I) **-2**]

portlamak (II) Çürümeye yüz tutmak. (*Havsa –Ed.)

portlamak (III) [**portmak** (I) **-1**] **1.** Çok sıkıştırılan şey yerinden fırlamak (vida vb.). (Erkinis *Yusufeli, Karlı, Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Çok baskı yapılan kimse fırlayıp koşmak, kaçmak. (*Merzifon –Ama; –Gaz.; –Mr.; *Bor –Nğ.)
[**portmak** (I) **-1**] : (*Çeşme –İz.; *Andırın –Mr.; Epçe, Saroğlan *Bünyan –Ky.)

portlatmak Deveyi doğurtmak. (–Brd.)

portlemek [→ **pörtlemek -1**]

portma Evin alt katına inmek için döşemeye açılan kapak. (*Ceyhan –Ada.)

portmak (I) [**portuk vermek**] **1.** [→ **portlamak** (III) **-2**] **2.** Kaçarken yön değiştirmek. (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Karayim *Hafik, Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
[**portuk vermek**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ada.)
3. Delikten geçmek : *Şu delikten adam portabilir mi?* (Genezin *Avanos –Nş.) **4.** Tutulan şey elden kaymak, fırlamak. (*Antakya –Hat.; –Ada.) **5.** Diziden çıkmak. (Haydarbeyli –Yz.)

portmak (II) [→ **portlak** (II) **-1**]

portmak (III) Ekşitmek. (*Lâpseki –Çkl.)

portol Yaşlı ve güçsüz (kimse). (–Ks.)

por toprak Islakken sertleşip, kuruyunca toz gibi olan kireçli toprak. (*Tire –İz.)

portuk vermek [→ **portmak** (I) **-2**]

poruk (I) Zayıf, cılız. (Yeniköy –Ba.)

poruk (II) [**porut**] **1.** Katırtırnağı bitkisi. (Tavaklı *Ezine –Çkl.; Hadımköy –İst.)
[**porut**] : (–Ay.)
2. Güle benzeyen çiçekleri mor renkli ve güzel kokulu bir kır bitkisi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

poruklu Başındaki tüyleri kırkılmamış davar : *Bizim poruklu koyun kayboldu.* (Tuğut *Divriği –Sv.)

poruklukçalısı Dikenli bir çeşit ot. (*Urla –İz.)

porum Abartma, yalan. (*Mudurnu –Bo.; Kurna *Kartal –İst.; –Zn.; –Ed.)

porum atmak [**porum satmak**] Övünmek, çalım satmak. (–Zn.)
[**porum satmak**] : (*Karabük –Zn.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

porumcu 1. Kendini beğenmiş. (Yakademirciler –Zn.) **2.** Abartarak konuşan. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

porum satmak [→ **porum atmak**]

porut [→ **poruk** (II) **-1**]

porya Araba tekerleğinin ortasındaki demir. (–Ed.)

pos Ara ara ve azar azar yakılan ateş: *Sobaya bir pos ver ısınalım.* (Cenciğe –Ezc.)

posa (I) Akarsuların getirdiği birikinti, mil. (Kösten, Abaş –Dz.; Harmandalı *Menemen –İz.; Ağlı *Küre –Ks.)

posa (II) [→ **pasa** (III)]

posada [**pasada, posuda, posalı** (I), **posenki**] Beceriksiz, pasaklı, dağınık (kimse). (*Alaşehir –Mn.; *Ula, Gülağzı –Mğ.)
[**pasada**] : (*Ula –Mğ.)
[**posuda**] : (Fadılla –Mğ.)
[**posalı** (I)] : (*Bodrum ve çevresi –Mğ.)
[**posenki**] : (*Bodrum –Mğ.)

posak [→ **posarık -1**]

posalak Kuruyunca toz gibi ufalanan bir çeşit mantar. (Karabüzey*Araç –Ks.)

posalamak Eti kokmaması için azıcık pişirmek. (–Sm.)

posalı (I) [→ **posada**]

posalı (II) Sahipsiz yer, otlak : *Burası posalı herkes gelebilir.* (Ayvacık *Turgutlu –Mn.)

posarık [**posak, posaruk, pusarık** (I) **-2, 4; pusarım**] **1.** Sıcak, sisli ve bunaltıcı hava. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

[**posak**] : (–Ank.)

[**posaruk**] : (–Bo. ve çevresi)

[**pusarık** (I) **-2**] : (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

[**pusarım**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

2. Çölde uzaktan su gibi görünen ışık, ılgım. (*Bornova –İz.)

[**pusarık** (I) **-4**] : (Honaz –Dz.; Reşadiye *Bergama –İz.; *Lâpseki –Çkl.)

posarmak Küflenmek. (*Ulubey –Or.)

posaruk [→ **posarık -1**]

posat (I) **1.** Giysi. (*Ödemiş –İz.) **2.** Çamaşır. (Davutlar *Kuşadası –Ay.)

posat (II) Silah. (*Iğdır –Kr.)

posata Bağlara, üzümlerin bozulmaması için saçılan ilaç. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

posatlamak Teyellemek : *Elbiseyi posatladım.* (Çamlı *Kuşadası –Ay.)

posdik Çocuk ayakkabısı, patik. (*Arapkir –Ml.)

posenki [→ **posada**]

poslamak Ekmek pişirirken tandırın sıcaklığı azalırsa çalı çırpıyla biraz yakmak. (–Ezc.)

posnumak Tadı kaçmak : *Mısır patlağı posnumuş.* (*Safranbolu –Zn.)

post (I) Şişman, tembel. (–Ks.)

post (II) Biçilmiş otların tırmıkla toplanmış durumu. (*Ahlat –Bt.)

postafı çıkmak İyice eskimek, kullanılamayacak duruma gelmek. (*Keçiborlu –Isp.)

posta gurmak Yükü elden ele geçirerek taşımak için birkaç kişi belirli aralıklarla dizilmek. (*Akçakoca –Bo.)

postakı [**posteke, postu**] Pösteki. (*Ünye –Or.)

[**posteke**] : (*Düzce –Bo.)

[**postu**] : (*Boyabat –Sn.)

posta kurmak Domuz, ayı vb. hayvanları avlamak için çevrelerini sarmak. (–Tr.)

postallı Bileklerinde beyazlık olan at. (Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

postar Külot (pantolon). (*Balya köyleri –Ba.)

posteke [→ **postakı**]

post etmek (I) [**postunu yere sermek**] Öldürürcesine dövmek. (Bayadı –Or.; *Maçka –Tr.; Bağlıca, Karlı *Ardanuç –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz.)

[**postunu yere sermek**] : (*Ermenek –Kn.)

post etmek (II) Tırpanla biçilmiş otları tırmıkla toplamak. (*Ahlat –Bt.)

postik Koyun, keçi derisi. (Ergân –Ezc.)

postili Baharda doğmuş altı aylık oğlak. (Kargı *Tosya –Ks.)

postu [→ **postakı**]

postunu taramak Dövmek : *Sonra postunu tararım.* (*Ermenek –Kn.)

postunu yere sermek [→ **post etmek** (I)]

posuda [→ **posada**]
posul Taze, sütlü mısır. (*Perşembe köyleri –Or.)
posurga Yere devrilip çürümüş ağaç. (Karabüzey *Araç –Ks.)
posuruk (I) Bozuk : *Hava bugün posuruk.* (*Vezirköprü –Sm.)
posuruk (II) Sacda pişirilen yufka ekmeğinin alev değen yerlerinde olan sarılık : *Ekmeği iyi pişiremedin hep posuruk yaptın.* (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
poş Küçük derelerde balık avlamaya yarayan bir çeşit ağ. (Gündoğdu –Rz.)
poşa Kalbur, elek yapan ve satan. (–Nğ.)
poşgun Tahta yer sofrası. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
poşğe Yaylalarda yetişen bir çeşit ot. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
poşnak Büyük mendil. (Ortaköy *Çal –Dz.)
poşri Mısır toplandıktan sonra tarlada kalmış mısır yaprakları. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
poşuş (I) Çok yiyen, çok uyuyan. (–Ama.)
poşuş (II) Dama döşenen işlenmemiş kereste. (Gerce –Krş.)
pot (I) Husyeleri şişmiş (kimse). (Kocayatak *Serik –Ant.)
pot (II) [→ **potuk** (II) **-5**]
pot (III) Budanmış ağaç. (–El.)
pot (IV) Ucu sivri olmayan, küt. (–Bt.; –El.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.)
pot (V) Lazımlık. (Üstükran –Mş.)
pot (VI) Bozuk : *Pot yumurtadan civciv çıkmaz.* (Kocayatak *Serik –Ant.)
pot (VII) [→ **pota** (III)]
pot (VIII) Karışık, bulaşık : *Bu işin sonu pot geldi.* (–Tr.)
pot (IX) İçi ve kenarları tüylü ayakkabı, bot. (Kurna –Brd.)
pot (X) **1.** Sal. (*Akyazı çevresi –Sk.) **2.** Altı düz, küçük kayık. (*Devrek, *Bartın –Zn.; *Çarşamba –Sm.)
pota (I) **1.** İki yaşındaki manda. (*Zarşat –Kr.) **2.** Köpek yavrusu. (–Ama.)
pota (II) Yumurta. (Burhan *Karaman –Kn.)
pota (III) [**pot** (VII)] Nişan alınacak yer, hedef. (–Isp.; *Tarsus, Civanyaylağı *Mersin, *Mut köyleri –İç.)
[**pot** (VII)] : (Aslanköy *Mersin –İç.)
potak (I) **1.** [→ **potuk** (II) **-2**] **2.** [→ **potuk** (II) **-1**] **3.** [→ **potuk** (II) **-4**] **4.** [→ **potuk** (II) **-5**]
potak (II) Kesilmiş ağaç gövdesi, tomruk. (*Akyazı çevresi, *Adapazarı –Sk.)
potak (III) **1.** Taze fındığın kapçığı. (–Or.) **2.** Salkım: *Bana bir potak üzüm gönder.* (Kuzköy *Ünye –Or.)
potamak Birkaç fındığın bir arada bulunduğu küçük dalcık. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
potar [→ **potuk** (II) **-5**]
pot atmak Yüksekten atmak, övünmek. (*Çal –Dz.)
potcuk Dağınık ve düzensiz giyinişli. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
potça Sıcak nedeniyle kuzularda görülen hastalık. (Kalafat –Çkr.)
pot etmek Bozmak : *Oyunu pot ettin.* (–Ada.)
potik (I) Kısa boylu (kimse). (*İskilip –Çr.)

potik (II) Boğazda kalan, yutulması güç meyve. (*Arapkir –Ml.)

potik (III) **1.** [→ **potuk** (II) **-1**] **2.** [→ **potuk** (II) **-5**] **3.** [→ **potak** (I) **-3**] **4.** Kedi yavrusu. (*Vezirköprü –Sm.)

potkabaç Kömür tabakaları arasındaki toprak tabakası. (–Zn.)

potkabaç çekmek Kömür tabakaları arasındaki toprak tabakalarını çekmek. (–Zn.)

potlak [→ **potuk** (II) **-1**] **2.** [→ **potuk** (II) **-5**]

potlamak (I) [**portlamak** (I)] **1.** Hayvan yavrulamak. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.) **2.** Deve yavrulamak. (*Dinar –Af.; Sarıidris*Şarkikaraağaç –Isp.; Tavaklı *Ezine –Çkl.; Erzin *Dörtyol –Hat.; Çukurkuyu *Bor –Nğ.; Azaplı *Kadirli –Ada.)

[**portlamak** (I)] : (*Bornova –İz.; –Ky.; –Nğ.; Yerköy, *Ereğli –Kn.) **3.** Manda yavrulamak. (Yılanlı *Eğridir –Isp.)

potlamak (II) Budamak : *Ağaçları potladım.* (–El.)

potmak 1. Yolundan sapmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Kaçmak. (Çakallı –Ada.)

potnak 1. [→ **potuk** (II) **-5**] **2.** [→ **potuk** (II) **-4**]

potok [→ **potuk** (II) **-1**]

potot (I) Dutun olgunu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

potot (II) Ham meyvenin ağızda bıraktığı burukluk. (*Çemişkezek –Tn.)

potruk Her yönden esen yel, fırtına. (Hart, *Bayburt –Gm.)

potturma Tandıra gömerek pişirilen pancar. (Arapsun –Nğ.)

potturmak (I) **1.** Fırlayıp kaçmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Çok sıkılan bir şeyin içindeki, yerinden, yatağından çıkmak. (*Bor –Nğ.)

potturmak (II) Pancarın kırmızı ve zar gibi ince kabuğunu soymak. (*Afşin –Mr.)

potuç (I) Ağaç su kabı. (Yüksek *Çarşamba –Sm.)

potuç (II) [→ **potuk** (I)]

potuk (I) [**potuç** (II), **poytu**] **1.** Kısa boylu, bodur, tıknaz (kimse). (Dikenli –Çkr.; *Bor –Nğ.)

[**potuç** (II)] : (Ağlı *Küre –Ks.; Kazmasökü –Sn.)

[**poytu**] : (*Ayaş –Ank.)

2. Tombul : *Ne potuk çocuk.* (Gebze –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.) **3.** Küçük, cüce (hayvan). (Karabüzey *Araç –Ks.)

potuk (II) [**paduk** (I) **-1, 2**; **poduh, poduk -1, 2**; **portanak, pot** (II), **potak** (I) **-1, 2, 3, 4**; **potar, potik** (III) **-1, 2, 3**; **potlak -1, 2**; **potnak -1, 2**; **potok, pötik, puduk, putuh** (II), **putuk**] **1.** Deve yavrusu. (*Emirdağ –Af.; Güney, Horoz, Karaköy, Kurtlar *Yeşilova –Brd.; İsabey, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; Dallıca *Kuşadası, *Nazilli –Ay.; Tokat, Bozan –Es.; Eskialibey *İskilip, *Sungurlu, Ovasaray –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; Küçükisa, Yenimüslüman *Zile –To.; –Ezc.; –Ml.; *Halfeti, *Birecik –Ur.; *Kilis, –Gaz.; Varyanlı *Pazarcık –Mr.; –Sv.; Haydarbeyli, Kadışehri *Sorgun –Yz.; Keşanuz *Güdül, Sarıkızlı, *Ayaş, *Haymana –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Fakıekinciliği *Pınarbaşı, Karahisarcık *Bünyan –Ky.;

Sille, Karacabey –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.; Temre *Kaş –Ant.)
[**paduk** (I) **-1**] : (*Pazarcık –Mr.)
[**poduh**]: (Karaözü *Gemerek –Sv.)
[**poduk -1**] : (–Krş.; Eğirler –Kn.)
[**potak** (I) **-2**] : (Küçükahmet –Gr.)
[**potik** (III) **-1**] : (–Ama.)
[**potlak -1**] : (*İncesu –Ky.; –Nğ.)
[**potok**] : (–Çkl.)
[**pötik**] : (Büğdüz –Çr.)
[**puduk**] : (*Bornova –İz.)
[**putuh** (II)] : (–Ml.; –Ky.)
[**putuk**] : (Ücret *Haymana –Ank.)
2. Manda yavrusu. (–Isp.; Güney, Honaz, Karaköy, Kurtlar *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Kuşadası –Ay.; –Ml.; Şekeroba *Elbistan, *Pazarcık, Büyükyapalak, Varyanlı –Mr.; Büyükçaylı *Dörtyol, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya köyleri –Hat.; *Bor –Nğ.; Kayapınar –Kn.; Yortan, Haliliye *Ceyhan –Ada.)
[**paduk** (I) **-2**] : (*Pazarcık –Mr.)
[**poduk -2**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Göksun –Mr.; Soysallı *Develi –Ky.; *Ereğli, *Seydişehir çevresi –Kn.)
[**potak** (I) **-1**] : (Çığrı, İncesu, *Dinar, Kılandıras *Sandıklı –Af.; Deregümü,*Eğridir, *Gelendost –Isp.; –Brd.; Ortaköy *Çal, *Acıpayam, Kızılhisar –Dz.; Kirazlı –Çkl.; Altınzade *Karamürsel –Kc.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Antakya –Hat.; Feruz *Karapınar –Kn.; Eğmir *Elmalı, *Serik, Bademağacı *Alanya, Çomaklı *Korkuteli, *Kaş –Ant.; *Bodrum, Kızılyaka –Mğ.)
3. Köpek yavrusu. (–Brs.) **4.** Ayı yavrusu. (–Brs.; Aktaş *Gölpazarı, Namrı *Söğüt –Bil.; *Kandıra –Kc.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; *Boyabat –Sn.; İncekum *Silifke –İç.)
[**portanak**] : (–Zn.)
[**potak** (I) **-3**] : (*Geyve –Kc.; Çaykışla *Adapazarı –Sk.; *Düzce, Çepni *Mudurnu –Bo.)
[**potik** (III) **-3**]: (*Vezirköprü –Sm.)
[**potnak -2**] : (Çeltikçi *Yenişehir –Brs.)
5. Domuz yavrusu. (Kasımlar*Gölpazarı –Bil.; *Gerze –Sn.; Güvercinlik *Havza –Sm.; Emirler *Mersin, *Mut köyleri, Sabah *Silifke –İç.)
[**pot** (II)]: (Çakıralan*Havza –Sm.)
[**potak** (I) **-4**] : (İğneciler, Çepni *Mudurnu –Bo.)
[**potar**]: (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**potik** (III) **-2**] : (Köprücek *Emet –Kü.)
[**potlak -2**] : (Göksun *Şile –İst.)
[**potnak -1**] : (Kılıçlı –Gr.)
potuk (III) Üzüm bağlarındaki küçük arklar. (–Nğ.)
potukal Portakal. (–Dz.)
potuk bastırma Hayvanın bacak etinden yapılan pastırma. (–Ky.)
potunna [**poturna**] Ağız kavgası, anlaşmazlık : *Bu işte muhakkak bir potunna kopacak.* (Genezin *Avanos –Nş.)
[**poturna**] : (*Gemerek –Sv.)
potur (I) **1.** Yüzünde çiçek bozuğu olan, çopur. (Karadere *Görele –Gr.; –Ezc.; –Vn.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** Gövde yapısı çirkin, biçimsiz (kimse). (Nar –Nğ.)
potur (II) Bir çeşit ayakkabı. (*Düzce –Bo.)

potur (III) Budaklı ağaç. (Nar –Nğ.)
potur (IV) Alçak ve sık çalılıkların arasındaki, altındaki boşluk : *Poturun altından tavşan çıktı.* (Şıhlar *Ulubey –Or.)
potur (V) Çay bardağı. (*Kırkağaç –Mn.)
poturamak Birdenbire fırlamak. (*Ağın –El.)
poturna [→ **potunna**]
potur satır Girintili çıkıntılı, pürüzlü : *Bu taş iyi yontulmamış potur satır olmuş.* (–Krş.; *Bor –Nğ.)
potutotu Yapraklarından kara boya elde edilen bir çeşit ot. (Çakır *Şebinkarahisar –Gr.)
pov (I) Birisine götürülen armağan. (Aşşanta *Gerede –Bo.)
pov (II) **1.** Tülbentten yapılan başörtüsü. (Kadıköy, Aşşanta *Gerede –Bo.) **2.** Bohça. (*Akhisar –Mn.; Köristan *İznik –Brs.)
pov (III) İçinde kahve kavrulan toprak kap. (*Ahlat –Bt.)
pov (IV) Saklandığı yerden birdenbire çıkıp birini korkutmak için söylenen sözcük. (*Kandıra –Kc.)
povar [→ **pahar -1**]
poy [**poyotu**] Tohumları kırmızı bibere benzeyen ve karabiberle karıştırılarak pastırma çemeninde kullanılan bir bitki. (*Aksaray –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray, *Hayrabolu –Tk.)
[**poyotu**] : (–Ed.; Kale, Kepez –Krk.)
poyam [→ **payam** (I)]
poydurmak 1. Caydırmak, döndürmek. (Bayadı –Or.) **2.** Darıltmak, ürkütmek, kaçırtmak. (*Çarşamba –Sm.; *Ulubey –Or.) **3.** Koşturmak : *Atları poydurduk, benim at öne geçti.* (Mahmutbeyli *Kavak –Sm.)
poyḫurmaḫ Nişasta, un vb. yiyecekleri ağza alıp üflemek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
poymak (I) **1.** Caymak, dönmek : *Ben bu işten poydum.* (Bayadı, Akpınar –Or.) **2.** Ürküp kaçmak, savuşmak. (*Bafra –Sm.; –Yz.) **3.** Koşan hayvan birdenbire ürküp yol değiştirmek. (Muscalı *Çarşamba –Sm.; *Ünye –Or.)
poymak (II) Yankılanmak : *Ses poyuyor.* (Çakıralan *Havza –Sm.)
poynak Ürküp kaçmayı huy edinen (at vb. hayvanlar). (–Sm.)
poynek [→ **pöhrenk -2**]
poyotu [→ **poy**]
poyra (I) [→ **pöhrenk -2**]
poyra (II) **1.** Su değirmeninin çarkı. (*Ayancık –Sn.) **2.** Su değirmeninde çarka su çıkması için değirmen oluğunun ucuna takılan yuvarlak parça. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bergama –İz.; Zeytinli *Edremit, Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Ayvacık –Çkl.; –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Yakademirciler –Zn.; Kazmasökü –Sn.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Mamure –Yz.; *Pozantı –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Milâs –Mğ.)
poyra (III) **1.** Çeşme. (*Cide –Ks.) **2.** Çeşme yalağı. (*Merzifon –Ama.)
poyra (IV) Toprak damlı evlerin tavanına konulan hasır. (*Bolvadin –Af.)
poyraz Soğuk nedeniyle deride olan yarık, çatlak : *Soğuktan ellerim hep poyrazlandı.* (–Kıbrıs)
poyrazlağı Kuzey yönü. (Elecik –Ank.)
poyre [→ **pöhrenk -2**]

poytu [→ **potuk** (I) **-1**]

poza [**pozak -1**] Domuz yavrusu. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Akşahap *Akseki –Ant.; Fadılca *Milâs, Ahiköy, *Bodrum –Mğ.)

[**pozak -1**] : (Cuma *Ereğli –Zn.)

pozak 1. [→ **poza**] **2.** Ayı yavrusu. (Cuma *Ereğli –Zn.)

pozan Üzüm bağı. (–Dy.)

pozmak Bozmak : *Benim bisikleti sen pozdun.* (*Antakya –Hat.)

pozuk (I) Meşe palamudu. (Ayvaköyü, Yapraklı –Çkr.)

pozuk (II) Bozuk. (*Antakya –Hat.)

pö [→ **pā -1**]

pöç 1. [→ **pöçük** (I) **-1**] **2.** [→ **pöçük** (I) **-2**] **3.** Kuyruğun ucu. (*Merzifon köyleri –Ama.) **4.** Hayvanlarda kalçanın arkasındaki et. (Önsen –Mr.; *Gülnar –İç.) **5.** [→ **pöçük** (I) **-5**]

pöçelemek [→ **pocalamak**]

pöçi pöçi Manda çağırma ünlemi. (–Sv. ve çevresi)

pöçü [→ **pöçük** (I) **-4**]

pöçük (I) [**poç -1, poççik** (I), **poççuk, poçük** (I), **pöç -1, 2, 5**; **pöçü, pörçük, puç** (III), **puç kemiği, püçük** (II)] **1.** Kuyruk sokumu. (*Kırkağaç –Mn.; –Kü.; Tokat –Es.; Büğdüz, Sarimbey –Çr.; *Artova –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; Bağlıca *Ardanuç, Şalcı *Şavşat –Ar.; –Kr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; *Kalecik –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Ada.)

[**poç -1**]: (*Merzifon köyleri –Ama.; –Ezm.)

[**poççik** (I)] : (*Söğüt –Bil.; –Kr.; –Ezc. ve köyleri; *Erciş –Vn.; –Bt.)

[**poççuk**] : (–Ezc.)

[**poçük** (I)] : (Çavdarlı *Şavşat –Ar.; *Gemerek –Sv.)

[**pöç -1**] : (*Merzifon –Ama.; *Zile –To.; *Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.; Önsen –Mr.; *Gürün –Sv.; –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ada.; *Mut köyleri –İç.)

[**puç** (III)] : (*Bergama –İz.; *Lâpseki –Çkl.; *Posof –Kr.)

[**puç kemiği**] : (*Lâpseki –Çkl.)

[**püçük** (II)] : (–Krş.)

2. Kuyruk : *Keçinin pöçüğü kısadır.* (Dereköy *Emirdağ –Af.; –Çr.; Gökköy *Reşadiye –To.; –Gm.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; –Dy.; *Hozat –Tn.; Agun *Arapkir, *Besni –Ml.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Başlamış *Dörtyol –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv. ; Kuruhüyük * Boğazlıyan –Yz.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Oymaklı, Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

[**pöç -2**] : (–Ky.; –Nğ.)

[**pörçük**] : (*Ünye –Or.)

3. Küçük ve kısa kuyruk. (*Kilis –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.) **4.** Kuyruk kemiği. (Tokat –Es.; –Ama.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Gm.; *Kalecik –Ank.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; Oymaklı –Ada.)

[**pöçü**]: (Ortabereket *Ayaş –Ank.)

5. Uyluk kemiği. (–Krş.)

[**pöç -5**] : (*Vezirköprü –Sm.)

pöçük (II) Birinin arkasına takılıp giden (kimse). (Gökköy *Reşadiye –To.)

pöçük (III) **1.** Uç, en son nokta : *Şu dağın pöçüğüne çıktım.* (Saylan *Ünye –Or.; *Alucra, *Şebinkara-

hisar –Gr.; *Pazarcık –Mr.; *Divriği çevresi, Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Cebelibereket –Ada.) **2.** Köşe, dirsek: *Şu pörçükteki ev Ali'nindir.* (–İz.; *Osmancık –Çr.)

pöçük (IV) [**püçük** (III)] Püskül. (*Kilis –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

[**püçük** (III)] : (–Ml.)

pöçük (V) Eteklik. (–Su.)

pöçük (VI) Tarlanın sürülmüş, bakımlı bölümü. (Bayadı –Or.)

pöçükçü 1. Çoban yamağı. (Ficek *Reşadiye –To.; Maksutlu *Şarkışla, *Kangal, *Gürün –Sv.) **2.** Ekin biçerken tarlanın kıyısından giden (kimse). (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **3.** Köşede duran (kimse). (Bayadı –Or.)

pödüklemek Yaşlanmak. (Akviran, Sertaç –Brd.)

pöfrek [→ **pöhrenk -1**]

pöft [→ **pöht**]

pöğrek (I) [→ **pöhrenk -2**]

pöğrek (II) Düdük. (–To. ve çevresi)

pöğrenk [→ **pöhrenk -2**]

pöh Manda kovalama ünlemi. (Bayadı –Or.)

pöhpöhlemek Pohpohlamak. (*Çal –Dz; *Alaşehir –Mn.)

pöhrek [→ **pöhrenk -2**]

pöhrenk [**parhenk, pehrenk, pohrek, pohrenk, porgank, porhank, porhenk, pornek, poynek, poyra, poyre, pöfrek, pöğrek** (I), **pöğrenk, pöhrek, pörek -2, pörenk, pövrenk, pöyre -1, pöyrek, pöyrenk, purhank** (II), **pührenk, pürenk**] **1.** Yer altındaki su yolu. (*Yalova –İst.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Ağaç ya da topraktan yapılmış su borusu, künk. (–Çr.; *Taşova –Ama.; –To.; Sarıca *Gölköy –Or.; –Tr.; Çayağzı, Çavdarlı, Yavuz *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; –Ur.; –Mr.; *Gürün, *Koyulhisar –Sv.; –Yz. köyleri; *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.; Şahinefendi *Ürgüp –Nş.; Misis *Pozantı –Ada.)

[**parhenk**] : (–Ezc.)

[**pehrenk**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.)

[**pohrek**]: (–Gm.; *Ardanuç çevresi –Ar.; *Bünyan –Ky.)

[**pohrenk**] : (Cevizli *Şavşat –Ar.)

[**porgank**] : (–Ml.)

[**porhank**] : (–Ezc.; –Bt.; *Varto –Mş.)

[**porhenk**] : (–Ezc.)

[**pornek**] : (*Ağın –El.)

[**poynek**] : (*Arapkir –Ml.)

[**poyra**] : (*Seferihisar –İz.; –Ks.; –Çkr.; –İst.; *Boyabat –Sn.; *Merzifon –Ama.)

[**poyre**] : (–Ks.)

[**pöfrek**]: (Topçu *Karaisalı –Ada.)

[**pöğrek (I)**] : (*Zile –To.; *Perşembe –Or.; *Kalecik –Ank.)

[**pöğrenk**] : (–Sn.)

[**pöhrek**] : (Ağrakos *Suşehri –Sv.)

[**pörek -2**] : (–Ky.)

[**pörenk**] : (*Tirebolu –Gr.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; –Ky.)

[**pövrenk**]: (Karaçalı *Terme –Sm.)

[**pöyre -1**] : (–Ks. ve çevresi; *Kurşunlu –Çkr.)

[**pöyrek**] : (Dikenli –Çkr.; Bayadı –Or.; Kılıçlar –Ank.)

[**pöyrenk**] : (*Bor –Ng̃.)

[**purhank** (II)] : (–Ezc.)

[**pührenk**] : (*Hınıs, *Hasankale –Ezm.)

[**pürenk**] : (Mesudiye, Müderrisler, Kasarcılar –Rz.; –Sv.)

pöht [**pöft**] Öç, hınç : *Benden alınacak bir pöhtü varmış.* (*Bor –Ng.)

[**pöft**] : (*Bor –Ng.)

pökem Tüm, tamam. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.)

pökke Aşığın çıkıntılı yanı. (–Dy.)

pölmek Bölmek, parçalamak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.;*Mut köyleri –İç.)

pölük (I) Parça, bölük. (Çığrı *Dinar –Af.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; *Mut köyleri –İç.)

pölük (II) [→ **pelik** (I) **-3**]

pölüşmek Paylaşmak. (–İç.)

pölüt [→ **palıt**]

pölütçü Meşe palamutu yiyen karga türünden bir kuş. (Karabüzey *Araç –Ks.)

pönek Ahırdan gübreyi atmaya yarayan pencere gibi delik. (*Vezirköprü –Sm.)

pöntügöz Fare. (Çayırköy *İzmit –Kc.)

pörçük [→ **pöçük** (I) **-2**]

pörçümek Pamuklu, yünlü eşyalar tiftiklenmek, havlanmak. (Kayadibi –Gr.)

pörçüyhlü [→ **pürçüklü -1**]

pörek **1.** Pınar, kaynak. (Çağlam –Es.; –Nş.) **2.** [→ **pöhrenk -2**]

pörenk [→ **pöhrenk -2**]

pörk (I) Erkeklerin giydiği bir çeşit başlık, takke, külah. (–İst.; Alucra *Boyabat –Sn.; Cenciğe, Cimin –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; –El.)

pörk (II) Düğünde gelinin baba evinden yola çıktığını bildiren haber : *Ahmet'in toyunda pörkü ben getirdim.* (*Erciş –Vn.)

pörk dikme Nişan alma oyunu için baştaki şapkayı bir değneğe geçirerek yere dikme. (–Ezc.)

pörnek (I) [**pörneyh**] **1.** İnsanların ortak yararları için oluşturdukları topluluk. (Ovasaray –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Zile, *Erbaa –To.; *Fatsa, *Ünye –Or.; –Yz.; Taçın –Ky.) **2.** Koyunlarını bir araya katan birkaç kişinin oluşturdukları topluluk. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**pörneyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pörnek (II) Başkasının sürüsüne katılan küçük davar sürüsü. (–Çr.; Kapıkaya *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; Aybastı –Or.; –Rz. ve çevresi; Zaim –Kr.; Armudan, Kuruçay –Ezc.)

pörnek pörnek Top top, küme küme, bölük bölük. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.)

pörneyh [→ **pörnek** (I) **-2**]

pörsü Domuz yavrusu. (Kazmasökü –Sn.)

pörtdeme Üzül, öl anlamında ilenç. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pörtelek [**pötelek** (I)] Böbrek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

[**pötelek** (I)] : (–Çr.)

pörtlecen Serçeden biraz büyük, sırtı kızıl kahverengi, göğsü ve karnı kül renkli, çalılardan çalılara sıçrayarak dolaşan bir çeşit kuş. (*Kavak –Sm.)

pörtlek (I) [**pertlek, petlek, portdaḫ, portlak** (I), **pürtlek** (I) **-1, pütlek**] Patlak, dışarıya doğru çıkık (göz için). (Yukarıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.; Bereketli *Tavas, *Çal

–Dz.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; Çıkrık, *Mecitözü –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; Bayadı, Kuz *Akkuş, *Ünye –Or.; Karaözü *Gemerek –Sv.; –Krş.)
[**pertlek**] : (Tokat, Bozan *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Dereköy *Develi –Ky.; –Ada.; Ferhenk *Anamur, Meydan *Mut –İç.; Çomaklı *Korkuteli, –Ant.)
[**petlek**] : (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost, Donarsa *Şarkikaraağaç –Isp.; Karkıncık *Artova –To.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**portdaḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**portlak** (I)] : (*Ardanuç çevresi, *Şavşat çevresi, *Yusufeli çevresi –Ar.; *Oltu –Ezm.)
[**pürtlek** (I) **-1**] : (*Düzce –Bo.; –Gaz.)
[**pütlek**] : (*Bor –Nğ.)

pörtlek (II) Cıvık şeylerin çatlayan kabuktan, delikten dışarıya çıkmış durumu. (Danaköy *Safranbolu –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Sm.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

pörtlemek [pertlemek, petlemek, portlemek, pürtlemek -2, pütlemek -4] **1.** Göz çeşitli nedenlerle açılmak, dışarıya doğru fırlamak. (*Kandıra –Kc.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Çarşamba –Sm.;*Merzifon –Ama.; Şıhlar *Ulubey –Or.; *Tirebolu –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ada.)
[**pertlemek**] : (*Sivrihisar –Es.)
[**petlemek**] : (–Kn.)
[**portlemek**] : (*Gemerek –Sv.)
2. Meyve kabuğu, deri yarılıp içi dışarıya doğru çıkmak : *Dolamalı parmağım pörtledi.* (*Kandıra –Kc.; –Ks.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Tirebolu –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **3.** Cıvık çamur, hamur vb. şeyler göz göz kabarmak.(Karabüzey *Araç–Ks.) **4.** Topraktan su kaynayıp çıkmak. (*Merzifon –Ama.)
[**pürtlemek -2**] : (Tokat –Es.)
[**pütlemek -4**] : (*Bor –Nğ.)

pörtletmek (I) Bir şeyin içini dışına çıkartmak. (*Kozan –Ada.)

pörtletmek (II) Ağızdan söz kaçırmak. (*Kozan –Ada.)

pörtmek Şişip kabarmak : *Eyağım yandı pörtdü galḫdı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pörtüf galḫmak Yara, sivilce vb. şeylerin kabuğu kabarıp kalkmak : *Elimin yarası pörtüf galḫdı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pörtük (I) Asık (yüz için). (Keskin –Es.; *Çarşamba –Sm.)

pörtük (II) Soğuğun etkisiyle buruşmuş, sararmış (yaprak vb. şeyler için). (Büyükkabaca * Uluborlu –Isp.)

pörtül Kesme, parça : *Pörtül şekerden yarım okka ver.* (Hocaköy *Kandıra –Kc.)

pörü (I) **1.** Büyük başlı, demir ayakkabı çivisi. (Kapullu *Safranbolu –Zn.) **2.** Menteşenin kapıya çakılan parçası. (Saylan –Or.) **3.** Birbirinin içine geçen iki çivi biçimindeki menteşe. (İğneciler*Mudurnu –Bo.)

pörü (II) Su değirmeninin çarkını çeviren araç. (Kalfat –Çkr.)

pörük Baca. (Zermut –Gm.)

pörüşmek [**pösermek -1**] Pörsümek, buruşmak (meyve için). (*Bor, –Nğ.)
[**pösermek -1**] : (–Nğ.)
pörüşük Buruşuk. (*Bor –Nğ.)
pöseğ [→ **püsen** (I) **-3**]
pöselemek Yenmek, yıkmak : *Ahmet pehlivan hasmını pöseledi.* (Mumcular –Mğ.)
pösen [→ **püsen** (I) **-1**]
pösenti Küçük kar ve yağmur taneleri. (Kuşu *Hekimhan –Ml.)
pöslük [**pösnük, pöşmük -2**] Hayvan dışkılarının atıldığı yer, gübrelik, çöplük : *Sizin pöslüğün etrafını iyi çevir.* (Karkıncık *Artova –To.; İğdeli *Gemerek –Sv.; Çığşar *Kadirli –Ada.)
[**pösnük**] : (Eymir *Arapkir –Ml.)
[**pöşmük -2**] : (–Ml.)
pösermek 1. [→ **pörüşmek**] **2.** Nemlenen şeyin hacmi genişlemek. (Saylan –Or.)
pösnük [→ **pöslük**]
pöstek Kısa boylu, tıknaz (kız çocuk için). (–Çr.)
pöstük Erik. (Kestaneci *Ereğli –Zn.)
pösük Çalılık yer. (Tursunlar *Devrek –Zn.)
pösüne [**pösürüklü**] Sünepe, pasaklı. (*Bor –Nğ.)
[**pösürüklü**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
pösürüklü [→ **pösüne**]
pöşgür Peçete. (Karabüzey *Araç –Ks.)
pöşke Soba. (–Bo.)
pöşmük 1. Hela. (–Ml.) **2.** [→ **pöslük**]
pötelek (I) [→ **pörtelek**]
pötelek (II) Tomurcuk : *Soğuklardan ağaçlar pöteleklenemedi.* (Dereçine *Bolvadin –Af.)
pöteye Kümes hayvanlarının böbreği. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
pötik [→ **potuk** (II) **-1**]
pötlemek Bir şey birdenbire ortaya çıkmak. (Dadağı –Ky.)
pöttürmek Yiyecekleri az pişirmek, börttürmek. (–Brs.)
pötün Potin. (Hasanoğlan –Ank.)
pötürdetmek Sert bir şeyi ses çıkartarak yemek. (İsabey *Çal –Dz.)
pötürleşmek Sivri olan şey kütleşmek: *Kalemin ucu pötürleşti.* (*Bergama –İz.)
pötürlük Çalılık. (*Bafra –Sm.)
pötür satır Biçimsiz nesne. (Karahoca *Haymana –Ank.)
pövek Bebek : *Pövekin kundağını ver.* (Türkistan göçmenleri –İst.)
pövrenk [→ **pöhrenk -2**]
pöy Örümcek. (*Antakya –Hat.)
pöykürmek (I) Yüksek sesle ve hıçkıra hıçkıra ağlamak. (–Bo.; *İskilip –Çr.)
pöykürmek (II) Fışkırmak : *Su göğe pöykürüyor.* (*Ünye –Or.)
pöykürmek (III) Fırlatmak. (*Ünye –Or.)
pöyre 1. [→ **pöhrenk -2**] **2.** Su değirmenlerinde oluğun ucuna takılan ve suyun çarka hızla çarpmasını sağlayan dar boru. (–Sn.; –Sm.; –Ky.)
pöyrek [→ **pöhrenk -2**]
pöyrenk [→ **pöhrenk -2**]
pözik Ergenlik, sivilce. (–Dy.)
pözü [→ **pazı** (I) **-4**]
pözülemek Hamuru küçük parçalara ayırmak, pazılamak. (–Ks.)
pu (I) [→ **poğ** (I) **-2**]
pu (II) Hasırotunun tepesindeki pamuğumsu öğe. (Hisarbeyli *Çatalca –İst.)

puar [→ **pahar -1**]
puara [→ **puhara**]
publa 1. Yastık. (–To. ve çevresi) **2.** Küçük çocuk yastığı. (*Gürün –Sv.)
puc Felç hastalığı : *Kolum puc oldu.* (–Ur.)
puca tutmak İvmek, sabırsızlanmak. (*Divriği –Sv.)
pucda Fide : *Pazara biber pucdası getdi mi?* (*Buldan –Dz.)
puç (I) [**puçt**] **1.** Yasa dışı evlilikten doğan çocuk. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**puçt**] : (Karabüzey *Araç –Ks.)
2. Ahlaksız. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
puç (II) Kör. (–Bt.)
puç (III) [→ **pöçük** (I) **-1**]
puç (IV) Çorap. (–Ezm.)
puçah Bıçak. (Zarşat –Kr.)
puçi Bir yaşına kadar inek yavrusu. (Niğzivan *Yusufeli –Ar.)
puçikli [→ **pürçüklü -1**]
puçi puçi [**puç puç**] Dana çağırma ünlemi. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
[**puç puç**] : (Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Oltu –Ezm.)
puç kemiği [→ **pöçük** (I) **-1**]
puç olmak Bitkin duruma gelmek. (Koyundere *Ahıslka –Kr.)
puç puç [→ **puçi puçi**]
puçt [→ **puç** (I) **-1**]
puçu [→ **poçu** (I) **-1**]
puçuk Uçurtma. (*Demirci –Mn.)
puçukmak Kuşkulanmak. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
puçunlamak İvmek. (–Ba.)
puduk [→ **potuk** (II) **-1**]
pufik (I) Yumuşak, ince. (*Ağın –El.)
pufik (II) Bitkilerden havaya uçan pamuk gibi tohumlar. (*Ağın –El.)
pufkurmak Sıvı ya da toz durumundaki şeyler dar bir yerden fışkırmak. (*Kandıra –Kc.)
puflanmak Küflenmek : *Kuru bamye puflanmış.* (*Milâs –Mğ.)
pufra mak [→ **pufurmak**]
pufrek Taşla yapılmış su yolu. (Karakuyu *Saimbeyli –Ada.)
pufu Ayaklı, taşınır ocak, maltız. (Havran *Edremit –Ba. ve çevresi; *Ezine –Çkl.; *Mustafakemalpaşa –Brs.)
pufurmak [**puframak, pufurtmak, puhurmak**] Üfleyerek şişirmek : *Bağırsağı pufurdum.* (*Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Mut –İç.)
[**puframak**] : (–İç.)
[**pufurtmak**] : (*Ermenek –Kn.)
[**puhurmak**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
pufurtma Üçetek giysi. (*Alanya –Ant.)
pufurtmak [→ **pufurmak**]
pugaça [→ **pağaç** (I) **-1**]
puğ 1. Yemeni, tülbent. (–Bo.) **2.** Bohça. (Çeçe *Gerze –Sn.)
puğaça [→ **pağaç** (I) **-1**]
puğar 1. Kuyu. (*Çarşamba –Sm.) **2.** [→ **pahar -1**]
puğren Üstü kapalı su arkı. (Güneyce –Rz.)
puğu Baykuş. (–Kn.)
puğunt [**puhut**] **1.** Armut kurusuyla buğdayı kavurup öğüterek yapılan yiyecek. (Karahalil *Havza –Sm.)
[**puhut**] : (*Kavak –Sm.)
2. Kavrularak öğütülmüş ve şekerle karıştırılmış buğday. (*Boyabat –Sn.; *Şebinkarahisar –Gr.)
puğur [→ **puhur**]

puğut [punut, puut -3] **1.** Kavrulmuş ve dövülmüş mısır ya da leblebiyi şekerle karıştırarak yapılan yiyecek. (–Sn.; *Çarşamba, *Bafra, Hançerli –Sm.)
[**punut**] : (–Çkl.)
[**puut -3**] : (*Ayancık –Sn.)
2. Pekmezle mısır ununda yapılan tatlı. (*Merzifon –Ama.)

puh Berberlerin tıraştan sonra ense pudraladıkları, yumuşak tüylü fırça. (–Ed.)

puha [pokaa -2, puhağı, puhav, pukağa, pupa (I)] Hayvanların ayağına vurulan köstek. (*İskilip –Çr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Ky.)
[**pokaa -2**] : (Küçükisa *Zile –To.)
[**puhağı**] : (Dereköy –Ky.)
[**puhav**] : (Kerkük)
[**pukağa**] : (*Ceyhan –Ada.)
[**pupa** (I)] : (–Kn.)

puhağı [→ **puha**]

puḫaḫ Çene altı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

puhar [→ **pahar -1**]

puhara [pıharik, pıheyri, pıhuri, pıkırık, pihare, piherik, piheyri, piheyrik, pihirik, poherik, puara, puharah, puhare, puharı, puhari, puharik, puḫarrı, puhaylı, puhayri, pukara, pukare, punara, punare, punari, punarya, puvara, pünare] Baca. (*Kilis, –Gaz.; Varyanlı –Mr.; Kuruhüyük *Boğazlıyan –Yz.; –Krş.; Germir –Ky.; Ağzıkaraca –Ada.; *Manavgat –Ant.)
[**pıharik**] : (Harput –El.)
[**pıheyri**] : (–Ur.)
[**pıhuri**] : (Midiye *Çermik –Dy.)
[**pıkırık**] : (–Dz.)
[**pihare**] : (*Akdağmadeni köyleri –Yz.)
[**piherik**] : (–El.)
[**piheyri**] : (–Ur.)
[**piheyrik**] : (Harput –El.)
[**pihirik**] : (Harput –El.)
[**poherik**] : (*Bayburt –Gm.)
[**puara**] : (*Çayıralan –Yz.)
[**puharah**] : (–Bo.)
[**puhare**] : (–Brd.; –Sv.; *İncesu –Ky.)
[**puharı**] : (Mağaracık –Kr.; –Gaz.; Şekeroba –Mr.; *Yıldızeli –Sv.; Elbaşı *Bünyan –Ky.)
[**puhari**] : (–Ay.; –Çr.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; –Sv.; Kavak, Kadışehir *Sorgun –Yz.; Kızılviran *İncesu –Ky.)
[**puharik**] : (–Ezc.)
[**puḫarrı**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**puhaylı**] : (*Sorgun –Yz.; Talas –Ky.; –Ada.)
[**puhayri**] : (Dereköy, Tavlusun, Akçakaya Erkilet, Talas –Ky.)
[**pukara**] : (Çalış *Haymana –Ank.)
[**pukare**] : (Erkilet –Ky.)
[**punara**] : (Büyükafşar *Balâ –Ank.; –Krş.)
[**punare**] : (İsmailhanlı, Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)
[**punari**] : (–Nş.; Çavuşcu *Ilgın –Kn.)
[**punarya**] : (Mansurlu –Ada.)
[**puvara**] : (*İslâhiye –Gaz.; *Kozan –Ada.)
[**pünare**] : (*Çayıralan –Yz.)

puharah [→ **puhara**]

puhare [→ **puhara**]

puharı [→ **puhara**]

puhari [→ **puhara**]

puharik [→ **puhara**]

puḫarrı [→ **puhara**]

puhav [→ **puha**]

puhaylı [→ **puhara**]

puhayri [→ **puhara**]
puhaz Su çıkacak yerlerde kayanın önü kesilerek yapılan su deposu. (Ağcaşar *Ürgüp –Nş.)
puhluz [→ **pıhlız -1**]
puhnuk Biteklik, verimlilik. (*Ünye –Or.)
puhrut Baş kepeği. (Rumeli göçmenleri –İst.)
puhu Maltız. (*Osmaneli –Bil.)
puhur [**pohur** (I), **puğur, puur**] İki hörgüçlü, damızlık erkek deve. (Ortaburun –İst.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ.; Aydınlı, Saçıkaralı aşireti *Osmaniye –Ada.)
[**pohur** (I)] : (*Hani, *Lice –Dy.; –Nğ.)
[**puğur**] : (*Lâpseki –Çkl.; –Kn.)
[**puur**] : (*Sungurlu –Çr.)
puhurcak Balon : *Bakkaldan puhurcak aldım.* (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)
puhurmak [→ **pufurmak**]
puhut [→ **puğunt -1**]
puk (I) İçi boş, çürük, kof : *Cevizlerin çoğu puk çıktı.* (*Ahlat –Bt.)
puk (II) Yumuşak bir çeşit taş. (–Bt.)
puk (III) Toz gibi kar. (–Bt.)
puka (I) Kaydırak oyunu. (–Gr.)
puka (II) Anahtarlı demir köstek. (–Ky.)
pukağa [→ **puha**]
pukara [→ **puhara**]
pukare [→ **puhara**]
puklamak Karın üstüne kül, toprak serperek erimesini çabuklaştırmak. (*Ahlat –Bt.)
pul (I) Düğme. (Fili *Biga –Çkl.; –Bo.; *Safranbolu –Zn.; *Tosya –Ks.; *İskilip –Çr.; Balaç, *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; –To.; Kuz *Akkuş –Or.; Gare *Ardeşen –Rz.; Yavuz, Şalcı, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca, Karlı *Ardanuç –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Kurucaova, *Pötürge –Ml.; –Ur.; Şekeroba, Yusufhacılı, *Afşin, –Mr.; *Antakya –Hat.; Karafakı *Ayaş –Ank.; –Krş.; *Bor –Ğğ.; –Kn.; Kerkük, –Kıbrıs)
pul (II) Küçük ayakkabı çivisi. (Rumeli göçmenleri, İbriktepe *İpsala –Ed.)
pul (III) Zar gibi ince yaprak : *Soğan pulu.* (–Ky.)
pulama Koyun sütünden yapılan yağlı yoğurt. (Güneyce –Rz.)
puları Erkek arı : *Bir petekte bir puları kafi.* (–Kr.)
pulaşta Üstü başı kirli ve dağınık (kimse). (Zeyve *Söğüt –Bil.)
pulat [**pulet** (I)] Tepsi, sini. (*Adapazarı –Sk.)
[**pulet** (I)] : (Rumeli göçmenleri –İst.)
pulcu Maden ocağından çıkan arabaları sayan işçi. (–Zn.)
pul deliği [**pul evi**] İlik : *Şu hırkanın pul deliklerini açsana kızanım.* (Rumeli göçmenleri –İst.)
[**pul evi**] : (*Antakya –Hat.)
pulet (I) [→ **pulat**]
pulet (II) Güzel. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
pul evi [→ **pul deliği**]
puli (I) [**pulu**] **1.** Çocuk, yavru. (*Maçka –Tr.) **2.** Kuş yavrusu. (–Rz.) **3.** Kümes hayvanlarının yavrusu, piliç. (Rumeli göçmenleri –İst.)
[**pulu**] : (–Rz.)
4. Büyüyememiş, küçük kalmış (kabak için). (–Rz.)
puli (II) Ağaç sabanın iki yanında elle tutulacak yer. (Kurtdoğmuş –İst.)

pullu (I) [**pullu bürük**] Çevresi ve üstü sırmayla, pulla işlenmiş, kırmızı, kadın başörtüsü. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Çerkeş –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Kemaliye –Ezc.; *Afşin ve köyleri –Mr.)
[**pullu bürük**] : (*Gerze –Sn.)

pullu (II) Üstü pullu tatlı su balığı. (–Ama.)

pullu bürük [→ **pullu** (I)]

pulluk (I) Testi, küçük testi. (*Kuşadası –Ay.; Balçova *Foça, *Menemen –İz.)

pulluk (II) Oduncuların odun kesmeye giderken, para vererek yanlarında götürdükleri başkasının hayvanı. (–Kn.)

pullukır Baklakırı (at donu). (Tamzara *Şebinkarahisar –Gr.)

pulmuk Deve yavrusu. (–To.)

puloy [→ **pilov**]

pul pul olmak Ateş nedeniyle yanaklar al al olmak. (*Merzifon –Ama.)

pulu [→ **puli** (I) **-3**]

puluç **1.** Fıtıklı, hayası şiş (kimse). (Tokat, Keskin –Es.) **2.** Cinsel gücü olmayan erkek. (–Isp.)

puluḫ Pulluk. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

pulul [**pulur** (II)] Biçilmiş ama demet yapılmamış ot ve ekin yığını. (Çavdarlı *Şavşat, *Ardanuç ve çevresi –Ar.; *Çıldır, *Arpaçay, *Posof, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; *Pasinler –Ezm.)
[**pulur** (II)] : (–Ezm. köyleri)

pulunç Bir husyesi burulmuş öküz. (Karahoca *Haymana –Ank.)

pulur (I) **1.** Küçük tepe. (*Niksar –To.) **2.** Sarı renkli, yumuşak, killi taş. (Başağrı *Mesudiye –Or.)

pulur (II) [→ **pulul**]

pulus Bebeklerin altına muşamba yerine konulan yuvarlak keçe parçası. (Karacakılavuz, Rumeli göçmenleri –Tk.)

puluz Suç, kötü nitelik : *Dost dediğimizin de puluzu çıktı.* (Ağveran *Ilıca –Ezm.)

pumak Şişman. (–Bo.)

pumbar Bağırsak. (–Rz.)

pumbur Eşekarısı. (Güneyce –Rz.)

pumburi [**pumpuri, punpurı**] Atsineğine benzer bir çeşit sinek, büvelek. (Gündoğdu –Rz.)
[**pumpuri**] : (–Rz.)
[**punpurı**] : (–Rz. köyleri)

pumpul [**pumpuş, pupuş**] **1.** Tıraş ederken çocukların alınlarının üstünde bırakılan bir tutam saç, perçem. (*Erciş –Vn.)
[**pupuş**] : (*Ahlat –Bt.)
2. Güvercin ve tavukların tepelerindeki tüyler. (Yavuz *Şavşat –Ar.; *Erciş –Vn.)
[**pumpuş**] : (–Ezc.)
3. Püskül. (*Erciş –Vn.)

pumpuri [→ **pumburi**]

pumpuş [→ **pumpul -2**]

pun (I) **1.** Kuş yuvası. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.; –Bt.; –El.) **2.** [→ **pin** (I) **-1**]

pun (II) Yaylada kullanılan eşyaları, yayladan göç ederken saklamaya yarayan mağara. (Hemşin köyleri –Rz.)

punagal [→ **pingel** (II) **-2**]

punak Eşek yavrusu. (*Adapazarı –Sk.)

punar [→ **pahar -1**]

punara [→ **puhara**]

punare [→ **puhara**]

punari [→ **puhara**]

punarya [→ **punara**]

punci Birkaç fındığın bir arada bulunduğu dalcık. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

punçak (I) Ağaçların ince kökleri. (*Çarşamba –Sm.; –Ezc.)

punçak (II) [→ **ponçak** (IV)]

punçak (III) [→ **ponçak** (I)]

punç olmak Toplanmak : *Keklikler punç olmuşlardı.* (–Bt.)

punçu Köşe, bucak : *Sepeti odanın punçusuna koydum.* (Şerefli *Haymana –Ank.)

pundal Funda, fundalık. (*Erciş –Vn.)

pundı Taraça. (*Çeşme ve çevresi –İz.)

pundunu kırmak [→ **puntunu kırmak**]

pungal 1. [→ **pingel** (II) **-1**] **2.** [→ **pingel** (II) **-2**]

pungar [→ **pahar -1**]

pungut Kavrulmuş ve öğütülmüş arpa unu. (Azaplı *Kadirli –Ada.)

punka Meşinden yapılmış çakmak kesesi. (–Ed.)

punkal [→ **pingel** (II) **-2**]

punnat [**purnat, purnaz**] Orakla ekin biçilirken ellik yardımıyla kol üstünde biriktirilen deste, demet, tutam. (Genezin, *Avanos, Kurugöl –Nş.)

[**purnat**] : (Yeniköy *Ereğli –Kn.)

[**purnaz**] : (Sabak *Silifke –İç.)

punpul Kanatlı hayvanların tüyleri. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

punpurı [→ **pumpuri**]

punt Neşe, sevinç. (*İskilip –Çr.; Hamurcu *İncesu –Ky.; *Milâs –Mğ.)

punta 1. Zatürree hastalığı. (*Gelendost –Isp.; Kızılhisar, *Acıpayam, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Rumeli göçmenleri –İz. ve çevresi; *Alaşehir –Mn.; *Bor –Nğ.; Güzelsu *Akseki, Çomaklı *Korkuteli, Bağyaka *Finike –Ant.; *Marmaris, *Bodrum –Mğ.) **2.** Grip. (Umurca, Kavaklı –Ed.) **3.** Kızıl hastalığı. (–İz.)

puntalamak Balığı ağa sokmak için denize vurmak. (Eskihisar *Gebze –Kc.)

puntallamak Teyellemek. (Kavak*Gelibolu –Çkl.)

puntar Teyel. (*Gelibolu –Çkl.)

puntu (I) Üstünde birkaç üzüm tanesi kalmış salkım. (–Nş.)

puntu (II) Kriz : *Delikanlı oğlan puntudan gidiverdi.* (Güney *Yeşilova –Brd.)

puntunu kırmak [**pundunu kırmak**] Neşesini bozmak. (*İskilip –Çr.)

[**pundunu kırmak**]: (–Dz.)

punuk Küçük el sepeti. (*Ahlat –Bt.)

punus Fener. (–Ks.)

punus punus Uyuşuk uyuşuk, utangaç utangaç. (Sarılar *Avanos –Nş.)

punut [→ **puğut -1**]

pupa (I) [→ **puha**]

pupa (II) Çok nazlı. (Bağlıca, Karlı, Akarsu *Ardanuç –Ar.)

pupla Yastık. (–Ay.; –To.; *Şebinkarahisar –Gr.)

pupu Yara (çocuk dilinde) : *Anne pupu.* (Gündoğdu –Rz.)

pupul İnce deriden yapılmış ucu kıvrık bir çeşit ayakkabı, yemeninin küçüğü. (–Tr.)

pupulanmak İlkbaharda tomurcuklar patlayıp açılmak. (Rumeli göçmenleri –İst.)

pupuma Yumuşak kalpli (kimse). (Anbarlık –Rz.)

pupuş [→ **pumpul -1**]

pur (I) **1.** Taş. (Lapa *Gülnar –İç.) **2.** Alçı taşı, alçı. (Sarimbey –Çr.; *Kemaliye –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar, *Zara –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.) **3.** Kireçli, taşlı toprak. (Küçükahmet –Af.; –Ks.; Bayat *İskilip, *Osmancık –Çr.; –Ur.; *Afşin –Mr.; *Gürün, Yukarıkale *Koyulhisar, *Divriği –Sv.) **4.** Killi taş. (Ağrakos *Suşehri –Sv.) **5.** Vurulunca çabuk parçalanan yumuşak taş. (Sulusaray *Artova –To.; –Gr.; –Gm.; *Kemah –Ezc.) **6.** Nehir yataklarında, kum ve taşların birlikte taşlaşmasından oluşan yumuşak taşlar. (Başağrı –Gr.; *Birecik –Ur.; –Mr.) **7.** Kiremit. (Barla –Isp.) **8.** Kayalıklarla kaplı uçurum. (Çakır, *Şebinkarahisar –Gr.; –Krş.) **9.** Kil. (*Afşin –Mr.) **10.** Tarıma elverişli olmayan killi toprak. (Kaleyaka, *Perşembe –Or.; –Gr. köyleri; –Gaz. ve çevresi; Erzin –Hat.)

pur (II) **1.** Bitkinin yapraklı yeri. (–Bt.) **2.** Cevizin yeşil kabuğu. (Ergân –Ezc.; *Hozat –Tn.)

pur (III) Acı, kekremsi : *Hafiğin suları purdur.* (*Hafik –Sv.)

pur (IV) Ağızdaki kir, pas. (*Hozat –Tn.; Kızılisalı *Silifke –İç.)

pura [→ **pahar -1**]

purc [→ **purç -1**]

purcuk Çok yapraklı ince dal. (Müslimsölöz *Orhangazi –Brs.)

purç [**purc, purçak** (I) **-2**] **1.** Ağaçların üstünde asalak olarak yaşayan ot, ökseotu. (Çığrı *Dinar –Af.; Salda *Yeşilova –Brd.; –Dz.; *Sivrihisar ve köyleri –Es.; –Bo.; Aşağıdanaköy *Safranbolu, Sandallar *Devrek, Karabüzey *Araç, Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Bayat *İskilip –Çr.; –Sn.; Peçenek, Pazar *Kızılcahamam, *Beypazarı –Ank.; Zencidere –Ky.)

[**purc**] : (Söğüt, Honaz –Dz.)

[**purçak** (I) **-2**] : (–Çkr.)

2. Ağaçların ince dalları, yeni sürgünleri. (Gebeme *Mesudiye –Or.; Hacılyas *Koyulhisar, Çepni *Gemerek –Sv.; May –Kn.) **3.** Ağaçların tomurcuktan yeni çıkmış küçük yaprakları : *Koyun sürüleri kışın meşe purcu yerler.* (Diği *Sungurlu –Çr.) **4.** Ceviz ve sakız ağaçlarının çiçekleri. (*Mut köyleri –İç.) **5.** Ağaçların tomurcukları. (Tavara *Reşadiye –To.; Kuz *Akkuş, Karakuş *Ünye, Şıhlar *Ulubey –Or.; Şekeroba –Mr.; Şükriye aşireti *Ceyhan, Topraktepe –Ada.; Kargıcak *Silifke –İç.; *Serik –Ant.) **6.** Karabiber. (Kadıçiftliği –İst.; Karaçayır –To.; Karaçay, Başhöyük aşiretleri *Kadınhanı –Kn.)

purçaçan Ağaçlar tomurcuktayken esen ve tomurcukların açılmasını kolaylaştıran yel. (–Mr.)

purçak (I) **1.** Burçak bitkisi. (–Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Peşman *Daday, Ağlı *Küre –Ks.) **2.** [→ **purç -1**]

purçak (II) Topraktaki çatlak. (–Bo.; –Ks.)

purçak purçak Damla damla : *Purçak purçak terlemek.* (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

purçalak [→ **purçalık**]

purçalık [**purçalak**] Sindirimi kolaylaştırıcı, sürdürücü bir çeşit yabanhavucu. (Salda *Yeşilova –Brd.; Bolatlı *Sungurlu –Çr.; Karkıncık

*Artova –To.; –Kr.; *Afşin köyleri –Mr.; –Nğ.)
[**purçalak**] : (*Göksun –Mr.; *Bozkır –Kn.)

purçarmak İlkbaharda ağaçlar yaprak açmak, yeşillenmek. (Yerebakan –Ada.; Karatiken *Tarsus –İç.)

purçekli [→ **pürçüklü -1**]

purçikli [→ **pürçüklü -1**]

purçuk Ufak püskül, saçak. (–Ky.)

purçuklu [→ **pürçüklü -1**]

purçukluk [→ **pürçüklü -1**]

purdöndü (I) Topaç. (*Milâs –Mğ.)

purdöndü (II) Arabalarda ön tekerleklerin üstüne konulan ağaç, maymuncuk. (Yukarısöğütönü –Es.)

purhank (I) Tandırın hava alması için açılan delik. (–Ezc.)

purhank (II) [→ **pöhrenk -2**]

purlak Yumuşak kayaların ufalanmasından oluşan toprak. (Önsen, *Afşin ve köyleri –Mr.)

purluk Alçı taşının bulunduğu yer, taş ocağı. (–Tr.; Çayköy *Akçadağ –Ml.)

purnat [→ **punnat**]

purnat etmek Biçilmiş otları düzenli bir biçimde yığın yapmak : *Biçilen otları pırnat ettim.* (Miçinkağ *Kemaliye –Ezc.)

purnaz [→ **punnat**]

purput (I) [→ **pırpıt** (I) **-5**]

purput (II) [→ **pırpıt** (II)]

purput (III) **1.** Çok ince toz taneleri. (Güneyce –Rz.) **2.** İyi ezilmemiş yoğurttan yapılan ayranın içindeki küçük tanecikler: *Ayranım iyi olmadı, hep purput oldu.* (–Rz. köyleri)

purs [→ **pusañ**]

purt [→ **port** (I) **-1**]

purtarmak [**portarmak, purtartmak, purtatmak**] Yüzü gülmemek, surat asmak. (Küçükahmet –Af.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**portarmak**] : (*Lâpseki –Çkl.)
[**purtartmak**] : (–Nğ.)
[**purtatmak**] : (*Bor –Nğ.)

purtartmak [→ **purtarmak**]

purtaş Hafif, esmerimsi, delikli, kolayca kırılabilen taş. (Cimin –Ezc.)

purtatmak [→ **purtarmak**]

purtı [→ **pırtı** (III) **-2**]

purtlak Mürver ağacı. (*Gerze –Sn.)

purtul (I) **1.** Üstü düz olmayan, pürüzlü. (*Kurşunlu –Çkr.) **2.** Çiçek hastalığının yüzde bıraktığı iz, çiçekbozuğu. (*İskilip –Çr.; Kızoğlu *Lâdik, *Havza –Sm.; *Merzifon –Ama.; Kuz *Akkuş, *Ünye –Or.)

purtul (II) Eski püskü, partal, buruşuk (giysi için). (*Maçka –Tr.; –Rz.)

purtul (III) **1.** Saçı sakalı birbirine karışmış. (*Maçka –Tr.) **2.** Yumuşak, kıvırcık ve kabarık (çocuk saçı ya da kedi köpek tüyü için). (–Gm.) **3.** Taranmamış, kabarık ve karışık yün ya da kıl. (*Maçka –Tr.)

puru Gelinlerin kullandığı siyah ipekli başörtüsü. (–Kü. ; * Hekimhan, Gündüzbey –Ml.)

purul Boyna takılan renkli boncuk. (*Çerkeş –Çkr.)

purut Topraktan yapılmış çanak, çömlek vb. kaplar. (–Ezm.; –Sv.)

purutcu Güveç ve tandır yapan usta. (–Ezm.)

purutka Su bardağı. (–Kr.)

pur yer Bitek olmayan yer. (*Lâpseki –Çkl.)

pus (I) **1.** Bulanık : *Gözün pus mu görüyor?* (*Tirebolu –Gr.) **2.** Göze inen ak, perde. (*Çal –Dz.; Zimin –Ezc.; *Arapkir –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.)

pus (II) Tasa, kaygı. (*Çal –Dz.; Tokat –Es.; –Ks.)

pus (III) **1.** Dalların üstündeki donmuş kar. (–Gr.) **2.** [→ **pusañ**]

pusacan Serçeden büyük, yalnız gezen, insan görünce olduğu yere sinen bir kuş. (Civanyaylağı*Mersin –İç.)

pusak Yabankeçilerinin saklandığı in. (Fariske *Ermenek –Kn.)

pusalamak Karıştırmak : *Tarlayı pusaladım.* (Burhanettin –Or.)

pusalık Sisli : *Bugün hava pusalık.* (*Ağın –El.)

pusalmak (I) Sislenmek. (*Düzce –Bo.)

pusalmak (II) Çok yağan yağmur nedeniyle otlar çürümek, bozulmak. (*Lâpseki –Çkl.)

pusañ [**purs, pus** (III) **-2, pusu, pusuk** (I)] Sis. (–Kü.; *Bor –Ng̃.; Eğirler *Beyşehir –Kn.)
[**purs**] : (Numanoluk *Seyitgazi, Kuyucak –Es.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[**pus** (III) **-2**] : (–Ml.)
[**pusu**] : (*Düzce –Bo.)
[**pusuk** (I)] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

pusanak Gizlenecek, saklanacak yer. (*Afşin –Mr.)

pusanık [→ **pusarık** (I) **-1**]

pusarık (I) [**pısarık, pusanık, pusaruk, puslu** (I), **pusmak** (III), **pusuruk**] **1.** Bulutlu, puslu, yağışlı (hava için). (Çığrı *Dinar, *Sandıklı –Af.; –Isp. ilçe ve köyleri; –Brd.; –Dz. ilçe ve köyleri; Çandarlı *Bergama, *Urla, *Bornova –İz.; Uncuboz *Kırkağaç –Mn.; *Sısurluk –Ba.; Ahırköy *Söğüt –Bil.; Gaipler *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Sarın, –Çr.; Alibeyli *Çarşamba, –Sm.; Alivera *Ünye, Sarıca *Gölköy –Or.; –Gr.; Kabalı *Hafik –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Ng̃.; Dindebul *Ermenek –Kn.; *Anamur, *Mut köyleri –İç.; Güzelsu * Akseki, Çomaklı * Korkuteli –Ant.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Kirazlı *Şarköy, –Tk.)
[**pısarık**] : (*Gelendost –Isp.; *Susurluk –Ba.; Kaymaz *Sivrihisar, Tokat –Es.; Kapullu *Safranbolu –Zn.; Hacıhamzalı*Osmancık –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Bor –Ng̃.)
[**pusanık**] : (*Boyabat –Sn.; –Sv.)
[**pusaruk**] : (* Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; Danışman *Fatsa –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; Ağul –Ur.)
[**puslu** (I)] : (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; *Perşembe, Danışman *Fatsa –Or.; *Tirebolu –Gr.; Ergân –Ezc.; *Arapkir –Ml.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Koyulhisar –Sv; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Ng̃.)
[**pusmak** (III)] : (–Çkr.)
[**pusuruk**] : (Keşanuz –Ank.)
2. [→ **posarık -1**] **3.** Alçak basınçlı sıcak hava. (*Eşme köyleri –Uş.) **4.** [→ **posarık -2**]

pusarık (II) Asık suratlı, yüzü gülmeyen : *Pusarık suratlı herif.* (Boztekke –Gr.; –Ed.)

pusarık (III) [**puslu** (II)] Belli belirsiz, bulanık : *Dedemin gözü pusarık görüyor.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Lâpseki –Çkl.)
[**puslu** (II)] : (*Bozdoğan –Ay.; Denizgiren, Karaburun –İz.; *Ağın –El.; *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Bodrum –Mğ.)

pusarıklanmak [**pusuraklanmak**] Hava kararmak, bulutlanmak, sislenmek. (Söğüt, Honaz –Dz.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Düzce –Bo.)
[**pusuraklanmak**] : (Yukarıseyitönü –Es.)

pusarıklı [**pusulu -1**] Sisli, dumanlı (hava için). (Erzin *Dörtyol –Hat.)
[**pusulu -1**] : (*Düzce –Bo.)

pusarım [→ **posarık -1**]

pusarlık Hava bungunluğu. (Karataş *Dinar –Af.)

pusarmak (I) [**pusatmak, püsarmak**] Hava bulutlanmak, kapanmak, puslanmak. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.; *Bergama –İz.; *Düzce –Bo.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Ulubey –Or.; –Kr.)
[**pusatmak**] : (*Susurluk –Ba.)
[**püsarmak**] : (Kapıkiri *Milâs –Mğ.)

pusarmak (II) **1.** Surat asmak. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.) **2.** Zihin yorgunluğu nedeniyle dalgın olmak. (–Gr. köyleri)

pusaruk [→ **pusarık** (I) **-1**]

pusat (I) Asker : *Türk pusatları erkekçe savaş yaparlar.* (*Gerede –Bo.)

pusat (II) Altın ve gümüş eşya : *Ayşe bibinin pusadı pek çok.* (*Bahçe –Ada.)

pusat (III) Hamam takımı. (Gönenköy –Isp.; –Brd.)

pusat (IV) **1.** Güveyin geline gönderdiği nişan armağanı. (Çakır *Gönen –Ba.) **2.** Çeyiz. (*Menemen, *Kemalpaşa –İz.; *Bandırma –Ba.) **3.** Gelinlik giysi. (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Büyüksapçı *Edremit –Ba.; Gökyaka *Torbalı –İz.; Bayralar *Elmalı, Kapaklı *Kaş –Ant.) **4.** Giysilik kumaş. (Kuzköyü *Bucak –Brd.; Uncuboz –Mn.) **5.** Giysi. (–Dz. ilçe ve köyleri; *Tire –İz.; *Alaşehir, Akviran *Salihli –Mn.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Köşker –Krş.; *Tarsus –İç.; Bağyaka *Finike –Ant.; Gülağzı, Mesevle *Köyceğiz –Mğ.) **6.** Çamaşır. (*Acıpayam –Dz.; Köşk, Yavlı, Aslanlı, Ömerbeyli –Ay.; Bayındır –İz.; *Akhisar –Mn.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; Kıran, Karahisar, Ahi *Bodrum –Mğ.) **7.** Beşiğe bağlanan enli kuşak, beşik örtüsü ve minderi. (*Keçiborlu ve çevresi –Isp.; –Brd.)

pusatcı Çingenelerin giyeceklerini taşıyan kadın. (–İst.)

pusatmak [→ **pusarmak** (I)]

pusen Yavaş, hafif, ağır. (Şıhlı –Ky.)

pusen pusen [→ **püsen püsen** (I)]

pusgun Korkudan sinmiş, pusmuş, sessiz. (*Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri, *Mut köyleri –İç.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

pusla Araba tekerleğinin ortasındaki demir parça. (Görece –İz.)

puslamak Olgunlaşan cevizleri kabuğundan ayırmak. (Ergân –Ezc.)

puslu (I) [→ **pusarık** (I) **-1**]

puslu (II) [→ **pusarık** (III)]

puslukadeh Gökkuşağı. (* Antakya –Hat.)

pusmaḫ [→ **pusmak** (I)]

pusmak (I) [**pusmaḫ, pusukmak, pusulmak**] Korkudan sinmek, saklanmak, büzülmek, ses çıkarma-

mak. (Çığrı *Dinar –Af.; Sarıidris, Uluğbey*Şarkikaraağaç –Isp.; Çerçin –Brd.; –Dz. ve köyleri; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, Tepeköy *Torbalı –İz.; *Kırkağaç –Mn.; *Susurluk, *Edremit –Ba.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; –Kü.;*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –İst.; Mısmılağaç *Tosya –Ks.; –Çr.; Melekşah –Sn.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Arpaçay –Kr.; *Kilis –Gaz. köyleri; *Afşin –Mr.; *Hafik –Sv.; Kanlıca *Boğazlıyan –Yz.; *Ayaş –Ank.; Hamurcu *İncesu, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Mastat *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri, Civanyaylağı *Mersin –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Datça, *Bodrum –Mğ.)

[**pusmaḫ**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**pusukmak**] : (Çığrı *Dinar –Af.)

[**pusulmak**] : (*Düzce –Bo.)

pusmak (II) Tütmek. (Söğüt, Honaz –Dz.)

pusmak (III) [→ **pusarık** (I) **-1**]

pustuk Mısır koçanı. (*Vakfıkebir –Tr.; *Torul –Gm.)

pustuk pustuk Parça parça. (–Ky.)

pusturmak Korkutmak, sindirmek. (Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; Kılkış göçmenleri –İz.; *Kandıra –Kc.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

pusu [→ **pusañ**]

pusuk (I) [→ **pusañ**]

pusuk (II) [→ **pisik** (I) **-1**]

pusukmak [→ **pusmak** (I)]

pusulmak [→ **pusmak** (I)]

pusulu **1.** [→ **pusarıklı**] **2.** Bulanık. (*Düzce –Bo.)

pusunç Sığıntı durumunda olan. (–Kü.)

pusunmak Bir yere sığınmak : *Yağmurdan damın altına pusundu.* (Küçükisa *Zile –To.; –Ml.; *Koyulhisar –Sv.)

pusurak Ağaçların ince dalları. (Yukarıseyitönü –Es.)

pusuraklanmak [→ **pusarıklanmak**]

pusuruk [→ **pusarık** (I) **-1**]

puş (I) Karın, mide, işkembe : *Bu öküzün puşu çok büyük.* (Kirazlı, Yavuz, Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

puş (II) Minderlerin, sedir yastıklarının, semerlerin içine konulan kuru ot. (–Ur.)

puşa Mısır koçanını örten yapraklar. (Oksi, –Tr.)

puşat [→ **pışat**]

puş burkusu [**puş nişanı, puşt nişanı**] Kimi atların arka bacaklarında olan kıvrık tüylü yerler : *Puş burkulu atı alma.* (Emirler *Balâ –Ank.)

[**puş nişanı**] : (–Isp.)

[**puşt nişanı**] : (–Ky.; –Nğ. ve çevresi)

puşdetmek Yediğine değmemek, yenilen şey ağza bulaşacak kadar az olmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

puşgun [→ **puşkun -2**]

puşgunçu **1.** Gereksiz para harcayan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.) **2.** Orda burda konuşup gezen, evine uğramayan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

puşku Soba. (Kışla –Gr.)

puşkun [**puşgun**] **1.** Fırtına. (Esnemez *Bozüyük –Bil.) **2.** Tipi. (Hisarköy *Domaniç –Kü.)

[**puşgun**] : (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

3. Yelin derin çukurlara doldurduğu kar yığınları. (Viran –Kü.)

puşlanmak İplik, tel vb. şeyler dolaşmak, karışmak. (Kirazlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

puş nişanı [→ **puş burkusu**]

puş puş Güvercin çağırma ünlemi. (–Nğ.)

puşt Taze fındığın yeşil kabuğu. (–Rz.)

puşta (I) **1.** Tomruğun kenarından çıkarılan ilk tahta (bir yanı düz bir yanı yuvarlak olur). (–To.; –Ezm.; *Ağın –El.; Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Tahtaların en ince yerleri. (İsmetpaşa –Ml.)

puşta (II) Patlıcan, domates, biber fidesi. (*Buldan, Solmaz *Tavas –Dz.; Burhaniye *Nazilli –Ay.)

puşta (III) [**puştu** (II) **-1, 2**] **1.** Bağ, bostan, sebze ekilen evlek. (–Ank.; İsgöbü –Ky.; Karacaviran *Ürgüp –Nş.; –Kn.)

[**puştu** (II) **-1**] : (*Kalecik –Ank.) **2.** Tarla sürerken sabanın açtığı izin iki yanında yükselen topraklar : *Saban puştaları düzler.* (*Merzifon –Ama.) **3.** Evlekleri birbirinden ayıran toprak sırt. (*Develi –Ky.)

[**puştu** (II) **-2**] : (*Kalecik –Ank.) **4.** Tarlaların sulanması için açılan su arkı. (–Kn.)

puştan Çarığın içine konulan bez. (*Boyabat –Sn.)

puştanbar Tahılın değirmen taşına dökülmesini sağlayan taşın ortasındaki bölüm. (–Dz.)

puştlama Soğuğa engel olması için iki döşeme tahtası arasına konulan 10 cm. genişliğindeki tahta. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.)

puşt nişanı [→ **puş burkusu**]

puştolmak Kilit, vida, değirmen kolu vb. şeyler yalama olmak, bozulmak. (–Gaz. ; –Mr. ; *Antakya –Hat.)

puştu (I) Çarık yaması. (Yalıçiftliği *Mudanya –Brs.; –Bo. ve çevresi)

puştu (II) **1.** [→ **puşta** (III) **-1**] **2.** [→ **puşta** (III) **-3**]

puşu 1. [→ **poçu** (I) **-1**] **2.** Çarşaf giyen kadınların yüzlerine örttükleri peçe. (–Ezm.; –Dy.; Keçiköyü *Pülümür –Tn.) **3.** Bele sarılan kuşak. (–Md.)

puşukmak 1. Manda kızmak, azmak. (Karacaören –Kü.) **2.** Eşek, at vb. hayvanlar sevinçle atlayıp zıplamak. (Yukarıseyit *Çal –Dz.) **3.** Buzağı ipten kurtulup kaçmak. (Baklan *Çal –Dz.)

puşut Kurutularak öğütülmüş ahlat unu. (*Koyulhisar –Sv.)

put (I) 16 Kg.lık ağırlık ölçüsü. (Yavuz, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.)

put (II) Saban demirini eğek demirine tutturmak için kullanılan çengel biçiminde çivi. (Karataş *İspir –Ezm.; *Çermik –Dy.)

put (III) Besiye verilen hayvan. (–Tr.; –Vn.; –Bt.)

puta (I) **1.** Çam fidanı. (Deveviran –Bo.) **2.** Budak, budaklı ağaç. (*Erciş –Vn.)

puta (II) Nişan alınacak yer. (*Mersin –İç.)

putalamak Işıldamak : *Gökte yıldız putalar.* (*Erciş –Vn.)

puta vermek Hayvanları kış aylarında parayla bakılmaya, beslenmeye vermek. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

put davarı Kışın parayla bakılmaya verilen davar. (*Erciş –Vn.)

put etmek Ağacın dalını gövdeye yakın yerinden kesmek. (*Ağın –El.)
putlacı Doğuracak deve. (–Kn.)
putlama Budama (ağaç için). (–Ml.)
puto eşek Kuyruğu kesik eşek. (–Dy.)
put olmak Sivri şeyin ucu kırılıp kütleşmek. (*Birecik –Ur.)
putrak [→ **puturak** (I)]
putuḫ (I) Kadının dişilik organı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
putuh (II) [→ **potuk** (II) **-1**]
putuk [→ **potuk** (II) **-1**]
putunu kırmak Korkutmak, sindirmek. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.)
putur (I) **1.** Eski ve buruşuk giysi. (Germi –Ky.) **2.** Şalvar. (Eflak –Ada.)
putur (II) Parça: *Bir putur şeker ver.* (*Bafra, –Sm.)
putur (III) Sivilce. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
putur (IV) Pürüzlü: *Şu putur taşı alıver.* (Korucuk *Gülnar –İç.)
putur (V) Çok çürümüş odun. (Yavuz, Şalcı, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca, Akarsu *Ardanuç –Ar.)
puturak (I) [**putrak**] İnce ve yapışkan dikenli tohumları olan bir çeşit ot. (*Bor –Ng.; –Kn.; *Anamur –İç.) [**putrak**]: (Şıhlar *Ulubey –Or.)
puturak (II) Kırılan ağaç dallarının ağaçta kalan parçaları. (*Bor –Ng.)
puturak (III) Bir şeyin çokluğu ve sıklığı için: *Meyveler puturak gibi.* (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
putısınmak Onuru kırılıp üzülmek. (*Bor –Ng.)
puur [→ **puhur**]
puut [**puvut**] **1.** Mısır unundan yapılan bir çeşit katı yiyecek. (*Çarşamba –Sm.) **2.** Ezilmiş ve ıslatılmış buğdayın suyunu unla karıştırarak yapılan bir çeşit helva. (*Sungurlu –Çr.) [**puvut**]: (–Çr.) **3.** [→ **puğut -1**]
puvar [→ **pahar -1**]
puvara [→ **puhara**]
puvut [→ **puut -2**]
puydu Deve yavrusu. (Karacahisar *Milâs –Mğ.)
puylu [**puyru**] Saban demirinin iki yanında bulunan ve toprağı devirmeye yarayan, kanat gibi yassı tahta, saban kulağı. (Sungurpaşa *Yenişehir –Brs.; İpkaiye *Biga –Çkl.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Satılmış –Es.; Bulgaristan göçmenleri –İst.; Sirkeli –Ada.; *Tarsus –İç.; Korucu *Keşan –Ed.) [**puyru**]: (*Kurşunlu –Çkr.)
puymak Donmak. (*Marmaris –Mğ.)
puyru [→ **puylu**]
puz Erik, zerdali vb. ağaçlarda oluşan tutkalımsı yapışkan öğe. (Kösten, Honaz –Dz.)
puza (I) Kaba, biçimsiz, terbiyesiz (kimse). (–Vn.)
puza (II) Kıvılcım. (Denizgiren, Karaburun –İz.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
puzulmak Bozulmak. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
pücük Uzunluğu dize kadar olan kısa çorap. (Mezirme *Hekimhan –Ml.)
püçek Damla. (Papasköy –Sm.)
püçük (I) Kıyı, kenar. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
püçük (II) [→ **pöçük** (I) **-1**]
püçük (III) [→ **pöçük** (IV)]
püçüklemek Utanmak, sıkılmak, çekinmek. (*Afşin ve köyleri –Mr.)
püçüklü [→ **pürçüklü -1**]

püfkürmek Püskürmek. (Yeniköy*Susurluk –Ba.; Kestelek *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Kandıra –Kc.; *İskilip –Çr.)

püfü [**pükü** (I)] Maltız (ocak). (Havran *Edremit –Ba.)
[**pükü** (I)] : (*Edremit –Ba.)

püfürtme Giysi. (*Kaş –Ant.)

püfürük İnce bulgurla yapılan sulu pilav. (*Erciş –Vn.)

püğçek Mısır bitkisinde erkeklik organının bulunduğu yer. (*Bozdoğan –Ay.)

pühmek Bükmek. (Zarşat –Kr.)

pührenk [→ **pöhrenk -2**]

pük Yelle savrularak yağan kar, tipi. (–El.)

pükü (I) [→ **püfü**]

pükü (II) Bozuk, potlu : *Entarinin dikişi pükü olmuş.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

pülçek Sebzelerde tohumları sapa bağlayan püsküller : *Mısırın pülçekleri.* (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

pülçük 1. Çam yaprağı. (Alaçam –Mğ.) **2.** Soğan, pırasa, havuç vb. sebzelerin dibinden sarkan ince kökler. (Lefkoşe –Kıbrıs)

pülçümek Kumaş erimek, incelmek. (–Brs.)

pülezik Ezilmiş, yıpranmış, incelmiş (giysi ve kumaş için). (–Ml.)

pülez toprak İçinde bitki artıkları çok olan toprak, organik toprak. (Harşıt *Torul –Gm.)

püllüm püllüm Parça parça : *Sırtında bir elbise var, püllüm püllüm.* (Söğüt, Honaz –Dz.; –Kn.)

pültür Çiçekbozuğu. (–Sm.)

pülü Süpürgeotu, funda. (Kurnaköy *Şile –İst.)

pülüskün Dağlarda yetişen güzel kokulu bir ot. (–Bo.)

pülüzük Pütürlü, çürük, eğri büğrü : *Bu ağaç çok pülüzüktür, temizlenmezse çerçeve olmaz.* (Kurşunlu *Gölpazar –Bil.)

püñ Nane. (Babik *Pötürge –Ml.)

pünare [→ **puhara**]

pünçek [→ **pürçek** (II) **-1**]

pündük [→ **pin** (I) **-1**]

püne [→ **pin** (I) **-1**]

püner Bahçe, harman süpürgesi yapılan çalı. (Kasımlar *Gölpazarı –Bil.)

pünes [→ **pin** (I) **-1**]

püngül püskül Salkım saçak. (*Gürün –Sv.)

püngülük [→ **pünkülük**]

pünkülmek Devrilmek : *Çaydanlık pünküldü.* (Ahmetli *Şile –İst.)

pünkülük [**püngülük, pürkünüklük**] Sıcak, durgun, bunaltıcı (hava için) : *Bu akşam hava çok pünkülüktür.* (*Sungurlu –Çr.)
[**püngülük**] : (–Sm.)
[**pürkünüklük**] : (Kavak *Yıldızeli –Sv.)

pünlük [→ **pin** (I) **-1**]

pünnük [→ **pin** (I) **-1**]

pünpürün Patates. (*Ulukışla –Ng.)

püntük 1. Parça, kesilmiş şey. (–Ada.; Aslanköy *Mersin –İç.) **2.** Az, azıcık : *Bir püntük harman çıktı.* (Navdalı *Mut –İç.)

püpürüm [→ **pirpirim** (I)]

pür (I) [**pürçük** (I) **-2, 4; pürü -1, 2; püren** (II) **-1**] **1.** Yaz kış yapraklarını dökmeyen, nohut büyüklüğündeki meyvesi acı olup yenmeyen bir orman ağacı. (*Karaman –Kn.) **2.** Çam ağacı. (–Bo. ve köyleri; *Vezirköprü –Sm.) **3.** Bodur

ardıç ağacı. (Kayı, Gönenköy –Isp.; *Safranbolu –Zn.; Sunusa *Erbaa –To.; *Bozkır –Kn.; Subaşköy *Hayrabolu –Tk.) **4.** Çalılık. (Kavak –Sm.) **5.** Ardıç ve çam ağaçlarının yapraklı ince dalları, ağaçların budanmış ince dalları. (Kozluca *Keçiborlu, Uluğbey *Senirkent, Cebel *Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; *Ağın –El.; *Gürün, Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.)

[**pürçük** (I) **-2**] : (Epçeler –Brs.)

[**pürü -1**] : (Güllü *Buldan –Dz.; Yakakayı –Es.)

6. Çam, ardıç, ladin ağaçlarının iğne gibi ince yaprakları. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Söğüt, Kösten, Kızılyer, Honaz, Eziler *Güney, Yukarıseyit *Çal, *Sarayköy –Dz.; *Bergama –İz.; Numanoluk *Seyitgazi –Es.; *İnebolu, Karabüzey *Araç –Ks.; –Çkr.; *Gerze, –Sn.; Bengü *Bafra –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Şebinkarahisar, Piraziz, Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Keşanuz *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; Kayapınar, Mastat *Karaman –Kn.; Gâvurdağı *Cebelibereket, İncirlik *Bahçe –Ada.; Meydan *Mut köyleri, *Mersin köyleri –İç.; *Alanya –Ant.)

[**pürçük** (I) **-4**] : (*Çameli –Dz.; *Mudurnu –Bo.)

[**pürü -2**] : (Dengere *Tefenni –Brd.; Güllü *Buldan –Dz.; Yakakayı –Es.)

[**püren** (II) **-1**] : (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

7. Ağaç yaprağı. (Çepni *Gemerek, –Sv.; Sarıhamzalı *Sorgun, –Yz.; Çayhan –Kn.; Ayvagediği *Mersin –İç.) **8.** Asma yaprağı. (Maksutlu *Şarkışla, –Sv.)

pür (II) **1.** İnce yapraklı buğday. (–Kn.) **2.** Mısır bitkisinin sap ve yaprakları. (*Ağın –El.) **3.** Bitkilerin toprağın üstüne yayılan gövde ve dalları. (Hacıbektaş *Mucur –Krş.) **4.** Sebzeler toplandıktan sonra geriye kalan gövde ve kökleri. (*Gürün –Sv.) **5.** Soğan, pancar, şalgam, turp, patates vb. sebzelerin yaprakları. (*Erciş –Vn.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; *Develi, Erkilet, Zencidere –Ky.)

pür (III) İpekli başörtüsü. (*Beypazarı –Ank.)

pür (IV) Kızak. (Salda *Yeşilova –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; *Serik –Ant.)

pür (V) **1.** Toprak damlı evlere konulan killi toprak. (Sunusa *Erbaa –To.) **2.** Tatlı kireçtaşı, pekmez toprağı. (*Merzifon –Ama.)

pür (VI) Sıkı, dar aralıklı : *Halının çözgüsü pür olmuş.* (*Bor –Nğ.)

pürbüçük [**pürpüçük**] Parça parça, azar azar (alınan şey için) : *Parayı pürbüçük aldım, hiç bir işe yaramadı.* (–Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.)

[**pürpüçük**] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

pürcük Taze soğan. (*Buldan –Dz.)

pürç (I) **1.** Ağaçların ince dalları. (Genezin *Avanos –Nş.) **2.** Ağaçların tomurcukları. (Sarıca *Gölköy

–Or.) **3.** Söğüt ağacının yaprakları. (Kurna –Brd.) **4.** Ağaçlara zarar veren ökseotu. (Oğuz *Acıpayam –Dz.) **5.** [→ **püs** (I) **-1**]

pürç (II) **1.** [→ **pürçek** (II) **-1**] **2.** Soğan, pırasa vb. bitkilerin işe yaramayan yerleri. (–Kn.) **3.** Sebzelerin yeşil gövde ve yaprakları. (*Bolvadin –Af.; –Isp.; Seydin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; Bolat, *Hadım –Kn.)

pürçek (I) **1.** Kadınların şakaklarından sarkan saç, saç buklesi, zülüf. (*Çal –Dz.; *Urla –İz.; –Mn. ve çevresi; Tokat –Es.; –Çkr.; *Merzifon köyleri –Ama.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Gaz.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; Bağviran –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı, Hamurcu *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; *Aksaray –Kn.; Çandırlar *Kozan –Ada.; Deveci *Malkara –Tk.) **2.** At vb. hayvanların topuğunun üstünde çıkan kıllar. (–Mr. ve çevresi; İlyas *Lâpseki –Çkl.)

pürçek (II) [**pünçek, pürç** (II)] **1.** Ağaç ve bitkilerin saçak gibi ince kökleri. (Özburun *Bolvadin –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.) [**pünçek**] : (Ferenge *Erbaa –To.; Kuz *Akkuş –Or.) [**pürç** (II)]: (Genezin*Avanos –Nş.) **2.** Su yollarındaki künklerin tıkanmasına neden olan ot ya da kökler. (–Çkl.)

pürçek (III) **1.** Fındık ve cevizlerde olan püskül biçimindeki erkeklik organı. (Karadere –Sm.) **2.** Mısırın tepesinde püskül biçiminde olan erkeklik organı. (Abaş, Kösten, Karaçay *Acıpayam –Dz.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; Yedigelli *Ereğli, Cumayanı –Zn.; –Sm.; Bayadı, –Or.; Kayadibi *Tirebolu –Gr.; *Koyulhisar –Sv.; *Lüleburgaz –Krk.)

pürçek (IV) [**pürçüklü -1**]

pürçek (V) Armut, elma vb. yiyeceklerin yenmeyen çekirdekli yeri. (*Kandıra –Kc.)

pürçek (VI) [**pürçük** (IV) **-1**] Oya, püskül, saçak. (*Çal –Dz.; Ilıcaksu *Domaniç–Kü.; Tokat –Es.; –Çkr.; –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Deveci *Malkara –Tk.) [**pürçük** (IV) **-1**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Mudurnu –Bo.; –Ky.)

pürçek (VII) Alındı, makbuz. (Büyükdereköy *Burbaniye –Ba.)

pürçek (VIII) Döküntü, kırık dökük, yırtık pırtık şeyler. (–İst.)

pürçekli (I) **1.** Sevimsiz, yaşlı kadın. (*Bor –Nğ.) **2.** Saçı başı dağınık, taranmamış (kimse). (Çöplü *Çivril –Dz.)

pürçekli (II) [→ **pürçüklü -1**]

pürçük (I) **1.** Dal, budak. (Cebel *Eğridir –Isp.) **2.** [**pür** (I) **-5**] **3.** Çam kozalakları, meşe palamutlarının üzerindeki küçük taneler : *Çam kozalaklarının pürçüğü dökülmüş.* (*Datça –Mğ.) **4.** [→ **pür** (I) **-6**]

pürçük (II) Taze soğan, sarmısak, pırasa, marul vb. sebzelerin yenilen yeşil yaprakları. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.; *Çal –Dz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bozkır –Kn.)

pürçük (III) Mısır püskülü. (Kösten, Honaz –Dz.; *Milâs –Mğ.)

pürçük (IV) **1.** [→ **pürçek** (VI)] **2.** Dokumaların tarazlanmış, saçaklan-

mış yerleri. (–Ada.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **3.** Bez, paçavra vb. değersiz şeyler. (–Ezm.)

pürçük (V) Uygun zaman, elverişli durum. (–Ba. ve çevresi)

pürçük (VI) Koyun kuyruğunun içindeki kıkırdak. (–Sm.)

pürçüklemek Filiz, sürgün vermek : *Patatesler pürçüklemiş*. (Çığrı *Dinar –Af.)

pürçüklenmek (I) Dokuma eşyalar eskiyerek, örselenerek kenarları tel tel olmak. (*Kandıra –Kc.; –Sm.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

pürçüklenmek (II) Bazı bitkiler tel tel köklenmeye başlamak. (*Ermenek –Kn.)

pürçüklü [pırçikli, picekli, piçek (II), piçekli, piçelik, pirçekli, pirçikli, pirçüklü, porçuklu, pörçüyhlü, puçikli, purçekli, purçikli, purçuklu, purçuluk, püçüklü, pürçek (IV), pürçekli (II), pürçülük, pürşüyhlü] **1.** Havuç. (*Emirdağ –Af.; Uluğbey *Senirkent, Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; *Bergama –İz.; Kocaburgaz *Erdek –Ba.; Rumeli göçmenleri *Mudanya –Brs.; –Çr. ilçe ve köyleri; –Es.; –Ama.; *Alucra –Gr.; –Gm.; *Kağızman, *Ardahan –Kr.;*Hasankale –Ezm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Dy.; Kurucaova *Akçadağ, *Ağın –El.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çepni *Gemerek,*Şarkışla ve çevresi, –Sv.; Külekçi, Çayıralan, Dişli *Sorgun –Yz.; Ağın *Şereflikoçhisar, Armutlu, Faraşlı *Kalecik –Ank.; Köşker –Krş.; Talas, *Pınarbaşı ve çevresi, Tavlusun, Reşadiye, *İncesu, Erkilet, –Ky.; Genezin, Seydin, Sarılar *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor, *Ulukışla –Nğ.; *Ermenek, *Ereğli –Kn.; Çandırlar, Gâvurdağı *Cebelibereket –Ada.)

[**pırçikli**] : (*Hozat –Tn.; –El. ve çevresi; *Siverek –Ur.)

[**picekli**] : (*Divriği –Sv.)

[**piçek (II)**] : (*Arapkir –Ml.)

[**piçekli**] : (Miçinkâğ * Kemaliye –Ezc.; *Ergâni –Dy.; *Arapkir –Ml.;*Divriği, *Gürün –Sv.; –Ank.; *Karaman –Kn.)

[**piçelik**] : (*Eğin –Ezc.; *Ağın –El.)

[**pirçekli**] : (–Ezm.; –Ml.; *Divriği –Sv.; –Yz.)

[**pirçikli**] : (Harput –El.; –Ur.)

[**pirçüklü**] : (–Yz.)

[**porçuklu**] : (*Sivrihisar –Es.)

[**pörçüyhlü**] : (Uluşiran*Şiran –Gm.)

[**puçikli**] : (Ergân –Ezc.)

[**purçekli**] : (–Sm.)

[**purçikli**] : (Cenciğe –Ezc.)

[**purçuklu**] : (–Gr.; –Ezc.; –Sv.; –Nş.)

[**purçuluk**] : (*Erciş –Vn.)

[**püçüklü**] : (–Ezc.; *Develi, Akçakaya –Ky.; Sulutaş, Sille –Kn.)

[**pürçek (IV)**] : (–Sv.)

[**pürçekli (II)**] : (*Söğüt –Bil.; Hacıhamza, –Ks.; –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; *Ağın –El.; –Ml.; –Mr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Ağrakos *Suşehri, *Gürün –Sv.)

[**pürçülük**] : (–Vn.)

[**pürşüyhlü**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

2. Şalgam, pancar, havuç, soğan vb. sebzelerin ince, saçak kökleri. (Çığrı*Dinar –Af.; *Ermenek –Kn.)

pürçük pürçük (I) **1.** Küçük küçük parçalara bölünmüş, parça parça. (*Düzce –Bo.) **2.** Dokuma eşyaların eskiyerek saçaklanmış, iplik iplik olmuş durumu. (*Düzce –Bo.) **3.** Karışık, dolaşık (iplik, saç, tel vb. şeyler için). (*Düzce –Bo.)

pürçülük [→ **pürçüklü -1**]

pürçüm Özlü ağaçların kurumasına neden olan kırağı, kırç. (Hamitabat *Söğüt –Bil.)

pürdü Ocak önüne yayılan örtü. (–Ay.)

püre 1. Lahana kurdu. (–Kn.) **2.** Pire. (*Bor –Nğ.)

pürelenmek Kuşkulanmak : *Hiç yoktan pürelendi.* (*Kemalpaşa, İz.; *Alaşehir –Mn.; *Bor, –Nğ.)

püren (I) [**piren** (I) **-1**] **1.** Süpürgeotu. (Kayı, Gönen –Isp.; Salda, Güney, Horoz, Karaköy *Yeşilova –Brd.; Kızılyer, Honaz *Çal, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Muhipler *Gediz –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Çatak *Ereğli –Zn.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Şarkışla ve çevresi – Sv.; – Nğ.; – Kn.; * Osmaniye –Ada.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) [**piren** (I) **-1**] : (Bayat –Af.; Uluğbey *Senirkent –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Bereketli *Tavas, Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.;*Alaşehir –Mn.; *Gemlik –Brs.; İkipınar *Mihalıççık –Es.; Bocdar *Çatalca, *Yalova, –İst.; *Şarkışla –Sv.; –Mğ.) **2.** Çalılık ve sık otlu yerler. (*Pozantı –Ada.) **3.** Sarı, kırmızı çiçek açan, ufak yapraklı, arıların çok sevdiği bir çeşit ot. (İncirlik –Ada.; *Mut, Civanyaylağı *Mersin –İç.; Dont –Mğ.)

püren (II) **1.** [**pür** (I) **-6**] **2.** Mazı ağacı. (*Afşin –Mr.) **3.** Meşe ağacı filizi. (–İç.)

püren (III) Güz mevsiminde, yaylalardaki ağaçların yaprakları üstünde oluşan, arıların çok sevdiği yapışkan bir sıvı. (*Mut köyleri –İç.)

püren (IV) Sebzelere zarar veren bir böcek, püseron. (*Bor –Nğ.)

pürenbilbili Boz renkli, küçük bir kuş. (*Afşin –Mr.)

pürene Yenmeyen bir çeşit yabanıl ot. (*Serik –Ant.)

pürenk [→ **pöhrenk -2**]

pürenlik Çalılık, fundalık. (*Akyazı çevresi –Sk.)

pürgü [**pürme, pürmek**] **1.** Kadın başörtüsü. (Yukarıseyit *Çal, Ortaköy –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Urla –İz.; Fili *Biga –Çkl.; *Milâs –Mğ.) [**pürme**] : (*Karaburun –İz.) [**pürmek**] : (İnecik –İz.) **2.** Kadın çarşafı. (Çandarlı *Bergama –İz.; Çeşnigir *Karacabey –Brs.; Ağlı *Küre –Ks.; Celaliye *Sarıkamış –Kr.; İbriktepe *Keşan –Ed; *Lüleburgaz –Krk.; –Tk.)

pürik Kâkül. (–Ur.)

pürkü Perde. (–Dz.)

pürkünüklük [→ **pünkülük**]

pürlek Çok kurumuş ağaç dalı. (Bozüyük, *Göksun –Mr.; Yamanlı *Saimbeyli –Ada.)

pürlenmek (I) Başörtüsünü başa sarmak. (Çöplü *Çivril –Dz.)

pürlenmek (II) Sevinmek, gurur, mutluluk duymak. (*Sungurlu –Çr.; Sarılar *Avanos –Nş.)

pürlenmek (III) [→ **pürtelmek-1**]

pürlü (I) Sık yapraklı, ince dallı (söğüt kavak vb. ağaçlar). (–Nğ.)

pürlü (II) Gelinlerin başlarına örtülen üstü pulla işlenmiş ve çevresine yalancı altın dizilmiş kırmızı başörtüsü. (Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

pürme [→ **pürgü -1**]

pürmek [→ **pürgü -1**]

pürneç Kümes. (Çingit *Pazar –Rz.)

pürnek Toplantı, dernek. (Çokveren *Polatlı –Ank.)

pürpüçük [→ **pürbüçük**]

pürpürü Bir çeşit ısırgan otu. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

pürpürüm (I) [→ **pirpirim** (I)]

pürpürüm (II) Yıpranmış, dökülmüş, incelmiş : *Şu adamın üstü pürpürüm olmuş.* (*Şebinkarahisar –Gr.)

pürpürüm (III) Tel tel, ince ve dökümlü : *Börek pürpürüm gibi.* (*Zara –Sv.)

pürpürüm mantarı İlkbaharda ormanlarda yetişen bir çeşit mantar. (Sarıca *Gölköy –Or.)

pürse Sebze evleği. (*Uluborlu –Isp.)

pürsek (I) [→ **püsen** (I) **-3**]

pürsek (II) Karışmış, bozulmuş ip, iplik yumağı. (*Gürün –Sv.)

pürsek (III) Kumaşın kenarının tel tel olmuş, tarazlanmış durumu : *Bu kumaşın kenarında pürsek var.* (*Merzifon –Ama.)

pürseklenmek Kumaşın kenarı tarazlanmak. (*Merzifon –Ama.)

pürsenek [**püsenek** (II)] Fındığın tırtılımsı biçimdeki erkeklik organı. (Süme *Bulancak –Gr.)
[**püsenek** (II)] : (Tepeköy, Piraziz –Gr.)

pürsermek Genişlemek, gevşemek : *Tütün ipleri ahır içinde tamamen pürsermiş.* (*Çarşamba –Sm.)

pürsün Yağmurla karışık yağan kar, sulu kar. (Yukarıseyitönü –Es.)

pürşüyhlü [→ **pürçüklü -1**]

pürtek Su kaynağı. (Gecek, Gönyüzü *Sivrihisar –Es.)

pürtelmek [**pürlenmek** (III), **pürtermek** (I) **-1, 2**] **1.** Filizlenmek, yeşermek : *Ekinler pürtelmeye başladı.* (–Nğ.)
[**pürlenmek** (III)] : (*Sungurlu –Çr.)
[**pürtermek** (I) **-1**] : (*Bor –Nğ.)
2. Tomurcuklar patlamak, açılmak. (–Nğ.)
[**pürtermek** (I) **-2**] : (*Bor –Nğ.)

pürtermek (I) **1.** [→ **pürtelmek -1**] **2.** [→ **pürtelmek -2**]

pürtermek (II) Ağlayacak durumda olanın dudakları ileriye doğru uzanmak. (*Bor –Nğ.)

pürtlek (I) **1.** [→ **pörtlek** (I)] **2.** Yarılan insan ve hayvan derisinden dışarıya doğru çıkan et parçası. (Satılmış –Es.)

pürtlek (II) Soyulmuş ve suda haşlanmış pancar : *Pürtlek pişirdim yiyiver.* (–Nğ.)

pürtlemek [**pütlemek -1, 2**] **1.** Birdenbire çıkmak, fırlamak : *Tam tavşanı yakalayacağım sırada sen pürtledin.* (Kozağaç *Gölhisar –Brd.; Tokat –Es.; Kuyucular *Dörtyol, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri * Reyhanlı – Hat. ; –Nğ.; –Kn.; Azaplı *Kadirli –Ada.) **2.** [→ **pörtlemek -4**] **3.** Dere, çay, ırmak birdenbire yatağından çıkmak, taşmak. (Taşucu –İç.) **4.** Vurulma, zorlama nedeniyle göz, fıtık birdenbire dışarıya doğru fırlamak. (–Gaz.; *Mut köyleri –İç.)
[**pütlemek -1**] : (*Bor –Nğ.)

5. Çıban baş vererek akmaya başlamak : *Çıban pürtledi.* (Tokat, *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Nğ.; Bağyaka *Finike –Ant.)

[pütlemek -2] : (–Isp.; *Bor –Nğ.)

6. Tohum toprağı delerek dışarıya çıkmak. (–Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.)

pürtletmek (I) Ses çıkartarak yemek. (Söğüt, Honaz –Dz.)

pürtletmek (II) Kabartmak, şişirmek: *Arı soktuğu yeri pürtletti.* (*Bor –Nğ.)

pürtletmek (III) Badem vb. yiyecekleri ince kabuğundan ayırmak. (*Bor –Nğ.; *Akşehir –Kn.)

pürttürme Haşlanmış yaş ve kuru sebze. (Karadere, Güzelsu *Akseki –Ant.)

pürtük (I) **1.** Çok küçük parça, tanecik. (*Düzce –Bo.;*Taşköprü –Ks.; –Çr.; –Gaz.; –Yz.; Köşker –Krş.; –Ky.; *Bor –Nğ.) **2.** Pürüz : *Tahtanın pürtüklerini zımpara ile düzelt.* (Bereketli *Tavas –Dz.; *Gelibolu –Çkl.; *Düzce –Bo.)

pürtük (II) Arpacık soğanı. (*Çerkeş –Çkr.)

pürtük (III) Yabancı dille yazılmış kitap. (*Erciş –Vn.)

pürtüklenmek [pürtüşlenmek] Pürüzlenmek. (*Düzce –Bo.)

[pürtüşlenmek] : (*Düzce –Bo.)

pürtüklü Pürüzlü. (*Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Kandıra –Kc.)

pürtül pürtül (I) **[pürtüş pürtüş (I)]** Pürüzlü (yüzeyler için). (*Düzce –Bo.)

[pürtüş pürtüş (I)] : (*Düzce –Bo.)

pürtül pürtül (II) **[pürtüş pürtüş (II) -1, 2] 1.** Parça parça (kumaş, bez vb. şeyler için). (*Düzce –Bo.)

[pürtüş pürtüş (II) -1] : (*Düzce –Bo.)

2. Tarazlanmış, lif lif olmuş şeyler için. (*Düzce –Bo.)

[pürtüş pürtüş (II) -2] : (*Düzce –Bo.)

pürtüşlenmek [→ pürtüklenmek]

pürtüş pürtüş (I) **[→ pürtül pürtül (I)]**

pürtüş pürtüş (II) **1. [→ pürtül pürtül (II) -1] 2. [pürtül pürtül (II) -2]**

pürü 1. [→ **pür** (I) **-5**] **2.** [→ **pür** (I) **-6**]

pürük (I) Serçeden küçük, boz renkli, ötücü bir kuş. (Saraçlı *Geyve –Kc.)

pürük (II) **1.** Pazı. (–Ky.) **2.** Pancar. (Everek *Develi –Ky.)

pürüpürü Çam fidanı : *Bugünkü pürüpürü yarınki ağaçtır.* (*Çal –Dz.)

pürülenmek Örtünmek. (Narlıdere –Dz.; *Alaşehir –Mn.)

pürz [→ **püs** (I) **-1**]

pürüz Kavga, döğüş çıkaran adam. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

pürüzlük Kavga, döğüş. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

püs (I) **[pis** (II), **pisbal, pisik** (II), **pisikbalı, pürç** (I) **-5, pürz, püse** (I) **-1, 2; püz -1, 2] 1.** Erik, kayısı, badem vb. ağaçlardan sızan zamk, kedibalı. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören, Uluğbey *Senirkent –Isp.; Başpınar *Tefenni, Pazaravdan *Bucak –Brd.; Söğüt, Honaz, Kızılhisar, Darıveren *Acıpayam, Bereketli *Tavas –Dz.; *Gelibolu –Çkl.; Ulus, *Ereğli –Zn.; –Ks.; –Mr.; Çepni *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla, *Gürün –Sv.; –Krş.; –Ky.; –Nş.; *Ermenek –Kn.; Çukurbağ *Mut –İç.; *Kaş, Güzelsu *Akseki –Ant.; *Milâs –Mğ.)

[**pis** (II)] : (Yavuz *Şavşat, Karlı, Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ml.)
[**pisbal**] : (Fetullah, Yahyalı *Develi –Ky.)
[**pisik** (II)] : (*Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.)
[**pisikbalı**] : (*Zile –To.; *Koyulhisar, Çamoağa *Divriği –Sv.)
[**pürç** (I) **-5**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
2. Zamk. (Güney *Yeşilova –Brd.; Kadıköy, Kozlu –Zn.; *İncesu –Ky.; Mahya *Mut –İç.)
[**pürz**]: (Saylan –Or.; Sarılar *Avanos –Nş.)
[**püse** (I) **-1**] : (Yarıkkaya *Yalvaç, *Eğridir, *Gelendost –Isp.; Çerçin –Brd.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**püz -1**] : (*Ödemiş –İz.; Çakıralan *Havza –Sm.; Zencidere –Ky.; Bahçeli *Bor, –Nğ.)
3. Keven bitkisinden elde edilen zamk, kitre. (Zile *Develi, Erkilet, Afşar köyleri*Pınarbaşı –Ky.; –İç.)
[**püse** (I) **-2**] : (–Brd.)
[**püz -2**] : (*Bor –Nğ.)
püs (II) Çok kaynatılarak koyulaştırılmış pekmez. (–Krş.)
püs (III) Kavrulmuş darı. (Dumlupınar *Beyşehir –Kn.)
püs (IV) Erkek çiçeklerdeki üremeyi sağlayan toz. (Bayadı –Or.; Karadere *Görele –Gr.)
püs (V) Taze fındık ve cevizin dışındaki yeşil kabuk : *Fındığı aceleyle püsüyle topladık.* (Peşman *Daday –Ks.)
püsarmak [→ **pusarmak** (I)]
püsdenek Pasaklı, düzensiz. (*Ünye –Or.)
püse (I) [**pise**] **1.** [→ **püs** (I) **-1**] **2.** [→ **püs** (I) **-2**] **3.** Çamların çıralı yerlerinden elde edilen siyah katran. (Yemişler *Tire –İz.; İsahacılı, Ağzıkaraca *Kozan –Ada.; Navdalı *Mut, *Silifke ve çevresi, Civanyaylağı, Belenkeşli *Mersin, Karatiken *Tarsus –İç.; Erenyaka *Akseki –Ant.; Gülmet *Fethiye –Mğ.)
[**pise**] : (*Ermenek –Kn.; –Ant.)
püse (II) Çiy, kırağı. (*Ereğli –Kn.)
püseği dökmek [**püseğü atmak**] Küflenmek. (–Sm.)
[**püseğü atmak**] : (–Ezc.)
püseğü atmak [→ **püseği dökmek**]
püsem püsem (I) [→ **püsen püsen** (I)]
püsem püsem (II) [→ **püsen püsen** (II)]
püsen (I) [**pasan, pesen -1, peseñü, pesin** (I) **-4, pesini, piseni, pisenti, pisini, pöseğ, pösen, pürsek** (I), **püsenek** (I), **püsengi, püsenti, püsövü, püvsen**] **1.** Sis. (*Acıpayam –Dz.; –Yz.; *Bor –Nğ.)
[**pesen -1**] : (Aşağıhadım *Hadım –Kn.)
[**peseñü**] : (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**pesin** (I) **-4**] : (*Beypazarı, Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**pesini**] : (–Çr. ve çevresi)
[**piseni**] : (Alacahöyük –Çr.)
[**pisini**] : (–Ank.)
[**pösen**] : (*Sandıklı –Af.)
2. İnce ince yağan kar, yağmur, çisenti. (*Sandıklı –Af.; Şekeroba –Mr.; Hamurcu*İncesu –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Endel *Osmaniye –Ada.)
[**pisenti**]: (*Antakya köyleri –Hat.)
[**püsenek** (I)] : (Anaypazarı –İç.)
[**püsenti**] : (*Düzce –Bo.; –Mğ.)

3. Sisli havalarda dallarda donan kar, kırağı, kırç. (Bolatlı, *Sungurlu –Çr.; Faraşlı *Kalecik –Ank.; –Krş.; Argıthanı *Ilgın –Kn.)
[**pasan**] : (Bastak –Çkr.)
[**pöseğ**]: (Esnemez *Bozüyük –Bil.)
[**pürsek** (I)] : (Dırahna *Ulus, *Saf-ranbolu –Zn.)
[**püsengi**] : (–Sm.; Akçadağ –Adı.)
[**püsövü**] : (*Arapkir –Ml.)
[**püvsen**] : (Sarılar *Avanos –Nş.)

püsen (II) **1.** Bitkileri yapışkan bir sıvıyla sararak kurumalarına neden olan hastalık. (*Bor –Nğ.) **2.** Yapışkan, sıvışık. (*Bor –Nğ.)

püsençe Güneşte kurutulmuş pastırma. (Deveçatağı –Krş.)

püsenek (I) [→ **püsen** (I) **-2**]

püsenek (II) [→ **pürsenek**]

püsengi [→ **püsen** (I) **-3**]

püseng püseng [→ **püsen püsen** (I)]

püsenlemek [**piselenmek, pisenlemek**] Kar, yağmur ince ince, yavaş yavaş yağmak. (Sakkuma, Tavlısun *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**piselenmek**] : (–Gaz.)
[**pisenlemek**] : (Orçan *Kozan –Ada.)

püsenli (I) Sisli (hava). (*Bor –Nğ.)

püsenli (II) Püsen hastalığına tutulmuş (bitki için). (*Bor –Nğ.)

püsen püsen (I) [**pisek pisek, pisem pisem, pisen pisen, pisenk pisenk, pisseñ pisseñ, pusen pusen, püsem püsem** (I), **püseng püseng**] İnce ince, yavaş yavaş (yağmur ve kar yağışı için). (Koçular *Eğridir –Isp.; Kağılcık *Tefenni –Brd.; *Çal –Dz.; Geben, –Mr.; Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Bor –Nğ.; Oymaklı –Ada.; Şeref *Yatağan –Mğ.)
[**pisek pisek**] : (*Bozdoğan –Ay.; –Ank.)
[**pisem pisem**] : (–Brd.)
[**pisen pisen**]: (Ağınkamunu *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Gürün –Sv.; *Mut köyleri –İç.; Ahiköy *Milâs –Mğ.)
[**pisenk pisenk**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Ml.)
[**pisseñ pisseñ**] : (–Brd.; *Elmalı –Ant.)
[**pusen pusen**] : (*Tire –İz.)
[**püsem püsem** (I)] : (–Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; *Tire –İz.)
[**püseng püseng**] : (Salda *Yeşilova –Brd.)

püsen püsen (II) [**püsem püsem** (II)] Yapışık yapışık, cıvık cıvık. (*Bor –Nğ.)
[**püsem püsem** (II)] : (*Keçiborlu –Isp.)

püsenti [→ **püsen** (I) **-2**]

püsermek Tahta vb. şeyler ıslaklık nedeniyle şişmek. (*Ünye –Or.)

püsgürgeç [→ **püskürgeç**]

püske Biraz, bir parça. (Yeniköy *Susurluk –Ba.)

püskellemek Tek ayak üzerinde sıçramak, sekmek. (Kerkük)

püsküllü (I) Yanık bez kokusu : *Püsküllü kokuyor.* (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

püsküllü (II) Ayaz. (–Sv.)

püskül olmak Çok içip kendini kaybedecek denli şarhoş olmak. (–Kıbrıs)

püskürdek [→ **püskürgeç**]

püskürgeç [**püsgürgeç, püskürdek**] Püskürteç. (–Dz.; –Mn.; Kavak *Gelibolu –Çkl.; –Sm.)
[**püsgürgeç**] : (Alibeyköyü –İst.)
[**püskürdek**] : (*Ünye –Or.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

püsleme Tembel, beceriksiz. (*Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Ed.)
püslük Çöplük. (*Fatsa –Or.)
püsmente Döküntü. (*Sungurlu –Çr.)
püsnek Kuytu yer. (Rumkuş –Ada.)
püsövü [→ **püsen** (I) **-3**]
püsrük 'Karafatma (böcek). (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
püsrüklü [→ **püsürüklü** (I) **-1**]
püssük [→ **pisik** (I) **-1**]
püste Çamfıstığı. (*Iğdır –Kr.)
püsteklemek İş yapmadan oyalanmak. (*Gelibolu –Çkl.; *Çorlu –Tk.)
püstük Çok eskimiş, yıpranmış. (Hisarcık, Karahisar –Ky.)
püsü (I) [→ **pisik** (I) **-1**]
püsü (II) **1.** Kavrulmuş kahvenin soğuması için bırakıldığı kap. (Numanoluk *Seyitgazi –Es.) **2.** Kahve kutusu. (Gümele *Söğüt –Bil.)
püsüglet Bisiklet. (Hasanoğlan –Ank.)
püsük [→ **pisik** (I) **-1**]
püsüklemek Utanmak. (Seydin *Avanos –Nş.)
püsülmek [→ **pisiklemek**]
püsün Ortaklaşa para vererek yapılan yemekli gece eğlencesi. (*Çemişkezek –Tn.; *Arapkir –Ml.)
püsür (I) Tembel, kalpazan. (Yeniköy –Ba.; Kurşunlu *Gölpazarı –Bil.; Hereke, *Gelibolu –Kc.; Dayakadın *Çatalca –İst.; Kuz *Akkuş –Or.; –Tr.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)
püsür (II) Makat. (Fili *Biga –Çkl.)
püsür (III) **1.** Karışık, dolaşık. (ip, saç vb. şeyler). (*Bozcaada –Çkl.;*Çarşamba –Sm.; *Perşembe, *Ünye, Sarıca *Gölköy –Or.) **2.** Karışık, kusurlu, dolaşık (iş için). (*Ünye, Gebeme *Mesudiye –Or.; *Gürün –Sv.)
püsür (IV) Eksiklik. (–Ba. ve çevresi)
püsür (V) **1.** Kendirin çöplü kısmı. (Şıhlar *Ulubey –Or.) **2.** Yünün eğirilmeye elverişli olmayan kaba kısmı. (*Çarşamba –Sm.; *Kemaliye –Ezc.; *Koyulhisar –Sv.)
püsürge Süpürge. (–Ay. ve çevresi)
püsürgeç [→ **pişirgeç**]
püsürlü **1.** Karışık, dolaşık (saç, ip, iplik vb. şeyler). (*Kandıra –Kc.; –Sm.; Başağrı *Mesudiye –Or.) **2.** [→ **püsürüklü** (I) **-1**]
püsürlük Tembellik. (Yeniköy –Ba.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)
püsürmek Püskürterek saçmak. (–Ks.)
püsür olmak Karışmak, dolaşmak (saç, ip, iplik vb. şeyler). (–Sm.)
püsürük (I) Bulamacın üzerine pekmez dökülerek yapılan bir çeşit yiyecek. (–Mr.)
püsürük (II) [→ **Püşürük** (III) **-1**]
püsürük (III) Derme çatma, gelişigüzel : *Böyle püsürük laflarla beni sinirlendirme.* (Çığrı *Dinar –Af.)
püsürük (IV) **1.** Pısırık, beceriksiz. (Sofular *Eğridir –Isp.) **2.** Pasaklı, kirli : *Püsürük kadın geliyor.* (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
püsürük (V) Geriye artan, takanak : *Hesabında püsürük bırakma.* (Çerçin –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; Tokat –Es.; –Çkr.; Dont *Fethiye –Mğ.)
püsürüklü (I) [**püsrüklü, püsürlü -2**] **1.** Karışık, dolaşık, eksik (iş için). (–Brd.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.; –Ks.; –Ky.; *Bor –Ng.)
[**püsrüklü**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; –Ba. ve çevresi)
[**püsürlü -2**] : (Uluğbey *Senirkent

–Isp.; *Merzifon –Ama.; *Ağın –El.)

2. Çöplü, karışık (yiyecek). (*Bor –Nğ.)

püsürüklü (II) Pis, pasaklı: *Püsürüklü avrat.* (*Bor –Nğ.)

püsüs Şamdan. (–Yz.)

püşk Pay : *Benim püşküme bin lira düştü.* (Dalaver *Arpaçay –Kr.)

püşürük (I) **1.** Un çorbası. (*Birecik, –Ur.) **2.** Un ve mercimekle yapılan çorba. (–Ur.)

püşürük (II) Küçük çalı. (–Ml.)

püşürük (III) [**püsürük** (II)] **1.** Toprak damlı evlerde dama döşenen cıvık çamur. (*Merzifon –Ama.; –Ezc.; *Erciş, –Vn.; *Hozat –Tn.; *Ağın –El.; İsmetpaşa –Ml.; –Ada.) [**püsürük** (II)] : (*Artova –To.; Ağınkamunu *Arapkir –Ml.) **2.** Yarı yoğrulmuş (hamur, çamur vb. şeyler için). (–Dy.)

pütlek [→ **pörtlek** (I)]

pütlemek 1. [→ **pürtlemek -4**] **2.** [→ **pürtlemek -5**] **3.** Ağaçlardaki tomurcuklar patlamak. (–Isp.; *Bor –Nğ.) **4.** [→ **pörtlemek -4**]

pütletme Küllü ateşte pişirilmiş pancar. (Bahçeli, *Bor –Nğ.)

pütletmek 1. Sıkıp patlatarak ya da kabuğunu soyarak meyvenin, sebzenin içini dışarı çıkarmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Meyveyi yarmadan, dürterek çekirdeğini çıkarmak : *Zerdeliyi pütletin de reçeli güzel olsun.* (*Bor –Nğ.)

pütül Sivilce. (Danışman *Fatsa –Or.)

pütün Bütün. (Karakoyunlu *Iğdır, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

pütür [**pütürek, pütürük** (II)] Pürüz, kabarcık, çıkıntı .(–Af.; Abaş, Kösten, Kuzyer, Honaz –Dz.; *İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Ünye –Or.; Masara *Mut –İç.)

[**pütürek**] : (*Gelendost –Isp.; Tepecik *Emet –Kü.)

[**pütürük** (II)] : (*Kandıra –Kc.)

pütürek [→ **pütür**]

pütürlü Pürüzlü, girintili çıkıntılı. (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

pütürük (I) Kasırga, bora. (*Şebinkarahisar –Gr.; *Suşehri –Sv.)

pütürük (II) [→ **pütür**]

püvezlik Örümcek yuvası. (Kapaklı *Kaş –Ant.)

püvsen [→ **püsen** (I) **-3**]

püz 1. [→ **püs** (I) **-1**] **2.** [→ **püs** (I) **-2**]

püzlemek Hayvanı nodulla dürtmek. (–Nğ.)

püzlengiç [→ **pizlengiç**]

R

rabata [→ **rafata**]

rabun Pey olarak verilen para, pey akçesi. (–Gaz.)

racik Cevizli sucuk. (–El.)

rados Çinicilikte kullanılan bir motif. (–İst.)

raf Saç tarağı. (Ekşinoz, Çekmece *Çatalca –İst.)

rāfan Atın biniciyi sarsmadan yürüyüşü, rahvan. (Bereketli *Tavas –Dz.)

ragagı Kötülük yapan (kimse). (Karaözü *Gemerek –Sv.)

rafata [**rabata, rapata**] Yufka ekmeğini tandıra yapıştırmak için kullanılan, içi ot ya da paçavra dolu, yastık biçiminde araç. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)
[**rabata**] : (*Ahlat –Bt.)
[**rapata**] : (–Ezm.)

rahan Yazın yetişen, güzel kokulu bir çiçek, reyhan. (*Avanos –Nş.)

rahna Örümcek. (Limanköy *Çayeli, Güneyce –Rz.)

rak -ca, -ça eki olarak kullanılır : *Orası uzağrak.* (Belen –Hat.)

raka İç bezelye, araka. (Emirâlem *Menemen –İz.)

ramas (I) [**rampas** (I)] Kağnılarda boyunduruğun takıldığı uzun direk, ok. (Alan *Çumra, *Bozkır –Kn.)
[**rampas** (I)] : (Bayındır *Beyşehir –Kn.)

ramas (II) [**rampas** (II)] Ekin yığını. (*Şuhut, Eğret, *Bolvadin –Af.; Gireği *Çal –Dz.)
[**rampas** (II)] : (*Sandıklı çevresi, Kırca, İshaklı *Bolvadin –Af.)

rampas (I) [→ **ramas** (I)]

rampas (II) [→ **ramas** (II)]

rapata [→ **rafata**]

rasat (I) Fide. (Rumeli göçmenleri, Yeniköy –Tk.)

rasat (II) Sıra, elverişli, uygun zaman. *Bir rasadına getirip söyleyemedim.* (*Bor –Ng.)

rasada Yeni olgunlaşmaya başlayan tahıl, meyve. (Nuh, Nuribey –Af.; Köşker, –Krş.)

rasık Buğday başaklarının kararmasına neden olan bir hastalık, rastık. (Satılmış –Es.; Değirmenci *Uzunköprü –Ed.)

raslık Rastık. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

raşkın Çevresi işlemeli kadife takke. (–Ba.)

rat Rahat. (–Ng.)

ravan [**ravın**] **1.** Koyuluğu pekmez ile bulama arasında olan pekmez. (Gülâbi –Yz.) **2.** Süzme bal. (*Lâpseki –Çkl.)
[**ravın**] : (Barastal, Çamardı –Ng.)

ravanda Kaynatılmadan güneş ısısıyla yapılan, tadı ekşimsi üzüm pekmezi. (–Mr.)

ravık Koku : *Çayın ravığı iyice çıkmamış.* (*Silifke –İç.)

ravın [→ **ravan -2**]

ravrav Çok konuşan, başkasına sıra vermeyen. (*Maçka köyleri -Tr.)

razga Kapı menteşesi, reze. (Kozlu –Zn.)

reç İz : *Reçi kaybettik.* (–Bt.)
reçme Mahmuz. (*Andırın –Mr.)
rendelemek Yatak, yorgan, şilte vb. şeyleri kalın ve aralıklı aralıklı dikmek. (Bayadı –Or.)
renk etmek Canını yakmak, sıkıntı vermek. (Kaklıç *Menemen –İz.)
renkli Çeşitli. (–Md.)
reşme Hayvanın başlığı, yuları ve gemi. (*Kandıra –Kc.; Şıhlar *Ulubey –Or.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ant.)
reşven Kulaklı çift demiri. (–Ur.; Hacar –Gaz.)
reva İlk ekilen ekin. (Türkmen aşireti –Dy.)
revde Yırtıcı hayvan topluluğu. (–Vn.)
reyfe Kayalıklarda yetişen, inek yağı ile karıştırılarak kelliği iyileştirmekte kullanılan bir ot. (Hartlap –Mr.)
rezdene Maydanozgillerden baharlı bir bitki, rezene. (*Bor –Nğ.)
rezger Yel. (Kaptanpaşa köyleri *Çayeli –Rz.)
rezle Kapı mandalı. (–Çkr.)
ruskatiye İzin belgesi. (Zeynettin *Sorgun –Yz.)
ruyalanmak Cinsel düş görmek. (–Tr.)
ründelemek [**ründülemek**] Buğday, bulgur, pirinç vb. tahılları ayıklamak. (*Düzce –Bo.)
[**ründülemek**] : (*Düzce –Bo.)
ründülemek [→ **ründelemek**]
rüzgâr Yemeniye benzer bir çeşit ayakkabı. (–Mr.)
rüzgârlık Geminin dengesini sağlayan direk. (–İst.)